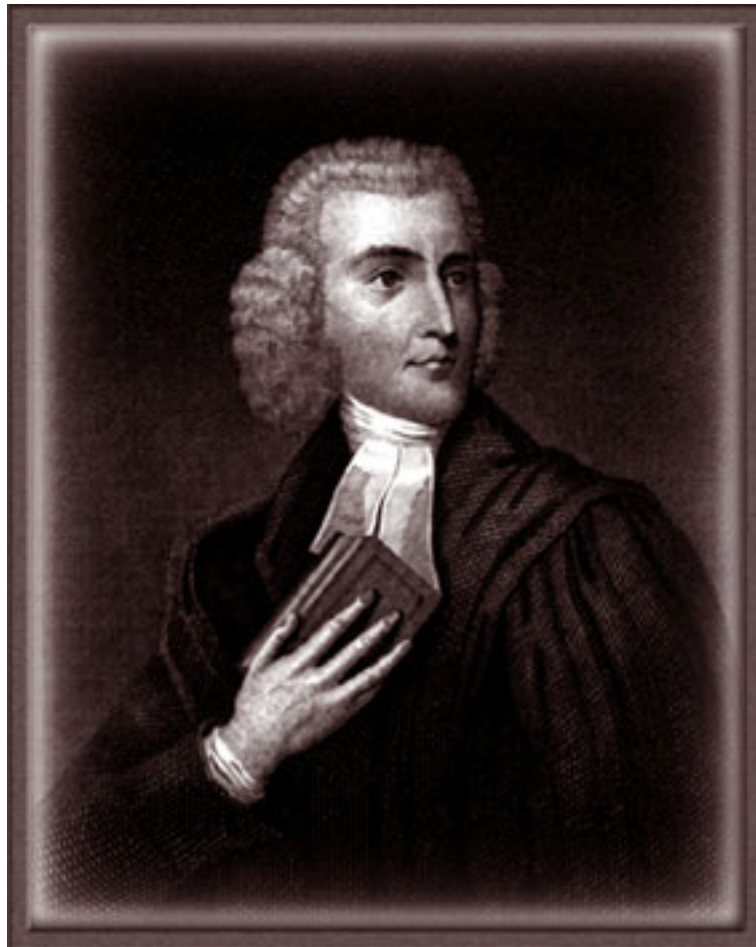

HET GROOT BELANG VAN DE ZALIGHEID

door

Thomas Halyburton

dienaar van het Evangelie te Ceres,

daarna professor in Godgeleerdheid in de Academie te St. Andrews - Schotland

Met een voorrede, waarin de voortreffelijkheid en nuttigheid van dit werk wordt

aangetoond, door de eerwaarde heer Hugh Kennedy

leraar in de Schotse Gemeente te Rotterdam

INHOUD

Voorrede door Hugh Kennedy

Een intrepredikatie over Hand. 10:29 dienende tot inleiding van dit werk.

1. *Een ontdekking van de staat en toestand van de mens van nature, of de strafschuldige zondaar overtuigd, over Romeinen 3: 23.*
2. *De herstelling van de mens door het geloof in Christus, of de toestand en genezing van de overtuigde zondaar, over Handelingen 16: 29, 30 en 31.
En als hij licht geëist had, sprong hij in, en werd zeer bevende, en viel voor Paulus en Silas neer aan de voeten. En hen buiten gebracht hebbende, zei hij: Lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde? En zij zeiden: Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis.*
3. *De plicht van de christen, zowel ten opzichte van de persoonlijke als de huiselijke godsdienst.*

Voorrede

Aan de lezer.

Omdat deze uitmuntende leerredenen, van de zeer geleerde en Godzalige Professor Thomas Halyburton, aan zovelen in Groot-Brittannië zijn gezegend geweest, zo is het mij tot een zeer groot genoegen, te horen, dat dezelve nu aan onze medechristenen in de Verenigde Nederlanden, tot haar stichting door de druk zullen worden meegedeeld. Dezelve zijn opgesteld volgens de algemene en uitnemende grondbeginselen van het hervormde Christendom, op een voortreffelijke wijze geschikt, tot nut van kostelijke en onsterfelijke zielen, en vervatten niets dat met billijkheid kan ergeren, of enig redelijk vermoeden kan verwekken, zelfs in de zulken, die helaas hun eigen geesten daarin te veel schijnen toe te geven.

Een aanprijzing van mij zal niet nodig zijn voor de zodanigen, die de levensbeschrijving van Zijn Eerwaarde onlangs alhier uitgegeven, gelezen hebben; waarvan ik moet zeggen, dat het een der waardigste levensbeschrijvingen is, die ik ooit gezien heb, en die waarschijnlijk van zeer grote nuttigheid kan zijn voor zulken, die de Godzaligheid reeds betrachten, of die eerst beginnen naar Sion te vragen, hebbende hun aangezichten op de weg derwaarts gewend. Het vervat in zich de levensbeschrijving van een der Godzaligste en uitmuntendste Dienaren van Jezus Christus, die deze eeuw heeft voortgebracht; ook beschrijft die op een verstandige wijze, de verscheidenheid, listigheid, geweld en onvermoeidheid van de verzoeking van de satan, alsmede de volstreckte noodzakelijkheid, heerlijke kracht, en algenoegzaamheid der wijsheid en genade van Emanuël, Die, omdat Hij zelf verzocht zijnde geleden heeft, ook al de zijnen die verzocht worden, kan te hulp komen, en buiten twijfel hetzelfde ook altijd doet ter bekwamer tijd. Een heerlijke schakel van Evangelische waarheden, de grote leerstukken der genade, in welke alleen het leven voor zielen te vinden is, verspreiden zich door het gehele boek, gelijk die ook in het gehele werk zijner bediening doorstraalden.

Het is buiten alle tegenspraak, dat er bijzondere uitmuntendheden in de Leerredenen en Schriften der hervormde Godgeleerden, die voor onze tijd, voornamelijk in Groot-Brittannië geweest zijn, gevonden worden; en het zou mij tot blijdschap zijn, te zien, dat dezelve in deze onze dagen (waar in de afwijking van de zuiverheid en kracht, ik had bijna gezegd, van de gedaante zelfs, van de leer van Jezus Christus met zulke grote schreden voortgaat) met meer vurigheid werden levendig gehouden en aangekweekt; en onder dezelve ken ik er geen, die op een uitmuntende wijze meer noodzakelijk, heerlijk en nuttig zijn, dan zulken, die de Heere Jezus stellen tot de voorname inhoud, het onderwerp, oogmerk en einde onzer bediening; onszelf benaarstigende, om in onze eigen zielen, bij bevinding de kracht en genade van Christus te mogen proeven en smaken, Zijn

Woord recht te snijden, en bijzonder aan een iegelijk der toehoorders, ter rechter tijd, hun bescheiden deel te geven. Dit zijn zaken, welke luisterrijk doorstralen in de Schriften van deze grote en Godzalige man, want:

1. Hij predikte Christus de Gekruisigde, als onze enige wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing. En gewis is de klare en eenvoudige prediking van het Evangelie, en de kracht van des Middelaars bloed, het beste en krachtigste middel om allerlei soorten van zondaren tot de Heere weer te brengen; want het behaagt God door de dwaasheid der prediking verloren zondaren te zaligen. Zijn gehele oogmerk was om arme zondaren te overtuigen, hoe volstrekt noodzakelijk het voor hen was, om aan de groten Zaligmaker deel te verkrijgen opdat zij met vurige genegenheden tot Hem zouden komen" en uit Zijn volheid ontvangen genade voor genade. Dit is de boom aan zijn wortel te bevochtigen, waardoor dezelve bloeiende en vruchtbaar wordt gemaakt: daar integendeel het terneder stellen van zedenkundige regelen ter beoefening van deugd en onderbreking van verdorven genegenheden, zonder dat men op het sterkste aandringt, op de volstreckte noodzakelijkheid van vereniging met de Heere Jezus, van rechtvaardigmaking door zijn gerechtigheid, van wedergeboorte en heiligmaking door zijn Geest en genade, en zonder dat men gedurige besturing geeft om geestelijke krachten door de geloof, onder het gebruiken van de plicht van het gebed en andere Goddelijke instellingen, uit de Zaligmaker, de fontein aller genade, te trekken; ja zonder dat men Zijn liefde als het krachtigste beweegmiddel ter verplichting tot gehoorzaamheid vertoont: ik zeg, dat alle zedenkundige regelen, zonder deze genoemde zaken, niet anders zijn, dan enkel filosofie en de hoogste uitwerking daarvan kan maar een onvernieuwde zedelijkheid teweeg brengen.

2. Hij was overreed dat de ogenblikkelijke leringen en invloeden des Heilige Geestes, om het Evangelie der zaligheid krachtadig te doen zijn, volstrekt noodzakelijk waren. Men mag zijn eigen wijsheid tewerkstellen, en op menselijke geleerdheid, en zedelijke overredingen (die op hun rechte tijd en plaats zeer goed zijn) vertrouwen, zoveel men wil; doch echter, na dit alles aangewend te hebben, zal men bevinden, dat Gods eigen arm de zaligheid werken moet, en dat de Almachtige bewerking des Geestes de verharde zondaar van zijn verloren staat en toestand overtuigen, en hem tot een vaste grondslag in het bloed van Jezus Christus brengen moet. Daar ligt een geestelijke blindheid van nature op het verstand aller mensen, zodat zij geestelijke dingen in hun eigenlijke gedaante en schoonheid niet kunnen onderscheiden; de gedurige leringen des Heilige Geestes zijn volstrekt noodzakelijk, tot het zaligmakende geloof in de waarheden ener Goddelijke openbaring; en op een gelijke wijze noodzakelijk, tot een zaligmakende kennis van alle deszelfs leerstukken: en om deze reden is het, dat die voorstellingen, welke in het licht der onvernieuwde rede ongerijmd toeschijnen, in 't licht van het geloof met een heerlijke blijkbaarheid, en een volkomen bestaanbaarheid met elkaar zich vertonen. Hier wordt een Goddelijke

leermeester aangeboden, tegen welke zelfs onze natuurlijke hoogmoed en waanwijsheid niets kan inbrengen; en welks invloeden gedurig noodzakelijk zijn, om het leven der Godzaligheid voort te zetten. De weinige voorspoed die het Evangelie nu vele jaren herwaarts heeft gehad, is de stof van droevige klachten onder al de vrienden des Bruidegoms geweest; en het zelf moet hier aan toegeschreven worden, dat de Heilige Geest van onze bedieningen geweken is en wat reden kan men hebben des Geestes tegenwoordigheid en Invloeden te verwachten, wanneer men zijn persoon, zijn ambt, zijn genade en de gedurige noodzakelijkheid zijner werkingen op de harten der mensen uit de leerredenen uitsluit; of deze heerlijke voorwerpen, die de dagelijkse stof behoorden te zijn, maar terloops en bij geval aanroert? Wanneer de Heere zijn Dienaren bekwaam maakt om zijn Evangelie, in betoning van geest en kracht, te prediken, dan zal Dagon overal voor de Ark neervallen, en zondaren tot Jezus heen vlieden, gelijk duiven tot haar vensters.

3. Hij had in zijn eigen ziel een zeer grote ondervinding van de kracht en genade van Christus: en gewis daar is niets in de wereld waar alle leraren groter belang in hebben, dan toe te zien dat zij zelf deelgenoten zijn van die genade, die zij aan anderen behoorden te prediken. Onbekeerde leraren, wier natuurlijk verstand niets anders van de dingen Gods kan begrijpen dan de enkele letter zijns Woords, zijn bijna in alle eeuwen grote struikelblokken voor velen van het volk van de Heere, en grote hinderpalen voor de voortgang van zijn Evangelie geweest; ja zij zijn het nog op een aanmerkelijke wijze tot op de huidige dag: en hoe is het mogelijk dat iemand aan een ander de dingen die des Geestes Gods zijn zou leren, die zelf van God nooit is geleerd geweest? Het is wel waar, dat kennis te hebben van de talen der geleerden, de Schriftuur in de oorspronkelijke taal te verstaan, de filosofie in deszelfs verscheidene delen te onderzoeken, niet alleen tot sieraden verstrekken, maar ook in sommige gevallen ten hoogste noodzakelijk zijn, om een arbeider die niet beschaamd wordt uit te maken en wanneer het de Heere behaagt, genade in het hart te geven dan zal er geen gevaar zijn, zelfs van de allergrootste menselijke wijsheid, door het verstand begrepen; doch zonder genade zal dezelve de mens eerder tot dwaling brengen, dan hem behulpzaam zijn tot de kennis der waarheid, zoals die in Jezus is. En ik ben ten volle overreed, dat de algemene afwijking van de grote leerstukken van het evangelie, die in deze eeuw de overhand heeft. voor een groot gedeelte moet toegeschreven worden aan de hoogmoed en waanwijsheid, die de menselijke geleerdheid natuurlijk veroorzaakt. In de gemoederen dergenen, die geen hoger leermeester hebben dan hun eigen rede en die nooit de vernieuwende en verlichtende genade van Christus hebben ondervonden. Alle onherboren mensen hebben geen andere geest, dan die des ongeloofs, en het is niet waarschijnlijk dat iemand, door de geest des ongeloofs, het geloof van het evangelie zou verkondigen; hoe zouden zij de genade van Christus prediken, die nooit ondervonden hebben dat de Heere genadig Is? Of het werk des Geestes in de bekering, heiligmaking en vertroosting prediken, die zijn genadige bewerkingen nooit bij ondervinding hebben leren

kennen? Men kan van de zodanigen niet anders verwachten, dan dat zij in meerder of minder mate, direct of indirect de eeuwige liefde en genade Gods, de heerlijke persoon en volheid van Christus, en de eeuwige Geest in zijn bijzondere werkingen, als de gedurige Heiligmaker en vertrooster van al de ledematen van Christus, zullen tegenstaan. Hoe beklaglijk is de toestand van de zodanigen niet, die gedurig de geveinsde spelen, en in haar prediken de gedwongen vertoning van liefde tot Christus, en tot de zielen der mensen aannemen; terwijl zij in hun harten geslagen vijanden van Jezus Christus, (en van zijn ijverigste vrienden en navolgers op aarde zijn?) Zulken, die een onbekende Christus prediken, en een valse handel drijven met waarheden die zij nooit ondervonden hebben, zouden veel beter doen, het prediken te staken, totdat zij konden zeggen, wij spreken hetgeen wij weten: want een onbekeerd leraar draagt gelijk Uria zijn doodsvonniss in zijn boezem, waar en wanneer hij ook predikt.

4. Hij predikte bevindelijk, en niet een bijzondere toepassing der grote waarheden Gods, naar de verscheidene soorten en toestanden zijner toehoorders. Gelijk er geen zaligmakend geloof zonder een bijzondere toepassing van Christus aan ons zelf kan zijn, zo kunnen wij ook nooit de zaken Gods op een rechte wijze kennen, totdat wij dezelve horen en die met toepassing op ons zelf verstaan. De tegenspoed van het evangelie in deze dagen kan veelszins hieraan toegeschreven worden, dat wij de weg onzer Vaderen, (in het onderscheiden van de staat en toestand onzer hoorders, en het Woord recht te snijden aan Godzaligen en zondaren, verharden en goddelozen, ontdekten en overtuigden, treurigen en boetvaardigen, waanwijzen en halsstarrigen, en verlatenen en wanhopenden) hebben verlaten. Wat wreedheid is het niet, tot de hoorders van het Evangelie te spreken alsof zij reeds allen bekeerd waren, en genoegzame Christenen geworden door een gewone belijdenis? Op wat een dodelijke wijze verspillen niet sommigen hun arbeid, om mensen op te bouwen in plichtsbetrachtingen, zonder hen te leren onderzoeken of het fundament wel gelegd is, in een inwendige verandering van het hart? Is het niet veiliger, de mensen gedurig aan te zetten om te onderzoeken naar de inwendige staat en toestand hunner zielen, de bijzondere gestalten en omstandigheden huns geestes, naar hun bijzondere zwarigheden, gevaren en verzoeking, en hen gedurig uit zichzelf te doen uitgaan naar de heerlijke volheid van Christus, om daar zeker hulp in al die grote verscheidenheid van toestanden, die in eens Christens wandel plaats hebben, te verkrijgen? Wat krachtadige indrukken verwekt het Woord Gods niet op de gemoederen, wanneer de hoorders zichzelf beschreven vinden, zonder dat de leraar hen persoonlijk kent, wanneer hun geestelijke staat en toestand naar het leven wordt afgebeeld, en woorden ter overtuiging, raadgeving en vertroosting, zo eigenlijk overeenkomende met hun toestand, gesproken worden, dat zij dezelve niet anders kunnen aanmerken, dan een boodschap Gods aan hen in het bijzonder toegezonden? Dit is zeer innemend, wanneer het op een geestelijke wijze geschiedt. In het prediken van sommigen wordt zo een geestelijke leidraad gevonden, dat geestelijke hoorders die kunnen onderscheiden, en daar smaak in

vinden; daar integendeel in anderer prediken dit heilige inmengsel ontbreekt, zodat zelfs, wanneer zij van geestelijke dingen spreken, de wijze zodanig is, alsof zij de mensen wilden leren dezelve als onverschillige gewone zaken te behandelen.

5. Hij zag, hij beklagde, hij bad tegen, en weerstond dat verschrikkelijk verval van de zuiverheid en kracht van het evangelie van Christus, dat zich op zo een droevige wijze over de hervormde kerk had verspreid, en dat zonder bijzondere vooroordelen, of bitterheid des geestes tegen enig persoon of partij; want de toorn des mans werkt Gods gerechtigheid niet. De waarheid van het evangelie zal altoos door de Goddelijke voorzienigheid in de Heilige Schriften veilig bewaard blijven, in weerwil van allen tegenstand der wereld en der hel. Gods Geest en genade zal die ook bewaren in de harten der ware gelovigen; maar wat aangaat de openbare Belijdenis en deszelfs voordelen daaromtrent heeft God alle heilige waarheden aanbevolen aan zijn dienstknechten in alle eeuwen, en de bewaring van de waarheden van het Evangelie hangt al, als een middel, van de getrouwe vervulling van hun ambt, in aan de mensen al de raad Gods te verkondigen Ook zal de zuiverheid van de leer niet lang behouden worden in geloofsbelijdenissen wanneer velen door onkunde, nalatigheid, onbekwaamheid, verwardheid of ontrouwheid dezelve verderven en er weinigen gevonden worden die dezelve getrouw met ijver en standvastigheid uitleggen, verdedigen en bewaren: de invloed en kracht van ijver en standvastigheid dient meerder, om het voordeel van het Koninkrijk van Christus voort te zetten dan velen zich wel verbeelden, want wanneer tegensprekers zien dat iemand van een onbeschroomde standvastige geest, en onverschrokken moed in de zake van Christus is, zo baart zulks in hen ontzag zodat zij niet durven bestaan om de zaak tegen te spreken, of te betwisten; maar zijn door verrassing, als 't ware, overwonnen; gelijk wij in de handelingen der Apostelen zien, dat omtrent de tegenpartijders van Christus dikwijls geschiedde. Maar helaas! het beklaglijk ongeluk van velen die anders oprecht en getrouw zijn, is dat hun ijver en moed ontbreekt; hetwelk duizenden zwarigheden en tegenkantingen veroorzaakt, en de tegenstand der vijanden, namelijk der gehele natuurlijke wereld, aanzet en uitlokt, ja zelfs verhindert, dat men iets aanmerkelijks voor het Koninkrijk van Christus onderneemt.

6. Hij was zeer teer en zorgvuldig, om alle billijke reden van ergernis, aan de minste der kudde van Christus te geven, te vermijden. Laten leraren nog zulk een gezonde leer prediken. Indien zij echter vertonen dat zij geen goede genegenheden hebben tot het werk van de Heere, of wanneer zij een zeer bittere geest vertonen jegens degenen die de Heere vrezen, en zeer ingenomen zijn met natuurlijke en vleselijke mensen, die zelden of nooit aan de dingen Gods denken, of daar van spreken; zo is het waarschijnlijk, dat zij de mensen meer nadeel dan voordeel zullen toebrengen. Die het heilige dienstwerk bekleden, behoorden zeer zorgvuldig te zijn in hetgeen zij doen; want een geringe zaak zal in hen eerder tot een struikelblok verstrekken, en het werk Gods verhinderen,

dan wel in anderen. Wanneer zij op de predikstoel maar weinig, en dat zeer flauw, van het leven en de kracht van inwendige Godzaligheid spreken, en buiten dezelve zorgvuldig vermijden om van die zaken te handelen, en een geest der bitterheid tegen degenen die de Heere vrezen betonen; ja zeer gezet zijn op de zodanigen, die niet de minste blijken of bewijzen geven dat zij enige behoorlijke aandoening wegens hun zielen of de eeuwigheid hebben, wat is dit in kracht anders, dan dat de zodanigen, welker plicht het boven alle anderen is, het werk Gods voort te zetten, het zelf verhinderen en tegenstaan? Zulk een handelwijze is geheel strekkende, om een verkeerd vermoeden, tegen alle innerlijke Godzaligheid te verwekken, en de mensen te leren die tegen te spreken. door dezelve tegen te gaan, waar die zich ook vertoont, en te trachten haar onder te houden zodra zij zich openbaart. Hoe, zou het niet voortreffelijker en Godvruchtiger zijn, een welgevallen te hebben in de heiligen, die niettegenstaande al hun gebreken, echter de heerlijke der aarde zijn; en een gezegende overeenstemming en vereniging te bevorderen onder al degenen die de Heere vrezen, hoe zeer zij ook in geringere zaken van hen mochten verschillen? Want al de machten der aarde en der helle, het gehele zaad der slang, staan in een verbond tegen hen, en is het niet genoeg dat zij de gehele natuurlijke wereld tegen hebben, maar moeten zij nog daarenboven, de een tegen de ander, aangezet worden? Wanneer zullen zij een zijn, gelijk Christus en de Vader een zijn, en aldus schoon gelijk de Maan, zuiver als de Zon, schrikkelijk als slagorden met banieren, voor al hun tegenpartijders worden?

Deze grote en Godzalige man bezat vele zulke beminnenswaardige hoedanigheden, die hem niet gevoeglijk zouden geweest zijn van zichzelf te verhalen, doch welker aantekening ik oordeel. dat nuttig en tot stichting zou kunnen zijn. Ik zal hier alleen nog maar bijvoegen, mijn ernstige bede. dat de Heere Jezus Christus, wiens zaak alhier wordt voorgedragen, dit en de andere schriften, van deze Zijn dienstknecht, die nu Zijn aangezicht (zonder door enige wolk of nevel verhinderd te worden) in heerlijkheid aanschouwt, met de krachtdadige invloeden Zijns Geestes gelieve te achtervolgen; opdat de heerlijkheid des Middelaars, in de bekering van zondaren en opbouwning Zijns lichaams, op een luisterrijke wijze mag vermeerderd worden! Amen.

Hugh Kennedy.

Rotterdam, de 1e December 1746.

Een intredepredicatie over Handelingen 10:29 - tot inleiding van dit werk

Zo vrage ik dan, om wat reden gijlieden mij hebt ontboden.

Het gewone gebruik van een inleiding te maken voorbij gaande, zal ik voortgaan, om enige weinige aanmerkingen aan u lieden voor te dragen, ter opheldering van hetgeen aan de Apostel gelegenheid gaf, om deze vraag voor te stellen; alsmede de reden, waarom ik deze tekstwoorden, als de grondslag van deze mijn redevoering, heb verkoren.

1. Dit hoofdstuk bevat een breedvoerig en omstandig verhaal der bekering tot het Christendom van een Cornelius, een Romeins hoofdman, of overste over honderd soldaten.

2. Deze Cornelius, ofschoon door geboorte een Romein, was van de Joodse godsdienst, zijnde een Jodengenoot. Want diegenen, die van andere naties de ware godsdienst omhelsden, zichzelf verenigende met de Joden, werden Jodengenoten genaamd; die waren, of de zodanigen, die zich met de Joden verenigden in alle de ceremoniën van hun godsdienst, wordende besneden zowel als zij; of zulken die wel het wezenlijke van hun godsdienst aankleefden, doch echter niet besneden werden. De eerste soort werden genaamd Jodengenoten der Gerechtigheid, of des Verbonds; de anderen Jodengenoten der Poort. De uitleggers schijnen daarin overeen te stemmen, dat Cornelius een Jodengenoot der Poort was, een die wel het wezen van de godsdienst omhelsde, maar echter onbesneden bleef, en dus zich met hen in de gehelen godsdienst niet verenigde.

3. Deze hoofdman was al een ware bekeerde, voordat deze ontdekking van het evangelie door de Apostel aan hem geschiedde: hij was aangenaam bij God, en kon derhalve niet onrein geacht worden. Nu, niemand anders, dan alleen ware bekeerden, kunnen aangenaam zijn bij God. Want die in het vlees zijn, kunnen Gode niet behagen; zonder geloof toch is het onmogelijk Gode te behagen: want die tot God komt, moet geloven dat Hij is, en een Beloner is dergenen die Hem zoeken, Hebr. 4: 6. Weshalve hij

4. Zonder twijfel op de beloofden Messias Jezus Christus heeft vertrouwd, tot aanneming bij God, omdat niemand tot de Vader kan komen, dan door Hem, die de Weg, de Waarheid, en het Leven is, Joh. 14: 6 en Die alleen zondaren in hun toenaderingen tot God kan besturen.

5. De Heere, die een Beloner is dergenen die Hem zoeken, beloonde ook het geloof, en de gehoorzaamheid dezes mans, met aan hem de Evangelieopenbaring van Zijn Zoon Jezus Christus te schenken; waardoor hij kennis kreeg, dat de

beloofde Messias, Die hij verwachtte, reeds gekomen was. Van zijn gebeden, en aalmoezen wordt getuigd, dat die tot gedachtenis opgekomen waren voor God: Niet alsof er enige verdienstelijkheid was in hetgeen hij gedaan, of reeds verkregen had; maar om anderen aan te moedigen, en om de rijkdommen van des Heeren goedertierenheid te ontdekken; waardoor Hij de naarstige gebruikmaking van licht, met groter mate van licht en leven aan de ziel te schenken, uit vrije genade beloont; en dit loon is niet naar schuld, maar naar de rijkdom Zijner vrijmachtige genade.

6. Deze heilige man, verwachtende de vertroosting van Israëls krijgt in een gezicht van God bevel, om de Apostel Petrus te ontbieden. Waaruit wij kunnen leren, dat de Heere een grote achting voor Zijn eigen inzettingen heeft: de Evangeliebediening heeft een Goddelijke instelling, en daarom wordt Cornelius door de Heere tot dezelve gewezen, daar het anders een lichte zaak zou geweest zijn, om Christus aan hem in dit gezicht te ontdekken.

7. Petrus verkrijgt ook een gezicht tot hetzelfde einde, waardoor alle zwaarigheden die hem zouden kunnen doen twifelen, van hem weggenomen worden. Waaruit wij kunnen opmerken, dat wanneer de Heere voornemens is door een leraar iets goeds over een volk te brengen, Hij dan opgeklaardheid geeft, zo aan het volk om te beroepen, als aan de leraar om te komen; alhoewel niet op zulk een buitengewone wijze, als in het geval, waar hier van gemeld wordt, geschiedde.

8. Wanneer de Apostel in opvolging der nodiging van Cornelius, en van des Heeren roeping (of liever des Heeren medewerking in dezelve roeping met hem) gekomen was ter plaats waar hij zich bevond, zo was de eerste vraag, die hij hem voorstelde, vervat in de van ons nu voorgelezen tekstwoorden: Zo vraag ik dan, om wat reden gijlieden mij hebt ontboden; en ofschoon hij reeds enig bericht hiervan had gekregen, door de dienstknechten, die door Cornelius aan hem gezonden waren, zo stelt hij hem nochtans deze vraag voor.

De woorden zijn in zichzelf klaar, en hebben dus geen uitlegging nodig, derhalve zal ik alleen maar deze leer, die klaarblijkelijk in dezelve vervat is, daaruit afleiden, namelijk, dat

Wanneer een getrouw dienaar van het heilig evangelie, op de roeping van het volk, tot hen komt, hij ook zeer begerig zal zijn te mogen weten, wat hun oogmerken geweest zijn om hem te beroepen. Derhalve vraag ik ook: om wat reden gijlieden mij hebt ontboden?

In het verhandelen van deze leer zullen wij onderzoeken:

1. Wat oogmerken een volk in het beroepen van een leraar behoorde te hebben.
2. Op wat wijze zij deze hun oogmerken moeten doen blijken.

3. Zullen wij naspeuren de redenen, die een leraar heeft om deze oogmerken te onderzoeken. En
4. alles besluiten met een toepassing op het gemoed.

I.

Om dan met het eerste te beginnen, namelijk de oogmerken, die een volk behoorde te hebben, wanneer zij een leraar beroepen, dezelve zijn vele, wij zullen die trachten tot enige weinige te bepalen.

1. Een volk behoorde in het beroepen van een leraar te beogen, om van hem al de raad Gods, met opzicht op hun eeuwige zaligheid, te verstaan. Het grote werk van een Evangelieleraar is, al de raad Gods aan zijn volk te verkondigen, zonder iets achter te houden van hetgeen voor haar zou kunnen nuttig zijn; zo luidt ook zijn last, Matth. 28:19, 20: Gaat dan heen, onderwijst alle de volkeren, dezelve dopende in de Name des Vaders, en des Zoons, en des Heilige Geestes, lerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb. En ziet, Ik ben met ulieden alle de dagen, tot de voleinding der wereld. Amen. En de grote Apostel der heidenen Paulus, in die beroemde predikatie, waarmee hij afscheid nam van de kerk te Eféze, welke wij verhaald vinden, Hand. 20: 17 enz., beroept zich op de consciënties van dat volk, wegens zijn getrouwheid in het vervullen van zijn last, van aan hen al de raad Gods verkondigd, vers 27, en niets achtergehouden te hebben van hetgeen hen nuttig was, vers 20. Allen die zich willen betonen getrouwe leraars te zijn, moeten zorg dragen aan hun toehoorders hun verloren en doemwaardige staat en toestand van nature bekend te maken; dat zij allen verdoemelijk zijn voor God, en dat er geen andere weg, om toegang tot Hem te verkrijgen, kan gevonden worden, dan alleen door de Heere Jezus Christus, Die aan allen die geloven geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking, en verlossing. Tot deze twee zaken brengt de Apostel al de raad Gods, hij liet niet na dit aan die van Eféze te verkondigen, in die voorgemelde Schriftuurplaats, Hand. 20:21. Hij betuigde aan allen, zowel Joden als Grieken de bekering tot God, (dat is, dat zij voor God schuldig stonden wegens zulke misdaden, die een diepe verootmoediging van hen afvorderden) en het geloof in onze Heere Jezus Christus, (dat is, dat er geen weg, om de toorn Gods te ontvlieden, was, dan alleen om door het geloof de Heere Jezus aan te nemen). Dit is de inhoud van het Evangelie; en alle dienaren van Christus zijn verplicht hun werk te maken, om in alle getrouwheid de wil van God, met opzicht op deze twee zaken, open te leggen en te ontvouwen; namelijk, des mensen staat en toestand van nature, en waartoe hij door de genade kan geraken, dit wordt, 1 Tim. 5: 17, genaamd te arbeiden in het Woord en de leer.

Het Evangelie dus te verkondigen vervat in zich drie zaken, (a) Een volkomen voorstelling van de leer, zo-even genoemd; leraren moeten, zonder iets te verbergen, de mens duidelijk ontdekken zijn verloren staat en toestand, en de onmogelijkheid om door enige andere weg, buiten die van het evangelie, door

Jezus Christus, verlost te kunnen worden, Hand. 20:21. (b) Zij zijn verplicht deze zaken te ontdekken, niet als bijzondere gevoelens gebouwd op enige redelijke besluiten, door hen zelf bedacht en opgesteld, maar als zijnde de Woorden Gods. 't Is het Woord Gods dat zij moeten voorstellen, en niet hun eigen bijzondere bevattingen; en het is het Woord Gods, dat de toehoorders verplicht zijn van hen te ontvangen, 1 Thess. 11:13. Daarom, zegt de Apostel, danken wij ook God zonder ophouden, dat als gij het woord der prediking Gods van ons ontvangen hebt,. U dat aangenomen hebt, niet als des mensen Woord, maar, gelijk het waarlijk is, als Gods Woord, dat ook werkt in u die gelooft. (e) Deze prediking behelst niet alleen in zich een voorstellen van het Woord Gods, maar een gezaghebbende verkondiging van hetzelfde, uit kracht van de last Gods aan hen gegeven: Spreekt dit, en vermaant, en bestraft, met allen ernst, Titus 11: 15. Het woord kan, volgens de grondtaal, overgezet worden, gebod, met alle gebod. Leraren zijn door God met gezag bekleed, en in Zijn Naam, en uit kracht van de last, van Hem ontvangen, zijn zij verplicht het Evangelie te verkondigen, en de raad Gods uit te spreken, als zijnde Zijn mond tot het volk, 1 Petrus 4:2. Dit is het voornaamste gedeelte van het leraarsambt, en derhalve om op deze wijze het Woord Gods van haar te horen, behoorde het grote oogmerk te zijn van diegenen, die een leraar beroepen, opdat zij van hem, als de mond Gods, mogen horen, wat zij van nature zijn, en wat zij door de genade Gods in Christus Jezus kunnen worden.

2. Wanneer een volk een leraar beroept, dan moet hun voornemen zijn, de dienst Gods op gezette manier en ordentelijk waar te nemen. Deze Dienst Gods, zoals die onderscheiden is van de leer van het evangelie, waarvan wij in de vorige verdeling gesproken hebben, bestaat voornamelijk in de bediening der heilige Sacramenten, en het gebed, te weten het openbare gebed, waar dankzeggingen onder begrepen zijn, als daartoe behorende, en mee moettende gepaard gaan, overeenkomstig het heerlijke voorschrift van Christus, gewoonlijk genaamd het gebed des Heeren; hetwelk ook met dankzeggingen besloten wordt. In het tweede hoofdstuk van de Handelingen der Apostelen, in het 42ste vers, wordt ons een verhaal gegeven van de openbare godsdienst der kerk, die bestond uit prediken, daar wordende uitgedrukt door leer en breking des broods; dat is, de bediening van het Sacrament des Heiligen Avondmaals en gebeden en dankzeggingen; en, zegt de Geest Gods, sprekende van de gemeente, zij waren volhardende in de leer der Apostelen, en in de gemeenschap, en in de breking des broods, en in de gebeden; en vers 47: En zij prezen God. De bediening der Sacramenten, openbare gebeden, en dankzeggingen, zijn goddelijke instellingen, tot zaligheid en opbouw der kerk, die niet in goede orde kunnen verricht of bediend worden zonder Evangelieleeraren, die alleen de last hebben om de Sacramenten te bedienen, en de mond van het volk tot God in hun openbare bijeenkomsten te zijn, voorzien zijnde met geestelijke gaven tot dat werk, Matth. 28:19; 1 Kor. 40:23 en 14:16. Derhalve moet een volk, wanneer het een leraar beroept, dit als zijn grote oogmerk beogen, dat door hem de dienst van het evangelie, in al

deszelfs delen, overeenkomstig de instelling van Christus, tot haar geestelijk nut en des Heeren eer, aan hen mag worden bediend.

3. Zij behoorden een leraar te beroepen, om over haar te regeren. Het is een gedeelte van eens leraars werk, zijn kudde te regeren, 1 Tim. 5: 17. Dat de ouderlingen, die wel regeren, dubbele eer waardig geacht worden, voornamelijk die arbeiden in het Woord en de leer. Dit oppergezag, hetwelk de Evangelieleraren hebben, bestaat niet in een heerschappijvoering over de personen, of over het geloof hunner kudde; geenszins, alle dergelijke gezag, dat ooit in de kerk is ingeslopen, heeft zijn oorsprong gehad uit de arglistigheid van de satan, die de vrede der kerk benijdde, en is regelrecht strijdig tegen het Evangelie, hetwelk alle heerschappijvoering verbiedt, zijnde aan de leraren alleen een macht gegeven, tot stichting, en niet tot neerwerping, gelijk de Apostel spreekt, 2 Kor. 10: 8, bestaande dezelve (a) in een gezagoefenende verkondiging van de wetten van Christus huis. (b) In een gezag oefenende aandringing van dezelve, door een bedienende aanbieding van de voorrechten van het evangelie, als een beloning van gehoorzaamheid. (c) In een macht, om volgens de instelling van Christus, de straffen van het evangelie aan de ongehoorzame te oefenen, waarvan de hoogste is de kerkelijke ban, waardoor de ongehoorzame de satan wordt overgegeven tot het verderf des vleses, opdat de Geest behouden mag worden in de dag des Heeren Jezus, gelijk de Apostel spreekt, 1 Kor. 5: 5. En tot een van deze drie einden kan alles gebracht worden, volgens de gemene onderscheiding van de voorstellingen van het evangelie, in leer, in godsdienst, en regering: maar opdat u deze zaak te beter mag verstaan, zal ik nog enige bijzondere oogmerken melden, en zeggen derhalve

4. Dat een volk, in het beroepen van een leraar, moest beogen, het sluiten van een verdrag, en het maken van een huwelijksverbond met Christus, op zijn eigen voorwaarden. Het werk der leraren, waartoe zij uitgezonden zijn, is zondaren toe te bereiden voor Christus, 2 Kor. 11: 2, en om een bruid te werven voor het Lam Gods; zij hebben, gelijk Abrahams knecht, een bevel ontvangen, om een vrouw voor de zoon van zijn heer te zoeken; en daarom behoren zulken die hen beroepen, hetzelfde te doen, met oogmerk om, zo zalig een huwelijksverbond te sluiten, en om van hen te horen de voorwaarden, waarop zij tot deze nauwe betrekking kunnen worden toegelaten, de voordelen die zij door hetzelfde zullen verkrijgen, de ongelegenheden die hen zullen overkomen indien zij hetzelfde weigeren, en waarop dat zij recht hebben zulk een hoge en heerlijke verbintenis aan te gaan.

5. Zij moeten beogen haar eigen toeneming in de kennis van Christus; zij moeten als nieuwgeboren kinderkens zeer begerig zijn naar de redelijke en onvervalste melk des Woords, opdat zij door dezelve mochten opwassen, 1 Petrus 2: 2, en opdat hun geloof en blijdschap mochten toenemen, en zij opwassen in de genade en in de kennis van Jezus Christus.

6. Haar beoging moet Zijn om opgebouwd te worden in de wegen des Heeren; opdat zij niet ginds en herwaarts mochten gedreven worden met, elke wind der leer, maar opdat zij geworteld en gegrond zijnde in het geloof, alleszins zouden opwassen in Hem, Die het Hoofd is, namelijk Christus; dit wordt, Efëze 4: 11, uitdrukkelijk verklaard het oogmerk van de predikdienst te zijn; de Apostel gesproken hebbende van de verhoging van Christus, en van de gaven, die Hij genomen had om uit te delen onder de mensen, zegt verder van Hem in dit en in de volgende verzen, dat Hij sommigen heeft gegeven tot apostelen, sommigen tot profeten, en sommigen tot evangelisten, en sommigen tot herders en leraars, tot de volmaking der heiligen tot het werk der bediening, tot opbouwning des lichaams van Christus: tot dat wij allen zullen komen tot de enigheid van het geloof, en der kennis des Zoons Gods, tot een volkomen Man, tot de mate der grootte der volheid van Christus, opdat wij niet meer kinderen zouden zijn, die als vloed bewogen en omgevoerd worden met allen wind der leer, door de bedriegerij der mensen, door arglistigheid, om listiglijk tot dwaling te brengen, enz. Tot dit zelf einde spreekt de Geest Gods in andere plaatsen, wegens het oogmerk van de predikdienst: de Apostel Paulus drukt, Rom. 1: 11, zijn ernstig verlangen uit, om hen te zien, opdat hij enige geestelijke gaven aan hen mocht meedelen, teneinde zij versterkt zouden worden. Diegenen die reeds wandelen in de wegen Gods, moesten wanneer zij een leraar beroepen, hun eigen opbouwning daarin beogen.

7. Zij moeten ook beogen hun eigen besturing in al de zwarigheden, die zij in de dienst Gods ontmoeten. Het volk van de Heere heeft vele duisterheden op hun weg, soms zijn zij onder verzoekingen, en weten niet hoe zich te gedragen; soms worden zij ingewikkeld in een zware strijd met hun vijanden, en weten niet hoe zij hun geestelijke wapenrusting tot voordeel zullen gebruiken; op andere tijden raken zij buiten het spoor, en weten niet hoe zij daar weer in zullen komen: en daarom hebben zij iemand nodig om hen te leiden en te besturen volgens het oogmerk van des Heeren Woord; want hoe kunnen zij verstaan, tenzij zij onderricht worden? Hand. 8:31: Hoe zou ik toch kunnen verstaan, zei de Moorman, zo mij niet iemand onderricht? en wie zou hen onderrichten, dan diegenen die volgens hun ambt onderrichters zijn? Gelijk het woord, Hebr. 13: 7, kan vertaald worden: Gedenkt uw voorgangers, of die uw onderrichters zijn. Dit is het einde waartoe de Dienst van het evangelie beloofd wordt, Jesaja 30:20, 21. De Heere zal ulieden wel brood der benauwdheid, en wateren der verdrukking geven, maar uw leraars zullen niet meer als met vleugelen wegvlieden, maar uw ogen zullen uw leraars zien. En uw oren zullen horen het woord desgenen die achter u is, zeggende: dit is de Weg, wandelt in dezelve, als gij zoudt afwijken ter rechter of ter linkerhand. Het is onmogelijk op te noemen alle de bijzondere oogmerken en einden die een volk in het beroepen van een Evangelieleraar zichzelf behoorde voor te stellen; en derhalve zullen wij die allen besluiten in dit een, hetwelk die alle zeker vervat, namelijk:

8. Zij moeten zulk een leraar zoeken te verkrijgen. die enigmate kan beantwoorden aan het getuigenis hetgeen van Timothéüs met opzicht op de gemeente der Filippenzers, gegeven wordt, Filip. 11:20. Een die oprecht zorg voor haar draagt; dat is een die uit liefde tot hun zielen met toegenegenheid, voorzichtigheid, zorgvuldigheid, en onpartijdige vrijmoedigheid hun het Woord verklaart en toepast, de heilige Sacramenten bedient, de kerkelijke tucht oefent; tot onderrichting der onwetenden, versterking der zwakken, vertroosting der treurigen, overtuiging der onbekeerden, bestraffing der schuldigen, terechtbrenging der afgedwaalden, en eindelijk tot hulp en besturing der twijfelmoedigen, en dergenen die hinken; opdat hij beide hen en zichzelf mag behouden, tot prijs der heerlijkheid van Gods vrije genade. Wij zullen niet op een iegelijk dezer bijzonderheden blijven staan; want hetzelfde zou niet een of twee maar vele predikatiën vereisen, hetwelk niet beantwoordende is aan ons tegenwoordig oogmerk; en derhalve gaan wij voort om in de

II.

Tweede plaats te onderzoeken, op wat wijze een volk het behoorde te doen blijken, dat zij deze bovengemelde zaken in het beroepen van een leraar beoogden. Dit onderzoek zou kunnen geschieden, of met opzicht op hun eigen voldoening, of die van anderen, of met opzicht op de leraar zelf aangaande deze zaak. Doch omdat de tijd ons niet toelaat al deze bijzonderheden te verhandelen, zo zullen wij ons onderzoek in het algemeen bepalen, en tot beantwoording van hetzelfde zeg ik

1. Een volk behoorde te doen blijken dat zijn oogmerken zodanige zijn als wij voorgesteld hebben, door een nauwkeurige waarneming van alle de instellingen Gods, die hij aan hen moet voordragen zowel in het openbaar als in het verborgen. Aldus zien wij dat Cornelius deed; hij zelf hoorde niet alleen, maar riep ook samen alle diegenen waar hij enige invloed op had. En Cornelius verwachtte hen, samen geroepen hebbende die van zijn maagschap en bijzonderste vrienden, Hand. 10:24. Allen die de openbare bediening des Woords niet willen bijwonen, noch de bijzondere onderwijzingen, hetzij huishoudelijke of personele, maar zichzelf daarvan onttrekken, zulken kunnen wij niet van oordelen dat zij het rechte einde in het beroepen van een leraar beoogd hebben; zoozeer indien zij het rechte oogmerk bedoeld hadden, zo zouden zij blijmoedig met Cornelius zeggen: Wij zijn dan nu allen hier tegenwoordig.

2. Zij moeten bij zulke gelegenheden niet alleen met hun lichamen tegenwoordig zijn, maar zij moeten zich daar stellen, als zijnde in de tegenwoordigheid Gods, om aan te horen alles wat de Heere door Zijn dienstknechten hun te gebieden heeft; zeggende, gelijk Cornelius tot Petrus: Wij zijn dan nu allen hier tegenwoordig voor God, om te horen al hetgeen u van God bevolen is, vers 33.

De instellingen Gods, hetzij de openbare of bijzondere, met enig ander oogmerk waar te nemen, is te offeren een slachtoffer der zotten, strijdig tegen de raadgeving van de wijste, der Koningen, Pred. 4: 17, zeggende: Bewaar uw voet als gij ten huize Gods gaat, en wees liever nabij om te horen, dan om der zotten slachtoffer te geven. Wanneer wij de instellingen Gods bijwonen, zo moesten wij komen om te horen wat Hij tot ons spreekt.

3. Zij moeten de oprechtheid van hun Voornemen doen blijken, in hun gehoorzamen van het Woord dat zij horen uit des leraars mond. Zij moeten zich schikken naar alle de geboden Gods en tot hun leraar zeggen, gelijk het volk Israëls tot Mozes deed, Deut. 5: 27: Nadert gij, en hoort alles wat de Heere onze God zeggen zal: en spreekt tot ons al wat de Heere onze God tot u spreken zal, en wij zullen het horen, en doen. Want gelijk de Apostel Jakobus wel aanmerkt, het zijn niet de hoorders, maar de daders des Woords, die gelukkig zijn., Jak. 1:25. Gelijk wij niet alleen moeten horen en doen, zo moet ook ons bijwonen niet bepaald zijn, maar onze oren moeten zowel geopend zijn voor bestraffingen en de allerverschrikkelijkste aankondiging van de toorn Gods, als voor de liefelijke beloften, en zielbekorende ontdekkingen van de heerlijkheid van Christus de schoonheid van de godsdienst, en de verbazende gelukzaligheid der heiligen in de hemel; wij moeten niet alleen gehoorzaamheid oefenen omtrent zulke geboden die ons, wanneer wij dezelve betrachten, ere, uitwendige voordelen, en vergenoegingen aanbrenge; maar wij moeten ook gehoorzamen die geboden, waardoor wij kunnen gebracht worden onder de gesel der tongen van goddeloze mensen, en bloot gesteld worden voor laster, gevaar en smaad in deze wereld. Wij moeten zonder de minste uitzondering gehoorzamen alles hetgeen van God bevolen is.

4. Zij moeten ook onderworpen zijn aan alle de instellingen Gods. Wegens deze gehoorzaamheid en onderwerping wordt melding gemaakt, Hebr. 13:17: Weest uw voorgangers gehoorzaam, en weest ze onderdanig, want zij waken voor uw zielen als die rekenschap geven zullen; opdat zij dat mogen doen met vreugde, en niet al zuchtende, want dat is u niet nuttig. Het woord door gehoorzamen vertaald, betekent eigenlijk een geloven op overreding, en heeft opzicht op ons geloven van die waarheden die door haar worden voorgesteld, en op het betrachten van onze plicht langs die weg; en aan de andere zijde heeft het opzicht op de macht die zij over hun volk hebben, tot opbouwning en niet tot nederwerping, dat is, dat gezag hetwelk zij hebben om overtreders te vermanen, te bestraffen, te wederleggen, en te censureren; en door haar onderdanig te zijn in de bediening van die instelling van Christus; ik meen in de bestraffing en de censuur moesten zij aan allen doen blijken de oprechtheid en christelijke welmenendheid van haar oogmerken.

5. Zij moeten de billijkheid van haar voornemen doen blijken, door een zorgvuldige naarstigheid om bij alle gelegenheden zich tot haar leraar te

vervoegen. Wanneer zij zwaarigheden hebben, wanneer zij in het duister zijn omtrent hun plicht, wanneer zij te strijden hebben met verdorvenheden die zij niet kunnen overwinnen, wanneer zij onder bezoeken van des Heeren hand zijn, en ook in alle andere noden en ongelegenheden van dergelijke natuur. Want gelijk de lippen des priesters de wetenschap zullen bewaren, zo zal ook het volk uit zijn mond de wet zoeken; want hij is een Engel des Heeren der heirscharen, Mal. 2: 7. Zo wordt ook geboden aan degenen die krank zijn, dat zij de ouderlingen of leraren der gemeente zouden roepen, opdat zij over hem zouden bidden, Jak. 5:14. Allen die het voorrecht genieten van een Evangelieleraar te hebben, zijn volstrekt verplicht om aan hem bekend te maken de staat en toestand van hun zielen, wanneer in dezelve iets bijzonders plaats heeft, en wanneer zij in enige verlegenheid en radeloosheid gebracht zijn; en dat om de volgende redenen:

- (a) Omdat het hun door God als een plicht wordt opgelegd in de zo-even gemelde plaats, Mal. 11: 1: En het volk zal uit zijn mond de wet zoeken.
- (b) Omdat hij anders buiten staat wordt gesteld om gepaste woorden tot hen te spreken, want indien hij verkeerde begrippen van hun toestand maakt, of geen rechte kennis daarvan heeft, zo kan hij hen op geen rechte wijze overeenkomstig dezelve besturen. De Heere geeft nu geen onmiddellijke openbaringen, wij hebben ook geen grond om dezelve te verwachten en derhalve is de gewone weg waardoor leraren kennis van de toestand van hun volk verkrijgen, dat zij die van hen zelf verstaan; aan welke daarom bevolen worden om zich tot hun leraren te vervoegen.
- (c) Zij moeten hun leraren hun omstandigheden bekend maken, omdat zij de mond van het volk bij God zijn; en wanneer zij geen kennis van de staat en omstandigheden hunner kudde hebben, hoe zullen zij volgens hun plicht de toestand van hun volk aan God voordragen, hetgeen zij toch zowel in het openbaar als in het verborgen verplicht zijn te doen?

6. Nog eens, en dan zullen wij daar afscheiden, een volk mag en moet zijn oprechte oogmerken doen blijken, door een naarstig waarnemen van hetgeen zijn eigenlijk werk en bezigheid behoorde te zijn, met opzicht op de bevordering van deze grote oogmerken. Elk lid der gemeente behoorde de leraar behulpzaam te zijn, en naar uiterste vermogens hem in zijn werk te ondersteunen. Een leraar zal zijn krachten tevergeefs verspillen indien ouderlingen, hoofden der huisgezinnen, en alle bijzondere personen in hun standplaatsen zich niet verenigen in de gebeden en andere plichten, om hem als leraar behulpzaam te zijn. Dan vertoont een volk dat zijn oogmerken oprecht en ter ere Gods, en tot zijn eigen zaligheid gericht zijn, wanneer een iegelijk zijn hand aan het werk slaat, en zoekt uit de weg te ruimen al hetgeen deszelfs voorspoed en voortgang zou kunnen hinderen of vertragen; alsmede wanneer zij op allerhande wijze trachten de handen hunner leraren te versterken, opdat zij niet mismoedig, verhinderd, of van hun werk afgetrokken worden; en eindelijk, dan vertoont zich een volk oprecht te zijn in zijn bedoelingen, wanneer hun woorden, hun harten, en hun

handen naar een en dezelfde weg zijn gericht, en wanneer alles wat zij doen geschikt is tot de gemelde einden, te weten de ere en heerlijkheid Gods in de bekering, opbouwning, en zaligmaking der zielen. Nu zal ik voortgaan met

III.

Ten derde te onderzoeken naar de redenen van deze leer, waarom een getrouw Evangelieleraar, wanneer hij tot een volk komt, het zijn werk maakt om te mogen weten hun oogmerk en de reden waarom zij hem geroepen hebben. En

1. Dit is de begeerte van een Evangelieleraar, omdat een misvatting in deze zaak zeer gevaarlijk, en vol nadelige gevolgen kan zijn voor een volk. Dat een volk in deze zaak door verkeerde en bedrieglijke einden en beweegredenen kan aangezet worden, is buiten allen twijfel. Zij kunnen de voldoening van hun kittelachtige oren door des leraars gaven beogen, gelijk de toehoorders van de profeet Ezechiël deden, zij kunnen de instellingen van het evangelie najagen als het ware tot een bekoring, opdat zij bij dezelve mogen neerzitten, en daarin berusten, gelijk vele mensen doen, en gelijk diegenen deden met wie de profeet Jeremia verkeerde, zij zeiden, des Heeren tempel, des Heeren tempel, des Heeren tempel zijn deze. Hun oogmerk kan zijn om hun aanhang of partijschap te versterken, of om gelegenheid te hebben om te spotten, gelijk velen heden ten dage doen. Zulke en dergelijke verkeerde oogmerken kunnen in een volk plaats hebben; en daar is niets dat voor een volk meer nadelig kan zijn, dan onder de invloeden van zulke oogmerken te wezen; omdat het zeker is, dat de Heere de belediging die hierdoor aan Hem wordt toegebracht, met stil zitten niet ongestraft zal laten, wanneer de instelling van de predikdienst, door Hem verordineerd tot Zijn eer en tot zaligheid der zielen, wordt beledigd, en dienstbaar gemaakt aan geheel verschillende, ja volstrekt tegenstrijdige oogmerken: en gewis een getrouw bedienaar van het evangelie, die een tedere zorg heeft omtrent de zaligheid zijns volks, kan niet anders, dan begerig zijn om te mogen weten, dat zijn volk onder zulke gevaarlijke misvattingen niet is.

2. De kennis hiervan kan hem zeer nuttig zijn, om opgeklaardheid te hebben in zijn roeping. Het is een groot bewijs dat de Heere gedachten ten goede heeft over een volk, wanneer zij zodanige oogmerken, als reeds gemeld zijn, in het beroepen van een leraar hebben; en het kan niet anders dan hem voldoening hier in geven, dat God hem geroepen heeft om onder haar te arbeiden, ter volvoering van de grote oogmerken van zijn predikdienst. Wanneer Petrus het reeds gemelde verhaal van Cornelius gehoord had, werd hij daardoor verder bevestigd dat het des Heeren wil was, dat hij tot hem kwam, om aan zijn begeerte te voldoen.

3. Wanneer een leraar na gedaan onderzoek, bevindt dat hun oogmerken zodanige zijn, als wij reeds gemeld hebben, zo kan het hem tot grote vertroosting zijn in zijn worstelen met zulke zwarigheden, die hem in de volvoering van zijn plicht mogen ontmoeten. Het zal hem tot een grote voldoening verstrekken,

wanneer hij bewust is dat diegenen, om welker wil hij deze gevaren ondergaat, en met deze zwaarigheden worstelt, dezelve bedoelingen hebben, en zich met hem ter bereiking van hetzelfde oogmerk verenigen. Eindelijk, de rechte volvoering van het gehele werk zijner bediening hangt zeer veel af van de redenen, waarom zij hem geroepen hebben, te mogen weten, en derhalve is het geen wonder dat hij die nauwkeurig onderzoekt, omdat hij door de kennis daarvan te beter in staat wordt gesteld om beide zijn en hun zaligheid te bevorderen.

Tot verdere verklaring van dit hoofdstuk, zouden wij in het brede kunnen aantonen, hoe nodig het is dat een bedienaar van het heilig evangelie zijn eigen oogmerken (in de zorg over een volk te ondernemen) onderzoekt: de bewijsredenen die wij bijgebracht hebben, om de billijkheid van des leraars onderzoek naar de oogmerken van een volk aan te tonen, zijn van geen minder gewicht met opzicht op het onderzoek dat een leraar omtrent zichzelf behoort te doen. Wij zouden u ook kunnen aantonen, op wat wijze hij de oprechtheid zijner bedoeling behoorde te doen blijken; maar de tijd zou ontbreken indien wij deze zaken wilden verhandelen; en omdat u weinige dagen geleden, te weten bij mijn bevestiging, de plicht van een leraar zo breedvoerig hebt horen voorstellen, zo oordeel ik het onnodig omdat stuk verder uit te breiden; en derhalve, al de toepassing die ik wegens het gesprokene heb voorgenomen te doen, zal ik verhandelen in een korte aanspraak aan zulken die tot deze gemeente behoren.

Gij hebt mij beroepen om onder u te arbeiden in het werk der bediening, op uw roeping ben ik gekomen; zo vraag ik dan, om wat reden gijlieden mij hebt ontboden? Wat was uw oogmerk in deze zaak? Was het om te horen wat de Heere u te gebieden heeft: was het opdat des Heeren dienst overeenkomstig Zijn eigen instelling mocht bediend worden, opdat u gebracht mocht worden tot de kennis van Christus, of bevestigd in Zijn wegen? Waren deze en dergelijke zaken de oogmerken die gij bedoelde? Waren dit de beweegredenen die u daartoe aanzetten? Indien gij uw harten nauwkeurig beschouwt, en dezelve onpartijdig onderzoekt, zo kunt u licht weten wat uw oogmerken geweest zijn; en om u daarin behulpzaam te zijn, zo zal ik in des Heeren Naam aan uw consciënties enige weinige vragen voorstellen, die u tot nuttigheid zouden kunnen zijn.

- a. Durft u zonder dat uw hart u veroordeelt, als in de tegenwoordigheid Gods, zeggen, dat u in het beroepen van mij als leraar het gebod Gods in het oog had? Was het uw plicht die u daartoe opwekte, of hebben het gewoonte en uw eigen gemak gedaan?
- b. Durft gij uw ogen opheffen en in waarheid zeggen, dat uw smaken van des Heeren goedertierenheid in Zijn instellingen de reden was waarom gij dezelve begeerde, opdat u door dezelve mocht opwassen?
- c. Heeft deze begeerte u dikwijls gebracht tot de troon der genade om een leraar af te bidden, dat de Heere u een herder wilde geven naar Zijn hart, die u weiden zou met wetenschap en verstand?

- d. Wanneer u een vooruitzicht had, dat uw gebeden om een Evangelieleraar te hebben, beantwoord waren, bent u dan wel zorgvuldig geweest om de Heere te smeken, dat Zijn zegen met hem mocht mee komen?

Wat antwoordt u op deze zaken? Handelt getrouw met God en uw eigen gemoed, laat uw consciëntie vrij uitspreken, en zeggen of de zaken zo met u gesteld zijn, of niet. U moet of erkennen dat u geen acht gegeven hebt op het gebod Gods, dat er geen begeerte was naar de redelijke onvervalste melk des Woords, veroorzaakt door het smaken van des Heeren goedertierenheid, dat er die ernstige biddingen tot God niet zijn geweest, zo voor de leraar als om een zegen over zijn bediening, of dat die zaken er immers waren: en dit zal u allen verdelen in twee soorten: Eerst in de zodanigen die in deze zaak op die wijze niet zijn werkzaam geweest, en bijgevolg geen rechte einden hebben gehad. En ten tweede, in zodanigen die in hun plicht zijn werkzaam geweest op de zo-even gemelde wijze. Tot een iegelijk uwer zal ik een kort woord spreken.

Vooreerst, aangaande u die in deze zaak op uw plicht geen acht geslagen hebt, die niet God in de gebeden niet geworsteld hebt, dat Hij u een leraar zou geven, vervuld met de volheid der Zegeningen van het evangelie; tot u zeg ik,

a. Uw oogmerken kunnen de goedkeuring Gods niet wegdragen; waren die zodanig geweest gelijk wij die reeds hebben voorgesteld, dan zouden die u zeker hebben aangezet tot ernstige worstelingen met God dat Hij u mocht besturen, die alleen zulk een leraar kan aanwijzen, welke bekwaam is om deze gezegende einden te helpen bevorderen.

b. U hebt uzelf schuldig gemaakt aan verschrikkelijke boosheid; gij hebt de Heere in grote mate getergd door uw leraar uit verkeerde inzichten te beroepen: de Heere heeft hen verordineerd tot die einden reeds tevoren gemeld, en tot geen andere; en uw beroepen van dezelve met enige andere oogmerken, is te trachten de Heere tegen te staan, Zijn instellingen te ontteren, en uw begeerlijkheden te voldoen, met datgene, hetwelk de Heere tot Zijn eigen heerlijkheid heeft verordineerd.

c. Wat nuttigheden anderen ook door het Evangelie mogen verkrijgen, gij hebt geen grond om hetzelfde te verwachten: de Heere kan u antwoorden naar de drekgoden uwer harten; en wanneer Hij de zielen der hongerigen met het goede vervult, kan Hij een magerheid aan uw zielen zenden: wanneer Hij aan het woord beveelt om anderen te verlichten, te bekeren, te bevestigen, en te versterken; zo hebt u reden om te vrezen dat hetzelfde bevolen is om u blind, doof, en dood te doen worden.

d. Bekeert u derhalve van deze uw goddeloosheid, en bidt God, of misschien u deze overleggingen uws harten vergeven werd. Vernedert u in het stof voor God;

tracht uw harten onder aandoening te brengen wegens uw schuld, opdat u uzelf op het diepste mag verootmoedigen voor de Heere die gij tot toorn hebt verwekt.

e. Brengt vruchten voort der bekering waardig, laat door uw gedrag blijken dat u waarlijk boetvaardig bent, en dat u nu de rechte einden in het oog hebt gekregen: dit kunt tij doen door een naarstig waarnemen van alle de ingestelde middelen der genade, door te horen en te doen al hetgeen u van God bevolen is, en door alle de andere middelen en wegen die wij in de verklaring van deze stof hebben voorgesteld.

f. Eindelijk en ten laatste, 't zij gij het horen en verdragen wilt, of niet, wij zeggen u echter aan, dat het koninkrijk Gods nabij u gekomen is; wat ook uw voornemen zijn mag, de Heere heeft u een dag van het evangelie gegeven; en indien ook ons Evangelie voor u bedekt is, zo is het omdat u verloren gaat, dewijl de God dezer eeuw uw zinnen verblind heeft, opdat u niet zou bestralen de verlichting van het evangelie, der heerlijkheid van Christus, die het beeld Gods is, 2 Kor. 4: 3, 4.

Wat de tweede soort van mensen aangaat, namelijk zulken, die de Heere door gebeden aangelopen, en in deze zaak het gebod Gods in het oog gehad hebben; tot ulieden zeggen wij,

a. Dat buiten allen twijfel deze uw handelwijze geen gering bewijs is van de oprechtheid uwer goede oogmerken; en hetzelfde is zeker stof van dankzegging, ja een grond van hoop, dat de Heere uw begeerten niet ten enenmale zal vruchteloos doen zijn.

b. Denkt niet dat uw werk reeds is afgedaan; worstelt en pleit ernstig met God, dat Hij de instellingen van het evangelie zegene; want wie ook plant of nat maakt, het is God alleen die de wasdom geven moet: en derhalve, is het uw voornemen om op te wassen onder de middelen, houdt aan in de gebeden tot God, dat Hij dezelve zegene; bidt dat de Heere geen magerheid aan uw zielen zendt, terwijl Hij overvloed van geestelijke voorraad voor u verzorgd heeft.

c. Wacht u toch van te berusten op de voorrechten van het evangelie, want u kunt zodoende verliezen hetgeen gij verkregen hebt, en dus maken dat de oprechtheid uwer beogingen bij anderen billijk in twijfel getrokken wordt. Daar is niets algemener dan dit soort van berusting. Daar zijn mensen die mogelijk zouden zeggen: o, mochten wij zulk een Evangelische bediening genieten! hoe zouden wij ons verheugen, hoe zorgvuldig zouden wij daar gebruik van maken; en die echter, wanneer zij verkregen hebben hetgeen zij begeerden, door hun daden op generlei wijze beantwoorden aan hun voornemens; ziet toe, en waakt tegen hetzelfde.

d. Draagt behoorlijk zorg, om uw oprechtheid in deze zaak te doen blijken, door uw gehele gedrag: Indien gij nalatig wordt in het waarnemen der middelen, indien gij hoort, maar niet doet, indien gij uw eigen werk verzuimt, en zelfs in de zaak te kort komt; wie zal dan uw oprechtheid kunnen geloven? Wie kan die geloven? Uw eigen consciënties zullen u beschuldigen; en indien ons hart ons veroordeelt, God is meerder dan ons hart, en Hij kent alle dingen, 1 Joh. 3:20.

e. Wanneer u ondervindt dat de Heere uw pogingen heeft voorspoedig gemaakt, draagt dan zorg dat u niet offert aan uw eigen garen, en niet rookt aan uw eigen net: de Heere is een heilig en ijverig God, Die Zich niet laat bespotten, en indien gij onderneemt Hem van Zijn eer te beroven, zo zal Hij Zichzelf in zulk een weg verheerlijken, die u in de laagte zal brengen, en u met smart uw dwaasheid doen ondervinden.

f. Wanneer de Heere u het licht van het evangelie schenkt, zo wandelt in het licht zo lang gij hetzelfde geniet; handelt als kinderen des lichts, werkt uws zelfs zaligheid uit met vrezen en beven; want niemand onzer kan weten hoe schielijk de dag van het evangelie zou kunnen voorbij gaan, en de nacht aankomen in welke men niet kan werken.

Wij zullen deze leerrede besluiten met enige weinige algemene raadgevingen aan u allen. Is uw begeerte dat ons dienstwerk onder u voorspoedig zou zijn? Opdat u wezenlijk voordeel door de instellingen van het evangelie mocht verkrijgen, dat onze samenkomsten zodanig waren, dat dezelve beide voor u en mij stof van verheuging wezen mochten in de groten dag des Heeren; dan bid en smee ik u door de ontferming Gods, met innerlijke bewegingen onzes Heeren Jezus Christus, indien gij de zaligheid van uw en onze zielen begeert:

A. Bidt voor ons; want gelijk het de onvermijdelijke plicht van een leraar is zijn volk te gedenken voor de troon Gods, en hen altijd op zijn hart te hebben; zo is ook het volk verplicht voor zijn leraar te bidden. Bidt voor ons, zegt de Apostel, Hebr. 13:18: Want wij vertrouwen dat wij een goede consciëntie hebben, als die in alles willen eerlijk wandelen. En opdat deze raad temeer bij u zou wegen, zo zal ik enige weinige zaken ter overweging aan u voorstellen.

1. Overweeg dat leraren van en uit zichzelf tot dit werk niet bekwaam zijn; het werk is groot, zwaar, en van de uiterste aangelegenheid, en de moeilijkheden zijn menigvuldig; en wie is tot deze dingen bekwaam? Zeker de leraren niet; want getuigde de Apostel billijk van zichzelf, 2 Kor. 3:5, dat hij niet bekwaam was van zichzelf iets te denken, als uit zichzelf; hoe veel temeer dan moeten de bedienaren van het evangelie in deze dagen erkennen, dat het zodanig met hen gesteld is? En derhalve, al hun bekwaamheid is alleen uit God, van Wie gepaste en nodige ondersteuning moeten afgebeden worden.

2. Overweeg dat u in hun overvloed en volheid ook overvloed zult vinden; want zij zijn volstrekt verplicht tot uw nut aan te leggen hetgeen zij voor u ontvangen, de kosten te doen, en zelf ten koste gegeven te worden in het werk en tot bevordering uws geloofs, en derhalve is het uw voordeel, dat zij overvloedig zijn, omdat het waarschijnlijk tot uw nut zal gedijen; en nog meerder, indien gij door uw gebeden als een middel zult zijn, om aan hen voordelen en ondersteuning toe te brengen.

3. Overweeg dat zij om uwentwil aan vele gevaren worden blootgesteld: en derhalve moet gij naar uw vermogen allen bijstand aan hen. langs deze weg in welke gij hun het meeste behulpzaam kunt zijn, toebrengen. Omdat zij gesteld zijn tot wachters, zo zijn zij daarom het doel van de boosheid van de satan: en hoe getrouwer zij zijn, hoe meer hij zal tegenstaan en zoeken te verderven. Het voornaamste doelwit van de vijand is zeker gericht tegen de wachters, omdat zij zorg dragen dat hun volk door hem niet wordt verrast, ten minste het is hun plicht om zulks te doen; en derhalve zal hij niets onbezocht laten, om hen te verderven.

- (a) Hij zal daarop toelagen om hen in slaap te wiegen, om hen zorgeloos te doen worden, opdat zij hun plicht mochten verzuimen.
- (b) Indien hij dit niet kan bereiken, dan zal hij trachten hen met ontroeringen en vrees te vervullen, om hen aldus van hun plicht af te wenden, en dus hun post doen verlaten.
- (c) Of hij zal hun verdorvenheden tewerkstellen, opdat hij hen, achtgevende op, en strijd voerende tegen dezelve, mocht aftrekken, of mismoedig maken om dezelve in anderen tegen te staan.
- (d) Hij zal trachten hun ogen te verblinden, door valse schijnbaarheden, opdat zij een vals alarm zouden maken; en dit zal hun achting veel verminderen, en maken dat het volk hun waarschuwingen niet gelooft.
- (e) Hij zal trachten hun gedachten bezig te houden met grote schijnbaarheden van gevaar, wanneer hetzelfde daar niet is, opdat hij hun ogen mocht afwenden van die dingen, die waarlijk hun kudde in gevaar stellen.
- (f) Hij zal trachten naijver te verwekken en te voeden tussen hen en hun volk, waardoor hun waarschuwingen te minder zullen geacht, hun handen verzwakt, en hun harten mismoedig gemaakt worden.
- (g) Wanneer deze hem begeven, dan zal hij trachten om hen verplaatst te krijgen; wanneer hij ziet dat het Evangelie schijnt voorspoedig te zullen zijn, dan zal hij zorg dragen om middelen uit te vinden, om de wachters te noodzaken van hun post af te gaan.
- (h) Wanneer dit niet wil gelukken, dan zal hij trachten hen te doden, 't zij door aan hen moeilijkheden en smarten te vermenigvuldigen, of anders door meer openlijke wegen, gebruikende zijn dienaren om hun het leven te benemen; en dit is door de toelating Gods, om de zonde van het volk te straffen, hem soms gelukt. Zeker deze en zeer vele andere wegen, die door de satan de boze wereld, schijnvrienden en hun eigen verdorvenheden gebruikt worden tegen

de bedienaren van het evangelie, en dat alles om van het volk wil, behoorde hen zorgvuldig te maken om voor dezelve de Heere te bidden, dat zij mogen bewaard worden tegen de ondernemingen van alle hun geestelijke vijanden, en dat zij mogen opwassen in gaven en genade. Bidt om veel genade voor uw leraar, opdat hij wetende de schrik des Heeren, u mag bewegen; opdat hij u teder mag behandelen, als die bij ondervinding zelf weet wat het is wegens zonden naar de ziel ziek te zijn; dat hij u veilig tot Jezus brengt, als zijnde zelf met Hem geweest; dat hij u mag vertroosten met die vertroosting waar hij zelf mee is vertroost geworden van God; dat hij mag spreken omdat hij zelf niet alleen heeft geloofd, maar het werk der genade in zijn ziel heeft ondervonden, als een die gesmaakt heeft dat de zonde kwaad en bitter, en ondervonden dat Christus nuttig, algenoegzaam en dierbaar is, dat hij Gode welbehaaglijk voor u mag bidden, als een die voor zichzelf genade in zijn ogen gevonden heeft: en eindelijk, bidt ook dat de Heere hem gaven schenken mag, als kennis in de verborgenheden Gods en van Christus, en van het geloof; dat hij veel geestelijke wijsheid, ijver, vrijmoedigheid en sterkte mag verkrijgen, om hem bekwaam te maken voor zijn werk, en bovenal, dat de Heere de deur des Woords opent.

4. Overweeg dat een naarstige waarneming van uw plicht, in des leraars toestand aan de Heere voor te dragen, een groot middel zal zijn om onderlinge liefde aan te kweken tussen u en hem; en dit zal veel toebrengen om de werktuigen des satans te verbreken. Niets kan meer toebrengen tot bevordering en voorspoed van eens leraars dienstwerk in een gemeente, dan veel liefde en onderlinge overeenkomst tussen de leraar en het volk; en geen liefde kan tot dit einde meer nuttigheid toebrengen, dan diegene, die betoond wordt in het bidden voor elkaar, wordende door hetzelfde meer en meer aangekweekt. Maar,

B. Ik bid u dat u de instellingen Gods, als de prediking der Woords, openbare gebeden, dankzeggingen, en catechisaties, wanneer de Heere daar gelegenheid toe geeft naarstig waarneemt. Het zal ons deze plichten met blijmoedigheid doen waarnemen, wanneer wij zien dat uw pogingen zijn om daar nuttigheid uit te trekken; dit te betrachten zal voor u nuttig zijn, het zal onze vijanden de moed benemen, het zal ons hart verblijden, en een ere voor de godsdienst zijn.

C. Wanneer u enig geestelijk voordeel ontvangt, draagt zorg dat u hetzelfde geheel en al aan de Heere toeschrijft, ziet toe dat u het niet stelt op rekening van de leraar, die alleen maar het middel is; want indien gij de Heere van Zijn eer berooft, en dezelve aan het middel toebrengt, zo zoudt gij de Heere daardoor zo kunnen vertoornen, dat Hij uws leraars dienst onvruchtbaar maakte, en Zijn tegenwoordigheid van hem onttrok; waardoor gij haast zoudt gewaar worden, dat het de leraar niet is die iets kan uitwerken: geeft Gode dat Gods is, en acht ons als dienstknechten van Christus, en uitdelers der verborgenheden van het evangelie, en wanneer u daar enige nuttigheid door verkrijgt, schrijft het geheel

en alleen aan God toe, en dankt Zijn Naam voor hetzelfde; maar laat het middel ook een plaats hebben in uw genegenheden en gebeden, opdat hetzelfde verder voor u en anderen mag nuttig zijn.

D. Om te besluiten, acht ons niet als uw vijanden, indien wij u de waarheid zeggen: wij moeten in alle opzichten vrijmoedigheid gebruiken in uw zonden voor u open te leggen, en dezelve aan te dringen tot overtuiging van uw gewetens; ook vermogen wij in deze zaak niet stil te zwijgen, om iemand te behagen; want indien wij mensen behagen, dan zijn wij geen dienstknechten van Christus; en wanneer een ziel door ons stilzwijgen in zijn zonden sterft, dan brengen wij het bloed van zulke zielen over ons, en stellen dus onze eigen zielen in gevaar. Wij zijn verplicht door de openbaring der waarheid onszelf aangenaam te maken aan de consciënties der mensen, en indien wij, wanneer wij u het meeste lief hebben, van u het minste geliefd worden, dan zal de Heere zulks van uw handen afeisen: maar hetzij dan dat u het horen wilt, of hetzij dan dat u het laten zult, wij zijn verplicht, als zulken die aan de groten Herder der schapen rekenschap moeten geven, openhartig met u te handelen. Overweeg maar deze een Schriftuurplaats, Lev. 19:17, en u zult bevinden, dat zijn naasten te bestraffen, een daad van grote liefde is; en dat hetzelfde te verzuimen, in de ogen Gods is, hem te haten: Gij zult uw broeder in uw hart niet haten; gij zult uw naasten naarstig berispen, en zult de zonde in hem niet verdragen; of gelijk het laatste gedeelte kan vertaald worden, opdat u de zonde voor hem niet draagt. Nu indien gij deze raadgevingen opvolgt; en indien het oog eenvoudig is voor God in een nauwe afhangings van Hem, zowel van de leraar, als van 't volk; en indien er een onderlinge liefde en behulpzaamheid, met verenigde pogingen om het grote oogmerk der bediening, de ere Gods in onze zaligheid voort te zetten, gevonden wordt; dan zal onze arbeid niet tevergeefs zijn, maar zal met inkomsten gezegend worden, en God onze God zal ons zegenen.

Het groot aanbelang der zaligheid

Eerste deel

In zich behelzende een ontdekking van des mensen staat en toestand van nature, of de strafschuldige zondaar overtuigd, over Romeinen 3: 23

Want zij hebben allen, gezondigd en derven de heerlijkheid Gods.

Een iegelijk die zijn tegenwoordige staat en toestand behoorlijk overweegt, zal aanstonds bevinden, dat zijn grootste werk en hoogste aanbelang ligt opgesloten in deze drie gewichtige vraagstukken: Wat heb ik gedaan? Jeremia 8: 6. Wat moet ik doen opdat ik zalig warde? Hand. 16:30. Wat zal ik de Heere vergelden? Psalm 116: 12. Een voldoende antwoord op het eerste zal de weg banen voor het tweede, en dat zal gelegenheid geven voor het derde.

Ofschoon wijze mensen zichzelf vermoeid en afgesloofd hebben, door verdrietige onderzoekingen naar ware gelukzaligheid, zo kon niemand van hen aan de wereld op een van deze drie vragen een voldoende antwoord geven: maar hetgeen, zij door hun wijsheid niet konden doen, heeft God naar Zijn oneindige wijsheid en onvergelykelijke goedheid, tot voldoening van alle redelijke onderzoekers gedaan, en in de Heilige Schriften bekend gemaakt.

Indien iemand vraagt: Wat heb ik gedaan? Onze tekst zal hem antwoorden: Alle mensen hebben gezondigd, en derven de heerlijkheid Gods. Vraagt men: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Ziet maar Hand. 16:31, en daar wordt ons geboden: Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden. Eindelijk, indien iemand vraagt: Wat zal ik de Heere vergelden voor Zijn weergalozen en onvergelykelijke weldaden aan mij bewezen? Zo wendt uw ogen naar Psalm 116: 13 en daar wordt ons geleerd wat wij moeten doen; namelijk, de beker der verlossing opnemen, en de Name des Heeren aanroepen. Tot dit zelfde einde zegt ook de profeet Micha, hoofdstuk 6: 8: Hij heeft u bekend gemaakt, o mens! wat goed is, en wat eist de Heere van u, als recht te doen, en weldadigheid lief te hebben, en ootmoedig te wandelen met uw God?

Het grote werk van een dienaar van het evangelie ligt opgesloten in het tweede vraagstuk. Het is onze voorname plicht alle mensen te bewegen tot het geloof in de Name des Heeren Jezus Christus, en om onze dierbare Schepper aan arme zondaren aan te prijzen. Maar omdat wij niet gekomen zijn om rechtvaardigen, maar zondaren te roepen tot bekering, zo zal het noodzakelijk zijn, dat wij het fundament leggen in een ontdekking van des mensen staat en toestand van nature. Voor en alear wij u een Christus aanbieden, zullen wij aantonen dat u Hem nodig hebt; eer wij van genade en barmhartigheid tot u spreken, zullen wij

trachten uw ellendigheid aan u voor te stellen; eer gij geroepen wordt tot bekering, zullen wij u aantonen dat u zondaren bent die de bekering nodig hebt; en daarom hebben wij de voorgelezen woorden verkoren, die ons een schone gelegenheid verschaffen om u uw zonden en uw ellendigheid, die daar uit voortvloeit, voor ogen te stellen.

Wij zullen geen tijd verspillen om de samenhang dezer woorden te overwegen, hetwelk mogelijk naderhand gevoegelijker zal geschieden.

Onze tekstwoorden vervatten een algemene bepaling, waarin allen overtuigd worden van, en besloten onder de zonde; want de personen aan wie zonde wordt toegeschreven zijn niet sommige bijzondere personen, met uitsluiting van anderen, maar het zijn alle mensen. Het zijn niet enige ontaarde zondaren onder de heidenen, maar het zijn alle mensen, zowel Joden als Heidenen, rijken en armen, verheven en geringen die gezondigd hebben, en de heerlijkheid Gods derven.

Het wordt niet van hen bepaald dat zij kunnen zondigen, dat zij feilbare mensen zijn, die, wanneer zij listig door een verzoeking aangevallen worden, kunnen vallen; maar het wordt verzekerd dat zij allen reeds ingewikkeld zijn in de schuld der zonde, en daardoor de heerlijkheid Gods derven. Het oorspronkelijke woord dat hier voor derven vertaald wordt, is van een krachtige betekenis, en wil eigenlijk te kennen geven, een te kort komen in het doelwit, dat iemand zich heeft voorgesteld, of een te kort komen in een loopbaan, waardoor men de prijs verliest. De mens in zijn eerste staat, was op de rechten weg om de heerlijkheid te verkrijgen, hij had krachten om in die loopbaan te lopen, en de satan had geen vermogen om hem in hetzelfde te verhinderen; hij had zulke beletselen niet als ons nu aankleven, en echter derfde hij de heerlijkheid Gods, dat is, hij verloor die heerlijkheid, bestaande in de genietingen van God, waar hij zulk een heerlijk vooruitzicht van had; hij verloor het beeld Gods, waarin zijn heerlijkheid bestond, hetgeen hem van God zelf was geschonken, met alle de voordelen die daaruit vloeiden.

Wij behoeven uit deze woorden geen leringen af te leiden, dewijl dezelve uitdrukken hetgeen wij voorgenomen hebben te behandelen; namelijk:

Dat alle mensen, volgens de algemene loop der natuur uit Adam voortgesproten, zijnde, gezondigd hebben, en daardoor derven de heerlijkheid Gods.

Dit leerstuk zo klaar in onze tekstwoorden vervat, behoeft geen verder bewijs; en derhalve zullen wij ons niet ophouden in het opnoemen van andere Schriftuurplaatsen die dezelfde zaak bevestigen.

Eer wij deze waarheid toepassen zullen wij

1. Vooraf laten gaan enige weinige voorstellingen, om de weg tot verdere opening van deze grote en gewichtige waarheid te banen.
2. Onderzoeken wat de zonde eigenlijk in zich vervat.
3. Zullen wij enige eigenschappen van dezelve voorstellen.
4. Naspeuren de kracht en nadruk van het woord allen.
5. Aantonen wat het derven van de heerlijkheid Gods te kennen geeft.
6. Melden wat de redenen zijn, waarom allen die gezondigd hebben de heerlijkheid Gods derven.

Vooreerst zullen wij enige weinige voorstellingen vooraf laten gaan, om de weg te banen voor hetgeen wij in het verklaren van deze waarheid verder hebben voorgenomen te verhandelen.

a. De eerste voorstelling die wij u aanbieden is deze, dat God de volstreckte en onafhankelijke Opperheerser der wereld is. De mensen matigen zich dikwijls onrechtvaardig een volstreckt gezag over hun onderdanen aan, en vorderen een blinde en onbepaalde gehoorzaamheid van hen af; maar zij mogen wel toezien dat zij God in Zijn recht en in datgene hetwelk Zijn koninklijk voorrecht is, niet benadelen. Hij, ja Hij alleen is de volstreckte Heere en Koning over de gehele aarde; dus getuigt de psalmist, Psalm 47:3: De Heere de Allerhoogste is vreselijk; een groot Koning over de gehele aarde. En gewis Hij alleen is in staat om zulk een wijd uitgestrekt gebied te voeren; dewijl er onder de goden niemand Hem gelijk is, en daar zijn geen gelijk Zijn werken, Psalm 86:8. Zijn recht is gegrond op de uitmuntendheid Zijner natuur, Jeremia 10:6, 7: Omdat niemand U gelijk is, o Heere, zo bent u groot, en groot is Uw Naam in mogendheid: wie zou U niet vrezen, Gij Koning der Heidenen, want het komt U toe: omdat toch onder alle wijzen der Heidenen, en in hun gehele koninkrijk niemand U gelijk is. Gelijk ook op Zijn scheppen van alle dingen, Psalm 16: 3 en 5, want de Heere is een groot God, ja een groot Koning boven alle goden; Wiens ook de zee is, want Hij heeft ze gemaakt. en Zijn handen hebben het droge geformeerd. Jesaja 44: 21: Gedenkt aan deze dingen, o Jakob en Israël; want gij zijt Mijn knecht, Ik heb u geformeerd. Eindelijk, Zijn onderhouding van alle dingen, en de veelvuldige weldaden waar Hij Zijn schepselen als mee overlaadt, geven Hem het grootste recht tot een volstreckte heerschappij; en Zijn heerlijke volmaaktheden van wijsheid, macht, heiligheid en gerechtigheid maken Hem niet alleen bekwaam tot hetzelfde, maar doen ook Zijn regering aan allen die hun eigen aanbelang kennen, begeerlijk zijn.

b. Het tweede voorstel is: Dat God als de volstreckte Opperheer van het heelal, aan al zijn schepselen wetten heeft voorgeschreven, volgens welke Hij dezelve regeert. Om nu niet te spreken van die wetten die Hij aan de onredelijke schepselen heeft gegeven, zo zeggen wij alleen dat Hij aan de mens Zijn werk

heeft voorgeschreven, en hem Zijn wetten gegeven, volgens welke hij volstrekt verplicht is zijn levensgedrag te richten. Daar is een enig Wetgever, die behouden en verderven kan, Jak. 4:12. De Heere is onze Rechter, de Heere is onze Wetgever, de Heere is onze Koning, Jesaja 33:22. In geen een zaak zijn wij willekeurig gelaten. Hij die tot de zee zegt: Tot hiertoe zult gij komen, en niet verder, handelt op dezelfde wijze met de mens. Hij heeft hem aan alle zijden door Zijn heilige wetten, die onbetwistbare instellingen van de hemel zijn, bepaald. Wij zijn verplicht te eten, te drinken, te slapen, te verkeren, ja alle dingen te verrichten volgens die regel; de Heere heeft ons in alle die zaken palen gesteld, en tot zover behoorden wij te gaan, doch niet verder. Weliswaar, deze palen die de Heere ons gesteld heeft, zijn niet zodanig, als die Hij aan de baren van de onstuimige zee heeft gesteld; o neen, Hij handelt met ons op een gepaste wijze, overeenkomstig onze natuur; want Hij heeft zulke palen gesteld, die niemand overgaan kan, of zij handelen direct strijdig tegen haar eigen naturen, en verwerpen een rechte overweging van datgene, waarin hun grootste aanbelang en hoogste welzijn gelegen is; gelijk klaar zal blijken uit hetgeen wij nu zullen voorstellen om dit op te helderen; namelijk,

c. Het derde voorstel, hetwelk is: Dat de grote Wetgever van het heelal vergeldingen en straffen bij deze Zijn wetten heeft gevoegd. Het gezag van God is zekerlijk een teer stuk; Hij heeft gezegd dat Hij Zijn eer aan geen ander wil geven, en daarom heeft Hij zorg gedragen om de wetten door Hem gegeven, door gepaste beloningen en straffen te beschermen. Weliswaar, God is niet verplicht om aan de mens voor zijn gehoorzaamheid enige verdere beloning te geven, dan die uit de gehoorzaamheid zelf vloeit, hetwelk een genoegzame beloning is; want in het houden van Gods geboden is grote loon, Psalm 19: 12. Maar zodanig is Zijn gadeloze en ongehouden goedheid, dat Hij geen minder beloning der gehoorzaamheid dan het eeuwige leven heeft voorgesteld; een beloning te groot voor de gehoorzaamheid des menschen, die hetzelfde niet verdiende, maar alleen passend de goedertierenheid en mildheid van de Gever. Aan de andere zijde heeft Hij ook een verschrikkelijke straf bij Zijn wetten gevoegd; wij kunnen dezelve verbreken indien wij willen, want de Heere heeft hetzelfde niet onmogelijk gesteld; maar indien wij dezelve verbreken zo zal de zware vloek Gods ons overkomen: want vervloekt is een iegelijk die niet en blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, omdat te doen; en dezelfde mond. die de wet heeft uitgesproken, verkondigt ook de vloek, Gal. 3: 10, en wij weten dat wie Hij vervloekt, die is vervloekt, en die Hij zegent zal gewis gezegend zijn.

d. Het vierde voorstel is: Dat die Wetten, die de Heere ons gegeven heeft om onze wandel daarnaar te richten, een viervoudige eigenschap hebben, die gemeld worden door de Apostel, Rom. 7: 12: Alzo is dan de wet heilig, en het gebod is heilig, en rechtvaardig, en goed; en vers 14: Want wij weten dat de wet geestelijk is, maar ik ben vleselijk verkocht onder de zonde, Wij zeggen:

1. Dat dezelve heilig is. De wet Gods is het juiste afdruksel van de heilige wil van God; daar is niets in dezelve dat tegenstrijdig is met, of onbetamelijk aan een heilig God, Die altijd werkt overeenkomstig Zichzelf, en Die te rein van bogen is dan dat Hij het kwaad der zonde zou kunnen aanschouwen.

2. Zij is rechtvaardig, zijnde het rechte richtsnoer van alle rechtvaardigheid onder de mensen. Het is een wet die Gode geeft dat Godes is, en de mens dat des mensen is; ja de mens heeft geen recht of eigendom tot enig ding, dan alleen volgens deze wet, en het recht hetgeen dezelve hem geeft, dat komt hem toe, en meer kan niemand rechtvaardig begeren.

3. Zij is goed. Het is geen wet die gemaakt is om aan de lusten van een aardworm te voldoen, ook is het geen wet die gemaakt is zonder opzicht te hebben op het voordeel dergenen die onder dezelve leven; maar de Heere God heeft in het opstellen Zijner wet nauwkeurig waar genomen datgene, hetwelk ten goede van de mens voor tijd en eeuwigheid kon verstreken; en heeft naar Zijn onvergelykelijke goedheid en oneindige wijsheid dezelve zo geschikt, dat plicht en voordeel altoos gepaard gaan; zodat de mens nooit handelt tegen zijn plicht of hij benadeelt zijn ware aanbelang, zelfs in het afgetrokkene, en buiten overwegingen van beloningen of straffen in het toekomstige leven.

4. De wet is geestelijk. Het is geen wet gelijk die des mensen, die zich alleen uitstrekt tot het uitwendige; o neen, maar dezelve is geestelijk, zich uitstreckende tot de ziel en alle deszelfs inwendige daden; dezelve schrijft bepalingen voor aan de geesten der mensen, hen verplichtende tot inwendige gehoorzaamheid en gelijkvormigheid aan dezelve, in haar bewegingen, geneigdheden en hartstochten; ja zodanig, dat er geen een gedachte in deszelfs minste omstandigheid aangemerkt is, die deze geestelijke en wijd uitgestrekte wet niet betreft; hetgeen de psalmist deed uitroepen: In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien, maar Uw gebod is zeer wijd, Psalm 119: 96. Hebbende dus deze zaken laten voorafgaan, zo zullen wij nu

Ten tweede, *aantonen wat zonde is*. De zonde die in deze tekstwoorden aan allen wordt toegekend, bestaat eigenlijk:

a. In een gebrek van gelijkvormigheid aan de wet, van welke wij gesproken hebben. De wet eist van en legt plichten op aan de mens: zij verplicht ons niet alleen tot daden die op deze of geen wijze gerechtigd zijn, maar ook dat wij moeten hebben een recht grondbeginsel waaruit dezelve vloeien; zij vereist van ons niet alleen heilige gedachten, heilige woorden en heilige daden, maar zij vereist nog daarenboven dat zelfs de gestalte en toestand onzer harten heilig zij; en wanneer wij hier in te kort komen, dan zondigen wij: dat de wet dit van ons vereist, met opzicht op de gestalte onzer harten, is klaarblijkelijk, omdat dezelve vordert dat de boom zowel goed moet zijn als de vruchten, en dat wanneer wij

God dienen en aanbidden, hetzelfde moet geschieden, met geheel ons hart, met geheel onze ziel en met geheel onze kracht.

b. De zonde bestaat ook in een overtreding der wet: want de zonde is een overtreding van de wet, 1 Joh. 3: 4. 't Is waar, wanneer het woord overtreding in een ruimen zin genomen wordt, dan vervat hetzelfde in zich alle zonden; maar het kan ook bepaald worden, gelijk dikwijls geschiedt, tot dadelijke zonden, en zonden van bedrijf; gelijk in het vorige lid van onze beschrijving bepaald is, tot oorspronkelijke zonden, en zonden van nalatigheid. De zonde is een gekantheid tegen de wet Gods: de Heere gebiedt ons te doen, op te staan, en te werken; de mens overtreedt en verbreekt dit gebod, en blijft stil en leeg zitten; de Heere verbiedt deze en geen zondige daden, en echter verricht de mens, dezelve tegenstrijdig het gebod Gods, hetgeen voortvloeit uit een verachting van Gods gezag; zodat wij zeggen:

e. Dat elke zonde, in zijn eigenlijke natuur, vervat een verachting van God; zijnde dit hetgeen waaruit dezelve voortvloeit. De zonde vloeit voort uit een verborgen vijandschap van het hart tegen de Almachtige, en vervat derhalve in zich een hoge verachting van Hem. Het kan zijn dat mensen zo blind zijn, dat zij niets dergelijks in dezelve zien kunnen; maar in de ogen Gods is het verbreken van Zijn wet, of het verwerpen en verachten daarvan, een en dezelfde zaak, Amos 2: 4: Alzo zegt de Heere, om drie overtredingen van Juda, en om vier, en zal Ik dat niet afwenden; omdat zij de wet des Heeren verwerpen, en Zijn inzettingen niet bewaard hebben, en haar leugens haar verleid hebben, die haar vaders hebben nagewandeld. De zonde is in de ogen der meeste mensen een geringe zaak; maar hoe geheel anders zou die zich vertonen, wanneer deszelfs aard en natuur in een recht licht, door een oog van het geloof, werd gezien, wanneer wij die beschouwden als vertredende Gods goedheid, heiligheid en gezag; ja zelfs als het ware trachtende Hem van zijn Godheid te beroven. Maar opdat u verder weten mag wat de zonde is, zo zullen wij.

Ten derde, aan u voorstellen een tweevoudige onafscheidelijke eigenschap of hoedanigheid der zonde, die daar altoos mee gepaard gaat. Namelijk,

a. De zonde is een bevlekking der ziel; de zonde is een besmettende zaak. De schoonheid en heerlijkheid des mensen bestaat in zijn gelijkvormigheid met de heilige en volmaakte wet Gods; en in zoverre hij daarvan afwijkt, in zoverre wordt hij bevlekt en besmet; elke zonde heeft een bevlekking in zich, berooft de ziel van haar schoonheid, en veroorzaakt een soort van walgelijkheid, waardoor dezelve in de ogen Gods en ook van zichzelf afschuwelijk en gruwelijk wordt; het is die verfoeilijke zaak die God haat: en doet toch deze gruwelijke zake niet die Ik haat, zegt de Heere, Jeremia 44: 4.

De staat en toestand des mensen van nature wordt, om dezer besmetting wil, vergeleken bij een ellendig eerstgeboren kind, geworpen op het vlakke des velds, in alle deszelfs natuurlijke walgelijkheid, Ezech. 16, alsmede bij alle andere zaken die besmettelijk zijn; bij modder, slijk en vuiligheid, ja bij een maandstondig kleed; en echter kunnen die alle samen genomen geen recht denkbeeld uitleveren van deszelfs besmettelijkheid.

b. De zonde gelijk die vergezelschap is met besmetting, zo gaat die ook gepaard met schuld. Dezelve maakt de zondaar schuldig, en verplicht hem om de straf die de Heere bij Zijn wet heeft gevoegd, te ondergaan; dezelve vervat altijd in zich een verbintenis tot de vloek Gods. Wanneer men de wet Gods aanmerkt als verbeeldende zijn heiligheid en onbevleete zuiverheid, waardoor dezelve voor ons wordt het richtsnoer en de regelmaat van alle schoonheid, heerlijkheid en zuiverheid, dan wordt de zonde, als in deze opzichte daar tegen aangekant zijnde, aangemerkt als een smet, een vlek, een verontreiniging: maar omdat de wet Gods in zich vervat het uitdrukkel Zijner Koninklijke macht, zo eist deszelfs verbreking een rechtvaardige straf, om de eer te herstellen van dit beledigde en verachte gezag Gods.

Dus hebben wij aangetoond wat datgene is hetwelk aan alle mensen wordt toegekend. De Heere beschuldigt hen van een verbreking der wet, en stelt hen voor als veroordeelde, strafschuldige, mismaakte en bevleete schepselen. Allen hebben gezondigd, een iegelijk heeft de heilige, rechtvaardige, goede en geestelijke wet van de grote Opperheerser der wereld verbroken; allen staan schuldig aan een verachting van Zijn gezag, allen zijn bevleete met die gruwelijke zaak, die de Heere haat. Opdat niet iemand gelegenheid zou zoeken om zichzelf van die beschuldiging uit te zonderen, en te zeggen: Ik ben de persoon niet waar hier van gesproken wordt, ik heb God nooit veracht, ik heb mijzelf nooit bevleete, en dus ben ik niet schuldig aan datgene hetwelk aan het mensdom wordt ten laste gelegd; en opdat niet iemand zou zeggen: Ik ben rein, daarom heeft de Heere die deur toegesloten, door de beschuldiging zonder enige uitzondering over allen uit te breiden. En dus zal ik

Ten vierde, onderzoeken de nadruk van dit algemene woordje *allen* in onze tekst. Hetzelve geeft te kennen,

a. Dat mensen van allerlei slag en jaren in deze algemene ellendigheid bedolven jongen en ouden hebben gezondigd; zowel het kind dat des moeders borsten zuigt, als de man reeds oud geworden en nabij het graf; de een behoeft de ander niet te benijden: een oud man behoeft niet te benijden de onnozelheid van een zuigeling van weinig dagen; want zelfs de jongste brengt zoveel zonde met zich in de wereld als hem afschuwelijk, mismaakt en schuldig doet zijn. Het is waar, daar zijn er die zo zwaar niet gezondigd hebben als anderen: de kinderen hebben niet gezondigd in de gelijkheid der overtreding Adams, Rom. 5:14, hun ouderdom

wilde zulks niet toelaten; maar echter hebben zij van Adam zonde genoeg overgeërfd, om hen beide te bevleken en te verdoemen.

b. Dat deze ellende zich uitstrekt tot mensen van allerlei gezindheden, zowel Joden als Heidenen, wat ook hun belijdenis mag zijn. Dit kwaad is niet bepaald tot Één religie, maar is uitgebreid tot alle, de Apostel brengt het ganse menselijke geslacht, met opzicht op de godsdienst, tot twee soorten, Joden en Heidenen, en bewijst in de brede in het vorige gedeelte van deze zendbrief, dat die beide zondaren zijn.

c. Tot mensen van allerlei rang. Aanzienlijken en geringen, rijken en armen: dit is een kwaad waar een vorst zich niet meer van kan bevrijden, dan een landman; zulken die nu uitmunten in glinsterend gewaad, zijn echter om deze reden also afschuwelijk en besmettelijk, als een pad, die men niet zonder afgrijzen kan aanschouwen; zelfs kunnen degenen die anderen veroordelen of vrijspreken, onder het vonnis der verdoemenis zijn; ja 't is waarlijk zo gesteld met allen die niet verlost zijn van hun zonden, zelfs zijn de zodanigen die zich soms zover vergeten hebben, dat zij zichzelf verheffen boven de wetten, niet alleen onderworpen aan de wet Gods, maar liggen ook onder de verplichting tot straf, uit kracht hunner verbrekingen van de heilige, rechtvaardige en goede wet Gods.

d. Tot mensen in alle geslachten. Het waren niet alleen enige arme ellendigen, die de Heere in de eerste wereld door de zondvloed van de aardbodem verdelgde, die gezondigd hadden, maar mensen van allerlei ouderdom, rang en staat in alle geslachten. daar is geen één uitzondering onder alle de natuurlijke nakomelingen van Adam; man noch vrouw, groot noch klein, rijk noch arm, koning noch bedelaar, allen hebben gezondigd, van de grootste tot de kleinste toe. Niemand kan aan een ander met billijkheid verwijten hetgeen hij in deze bedreven heeft, dewijl zij allen aan terging Gods schuldig staan; want zij hebben allen gezondigd, en derven de heerlijkheid Gods. Dit leidt mij tot hetgeen wij in de volgende plaats voorgenomen hadden om te verhandelen; namelijk,

Ten vijfde, de betekenis van dit derven van de heerlijkheid Gods. Hetzelve geeft te kennen of vervat in zich

a. Dat de mens die heerlijkheid derft, die hu had door de gelijkvormigheid van zijn natuur met God, 1 Kor. 11: 7, wordt van de mens getuigd, dat hij het beeld en de heerlijkheid Gods is; en waarlijk zodanig was hij ook in zijn eerste en beste staat. O wat bezat Adam in de staat der rechtheid niet van God een verstand geheel en al verlicht; hoe wonderbaarlijk vertoon, de het die God Die het licht zelf is, en in Wie geen de minste duisternis is; het was een zuivere ziel, een juiste afbeelding van de goddelijke zuiverheid. Alle andere schepselen bezaten een duisterder vertoning van de heerlijkheid der wijsheid en macht Gods, maar de mens alleen was boven alle schepselen der aarde bekwaam om de heiligheid,

rechtvaardigheid, zuiverheid, en alle andere heerlijke volmaaktheden der nooit volprezen Godheid te vertonen; en daarom was de mens de heerlijkheid Gods. De Heere, als het ware, beroemde Zich in hem als het meesterstuk van de zichtbare schepping, in wie alleen meer van God te zien was, dan in al het andere geschapene. Dit nu heeft de mens verloren; hij derft nu die schoonheid en heerlijkheid, die hem deden zijn de heerlijkheid Gods.

b. De mens heeft die heerlijkheid verloren, die hu als de stedehouder van de groten God hier op aarde bezat. Hij was gesteld tot een heer over het werk Gods op aarde, en alle schepselen in dezelve waren hem onderdanig, wanneer zij in het Paradijs tot hem kwamen om hun namen van hem te ontvangen; maar nu is de kroon van zijn hoofd afgevallen, hij derft deze zijn heerlijkheid, waardoor de schepselen nu weigeren aan Hem onderdanigheid te betonen.

c. De mens derft die heerlijkheid, die het in het Paradijk in de genietingen van God bezat. Het was des menschen heerlijkheid, ere en gelukzaligheid, vergund te worden een meer dan gewone gemeenzaamheid met God te genieten; de Heere en Adam hadden een onderlinge verkering in het Paradijs, hem werd vergund het gezelschap Gods te genieten, 't geen waarlijk zijn staat gelukkig Maakte; wat kon de mens toch ontbreken, zo lang de algenoegzame God een zo nauwe, gezegende en troostrijke gemeenzaamheid met hem oefende, en hem dagelijks met Zijn gunstbewijzen overlaadde? Maar ook dit derft hij nu.

d. De mens derft die heerlijkheid, daar hij een vooruitzicht van had. De Heere had hem op de rechten weg gesteld, en hem genoegzaam voorzien van het nodige tot zijn reis naar de eeuwige, onveranderlijke en onverwelkelijke heerlijkheid; maar ook. dit derft hij; en dit volgt zeker natuurlijk op het voorgaande. Dit is zeker een groot deel, doch naar ons oordeel niet alles hetwelk deze uitdrukking in zich vervat, gewis daar is meer in begrepen. Dit derven, ofschoon het alleen het ontkennende schijnt aan te wijzen, echter vervat hetzelfde zeker ook het stellige, en derhalve zeggen wij dat deze uitdrukking in zich vervat:

e. Dat de mens niet alleen zijn oorspronkelijke schoonheid en heerlijkheid, in zijn gelijkvormigheid met het beeld Gods, heeft verloren, maar dat hij gevallen is in het slijk, en bevlekt is geworden door de zonde. De mens die eenmaal was het beeld en de heerlijkheid Gods, is nu vuiler dan de aarde die hij betreedt, ja dan het slijk der straten, en de walgelijke pad geworden.

f. Hij heeft niet alleen de heerschappij die hij had verloren, maar hij is ook een slaaf ja een slaaf der zonde geworden; hij die tevoren op aarde als een God was verhoogd, is nu vernederd tot de hel; hij aan wie de schepselen eertijds ere als aan hun Opperheer bewezen, is nu dagelijks in gevaar van zijn leven door hen te verliezen, en ligt open voor de aanvallen van de geringste ervan.

g. Hij heeft niet alleen verloren die zoete en zielverrukkende gemeenschapsoefeningen met God, maar hij is nu, als 't ware, nauwelijks in staat om tot God op te zien; het beschouwen van God, hetgeen eertijds zijn leven was, is hem nu ter dood geworden.

h. De mens heeft niet alleen zijn recht tot de eeuwige gelukzaligheid verloren, maar wat erger is, hij is door de zonde de toekomstige, eeuwige, onbegrijpelijke ellende en wee onderhevig geworden. Dit is voorwaar een droevig derven. Van wat een hoge hoop is de arme mens door de zonde niet gevallen in een onbegrijpelijke afgrond van ellenden en weeën? De kroon is van zijn hoofd afgevallen; eertijds was hij schoon, heerlijk, uitmuntend en sierlijk; maar nu helaas! mogen wij over hem wel uitroepen: Ikabod, waar is zijn heerlijkheid? Nu zullen wij

Ten zesde, onderzoeken naar de bron en springader van al deze ellendigheid en weeën, waar het vandaan komt, en om wat redenen het is, dat allen bedolven zijn onder de schuld der zonde. Dit droevige en drukkende onheil vloeit

a. Uit de schuld van Adams eerste zonde. Adam door de heilige, wijze, rechtvaardige en goede bestelling Gods, stond in de plaats van al zijn nakomelingen; indien hij was staande gebleven, zo zouden wij allen in hem ook staande gebleven zijn, en die rechtheid en oprechtheid onzer naturen, alsmede de gunst, liefde en vriendschap van de hemel behouden hebben; doch daar hij zondigde, zo hebben wij allen in hem gezondigd; en door de ongehoorzaamheid van die een mens, zijn wij allen tot zondaars gesteld geworden, gelijk de Apostel in de brede betoogt, Rom. 5 van het 12e vers en vervolgens. Dit, ja dit is die vergiftigde springbron, waaruit alle onze zonden, droefheid en ellende voortvloeien.

b. Dit vloeit uit de natuurlijke verdorvenheid van het gemoed des mensen, die tot ons wordt overgebracht door onze voorouders. Wij zijn in ongerechtigheid geboren, en in zonden hebben onze moeders ons ontvangen; wij krijgen een dodelijke wond, wanneer wij eerst in de baarmoeder geformeerd worden, gelijk de psalmist daar over klaagt, Psalm 51: 7. En waarlijk, daar is niemand die een reine geven kan uit de onreine; onze besmette ouders brengen tot ons over de besmetting der zonde. De zonde is ons erfelijk eigen, en onze naturen hebben een natuurlijke geneigdheid tot het boze, ja zijn ten allen dag alleen boos, Gen. 6:5.

c. Dit vloeit uit de overvloed der verzoeking. Gelijk onze harten boos zijn, ja alleen op het boze gesteld, zo zijn ook in deze tegenwoordige ongesteldheid door de zonde, alle zaken gepast om deze besmetting voort te zetten. Het schepsel is om der zonde wil der ijdelheid onderworpen, en het is verslaafd aan de begeerlijkheden der mensen; de satan en ons verdorven hart misbruiken dezelve

dagelijks tot dat einde, en om deze redenen is het, dat alle mensen hebben gezondigd, en daarom derven de heerlijkheid Gods.

Omdat ons voorname oogmerk in het verkiezen van dit onderwerp was om hetzelfde toe te passen op het gemoed, zo hebben wij in de verklaring de zaken slechts maar genoemd en gaan nu over tot de toepassing van het geheel.

Hetgeen wij in de toepassing dezer stof voornamelijk bedoelen, is een gebruikmaking tot overtuiging. Enige dagen geleden hebben wij aan u voorgedragen, de genade, barmhartigheid en liefde Gods in Christus Jezus; nu zullen wij een beschuldiging tegen u inbrengen, dat u schuldig staat aan zonde. Ons einde en oogmerk in hetzelfde is de bevordering der heerlijkheid van Christus, en in en door Hem het verkrijgen van de genade en barmhartigheid Gods; maar ons tegenwoordig werk is in zichzelf zodanig, als uit zijn natuur geenszins daartoe strekkende, ofschoon hetzelfde door de oneindige wijsheid en goedheid Gods daaraan is ondergeschikt.

Gij bent hier nu allen voor des Heeren aangezicht, om aan te horen wat de Heere God tot u spreken zal; en gelijk Ehud tot Eglon de koning der Moabieten zei, zo zeggen wij ook tot u: Wij hebben Gods woord aan u, Richt. 3: 20, een droevig woord, niet ongelijk aan datgene hetwelk Ehud aan Eglon bracht, een dodelijk woord. Wij zijn heden alhier gekomen om u in des Heeren Naam aan te klagen als schuldige zondaren. Dit woord is niet aan sommige grove overtreders in het bijzonder, maar aan elke ziel die zich alhier in des Heeren tegenwoordigheid heeft geplaatst; aan de kinderen, aan de jongelingen en jonge dochters, aan die van meerder jaren, en aan de stokouden die door grijze ouderdom gebukt gaan.

In de Naam en vanwege de grote en vreselijke God, de Koning aller koningen, de Heere der heirscharen, Wiens Naam vreselijk is onder de Heidenen, Mal. 1: 14, Die het woord Zijner knechten bevestigt, en de raad Zijner boden volbrengt, Jesaja 44:26, zullen wij voor het recht dagen, aanklagen, en beschuldigen elke ziel die hier tegenwoordig is, als schuldig staande aan zonde. Tot nog toe hebben wij maar in het gemeen gesproken, hetwelk mogelijk geen betere uitwerking op u gehad heeft, dan de gelijkenis van de profeet Nathan had op David. Mogelijk hebben sommigen van u wel toegestemd, dat de ziel, die gezondigd heeft, het derven van de heerlijkheid Gods en het vallen onder Zijn toorn, rechtvaardig heeft verdiend; maar nu zullen wij hetgeen wij tevoren in het algemeen voorgesteld hebben, meer bijzonder op de gemoederen van een iegelijk uwer aandringen, gelijk de profeet Nathan aan David deed, en zeggen: Gij zijt de vrouw, gij zijt het kind, de jongeling, de man, gij zij, of jonge dochter die gezondigd hebt, en daarom derft de heerlijkheid Gods.

Om nu dit werk met voorspoed te verrichten, en u indien mogelijk, uw staat en toestand te doen begrijpen, zo zullen wij

1. Aan u voordragen, en als 't ware open leggen, de beschuldiging en aanklacht die wij in des Heeren Naam tegen u hebben in te brengen.
2. De getuigen voortbrengen, waardoor wij dezelve tegen u allen in het algemeen zullen bewijzen.
3. In het bijzonder trachten door beweegredenen onze beschuldiging goed te maken.
 - (a) Tegen kinderen en jonge lieden.
 - (b) Tegen die van een middelbare ouderdom.
 - (c) Tegen hoogbejaarde mannen en vrouwen. En dit zullen wij doen, als het ware, door ulieden te brengen tot de plaatsen, de gezelschappen, en de gelegenheden waarin gij de zonde bedreven hebt, en die schuld op u gebracht die wij u nu ten laste leggen.
4. Aantonen wat voldoening onze grote Heere van zulke rebellen afvordert.
5. De redenen die Hij heeft om zulks te doen. En eindelijk,
6. Trachten om u aan te tonen uw ellendigheid die daardoor over u gekomen is.

Vooreerst. De zaak waar wij u van beschuldigen, bestaat niet in een geringe of kleine misdrijving, die door een enkele erkenning kan verzoend worden, door als 't ware spottender wijze te zeggen: Heere, bent ons genadig! Neen, de beschuldiging is veel zwaarder, het is wegens geen mindere misdaad dan zonde, zonde tegen de grote Opperheer der wereld. U hebt allen gezondigd.

O! mocht het u eens bekend worden, wat ontallijke kwaden al opgesloten liggen in dat vervloekte ding, zonde. Mogelijk zult gij, wanneer wij tot u zeggen, dat u allen gezondigd hebt, gereed zijn om te antwoorden: O! dat is ons genoeg bekend, is dit nu alles wat u ons te zeggen hebt? Wanneer wij hoorden spreken van zulke verschrikkelijke zaken, als een beschuldiging en aan klacht in des Heeren Naam, tegen ons, en van het voortbrengen van getuigen en de andere gedeelten van een proces; zo verbeeldde wij ons dat er een verschrikkelijke zaak stond te volgen, en het een of ander schrikkelijk en ongehoorde kwaad ons zou ten laste gelegd worden: maar nu bevinden wij dat er niets tegen ons wordt ingebracht, dan alleen dat wij zondaren zijn; en wie is er toch die dit ontkent. Wie is er die dat niet weet? Dit is het algemene lot van allen. De bekering van de meesten bestaat enkel in een uitroep: Heere bent ons genadig, wij zijn allen zondaren! waardoor zij hun wonden genezen, en dus kunnen leven en mogelijk ook sterven, zonder enige vrees daarom te hebben; zulke lichte en geringe opvattingen hebben de meeste mensen van zonde; zulke en dergelijke gedachten hebben mogelijk de meesten uwer onder het horen van deze beschuldiging gehad. Maar tenzij uw zinnen verblind, uw ogen gesloten, uw oren doof, en uw harten schrikkelijk verhard zijn, zo zullen mogelijk sommigen uwer, aler wij hier vanaf scheiden, van gedachten veranderen, en oordelen, dat dezelve zeer zwaar en

verschrikkelijk is. Indien het de Heere nu behaagde met Zijn Geest mee te werken, en ons te Bekwamen om ons werk met kracht te volvoeren; indien het Hem behaagde overtuigende invloeden van Zijn Geest uit te storten, zo zou het gewicht dezer beschuldiging u zodanig drukken, dat die uw harten zou doen bezwijken en wegzinken in uw binnenste.

Zonde is een gemeen woord, een klein woord, en de meeste mensen denken dat er weinig in vervat wordt; maar bedriegt u zelf niet, daar wordt meer in vervat, dan engelen of mensen in staat zijn om ooit te kunnen ontdekken, of ten volle te ontvouwen; echter opdat al het reeds bijgebrachte niet zou schijnen een ongegronde voorgeving te zijn, zo zal ik, vooreerst, aan u als 't ware enige spiegelen voorstellen, waarin gij de vertoningen van de afschuwelijke gedaante der zonde zult kunnen bemerken; of ik zal u, gelijk Balak aan Bileam deed, op zulke hoge plaatsen brengen, vanwaar gij zult kunnen zien, deszelfs schrikkelijke natuur, kracht, en boosaardigheid. Ten tweede, zal ik aan u vertonen, enige verschrikkelijke en gruwelijke kwaden die gevonden worden in elke zonde, zelfs in de minste ijdele gedachte en woord. Ten derde, zal ik u voordragen enige dodelijke verzwaringen, waar uw zonden mee gepaard gaan, die daar kracht aan geven, en hun schuld vermeerderen; dit zal u doen zien het grote kwaad der zonde, en dit zal uw aanklacht uitmaken.

A. Vooreerst zullen wij u enige gezichten der zonde voorstellen. Mogelijk hebben velen onder u geringe gedachten van de zonde, maar ik verzoek dat u dezelve wilt beschouwen

a. In de spiegel van Gods wet. Beschouwt de heilige, hoge en verheven God Zijn wil aan u voordragende in twee tafelen; tafelen vervattende heilige, goede, rechtvaardige, geestelijke en in alle opzichten voordelige wetten voor dat schepsel, omtrent welke de Heere zulk een onderscheiden en bijzondere zorg draagt. Wel zult gij zeggen, wat zullen wij in deze spiegel van de zonde zien? O hier in, ja hier in kunt u zien, hoe de zonde deze twee tafelen verbreekt, ja dezelve in stukken werpt, op een erger wijze dan Mozes deed, Exod. 32:19. Elke zonde, ja de minste zonde werpt die beide terneer; want gelijk de Apostel Jakobus zegt, wie de gehele wet zal onderhouden, en in een zal struikelen, die is schuldig geworden aan alle, Jak. 11: 10. Is het voor u een lichte zaak, de heilige en rechtvaardige wet Gods, die het volmaakte beeld, en de rechte vertoning van al Zijn heiligheid en onbevleete zuiverheid is, onder uw voeten te vertreden? Maar indien dit niet genoegzaam is om u de vervloekte natuur der zonde te doen zien, zo bidden wij u dezelve te beschouwen

b. In de spiegel der natuur van de grote God, de zitplaats van alle majesteit, heerlijkheid, schoonheid en uitmuntendheid: en wanneer u dezelve daarin zult beschouwen, o hoe wanschapen zal zich dan de zonde niet vertonen? Daar is niets in de gehele wereld strijdig met of aangekant tegen de natuur Gods, dan

alleen de zonde; de geringste en walgelijkste schepselen der wereld, de padden en kruipende ongedierte hebben in hun naturen niets, dat eigenlijk strijd voert tegen de natuur Gods. De zonde, de zonde alleen is tegen Hem aangekant, dezelve kan Hij niet verdragen. De boze en zal bij Hem niet verkeren, noch zondaren voor Zijn ogen bestaan; zodanig is des Heeren afgrijzen van de zonde, dat wanneer Hij van dezelve spreekt, Zijn hart als het ware daartegen opkomt; zeggende in de reeds aangehaalde plaats, Jeremia 44: 4: En doet toch deze gruwelijke zake niet, die Ik haat. En indien gij deszelfs zondigheid nog niet ziet, zo beschouwt nu dezelve:

c. In de bedreigingen der wet, en ziet hoedanig de Heere die schat, en wat de zonde is. Al de macht des hemels, de toorn, grimmigheid en wraak Gods zijn alle gewapend tegen de zonde. Beschouwt maar een voorbeeld onder vele; in het 7e hoofdstuk van Jozua, daar zult gij vinden dat een volk, gewoon zijnde te overwinnen, de rug aan zijn vijanden moest toekeren, en een roof worden voor een volk dat tot het verderf was overgegeven; ja wat meer is, de Heere verklaart dat al het volk in de ban is, dat zij niet zullen kunnen bestaan voor het aangezicht van hun vijanden, en dat Hij voortaan niet meer met hen zou zijn. En waarom toch? Wat is de reden? Waarom is de hitte van al deze toorn? Wat wil deze grimmigheid zeggen? De reden was, daar was een zonde bedreven, Achan had van de roof der vijanden genomen. Aldus ziet gij, dat een zonde maakt., dat de Heere bedreigingen doet tegen een gehele natie; en wanneer u het Woord Gods doorbladert, dan zult gij bevinden dat de ene bedreiging zwanger gaat met tijdelijke, en de andere met eeuwige straffen; dat de een vervuld is met uitwendige, en de andere met inwendige en geestelijke weeën; en alle als het ware tegen de zonde gericht. En is dat een geringe zaak, dat zonder ooit te missen, de wraak van de hemel gericht is tegen die mens die dezelve bedrijft? Doch dit is niet alles, u kunt daar nog meer van zien, indien gij dezelve beschouwt:

d. In de oordelen Gods die op de aarde zijn. Zien wij op de een natie, wij zullen bevinden dat er duizenden voor het aangezicht van de wrekende vijand ter neervallen, het zwaard dronken zijnde als 't ware van bloed; mensen die een korte tijd tevoren wijsheid, moed, en andere begaafdheden bezaten, waardoor de achting onder de mensenkinderen vermeerderd wordt, liggen nu ter neergestort bij hopen. Wenden wij de ogen naar een ander volk, daar zullen wij bevinden dat er niet minder weggerukt worden door ziekten en kwalen, en dat zij allen door de tijd worden verteerd. Beschouwt de kerkhoven, en ziet eens wat schrikkelijke verwoestingen daar gemaakt zijn; daar kunt u het stof van vele geslachten opgehoopt beschouwen. Wel kunt u in dit alles niets van de zonde zien? Wat dunkt u van al deze droevige kwaden, ellendigheden en weeën? Ziet u niets van de zonde in die alle? Indien niet, dan bent u zeker blind. Ik vraag u, gelijk Jehu deed wanneer hij de gedode zonen van Achab zag, 2 Kon. 10: 9: En wie heeft al deze geslagen? Wie heeft al deze hoogmoedige mensen, die niet lang geleden hun trotsheid op een wonderlijke wijze in het licht van een oorlogs-eer

vertoonden, doen neervallen aan de zijde des kuils? Wie heeft uw kerkhoven vervuld met hopen bij hopen, vaders en zonen, hogen en lagen, rijk en arm, van alle geslachten, staat, ouderdom en soort? Zeker het is de zonde die zulks heeft gedaan, want de zonde is door een mens in de wereld ingekomen, en door de zonde de dood en de dood is doorgegaan tot alle mensen, in welke alle gezondigd hebben, Rom. 5:12. Maar indien gij de zonde nog wilt achten als een kleine en geringe zaak, zo hebben wij nog een anderen spiegel, in welke gij nog een verder gezicht daarvan kunt verkrijgen.

e. Gaat in het huis van een ziel onder beroering des gemoeds. Beschouwt een Heman, in de 88sten Psalm, en gij zult bevinden, dat hij droevige klachten uitstort; daar zult u een man zien wiens ziel met benauwdheid vervuld was, neergedrukt zijnde door alle de golven en baren van des Heeren toorn, en bijna zinneloos door de verschrikkingen Gods. Wanneer u nu iemand in zulk een toestand ontmoet, uitroepende vanwege de benauwdheid zijns geestes, ja mogelijk zichzelf als verscheurende en op de borst slaande; zo vraagt hem de reden van al deze beroeringen, en hij zal u zeggen dat het de zonde is die dit alles veroorzaakt heeft. Hij heeft geen vrede in zijn beenderen vanwege zijn zonden, Psalm 38 4. En indien dit nog niet genoegzaam is om u de zondigheid en het kwaad der zonde te doen zien, zo zal ik u die nog in een anderen spiegel vertonen; namelijk,

f. In de hatelijke, verschrikkelijke en gruwelijke misdaden die hier op aarde worden bedreven. Daar zijn sommige zonden die schande en oneer met zich mee brengen, zelfs in het oog der mensen. De menselijke natuur, hoe verdorven die ook is, heeft een afgrijzen van sommige zonden, omdat dezelve zulk een klaarblijkelijke tegenstrijdigheid met de flauwe overblijfselen van natuurlijk licht in zich vervatten; want daar zijn zonden die, gelijk de Apostel zegt, 1 Kor. 5: 1: ook onder de Heidenen niet genaamd worden. Wanneer nu iemand zich aan zulke roepende gruwelen, zulke scharlakenrode zonden schuldig maakt, dan wordt hij hatelijk in de wereld; laat iemand zijn een moordenaar, een die bloedschande bedrijft, een die zijn ouders mishandelt, of dergelijke, zo zal een iegelijk zedig mens van zo een vlieden, en zijn gezelschap als de pest schuwen. Maar waarom toch? Wat is de reden? Wat is er zo hatelijk in deze misdaden, dat een iegelijk vliedt van zo een die zich daaraan schuldig maakt? De reden waarom die zo hatelijk zijn, is deszelfs zondigheid, en de enige reden die deze zonden van de andere zonden onderscheidt, is dat zij verschillende zijn in omstandigheden en verzwaringen; want in de natuur der zonde komen zij allen overeen, de kleinste en de grootste; de minste zonde strijdt tegen de heilige wet Gods, en veracht het gezag van de grote en opperste Wetgever, zowel als de grootste zonden zulks doen; en indien de zonde zo hatelijk is wanneer gij, als 't ware een voller gezicht daarvan krijgt, in deze grote en roepende tergingen, zo is dezelve niet minder hatelijk, wanneer die minder opmerkelijk is in zulke zonden, die beter overeenkomst hebben met onze kwade en verdorven naturen; want waarlijk

het onderscheid tussen zonde, met opzicht op groter en kleiner, is niet zozeer in de aard der natuur der zonde zelf gelegen, als wel in haar onderscheidene beschouwingen voor ons verstand, voortvloeiende uit de voorwerpen waar omtrent die bedrijvig zijn. Maar indien na al deze gezichten der zonde uw ogen nog zo verblind zijn, dat u het kwaad der zonde niet kunt zien, zo beschouwt dezelve

g. In de toestand der verdoemden. Hier kunt u een wonderlijke en hartbrekende beschouwing zien, van de afschuwelijke gedaante der zonde. Ziet hoe die arme ellendelingen bij hopen voor eeuwig branden in de poel van vuur en sulfer, brullende onder de ondraaglijke en nochtans eeuwige benauwdheden van hun geest; beschouwt hen eens in deze beklaglijken toestand. Indien gij enige honderden mensen, mannen, vrouwen en kinderen levend zag werpen in brandende pik of gesmolten lood, zou dit niet een droevig toneel van ellende en wee aan u vertonen, en zou dit niet een beklaglijk gezicht zijn? Gewis ja, doch dit is alles niets in vergelijking met de onuitsprekelijke ellende der duivelen en verdoemde mensen, die gevallen zijn in de handen van de levenden en over de zonde wraak doende God, die gekluisterd liggen in zware ketenen van dikke duisternis, voor eeuwig neergedrukt en verzonken zijnde in de grondeloze diepte van de toorn Gods, verstikt door de rook van de poel die daar brandt van vuur en sulfer, hebbende elk vermogen hunner ziel, en elk lid huns lichaams, ten volle vervuld met de grimmigheid des eeuwigen Gods; aanschouwt en verwondert u over dit schrikkelijke en verbazende gezicht, en ziet in hetzelfde wat de zonde is. Indien gij nu de hel geopend zag, en de verdoemden in ketenen der duisternis aanschouwde, en als gij ook hun verschrikkelijk gekerm hoorde, en de rook van de grondeloze poel gewaar werd, dan zoudt gij in alle opzichten enige ontdekking van de zonde verkrijgen. Het is de zonde alleen die dat verschrikkelijk en onuitblusselijke vuur der wraak heeft ontstoken en de verdoemden daarin geworpen, en het is de zonde die hen daar houdt en pijnigt. O! indien gij maar een rechte indruk van deze zaken had, hoe hatelijk zou de zonde u dan zijn? En indien na al hetgeen gezegd is, gij u echter nog zoudt willen verbeelden dat de zonde zo kwaad niet is, als wij die wel pogen voor te stellen; zo komt nog eens en beschouwt die

h. In het lijden van Christus. O! hier is een spiegel, gij schuldige zondaren, waarin gij uw eigen gedaante kunt bemerken. U denkt het een geringe zaak te zijn, dat u gezondigd hebt, ja mogelijk houdt gij de zonde als een lekkere bete onder uw tongen; maar komt nu hier, en ziet eens wat een ding het is, dat u dus schrikkelijk misvat; ziet hoe hetzelfde niet alleen het zwaard opheft, o wonder! maar ook, wat meer is, hetzelfde steekt in de zijde van Christus. Hier, o zondaren! is een gezicht hetwelk de aarde deed beven, en de zon verduisterde, gelijk gij lezen kunt Matth. 27:51, Lukas 23:45. In deze spiegel kunt u zien:

(1) Wat de Heere van de zonde denkt. Dezelve is met Zijn natuur zo strijdig, dat de ingewanden van vaderlijke genegenheden die Hij voor de Zoon Zijner

liefde (welke Hij zo hooglijk vereerde wanneer een stem uit de plaats Zijner uitnemende heerlijkheid kwam, zeggende: Deze is Mijn geliefde Zoon in Welke Ik een welbehagen heb) had, niet in staat waren om de hand der onverbiddelijke Gerechtigheid terug te houden, van Hem te slaan, ja te doden om de zonden van een uitverkorene wereld. Wat dunkt u, zou dat geen groot bewijs zijn van de afkerigheid eens vaders tegen enige zaak, wanneer hij verkoos om liever zijn zoon, ja zijn enige zoon, een zoon die hij op het allerteerste lief had, te doden, dan dat hij zijn ongenoegen daar tegen niet zou betonen?

- (2) Hierin kunt u meer de besmettelijkheid der zonde zien, dan in enige andere zaak. Nooit is er iets geweest dat zulk een rechtmatige bevatting van de vlek der zonde gaf, dan de dood van Christus. Zeker het moet een zeer ingewortelde besmetting zijn, die door niets minder kan afgewassen worden, dan met het bloed Gods.
- (3) Hier is ook een verschrikkelijk bewijs van de kracht der zonde. Nooit werd die meer klaarblijkelijk gezien, dan wanneer die de ogen der ontaarde mensenkinderen zover verblindde, dat zij niet konden zien de heerlijkheid van de Eniggeboren van de Vader, vol van genade en waarheid, welkers Godheid dagelijks als het ware uitblonk in Zijn menselijke natuur, door wonderlijke woorden en werken, die niemand kon doen, nog voortbrengen, dan God alleen. Ook werd de kracht der zonde niet minder gezien, dan wanneer zij de mensenkinderen plotseling vervoerde, tot die hoogte van hemelgergende goddeloosheid, om hun handen te bezoedelen met het bloed Gods. O zondaren! wilt gij zien wat zonde is? beschouwt die met des zelfs handen rokende in de zijde en het bloed Gods, en zegt dan wat u daarvan denkt.

Maar mogelijk zullen sommigen uwer zeggen: *Wat doet dit tot de zaak?* Dit is immers geen zonde waar wij aan schuldig staan; wij hebben nooit onze handen bezoedeld met het bloed Gods, en derhalve kunnen wij onze schuld daar niet in zien; dit bewijst niets van hetgeen gij ondernomen hebt te doen, namelijk, aan ons te vertonen, de hatelijke natuur van die misdaad, waar gij ons over aanklaagt als schuldig staande voor God? Hierop antwoorden wij:

1. Ofschoon wij toestonden hetgeen voorgegeven wordt, wegens uw onschuld in deze zaak, waar te zijn, zo kan echter hierin veel van de natuur uwer zonden gezien worden, omdat dezelve zowel als het doden van de Zoon van God, tot de gemene natuur der zonde behoort, en die in alle opzichten gelijk, zo niet dezelfde is, tegen welke God zijn haat op zo een wonderlijke wijze heeft getoond in de dood van Zijn eniggeboren Zoon, die Hij niet gespaard heeft, maar Hem heeft overgegeven, wanneer Hij de ongerechtigheid der uitverkorenen op Hem deed aanlopen. Maar:

2. Wij zeggen, o zondaren! dat diezelfde zonde u raakt, en indien gij die zoudt willen ontkennen, zo zal ik u deze een vraag alleen maar voorstellen: Durft gij uw hoofden opheffen, en voor het oog Gods zeggen, dat u de Heere Jezus Christus hebt aangenomen, de eerste maal dat Hij u werd aangeboden? Indien niet, dan bent u hierin schuldig, dat u door uw daden te kennen geeft, dat Hem te doden geen misdaad is; door uw gedrag geeft gij getuigenis aan of stemt toe dat de beschuldiging der Joden rechtvaardig was, en dus brengt gij het bloed Gods over u; derhalve kunt u in hun zonde uw eigen misdaad zien. Allen die het geklank van het evangelie horen, moeten of voor of tegen de Joden in hun vervolging van Christus zijn; en wij kunnen op geen andere wijze tegen hen getuigen, dan door te geloven het getuigenis van het evangelie, dat Hij waarlijk de Zoon van God, de Zaligmaker der wereld. is; in zoverre wij nu weigeren hieraan gehoor te geven, in zoverre zijn wij schuldig aan de dood van Christus, want ongelooft onderschrijft de beschuldiging der Joden tegen de Zoon van God, en verklaart Hem een verleider te zijn.

3. U allen bent gelovigen of ongelovigen. Indien gelovigen, dan zijn het uw zonden geweest die Christus gedood hebben; want het was om uw ongerechtigheden dat Hij verbrijzeld werd: maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld, de straf die ons de vrede aanbrengt was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden; wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijn weg: doch de Heere heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen, zegt de profeet, in de naam van al de uitverkorenen, Jesaja 53: 5, 6. Bent u ongelovigen, dan gelooft gij niet het getuigenis dat Christus van Zichzelf gegeven heeft, dat Hij de Zoon van God is; en derhalve verklaart gij Hem door uw gedrag een verleider, en des doods waardig te zijn. En aldus mag gij van uzelf Zeggen, met opzicht op de wreedheid der Joden, dat wanneer zij Christus veroordeelden, zij uw toestemming hebben in hetgeen zij deden.

Wat dunkt u nu, o strafschuldige zondaren! nu wij in deze acht onderscheiden spiegels een gezicht van de misdaad waar wij u over beschuldigen, aan u hebben voorgesteld? Is het niet een verschrikkelijke misdaad? Indien gij niet wonderbaarlijk verhard bent, zult gij het moeten bekennen. Maar omdat mogelijk sommigen nog zo blind zullen zijn, dat zij niet kunnen zien wat het is waarvan wij hen beschuldigen, zo zullen wij

B. Ten tweede, voortgaan om enige grote kwaden, die alle in de minste zonde, in elke terging Gods vervat zijn, op te noemen. Deze beschuldiging die wij nu tegen u zullen inbrengen is geen geringe zaak; want,

a. Die is wegens atheïsme. Een atheïst die het Wezen van een God ontkent, is een wangedrocht der natuur, een scheepsel zo bovenmate ontaard, dat sommigen getwijfeld hebben of er ooit geweest zijn, of konden wezen, enige der

mensenkinderen die zo goddeloos waren, dat zij uit een grondbeginsel deze verschrikkelijke leugen staande hielden. Maar daar zijn practikale atheïsten, waarvan de Apostel melding maakt, en dezelve beschrijft, Titus 1: 16, dat zij belijden dat zij God kennen, maar Hem verloochenen met de werken, alzo zij gruwelijk zijn en ongehoorzaam; of gelijk het is in de oorspronkelijke taal: Kinderen die hardnekkig of niet te overreden zijn, en tot alle goed werk ondeugende. Dat er zodanigen gevonden worden, kan niemand loochenen, omdat elk zondaar op de een of andere wijze zodanig is; want elke zonde vervat in zich atheïsterij. In de 14e en 53e Psalm vinden wij een beschrijving van de natuurlijke staat des mensen, en ziet de oorsprong van alle goddeloosheid wordt in het 1e vers gemeld te zijn, dat de dwaas in zijn hart zegt: daar en is geen God; en dan volgt een reeks van droevige dadelijke goddeloosheden: zij verderven het, zij maken het gruwelijk met hun werk, daar is niemand die goed doet. De psalmist spreekt hier niet van sommige overgegevenen in goddeloosheid onder de Joden, of onder de Heidenen, die God niet kenden; maar van het gehele geslacht Adams, Joden en Heidenen; gelijk de Apostel dat bewijst in het 10e, 11e en 12e vers van ons teksthoofdstuk, waarin hij het getuigenis uit deze Psalm bijbrengt, om te bewijzen dat allen en een iegelijk gezondigd hebben, en de heerlijkheid Gods derven. En waarlijk de zaak bewijst zichzelf, want loochenen wij des Heeren gezag niet, wanneer wij Zijn wetten schenden? Loochenen en onteren wij Zijn heiligheid niet, wanneer wij onze ongerechtigheid voor Zijn aangezicht uitwerpen? Wij verachten immers Zijn wijsheid, wanneer wij onze eigen wil oprichten als een regel en richtsnoer onzer daden; en ontkennen Zijn algenoegzaamheid, wanneer wij met onze daden belijden, dat wij meer genoeg in de zonde of in het schepsel vinden, dan in Hem. Eindelijk, elke zonde is op de een of andere wijze een verloochening van alle de eigenschappen Gods; en derhalve vervat elke zonde atheïsme in zich; zodat onze beschuldiging tegen u zeer hooggaande is, niets minder dan een aanklacht wegens atheïsme in zich behelzende; een misdaad boven welke geen meer hatelijk is, of zijn kan, want alle andere kwaden lopen hier samen, en eindigen alle in deze besmetting; en om deze reden is het, dat een atheïst in het algemeen zo gehaat en hatelijk is en dat zelfs zulken die een atheïst 't meeste haten, zelf niet vrij zijn van atheïsme, alsmede dat degenen die het voorbarigste zijn om deze waarheid, dat alle zondaren schuldig aan atheïsme zijn, te ontkennen, mogelijk het meest daaraan schuldig staan. Dit is nu een gedeelte van de beschuldiging tegen u ingebracht, maar het is die niet geheel; want

b. Wij beschuldigen u allen van afgoderij. U zijt allen zondaren, en elke zonde vervat in zich afgoderij. Mogelijk zult gij zeggen: Hoe kan dit zijn? Wij hebben nooit de afgoden aanbeden, nog nooit onze knieën gebogen in de name van een vreemde Gods; wij danken de Heere dat wij daarin beter onderwezen zijn, wij zijn niet opgebracht als papisten of Heidenen, maar als Gereformeerde Christenen, die alle afgoden verwerpen, en alleen pleiten voor de dienst van de ene ware God. Echter niettegenstaande dit alles bent u afgodendienaars. Wat

dunkt u, zou een heilig God alleen de allergrootste daden van afgoderij als zodanig rekenen? Dit vloeit zeker uit uw onkunde van Hem en Zijn wet; indien gij een van die beide kende, zo zoudt gij nooit trachten uzelf te rechtvaardigen. Daar is niet alleen uitwendige en grove, maar daar is een meer verborgen soort van afgoderij. Ten tijde van de profeet Ezechiël werden er mensen gevonden, die also stipt en nauwkeurig de plichten waarnamen, als gij; ik meen de uitwendige plichten van de godsdienst; zij waren uitwendig gelijk gij in het verbond Gods; ook is het niet onwaarschijnlijk dat zij alle uitwendige afgoderij hadden verzaakt; want de Joden na de Babylonische gevangenis, in die tijd waarin Ezechiël leefde, volgden hun drekgoden niet na, gelijk wel tevoren; en hoort echter de boodschap die door die profeet, in het 14de hoofdstuk van zijn profetieën, aan hen gedaan werd: Mensenkind, zegt God tot hem, deze mannen hebben drekgoden in hun harten opgezet, en hebben de aanstoot hunner ongerechtigheid recht voor hun aangezichten gesteld; en dus gaat het voort in het vervolg van dat hoofdstuk van het 3de vers en neerwaarts, hen te bedreigen met zware en verschrikkelijke straffen. Een iegelijk die in de plaats Gods een enig ding in zijn hart opricht, is een afgodendienaar; want afgoderij is die liefde, achting, vertrouwen, betrouwen, vrees, eerbiedigheid of gehoorzaamheid, die aan God toekomt, op enig schepsel over te brengen. Nu, wie is hier niet schuldig aan? Wanneer iemand de zonde dient, gehoorzaamt hij dan niet zijn eigen wil, of de satan, strijdig tegen het gebod Gods; daardoor zichzelf of de satan stellende in de plaats van God? Gedenkt! o gedenkt aan dit gedeelte uwer beschuldiging, en beeft. Doch verder

c. Elke zonde vervat Godslastering in zich, en doet de Heere smaadheid aan. Het zijn niet alleen godslasteraars die door smadelijke woorden hun gal uitbraken tegen de hemel, en die, gelijk de psalmist het uitdrukt in de 73sten Psalm vers 9: haar mond zetten tegen de hemel, en met haar tongen wandelen op der aarden, ontziende God noch mensen; maar ook de zulken, die God door, hun daden smaadheid aandoen, zijn godslasteraars. Num. 15: 30, 31: De ziel die iets zal gedaan hebben met opgeheven hand, die smaadt de Heere, en diezelve ziel zal uitgeroeid worden uit het midden van haar volk: Want zij heeft het Woord des Heeren veracht, en Zijn gebod vernietigd, diezelve ziel zal geheel uitgeroeid worden, haar ongerechtigheid is op haar. OO zondaren! is het een geringe zake in uw ogen, dat u des Heeren gebod verbroken hebt? Mogelijk is het gering en licht in uw ogen, maar ziet toe of des Heeren Woord zal bestaan, dan het uw; gij noemt het een lichte zake, maar de Heere ziet het aan, als een smaadheid zichzelf aangedaan; en waarlijk het is billijk dat Hij hetzelfde als een versmading aanziet, want

(1) Elke zonde beschuldigt Hem van dwaasheid. De Heere, in het geven van wetten aan de mens, om naar dezelve te wandelen, beoogde daarmee Zijn wijsheid te openbaren, in die zodanig te maken als betamende te zijn aan de oneindige wijsheid van Hem, de Opperheerser der wereld. Maar de zondaar zegt metterdaad, in elke zonde die hij bedrijft, dat er zulk een wijsheid in des

Heeren wetten niet is; zijn eigen wil die hij in het bedrijven der zonde opvolgt, acht hij beter te zijn.

- (2) Het werpt een smaad op Zijn goedheid. De zondaar zegt met zijn gedrag, dat noch de Heere, noch Zijn wetten goed zijn; maar dat de Heere, 't zij door onkunde of dwaasheid of kwaadwilligheid hem onthouden heeft datgene dat tot zijn nut kon gestrekt hebben; zodat Zijn wetten niet overeen komen met het voordeel en het ware goed Zijner onderdanen.
- (3) Hierdoor wordt ook smaadheid toegebracht aan de gerechtigheid en heiligheid Gods, in zo ver die in de wet worden uitgedrukt, die hij niet alleen verwerpt, maar dezelve met voeten vertreedt, als een die God niet en gelooft, maar Hem tot een leugenaar maakt, 1 Joh. 5: 10, zodat degene die God niet gehoorzaamt, Hem van ongerechtigheid of van dwaasheid beschuldigt. Nu, dit gedeelte van uw beschuldiging gaat hoger dan openbaar atheïsme; want een atheïst verloochent God geheel en al, en heeft derhalve zulke onrechtmatige gedachten van Hem niet, als diegenen hebben, die Hem erkennen, en echter door hun gedrag Hem van onkunde, dwaasheid en onbillijkheid beschuldigen. Maar dit is het nog niet alles, hetgeen vervat wordt in de misdaad die wij u ten laste leggen; want

d. Elke zonde vervat in zich roverij. Het is een bedrijven van roof, een pogen om het een of ander juweel van de kroon van de hemel weg te nemen. De Heere heeft gezegd, dat Hij Zijn eer aan geen ander geven wil. Zijn volstreckte heerschappij is een zeer uitmuntend deel dezer heerlijkheid. Nu, een iegelijk zondaar tracht de Heere hiervan te beroven, en dat om de satan of de zonde daarmee te bekleden; hij wil God beroofd hebben van Zijn gebiedende macht, en die of aan zichzelf of aan een ander geven; hetgeen immers de grootste roverij is die er zijn kan. Daarenboven, de heerlijkheid van Gods soevereiniteit vereist, dat een volwaardige gehoorzaamheid bewezen wordt aan een ieder Zijner geboden; die Zijn geboden gehoorzaamt, geeft ook aan Hem de heerlijkheid van Zijn gezag, en erkent Hem de Opperheer der wereld te zijn; en dit is een gedeelte van Gods onbetwistbaar recht, hetwelk Hij van de mensen afvordert; maar de zondaar tracht door elke zonde die hij bedrijft, Hem van Zijn heerlijkheid te beroven, en dit Zijn onbetwistbaar recht te krenken. Wij vinden, dat de Heere deze beschuldiging van beroving tegen Zijn volk, dat naar Zijn Naam genoemd was, inbrengt, Mal. 3: 8, 9: Zal een mens God beroven? Maar gij berooft Mij, en zegt: Waarin beroven wij U? In de tienden en het hefoffer. Met een vloek bent u vervloekt, omdat u Mij berooft, zelfs het gehele volk! Dus zeg ik ook tot u, gij hebt de Heere beroofd; maar, zult gij vragen, waarin hebben wij Hem beroofd? Ik antwoord: In zulke dingen die ver te schatten zijn boven tienden of hefoffers; gij hebt Hem beroofd, en berooft Hem nog in elke zonde, van die gehoorzaamheid, die Hem aangener is dan offerande: want zou de Heere meer lust hebben aan brandoffers en slachtoffers, als aan het gehoorzamen Zijner stem? O neen! want ziet, gehoorzamen is beter dan slachtoffer, opmerken dan het vette der rammen, 1 Sam. 15: 22. Maar dit is het nog niet alles, wij beschuldigen u:

e. van weerspanningheid. Elke zondaar is een weerspannige tegen God, hij werpt het juk Gods af, verbreekt de banden van gehoorzaamheid, en vat in weerspanningheid de wapenen tegen God, de Albeheerser der wereld, op. Weerspanningheid is een zo hatelijke benaming, dat de onrechtvaardige beschuldiging van dezelve dikwijls heeft teweeg gebracht, dat de heiligen des Allerhoogste, door sommigen der eerste vervolgers, met vellen van wilde beesten bekleed werden, opdat de honden daardoor mochten aangezet worden om hen te verscheuren. Sommigen zijn weerspannigen genaamd, en dat merkteken van ondeugd werd hun ten laste gelegd, omdat zij de onwettige en goddeloze geboden der mensen niet wilden gehoorzamen, daar integendeel ongehoorzaamheid aan de geboden Gods een veel zachter en gunstiger benaming in de wereld verkreeg; want daar zijn plicht te betrachten weerspanningheid genoemd werd, werden de grootste daden van weerspanningheid tegen de allerhoogste God, bezitter van hemel en van aarde, als daar zijn dronkenschap, zweren en vervolging, op een schrikkelijke wijze ten onrechte met zachte namen genoemd. De dronkaard noemde men een treffelijk mens, de zweerder een resoluut man, en de vervolger een die getrouw is aan zijn vorst. Maar de Heere zal wel zorgdragen dat deze misbruiken verbeteren, en de zaken bij hun rechte namen genoemd worden; en dan zal men bevinden dat zonde, ja zonde alleen, weerspanningheid is; en dit is de zaak daar wij u ook van beschuldigen. Dat wij gegronde reden hebben om staande te houden, dat elke zonde weerspanningheid is, kunt u licht bemerken, wanneer u overweegt die plaats, 1 Sam. 12: 14, 15: als u de Heere zult vrezen, en Hem dienen, en naar Zijn stem horen, en de mond des Heeren niet weerspanning bent; zo zult gijlieden, zowel gij als de Koning die over u regeren zal, achter de Heere uw God zijn. Doch als u naar de stem des Heeren niet zult horen, maar de monde des Heeren weerspanning bent, zo zal de hand des Heeren tegen u zijn, en tegen uw vaders. Dus ziet u dat gehoorzamen en niet weerspanning zijn, en ongehoorzaam en weerspanning te zijn, hetzelfde is in de ogen Gods; de Heere gebruikt de woorden, indien gij zult horen en niet weerspanning zijn, indien gij niet zult horen, maar weerspanning zijn, samen, om een en dezelfde zaak uit te drukken. Dit dan is een gedeelte der beschuldiging die wij tegen u inbrengen. Wanneer wij u beschuldigen van zonde, dan beschuldigen wij u in des Heeren Naam van weerspanningheid; want gelijk gij zo aanstonds gehoord hebt, weerspanningheid of zonde is in de Schriftuur, en dus ook in de ogen Gods, een en dezelfde zaak; en hoe hatelijk deze misdaad is, verklaart ons des Heeren Geest, 1 Sam. 15:23, zeggende: Weerspanningheid is een zonde der toverij. Nog eens,

f. Wij beschuldigen u van moord. Een zware beschuldiging, zo die recht bewezen werd, zult gij zeggen: een beschuldiging die, zo die tegen ons kan goed gemaakt worden, ons de dood volgens Goddelijke en menselijke wetten doet verdienen. Hoe zwaar dit te doen u ook mag voorkomen, wij zullen het echter ulieden bewijzen, en dat in dezer voegen: gij hebt gezondigd, en elke zondaar is een

moordenaar, en dat wel van de ergste soort. Wel terecht mocht de wijste der koningen zeggen, Pred. 9: 18: Een enig zondaar verderft veel goeds.

Want (1) hij vermoordt daardoor zijn eigen ziel; hetgeen wegens overspel gezegd wordt, mag met recht op elke zonde toegepast worden, Spreuk. 6: 32: Hij verderft zijn ziel die dat doet, en maakt zich aan zelfmoord schuldig, hetgeen de ergste soort van goddeloosheid is; want die de zonde bedrijft, doodt niet alleen het lichaam, maar ook de ziel. (2) Die de zonde bedrijft is in zijn gesteldheid een moordenaar Gods; dit blijkt klaar uit de overweging van deze twee Schriftuurplaatsen, namelijk, 1 Joh. 3: 15, alwaar ons verzekerd wordt dat haat een doodslag is: een iegelijk die zijn broeder haat, is een doodslager, en gij weet dat geen doodslager het eeuwige leven heeft in hem blijvende. En Rom. 8:7 wordt ons gezegd, dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God. Zo dat de mens van nature, in de staat waarin hij geboren wordt, een hater en een vijand Gods is; en derhalve in des Heeren ogen een moordenaar Gods; want het is zeker dat die iemand haat, alleen nalaat hem dood te slaan door gebrek van gelegenheid, macht, of van het geheim te doen blijven, of dergelijke voordelen. Elke zonde nu is de uitwerking van die natuurlijke vijandschap, een vrucht voortvloeiende uit het bedenken des vleses, en moet derhalve van dezelfde natuur met de wortel zijn, en vijandschap of haat tegen God in zich hebben, gevend te kennen dat het Hem onwaardig oordeelt een Wezen te hebben. Datzelfde grondbeginsel van vijandschap, hetwelk de mens neigt en aanzet tot zondigen, om de wetten Gods te vertreden, zou hem ook aanzetten, indien het mogelijk was, om God te verderven; elke zonde bedoelt niets minder dan het leven Gods. Ik zeg niet dat elk of enig zondaar zijn voornemen is om de Heere te verderven, maar dat zulks het doelwit van elke zonde is; de mens bedoelt in elke zonde, de bevordering van zijn eigen boven die van des Heeren wil; en kon de zondaar dit einde bereiken, hij zou de Heere verderven: want God kan Zijn wil niet overleven, Hij kan al zo min Zijn heerlijkheid als Zijn wezen overleven; en hij die naar het een tracht, die tracht ook naar het andere; en dit is de staat en toestand van een iegelijk zondaar. Nu heb ik bewezen, dat elke zonde doodslag in zich vervat; en bijgevolg dat een iegelijk die gezondigd heeft, gelijk gij allen gedaan hebt, een doodslager is, en dat wel van de ergste soort; namelijk, een zelfmoorder, een ziemoorder, ja dat meer is, een moorder Gods; en indien het bloed van een ander, van de handen desgenen die het vergoten heeft zal geëist worden, wat dunkt u zal dan wel de toestand zijn van de zodanigen, die de ziel hebben gedood? En zal het kwalijk met zulken gaan, wat zal dan toch geworden van de moordenaren Gods? Zeker, indien een enkele doodslag gewroken wordt, zo zal zelfmoord en zielsmoord zeventvoudig gewroken worden: en indien zielsmoord zo kwaad is, en zulk een zwaar verderf over de schuldige brengt, wat dunkt u zondaren, dat de toestand zal zijn van diegenen, dewelken hier aan schuldig zullen bevonden worden, van toegelegd te hebben op het leven Gods?

Kunt u nu, nadat wij de misdaad u ten laste gelegd, een weinig verklaard hebben, dezelve nog gering achten? Die zulks doet, moet voorzeker geheel en al ontbloot zijn van alle gevoel wegens God of godsdienst, ja van rede zelf. Wat is zwaar of smartelijk, indien de beschuldiging van atheïsme, afgoderij, Godslastering, roverij, weerspanningheid en moord zodanig niet is? En wij hebben aangetoond dat onze, of liever Gods twistzaak tegen u, niet minder in zich is behelzende. Doch dit is nog ver van alles te zijn hetgeen wij ter rechtvaardiging van God, en tot uwer veroordeling, te zeggen hebben; want

C. Ten derde, deze zonden hebben verzwaringen, zo verschrikkelijk en schuldig makende, als dezelve groot en wanschapen zijn. U hebt gezondigd en bent ten gevolge daarvan schuldig aan atheïsme, afgoderij, Godslastering, roverij, weerspanningheid en moord; en niet enkel en alleen schuldig aan die gruwelen, zoals die in zichzelf zijn, maar gelijk die gepaard gaan met zeer vele schrikkelijke en dodelijke verzwaringen, die het getal uwer zonden ten hoogste vermeederen; zijnde als het ware, zo vele nullen geplaatst achter de cijfergetallen, de welke ofschoon zij in zichzelf niets zijn, echter daar bij gevoegd zijnde, het getal doen opklimmen tot een verschrikkelijke grootte; want

a. Al deze kwaden hebt u bedreven, niettegenstaande zeer vele aanmerkelijke hulpmiddelen die gij tegen de zonde had ontvangen. Om nu niet te spreken van hetgeen gij in Adam bezeten hebt: volmaakte kracht, een volmaakte wil, en volmaakte gelukzaligheid; doch in hem hebt u niet alleen tegen die alle gezondigd, maar gij allen die hier tegenwoordig bent, hebt daarenboven gezondigd tegen vele aanmerkelijke middelen, aan u van de Heere verleend, om u van zonde te bewaren.

- (1) U hebt gezondigd in het aanzien van alle de verschrikkelijke bedreigingen van Gods wraak, tegen dezelve. U hebt gezondigd, zelfs onder het donderend geluid van de berg Sinai; en wanneer de vlammen der hel uit de bedreigingen Gods u als voor ogen stonden, zelfs toen hebt u durven bestaan de Allerhoogste te tergen, verachtende al deze ontzaggelijke bewijzen Zijns toorns.
- (2) U hebt gezondigd tegen verschrikkelijke voorbeelden en voorbeelden van het oordeel Gods, tegen de overtreders. U hebt uw metgezellen als 't ware in de hel zien neerstorten, en echter hebt u volhardt in dezelve misdaden, waarom zij aldus gestraft zijn. Spreekt nu, wie is er onder u die niet in het een of ander aanmerkelijk voorbeeld gezien heeft de oordelen Gods tegen de zonde en de werkers der ongerechtigheid? Zeker ons land heeft onlangs niet weinige aanmerkelijke voorbeelden daarvan uitgeleverd. Hebt u niet gezien dat sommigen door een onmatige opvolging hunner lusten gevallen zijn in ziekten, en uit dezelve neergestort zijn in de grondeloze afgrond van de brandende wraak Gods? Doch niettegenstaande dit alles bent u voortgegaan in de zonde, en hebt daar tegen niet gewaakt.

- (3) U hebt gezondigd tegen grote en dierbare beloften van het evangelie. Deze grote en dierbare beloften, die als borsten zijn, vol van licht, leven, vertroosting en kracht; vol van geestelijke ondersteuning om de armen mens te versterken tegen de aanvallen der zonde.
- (4) U hebt gezondigd tegen de heerlijke instellingen van het evangelie; die allen gegeven zijn met oogmerk om de zonde ten onder te brengen en te verderven; en die als zovele kanalen zijn waardoor de ondersteuning, vervat in de beloften aan het volk van de Heere, worden toegebracht.
- (5) U hebt gezondigd tegen alle de twistingen van des Heeren Geest, met u gehouden in Zijn instellingen en voorzienigheden; en als gevolg hebt u in het bedrijven uwer zonden de Heilige Geest weerstaan.
- (6) U hebt gezondigd tegen die oppermachtige instellingen Gods (het tegenbeeld van de koperen slang) de Heere Jezus Christus, Die tot dat einde verhoogd is, opdat Hij Zijn volk zou zaligmaken van hun zonde; gebiedende daarom dat alle einden der aarde, ter verkrijging van hetzelfde, zich naar Hem zouden wenden; zeggende, Jesaja 45:22: Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde. Die God die Hem aan u aanbiedt, en die al deze grote en aanmerkelijke voordelen verschaft heeft, is de God tegen wie gij gezondigd hebt, tegen Wie gij gerebelleerd hebt en Wie gij op een onwaardige wijze behandelt, in deze verschrikkelijke schendingen van Zijn wet, die wij zo-even aan u hebben opgenoemd. Maar dit is niet de gehele verzwaring uwer zonden, dat u hulpmiddelen daar tegen gehad hebt; want

b. U hebt gezondigd tegen de God uwer goedertierenheden, tegen die God die u met Zijn goedgunstigheden overladen heeft. O droevige vergelding aan de Heere, voor al zijn goedertierenheden, die Hij aan u heeft bewezen van het uur uwer geboorte af aan! Mag Hij niet billijk, ja mogen wij niet in Zijn Naam die beschuldiging u ten laste leggen, die wij vinden dat de Heere met een wonderlijke plechtigheid aan Zijn eigen volk ten laste legt, Jesaja 1: 2: Hoort gij hemelen, en neemt ter oren gij aarde, want de Heere spreekt: Ik heb kinderen groot gemaakt, en verhoogd, maar zij hebben tegen Mij overtreden. Bent u ook niet groot gemaakt en opgebracht onder de zorg en door de voorzienigheid Gods, en hebt u Hem ook niet op dezelfde wijze vergolden? Dit nu is een schrikkelijke verzwaring uwer schuld; want

1. Het zijn niet een of twee weldaden, maar een ontelbare menigte van weldadigheden en gunstbewijzen. O zondaren, begroot eens het getal der weldadigheden Gods, als u kunt; ja telt de sterren van de hemel als u die tellen kunt, of het zand dat aan de oever der zee is. David zegt in de 71ste Psalm, dat hij de getallen van des Heeren heil niet en weet, en wie is er die hierin met hem niet moet overeen stemmen? De Heere bewaart u dagelijks voor zeer veel ongelegenheden die u zouden verderven, en bewijst u vele duizenden goedertierenheden. Hij overlaadt u met Zijn weldadigheden, en gij belaaft uzelf met overtredingen tegen Hem, gij keert de scherpte van die alle, als het ware,

tegen God; en stelt diezelfde weldadigheden die Hij aan u bewijst, tot wapenen der ongerechtigheid, om Hem daarmee te bestrijden: en gelijk Zijn gunstbewijzen zijn, zo zijn ook uw zonden in getal meer dan de haren uws hoofds. Ziet rondom, al wat u beschouwt, al wat u hebt, deksel, voedsel, of al hetgeen dat ter vertroosting des levens strekken kan, geniet gij alleen van Zijn hand; en dit is die God, o zondaren! tegen welke gij gezondigd hebt, Die u aldus behandelt, in Wie gij leeft, u beweegt, en bent, gelijk de Apostel aanmerkt, Hand. 17:28.

2. Gelijk de weldadigheden daar gij tegen gezondigd hebt menigvuldig zijn, zo zijn dezelve ook groot. Indien enige, aldus genoemd kunnen worden, zo zijn het die welke gij van des Heeren hand ontvangen hebt. Wat is groot, indien het niet is alles wat tot het leven en de Godzaligheid nodig is? Ook is de voorraad die God verzorgd heeft, niet minder te erkennen; ook heeft de Heere u niet minder gegeven. Heeft niet Zijn goddelijke kracht u alles wat tot het leven en de Godzaligheid behoort geschonken? 2 Petrus 1: 3. Hebt u niet de verkondiging van het evangelie, alsmede voedsel, en deksel; en wat hebt u meer van node? En echter hebt u tegen deze grote weldadigheden gezondigd. Wanneer de Heere u verzadigd heeft, zo bent u gelijk Jeschurim vet geworden, en hebt achteruit geslagen; latende de Heere varen, die u al uw leven lang gevoed heeft, Deut. 32:15.

3. U hebt gezondigd, niet tegenstaande een lang reeks van deze onverdiende, veelvuldige en grote goedertierenheden; en dit verzwaart ten hoogste uw schuld. Hoe, zou men zulk een, die tracht degene te doden, die het voedsel als 't ware in zijn mond stak, niet aanzien als een wangedrocht der natuur? Wie zou gelegenheden zoeken om een die hem ongewone goedgunstigheden bewezen had, te beschadigen? En nochtans is dit juist uw toestand, u hebt gezondigd, en dat tegen de God uwer goedertierenheden. En derhalve,

4. Zijn al uw zonden zulke daden van verschrikkelijke ondankbaarheid, dat iemand niets ergers kan worden toegekend! Het is een zonde die de mens erger maakt dan de beesten des velds: want een os kent zijn bezitter, en een ezel de kribbe zijns heren, Jesaja 1: 3. De domste beesten kennen degenen die hun vriendschap bewijzen, en strelen degenen die hun gewoonlijk voeden. Maar gij, o zondaren! hebt achteruit geslagen, en uw verzenen opgeheven tegen de Heere die u alle de dagen uws levens heeft gevoed en aldus bent u schuldig aan de allerverschrikkelijkste ondankbaarheid. Zult gij dit de Heere vergelden, gij dwaas en onwijs volk? Deut. 32:6. Doch dit is nog niet alles dat gezegd kan worden om uw goddeloosheid, in tegen de Heere te zondigen, te verzwaren; want

e. U hebt al deze goddeloosheid bedreven zonder enige aanleiding daartoe. Wanneer onderdanen tegen hun oppervorst rebelleren, hebben zij gewoonlijk enige schaduw van verschoning, waarom zij de wapenen tegen hem hebben opgevat: maar gijlieden hebt geen verschoning. O! doemwaardige zondaren, wat

kunt u tot uw eigen verdediging inbrengen? Wat voor onrecht, wat voor schuld hebt u aan de Heere gevonden, dat u ver van Hem geweken bent, en Zijn weg hebt verlaten? Brengt ulieder twistzaak voor, zegt de Heere, brengt uw vaste bewijzen bij, zegt de Koning Jacobs, Jesaja 41: 21. Wat hebt u tot uw rechtvaardiging in te brengen? Ik ben verzekerd, dat de gewone voorwendselen die bij zulke gelegenheden gebruikt worden, om de onttrekking van gehoorzaamheid aan de vorsten der aarde te rechtvaardigen, u in deze van geen nut kunnen zijn; want

- (1) u kunt, ja u durft niet des Heeren recht als Albeheerser der wereld betwisten. Wat zal, wat kan er Hem een billijk recht toe geven, indien schepping, onderhouding, weldaden en de allervoortreffelijkste uitmuntendheden Zijner natuur, die Hem als 't ware tot zulk een zwaarwichtig werk bekwaam maken, zulks niet doen? De Heere heeft uit kracht van al deze zaken een volkomen recht om de wereld te regeren. Hij heeft ons geformeerd, en wij niet onszelf; Hij is de machtige behouder der mensen; Hij overlaadt ons dagelijks met Zijn weldadigheden; en daar is niemand Hem gelijk, of die bij Hem kan vergeleken worden.
- (2) U kunt niet voorwenden dat Zijn wetten onbillijk zijn; u kunt niet zeggen dat Hij Zijn natuurlijk recht te ver heeft uitgestrekt, of enig gedeelte terug gehouden van datgene, hetwelk u onbetwistbaar toekwam, geenszins; wie zou in deze de Allerhoogste durven beschuldigen van onrecht; zou de Rechter der ganser aarde geen recht doen? Gen. 18:25. Zijn niet al zijn wetten t' allertijd ten hoogste billijk, en Zijn rechten allerrechtvaardigst? Is Hij niet een God der waarheid, bij Wie geen onrecht gevonden wordt? Voorzeker is Hij zodanig een. Wij dagen u vrijmoedig uit, om in alle de wetten die de Heere aan de mensenkinderen gegeven heeft, iets aan te tonen dat onrechtvaardig is.
- (3) U kunt ook niet voorgeven, dat Zijn wetten hard zijn, dat Hij op een wrede wijze heeft gehandeld; of het uiterste dat Hij mogelijk kon eisen, van u heeft afgevorderd. O nee! Hij heeft in het samenstellen Zijner wetten het beste voor u beoogd, en heeft dezelve zo geschikt dat een iegelijk, die verstaat hetgeen hij zegt, bekennen moet, dat indien het gehele menselijk geslacht bij het maken derzelve was tegenwoordig geweest, en al hun verstand samen gevoegd, zij niet in staat zouden geweest zijn, om die zo nauwkeurig te hebben doen beantwoorden aan het oogmerk van de groten God, (te weten: Zijn eer, en het nut Zijner schepselen) als Hij die gemaakt heeft. Nog verder, uw zonden hebben

d. Deze verzwaring, dat zij bedreven zijn zonder enig vooruitzicht van voordeel, om te kunnen opwegen tegen het verlies dat u daardoor komt te lijden. Kon gij voorwenden, dat u door uw ongehoorzaamheid enige grote zake kunt gewinnen; kon het u al niet verschonen, het zou echter medelijden omtrent u verwekken, als zijnde door de grootheid der verzoeking overwonnen; doch dit kunt noch durft gij niet voorwenden, geenszins; want gij weegt ulieder geld uit voor hetgeen

dat geen brood en is, en uw arbeid voor hetgeen dat niet verzadigen en kan, Jesaja 55: 2. U kunt er geen voordeel bij doen; gij vertoornt de God uwer weldadigheden, zonder de minste verzoeking daartoe, en dat om een zeer geringe zaak; Hij heeft geen zwaarigheid met u gemaakt omtrent de grootste zaken, en gij maakt zwaarigheid met Hem omtrent het geringste; ja om de schaduw van genoegen te bekomen ontziet u uzelf niet, Hem te vertoornen. Ja

e. U zondigt, niettegenstaande de tussenkomst van de allerplechtigste beloften daar tegen: en derhalve konden wij hetzelfde gesteld hebben, als een der verzwaringen die in de zonde is, namelijk meinedigheid. Een iegelijk uwer die hier nu voor het aangezicht des Heeren tegenwoordig bent, bent plechtig verbonden om de Heere te vrezen te gehoorzamen, en Hem te dienen al de dagen van uw leven. Wanneer u bij het bedienen van de Heilige Doop aan de Heere werd opgedragen, zo kwam gij onder beloften om des Heeren te zijn; en wanneer u tot rijper jaren gekomen zijnde, u zelf gevoegd hebt bij de vergadering van het volk van de Heere, zo hebt u plechtig deze beloften toegestemd en goedgekeurd; en niettegenstaande dit alles, hebt u tegen de Heere, tegen uw Verbondsgod, overtreden, en daarom is er meinedigheid in alle uw zonden, gij hebt de eed veracht, brekende het verbond uws Gods. Nog eens

f. Wanneer u zondigt tegen de Heere, en daarin blijft volharden, zo blijft gij echter betuigen dat u aan Hem onderdanig en getrouw bent; en daardoor voegt gij verschrikkelijke geveinsdheid en bespottung bij uw goddeloosheid. U handelt gelijk die goddelozen ten tijde van de profeet Maleáchi deden, die trouweloos met God handelden, Hem vermoeiende met hun goddeloosheid, Hem ontrovende hetgeen Hem toekwam; en echter hun onschuld in alles staande houdende: dit wordt in dit gehele profetische boek hen ten laste gelegd, als een verzwaring hunner schuld. Hun uiterlijke belijdenis hielden zij staande, en daagden de Heere als 't ware uit, om hen aan te tonen in welke plichtenzij te kort kwamen. Nu, deze toestand is zeer overeenkomstig met de uw: uw verschijnen in deze plaats vervat in zich zodanig een uitdaging; zoudt gij, zonder de minste zwaarigheid te maken, durven bestaan alhier te komen, en zo vrijmoedig u zelf te stellen voor het aangezicht van die God die gij vertoornd hebt, indien dit niet de oorzaak was, dat u oordeelt dat de Heere, of niet weet, of zich niet vertoornen zal over hetgeen gij bedreven hebt?

Nu hebt u uw beschuldiging voor u horen openleggen. Het is niet, gelijk wij in het begin zeiden, de een of andere lichte misdraging daar wij u over hebben aangeklaagd; maar 't zijn misdaden van de allerswaarste soort, als atheïsme, afgoderij, godslastering, roverij, weerspannigheid en moord; en die begaan zijn tegen de God uwer goedertierenheden, tegen zeer vele aanmerkelijke middelen der genade om die te voorkomen, in weerwil van de allerplechtigste beloften daar tegen, zonder de minste schaduw van verzoeking daartoe, of enig vooruitzicht van

wezenlijk voordeel, en dat alles niettegenstaande zeer vele belijdenissen daar tegen.

Dit nu is het wezen en de inhoud uwer aanklacht, genoeg om hemel en aarde hier over te doen ontzetten, dat de Heere Zijn gramschap niet over ons uitstort, en geheel een einde met ons maakt. O! indien een iegelijk onzer zijn eigen aandeel in deze zaak zag, hoe zouden wij niet aangedaan zijn, het zou een wonderbaar werk in dit huis Gods voortbrengen.

O zondaren! dit is uw beschuldiging; wat kunt u nu tot uw verantwoording in brengen? Bekent gij dat u schuldig bent, of niet? Ik ben verzekerd dat iedere ziel, alhier tegenwoordig, reden heeft om met Job uit te roepen: Zo ik mij rechtvaardig, mijn mond zal mij verdoemen; ben ik oprecht, Hij zal mij toch verkeerd verklaren, Job 9: 20. Indien gij u zelf schuldig kent, en de beschuldiging vat op u heeft, wat wil dan die gerustheid die op uw aangezichten zich vertoont, beduiden? Is het niet verschrikkelijk te vallen in de handen van de levende God? Is het een lichte zaak de straf, die zulke misdaden waardig zijn, te lijden? Ik ben verzekerd niemand zal zulks durven zeggen.

Maar mogelijk zullen sommigen uwer zeggen: Het is waar, wij kunnen niet ontkennen dat wij zondaren zijn; de Heere zij ons genadig, want wij hebben allen gezondigd; maar wij hebben nooit gedacht, ook kunnen wij nog niet denken, dat elke zonde zulke verschrikkelijke kwaden in zich vervat, gelijk gij nu hebt aangetoond; het zij ver dat wij allen zouden zijn atheïsten, afgodendienaars, godslasteraars, rovers, moordenaars en gezworene weerspanningen, gelijk gij ons nu beschreven hebt; geenszins: weliswaar, dat wij gezondigd hebben; maar onze consciënties hebben ons nooit beschuldigd van zulke verschrikkelijke goddeloosheden als deze zijn. Zulken die zouden durven bestaan aldus te zeggen, of te denken, antwoorden wij:

- (1) Wij geloven zeer wel dat uw consciënties u nooit van enige zulke misdaden beschuldigd hebben; want velen uwer houden de ogen uwer consciëntie vast toegesloten door onkunde, gij bent bevreesd om uw daden te stellen in het licht van een wel onderricht geweten, opdat zij niet zou bestraft worden. Anderen uwer hebben hun consciënties in slaap gezondigd, of liever gij hebt dezelve zodanig misbruikt, dat zij als in zwijm liggen, en niet luid spreken kunnen, of dezelve zo verdoofd, dat die in het geheel niet kunnen spreken: doch dit alles kan uw onschuld wegens deze genoemde misdaden niet bewijzen. Derhalve
- (2) Wie is een billijker oordeler der zonden, God of gijlieden? Wie weet best wat boosheid, wat kwaad in deszelfs natuur gelegen is? Voorzeker de Heere weet best waarin de eer van Zijn eigen wetten en gezag gelegen is, en in hoeverre die vertreden worden door elke zonde; wij zijn maar van gisteren en weten niets.

- (3) Wat dunkt u, wiens woord zal bestaan, des Heeren of het uw? De Heere vertoont in Zijn Woord dat er niet minder in de zonde vervat wordt, dan wij aangetoond hebben in dezelve te zijn: en derhalve kan het niet anders wezen; de Heere zal het zo rekenen, en u handelen, niet volgens het oordeel dat u over de zonden velt, maar overeenkomstig Zijn eigen oordeel. Wij hebben volgens des Heeren Woord aangetoond, dat de zonde zodanig is als wij die aan u hebben voorgesteld; indien gij die Du zo zwaar niet wilt achten, dat kunt u doen; maar let op de uitkomst. Hebbende dus uw aanklacht voor u opengelegd, zo zullen wij nu voortgaan, en

Ten tweede, de getuigen tegen u inbrengen om deze beschuldiging te bewijzen, overeenkomstig de handelwijze die wij in het aanvangen van de toepassing over deze zaak hebben voorgesteld.

Doch voor en aler wij hier een aanvang van maken, zullen wij kort een zwarigheid zoeken tegen te gaan, die tegen het gehele, dat wij nu over dit hoofddeel zullen inbrengen, zou kunnen worden ingebracht. Waartoe dient het (zullen mogelijk sommigen zeggen) om getuigen bij te brengen om een beschuldiging te bewijzen, die reeds beleden is? Want wie ontkent een zondaar te zijn; een iegelijk onzer zal dat immers geredelijk bekennen; en derhalve al wat gezegd kan worden om die zaak te bewijzen, schijnt geheel en al verloren moeite te zullen zijn. Hierop antwoorden wij kort

- (1) Dat ofschoon een iegelijk erkent dat hij schuldig is, er echter weinigen ja zeer weinigen gevonden worden, die geloven waar te zijn hetgeen zij geredelijk wegens deze zake belijden. Wij allen erkennen wel, dat wij aan zonde schuldig zijn, maar indien wij hetzelfde geloofden, zouden dan onze ogen niet vervuld zijn met tranen, en onze harten met vrees? Zouden niet onze knieën, gelijk die van Belsázar, tegen elkaar stoten, onze aangezichten met bleekheid overdekt zijn. en onze monden vragende uitroepen: Mannen broeders, wat moeten wij doen om zalig te worden? Voorzeker het zou zo zijn; en dat het zo niet is, is een klaar en ontegenzeggelijk bewijs, dat wij in waarheid niet geloven hetgeen wij met de mond belijden.
- (2) Was het ons oogmerk alleen, om de Heere te rechtvaardigen in al die wegen die Hij houdt, of kon houden om ons te straffen; dan zou zulk een erkentenis genoegzaam zijn, om het vonnis der verdoemenis daarop te grondvesten, en de Heere te bevrijden van alle toeschrijving van onrechtvaardigheid, in het straffen dergenen dewelken die misdaad belijden; maar ons oogmerk is van een geheel ander soort: wij zullen trachten u te brengen tot zodanig een gevoel uwer zonden, hetwelk u zal doen vragen naar het middel ter verlossing. En derhalve
- (3) Zullen wij alle middelen in het werk stellen, die enigszins ter bevordering van dit oogmerk zullen kunnen dienstig zijn; wij zullen alle wegen beproeven, om u te doen ontwaken uit die gerustheid, daar gij in schijnt te zullen

voortslapen, totdat het verderf u ganselijk overkomt en geen hulpmiddel ter verlossing voor u overblijft.

Dit vooroordeel aldus weggenomen zijnde, zullen wij nu voortgaan en de getuigen tegen u voortbrengen. Wij hebben u beschuldigd wegens de allerswaarste misdaden, en wij hebben het sterkste bewijs dat u daar aan schuldig bent; want wij kunnen de schuld tegen u bewijzen door getuigen die tegen een iegelijk kunnen gesteld worden, zo wegens hun bekwaamheid als oprechtheid. Getuigen die in deze zaak waarachtig zijn, en niet liegen zullen, overeenkomstig het merkteken dat de wijste der koningen dienaangaande opgeeft, Spreuken 14: 5, dat een waarachtig Getuige niet zal liegen. Het zijn getuigen die niet verdacht kunnen gehouden worden wegens partijdigheid, die u nooit geraden hebben te zondigen, die ook geen behagen scheppen in u te beschuldigen; en die derhalve wegens enig boosaardig kwaad, of haatdragend voornemen, tegen u niet kunnen verdacht gehouden worden; gelijk wij licht van een iegelijk der getuigen, die wij zullen opnoemen, zouden kunnen bewijzen.

Wij bidden u derhalve, geeft toch acht op hun getuigenis, en op het gewicht en het gevolg der zaak: de hoedanigheid der getuigen, zijnde de grootste in de hemel of op aarde, en uw eigen aanbelang in die zaak, stemmen samen om uw aandacht op te wekken. O schuldige zondaren, gelijk uw misdaden groot zijn, zo is het bewijs dat wij tegen u zullen inbrengen ook groot; want

a. De Heere is een Getuige tegen u. Gelijk Hij voormaals tot Zijn volk zei, in die plaats, Jeremia 29:23, zo zegt Hij ook tot u, hetzij jongen of ouden die hier tegenwoordig bent, dat u gezondigd hebt. Ik ben degene die het weet, en een Getuige daarvan, spreekt de Heere. God die niet liegen kan beschuldigt u als schuldig staande aan zonde; en indien wij zeggen dat wij niet gezondigd hebben, zo maken wij Hem tot een leugenaar en Zijn Woord en is niet in ons, 1 Joh. 1: 10. Hier is nu, o zondaren! een Getuige tegen u, tot Wiens laste ik verzekerd ben dat u niets hebt in te brengen. Hij zuivert zichzelf van kwaadwilligheid, Ezech. 33:2: Zo waarachtig als Ik leeft spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in de dood des goddelozen: maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg, en leeft. Zou het de Heere tot genoeg kunnen zijn, het werk Zijner handen te verderven? Zeker neen.

b. De Heere Jezus Christus, de eeuwige Zoon van God, de Amen, de getrouwe Getuige, getuigt ook tegen u. Hij is in de wereld gekomen om van de waarheid getuigenis te geven, en dit is een van de grootste waarheden daar Hij van getuigt namelijk, dat allen gezondigd hebben, en daarom onder het vonnis der verdoemenis liggen; hetwelk op geen andere wijze te herroepen is, dan door te geloven in de Naam van de enig geboren Zoon van God. Joh. 3: 18: Die in Hem gelooft wordt niet veroordeeld, maar die niet gelooft is reeds veroordeeld, dewijl hij niet heeft geloofd in de Naam des eniggeboren Zoons Gods. Zijn Name zelfs

geeft getuigenis aan deze waarheid, Hij is Jezus genoemd omdat Hij Zijn volk zal zaligmaken van haar zonden, Matth. 1:21, en hoe kon Hij hen van zonde zaligen, indien zij geen zonden hadden?

e. U zijt schuldig, want de Geest der waarheid noemt u zo, Joh. 14:17. De wereld te overtuigen van zonde, is een der ambten van deze heerlijke Persoon der aanbiddelijke Drie-eenheid, Joh. 16:8: En die gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonden. Wanneer het deze heerlijke Getuige behaagde nu te spreken, gelijk Hij soms heeft gedaan, dan zouden wij geen getuigen meer nodig hebben; Hij zou dan een einde maken van de bewijzen, en die aan ons oogmerk doen beantwoorden. Aldus zien wij, dat er drie zijn in de hemel die getuigen, en deze grote waarheid verzegelen, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest: nu kunnen wij immers niet loochenen hetgeen zij getuigen; hoe zwaar ook een misdaad is, echter wordt die genoegzaam bewezen door het overeenstemmende, getuigenis van twee personen; en indien wij het getuigenis der mensen aannemen, het getuigenis Gods is meerder, 1 Joh. 5: 9. Maar daarenboven,

d. Gods stedenhoudster in uw binnenste is van deze grote doch droevige waarheid, dat u allen gezondigd hebt, een getuige. U bent getuigen tegen u zelf, en hebt dadelijk getuigenis tegen u zelf in deze zake gegeven; en dat

- (1) Door uw doop. Wanneer u gedoopt werd erkende gij u zelf schuldig te zijn; want gelijk de gezonden de medicijnmeester niet van node hebben, maar die ziek zijn; zo hebben de reinen ook niet nodig gewassen te worden, maar de bevlekten; en hij die zichzelf wast, erkent dat hij bevlekt is.
- (2) Uw waarnemen van de instellingen van het evangelie is een getuige voor deze waarheid dat u gezondigd hebt; want die zijn allen ingericht ter zaliging van zondaren.
- (3) De naam zelfs waar gij mee genoemd wordt, geeft getuigenis aan deze waarheid; gij wordt Christenen genaamd, en indien iemand weigerde u als zodanig te erkennen, gij zoudt het zeer zwaar opnemen, en dat aanzien als de hoogste verontwaardiging u aangedaan: nu, indien gij Christenen, dat is het volk van Christus bent, dan bent u zondaren, want Hij is gekomen om Zijn volk zalig te maken van haar zonden, Matth. 1: 21.
- (4) Is er iemand onder u die ooit gebeden heeft om vergeving van zonden te erlangen? Zeker die zulks niet gedaan hebben verdienen de naam van Christenen niet, en die zulks gedaan hebben, hetzij jongen of ouden, rijken of armen, hebben in deze zake tegen haarzelf getuigd; doch daar zal een dag komen wanneer uw consciënties, die mogelijk nu stille zijn, of gedwongen om zo zacht te spreken dat het nauwelijks kan gehoord worden, niet alleen zo luid zullen spreken dat u het zult moeten horen, maar u zullen noodzaken om deze droevige waarheid uit te roepen, zodat het anderen duidelijk zullen kunnen horen. Maar verder,

e. De Heilige Schrift is een getuige tegen u dat u gezondigd hebt. Dezelve is alleszins vervuld met deze ware en droevige waarheid: beschouwt maar het 10, 11 en 12 vers van ons teksthoofdstuk, en daar zult gij een wolk van getuigenissen deze aangaande vinden: Gelijk geschreven is, daar en is niemand rechtvaardig, ook niet een: daar is niemand die verstandig is, daar is niemand die God zoekt: allen zijn zij afgeweken, samen zijn zij onnut geworden: daar is niemand die goed doet, daar en is ook niet tot een toe. De Heilige Schrift zondert niemand van Adams nakomelingen uit, en derhalve bent u allen schuldig, want de Schrift kan niet verbroken worden, Joh. 10: 35.

f. De bedienaren van het heilig evangelie zijn getuigen tegen u dat u gezondigd hebt. Getuigen te zijn voor de waarheden Gods, is ons werk, en dit is een van die waarheden, dat u allen gezondigd hebt. Aan deze waarheid geven wij getuigenis.

- (1) Door die het eigenlijke oogmerk van onze bediening is, deze waarheid openlijk te verkondigen, en de ontwijfelbare zekerheid daarvan te bevestigen: wat het oogmerk van ons ambt is, geeft de Apostel kort te kennen, 1 Tim. 4: 16, zeggende dat het is, onszelf te behouden, en die ons horen. Wij en gij die ons horen zijn zondaren, omdat wij nodig hebben behouden te worden. Een ambt dat ingesteld is om zielen te behouden, is een blijvend getuigenis van deze waarheid, dat allen gezondigd hebben; en wanneer een leraar tot een gemeente komt, dan is het een gedeelte van zijn ambt, om voor God te getuigen dat zij allen gezondigd hebben.
- (2) Wij geven getuigenis aan deze waarheid dat u gezondigd hebt, in zo ver wij u in des Heeren Naam, en op grond Zijns Woords aankondigen, dat u allen gezondigd hebt, en daarom de heerlijkheid Gods derft.
- (3) Wij geven getuigenis aan deze grote waarheid, wanneer wij Christus aan, u verkondigen, want de gehele openbaring van het evangelie is op deze vooronderstelling, dat allen gezondigd hebben, gegrond; wanneer wij u een Zaligmaker aanbieden, dan geven wij te kennen dat u verloren bent; wanneer wij u aandringen om een medicijnmeester te werk te stellen, dan geven wij ook te kennen dat u ziek bent; wanneer wij u van Christus' wege bidden en smeken dat u uzelf met God zoudt laten verzoenen, zo geven wij ook te kennen dat u vijanden bent; eindelijk, wanneer wij u vergeving der zonden verkondigen, dan getuigen wij duidelijk tegen u dat u zondaren bent die vergeving nodig hebben.
- (4) De uitslag van ons werk zal een bewijs zijn dat u allen zondaren bent; want een van beiden zal onfeilbaar de uitkomst daarvan onder ulieden zijn; wij zullen of uw toestemming aan de gezegenden weg van het evangelie ter zaliging van zondaren verkrijgen, of wij zullen een weigering van u ontvangen: maar wat ook de uitslag wezen mag, wij zullen in het einde een getuigenis aan deze waarheid geven; indien wij een gunstig antwoord van u verkrijgen, dan zullen wij getuigenis geven dat u Christus onze Heere op Zijn eigen voorwaarden hebt aangenomen, en derhalve zondaren geweest bent; indien gij de raad Gods tegen uzelf verwerpt, dan zullen wij getuigen dat u schuldig

bent aan de grootste zonde daar iemand der mensenkinderen toe komen kan, namelijk, aan ongelooft, hetwelk God tot een leugenaar stelt, gelijk de Apostel Johannes dit bevestigt, 1 Joh. 5: 10, 11: Die God niet en gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt, omdat hij niet gelooft en heeft, het getuigenis dat God getuigt van Zijn Zoon. En dit is het getuigenis, namelijk, dat ons God het eeuwige leven gegeven heeft: en dit leven is in Zijn Zoon. Daarenboven,

g. De gehele schepping bevestigt deze waarheid, dat allen gezondigd hebben, en de heerlijkheid Gods derven, en gevolglijk die schepselen die gijlieden gebruikt bevestigen niet minder van een iegelijk uwer in 't bijzonder. De Apostel zegt ons, Rom. 8: 22, dat het ganse schepsel tezamen zucht, en tezamen als in barensood is tot nu toe. De schepselen die gij dagelijks gebruikt zuchten; indien uw oren door de zonden niet verdoofd waren, dan zoudt gij de zuchtingen van de grond die u betreedt, van het voedsel dat u nuttigt, en van de klederen die u aantrekt kunnen horen. Wat is daar de reden van? Wat veroorzaakt deze zuchtingen? De Apostel geeft ons zulks te kennen, in het 20e en 21e vers van het voornoemde hoofdstuk: omdat het aan de ijdelheid en de dienstbaarheid van de verderfenis onderworpen is: Want, zegt hij, het schepsel is der ijdelheid onderworpen, niet gewillig, maar daarom, die het aan de ijdelheid onderworpen heeft: op hoop dat ook het schepsel zelf zal vrij gemaakt worden van de dienstbaarheid der verderfenis tot de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods. Hier verzekert ons de Apostel,

- (1) Dat het schepsel der ijdelheid onderworpen is; dat is, dat het zelf openligt om door de mens misbruikt te worden tot andere einden, dan waartoe het van het begin geschikt was; het is deze ijdelheid onderworpen van te missen het oogmerk van deszelfs schepping, namelijk de heerlijkheid Gods; en van misbruikt te worden, tot Zijn ontering door de verdorvenheden des mensen.
- (2) Hij verzekert ons ook, dat het niet gewillig daar aan onderworpen is. O schande! de redeloze schepselen veroordelen de redelijke mens: de mens onderwierp zich gewillig der ijdelheid, en deed gewillig afstand van na te jagen datgene hetwelk het einde zijner schepping was; de andere schepselen zijn daar lijdelijk in, het is een soort van dwang die op haar gelegd is: het is de schepselen geweld aandoen wanneer zij misbruikt worden tot de dienst der zonde; het is strijdig met haar naturen, want zij blijven nog volgens de wetten die God hun in het begin gesteld heeft, bestaan.
- (3) Het enige dat haar in deze doet blijven, wanneer zij door de mens zo misbruikt worden, is de ordinantie Gods: de Heere houdt haar in wezen, niet tot dat einde, om misbruikt te worden tot dienstbaarheid van des mensen begeerlijkheden, ofschoon zij dit misbruik van de goedheid Gods maken; maar opdat Hij door de blijvende uitwerkingen daarvan, en door de bewijzen van zijn onverdiende goedertierenheid, haar tot bekering zou leiden.
- (4) De Apostel verzekert, dat het geschapene met de kinderen Gods ook deelgenoten zal zijn, in hun heerlijke verlossing van de dienstbaarheid der

verderfenis; dat is, wanneer de kinderen Gods die Christus aangenomen, en door Hem macht verkregen hebben om kinderen Gods te worden, volkomen zullen bevrijd worden van de overblijfselen der schuld, kracht, en besmetting der zonden, dan zal het schepsel niet meer gebruikt worden tegen het oogmerk Gods en deszelfs schepping; maar zal door het redelijke schepsel wederom gebruikt worden, als een middel om de heerlijkheid Gods te verkondigen, gelijk het daartoe in het begin was verordineerd. En

- (5) om aan te tonen dat de toestand van het schepsel zulks is vereisende, zo verzekert hij ons in het 22e vers, dat het gehele schepsel zucht, dat is, klaagt over de harde behandeling die het ondergaat, in misbruikt te worden door de zonde des mensen; en dit breidt hij tot de gehele schepping uit, opdat niemand die de schepselen gebruikt, zich zou kunnen bevrijden van datgene, waar de klacht tegen is ingericht, namelijk de zonde. Hoe kan toch iemand zich zelf vrij kennen van zonde, terwijl al hetgeen hij geniet tegen hem getuigt dat hij gezondigd heeft? O zondaren! de zon die u beschijnt zucht, omdat zij haar licht moet geven aan de zondaar, die dat licht misbruikt tot een bemoediging om tegen de Heere te zondigen; de grond die gij betreedt zucht, wegens het gewicht der zondaren; het voedsel dat u nuttigt klaagt daar over, dat het zo schrikkelijk moet verkeerd worden om dienstbaar te zijn aan de begeerlijkheden der zondaren, om haar krachten te verschaffen om tegen de Heere te zondigen, ziet Hab. 2: 11 en Jak. 5: 3.

h. De oordelen Gods getuigen tegen u. Zovele roeden als op u gerust hebben, zovele getuigen zijn tegen u wegens deze droevige waarheid: de roede Gods heeft een sprekende stem, want ons wordt geboden dezelve te horen, Micha 6:7. De stem des Heeren roept tot de stad; (want uw naam ziet het wezen) hoort de roede, en wie ze bestelt heeft. Elke slaande hand des Heeren over ons heeft zijn sprekende stem; en de eerste zake die zij spreekt is deze: Gij hebt allen gezondigd, en derft de heerlijkheid Gods. Want uit het stof komt het verdriet niet voort, noch de moeite spruit niet uit de aarde: zodat wij vrijmoedig, met Elifas, u durven uitdagen om enig voorbeeld bij te brengen, dat iemand ooit onschuldig de minste moeite of verdriet geleden heeft, ik bid u, zegt hij tegen Job, gedenk doch, wie is de schuldige die vergaan zijn; en waar zijn de oprechten verdelgd? Job 4: 7. Alsof hij zei, ziet de gedenkschriften van oude tijden na, wekt uw geheugen op, en geef mij maar een voorbeeld van iemand die geleden heeft, die geen zondaar was; ik bid u geeft mij een enig voorbeeld, indien gij kunt. Weliswaar, hij dwaalde in de toepassing van die onbetwistbare waarheid, want hij trachtte daaruit het gevolg te trekken dat Job een geveinsde was; belangende nu deze toepassing, die is buiten ons; maar wat de waarheid zelf aangaat, die erkennen wij, en dagen u uit om een enig voorbeeld bij te brengen. 't Is waar, onze gezegende Heere was vrij van personele, maar niet van toegerekende zonden; want de Heere heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen, en Hij is om onze overtredingen verwondt, Jesaja 53:5, 6, en derhalve is Zijn lijden geenszins strijdig met deze waarheid, dat niemand kan lijden, dan

alleen zondaren; en daarom is uw lijden een bewijs en getuigenis dat u gezondigd hebt. Want Hij plaagt noch bedroeft des mensenkinderen niet van harte, Klaagl. 3:33 Hij scheidt geen behagen om zijn eigen schepselen te bedroeven; maar wanneer Hij het doet, dan is het omwille van haar zonden: wat de Heere naar Zijn vrijmacht aangaande het straffen, of liever bedroeven, van een onschuldig schepsel doen kan, zullen wij niet bepalen. Geleerde mannen hebben op een geleerde wijze, indien ik zo mag spreken, zich dwaas ten toon gesteld, en hun tijd verspild in over dit stuk te twisten, welke bepaling, indien het al mogelijk was, die tot voldoening vast te stellen, echter niets tot stichting zou kunnen toebrengen. Indien iemand mij zou vragen, kan de Heere een onschuldig schepsel straffen of bedroeven? zo zou ik antwoorden,

- (1) Dat vraagstukken, wat God doen kan, zeer gevaarlijk zijn, en gewoonlijk kunnen vermeden worden.
- (2) Hij kan geen onschuldig schepsel straffen, want straf veronderstelt schuld.
- (3) De Heere heeft, bij de eerste formering Zijner schepselen, aan hen zulk een wet tot hun regel gegeven, die hen direct leidende was tot de hoogste volmaaktheid, daar hun naturen vatbaar voor waren; en zij naar die regel wandelende, dat is, zijnde in de staat der rechttheid, zo is het moeilijk te begrijpen hoe zij konden te kort komen, of enigermate afdwalen van het voorgestelde einde. Wil men nu nog verder vragen, of God naar Zijn volstrekke soevereiniteit niet zou kunnen overstappen datgene hetwelk schijnt de vastgestelde en bepaalde order Zijner behandeling omtrent Zijn schepselen te zijn, en hen te bedroeven, of toe te laten, dat zij ongelegenheden zouden ontmoeten, terwijl zij van nabij die regel vasthouden die de Heere hun gegeven heeft? Ik zeg, indien iemand mij het vraagstuk aldus voorstelde, dan zou ik
- (4) aan zulk een vrager alleen maar een andere vraag doen, te weten, of het wel mogelijk is, en met de kennis Gods bestaan kan, een oogmerk te hebben, hetwelk waardig Zijn oneindige wijsheid en goedheid zou zijn om alzo te doen, namelijk deze wet der natuur, die in alle opzichten gepast is Zijn wijsheid en goedheid, te verbreken? Indien hij zegt ja, dan is hij verplicht zulks te bewijzen, hetwelk hij moeilijk genoeg zal vinden om te doen; indien hij zegt, neen, dan beantwoordt hij de vraag ontkennenderwijze, doch gevaarlijk genoeg; want wie kent de oneindige wijze oogmerken die binnen de omtrek der gedachten van een alwetend God kunnen vallen, Wiens wegen en gedachten zo ver zijn boven de wegen en gedachten der mensen, als de hemel hoger is dan de aarde? Maar hoe het ook met dit spitsvondig twiststuk gelegen is, waarin wij ons zelf niet zullen inlaten, zo is de waarheid die wij voorgesteld hebben echter zeker, dat geen een voorbeeld kan bijgebracht worden, waarin de Heere diegenen bedroefd heeft die volstrekt vrij waren van zonden, hetzij inklevende of toegerekende; en derhalve zijn de roeden Gods getuigen tegen u, dat u gezondigd hebt. Spreekt, o zondaren! hebt u nooit verdrukkingen naar het lichaam of naar de ziel ondervonden, hetzij in uw personen of huisgezinnen, in u zelf of in uw nabestaanden, hetzij jongen of ouden? wie, of

waar is de man of vrouw die nooit enig kruis heeft gehad? Ik geloof dat die mens in de wereld niet te vinden is, die geen klachten, dat is die geen kruis heeft: derhalve zo vele kruisen gij ooit ondervonden hebt, zoveel getuigen zijn er die haar getuigenissen tegen u inbrengen, dat u gezondigd hebt; want daar geen zonde is, daar is ook geen lijden.

i. Eindelijk, om geen meer getuigen bij te brengen, de dood, die koning der verschrikking, is een getuige tegen u, en geeft getuigenis tegen u allen, dat u gezondigd hebt. Want de bezoldiging der zonde is de dood, Rom. 6: 23. Het is de zonde alleen die de dood macht over u geeft: indien iemand uwer zich van de dood kon vrijpleiten, dan zult gij enigszins met grond kunnen pleiten vrij te zijn van de beschuldiging die wij tegen u hebben ingebracht; doch indien niet, dan zullen alle uw voorwendingen, verschoningen, en uitvluchten tevergeefs zijn. Mogelijk zullen wij nu, niettegenstaande de getuigenissen van alle de beroemde getuigen die wij nu tegen u ingebracht hebben, u niet kunnen brengen tot een overtuiging uwer zonden; maar wanneer de dood, die koning der verschrikking, tegen u zijn bewijzen zal beginnen voort te brengen, dan zal hij eer hij van u afscheidt u overtuigen, of hij zal u zenden ter plaatse waar gij volkomen zult overtuigd worden, hoewel niet tot uwer vertroosting; de dood is een gerichtsdienaar van de grote Koning; en wanneer hij u aangrijpen, arresteren, en dagvaarden zal, om aanstonds te verschijnen voor de vierschaar van het hemelhof hier boven, hoe zullen dan uw harten niet in u bezwijken? O zondaren! het gezicht van die grimmige bode de dood, van de scherprechter de satan, van de plaats der pijnigingen der helle, en van de ontzaggelijke achtbaarheid van de Rechter der levenden en der doden, zullen alle andere bewijzen overtreffen, en zullen de allergerustste consciëntie doen ontwaken; die dan niet alleen Getuige, maar ook Rechter, ja zelfs een Uitvoerder van het vonnis zal zijn, voor diegenen die geen aandeel in de Heere Jezus Christus zullen kunnen aantonen, die nooit recht van zonden zijn overtuigd geworden voor de vierschaar van Gods heilig Woord.

Aldus hebben wij onze beschuldiging tegen allen en een iegelijk uwer goed gemaakt, door het getuigenis van zeer vele getuigen van ontwijfelbaar geloof; derhalve is het hoog tijd voor u, o zondaren! om te bedenken, wat u zult antwoorden op uw bestraffingen.

Tot nog toe hebben wij alles maar in 't gemeen voorgesteld, wij hebben u allen beschuldigd wegens zonde, zonder bijzondere zonden te bepalen tot enige bijzondere soorten van mensen: doch nu zullen wij overgaan tot datgene hetwelk wij in de verhandeling van deze beschuldiging tegen u hebben ter neergesteld; namelijk,

Ten derde, om onze beschuldiging te bewijzen, door meer bijzonder de consciënties van verscheidene soorten onder u te behandelen, om ware het mogelijk u tot een gevoel uwer zonden te brengen.

Allen die zich hier in dit Huis Gods bevinden kunnen wij, volgens de onderscheiding die de Apostel Johannes maakt, verdelen in kinderen, jongelingen en vaders; of in kinderen, en die van middelbare, of van hoge ouderdom zijn. Onder jonge mannen en vrouwen worden begrepen alle diegenen (of zij huisgezinnen hebben of niet) die nog niet gekomen zijn tot hoge jaren, maar nog in de bloei van hun kracht en sterkte zijn. Een iegelijk der zulke wilde ik aanspreken bij wijze van overtuiging, en trachten dezelve te brengen tot een gevoel hunner zonden, en dat zelfs van bijzondere zonden door hen begaan.

Maar opdat ik hetzelfde met te meerder klaarheid mag verrichten, zo zal ik enige weinige zaken laten voorafgaan, om de weg te banen voor datgene hetwelk wij wegens deze zake hebben voorgenomen te doen.

A. Daar zijn twee grote einden die elk mens gedurig behoorde in het oog te hebben, namelijk, nuttig te zijn hier, en gelukkig te zijn hiernamaals. Wij komen niet in de wereld, gelijk sommigen zich dwaas verbeelden, om onze tijd maar te verspillen en door te brengen, en verder niets meer te doen; geenszins, de Heere heeft ons werk gegeven, wij zijn allen verplicht, om in de een of andere standplaats onszelf uit te leggen, ter bevordering van des Heeren ere in deze wereld; een iegelijk is begiftigd met bekwaamheden, hetzij in meerdere of mindere mate; aan sommigen heeft de Heere een zeer grote mate, vele talenten gegeven, aan anderen wederom een kleinere mate, en aan sommigen maar een talent; allen hebben iets ontvangen, en indien zij deze hun bekwaamheden niet tewerkstellen, (al wilde men die nog zo gering vooronderstellen) zo zullen zij het verzuimen daarvan zwaar te verantwoorden vinden. Tegen die mens die maar een talent ontvangen had, werd wegens zijn verzuimen van hetzelfde, een verschrikkelijk vonnis uitgesproken, Matth. 25:30: En de onnutte dienstknecht werpt uit in de buitenste duisternis, daar zal zijn wening en knersing der tanden. Wij zijn niet alleen voor onszelf, maar voor de wereld geboren; en derhalve moest ons oogmerk wezen, nuttig in dezelve te zijn; maar bovenal moeten wij de nodige zorg dragen voor ons voornaamste aanbelang, de zaligheid onzer zielen. Indien iemand die zijn huisgenoten niet en verzorgt, het geloof verloochend heeft, en erger is dan een ongelovige, (1 Tim. 5: 8) wat zal dan zo een zijn, die geen zorg draagt voor zijn eigen ziel?

B. Alle gedachten, woorden of werken, die van geen nuttigheid of behulpzaamheid aan het een of ander dezer einden zijn" zijn zondig. Dit is waarachtig, beide volgens de wet Gods, en die der natuur. Wanneer wij iets doen, spreken, of denken hetwelk niet gericht is om onze tijdelijke of eeuwige gelukzaligheid te bevorderen, dan zondigen wij tegen God, dan besteden wij die

vermogens van spreken, denken en bedrijvig zijn, tot datgene waartoe de Heere dezelve nooit gegeven heeft; en dit is een openbaar misbruik van de talenten door de Heere aan ons geschonken. De Heere klaagt over Jeruzalems toegeving van haar zelf in ijdele gedachten, Jeremia 4:14: Wast uw hart van boosheid, o Jeruzalem, op dat u behouden wordt; hoe lang zult gij de gedachten uwer ijdelheid in het binnenste bij u laten vernachten?

C. Zeer veel van onze bekwaamheid of onbekwaamheid, tot bevordering dezer einden, hangt af van de rechte of verkeerde besturing onzer jeugd. Ledigheid, ondeugd en dwaasheid in onze kindsheid, heeft groten invloed om ons buiten staat te stellen het oogmerk onzer schepping te volvoeren, wanneer wij tot rijper jaren gekomen zijn. Onze kindsheid en jonkheid is, als 't ware, een vorm waarin de mens wordt geformeerd, en hij blijft gewoonlijk zodanig gelijk hij toen geformeerd werd. Waaruit men zien kan hoe veel er van de rechte opvoeding onzer kinderen afhangt, daar de wijste der koningen ook zeer wel bewust van was; zeggende. door de Geest Gods, Spreuk. 22:6: Leert de jongen de eerste beginselen naar de eis zijnes wegs, als hij oud zal geworden zijn, zal hij daar van niet afwijken.

D. De daden die men gewoonlijk in kinderen overziet, en nauwelijks strafwaardig oordeelt, zijn echter om twee redenen boos. Eensdeels omdat die voortspruiten uit een bittere wortel, die geen goede vrucht kan voortbrengen. Ik beoog die verdoemelijke overhelling en verdorvenheid der natuur, die aanzet tot het boze, ja daartoe alleen, en dat gedurig; en anderdeels, omdat zij strekken om haar voor het toekomstige buiten staat te stellen. Een kwade hebbelijkheid, in onze jeugd aangeleerd, kan niet licht wederom afgeleerd worden, ja tenzij vrije genade, en wel met meer dan gewone invloeden, tussenbeide komt, zo kunnen sommige verkeerde hebbelijkheden die in de jeugd aangenomen zijn, door geen moeite of pogingen verbeterd worden. Indien des mensen natuur onverdorven gebleven was, gelijk die in Adam was, dan zouden deze dwaas en buitensporigheden, die nu gewoonlijk de jeugd en jonkheid zo eigen zijn, niet bekend zijn geweest; geen van die geneigdheden ten kwade, die nu het verderf van dezelve zijn, zouden dan gevonden worden.

E. Wij stellen ook dit vooraf, dat de wet Gods zeer wijd en uitgestrekt is. Psalm 119: 96: In alle volmaaktheid hebben ik een einde gezien; maar Uw gebod is zeer wijd. Sommige mensen bepalen op een wonderlijke wijze, naar hun dwaze bevattingen, de wet Gods zeer nauw. Daar is een gemene misvatting wegens dit stuk, ja ver het kleinste getal geloven de uitgebreidheid van dezelve; en daarom zijn ook de meesten rein en onbevlekt in hun eigen ogen, ofschoon zij nooit gewassen zijn van hun drek: maar David, een man naar Gods hart, een man door de Heere zelf in de geestelijke betekenis zijner wet onderwezen, had geheel andere gedachten en bevattingen van deze zaak; hij bevond die zeer wijd en uitgebreid te zijn; want

- (1) Dezelve strekt zich uit tot woorden en gedachten, zowel als tot daden. Velen onder u zullen zich mogelijk verbeelden, dat wanneer u geen verfoeilijke of goddeloze daden bedrijft, ofschoon gij in een trein van dwaze en ijdele gedachten en woorden leeft, zulks maar een geringe zake is: maar bedriegt u zelf toch in deze zake niet, want God oordeelt anders, Zijn Woord getuigt dat Hij ieder werk in het gericht zal brengen, Pred. 12: 14, Want God zal ieder werk in het gericht brengen, met al dat verborgen is, 't zij goed, of 't zij kwaad. Doch hetzelfde zegt nergens, dat woorden en gedachten daarvan uitgezonderd zijn; geenszins, maar integendeel zegt de Heere ons uitdrukkelijk in Zijn Woord, dat wij rekenschap moeten geven van onze ijdele woorden, Matth. 12: 36, 37: Maar Ik zeg u (zegt Hij die de Amen en de getrouwe Getuige is) dat van elk ijdel woord hetwelk de mensen zullen gesproken hebben, zij van hetzelfde zullen rekenschap geven in de dag des oordeels: want uit uw woorden zult gij gerechtvaardigd worden, en uit uw woorden zult gij veroordeeld worden. En in die reeds aangehaalde plaats, Jeremia 4:14, wordt het wegdoen van de gedachten der ijdelheid volstrekt vereist tot de behoudenis van Jeruzalem; hetwelk klaar insluit, dat zich daarin toe te geven, haar onvermijdelijk zou verderven; gelijk dit de Geest Gods ons verzekert, Spreuk. 24:9: De gedachten der dwaasheid is zonde. En voorwaar het is geen wonder dat die dus geacht worden van God, die de Onderzoeker der harten is, en die de gedachten van ver kent; en dat die veroordeeld worden door het Woord, hetwelk een Oordeler is van de gedachten van het hart, omdat alle boosheid voortvloeit uit de gedachten, zijnde woorden en daden maar verkondigers van de gedachten van het hart. En om die reden, wanneer Simon Magus door de Apostel Petrus bestraft wordt, wegens zijn goddeloze begeerte om de Heilige Geest te kopen, of liever, de macht om de gave des Heilige Geestes door de oplegging der handen te mogen meedelen, zo bestraft hij hem niet over zijn woorden maar over zijn gedachten, omdat daar de zonde zijn begin nam, Hand. 8:20-22: Maar Petrus zei tot hem, uw geld zij met u ten verderve, omdat u gemeend hebt dat de gave Gods door geld verkregen wordt: gij en hebt geen deel noch lot in dat Woord; want uw hart en is niet recht voor God: bekeert u dan van deze uw boosheid, en bid God, of misschien u deze overlegging uws harten vergeven werden.
- (2) Des Heeren wet is wijd omdat die zich uitstrekt tot alle soorten van daden, niet alleen tot de zodanige die onmiddellijk hun opzicht hebben op God, en die welke direct opzicht hebben op onze naasten, of onszelf; maar zelfs ook tot onze natuurlijke daden, als daar zijn eten en drinken, ook tot ons ploegen en zaaien, of dergelijke, die zo licht niet te brengen zijn tot een van de andere soorten; want de Heilige Geest Gods zegt ons duidelijk, Spreuk. 21: 4, dat de ploeging der goddelozen zonde is.
- (3) De wijd uitgebreidheid der wet Gods is klaarblijkelijk, omdat die zich uitstrekt tot alle soorten van mensen, jong en oud, rijk en arm, aanzienlijke en geringe. Alle soorten van mensen zijn door de wet Gods tot hun plicht verbonden, kinderen zowel als anderen; en een afwijken van dezelve wordt

opgemerkt, zelfs met opzicht op kinderen: ons wordt gezegd dat zij in zonde ontvangen, en in ongerechtigheid geboren worden; dat zij vervreemd zijn van de baarmoeder af aan; dat zij afdwalen zodra zij geboren zijn, dat zij sterven om hun zonde: ziet, ik ben in ongerechtigheid geboren; en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen, zei David, die op de Heere vertrouwd had van zijn jeugd af aan, Psalm 51:7. En Psalm 58:4 wordt gezegd, dat de goddelozen dolen in hun kindsheid; de goddelozen zijn vervreemd van de baarmoeder aan; zij dolen van 's moeders buik aan. En de Apostel bewijst, in het 5e hoofdstuk aan de Romeinen, van het 12e vers af, dat zelfs kinderen zondaren zijn, doordien zij deel hebben aan die onheilen die de gevolgen der zonde zijn; maar dit kon niet zijn, tenzij de wet Gods zich uitstreckte tot kinderen, en dezelve zowel verbond als anderen. Een gevoel van deze uitgebreidheid der wet Gods, zelfs tot kinderen, deed de heiligen Augustinus, in het eerste boek zijner belijdenis, hoofdstuk 7, bitterlijk klagen, en de zonden zijner kindsheid bewenen, zelfs zulken die door de meesten bespot worden, als ongeneigdheid en onwilligheid om aan te nemen hetgeen hem nuttig was; maar zelfs in die ouderdom, menende zijn kindse jaren, zegt hij: was het niet kwaad en zondig, met tranen te begeren datgene, hetwelk indien het mij gegeven was, mij nadelig zou zijn geweest, toornig te zijn tegen de zodanigen, dewelken geenszins verplicht waren onder mijn bevel te staan, omdat zij mij niet wilden gehoorzamen? ja omdat zelfs mijn ouderen mijn zin niet wilden doen? Was het niet kwaad, dat ik zelfs trachtte te slaan die over mij gesteld waren, omdat zij mijn zin niet wilden opvolgen in die dingen, waarin zij mij niet tot genoeg konden wezen, zonder nadeel aan mij of anderen te doen? Dus zien wij dat deze Godzalige man zulke dingen, die doorgaans van anderen bespot en als onnozel geacht worden, als zonden beschouwt; en indien het de Heere behaagde, ons ook zulke ontdekkingen van de boosheid onzer naturen, en van de uitgebreidheid zijner wet te schenken, gelijk hij ondervond, dan zouden wij ook aldus daarvan oordelen. Doch deze waarheid zou breedvoeriger kunnen bewezen worden, indien het nodig was daarover meerder te zeggen, dan ik reeds heb bijgebracht.

F. In het aanspreken van een ieder dezer drie soorten van mensen, zal ons gelegenheid voorkomen om vele zonden op te noemen. Derhalve zullen wij hier nu op eenmaal bewijzen, dat alle de bijzonderheden, die wij onder die verdelingen zullen opnoemen, zonden zijn; omdat het ons zou afleiden en te lang ophouden, indien wij bij elke verdeling zouden blijven staan, om bewijsredenen bij te brengen, tot goedmaking dat een ieder dezer bijzonderheden die wij zullen opnoemen, zondig zijn. Dat dezelve alle zodanig zijn, zult gij niet aan twijfelen, indien gij boven en behalve hetgeen reeds gezegd is, deze drie ontwijfelbare schriftuurlijke waarheden uzelf voor ogen stelt.

(1) Dat al hetgeen verricht, gedacht, of gesproken wordt, door een wiens hart door genade niet is veranderd, zonde is. Dit is de klare mening van hetgeen de Heere ons verzekert in die plaats Matth. 7: 18, dat een goede boom geen

kwade, noch een kwade boom geen goede vruchten kan voortbrengen. Om deze reden is het dat niet alleen de gedachten der goddelozen, maar zelfs haar ploegen en haar offer zonde is, Spreuk. 21: 4-27.

- (2) Dat alles zonde is, hetgeen geen opzicht heeft op de eer Gods als deszelfs einde, 1 Kor. 10: 31: Hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat u drinkt, hetzij dat u iets anders doet, doet het al ter ere Gods.
- (3) Dat al hetgeen geen opzicht heeft op de Heere Jezus Christus, als de enige in welchen onze personen of verrichtingen kunnen aangenaam zijn, zonde is. Kol. 3: 17: En al wat u doet met woorden, of met werken, doet het alles in de Naam van de Heere Jezus, dankende God en de Vader door Hem. Alle de bijzonderheden die wij zullen opnoemen, zullen tegenstrijdig met alle drie of een ervan bevonden worden, en derhalve zondig zijn; schoon wij niet altijd in het bijzonder zullen blijven, staan, om de zondigheid van een ieder der zelf aan te tonen, of in het opnoemen van de bijzondere geboden der wet Gods daar dezelve een verbreking van zijn.

G. Een laatste stellen wij vooraf, dat die van een middelbaren of een hogen ouderdom zijn, het zelf aanbelang hebben in zulke zonden die wij tegen kinderen zullen inbrengen, als de kinderen zelf; omdat zij eens de zodanigen geweest zijn. Jonge en oude lieden zijn eens kinderen geweest, en derhalve aan de zonden der jonkheid schuldig. Oude lieden zijn eens jongelingen geweest, en derhalve schuldig aan, de zonden der jongelingschap; en daarom is het de plicht van allen, zelfs de aller oudsten, acht te geven op hetgeen wij tot de een en de ander zullen zeggen; omdat die nu oud zijn, jong geweest zijn; en die jong zijn, oud kunnen worden.

De weg aldus geopend zijnde, zullen wij nu voortgaan om de kinderen dezer gemeente die nu alhier tegenwoordig zijn, in het bijzonder aan te spreken, en trachten dezelve te overtuigen.

1. U kinderen, die nu heden onder mijn gehoor bent, hoort toe, ik heb een boodschap van God aan u. Die God die de hemel en de aarde geschapen heeft, die u geformeerd heeft, en u dagelijks onderhoudt, heeft mij heden tot u gezonden, tot een iegelijk uwer in het bijzonder, alsof ik u noemde met naam en toenaam, om u een droevige en beklaglijke tijding te brengen; namelijk, dat u allen, zelfs de jongste onder u niet uitgezonderd, gezondigd hebt, en de heerlijkheid Gods derft; dat is, gij hebt datgene bedreven waarom de Heere zeker uw ziel en lichaam zal in de hel werpen, tenzij gij uw vrede maakt met God, door de Heere Jezus Christus; gij hebt datgene bedreven waarom de Heere zo toornig op u is, dat zijn ingewanden van ontferming niet over u zullen rommelen, noch zijn oog u verschonen zal, tenzij gij Christus deelachtig wordt; maar zodra gij uw laatste adem zult uitgeblazen hebben (en gij weet niet hoe haastig zulks geschieden kan) zal Hij u zonder ontferming neerstorten in het helse vuur, om daar gepijnigd te worden tot in alle eeuwigheid. Indien gij niet dwaas handelde,

gij zoudt niet meer spelen of vrolijk zijn, totdat u met God bevredigd was. Om u nu aan te tonen dat het waar is hetgeen ik tot u spreek, zo zal ik u voordragen aan wat zonden gij schuldig staat voor God.

a. U bent zondaren geboren, Psalm 51:7. Uw ouderen zijn allen zondaren geweest; en gelijk uw vaders zondaren waren, zo ook gij; want wie zal een reine geven uit de onreine? niet een, zegt de Heere door de mond Jobs, hoofdstuk 14:4. Toen gij eerst in de wereld kwam, kon de Heere een iegelijk uwer in de hel geworpen hebben, omdat u toen zondaren was; doch ofschoon de Heere het toen niet heeft gedaan, zo kan Hij het echter nog doen, en gij weet niet hoe vroeg Hij zulks doen zal: indien gij maar acht geeft, zo kunt u dagelijks zien of horen dat de een of de ander gestorven is, die niet lang geleden ogenschijnlijk scheen te zullen leven, zowel als gij, zijnde zo gezond als gij nu bent; en indien de Heere u nu door de dood zou wegrukken, wat dunkt u zal van u geworden, die nog in een onverzoende staat met God bent? Gij zult allen in het helse vuur geworpen worden. Maar

b. Zegt mij nu, hebt u nooit geweigerd te doen hetgeen uw ouderen, uw vaders of uw moeders u geboden hebben? Heugt het u nooit dat of uw vaders, of uw moeders, of uw meester, of mogelijk de leraar van de predikstoel u geboden hebben enige dingen te doen, als lezen, bidden, goede scholieren zijn, en uw ouderen gehoorzaam te wezen; en hebt u echter desnietteenstaande zulks niet geweigerd te willen doen? Dit is zondigen tegen God; en gelooft het, mijn lieve kinderen! daar zijn sommigen even gelijk gij zelf bent, die wegens ongehoorzaamheid aan hun ouderen nu branden in het helse vuur; en ofschoon zij nu wenen en uitroepen, echter zal de Heere hen daar nooit weer uitlaten.

c. Heeft nooit iemand u bestraft wegens hetgeen gij deed? Heeft nooit uw vader of uw moeder u gezegd dat sommige dingen, als mogelijk zweren, liegen, of uw gebeden na te laten, zonden waren, die, tenzij gij dezelve verbeterde, u in de hel zouden brengen? Wel wanneer zij zulks deden werd gij niet toornig tegen hen? Zoudt gij niet blijde geweest zijn om weg geweest te zijn van degenen die u aldus bestraffen? En kwam uw hart niet tegen hen op? Wel dit is ook een grote zonde, en zo die niet vergeven wordt, dan zal de Heere u daarin zeker in de hel werpen. Spreuk. 15: 10: De tucht is onaangenaam voor dengenen die het pad verlaat, en die de bestraffing haat, zal sterven.

d. Zegt mij, bent u nooit begerig geweest om uzelf te wreken, of (gelijk gij gewoon bent te zeggen) het diegenen te vergelden die gij dacht dat u beledigd hadden? Kwelde het u niet, en dacht gij niet hoe gij het hen betaald zoudt stellen, en kwam het niet in uw hart op om hen te doden, of enig ander kwaad toe te brengen? Wel dit is een zware zonde want de Heere heeft gezegd: En wreekt uzelf niet, Rom. 12: 19.

e. Zegt mij, hebt u nooit iemand kwalijk toegesproken? Hebt u uw metgezellen nooit kwade namen gegeven? Wanneer u tegen iemand toornig was, hebt u hem dan geen verachtelijke en smadelijke namen gegeven? ik vrees dat de meesten uwer zulks niet kunnen ontkennen: wel dit is weer een andere zonde, de Heere heeft gezegd, dat die tot zijn broeder zegt: Gij dwaas, strafbaar zal zijn door het helse vuur, Matth. 5: 22.

f. Was gij niet blijde als gij uit het oog van uw vader, moeder of meester kon wegraken, opdat u uw eigen zin mocht opvolgen, en zulke dingen bedrijven, die gij in hun tegenwoordigheid niet zou hebben durven doen? Nu dit is volstrekt atheïsme: gij geloofde niet dat God overal tegenwoordig is, anders zoudt gij niet hebben durven bestaan, datgene in Zijn tegenwoordigheid te bedrijven, hetwelk u voor uw ouderen niet zoudt durven doen. Ziet Psalm 14: 1, vergeleken met Rom. 3: 10-23.

g. Bent u niet verheugd geweest wanneer de dag des Heeren voorbij was; of ten minste wanneer de predikatiën geëindigd waren, opdat u uw vrijheid mocht verkrijgen? Is het u niet tot een last geweest om zo lang in de kerk te moeten zitten? Nu dit is een grote zonde, welke een der redenen was, waarom de Heere met Zijn volk twistte, Mal. 1:13, Jesaja 43:22, Amos 8:5. Het is vermoeid te zijn, van goed te doen, tegen het uitdrukkelijk gebod Gods, Gal. 6:9.

h. Zegt eens, zijn uw gedachten niet bezig geweest met andere dingen, wanneer u in de kerk was om de predikatie te horen? Dacht gij niet aan uw plezieren en kortstondigheden? Hebt u onder de godsdienst met elkaar geen gesprek gehouden? Dit is wederom een zonde daar gij aan schuldig staat; en de Heere acht diegenen als bespotters van Hem, die Hem eren met haar lippen, wanneer haar hart ver van Hem af is, Jesaja 29: 13.

i. Bidt u wel des morgens en des avonds? Ik vrees dat er velen zullen gevonden worden die deze plicht verzuimen. Zegt nu, mijn lieve kinderen! wat dunkt u zal van diegenen geworden, die niet bidden? De Heere acht de zodanigen als Godvergetenen, en zegt, dat de goddelozen zullen terug keren naar de hel toe; alle godvergetende heidenen, Psalm 9:18.

k. Liegt of zweert gij niet, en misbruikt gij aldus niet ijdellijk des Heeren Naam? Hebt u in uw gewone gesprekken nooit gezworen bij de Naam Gods? Of hebt u nooit gelogen om uw fout te verbergen of te verschonen? Dit zijn ook zonden en de Heere heeft gezegd, dat alle leugenaars en zweerders haar deel is in de poel die daar brandt met vuur en sulfer, Openb. 21: 8.

l. Ik zal u nog alleen maar deze vraag doen. Hebt u nooit wezen spelen wanneer u de plicht van het gebed moest betrachten? Nu ziet toe, gij weet dat u zulks gedaan hebt, en wat dunkt u zal het einde zijn van degenen die alzo handelen?

Omdat u de Heere niet zoeken wilt, zo wil Hij u ook niet behouden; maar zal u verwerpen wanneer u Zijn hulp het meeste nodig hebt.

Nu mijn lieve kinderen! Ik heb hoogachting voor u, en wilde u graag van de hel bevrijden: omdat ik uw welzijn wens, zo heb ik uw zonden aan u voorgesteld; derhalve zal ik, eer ik van u afscheid,

- (1) Enige weinige vragen, tot uwer ontdekking, aan u voorstellen.
- (2) Zal ik u in enige dingen raad geven.
- (3) Zal ik u enige bemoedigingen voorstellen om deze raadgevingen op te volgen.

(a) vooreerst zal ik u enige vragen voorstellen; en ik bid u, ziet toe hoe gij de zelf hoort.

- (1) Zegt eens, hebt u ooit aan de dood gedacht? Wanneer u een geopend graf beschouwt, zo zult gij daarin plaats van een die het leven had, die gesproken, gewandeld en alle andere dingen gedaan heeft die gij nu verricht, niet anders zien dan verrotte beenderen, verteerd stinkend vlees, daar de honden nauwelijks bij willen komen, en afschuwelijk stof. Wel nu, in een korte tijd zult gij ook in dezelfde toestand zijn, want gij moet sterven; zonder twijfel hebt u wel gehoord van enige uwer metgezellen of andere kinderen, die gestorven zijn, en gij weet niet of gij de eerste niet zult wezen die hen volgt.
- (2) Wanneer u aan de dood gedenkt, wat dunkt u dat van u zal worden, indien die zonden die gij bedreven hebt, en die wij aan u hebben voorgesteld, u niet vergeven zijn? Dan zult gij immers zeker naar de hel neerdalen; en ach! wie kan zeggen wat voor een plaats de hel is? Het is voorzeker een verschrikkelijke plaats: mogelijk zoudt gij denken dat het verschrikkelijk was, indien iemand uw vinger in het hete vuur zou steken, en het zou gewis zo zijn; wat dunkt u zal dan de pijn zijn die gij zult moeten lijden, wanneer de Heere u naar ziel en lichaam zal in de hel werpen? En dit zal zeker uw deel zijn, als u van de Heere geen genade verkrijgt. (3) Wanneer u eens in de hel zult geworpen zijn, denkt gij dat u daar ooit weer uit zult geraken? Ik verzeker u dat God het tegengestelde gezegd heeft; en ofschoon gij weende tot dat u het hart brak, nochtans zal God u niet verhoren; wanneer u in uw zonden komt te sterven, dan heeft de barmhartigheid Gods een einde; Zijn oog zal zich uwer niet verschonen, noch Zijn hart zich uwer ontfermen. Derhalve wilt gij de hel ontvlieden, zo zal ik u

(b) Ten tweede, aantonen wat u doen moet, en dat wel in deze weinige raadgevingen.

- (1) Zo ras gij deze avond zult thuis gekomen zijn, zondert u af in de een of andere stille plaats, en breidt uw handen uit in de gebed tot God, en zegt met de verlegen tollenaar: Heere, bent mij arme zondaar genadig! Heere, gij hebt beloofd aan Zondaren, gelijk ik ben, een nieuw hart te geven; en ik heb het zelf zo nodig, omdat mijn hart zeer boos is; Heere, schenk mij de Christus, verlos mij van mijn zonden om Christus' wil! Wie weet of de Heere, die de

jonge leeuwen en de raven verhoort wanneer zij om hun voedsel roepen, u ook niet zal verhoren.

- (2) Gij die lezen kunt, doorleest uw Bijbel en Catechismus; maar ziet toe, dat eer gij begint te lezen gij de Heere bidt, dat Hij hetzelve aan u doe gezegend zijn, en u leert verstaan hetgeen gij leest.
- (3) Draagt zorg dat u nooit liegt, zweert, de dag des Heeren ontheiligt, of wederom zulke zonden bedrijft die wij zo-even aan u hebben voorgesteld.
- (4) Vliedt het gezelschap dergenen die liegen, zweren of de Sabbat ontheiligen; want de Heere zal verbreken degenen die met de zodanigen gemeenschap houden; die der zotten metgezel is, zal verbroken worden. Spr. 13:20.
- (5) Geeft acht op degenen die u willen onderwijzen, en volgt hun goede raadgevingen op; gaat om met de wijze, en gij zult wijs worden, Spr. 13:20.
- (6) Draagt zorg dat u tot de Heere bidt zodra gij des morgens uw klederen hebt aangetrokken, en des avonds eer gij dezelve uittrekt. Indien gij nu deze raad wilt opvolgen, zo zal ik

(e) Ten derde, u enige zaken voorstellen, die u daarin zullen bemoedigen.

- (1) De Heere heeft beloofd dat die Hem vroeg beginnen te zoeken, voorspoed zullen hebben: Ik heb lief, die Mij liefhebben; en die Mij vroeg zoeken, zullen Mij vinden, Spr. 8: 17.
- (2) De Heere heeft een groot welgevallen aan de zulken die Hem vroeg beginnen te zoeken, Hij prijst hen in grote mate, en heeft de namen van sommige jong bekeerden ons nagelaten; gelijk als van Abia, in het goddeloze huisgezin van Jerobiam; en de vrome Jozia, die wegens zijn vroege godsvrucht zeer geprezen wordt, 2 Kron. 34: 3: Want in het achtste jaar van zijn regering, toen hij nog een jongeling was, begon hij de God zijnes Vaders Davids te zoeken. En dit is ons in geschrift nagelaten, opdat ook anderen een begin zouden maken om de Heere vroeg te zoeken.
- (3) De Heere Jezus was, in de dagen van Zijn vlees, bereidwillig om de kleine kinderen, die tot Hem gebracht werden, met de tederste toegenegenheid te ontvangen; en wanneer Zijn discipelen die wilden terug gehouden hebben, zo bestrafte Hij hen, en zei: Laat de kinderkens tot Mij komen, en verhindert ze niet, want der zulken is het Koninkrijk Gods. En Hij ontving ze met Zijn armen, en de handen op haar gelegd hebbende, zegende Hij dezelve, Markus 10:14-16. En ik verzeker u, dat Hij nu niet minder liefdragende is, dan Hij op die tijd was; want Hij is gisteren, heden, en tot in eeuwigheid dezelfde. Omdat Hij nu zo vriendelijk was tegen kinderkens die tot Hem gebracht werden, hoe vriendelijk zal Hij dan niet zijn tegen diegenen, die zelf tot Hem komen? O! indien gij wist hoe goed Hij was, gij zoudt u zelf geen rust geven, voor dat u wist waar gij Hem zoudt kunnen vinden, en dan zoudt gij tot Hem komen; en ik durf u verzekeren, dat u Hem welkom zult zijn.
- (4) En ten laatste, zeg ik u, tot uwer bemoediging, dat indien gij de Heere vroeg wilt beginnen te zoeken, u behoren zult onder die kinderen welker het

Koninkrijk der hemelen is. De Heere zal u zegenen, al Zijn volk zal u loven, ja alle geslachten zullen u welgelukzalig achten.

Dus ver heeft mijn liefde tot uw zielen mij gevoerd; ik zou u graag willen behouden, en daarom arbeid ik, om u wederom te baren, totdat Christus een gestalte in u krijgt. O verblijdt mijn hart, verblijdt het hart van mijn grote Meester, verblijdt het hart van al het volk Gods, en verheugt het hart uwer ouderen door deze goede raadgevingen op te volgen; en ik ben verzekerd dat dit de begeerte uwer ouderen zal zijn, indien zij niet erger zijn dan de beesten zelf. In één woord, zoekt de Heere, en behoudt uw zielen.

Aldus hebben wij teneinde gebracht, hetgeen wij voorgesteld hadden te zullen doen, aangaande de eerste soort, namelijk de kinderen. De teerheid van hun verstandsbegrip heeft ons verplicht een uitstap te doen van onze order, die wij in de aanvang van deze gebruikmaking ons hadden voorgesteld, en welke wij door des Heeren hulp, in hetgeen ons nog verder te verrichten staat, nauwkeurig zullen opvolgen.

Mogelijk zullen sommigen die tot meerder jaren gekomen zijn, deze handelwijze die wij nu gehouden hebben, als verdrietig en onaangenaam aanzien; omdat er mogelijk niets gezegd is, dan hetgeen zij tevoren kenden; en zullen mogelijk oordelen, dat het niets anders in zich vervat, dan zulke dingen, die de ouderen hun kinderen zelf konden onderrichten. Maar wij antwoorden de zodanigen, het oogmerk der prediking niet is om kittelachtige oren door iets nieuws te strelen, maar om de harten te veranderen door de oude en echter nieuwe waarheden Gods, die nooit oud zullen worden voor diegenen die de kracht daarvan hebben ondervonden; verder zeggen wij, dat kinderen onsterfelijke zielen hebben zowel als anderen; dat hun zielen niet minder kostelijk zijn, dan de zielen dergenen die tot meerdere jaren gekomen zijn; dat ons de zorg van de een zowel als van de anderen is aanbevolen; dat het de Heere soms behaagd heeft om door zulke gemeenzame toepassing de harten van kinderen aan te raken; en dat wij verplicht zijn om aan allen alles te worden, opdat wij sommigen voor Christus winnen zouden; ten laatste moeten wij de zodanigen zeggen, dat wij in het bijzonder verplicht zijn door des Heeren gebod, tevoren reeds aangehaald, de kinderen aan te moedigen om tot Hem te komen; en daarom konden wij niet nalaten te trachten hen te overreden, en dat op een wijze enigszins gepast voor hun vatbaarheden; hetgeen voor u oud schijnt te zijn kan voor hen nieuw wezen; een kleine mate van nieuwe invloeden des Geestes aan u geschonken, zouden maken dat deze zelf waarheden die gij tevoren gekend hebt, een nieuwe en beteren smaak bij u zouden vinden, dan zij ooit hebben gehad.

II. Nu zal ik overgaan tot de zodanigen die van kinderen tot de staat van jongelingschap of van een middelbare ouderdom gekomen zijn; en ik zal trachten die ook van hun schuld te overtuigen. Tot nog toe hebben wij in het algemeen

aangetoond dat u schuldig bent, maar nu zullen wij voortgaan, om u in enige bijzonderheden aan te tonen waaraan gij schuldig staat; wij hebben niet alleen gezegd, maar ook bewezen, dat u bevlekt bent geworden; en nu zullen wij, als het ware, u elke vlek aanwijzen: wij hebben aangetoond dat u gezondigd hebt; nu zullen wij, als 't ware, u brengen tot die plaatsen waar gij de zonde gepleegd hebt; opdat u geen uitvluchten zoudt vinden om deze beschuldiging te ontgaan: en omdat u jongelingen in dit Huis Gods tegenwoordig bent, zo zullen wij

a. U een weinig onderzoeken met opzicht op uw gedragingen alhier. U bent in deze plaats dikwijls tegenwoordig geweest, gij hebt u zelf dikwijls voor het aangezicht Gods als Zijn volk gesteld; maar ik vrees dat, indien uw gedrag in deze zake nauwkeurig tot de toets zal gebracht worden, gij in deze opzichte zult bevonden worden zondaren te zijn. Derhalve zal ik in de Naam Gods, Wiens voorhoven gij betreedt, drie vragen aan uw gemoederen voorstellen.

- (1) Wat is het dat u gewoonlijk beweegt om alhier te komen? Komt gij om aan 's werelds afgod gewoonte te offeren, omdat van diegenen die zulks verzuimen. kwalijk gesproken wordt? Of komt gij om uw natuurlijke consciëntie de mond te stoppen, die u anders zou ontrusten, wanneer u uit de godsdienst bleef? Of komt gij om te zien en gezien te worden? Of enkel om uw nieuwsgierigheid te voldoen? Ik vrees, dat dit de oogmerken van velen zijn die hier komen; en is het zo, dan staat gij schuldig voor God, die van u afvordert, dat u met andere oogmerken zoudt komen, namelijk om op Hem te wachten, opdat u Zijn sterkte en ere in Zijn heiligdom mocht aanschouwen, gelijk Zijn volk in vorige tijden heeft gedaan.
- (2) Wat doet gij hier, wanneer u in deze plaats gekomen bent? Hoort gij het Woord Gods enkel als een ijdele spreuk aan? Schuift gij de waarheden van u zelf af, en past gij die op anderen toe? Laat gij uw gedachten omzwerven op de bergen der ijdelheid, ziende naar deze of geen zaken of personen? Geeft gij meer acht op de wijze hoe de waarheid gesproken wordt, dan op de waarheid Gods zelf? Is uw aandacht niet meer opgenomen om het middel te beschouwen, dan om te luisteren naar de stem van Gods? Laat uw consciënties spreken, en ik ben verzekerd dat u uzelf zelf aan zeer vele boosheden zult schuldig vinden.
- (3) Wilde ik u vragen, wat zijn de vruchten van deze uw toenaderingen tot God? Wat nuttigheid verkrijgt gij door uw komst in deze plaats? Krijgt gij overtuigingen, en wijst gij die van de hand? Krijgt gij kloppingen, en laat gij het daarbij blijven? Hoort gij bestraffingen, en haat gij dezelve? Worden u onderwijzingen voorgesteld, en vergeet gij die? Wie uwer kent zich zelf vrij van deze zonden? Zonden die zelfs als in de tegenwoordigheid Gods bedreven worden, zonden die Zijn ere en heerlijkheid op een meer dan gewone wijze betreffen, omdat zij op een bijzondere wijze tegen dezelve strijden.

b. Nu zullen wij overgaan tot uw beroepen, en een weinig onderzoeken, hoedanig uw gedrag in dezelve is. Ik stel vast, dat een iegelijk uwer de een of andere eerlijke

bezigheid heeft; indien er enige mochten zijn die dezelve niet hebben, zulke mensen, gelijk zij, zondigen in het ontbereren van dezelve, omdat zij daardoor des Heeren talenten verkwisten, liggen open voor alle zonden. Nu de zodanigen die een bezigheid hebben, zal ik verzoeken mij op enige weinige vragen te antwoorden, met opzicht op hun gedragingen in dezelve.

1. Vraag ik, hebt u de Heere in het verkiesen van dezelve wel raad gevraagd? Hebt u wel getracht te mogen weten waar de Heere u toe riep? De Heere, hetzij door het schenken van ongewone bekwaamheden, bijzondere verstandvermogens, gepaard met andere overeenkomstige omstandigheden, of door de weg tot alle andere bezigheden te omtuinen, of door de een of anderen weg Zijner voorzienigheid, roept een iegelijk mens tot een bijzondere bezigheid; en derhalve, wanneer wij de een of andere daarvan aanvangen, dan behoorden wij te trachten des Heeren welbehagen daarin te kennen, en wat onze plicht is om te doen; want ons wordt geboden, dat wij de Heere in alle onze wegen zouden kennen, Spreuk. 3:6: Kent Hem in alle uw wegen, en Hij zal uw paden recht maken. Hebt u nu in dit gedeelte van uw weg de Heere wel gekend, ik meen in het uitkiezen uwer bezigheden? Ik vrees dat zeer weinigen hun knieën tot God gebogen hebben om Zijn besturing te erlangen. Indien dit nu zo is, dan bent u hierdoor van uw ongerechtigheden ontdekt.
2. Stelt gij u de Heere wel voor in het betrachten uwer bezigheden? Maakt gij het uw werk om te mogen weten hoe gij de Heere in dezelve zult verheerlijken? want wij zijn verplicht al hetgeen wij doen, te doen ter ere Gods. Laat nu uw consciënties spreken, en zij zullen velen uwer aanzeggen, dat u tot deze dag toe niet eens gedacht hebt om door uw bezigheden de ere Gods te bevorderen. Zodat u in deze schuldig bevonden wordt, niet alleen aan één maar aan een gehele reeks van zonden, en dat van de eerste aanvang uws levens, tot op deze tijd toe.
3. Leeft gij in afhanging van des Heeren zegen over het werk uwer handen? Wie uwer durft zeggen, dat hoe naarstig gij ook bent in het gebruik der middelen, gij echter tot de Heere alleen opziet om de zegen? Zijt gij wel ernstig in het pleiten met God, dat Hij het werk uwer handen wil doen gelukken, en u in het zelf voorspoedig maken.
4. Aan wie schrijft u de voorspoed van hetzelfde toe? Wanneer de Heere het werk uwer handen voorspoedig maakt, dankt gij Hem daar van hart wel voor? Durft gij ze zeggen dat hetzelfde u oplegt om de Heere, die u deze goedertierenheden bewijst, te loven; en om in ootmoedigheid te wandelen voor Hem die goedertieren is, zelfs over ondankbaren en bozen, en u daar een bewijs van gegeven heeft door het werk uwer handen te doen gelukken?
5. Wanneer u in hetzelfde voorspoedig bent, wat gebruik maakt gij toch daarvan? Verbindt het u meer aan de wegen Gods, en doet het u met meer ootmoedigheid voor zijn aangezicht wandelen? Of wordt gij daardoor verhoogmoedigd, zodat u uzelf en de Heere vergeet? Of besteedt gij hetgeen de Heere u genadig geschonken heeft, in de dienst der zonde? Voorzeker

wanneer u deze vragen thuis brengt op uw harten, zo zullen dezelve zeer vele zonden ontdekken.

c. Nu zullen wij u beschouwen in uw omgang in de wereld, en bezien of wij u ook in deze kunnen schuldig vinden aan zonden, dan niet; en met opzicht op uw verkering in de wereld wilde ik u enige zaken voorstellen.

1. Vraag ik u, wat voor gezelschap kiest u? Verkiest gij het gezelschap dergenen die God vrezen, of het gezelschap van ongodsdienstige mensen? Ik ben verzekerd, dat indien velen uwer onpartijdig met hun harten aangaande deze zake handelen, gij u zelf schuldig zult bevinden. Uw consciënties kunnen getuigen, dat u de grootste gemeenzaamheid houdt met ongodsdienstige mensen; mensen die geen vrees Gods hebben, die geen acht geven op hetgeen de wijste der koningen al over lang heeft aangemerkt, dat die met de wijze omgaat, zal wijs worden; maar die des zotters metgezel is, zal verbroken worden, Spreuk. 13:20. En de zodanigen zijn alle ongodsdienstige mensen in de ogen Gods. Doch het is mijn mening niet, dat men deze zaak te ver zou uitstrekken, gelijk velen door misvatting op een gevaarlijke wijze doen, alsof ons daardoor verboden werd alle burgerlijke en vriendelijke omgang met mensen die niet godsdienstig zijn; want dit is niet alleen geoorloofd, maar is zelfs onze plicht: wij vinden tot dit einde niet alleen geboden in de Heilige Schriftuur, maar zelfs verplicht ons de wet der natuur tot hetzelfde; en wij zijn verzekerd, dat de Heere ons nooit door enig stellig gebod tot iets daarmee strijdig verplicht heeft; integendeel, blijkt het klaar, dat een wandel overeenkomstig de wet der natuur, in deze zake ten hoogste overeenkomstig met de godsdienst is. Wanneer zulke mensen ons komen bezoeken, zo mogen wij het hun ook weer doen, en ons vriendelijk omtrent hen gedragen; dit is een gedeelte van die vriendelijke verkering waar de Apostel Petrus ons toe vermaant, 1 Petrus 3:8: Weest allen eensgezind, medelijdend, de broeders liefhebbende, met innerlijke barmhartigheid bewogen, vriendelijk. En ofschoon de weigering van burgerlijke omgang, naar elkaars gezondheid te vragen, op sommige tijden hen te bezoeken, en dergelijke daden van vriendschap, door sommigen wordt aangezien als een stuk van nauwgezetheid, en meer volmaaktheid; zo is het nochtans gans anders, want het recht tegengestelde wordt door onze grote Heere en Meester, die het beste oordelen kan, geacht een stuk van meerder volmaaktheid te zijn, Matth. 5: 47, 48: En indien gij uw broeders alleen groet, wat doet gij boven andere? Doen ook niet de tollenaars alzo? Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, die in de hemelen is, volmaakt is. De klare betekenis hiervan is deze, dat een Christen een mens moet zijn die in alle opzichten boven andere uitmunt, en iets bijzonders in zijn gehele gedrag moet bezitten: maar indien gij u alleen burgerlijk en vriendelijk gedraagt omtrent diegene, die eens gevoelende met u zijn, en die in alle zaken met u overeenkomen, waarin gaat gij dan verder als de tollenaars en zondaren? De aller openbaarste goddelozen die op de wereld gevonden worden, zelfs dieven en rovers, houden een soort van kennis, en bewijzen burgerlijke vriendschap tegen die van hun eigen soort: maar de

Christelijke volmaaktheid vordert een meerder verhevenheid der ziel, en eist van ons dat wij ons vriendelijk gedragen tegen allen, en dat wij wanneer de gelegenheid zich opdoet, alle liefdeplichten omtrent hen zouden verrichten; hetwelk zeker de plicht van burgerlijke en vriendelijke omgang in zich vervat, gelijk de Apostel deze zaak buiten alle tegenspraak stelt, 1 Kor. 10:27: En indien u iemand van de ongelovige noodt, en gij daar gaan wilt, eet al wat ulieden voorgesteld wordt, niets ondervragende, om der consciëntie wil. Dus zien wij, dat Christenen vrijheid hebben om een burgerlijke verkering te houden met de ongelovigen; en hetzelfde niet te doen, strekt gewis om de weg Gods in verachting te brengen, en te maken dat van de godsvrucht kwalijk gesproken wordt; ja is ook strijdig met de Geest van het evangelie, en tegen de veelvuldige uitdrukkelijke geboden die ons gegeven zijn; dat wij het Evangelie zouden versieren, dat onze wandel zodanig zou zijn, dat wij daardoor een getuigenis nalaten op de gemoederen der mensen; en wat meer is, het strekt om een getuigenis te geven tegen de goedheid Gods, en om schande te brengen over onze godsdienst, alsof de zelf onze zielen te nauw bepaalde, en ons deed gebrekkig zijn in die plichten, daar dezelve ons toe verbindt, om overvloedig te zijn. Doch ofschoon hetgeen nu van ons gezegd is, de onchristelijke gestrengheid van sommigen veroordeelt, zo kan het zelf echter niet rechtvaardigen de onbedachtzame handel, van personen die geen godsdienst hebben, tot onze innige metgezellen te verkiezen, om daar dagelijks en gemeenzaam mee om te gaan; geenszins, wij zijn verplicht daar tegen te waken; want wanneer wij zulks doen, dan handelen wij tegen onze plicht, en hebben daarom geen grond om te verwachten dat de Heere ons zal bewaren. Een iegelijk die met zulke mensen omgaat en dagelijks verkeert, heeft reden van te vrezen, dat de Heere hem zal verlaten, en dat hij hun gelijk zal worden: en aan deze gemeenzaamheid met de zodanigen, vrees ik dat de meesten van u schuldig zijn.

Vraag ik u, in wat gezelschap vindt u het meeste behagen? Dit is iets dat de gesteldheid van het hart te kennen geeft; een die zijn grootste vermaak vindt in het gezelschap van ongodsdienstige mensen, zondigt zeker daarin; sommigen wanneer zij in het gezelschap der Godzaligen zijn, gedragen zich alsof zij in een gevangenis waren, en zodra zij daaruit kunnen komen, en weer bij hun eigen gezelschap geraken, dan is hun gemoed gerust, en zij vinden vergenoeging; evenals iemand die van zijn boeien ontslagen is. Zijn er alhier geen tegenwoordig, welker consciëntie hen zal zeggen dat zij tot dit getal behoren? Laten de zodanigen overwegen de woorden van Psalm 1, vers 1 en daar zullen zij zien hoe gans anders zij zich behoorden te gedragen.

3. Verder wilde ik u vragen, in wat verkering scheidt u behagen? Sommigen zullen mogelijk wel genoeg vinden in het gezelschap van Godvruchtigen; maar het is niet om hun Godvruchtigen omgang, maar omdat zij vriendelijk, beleefd, geleerd en verstandig zijn, of enige andere hoedanigheden bezitten. Indien iemand uwer zegt, dat hij het gezelschap van godvruchtige mensen bemint, dan vraag ik, is het

om de godvruchtigheid hunner verkering? Ik vrees dat zeer weinigen zulks kunnen zeggen; en derhalve kunnen weinigen zeggen dat zij rein zijn in deze zake. Ik zal niet ondernemen, om alle de zonden die in de verkering plaats hebben te verhandelen, zulks zou bijna geen einde hebben; alleen wilde ik u verzoeken dat gij, met opzicht op uw eigen verkering, elke avond uw harten enige weinige vragen zoudt voorstellen, en gij zult daardoor vele zonden ontdekken,

- (1) Zegt tot u zelf, geeft nu rekenschap o mijn ziel, hoe ik mij in gezelschap zijnde heb gedragen. Heb ik mijn tong in toom gehouden? Heb ik die deze dag, in het gezelschap van anderen, van onnutte, ijdele en onvruchtbare redevoeringen bewaard? Jak. 1: 26: Indien iemand onder u dunkt, dat hij godsdienstig is, en zijn tong niet in toom en houdt, maar zijn hart verleidt, dezès godsdienst is ijdel, en bijgevolg is al hetgeen hij doet zonde.
- (2) Heb ik getracht om anderen door mijn gesprekken te stichten? Ef. 4: 29: Geen vuile reden en ga uit uw mond; maar zo daar enige goede reden is tot nuttige stichting, opdat zij genade geven aan hen die ze horen.
- (3) Heb ik van niemand kwaad gesproken? Tit. 3: 1 3: Vermaant haar dat zij niemand en lasteren: want ook wij waren eertijds onwijs, ongehoorzaam enz., 1 Petrus 2: 1. 2: Zo legt dan af alle kwaadheid, en alle bedrog, en geveinsdheid, en nijdigheid en alle achterklappingen: en als nieuwgeborene kinderkens, bent zeer begerig naar de redelijke en onvervalste melk, opdat u door dezelve mag opwassen. Iemand die de gewone verkering van het meeste gedeelte der mensen wilde gade slaan, zou moeten denken, dat zij of nooit deze wetten hadden gelezen noch van dezelve gehoord, of dat zij nooit hebben opgemerkt hetgeen zij hoorden. Legt u zelf hier eens bij neer, en overdenkt uw wegen; en ach! hoe vele zonden zullen zich in dezelve niet vertonen; deze drie vraagstukken zullen bijna dagelijks ontelbare zonden aan u ontdekken; en heeft een dag zo vele zonden, wat zal dan het getal van vele dagen zijn? Ja aan hoeveel zonden, in enige maanden of jaren begaan, zult gij u dan wel schuldig bevinden? Maar

d. Indien wij voortgaan u te beschouwen in de betrekking die u op anderen hebt, zo zijn we verzekerd, dat wij in uw gedragingen nog meer zonden zullen ontdekken. U allen hebt op de een of andere wij ze betrekking op anderen; gij bent meesters of dienstboden, ouderen of kinderen, mannen of vrouwen; nu, een ieder dezer betrekkingen hebben haar bijzondere plichten, die daartoe behoren, en welke een iegelijk die zulke betrekkingen aangaat, onder bijzondere verplichtingen stelt, om overeenkomstig de regelen die hen van God zijn voorgeschreven te wandelen; derhalve kunnen wij zondigen, en doen het ook dadelijk, wanneer wij strijdig tegen deze Goddelijke geboden wandelen. Wij zullen niet ondernemen om alle de bijzondere zonden, waaraan gij in uw onderscheiden betrekkingen schuldig kunt zijn, op te halen; dit zou een werk zijn daar nauwelijks een einde aan was, derhalve zullen wij ons in het gemeen tot enige daarvan bepalen, die uw gemoederen zullen kunnen aantonen dat u in die alle zondigt.

- (1) Zeg ik, dat de meesten uwer gezondigd hebben in het aangaan van die betrekkingen. Hoe weinige meesters zouden durven bestaan te zeggen, dat zij in het verkiezen van hun dienstboden de Heere om raad hebben gevraagd? Ja hoe weinigen kunnen zeggen, dat zij in het verkiezen van dezelve de Heere hebben erkend? Ja mogelijk wanneer u in grote mate begerig was om goede dienstboden te verkrijgen, zo hebt u zelfs de moeite niet genomen om met de Heere daarin raad te plegen; niet gedenkende aan die gezegende onderwijzing die ons door de Geest Gods gegeven wordt, Filip. 4: 6: Weest in geen ding bezorgt; maar laat uw begeerten in alles, door bidden en smeken, met dankzeggingen bekend worden bij God. Ja is het niet te vrezen, dat zeer weinigen uwer in het verkiezen van haar mannen of hun vrouwen des Heeren wil niet hebben onderzocht? Ik ben verzekerd, dat indien gij uw harten in deze onpartijdig. onderzoekt, gij bevinden zult dat u hierin gezondigd en de Heere in uw wegen niet erkend hebt.
- (2) Zoekt gij van de Heere bestierd te worden, hoe gij u in uw betrekkingen zult gedragen? Ik vrees dat de consciënties van velen uwer u kunnen zeggen, dat u nooit de moeite genomen hebt om in deze opzicht de plichten, die van u worden afgeëist, te onderzoeken. De meesten uwer zijn scherpzinnig genoeg om de voordelen en nadelen voor hun tijdelijk aanbelang, die uit deze betrekkingen kunnen spruiten, op te merken; maar zij hebben nooit met ernst gedacht aan deze plichten, die van hun handen worden afgeëist; en derhalve kunt u allen, hetzij, in meerder of minder mate, u zelf in deze schuldig bevinden.
- (3) Is het uw doelwit, om het geestelijk welzijn van diegenen, daar gij betrekking op hebt, te bevorderen? Dienstknechten, bidt gij wel voor uw heren? Heren, (Sirs) bidt gij voor uw dienstknechten, dat zij kennis mogen verkrijgen van de wegen Gods? Indien gij zulks niet doet, zo zondigt gij zeker; want wij moeten bidden voor allen, maar inzonderheid voor zulken daar wij zo een bijzondere betrekking op hebben. Ja ik vrees, dat nog meer te beklagen is. dat er zeer vele mannen en vrouwen, ouderen en kinderen gevonden worden, die voor elkaar niet bidden. Hoe droevig is het niet te denken, dat in deze betrekkingen zo veel zorg gedragen wordt voor de uitwendige, en zo weinig voor de inwendige mens? Een vader zal zichzelf nacht en dag vermoeien opdat zijn kind geen broodgebrek zou hebben, en mogelijk zal een kind hetzelfde voor zijn vader doen; en echter kan het zijn dat geen van beiden een enig uur besteed heeft in het worstelen met God, wegens elkaars eeuwige zaligheid. Worden er heden alhier geen gevonden, welker consciënties hen wegens deze zaak van zonden beschuldigen? Ik ben verzekerd, dat er alhier zijn die genoegzame grond van beschuldiging hebben.

e. Nu zullen wij u nagaan in uw binnenkamers, en een weinig onderzoeken wat u daar verricht.

- (1) waarin besteedt gij des morgens de meeste tijd, in uw ziel of uw lichaam te versieren? Ik vrees dat de minste tijd voor uw ziel besteed wordt, ja, mogelijk

beginnen sommige uwer hun beroep zonder ooit hun knieën voor God te buigen; voorzeker, dit is zonde genoeg om u ter hel te doen neerdalen.

- (2) Wanneer u in het verborgen bidt, wat is het dat u daartoe aanzet? Is het overtuiging van plicht, of is het gewoonte, of iets anders? Ik vrees dat zeer weinigen wanneer zij de Heere bidden, kunnen zeggen, dat zij het doen uit een hoogachting voor die plicht; en daarom vrees ik dat zeer weinigen zichzelf kunnen rechtvaardigen, met opzicht op hun oogmerk in deze.
- (3) Is het u niet tot een last wanneer u bidt, wordt gij het niet gauw moe, en bent gij, als 't ware, niet blij wanneer u het verricht hebt? Ik vrees dat de consciënties van de meesten uwer kunnen getuigen dat het waarlijk alzo is gesteld, en dat u van de dienst Gods zegt, wat een vermoeiing.
- (4) Ik vraag u nog eens: Wat nuttigheid verkrijgt gij door uw gebeden? Kunt u zeggen dat u ooit verhoord bent geworden; en dat u genade ontvangen hebt, die u bekwaam maakt tot de gemoedelijke verrichting van enige plicht? Ik vrees dat de meesten wegens hun gebeden niet meer kunnen zeggen, dan dat zij die hebben verricht, of liever dat zij woorden hebben uitgesproken zonder enig gevoel, 't zij van het voorrecht dat zij zulks mogen doen, of wegens de noodzakelijkheid die zij hebben, om de zaken deelachtig te worden die zij in het gebed van de Heere begeren. Getuigt de consciëntie van velen uwer niet, dat het aldus met u is gesteld?

f. Nu wilde ik in de laatste plaats nog een weinig nader komen om uw zondigheid te ontdekken. Ik heb deze drie vragen, opzicht hebbende op uw gedachten, aan u voor te stellen

- (1) Ik vraag u, welke gedachten zijn de meeste? Zijn de meeste uwer gedachten werkzaam omtrent uw zielen, of omtrent uw lichamen; omtrent God, of omtrent de wereld; omtrent andere dingen die tot uw gelukzaligheid niets kunnen toebrengen of omtrent datgene wat strekken kan om uw zielen voor eeuwig in veiligheid te stellen? Ik ben verzekerd, wanneer u dit te rechte beschouwt, dat u een grote menigte van zonden zult ontdekken.
- (2) In welke gedachten scheidt gij uw meeste vermaak? Zijn het zulken die vleselijk en aards zijn? Wel dan is uw gemoed ook zodanig gesteld; want het bedenken des vleses is de dood, Rom. 8:6.
- (3) Wat zijn de gedachten daar gij u zelf het meeste in toegeeft, en welke zijn het die gij het meeste opvolgt. Indien het de zodanige, als strekken kunnen tot ere en heerlijkheid Gods, niet zijn, dan bent u ook in deze verdoemelijk voor God.

Aldus hebben wij teneinde gebracht hetgeen wij tot u, die van een middelbaren ouderdom bent, voorgenomen hadden te spreken; en in hetgeen wij tot uw overtuiging hebben bijgebracht, hebben wij liever zulke zaken die buiten allen tegenspraak zondig zijn, aangehaald, dan dat wij getracht zouden hebben ons zelf te bepalen tot zulke soorten van zonden, daar gij in deze uw ouderdom op een bijzondere wijze het meest voor openligt; en dit heb ik met voordacht willen

vermijden, omdat hetzelfde mij zou verplichten om zo vele predikatiën daarover te doen, als er onderscheiden levenswijzen zijn, daar mensen van die ouderdom zichzelf toe begeben, doch aler ik voortga om tot de derde soort van mensen te spreken, zo zal ik nog enige weinige vragen aan u voorstellen.

- (1) Ofschoon gij aan geen andere zonden, dan die welke wij tevoren van kinderen hebben aangetoond, schuldig stond; zouden die niet genoegzaam zijn om u in het verderf te doen neerstorten?
- (2) Wat zal dan uw toestand zijn, die gij daarenboven nog schuldig bent aan alle die zonden, die wij u ten laste gelegd hebben, en welker bewijs wij aan uw consciënties hebben overgelaten?
- (3) Wanneer alle die zaken in het algemeen voorgesteld zijnde, u schuldig bewijzen aan zo vele zonden; wat zullen die dan in het bijzonder niet doen, wanneer u schuldig bevonden wordt op zo velerhande wijzen, in uw gedachten, en woorden? Bijvoorbeeld, wat zal uw toestand zijn, wanneer u tot bijzondere zonden bepaald wordt? Indien u kunt zondigen door ijdel of kwaad van anderen te spreken, tot hoe groot een getal zullen die niet opklimmen, wanneer elk bijzonder ijdel woord u ten laste wordt gelegd?
- (4) Indien elke zonde de toorn Gods verdient, wat zal dan de toestand niet zijn van zulken, die de eeuwigheid intreden zullen, overladen met al deze ontallijke kwaden; hoe vele hellen zal hun hel niet in zich vervatten?

Gedenkt, ja gedenkt ernstig aan deze dingen; en ik geloof dat u het een moeilijke zake zult bevinden u zelf gerust te stellen, zo lang gij niet weet hoe zulke grote schulden kunnen betaald worden, en wat u antwoorden zult, wanneer u bestraft wordt wegens zo vele en zulke zware overtredingen. Ik zeg, gedenkt aan deze dingen, en houdt uw gedachten daar omtrent werkzaam, totdat u uw eigen ellendigheid krijgt te zien, en dan zal de tijding eens Zaligmakers u aangenaam zijn.

III. Nu zal ik voortgaan om u, die een hoge ouderdom bereikt hebt, aan te spreken. U wiens aangezichten uw ouderdom te kennen geven, en u aankondigen, dat u binnen korte tijd deze wereld zult moeten verlaten, u zullen wij nu in het bijzonder aanspreken, en trachten onze beschuldiging wegens zonden tegen u ingebracht, door onbetwistbare blijken en bewijzen goed te maken.

Luistert derhalve toe gij oude mannen en vrouwen! Hoewel u te post uit deze wereld heen gaat, en mogelijk maar weinige schreden der eeuwigheid af bent, zo hebt u mogelijk nog nooit uw staat en toestand te recht overwogen. Wij zijn verplicht u in des Heeren Naam aan te zeggen, dat u gezondigd hebt, en de heerlijkheid Gods derft; en om het zelf te bewijzen zo behoeven wij

a. Niet verder te gaan, dan tot uw aangezichten zelf. Wat is het dat de schoonheid uwer jeugd heeft verteerd? Wat heeft die gladdigheid uws

aangezichts, die mogelijk in de dagen uwer jeugd de vermaking van u en anderen was, rimpelachtig gemaakt, zodat een iegelijk zulks zien, en gij hetzelfde gevoelen kunt? Heeft niet de zonde, of de Heere om der zonden wil zulks gedaan? Dat u mij hebt rimpelachtig gemaakt. zei Job, is tot een getuige; en mijn magerheid staat tegen mij op, zij getuigt in mijn aangezicht, Job 16:8. Ik bid u, indien gij geen zondaren bent, zegt mij, waar komen die bevende handen, die duistere ogen, die verrotting der tanden, die bleekheid des wezens (die zeer nabij komt aan de kleur van die stof, daar gij binnen korte tijd toe zult terugkeren) vandaan? Zijn niet al deze dingen bewijzen uwer schuld, en als zo vele getuigen tegen u?

b. Hebt u niet de staat der jeugd, en der jonkheid doorlopen en moet gij van de zonden in die jaren bedreven, geen rekenschap doen? Hoedanig, hoe vele, en hoe zwaar dezelve zijn, kunt u enigermate afnemen, uit hetgeen wij die aangaande tevoren hebben verhandeld; en zeker, indien uw consciënties gedurende al die tijd ontwaakt waren geweest, dan zoudt gij het aanbelang dat u daarin hebt, hebben kunnen zien, en hoe hooglijk gij schuldig bent, ofschoon gij van geen andere zonden, dan die rekenschap te geven had. De Geest Gods beschrijft het een der grootste ellendigheden der goddelozen te zijn, dat zij in hun graven zullen neerliggen met beenderen vol van de zonden hunner jeugd: zijn beenderen zullen vol van zijn verborgen zonden zijn; welker elkeen met hem op 't stof neerliggen zal, Job 20: 11. Ofschoon er niet meer zonden waren, echter zullen die uw beenderen doen verrotten, u het hart knagen, en u die rust die gij u zelf dikwijls worstelt in het graf te zullen vinden, doen verliezen.

e. U hebt veel tijd gehad, en zonder twijfel veel tijd verloren. Vele kostelijke uren, dagen en jaren zijn doorgebracht en voorbij gegaan, en niets, tenminste niets wezenlijks in dezelve verricht; om dit te betogen zal ik aan u enige weinige vragen voorstellen wegens het gebruikmaken van uw tijd.

(1) Wat hebt u voor God daarin gedaan? Het grote werk waartoe gij in de wereld bent gekomen, het oogmerk waarom gij geschapen bent, was de bevordering der ere Gods. De Heere heeft alles gewrocht om Zijns zelfs wil: ja ook de goddelozen tot de dag des kwaads, Spreuk. 16:4. Zijn er nu geen oude mannen en vrouwen alhier tegenwoordig, die alle hun dagen doorgebracht hebben zonder te durven zeggen, dat zij tot heden toe ooit eens ernstig gedacht hebben om de ere Gods te bevorderen? Tot zulken zeggen wij: gij hebt tot heden toe niet anders gedaan, dan zondigen; uw gehele leeftijd is niet anders geweest, dan een gedurige aaneenschakeling van zonden; alle uw gedachten, woorden en daden zijn zo vele zonden geweest.

(2) Wat hebt u voor de kerk van god gedaan? Een iegelijk is verplicht het een of ander voor de kerk te doen, Psalm 122:6 9: Bidt om de vrede van Jeruzalem: wel moeten ze varen die u beminnen. Vrede zij in uw vestingen, welvaren in uw paleizen. Om mijner broederen, en mijner vrienden wil, zal ik nu spreken, vrede zij in u. Om des huizes des Heeren onzes Gods wil, zal ik het goede voor u zoeken. Zijn er nu hier geen oude mannen en vrouwen, die nog nooit

een traan voor de kerk van god gestort, of nooit aandoening over deszelfs welvaren gehad hebben? Ik vrees dat er niet weinigen alhier zullen zijn, zelfs oude lieden die wel vele veranderingen gezien, maar nooit enige aandoening over de kerk van god gehad hebben; wanneer het maar wel ging met hun tijdelijk welvaren, dan was het voor hen een onverschillige zaak, wat ook van de godsdienst werd, of die dreef of zonk, dat was voor hen hetzelfde; doch zulken hebben zich zeker zwaar bezondigd voor de Heere. (3) Wat hebt u voor uw zielen gedaan? De Heere heeft een iegelijk onzer een groot werk te doen gegeven: wij moeten onze zaligheid uitwerken met vrees en beven; daartoe heeft Hij ons een dag der genade geschonken, en die zal van een nacht gevolgd worden, waarin niemand werken kan. Nu, wat gedeelte van dit werk hebt u reeds verricht? Uw dag is bijna teneinde gelopen; is het niet reeds schemerlicht bij de meesten uwer geworden? Ik vrees, ja ik vrees dat er oude mensen alhier gevonden worden, over welke de schaduwen van een eeuwige nacht gereed staan zich uit te strekken, die dit hun grote werk nog moeten beginnen. O droevige en beklaglijke toestand, een groot werk te moeten beginnen, een werk hetwelk vele nachten waken, vele jaren moeite en arbeid vereist; en dit moet gij nu eerst beginnen, wanneer uw dag bijna is teneinde gelopen, wanneer uw zon aan het dalen is, en als het ware, afgaande achter de berg, en op het punt om ten eerste geheel onder te gaan, en u te verlaten in een eeuwige nacht. Deze uw toestand, wanneer die wel overwogen wordt, is genoeg om een stenen hart te doen breken, en tranen daar vanaf te persen, al was het zo hard als een rots. O! wat zonde, dwaasheid en ellende wordt hierin niet gevonden?

d. U hebt vele voorzienigheden Gods gezien, beide de zodanige die meer openbaar de staat der kerk van God in het algemeen betreffende waren, en de zodanige die u zelf meer bijzonder aangingen. Nu vraag ik u wederom

- (1) Wat opmerkingen hebt u daarover gemaakt? De voorzienigheden Gods verdienen wel, dat men die op een bijzondere wijze zou opmerken: Gedenkt dat u Zijn werk groot maakt, hetwelk de lieden aanschouwen, Job 36: 24. Dit is een gebod Gods dat zich tot allen uitstrekt; en het is een zware zonde, (om welke wij vinden dat zelfs een volk de Heere belijdende, zeer zwaar bedreigd wordt) geen acht te geven, op des Heeren daden. Wee dengenen die haar vroeg opmakende in de morgenstond, sterken drank najagen, en vertoeven tot in de schemering, totdat de wijn haar heeft verhit: en harpen en luiten, trommelen en pijpen, en wijn zijn in haar maaltijden; maar zij aanschouwen het werk des Heeren niet, en zij en zien niet op het maaksel zijner handen, Jesaja 5: 11, 12. Zijn er nu niet vele voorzienigheden verloren gegaan, en derhalve vele zonden bedreven?
- (2) Wat ondervinding hebt u door dezelve verkregen? Vele voorzienigheden verschaffen vele ondervindingen: en degenen die dezelve tot hun voordeel hebben aangelegd, zullen daar ook aanmerkelijke voordelen uitgetrokken hebben, om zich te bevestigen in de wegen Gods; en indien gij aldus niet

gehandeld hebt, dan hebt u uzelf schuldig gemaakt aan zo vele zonden, als gij ondervindingen verloren hebt.

- (3) Waar hebben dezelve u gelaten? Naderbij, of verder af van God, dan zij u gevonden hebben? Elke voorzienigheid, barmhartigheid of oordeel, hetwelk u niet nader tot de Heere gebracht heeft, heeft u verder van Hem doen afwijken, en bijgevolg hebt u daarin gezondigd. O! wat een grote menigte van zonden worden hier in niet gevonden?

e. Gelijk gij schuldig staat door zelf te zondigen, zo hebt u ook veel schuld over u gebracht, door anderen te zien zondigen, zonder met gepaste aandoeningen daarover aangedaan te zijn. Dat wij moeten aangedaan zijn over de zonden van anderen, wordt ons uitdrukkelijk in de Heilige Schriftuur geleerd. Nu, opdat ik u mag doen zien op hoe velerlei wijzen gij in deze gezondigd hebt, zo zal ik dit volgende aan u voorstellen,

- (1) Gij hebt vele zonden zien bedrijven, wat getuigenis hebt u daar tegen gegeven? Een iegelijk wanneer hij ziet dat God onteerd wordt, is verplicht om voor Zijn ere te staan; hetzij door de zonde te bestraffen, volgens de besturing van de apostel, Efése 5: 11: En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis, maar bestraft ze ook veeleer; hetzij door zich te onttrekken van het gezelschap der zodanigen, overeenkomstig het gebod Gods, zeggende: Gaat weg van de tegenwoordigheid van een zotte man, want gij zoudt bij hem geen lippen der wetenschap merken, Spreuken 14:7, want op sommige tijden kan een andere bestraffing, dan die geschiedt door weg te gaan, ongepast zijn; daarom verbiedt ons de wijste der koningen de spotter te bestraffen, opdat hij ons niet haat, Spreuk. 9:8, of wanneer dit zonder verzuim van zedelijke plichten niet kan geschieden, dan is er nog een andere wijze om tegen de zonde te betuigen, namelijk, door een omzichtige wandel, vertonende dat men ontzag en eerbied voor God heeft, dat men Zijn bedreigingen en de nuttigheid van de godsdienst gelooft: aldus bestrafte of veroordeelde Noach de eerste wereld, Heb. 40: 7. Zegt nu, oude zondaren! op wat wijze hebt u tegen zonden getuigd? Zo dikwijls gij hetzelfde verzuimd hebt, aan zo vele zonden staat gij schuldig voor de Heere.
- (2) U hebt vele zonden gezien, maar hoe vele tranen hebt u daarover gestort? Ik vrees dat alhier oude mannen en vrouwen zijn, die nooit gezocht noch uitgeroepen hebben over alle die gruwelen, die zij gezien hebben dat in ons land bedreven werden. Het is onze plicht de zonden van anderen te betreuren, daar is een merkteken van behoudenis, hetgeen bevolen werd getekend te worden op de voorhoofden dergenen die zuchten over de zonden van het land waarin zij wonen, Ezech. 9:4: En de Heere zei tot de man, die de schrijvers inktkoker aan zijn lendenen had, gaat door, door het midden der stad, door het midden van Jeruzalem; en tekent een teken op de voorhoofden der lieden die zuchten, en uitroepen over alle die gruwelen, die in het midden derzelve gedaan worden. En in het volgende vers wordt aan de verdervende engel geboden, niemand te sparen, hetzij oude of jongen, dan

alleen diegenen op de welke het teken was gesteld. Ik vrees, dat er weinige zuchters alhier zijn, ofschoon zij vele en gruwelijke zonden gezien hebben. Ik zal nu niet melden van de gruwelen des lands die gij aanschouwd hebt; maar ik ben verzekerd dat er weinigen gevonden worden, die tot hoge jaren gekomen zijn, of zij hebben vele schrikkelijke eden horen zweren; gij hebt vele gruwelijke snoodheden en vele verschrikkelijke tergingen Gods zien bedrijven; durft gij nu met de Psalmist, Psalm 119:53, getuigen, dat grote beroering u heeft bevangen vanwege de goddeloze, die des Heeren Wet verlaten? Mogelijk zullen oude verharde zondaren deze zonde licht achten: maar echter wordt de Heere, als 't ware, zich daarover verwonderende ingevoerd, Jeremia 36:24. Wanneer de rol, vervattende de profetie van Jeremia, verbrand werd, wordt het als een wonderbare en verschrikkelijke goddeloosheid aangetekend, dat zij daar niet over aangedaan waren, noch daarover weenden; echter, zegt de Heere, verschrikten zij niet, noch scheurden hun klederen niet, de koning, noch al zijn knechten, die al deze woorden gehoord hadden. Ja ik vrees dat zelfs zulken die de zonden van anderen tegenspreken, zelf daaraan schuldig staan, omdat zij daarover niet treuren.

- (3) U hebt vele zonden gezien, maar hoe vele gebeden hebt u tot de Heere opgezonden, om vergeving daarvan te verkrijgen? Wij hebben ten die einde een uitdrukkelijk gebod, 1 Joh. 5: 16: Indien iemand zijn broeder ziet zondigen een zonde niet tot de dood, die zal God bidden, en Hij zal hem 't leven geven, dengenen, zeg ik, die zondigen niet tot de dood. Mogelijk hebt u anderen wel veroordeeld, en over hen uitgeroepen wegens hun zonden, daar gij ondertussen deelgenoten met hen bent geweest, omdat u voor hen niet gebeden hebt overeenkomstig dit gebod.

f. Ik zeg u aan, dat u grote zondaren bent, want gij hebt vele weldadigheden genoten; doch ik vrees dat u dezelve misbruikt hebt. Indien ik nu alle de bijzondere weldadigheden wilde optellen, zo zou ik mogelijk wel weten waar te beginnen, maar nauwelijks waar te eindigen. Ik zal u alleen maar afvragen

- (1) kent gij nog wel eens de God uwer weldadigheden? Hoséa 2:8. Ik vrees dat velen uwer zulks niet durven zeggen.
- (2) Wat gebruik hebt u van Zijn weldadigheden gemaakt? Heeft de goedertierenheid Gods u tot bekering geleid, gelijk die behoorde te doen? Rom. 2:4.
- (3) Ik vraag u nog eens, hebt u de weldadigheden die gij, van de Heere ontvangen hebt, wel weer tot Hem gebracht? Vraagt nu deze drie zaken eens aan uzelf af, en ik geloof dat die vele zonden aan u zullen ontdekken, daar gij nog nooit aan hebt gedacht.

g. Oude zondaren! gij hebt vele veranderingen ondergaan, gij zijt zeer afgenomen: laat mij derhalve toe u af te vragen

- (1) Wordt uw inwendige mens vernieuwd naar mate dat de uitwendige verderft? Ik vrees, ja ik vrees dat er weinigen alhier gevonden worden die in de grijze ouderdom nog vruchten dragen, die wanneer anderen verwelken, nog vet en groene zijn, Psalm 92: 15,
- (2) Is uw liefde tot de zonde verstorven? kon deze verandering in u bespeurd worden, het zou een gezegende zake zijn: doch ik vrees dat ofschoon uw krachten u mogelijk zo ver hebben begeven, dat u uw begeerlijkheden niet kunt volbrengen gelijk wel tevoren, gij echter de oude hartelijke liefde voor dezelve behoudt.

h. Oude zondaren! gij hebt veel van de wereld gezien, en daarom vraag ik u, bent u niet schuldig,

- (1) door vele ontdekkingen van deszelfs ijdelheid te verzuimen, die anders wanneer u die recht opgemerkt had, u van grote nuttigheid konden geweest zijn?
- (2) Door dezelfde liefde daar voor te blijven behouden, nadat u vele ontdekkingen van deszelfs onzekerheid en ledigheid verkregen had?

i. Nog eens, en dan scheid ik hiervan af. Oude zondaren! gij hebt lang geleefd, en de dood staat nu aan de deur. De Heere heeft u veel tijd gegeven om daar tegen te voorzien; en ik vrees dat u schuldig, ja ten hoogste schuldig bent, door uw tijd niet wel besteed te hebben. En om in deze uw zonden te ontdekken, zo zal ik aan u enige vragen voorstellen, u biddende dat u die op uw eigen gemoederen mag toepassen.

- (1) Bent u wel gewillig om te sterven? Het is de volstrekte plicht van allen om altijd gewillig te zijn, om in deze zake zich aan des Heeren wil te onderwerpen; en om op Zijn roeping gereed te zijn, om zich met blijdschap te schikken naar de wil van god, met opzicht op de dood, en op de tijd en wijze van dezelve: bent u nu o oude zondaren! gewillig? Mogelijk zullen sommigen uwer onbedachtzaam genoeg antwoorden, dat u gewillig bent; maar dan vraag ik u,
- (2) Bent u ook bereid om te sterven? Ik vrees dat sommigen wel gewillig, maar niet bereid zijn om te sterven. Sommigen kunnen door een toeval van ongenoegen in de wereld, wanneer zij op de een of andere wijze aanmerkelijk zijn teleurgesteld, wel zo gewillig zijn om te sterven, dat zij de handen aan zichzelf slaan, die echter zeer ver afzijn van tot sterven bereid te wezen. Indien gij voorwendt dat u bereid bent, dan vraag ik, om de waarheid van hetgeen u zegt te ontdekken,
- (3) Sterven ook uw zonden? want de mens wiens zonden nog levendig zijn, is nooit bereid om te sterven.
- (4) Wordt gij gevonden in de Heere Jezus Christus? Die nog geen deel aan Hem hebben, zijn ook nog niet bereid tot sterven; het zijn alleen degenen die in de Heere sterven, Openb. 14: 13, die waarlijk tot sterven zijn bereid.

- (5) Is uw vergeving verzegeld? De dood zal u onderzoeken, en indien die niet verzegeld is, dan zult gij ondervinden dat u niet zeer bereid bent om te sterven.
- (6) Ik zal u deze een vraag nog maar voorstellen: Hebt u een woning voor uzelf verzorgd? Het is hoog tijd wanneer onze huizen beginnen in te storten, dat wij uitzien naar nieuwe woningen: O, het aardse huis dezes tabernakels is gereed om gebroken te worden; maar hebt u een gebouw van God, een huis niet met handen gemaakt, voor uzelf verzorgd? 2 Kor. 5: 1. De Heere heeft u tijd en middelen verleend om hetzelfde te doen, en indien gij het niet gedaan hebt, dan hebt u beiden tegen de Heere en tegen uw eigen zielen gezondigd.

Nu, oude zondaren! indien gij deze waarschuwingen niet ter harte neemt, en u zelf niet vernedert in het stof voor het aangezicht des Heeren, vanwege uw zonden, dan zal deze nieuwe waarschuwing, onder vele andere, een schrikkelijke verzwaring zijn van uw schuld; overweegt uw toestand bijtijds, eer het te laat is. Zijn er niet velen die kort na u geboren, en die mogelijk vele jaren geleden gestorven zijn, die hun werk verricht hebbende, een zalige onsterfelijkheid verkregen hebben? en echter weet gij mogelijk tot nog toe, niet, wat van uw zielen zal geworden. Overweegt eens, oude zondaren! is het niet een wonder dat de Heere u nog deze waarschuwing doet horen, daar gij er zo vele hebt licht geacht? En zal het niet een doorgrievend nadenken geven, indien gij deze waarschuwing verzuimt, daar gij zo nabij de twaalfde uur bent?

Aldus heb ik kinderen, jongelingen, en vaders, ouden en jongen, door mij te beroepen op uw eigen consciënties, de beschuldiging tegen u ingebracht, goed gemaakt; als mee vele bijzondere zonden aan u voorgesteld. Nu ga ik voort om

Ten vierde, aan te tonen, wat voldoening die vrijmachtige Koning, op Wiens bevel en in Wiens naam wij u hebben aangeklaagd, van allen en een iegelijk uwer afvordert. Aan zijn gerechtigheid moet, het koste wat het koste, voldaan worden; het kan met de reden, noch met de heiligheid, rechtvaardigheid, en wijsheid des Wetgevers niet bestaan, dat de zonde ongestraft zou blijven, en derhalve is het onmogelijk dat die zou voorbij gegaan worden, zonder enig aanmerkelijk en gepast merkteken van des Heeren ongenoegen. Hij verzekert ons in Zijn Woord, en Hij bevestigt het door Zijn voorzienigheid, dat hand aan hand de boze niet zal onschuldig zijn, Spreuken 11:21. Ofschoon engelen en mensen zouden tezamen spannen, en hun verstand en macht tezamen voegen, zo zouden zij geen een zonde, van de merktekenen van des Heeren ongenoegen kunnen bevrijden; het een of ander aanmerkelijk en klaarblijkelijk teken daarvan, zal de zonde achterhalen, waar die ook gevonden wordt: dit heeft geen bewijs van node wanneer wij maar aanmerken wat Christus heeft ondergaan; en gij moet zekere staat maken dat deze straf niet licht en gering zal zijn; dezelve moet enigermate overeenkomstig zijn met de misdaden, waarvan wij u beschuldigd hebben; aan de een zijde moet die overeenkomst hebben met de heiligheid en zuiverheid van die

Wet, die gij verbroken hebt; en aan de andere zij de met de majesteit en autoriteit van die God, Wiens gezag gij onder uw voeten hebt vertreden; ja die moet ook enige evenredigheid hebben met de verscheidene verzwaringen uwer bijzondere zonden. Maakt er staat op, o zondaren! U kunt de hand Desgenen Die overal tegenwoordig is, niet ontvlieden: Waar zoudt gij heen gaan voor Zijn Geest? Waar zoudt gij heen vlieden voor Zijn aangezicht? als u opvoert naar de hemel, Hij is daar; of bedde gij u in de hel, ziet Hij is daar; indien gij de vleugelen des dageraads nam, en woonde aan het uiterste der zee, ook daar zou Zijn hand u geleiden en Zijn rechterhand zou u houden; indien gij zei, de duisternis zal mij immers bedekken; dan zou de nacht een licht om u zijn: ook en verduistert de duisternis voor Hem niet; maar de nacht licht als de dag; de duisternis is als het licht, Psalm 139:7. Daar en is geen duisternis, en daar en is geen schaduw des doods; dat daar de werkers der ongerechtigheid zich verbergen mochten, van voor Zijn aangezicht, (Job 34: 22) of zichzelf beveiligen tegen het onderzoek, dat de Heere doen zal, of tegen de slagen die Zijn almachtige arm zal toebrengen. Zondaren moeten derhalve gestraft worden; en indien gij vraagt, wat voldoening Hij van zulke zondaren afvordert? Zo antwoord ik,

a. Hij wil u gestraft hebben in uw bezittingen, door dezelve geheel en al verbeurd te verklaren. U hebt des Heeren bezitting aangetast, en Hij zal u uit de uwe verstoten; dit is de gewone straf van weerspannigen; en wij hebben aangetoond dat u schuldig bent aan de allerergste weerspannigheid. De mens, wanneer de Heere hem schiep, bezat een schone bezitting. De mensenkinderen mogen zichzelf nu hoog schatten, wegens enige geringe bezittingen die zij hebben, hoewel onwettig, gelijk wij aanstonds zullen zien; maar niemand kan zijn bezittingen bij die van Adam in de staat der rechttheid vergelijken: hij bezat een Paradijs vervuld met alle de wonderen der onvervalste en onverdorven natuur, met alle de genoeglijkheden die de aarde voortbracht, eer die haar vermogen door de vloek, die door de ongehoorzaamheid des mensen daarover gebracht is, verloren had, terwijl die nog bezwangerd was met de zegeningen Gods; en gelijk hij dit had in bezitting, zo had hij ook de hemel in verwachting, een heerlijk vooruitzicht van een paradijs hier boven, hetgeen ogenschijnlijk niet kon missen. Dit was Adams bezitting; en dit zou de bezitting van zijn nakomelingschap geweest zijn; maar alles is verbeurd door de zonde. Had Adam staande gebleven, zo zou hij ons een schone erfenis nagelaten hebben, en niemand zou reden gehad hebben over zijn bezitting te klagen; maar nu hebben wij alles verbeurd door de zonde, wij hebben geen bezitting, geen erfenis. O zondaren! gij hebt door uw zonden het recht van alle uw genietingen alhier, alsmede het vooruitzicht van een troostelijk welzijn hiernamaals, verloren. Adam, zo ras hij zondigde, werd uit het paradijs gedreven, en hetzelfde voor hem ongenaakbaar gemaakt.

Maar zult gij zeggen, onze bezittingen zijn niet verbeurd verklaard; want wij genieten huizen, landerijen, voedsel, deksel en vele andere dergelijke zaken: hoe

kunt u dan zeggen, dat wij alles verloren hebben, waardoor verkrijgen wij dan al deze dingen? Ik antwoord

- (1) Een weerspanning veroordeeld zijnde om te sterven, wordt door de koning voedsel, deksel, en andere noodzakelijkheden tot onderhouding der natuur toegestaan, totdat de tijd van de uitvoering van het vonnis gekomen is; zo ook hier; de Heere aan de mens, om heilige einden die wij nu niet zullen onderzoeken, voor enige tijd uitstel verleend hebbende, vergunt hem enige dergelijke dingen te genieten, totdat het Hem goeddunkt het vonnis des doods over hem ten uitvoer te brengen, en dan zal de verbeurdverklaring plaats grijpen.
- (2) Wij zeggen dat u geen ander recht hebt tot enige genieting, dan alleen hetgeen wij zo-even gemeld hebben. Het recht waardoor de mens in de staat der rechtheid zijn bezittingen genoot, was het verbond der werken; dit was de grond zijner veiligheid voor hetgeen hij bezat, en de grondslag zijner hoop voor hetgeen hij nog verder verwachtte; maar dit verbond door uw zonden verbroken zijnde, zo hebt u geen recht meer tot een enige zaak die gij geniet.
- (3) Gelijk gij reeds uw recht en eigendom verloren hebt, zo hebt u ook de zoetigheid van alle uw genietingen verloren; gij zweet en werkt, maar vindt geen vergenoeging: wat voordeel hebt u van al uw arbeid, die gij werkt onder de zon? Dezelve kan u geen voldoening geven; dit hebben wij breedvoerig aangetoond in onze verklaring over de Prediker.
- (4) Om te besluiten, binnenkort zult gij van dit alles geheel en al beroofd worden; de dag ter uitvoering van het vonnis nadert, wanneer de Heere alle uw genietingen van u zal onttrekken. Het is zeker, de een heeft er meer en de andere minder van, naar het welbehagen van de groten Rechter, Die aan een iegelijk zijn deel heeft toegelegd, totdat de dag der uitvoering van het vonnis komt, en dan zullen die alle ophouden.

b. De Heere, in Wiens Naam wij u wegens zonden hebben beschuldigd, wil voldoening door de dood der overtreders hebben. De Heere bedreigde Adam in het Paradijs met de dood: Ten dag als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven, of stervende zult gij sterven, Gen. 11:17. De ziel die zondigt, die zal sterven, zegt de Heere door de profeet, Ezech. 18:20. Want de bezoldiging der zonde is de dood, Rom. 6:23. Dit kan niet alleen bepaald worden tot de natuurlijke dood, geenszins; want dezelve is van een zeer wijde uitgestrektheid, en vervat in zich een drieërlei dood, namelijk de geestelijke, natuurlijke en eeuwige dood. De mens in de staat der rechtheid, had hetzij in bezitting of in verwachting, een drievoudig leven.

- (1) Een geestelijke leven; bestaande in een vereniging zijner ziel met God, op een wijze voor zijn toenmaals tegenwoordige toestand gepast, en in een bekwaamheid van al zijn vermogens en krachten, om alle hetgeen de Heere welbehaaglijk was, uit te werken en te doen.
- (2) Een natuurlijk leven: hetwelk in de vereniging van de ziel met het lichaam bestond; dat geliefde paar, zijn oprechte ziel en zuiver lichaam waren tezamen

verenigd, en aan de anderen, door een alle kunst te boven gaande gedachte, verknocht; zodat zij een allernauwste betrekking hadden, zijnde samen verenigd in een persoon, door een band zo sterk, dat die een aanmerkelijk wederzijdse aandoening teweeg bracht; en echter zo verborgen dat geen oog die ooit kon zien, noch geen verstand deze onzichtbare keten ooit kon ontdekken.

- (3) De mens had toen een schoon vooruitzicht van het eeuwige leven, in een volkomen en nauwe vereniging met God, die nooit zou afgebroken worden, gelijk tussen hem en de Heere hier op aarde geschiedde; maar nu heeft hij' door zijn zondigen alles verloren, uit kracht van die eerste bedreiging des doods voor de ziel die zondigen zou. Overeenkomstig hiermee, wil de Heere u gestraft hebben met een drieërlei dood. O zondaren! de Heere zal u niet verschonen, noch sparen, noch zich uwer ontfermen, gij bent reeds veroordeeld om te sterven; die niet en gelooft, dat is een iegelijk natuurlijk zondaar, is reeds veroordeeld, zegt de Geest Gods, Joh. 3: 18. Ja dat meer is, o zondaren! gij bent niet alleen reeds veroordeeld, maar daarenboven heeft de uitvoering van het vonnis een aanvang genomen; het vuur der wraak Gods is reeds tegen u ontstoken; enige druppelen daarvan zijn reeds op u gevallen, voordat de vlaag komt die u geheel en al zal verderven; want
- (1) U bent geestelijk dood, (ik spreek tot allen die nog niet door genade bent veranderd geworden, of wedergeboren door de opstanding van Jezus Christus uit de doden) U bent dood in zonden en misdaden, geheel en al buiten staat om, gemeenschapsoefeningen met God te hebben; gelijk een dood mens niet kan spreken, bedrijvig zijn, of enige levensdaad verrichten, zo kunt u ook geen een zaak, die geestelijk goed of Gode welbehagelijk is, doen. Dit is een zware straf, ofschoon gij alsnog daar geen gevoel van hebt.
- (2) De natuurlijke dood, bestaande in een scheiding der ziel van het lichaam, is reeds begonnen; elke kwaal die uw lichamen aantast, is gelijk de looper die de looper tegemoet liep, om de koning van Babel bekend te maken, dat zijn stad van het einde was ingenomen, Jeremia 51:31. Elke kwaal maakt een breuk in onze wallen, en geeft te kennen dat die binnen korte tijd geheel zullen terneer storten; uw gehele leven is niet anders dan een gedurig sterven; elke dag, elk uur verteert een gedeelte daarvan, en in zo ver hetzelfde reeds is afgenomen, in zo ver bent u ook reeds dood en begraven; kwalen en natuurlijke verzwakkingen belegeren, als 't ware, uw lichamen op het nauwste, verslaan uw wachten, bestormen de wallen van uw vlees, en noodzaken uw zielen om de buitenwerken te verlaten, en te wijken in het hart; zodat u elk ogenblik reden hebt te vrezen, dat u overweldigd en een prooi voor de dood zult worden. In één woord, o zondaren! gij bent het doel tegen welke de gerechtigheid haar pijlen uitschiet: ziet u niet soms dat een pijl u over het hoofd vliegende, een aanzienlijk man, die boven u gesteld was, doodt? Soms valt die neer voor uw voeten, en doodt een kind of een dienstbode, of iemand die minder is als gij; soms schiet die voorbij uw

linkerhand, en doodt een vijand, waarover gij u mogelijk verblijdt; maar aanstands hierop velt die terneer uw lieve vriend; en mogelijk zal de volgende pijn u, hetzij gij jong of oud bent, doden, ja voor eeuwig doden, en doen neerdalen in de hel.

c. Uw dood is het niet al, want deze straf strekt zich uit tot uw eer. Men is gewoon de eertekenen der weerspanningen te verscheuren, en dus heeft de Heere ten aanzien van u, o zondaren! ook besloten. De mens was in zijn eerste staat verheven tot een hoge waardigheid, hij was zowel de vriend als de onderdaan van God, en hij, was Zijn stedehouder in deze wereld, gelijk de Psalmist daar melding van doet, Psalm 8:7 9: Gij doet hem heersen over de werken Uwer handen; Gij hebt alles onder zijn voeten gezet: schapen en ossen, alle die; ook mee de dieren des velds, het gevogelte van de hemel, en de vissen der zee. Aldus was hij met ere en heerlijkheid bekroond, maar nu is, o zondaren! het vonnis tegen het gehele geslacht van de zondigen Adam uitgesproken; nu zegt de Heere, doet die hoed weg, en heft die kroon af van het hoofd der zondaren. Zeker, de kroon is van uw hoofd afgevallen. Zegt nu eens, o zondaren! gevoelt gij niet reeds de beklaglijke uitwerkselen van dit gedeelte uwer straf? Alle schepselen die eens aan de mens onderworpen waren, zijn nu vijanden van hem geworden, omdat hij Gods vijand is. Wordt gij zelfs door de vliegen niet gekweld, maken die soms uw leven niet verdrietig? Wordt gij door de wilde beesten des wouds niet verschrikt? Wordt gij niet dagelijks door sommige van hen, uw vee verscheurende en uw welvaren wegslepemde, overvallen? En zelfs diegenen die het dienstbaarste zijn, en nog enig ontzag voor de mens, die eertijds hun heer was, schijnen behouden te hebben, zijn zelfs die niet weerspanning tegen u? Werpt het paard niet soms zijn rijder af, en stoot de os niet naar zijn bezitter? Aldus heeft de mens zijn ere verloren, zodat zelfs hij die eenmaal regeerde, nu is geworden een slaaf der zonde; en daardoor zo onder de slagen der zonde, als van de lijfeigenen van de satan gevallen zijnde, is een gedeelte uwer straf, o zondaren!

d. Maar dit alles kan nog aan de gerechtigheid Gods niet voldoen, de Heere vervolgt Zijn twistzaak tegen het nageslacht. Ik ben, zegt Hij, in de bijgevoegde bedreiging van het tweede gebod, een ijverig God, bezoekende de ongerechtigheid der vaders aan de kinderen. Onder alle volkeren lijden de kinderen der weerspanningen met hun vaders, en zou dan weerspanning tegen God zo zwaar niet gestraft worden, als die welke tegen een aards koning wordt begaan? Wanneer Achan een sierlijk Babylonisch overkleed gestolen, en aldus tegen de God Israëls gezondigd had, zo moest hij en zijn gehele huisgezin verdelgd worden, man, vrouw en kinderen, ja zelfs hetgeen tot zijn huis behoorde, zijn ossen en zijn ezelen; de Heere vervolgt zijn twistzaak tot het uiterste toe; u kunt dit verschrikkelijke treurspel door de Heere beschreven, Jozua 7 nazien. De Heere wil niets, dat de zondaren gebruikt hebben, sparen; want omdat zondaren deze aarde betreden hebben, daarom moet dezelve op de laatste dag door vuur verbrand worden, aler die van de dienstbaarheid der

verderving kan verlost worden. O zondaren! gij brengt een droevige erfenis op uw ellendig nageslacht over, een erfenis waarover de bedrukte kerk, Klaagl. 5:7 zwaar klaagt: Onze vaderen hebben gezondigd, en zijn niet meer, en wij dragen haar ongerechtigheden.

e. Nog eens, de Heere vervolgt Zijn twistzaak nog verder; Hij wil uw namen voor eeuwig uitgedelgd hebben: De naam der goddelozen zal verrotten, Spreuk. 1: 7. Nadat Hij uw lichamen, uw zielen, uw kinderen zal gedood, en uw bezitting zal verdelgd hebben, dan zal Hij ook uw namen uitroeien, zodat van uw gedachtenis niet meer op aarde zal gevonden worden, dan alleen de stank van een verrotten naam; aldus. o zondaren! zal de Heere met u handelen. De wervelwind des Heeren, die met groot geweld uitgaat, zal alle uw genietingen doen verstuiven, en u uit alle uw bezittingen verdrijven: de Heere zal u uit Zijn tegenwoordigheid verbannen, Zijn allesvermogende arm die de hemelen heeft uitgebreid, zal uw zielen van uw lichamen afscheuren, en u plotseling in het verderf neerwerpen; het gewicht der oneindige toorn Gods zal u doen zinken in de grondeloze poel, en Zijn almacht zal een graf voor uw naam graven, waarin die voor eeuwig zal verrotten; om de grootheid uwer ongerechtigheid mag gij dit verwachten; want dit zal uw lot, het deel uwer maten zijn, van Mij, spreekt de Heere: die gij Mij hebt vergeten, en op leugen vertrouwt, Jeremia 13: 25. Dit is de voldoening die de Heere van u afvordert; gedenkt daar aan; op deze wijze zal Hij in uw verderf verheerlijkt worden, indien gij in uw zonden blijft volharden.

Aldus heb ik enigermate in het brede aangetoond, dat u allen overtreders bent, dat de Heere vergoeding van u afvordert en wat de vergoeding is die Hij wegens Zijn beledigde ere van u eist. Nu zal ik overeenkomstig de voorgestelde order voortgaan,

Ten vijfde, om de billijkheid van deze eis te bewijzen. Ik heb u aangetoond, dat uw wegen onrecht zijn; nu zal ik aantonen, dat des Heeren wegen recht zijn, en dat Hij in zo zware straf te eisen billijk handelt; en dit zal blijken ter overtuiging van de allerverhardste zondaren, indien de zaken, die, wij om dit te bewijzen zullen voordragen, terecht overwogen worden.

A. Overweegt dat de zonde zodanige straf verdient; en dat het derhalve alleszins billijk is dezelve op te leggen: ja mogelijk mag ik dit nog hoger stellen, en zeggen, dat het daarom onbillijk zou zijn een mindere of lichtere straf af te vorderen. Dat de zonde zulks verdient zal klaar blijken wanneer wij overwegen,

(a) Tegen Wie dezelve begaan wordt. De wijze, die door de gehele wereld wordt toegestemd om overtredingen af te nemen, is dat de mate daarvan moet afgemeten worden uit de overweging van Hem tegen welke die wordt begaan. Dit kunnen wij zien in die wetten Gods, die gebieden dat de overtredingen gestraft zullen worden, naar mate van de hoedanigheid en staat der beledigers, en der

beledigde. De dochter van de hogepriester moest, wanneer zij hoererij bedreef, zonder verschoning met vuur verbrand worden, Lev. 21:9, maar aldus was het met een iegelijk die aan dezelfde zonde schuldig was niet gesteld. Wederom, die zijn vader of zijn moeder zal gevloekt hebben, moest zeker gedood worden, Lev. 20:9, doch also was het niet met degenen die een ander gevloekt hadden. Dezelfde regelmaat hebben wij ook in onze wetten: wanneer iemand zijn medemens doodt, dan moet hij wel sterven, doch daardoor geschiedt aan zijn nakomelingschap geen leed; maar wanneer iemand de koning doodt, of een aanslag smeedt tegen de regering, dan is 't leven, landerijen, naam en alles verbeurd. Nu, wanneer wij in deze zaak aan de ene zijde de hoedanigheid van de belediger aanmerken; het is een geringe aardworm die lemen huizen bewoont, welker grondslag in het stof is, die verbrijzeld wordt voor de motten, die in alles van God afhangt; en wanneer wij aan de andere aanmerken Hem Die door elke zonde beledigd wordt; die niet is een aardse prins, of een aanzienlijk man, die op zijn best maar vlees en bloed zijn; maar die de Hoge en Verheven is. Die in de eeuwigheid woont, Die een groot God is, een groot Koning over de gehele aarde: want ziet de volkeren zijn geacht als een druppel van een emmer, en als een stofje van de weegschaal: ziet Hij werpt de eilanden heen als dun stof: en de Libanon is niet genoegzaam om te branden: en zijn gedierte is niet genoegzaam ten brandoffer: alle volkeren zijn als niets voor Hem: en zij worden bij Hem geacht, minder als niet, en ijdelheid. Bij wie dan zult gij God vergelijken? Of wat gelijkenis zult gij Hem toepassen? Daar is geen gelijkheid hier te vinden, Jesaja 40: 15 18. Ik zeg, indien nu de overtreding tegen een mens begaan zulk een zware straf verdient, wat verdient die dan niet die tegen zulk een groot God wordt begaan? En gelijk het ten hoogste beledigende zou zijn, de Heere met een mens te vergelijken, zo is het ook beledigende de verdiensten van enige overtreding tegen een mens begaan te vergelijken, met datgene hetwelk de overtredingen, die tegen zo een groot God begaan worden, verdient.

(b) Overweegt wat nadeel de zonde toebrengt, en dan zult gij zien wat de zonde verdient. Het zal klaar blijken dat de verschrikkelijke straf, daar wij van gesproken hebben, geenszins te zwaar is, wanneer wij de mens aanmerken met opzicht op de schepselen die onder hem staan, namelijk, het verstandeloze en redeloze gedeelte der schepping. Hij was gesteld om hun mond te zijn, door welke zij onderdanigheid moesten bewijzen aan hun Schepper; hij moest hun schatmeester zijn, om voor hen een inkomst van heerlijkheid aan hun Schepper en Opperheer te betalen; maar de mens heeft door de zonde zichzelf geheel en al om dit te verrichten buiten staat gesteld; hij heeft een kwaad voorbeeld aan zijn medeschepselen nagelaten. Doch dit alles is niets, in vergelijking van de belediging die hij de Heere door elke zonde aandoet; dit, wanneer het maar terecht verstaan werd, zou des Heeren rechtvaardigheid in de zonden voor eeuwig te straffen, voor altoos moeten vrijspreken. Wel is waar hetgeen Elihu zegt: Indien gij zondigt, wat bedrijft gij tegen Hem? Indien uw overtredingen menigvuldig zijn, wat doet gij Hem? Job 35: 6. De Heere is boven uw bereik,

want wij kunnen door onze zonden Zijn gelukzaligheid niet verminderen, noch door onze heiligheid dezelve vermeederen; doch dit is geen bewijs dat wij Hem daardoor niet beledigen. Een weerspanning die in de gevangenis gesteld, of in de bewaring van 's konings lijfwachten is, kan tot de persoon van zijn vorst niet genaken, of hem moeilijkheden aandoen, maar echter kan hij hem beledigen, en hij doet het ook, wanneer hij op een onrechtvaardige wijze van zijn regering kwalijk spreekt. Even alzo is het ook met zondaren gesteld: het is zeker, dat zij de wallen van de hemel niet kunnen bereiken, en ook niet in staat zijn om over de eeuwige bolwerken, die de sterkte van de geheiligden troon des Almachtigen zijn, te klimmen, om Hem daar als 't ware te doorsteken, maar echter kunnen zij Hem beledigen in Zijn Naam en ere, ja zelfs in Zijn leven, door elke zonde. Een voorgenomen moord verdient, volgens de goddelijke en menselijke wetten, de dood; dat dezelve onder de ' mensen niet altijd gestraft wordt, geschiedt alleen omdat die niet altijd kan ontdekt worden; want wanneer die ontdekt wordt door woorden, of openlijke daden, zo wordt die, ofschoon niet ten uitvoer gebracht, gestraft. Elke zonde veracht Gods heiligheid, vertreedt Zijn gezag, brandmerkt Zijn wijsheid met dwaasheid, loochent Zijne goedheid en trotseert en daagt Zijn macht uit; wat straf kan dan hier te zwaar voor zijn?

(c) De zonde verdient zeker deze straf, wanneer wij de verplichtingen, die door elke zonde als met voeten vertreden worden, aanmerken. Elkeen zal bekennen dat zonden van kinderen tegen hun ouderen, van dienstknechten tegen hun heren, van onderdanen tegen hun overheden, van vrouwen tegen mannen, zonden zijn van een hoge graad en erge soort, en dat die derhalve zeer zware straf verdienen; en ook als zodanige bij alle volkeren gestraft worden; maar al deze verplichtingen zijn niet te vergelijken bij die, die wij aan God schuldig zijn, zodat er meer trouweloosheid, bedrieglijkheid, en verraderij in alle onze zonden, tegen de Heere begaan, gelegen is, dan in een enige van die alle: derhalve is het billijk dat er een gelijkheid tussen de belediging en de straf is.

(d) Dat de zonde zodanige straf verdient is het oordeel Gods; en wij weten dat Zijn oordeel altijd naar waarheid is. Het bestaat niet in een verkeerd begrip des mensen, die in de allergewichtigste waarheden kunnen mistasten, maar het is het oordeel van de alleen wijzen God, die een God der wetenschappen is, door Wie de daden gewogen worden. Mij dunkt, wij behoeven om een bewijs hiervan te hebben, niet terug te gaan tot de verbindende kracht der wet, zo lang wij de dood van Christus als een bewijs hiervan voor onze ogen hebben. Indien een oneindig persoon, van de zondaar plaats vervullende om zijn zonden, met zulk een last van de toorn Gods beladen was, wat mindere straf, dan de eeuwige toorn Gods, kan dan de zondaar zelf overkomen? Niemand kan voorgeven dat hij de waarheden van het evangelie gelooft, zolang hij de rechtvaardigheid Gods in zondaren voor eeuwig te straffen, in twijfel trekt. Wat zou het niet bespottelijk zijn, zich over de Goddelijke gestrengheid in de eeuwige straf der goddelozen te verwonderen, en geen acht te geven op de oneindige gerechtigheid, die God betoond heeft in Zijn

eigen geliefden Zoon zo zwaar te straffen? Wat wonder is het dan, dat de goddelozen om hun eigen zonden voor eeuwig zullen gepijnigd worden, daar de allerrechtvaardigste Zoon van God om de zonden van anderen geleden heeft? Hij die zonder benadeling Zijner goedheid, kon toelaten dat Zijn geliefde Zoon zolang als een uur zou lijden, hoe veel beter zal Hij dan kunnen toelaten, dat onrechtvaardige zondaren met eeuwige straffen gepijnigd worden?

(e) Dat de zonde zodanige straf verdient is niet alleen het oordeel Gods. maar ook dat der mensen; de algemene rede der mensen verkondigt deszelfs rechtvaardigheid. Dit blijkt uit het gevoel dat de heidenen van deze zake hadden; zij hadden geen openbaring om hen te besturen, en hadden derhalve verwarde denkbeelden omtrent de wijze van zulke straffen die zij oordelen eeuwig te zijn; maar dat er zodanige straffen waren, en dat die rechtvaardig waren, twijfelden zij geenszins aan. Om deze reden was het, dat hun poëten Tantalus tot zulk een plaats veroordeelden, alwaar hij stromen zou hebben die zelfs tot zijn lippen raakten, maar het vermogen ontberen om daarvan te drinken, en dus voor eeuwig zou moeten blijven onder een onlijdelijke dorst, met deze knagende verzwarende dat hij wateren had, die zelfs tot aan zijn lippen raakten. Maar de verbindende straffen der menselijke wetten, zullen nog een klaarder bewijs van het oordeel der mensen, onder alle volkeren, uitleveren: veroordelen die de mensen niet wegens misdaden tot een altijddurende gevangenis, of zelfs tot de dood? De dood is een eeuwige straf van het verlies des levens, en alle de voordelen die daarmee gepaard gaan; en deze straf wordt opgelegd, zonder opzicht op een toekomstend leven; gelijk hieruit blijkt, dat die wetten tegen de zodanigen worden uitgevoerd, van welke niemand reden heeft te denken, dat zij enig deel zullen hebben in de voordelen van een toekomstend leven; en dat een altijd durende gevangenis geen eeuwige gevangenis is, geschiedt niet omdat het onrechtvaardig geoordeeld wordt, maar omdat de wetgevers die hetzelfde ten uitvoer brengen, noch degenen welke de wetten verbreken, niet tot in eeuwigheid leven.

(f) Dat de zonde eeuwige straf verdient, blijkt uit de erkenning dergenen, die gestraft worden. Dit is een zeer krachtig bewijs; want ofschoon zulken, die nog in hun zonden wentelen en vast in slaap gewiegd in de schoot van vleselijke gerustheid liggen, zoveel niet willen erkennen; echter, wanneer wij het de zodanigen vragen, die de Heere ontwaakt, en aan welke Hij ontdekkingen gegeven heeft van de uitnemende zondigheid van haar zonden, hetzij zij hoop van genade hebben of niet; zo zullen zij allen uit Één mond belijden, dat de zonde de eeuwige toorn Gods verdient. Allen, die door de Heere ter bekering bewerkt worden, zullen onderschrijven, dat de Heere rechtvaardig is, ofschoon Hij hen voor eeuwig wilde verdoemen. Ik zeg niet, dat zij gewillig zijn om verdoemd te worden, maar zij zullen erkennen, dat de Heere alleszins rechtvaardig zou zijn, indien Hij also met hen handelde. En aldus is het niet alleen met hen, maar zelfs ook met zulken, die tot de uiterste wanhoop vervallen

zijn, gesteld. Wanneer wij een Spira beschouwen, die alle hoop van genade verloren had, zo horen wij hem op de een tijd in benauwdheid zijner ziel uitroepen: ik ben verzegeld tot eeuwige wraak; ik zeg u, dat ik het verdien, mijn consciëntie veroordeelt mij, wat heb een andere rechter van node? Op een andere tijd hoorde men hem uitroepen: "Ofschoon er geen andere verdoemden waren, zo is God echter rechtvaardig om mij tot een voorbeeld van anderen te stellen, en ik kan daar met geen billijkheid over klagen; daar is geen straf zo zwaar, of ik heb die rechtvaardig verdiend."

Deze overwegingen tonen klaar aan, dat de zonde eeuwige straf verdient; en derhalve heeft de Heere billijke redenen om die af te vorderen.

B. Onze grote Heere en Meester heeft gewichtige redenen om u zodanig te straffen. Niet alleen omdat uw overtredingen zulks verdienen, maar omdat Hij bij het instellen en verkondigen Zijner wetten verklaard heeft, dat Hij de overtreders derzelve zodanig zou straffen. Zonde en eeuwige straf werden toen aan elkaar gehecht; in die zelfden adem, dat de Heere tot Adam zei: Gij zult Mijn geboden onderhouden, heeft Hij ook tot hem gezegd: Ten dag als gij die overtreedt, zult gij de dood sterven. Dat de vernietiging zijner ziel daardoor zou bedoeld worden, is strijdig met de Heilige Schriften, en is zelfs niet op de rede gegrond. En, indien alleen maar de tijdelijke dood beoogd wordt, dan zou dit daarin opgesloten liggen: gij zult, indien gij zondigt, met het eeuwige leven beloond worden, hetgeen immers zeer bespottelijk zou zijn te bedenken. Datgene, hetwelk derhalve voornamelijk bedoeld wordt, is zeker de eeuwige dood, en de Heere deze straf gevoegd hebbende bij de verbreking Zijner Wet, zo is het ten uiterste rechtmatig, dat die nauwkeurig zou uitgevoerd worden; want

(a) De eer van Zijn wijsheid vereist zulks. Tot wat einde zou deze straf daaraan gehecht zijn, indien het niet, met dit oogmerk was, om dezelve ten uitvoer te brengen? Ten minste zou het Zijn wijsheid benadelen, indien dezelve met alle billijkheid niet mocht ten uitvoer gebracht worden.

(b) Het recht Zijner ere, omdat Hij de rechtvaardige Rechter der gehele aarde is, vereist de uitvoering dezer Wet. Ik bid u, zeg mij eens, wat is toch het werk desgenen, die in zulk een hoge standplaats gesteld is, indien het niet is toe te zien, dat de wetten uitgevoerd de onderhouders daarvan beloond en de overtreders gestraft worden?

(c) Het recht Zijner Wet vereist, dat zondaren gestraft worden. Want indien de Wet in een gedeelte mag verzuimd worden, waarom ook niet in alle? De bedreiging is zowel een afdruksel van oppergezag, als het gebod; en derhalve lijdt de eer der Wet zowel door de schending van het gebod, als door het niet uitvoeren der straf. Wanneer de straf wordt afgevorderd, dan wordt de eer des verbods hersteld; maar wanneer de straf verzuimd wordt, dan wordt de Wet

geheel en al gehoond, en daar kan geen andere herstelling zijn, dan die ten uiterste onbillijk is.

(d) Het recht der aanschouwers vereist dit. Het verzuim van overtreders te straffen, heeft een gevaarlijke invloed op de aanschouwers, en verleidt hen tot een van deze twee misvattingen: het veroorzaakt, dat zij lichte bevatting van zonde hebben, of anders doet het hen twifelen aan de kennis, macht of wijsheid Gods, en aan Zijn ijver voor Zijn eigen ere. Daarom vereist hun recht, dat de verbindende kracht der Wet op het gestrengste wordt ten uitvoer gebracht.

(e) Het recht der getrouwheid Gods, en de ere der Goddelijke waarheid, vereisen het. God heeft zich in Zijn getrouw Woord verbonden, om de bedreiging der Wet te vervullen; derhalve moet de Waarheid Gods blootgesteld worden aan verdenking, of anders moet de straf over u worden gebracht.

(f) Om geen meer overwegingen wegens deze zaak bij te brengen; door de eeuwige straffen te hechten aan het bedrijven der zonde, hebben alle Goddelijke eigenschappen zich verbonden zorg te dragen, dat dezelve ten uitvoer werd gebracht. Wij hebben het van de rechtvaardigheid, wijsheid en soevereiniteit Gods reeds aangetoond, en zouden het van de onveranderlijkheid Gods, Zijn goedheid, macht en wetenschap al zo gemakkelijk doen blijken. Derhalve heeft Hij reden om zulk een grote voldoening af te vorderen.

C. De zonde verdient niet alleen die zware en eeuwige straf, daar wij van gesproken hebben, en de Heere heeft niet alleen door een onherroepelijke ordinantie vastgesteld, dat die zodanig zouden gestraft worden, maar wij zeggen daarenboven, dat de Heere rechtvaardige redenen heeft om u zo te behandelen, gelijk Hij doen zal. Nu zal ik de rechtvaardigheid van deze tot straf verbindende kracht der Wet in verscheidene aanmerkingen u voordragen.

(a) Dit blijkt klaar uit hetgeen wij reeds breedvoerig met opzicht op de verdienste der zonde hebben verhandeld. Wij hebben door vele onbetwistbare bewijzen aangetoond, dat de zonde de hoogste straf, die opgelegd kan worden, verdient; nu kan een rechtvaardig gezag nooit anders dan rechtvaardig in het straffen van een misdaad handelen, of een straf daaraan hechten, die met deszelfs eigen natuur geproportioneerd is. En dus is het met deze zaak klaarblijkelijk gesteld.

(b) De Heere heeft deze verbindende kracht daaraan gegeven; derhalve is die rechtvaardig. Dit dunkt mij, heeft geen bewijs van node; want de Rechter der gehele aarde kan geen onrecht doen, omdat Hij de God der waarheid is, in Wie geen onrecht gevonden wordt. Onze wegen kunnen wel verkeerd zijn, maar de Zijn nooit; want indien God onrechtvaardig ware, hoe zou Hij dan de wereld kunnen oordelen, zegt de Apostel, Rom. 3: 6. Zijn wil is voor ons het richtsnoer der gerechtigheid. Hij doet naar Zijn wil met het heil van de hemel, en de

inwoners der aarde, en daar is niemand, die Zijn hand afslaan, of tot Hem zeggen kan, wat doet Gij? Dan. 4 vers 35. Wanneer wij eens afgaan van des Heeren wil te stellen tot de standaard en het richtsnoer der rechtvaardigheid, dan dwalen wij, en raken het spoor bijster; en kunnen waarschijnlijk nooit iets anders vinden, dat met enige schaduw van reden deszelfs plaats kan vervullen.

(c) Deze ordonnantie Gods is allerrechtvaardigst, omdat dezelve bij wijze van een verbond is gemaakt. Daar was een verbond tussen God en Adam. De Heere stelde hem de gehele zaak voor; en de inhoud daarvan was: Doet en leeft, zondigt en sterft. De mens was daarmee tevreden, en wel nadat hij de voorwaarden overwogen had; derhalve is de rechtvaardigheid Gods ten hoogste billijk in deze zaak.

(d) De Heere heeft de mens tevoren waarschuwing wegens deze straf gegeven; en derhalve is Hij in deze zake ten hoogste rechtvaardig. En dit zal in grote mate blijken, wanneer wij overwegen, dat gelijk de mens onbetwistbaar verplicht is de Heere te gehoorzamen, de Heere ook een onbetwistbaar recht heeft om hem te gebieden, en dat niet alleen uit kracht Zijner uitmuntende hoogheid, maar ook uit kracht van Zijn schepping, onderhouding, en het schenken van ontallijke weldaden. Derhalve, wanneer Hij de mens gebiedt hetgeen rechtvaardig en billijk is, zo kan Hij daar bijvoegen wat straf het Hem behaagt, zonder enige de minste schaduw van onrechtvaardigheid; gelijk ik klaar door deze duidelijke en gemeenzame gelijkenis zal aantonen. Ik veronderstel eens, dat de Heere een heerlijkheid in een gedeelte des lands heeft doen stellen, of maken, een steilte; en zijn dienstknechten verboden heeft daar op te klimmen, hen aanzeggende, indien zij het zelf doen, zij zeker daar van zullen afvallen en sterven wie zou nu kunnen zeggen, dat die heer schuldig was aan de dood zijns dienstknechts, indien hij desniettegenstaande daar evenwel opgegaan was? En ik zeg, dat de Heere met al zo weinig billijkheid wegens de dood van de zondaar, of wegens gestrengheid kan beschuldigd worden, omdat hij hen tevoren heeft gewaarschuwd; zij verkiezen de verdoemenis en hun verderf is uit henzelve. Dit was eigenlijk de staat des mensen in het begin, en dat hij naderhand gevallen is onder een dodelijke onmacht om zich van zondigen te onthouden, kan hem niet meer vrijspreken, of de Heere schuldig maken, dan het de dienstknecht tevoren gemeld, kon verschonen, of zijn meester doen schuldig zijn. Indien de weg van die steilte neerwaarts was aflopende, en de dienstknecht in het begin van de afhelling met een volle ren zodanig had beginnen te lopen, dat hij buiten staat was dezelve te kunnen ophouden, totdat hij was omgekomen; dit denk ik kon zijn heer niet ten laste gelegd worden, hoewel hij de steilte niet had weggenomen, of de weg veranderd. Even zodanig is ook de zaak tussen God en de mens gesteld.

(e) Overweegt de invloed, die deze tot straf verbindende kracht der Wet op de zodanigen, die gezaligd worden heeft; en ziet hieruit, dat de Heere allerrechtvaardigst is in dezelve te ordonneren. Het is het middel om hen in de

hemel te brengen; het spoort de leraren aan om te prediken; want, wetende de schrik des Heeren, bewegen zij de mensen tot het geloof, 2 Kor. 5: 11. Het beweegt de hoorders om de zaligheid aan te nemen, gelijk blijkt uit het gedurig gebruik, dat de Heere van deze drangrede maakt. En in de oorspronkelijke instelling der Wet werd dezelve als een middel geschikt, niet alleen tot herstelling van derzelve geschonden eer. maar ook om de mens af te schrikken van de Wet te verbreken. Derhalve is de Heere alleszins rechtvaardig, met opzicht op zijn gehele handelwijze in deze zaak, omdat hoe zwaarder de straf was, hoe waarschijnlijker middel het was om de mens op de rechte weg te houden.

(f) Ik had gedacht om nog verder de billijkheid van des Heeren ordonnantie, waardoor Hij bepaald heeft om de zonde aldus te straffen, uit de overweging van deszelfs noodzakelijkheid om de wereld te regeren, aan te tonen. Want, indien de mens zelfs nu, niettegenstaande de gestrengheid dezer straffen, nog zo vrijmoedig is in het zondigen, wat zouden zij dan al niet gedaan hebben, wanneer hun maar een lichte tijdelijke straf was opgelegd? Maar deze overweging zou mij te ver afleiden van de zaak, die ons te verhandelen staat; derhalve noem ik dezelve maar, en ga over.

Ten zesde, tot de laatste algemene verdeling, die ik om dit leerstuk op de gemoederen toe te passen, voorgesteld heb. Ik heb de misdaad, die u ten laste gelegd wordt enigermate breedvoerig verhandeld. Ik heb, zo in het gemeen, als in het bijzonder bewezen, dat u allen gezondigd hebt, en daarom de heerlijkheid Gods derft. Ik heb ook aangetoond, wat de voldoening is, die de gerechtigheid Gods afvordert. Ook heb ik klaar doen blijken, en u enige opening daarvan gegeven, hoe billijk het is, dat de rechtvaardigheid Gods zulk een zware eis doet. Nu blijft nog over om kort u uit alles, dat verhandeld is, uw ellendigheid voor ogen te stellen. Doch hierin moet ik betuigen, niet te weten, waar te beginnen; en wanneer ik eens zal begonnen hebben, zal ik in geen minder verlegenheid zijn, waar te zullen eindigen. O zondaren! Ik heb bewezen, dat u strafschuldig bent, en nu zal ik trachten uw ellende aan te tonen, en wel om deze redenen:

A. Indien een groot verlies u ellendig kan maken, dan zult u waarijk zodanig zijn. Niemand kan uw verlies zich inbeelden, dan alleen degenen, die de voordelen, door u verloren, genieten, of zulken, die reeds in de plaats der pijniging zijn, en hun ogen geopend hebben om hun eigen toestand te beschouwen. Het verlies is zo groot, dat u van een plaats daar geen volkomen gezicht van kunt hebben; ik meen van dat kleine gedeelte daarvan, hetwelk gekend kan worden, zonder hetzelfde te gevoelen. En daarom zal ik verscheidene gezichten daarvan als het ware, van onderscheiden plaatsen, van welke gij iets daarvan, en, dat maar een klein gedeelte, zult kunnen zien, aan u voorstellen.

(a) Ik zeg u, uw verlies zal zeer groot zijn, want gij zult de wereld met al derzelve vermaken, vertroosting en vergenoeging verliezen. Bezit gij nu een genoegzaam

welvaren, een bloeiend huisgezin, gezondheid naar het lichaam, vergenoeging des gemoeds, en een grote achting, gij zult al deze zaken verliezen; en zal dit geen groot verlies voor u zijn? Zijn dit niet de dingen, daar uw begeerten aan gebonden zijn, en daar al uw wensen en onderzoekingen in eindigen? Ik vrees, dat die zodanig voor de meesten uwer zijn. Degenen, die hun deel alleen in dit leven hebben, zoeken niet anders dan deze dingen; al wat zulken vragen, is: Wie zal ons het goede doen zien? (dat is enig werelds goed) en wanneer zij deze dingen verliezen, dan verliezen zij zeker alles. Zij mogen zeggen, dat hun goden van hen zijn weggenomen; en wat hebben zij nu meer? Al hetgeen nu begeerlijk is voor het oog, of genoeglijk voor enige uwer zinnen, zal eensklaps voor eeuwig van u weggenomen worden; en is dit niet een zeer groot verlies? Zeker moet het zodanig zijn, zelfs in de ogen van velen uwer; want gij zult datgene verliezen, hetwelk gij boven de hemel en Christus geschat hebt. Mogelijk zijn sommigen uwer zo vast verkleefd aan de tegenwoordige wereld, dat noch beloften van het evangelie, noch bedreigingen u kunnen bewegen om uw sterkten te verlaten; echter zult gij niettegenstaande al uw pogingen om dezelve te behouden, die alle verliezen; want de dood zal u van dezelve scheiden; en o, hoe groot zal dit verlies niet zijn voor u, die niets anders hebt?

(b) Wanneer de Heere u zal straffen, dan zult u het Evangelie, hetwelk gij nu geniet, verliezen, en dan zult u ondervinden, dat hetzelfde een groot verlies is. Het Evangelie heeft schatten voor de armen, ogen voor de blinden, voeten voor de lammen, verstand voor de slechten, vrede voor weerspanningen, pardon voor veroordeelde boosdoeners, een recht op de hemel voor de erfgenamen der hel, leven voor de doden, en gelukzaligheid voor de ellendigen. Dit nu alles te verliezen, wat verlies kan daarmee vergeleken worden? Dit verlies zal u mogelijk, terwijl wij daarvan spreken, gering voorkomen; maar de dag zal komen, wanneer u leren zult het zelf, nadat u het verloren zult hebben, hoog te schatten.

(c) U zult een zeer groot verlies lijden, want u zult de hemel zeker verliezen, indien u in uw zonden blijft. En wie is in staat om de grootheid van dit verlies uit te drukken? Wie kan de diepte Van de beken der wellusten, die eeuwig aan des Heeren rechterhand zijn, peilen? Wie kan dat gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid wegen? Wie kan die wijd uitgestrekte erfenis der heiligen in het licht afmeten? Wie kan de zoetigheid der vruchten van dat paradijs der wellusten bekend maken? Wat oog kan onderscheiden of billijke bevattingen van dat gezegende aanschouwen hebben, hetwelk de heiligen hier boven genieten, alwaar geen wolken zijn, die hun genietingen kunnen verduisteren? Nu, al hetgeen wegens deze zaken kan gezegd worden, dat zult gij alles verliezen. O, gewis een onwaardeerbaar verlies!

Wij noemen deze dingen alleen maar, omdat wij ons haasten om tot een ander stuk over te gaan. Wilt gij weten hoe groot een verlies gij lijdt in hetgeen, wij nu hebben gemeld? Dan wijzen wij, u naar diegenen, welke gewenteld liggen in de

vermakelijkheden der mensenkinderen, en zichzelf verzadigen met de tegenwoordige wereld. Zij zullen u wonderlijke dingen wegens uw verlies verhalen, wanneer hun wereldse vertroosting van hen weggenomen worden. Indien gij weten wilt hoe groot uw verlies door het wegnemen van het Evangelie zal zijn? Gaat naar de zodanigen, die een hart gekregen hebben om hetzelfde te omhelzen, en zij zullen u een verbazend verhaal geven van haar genietingen, door middel van hetzelfde. Maar wie kan zeggen, wat de hemel is? Zulken alleen, die daar geweest zijn; en die zelfs kunnen het nog nauwelijks doen, omdat hetgeen zij ondervinden en genieten, ver boven de allerverhevenste uitdrukkingen zijn. Nu, al deze dingen zult gij verliezen. Maar, wat behoef ik meer te zeggen? Gij zult God en uw eigen ziel verliezen. En indien gij schade lijdt aan uw ziel en de gehele wereld gewint, wat zou het u toch baten? Zeker, uw verlies zou zeer groot zijn; maar hoe groot moet het dan niet wezen. wanneer u niet alleen uw eigen zielen, maar ook met dezelve alles, dat in de tegenwoordige, en alles, dat goed en vertroostelijk in de toekomstige wereld is, verliest?

B. Gelijk u een groot verlies ondergaat, zo moet u ook grote pijnen lijden. Het vorige gedeelte, namelijk de straf van het verlies, heb ik maar als met de vinger aangeroerd, omdat ik in het verklaren van het stellige gedeelte gelegenheid gehad heb, om daar een weinig over te spreken. Maar nu ik gekomen ben om te spreken van de straf des gevoels, zo zal ik, dit meer uitvoerig verhandelen. Doch echter zo, dat het de palen van een redevoering voor deze dag niet te buiten gaat. O zondaren! Ellendig bent gij, indien zeer grote, zware en ondraaglijke pijnen u zodanig zullen maken kunnen. Een gezicht uwer ellende, hiertoe betrekkelijk, zal ik in enige weinige bijzonderheden aan u voordragen.

(a) Wilt gij terecht weten wat uw toestand voor eeuwig zal zijn? Dan moet gij overwegen, wat hetgeen is, dat voor eeuwig zal gepijnigd worden. De Heere zegt ons, dat beide ziel en lichaam zal verdorven worden in de hel, Matth. 10: 28, En vreest u niet voor degenen, die het lichaam doden, en de ziel niet en kunnen doden. Maar vreest veel meer Hem. Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel. Dit geeft ons te kennen wat het onderwerp van die pijn, die de zondaren ondergaan zullen, wezen zal. Het zal niet een vinger of teen, een tand of een lid zijn; o neen! maar de gehele mens, die beide naar ziel en naar lichaam zal worden gepijnigd; en hoe zult gij in staat zijn om dit te kunnen verdragen? Wanneer maar een druppel kokend water op uw hand valt, zo doet het u vanwege de ondraaglijke pijnen uitroepen; maar hoe zult u het kunnen uitstaan wanneer een volle regenvlaag en sulfer, een vloed van brandende toorn, op u geheel zal neervallen? Nu bent u niet in staat een vinger in het vuur te houden, hoe zult gij dan kunnen verdragen, wanneer ziel en lichaam levend in een verterend vuur, in een eeuwige gloed zal worden geworpen? Indien nu de pijn van een gedeelte des lichaams zulke grote ongesteldheden veroorzaakt, wat zal dan uw toestand zijn, wanneer elk vermogen uwer ziel, elk gewricht, zenuw en slagader uws lichaams, boordevol zullen vervuld zijn met de toorn Gods?

(b) Overweegt wie de uitvinder dezer pijnigingen is. Daar zijn vele zeer wonderlijke pijnigingen door het verstand der mensen uitgevonden, die, indien die maar opgenoemd werden, en gij derzelve natuur maar recht verstond, genoegzaam zouden zijn om uw harten met schrik te vervullen. Doch deze alle komen zo ver te kort bij de pijnigingen, die gij zult ondergaan, als de wijsheid des mensen tekort komt bij de wijsheid God is, Die wijs is en het kwaad doet komen, Jesaja 31:2. De oneindige Wijsheid heeft dit kwaad, deze pijnigingen, die tot in eeuwigheid het deel van alle onboetvaardige zondaren wezen zullen, uitgevonden. Heeft de mens de pijnbank, een rooster, een oven (zeven maal heet gemaakt) om de zodanigen, die zij willen straffen en pijn aandoen, uitgevonden? Wat bevattig zullen wij dan moeten maken van de uitvindingen der oneindige wijsheid Gods, wanneer die bezig is om een straf voor zondaren uit te vinden? De oneindige wijsheid Gods weet de gesteldheid van ziel en lichaam zeer wel, alsmede welke vermogens zo van het een als het ander, van het allertederste gevoel zijn, en wat pijnigingen op dezelve kunnen werken. De Heere betoont zichzelf wijs te zijn, niet alleen in het kwaad over zondaren te brengen, maar ook in hetzelfde uit te vinden op zo een wijze, dat het alle straffen der schepselen te boven gaat.

(c) Overweegt wie het is, die deze pijnigingen oplegt, en dit zal ons een wonderlijk gezicht geven van de ellendigheid dergenen, die dezelve onderhevig zijn. Het is de Heere Zelf, Die het doet; en hieruit neemt de Apostel gelegenheid, om de ellende van zulken, die onder deze straffen zullen vallen, voor te stellen. Want wij kennen Hem, Die gezegd heeft, Mijn is de wraak, Ik zal het vergelden, spreekt de Heere. En wederom, de Heere zal Zijn volk oordelen. Vreselijk is het, te vallen in de handen van de levende God, Hebr. 10:30, 31. Indien de Heere maar last gaf aan enig schepsel om ons te pijnigen, al was het maar aan een vlieg om haar zitplaats in het oog te nemen en daar te blijven, hoe groot zou die pijn niet zijn? Maar nog veel verschrikkelijker zou uw toestand zijn, indien de Heere Zijn wijsheid te werk stelde om uit te vinden en te bedenken, wat vermenging van pijniging door schepselen het allergevoeligste zou zijn, en als Hij die dan over u deed komen; dit kon niet anders dan uw toestand ellendig maken, omdat de natuur des mensen vatbaar is, om van elk schepsel troost of verontrusting te ontvangen; en de Heere niet alleen de gesteldheid en het maaksel van ons kent, maar ook dat van al de andere schepselen; en derhalve weet, wat meest tot onze verontrusting en pijniging kan toebrengen. Wanneer de Heere aldus wilde handelen, zo zou zulks zeer ongewone pijnigingen voortbrengen; doch dit zou alles nog niets zijn, vergeleken met Zijn eigen onmiddellijke hand en macht. Zijn kleine vinger is verschrikkelijker dan de samengevoegde macht van al de schepselen; gelijk Zijn verstand niet kan nagespeurd worden, zo kan ook de macht van Hem, Die de dadelijke toebrenger en werkende oorzaak van de eeuwige straf der zondaren is, (die zullen tot straf lijden het eeuwige verderf, van de aangezicht des Heeren, en van de heerlijkheid Zijner sterkte, 2 Thess. 1:9) niet uitgevonden worden. Doch zo aanstonds meer hiervan.

(d) Overweegt wat het is, dat de oneindige kracht en wijsheid Gods aanzet en dit zal u een nog meer schrikkelijke vertoning uwer ellendigheid geven; indien het maar alleen Zijn gerechtigheid was, dan zoudt gij kunnen verwachten, dat dezelve mogelijk zou verminderd worden; maar het is toorn, grimmigheid; ja de allerhoogste grimmigheid, die Zijn wijsheid aanzet om te bedenken, en Zijn macht om uit te voeren, alles, dat u ellendig maken kan. En derhalve zo moet gij noodzakelijk ellendig zijn, en wel boven hetgeen bedacht of uitgedrukt kan worden. Wij vinden een nadrukkelijke plaats, hierop betrekkelijk, in Gods Woord, Nahum 1:2-6: Een ijverig God en een wreker is de Heere, en zeer grimmig, een wreker is de Heere aan Zijn tegenpartijders, en Hij behoudt de toorn Zijner vijanden. De Heere is lankmoedig, doch van grote kracht, en Hij en houdt de schuldigen geenszins onschuldig. Des Heeren weg is in wervelwind, en in storm, en de wolken zijn het stof Zijner voeten. Hij scheldt de zee, en maakt ze droog, en Hij verdroogt alle rivieren: Basan en Carmel kwelen: ook kweelt de bloem Libanons. De bergen beven voor Hem, en de heuvelen versmelten; en de aarde ligt haar op voor Zijn aangezicht; en de wereld, en alle die daarin wonen. Wie zal voor Zijn gramschap bestaan? En wie zal voor de hittigheid Zijns toorns bestaan? Zijn grimmigheid is uitgestort als vuur, en de rotsstenen worden van Hem vermorzeld. Dit is een Schriftuurplaats, zo aanmerkelijk, dat ik niet voorbij kan enige aanmerkingen tot opheldering van dezelve aan u voor te stellen.

- (1) Hieruit kunt u de zekerheid der straffen zien, die over zondaren zullen komen. Indien gij, die in uw zonden blijft, ooit zult ontvlieden, zo moet het zijn, of omdat de Heere u niet wil straffen, of omdat Hij niet machtig is dat te doen. Maar alhier ziet gij, dat Hij beide machtig en willig is, vers 3. De Heere is van grote kracht, en Hij houdt de schuldigen geenszins onschuldig; Hij zal geenszins degenen, die in hun onbekeerlijkheid volharden, laten vrij gaan.
- (2) Hier ziet gij, wat de straf der goddelozen is: Een wreker is de Heere aan Zijn tegenpartijders, en Hij behoudt de toorn aan Zijn vijanden. Het wordt uitgedrukt door wraak en toorn; het is een straf, die de uitwerking is van toorn en wraak, en zal door toorn achtervolgd worden, die tot dat einde is weggelegd.
- (3) Hier wordt aangetoond, wie de werkmeester dezer straf is: het is de grote kracht Gods.
- (4) Hier vindt gij hetgeen Zijn kracht, om de goddelozen te straffen, te werk stelt: het is Zijn ijver: Jaloersheid nu is een grimmigheid des mans, Spr. 6:34 en ijver in God, is de grimmigheid Gods.
- (5) Hier ziet u ook de droeve gevolgen van deze wraak Gods: een wreker is de Heere, een wreker is de Heere. De verdubbeling dezer uitdrukking geeft deszelfs betekenis te kennen, en toont meteen de zekerheid der straf aan.
- (6) Om nog verder, indien het mogelijk ware, op een levendige wijze de verschrikkelijkheid dezer wraak aan te tonen, zo wordt er bijgevoegd: een wreker is de Heere, en zeer grimmig.

(7) Ook wordt de verschrikkelijkheid dezer verschijning Gods tegen zondaren, door een beschrijving van Gods kracht, in deszelfs uitwerking op de redeloze schepselen verder aangetoond. En het is alsof hij zei: Ziet eens hoe schrikkelijk de toestand van zondaren wezen zal, wanneer de Heere zich aan hen begint te wreken, wanneer Hij zich wreken zal door die kracht, waardoor Hij de zee en de rivieren doet verdrogen, en de Basan en de Carmel doet kwelen, die de heuvelen doet versmelten en de aarde doet beven. Des Heeren kracht werd op een aanmerkelijke wijze in het scheppen der wereld vertoond, maar dezelve is op een meer aanmerkelijke wijze zichtbaar geworden in het straffen der goddelozen; hierin is Zijn kracht, ja, de heerlijkheid Zijner sterkte openbaar, dat u tot straf zult lijden het eeuwige verderf van de heerlijkheid Zijner sterkte. De kracht des menschen brengt groter uitwerkingen voort, wanneer toorn en grimmigheid hem als het ware elke zenuw en spier doet uitrekken, dan wanneer hij bedaard en in een gematigden toestand is. Een Simson, wanneer hij toornig was, rukte de pilaren des huizes omver, wat bevattig moet men dan van de uitwerkingen der kracht Gods niet maken, wanneer de grootheid Zijns toorns, de hitte Zijner gramschap en grimmigheid dezelve zullen aanzetten, en doen werken? Mag ik derhalve deze aanmerkingen niet besluiten met hetgeen de Profeet zegt in het 6e vers: Wie zal voor Zijn gramschap bestaan? en wie zal voor de hittigheid Zijns toorns bestaan? Zijn grimmigheid is uitgestort als vuur, en de rotsstenen worden van Hem vermorzeld.

C. Gelijk uw verlies groot en de straf, die gij zult lijden zwaar is zo zullen die beide in een dag u overkomen; en dit is een schrikkelijke verzwarende uwer ellende. In een oogenblik zullen de genietingen dezes levens, al de voorrechten van het evangelie en al de hoop van toekomstige gelukzaligheid, daar onbekeerde zondaars zich mee voeden. verdwijnen; en dan, ja, dan op dat eigen oogenblik, zal de Heere met Zijn aangezicht vol toorn, Zijn hart vol grimmigheid, Zijn handen vol van sterkte, en alle tot verderving van zondaren geschikt, verschijnen. Het is opmerkelijk, dat in het vonnis van de groten dag, op hetzelfde oogenblik en met dezelfde adem, daar zij mee geboden worden van de Heere weg te gaan, (Matth. 25:41) zij ook gezonden worden in het eeuwige vuur.

D. Gelijk die beide op een tijd, zo zullen die ook schielijk en onverwacht u overkomen. Dit vermeerdert uw ellende ten hoogste; een haastig en onverwacht verderf, is een dubbel verderf, om diezelfde reden. Het mag gezegd worden, dat uw verderf niet leeg is, 2 Petrus 2: 3, want, gelijk Christus haastig komen zal, Openb. 22:20, zo zal Hij ook komen met vlamvend vuur, wraak doende over degenen, die God niet en kennen, en de Evangelie van onze Heere Jezus Christus niet gehoorzaam en zijn, 2 Thess. 1: 8. Het is haastig omdat het op een tijd, wanneer het niet verwacht wordt, komt. Velen uwer stellen mogelijk de boze dag ver, en echter weet gij niet hoe nabij die voor sommigen uwer zijn kan; wie kan zeggen dat sommigen, die heden voor des Heeren aangezicht zijn, voor de

naastvolgende dag des Heeren niet in het graf zullen neerliggen? Maar of het zo is, dan niet, wij zijn verzekerd dat het niet lang zal aanlopen, of alle die onbekeerlijk blijven, zullen neergestoten worden aan de zijde des kuils. Het is ook haastig omdat dit verderf gewoonlijk overkomt wanneer het recht tegengestelde verwacht wordt, wanneer zij zullen zeggen: Het is vrede, zonder gevaar, dan zal een haastig verderf haar overkomen, 1 Thess. 5: 3, wanneer die dwaas zich verbeeldde vele jaren rust voor zijn ziel te zullen genieten, overkwamen diezelfde nacht al deze ellenden hem, Lukas 12:20, en dit was een grote verzwarende zijner ellende. Een slag door iemand gegeven wanneer men het tegengestelde verwachende is, is dubbel verbazende.

E. Gelijk al deze dingen, alle de verliezen, al de pijnigingen daar wij van gesproken hebben, haastig en op eenmaal komen zullen, zo zijn die ook onvermijdelijk. Onboetvaardige zondaren kunnen die op generlei wijze ontvlieden; want

- (1) De Heere heeft Zich verbonden dat zondaren zullen gestraft worden. Hij zal de schuldigen geenszins onschuldig houden, Hij heeft het woord gesproken, ja Hij heeft in Zijn toorn gezworen, dat onboetvaardige zondaren in Zijn rust niet zullen ingaan, Hebr. 3:18, en derhalve kunnen zij verwachten dat Hij Zijn Woord zal doen bestaan.
- (2) De Heere wordt niet veranderd, bij Hem is geen verandering, of schaduw van omkering, Jak. 1:17. Hij blijft onveranderlijk dezelfde: Ik de Heere en worde niet veranderd; daarom en bent gij, o kinderen Jacobs, niet verteerd, Mal. 3: 6. Dit is aan de een zijde tot troost van Zijn eigen volk, maar aan de andere zijde kan men daaruit afleiden: Ik de Heere wordt niet veranderd, daarom zult gij die onboetvaardig gebleven bent, in de hel neergestort worden.
- (3) U bent niet in staat om deze slag af te keren. De Apostel merkt aan, dat het dwaze Gods wijzer is dan de mensen; en het zwakke Gods sterker is dan de mensen, 1 Kor. 1: 25. De zwakste kracht Gods tegen de mens is genoegzaam om hem geheel te verderven: ziet zij komen om van het schelden Uws aangezichts, Psalm 80: 17. Hij kan de hoogmoedige zien, en hem vernederen; Zijn oog kan verbolgenheid en verderf uitstrooien, Job 40: 6-8. Indien nu een enkel aanzien ons kan verderven, hoeveel te meer kan dan het geblaas Zijner neus zulks doen? Want van het geblaas Zijner neus worden wij verdaan; en van de adem Gods vergaan wij, Job 4: 9. Indien gij nu niet in staat bent om voor Zijn aangezicht, Zijn adem, of het geblaas Zijner neus te kunnen bestaan; zo zult gij nog veel minder Zijn vinger (die Egypteland door vele plagen verdierf) en Zijn vuisten kunnen verdragen; want wiens hart zal daarvoor kunnen bestaan? Wiens handen zullen sterk kunnen wezen, ten die dag wanneer die handen, die de wateren met haar vuisten hebben gemeten, en de hemelen met de spanne, en het stof der aarde begrepen, en die de eilanden heen werpen als dun stof, u zullen beginnen te drukken, te verpletteren en aan te grijpen? Nog veel minder zult gij in staat zijn, om de Heere te weerstaan, wanneer Hij Zijn toorn over u zal uitstorten, die u hard

zal drukken, gelijk die Heman deed, of wanneer Hij tegen u zal aanlopen met Zijn gehele macht, als een geweldige Man, gelijk een man tegen zijn vijand doet, Job 16:14. In deze toestand zult gij geen hulp van uzelf, noch van enig schepsel kunnen ontvangen, en derhalve is uw ellende onvermijdelijk.

F. Gelijk uw ellende onvermijdelijk is, zo is die ook eeuwig. Het is niet voor een dag, een jaar, een maand, of een eeuw, ja zelfs niet voor miljoenen van eeuwen; maar het is voor eeuwig, het is een eeuwig verderf, een eeuwige gloed daar gij bij zult wonen; de worm en sterft daar niet, het vuur en wordt daar niet uitgeblust, de rook uwer pijnigingen zal daar opgaan tot in alle eeuwigheid, Openbaring 14: 11. Indien een eeuwigheid niet genoeg is, zo zult gij er meer hebben: hier is ellende, uitnemende ellende; gij zoudt wel doen, te denken hoe gij deze toorn zult kunnen ontvlieden.

Wij hebben nu gedurende enige tijd met het verhandelen van dit onderwerp bezig geweest, en mogen wij nu besluitende met de profeet niet vragen: Wie heeft onze prediking geloofd? Wie van u allen, die gedurige toehoorders bij het verhandelen dezer stof geweest bent, is overtuigd geworden van zonden? Ik vrees zeer weinigen, of mogelijk niemand. Indien er maar een ziel onder u allen gevonden wordt, die ontdekking van zijn zonde en ellendigheid verkregen heeft, zo zal de blijde tijding die wij nu in het vervolg aan u zullen verkondigen, de zodanigen zeer aangenaam zijn, en wij wensden dat de Heere hen dat geen, waar zij naar verlangen, zal schenken.

Maar tot u allen die nog vast slapen, en nog zo ongevoelig bent dan ooit, zullen wij nog enige weinige woorden spreken.

- (1) Wij vragen u af: Hebt u niet gehoord, waarmee wij u hebben beschuldigd? Wat antwoordt gij op dit alles? Ik ben verzekerd dat u niets daar tegen kunt inbrengen dat gewichtig is; en indien gij niet in staat bent uw medemens te antwoorden, gedenkt dan eens hoe verstomd gij zult staan, als gij verschijnen zult voor onze groten Heere en Meester, wanneer Die gezeten is op Zijn heerlijke witten troon.
- (2) Wat is uw voornemen? O gij die daar slaapt; is het nu tijd om te slapen, wanneer u niet weet of gij het volgende ogenblik niet onherstelbaar zult neerzinken in de grondeloze oceaan der eeuwige en ondraaglijke toorn Gods?
- (3) Wij kunnen niet weten of deze uw verhardheid de Heere niet tot die mate van toorn zal verwekken, dat u nooit meer een waarschuwing zult genieten; hoe verschrikkelijk zou uw toestand zijn, wanneer Hij zou zeggen: Laat deze ledige en onvruchtbare zondaren tot in eeuwigheid geen vruchten voortbrengen? Of indien Hij de dood nog heden deze last zou geven: Gaat tot die verharde zondaren, die Ik lang door mijn dienstknechten heb laten aanzoeken om hen te overtuigen van hun gevaar, grijpt ze aan, en brengt ze terstond voor Mij, en Ik zal hen doen ontwaken, doch het zal hen niet tot voordeel zijn? Hoe zullen uw harten kloppen, uw oren klinken, uw geesten

wegzinken, wanneer u dat verschrikkelijke vonnis zult horen uitspreken, Matth. 25: 41: Gaat weg van Mij, gij vervloekte, in het eeuwige vuur, dat de duivel en zijn engelen bereid is. Indien gij dit nu wilt ontvlieden, zo ontwaakt bijtijds, en neemt uw toevlucht tot de Heere Jezus Christus; haast u te ontvlieden, eer het besluit bare, (gelijk kaf gaat de dag voorbij) terwijl de hittigheid van des Heeren toorn over ulieden nog niet en komt; terwijl de dag des toorns des Heeren over ulieden nog niet en komt, Zef. 2: 2.

Einde van het eerste deel.

Tweede deel

In zich behelzende: *Des mensen herstelling door het geloof in Christus, of des overtuigden zondaars toestand en genezing*, over Handelingen 16: 29, 30 en 31.

En als hij licht geëist had, sprong hij in, en werd zeer bevende, en viel voor Paulus en Silas neer aan de voeten. En hen buiten gebracht hebbende, zei hij: Lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde? En zij zeiden: Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis.

Wanneer wij onze leerrede over Rom. 11:23 begonnen te verhandelen, merkten wij aan, dat er drie gewichtige vraagstukken zijn, waarin de mens een voornaam aanbelang heeft: Wat heb ik gedaan? Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Wat zal ik de Heere vergelden? Degene nu die in staat is, om deze vraagstukken tot voldoening te beantwoorden, zal, indien hij dezelve overeenkomstig zijn kennis betracht, zeker de gelukzaligheid deelachtig worden.

Het eerste vraagstuk hebben wij enigermate uitgebreid beantwoord; wij hebben u aangetoond wat u gedaan hebt, en wat de gevolgen daarvan zijn, dat u allen gezondigd hebt, en daarom de heerlijkheid Gods derft. Nu zullen wij tot het tweede vraagstuk: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde, overgaan; en tot een grondslag van hetgeen wij die aangaande voorgenomen hadden te verhandelen, hebben wij de nu voorgelezen woorden, in welke beiden het vraagstuk en deszelfs antwoord duidelijk wordt opengelegd, verkoren.

Eerste verdeling

In deze tekst en deszelfs samenhang vinden wij het verhaal der bekering des stokbewaarders te Filippi, een stad in Macedonië; waarin ons vele zaken, die zeer aanmerkelijk zijn, voorkomen.

1. De persoon die bekeerd werd die verdient een bijzondere aanmerking; hij was een heiden, en wel van de ruwste soort, die onderwezen was blindelings te gehoorzamen hetgeen hem geboden werd, zonder ooit te onderzoeken of het recht, dan of het verkeerd was; hij had des avonds tevoren de voeten der Apostelen verzekerd in de stok, en hen in ketenen gesloten. Wanneer de Heere voornemens is zegentekens Zijner genade op te richten, dan is Hij niet gewoon daartoe uit te kiezen de zedige, de wijze, en beschaafde soort van zondaren, opdat zij niet in zichzelf zouden roemen; maar Hij verkiest een Maria Magdalena, die zeven duivelen had; een Saulus, die een vervolger was, een onbeschaafde stokbewaarder, opdat geen vlees zou roemen voor Hem, 1 Kor. 1:26-29.

2. De plaats daar hij bekeerd werd is een gevangenis; een plaats daar de leraren niet gewoon waren te komen, dan wanneer zij daar gebracht werden om hun te beletten, dat zij niet zouden trachten zondaren te bekeren. Wanneer de Heere voornemens is om een zondaar tot Hem te trekken, dan ontbreekt het Hem aan geen middelen om hetzelfde te volvoeren; Hij kan maken dat de plaats die als een middel geschikt is om het Evangelie te verdrukken, tot deszelfs uitbreiding dienen moet.

3. De werkzaamheden der Apostelen, gedurende hun gevangenis, zijn opmerkingswaardig: een gevangenis is niet in staat om hun te beletten, dat zij de Heere niet zouden loven. Soms hebben zulken die treurden, wanneer zij in vrijheid waren. in de gevangenis zijnde gezongen. De Heere deelt Zijn beste en grootste vertroosting, wanneer Zijn volk die het meeste nodig heeft, aan hen mee: Hij kan een stinkende oneraardse gevangenis met de geur Zijner welriekende olie verzoeten; Hij kan de harde ketenen verzachten, door dezelve, als het ware, te bekleden met de reukvervullingen Zijner genade; Hij kan de benauwdheid ener gevangenis verruimen, door Zijn goede Geest, die vrijheid brengt alwaar dezelve gevonden wordt. Hun harten waren dankbaar voor de weldadigheden die zij genoten; en de Heere verkoos die tijd om verse weldaden aan hen te schenken: een krachtig bewijs dat het een goede zaak is, de name des Heeren te danken: Hem voor vorige weldaden te loven, brengt nieuwe weldaden met zich; gelijk vermenigvuldiging van weldaden, de grootste vergenoeging van een milddadig mens is.

4. De gelegenheid van des stokbewaarders bekering was een aardbeving, die de gevangenis bewoog, de deuren opende, en de ketenen deed afvallen: zeker een wonderlijke soort van aardbeving, die de banden der gevangenen losmaakte. Wanneer de Heere voorneemt een zondaar te ontwaken, dan zal Hij, indien niets minder het teweeg kan brengen, het door een wonderwerk doen.

5. Het is onze opmerking waardig, dat de eerste invloed dezer voorzienigheid dodelijk scheen en tot verder van die mens, wiens zaligheid beoogd werd. De eerste voorkomingen Gods tot zaligheid van zondaren kunnen een zeer wonderlijke invloed hebben; zij kunnen zo ver zijn van zondaren, welker zaligheid bedoeld wordt, nader te brengen, dat zij schijnen hun verder daar vanaf te leiden; gelijk te zien, is in de stokbewaarder, die zichzelf wilde doden.

6. Hun toestand en gedraging onder deze bedeling der voorzienigheid is niet minder opmerkelijk: ofschoon de aarde geschud werd, zo waren nochtans hun harten zo niet gesteld, maar waren in een gezegende rust en bedaardheid; zij wisten dat die God die de aarde deed schudden, hun God was; en dat deszelfs last was niet om hun te beschadigen, maar om hen hulp toe te brengen. Dit houdt een Christen onder beroerende voorzienigheden bedaard; de zee mag woeden en zich verheffen, maar de rotssteen waarop hij rust, staat vast, en kan

niet bewogen worden. Een verder bewijs van hun gestalte vinden wij in hun zorg voor des stokbewaarders behoudenis. Sommigen zouden gedacht hebben, dat dit een mooie gelegenheid voor hen was om te ontvlieden; maar zij integendeel dragen zorg voor zijn leven, ofschoon het mocht strekken om hun eigen leven in gevaar te stellen; zij doen goed aan hun vijanden, en hebben hun haters lief.

7. Hun woorden tot de stokbewaarder zijn ook opmerkelijk: Doet uzelf geen kwaad. Zij spraken te rechter tijd om zonde te verhoeden, zij stelden de zonde zodanig voor, dat die hem te hatelijker mocht voorkomen, en nemen de verzoeking weg; hierin laten zij ons een voorbeeld na. Wanneer wij het verderf van anderen willen voorkomen, dan moeten wij zulks in tijd verrichten: hadden zij nog een weinig vertoefd, zo zou deze man zijn verloren geweest, en buiten alle herstel; wanneer wij de zonde zo willen ontdekken dat die zondig blijkt te zijn, dan moeten wij die vertonen onder zulke gedaanten, die waarschijnlijk de zondaar zullen aanzetten om daarvan af te staan; doet uzelf geen kwaad. Zelf behoudenis is hetgeen de natuur ons leert, want zichzelf te kort te doen is zelfs direct strijdig met de grondbeginselen der gezonde rede, die ons tot het gebruiken van alle middelen, die tot zelf behoudenis strekken, kan aanzetten. Verder nemen zij de verzoeking weg: Degenen die zondaren met kracht van de zonde willen doen afstaan, moeten aan hen vertonen, dat de gronden daar zij op steunen, misvattingen zijn. De stokbewaarder veronderstelde dat zij ontvlucht waren, en dat hij om hunnentwille zou gestraft worden; en om nu dit ingebeeld gevaar te ontgaan, zo zou hij een zeker verderf over zichzelf hebben gebracht. Aldus vervallen zondaren om ingebeelde gevaren te ontgaan in wezenlijke kwaden; en om ingebeelde voordelen te bejagen, verliezen zij het ware gewin. Derhalve behoren leraren en anderen, wanneer, zij de zodanigen behandelen, te trachten hen in deze zaak licht te geven: doet uzelf geen kwaad, want wij zijn allen hier. Hier zou men kunnen vragen, hoe dat zij hem konden zien, daar het nacht was, en hij hen niet zag? Hierop antwoord ik, dat er mogelijk maanlicht of een kaars geweest is in het buitenste vertrek, waardoor zij konden zien wat daar geschiedde, daar hij echter in de uiterste hoeken van de binnensten kerker, waar zij met ketenen gebonden waren, niet kon zien.

8. Wij merken aan, de invloed die deze vermaning, deze tijdige raadgeving, die een bestraffing in zich vervatte, op de stokbewaarder had; het overtuigde hem, het bracht hem in deze bevende en nederige gestalte daar wij hem in beschreven vinden. Hier zouden we vele aanmerkelijke waarheden kunnen aantonen. De genade begint gewoonlijk te werken, wanneer zondaren tot een hoge en zware trap van zonden gekomen zijn: terwijl deze man een bloedige misdaad overlegde, en zichzelf in zijn voornemen reeds gedood had, toen verkoos de genade om hem aan te grijpen; wanneer Saulus verhit was in zijn vervolgingen, dezelve uitstreckende zelfs tot vreemde landen, toen nam de genade die gelegenheid waar; zij spreekt de zondaren niet aan in hun vrolijke tussenpozingen, maar om deszelfs kracht te betonen bewerkt die hen, wanneer zij op hun ergste zijn.

Wederom, wat een krachtige verandering kan een woord niet uitwerken, wanneer des Heeren Geest daarmee gepaard gaat? Hij die door een aardbeving niet kan worden afgeschrikt van zondigen, wordt overwonnen door een woord: een woord doet hem, die hun voeten in de stok verzekerd had, aan hun voeten neervallen; een woord opent deze man zijn ogen, om te zien hetgeen hij nooit tevoren gezien had; het vervult zijn hart met aandoening omtrent zijn zaligheid, een zaak daar hij tevoren niet aan gedacht had; en de vrees voor die toorn, die hij weinig ontzag, wanneer hij op het punt stond om zichzelf op een verschrikkelijke wijze, door zelf moord, in hun handen te werpen, doet hem nu beven, neervallen, en uitroepen: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Het doet hem diegene eren, die hij tevoren weinig achting toedroeg, hij noemt hen lieve heren; een benaming van eer en achting, een grote verandering voorwaar, hier is een aaneenschakeling van wonderen. De schrik des Heeren doet het stoutmoedigste hart beven: een vervolger die wegens zijn zaligheid geen aandoening had, begint dezelve te zoeken; en zijn grote aandoening van het hart vertoont zich in deszelfs uitwerkingen; zij breekt uit in beving des lichaams. en in die angstvallige vraag die wij vinden in de tekst.

9. Hier zal het de moeite waard zijn te onderzoeken, waar hij van overtuigd was. Dat deze man van gevaar overtuigd was, is klaar, dat het niet was het gevaar van gestraft te worden over het laten ontvluchten der gevangenen, is niet minder zeker; want hij was nu bevrijd van de vrees die hij dienaangaande had: in een woord, hij was overtuigd van zijn zonde en ellendigheid; dit blijkt klaar uit de besturing die de Apostelen hem gaven; het zou godslastering zijn, te denken dat zij zijn toestand misvatten; ook stelt de uitkomst dit buiten allen twijfel; want het geneesmiddel wordt hem zodra niet voorgesteld, Of het heeft zijn uitwerking; de besturing stelde het gemoed van deze man gerust, en dit toont klaar aan, dat het zonde en ellende was die hem onder het oog kwam, het was de vloek der wet die hem vervolgde. Het is niet nodig dat wij onze tijd verspillen in te onderzoeken, wat zonden het waren daar hij van overtuigd werd: dat de zonde van zelfmoord de eerste was, is uit hetgeen wij reeds gezegd hebben waarschijnlijk. Wanneer de kaars des Heeren het binnenste van een zondaar met licht vervult, dan is de eerste zonde die gewoonlijk gezien wordt, de een of andere zware zonde, en gewoonlijk zulk een die het laatste bedreven is; deze zonde van zelfmoord was nu zo even bedreven, en het was een afschuwelijke zonde. Maar ofschoon dit de eerste mocht zijn, zo hebben wij geen reden om te denken dat dit de enige was; integendeel, wij hebben reden om te denken, dat de Heere aan deze man een uitgebreid gezicht van al zijn andere goddeloosheden heeft gegeven: wanneer de Heere een kaars in van de zondaar binnenste ontsteekt, ofschoon de een of andere zware zonde zich het eerste opdoet, zo zal die echter haast andere zonden vertonen, ja het afschuwelijke hart, hetgeen nooit tevoren beschouwd was, doorzoeken, en ontdekken dat het vol zonde is. De Heere geeft soms aan zondaren te kennen al wat zij ooit gedaan hebben, door hen een zonde te ontdekken, en dus was het ook buiten twijfel met deze stokbewaarder gesteld.

10. En ten laatste, de uitwendige gestalte daar deze bedrukte man in was, wanneer hij die droevige vraag voorstelde: Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde? verdient onze opmerking: hij' viel neer op zijn aangezicht; niet om hen te aanbidden; dit zouden de Apostelen, niet toegelaten, maar zulks verhinderd hebben, gelijk bij andere gelegenheden; maar het geschiedde alleen uit een burgerlijke achting die hij aan hen bewees; volgens de gewoonte dergenen die iets verzochten in de Oosterse landen; of zijn bevende een waren niet in staat om zijn lichaam te dragen; of mogelijk zullen die beide dingen deze gestalte veroorzaakt hebben.

De andere zaak die wij te overwegen hebben, is het antwoord dat de Apostelen op de voorgestelde vraag des stokbewaarders gaven: Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden, gij en uw huis. Dit antwoord vervat in zich het leven en de kracht van het evangelie, en het is dit gedeelte der voorgelezen woorden, dat wij in het bijzonder voorgenomen hebben te verhandelen: doch ik zal de verklaring daarvan zo lang uitstellen, totdat ik hetgeen ik wegens deze vraag denk voor te stellen, zal hebben afgehandeld, omdat ik niet geneigd ben u met een al te uitgebreide verklaring dezer woorden te vermoeien.

Uit de vraag zelf dan zullen wij, volgens de verklaring die wij zo even van deszelfs betekenis gegeven hebben, deze stellige lering aan u voordragen en verhandelen: namelijk: Dat een zondaar die terecht ontdekt en overtuigd geworden is van zonde en ellendigheid, welke noodzakelijk daarop volgt en mee gepaard gaat, de zaligheid met ernst zal ter harte nemen, of met aandoening deze vraag voorstellen: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Dit zien wij dat de eerste vrucht der overtuiging is in de stokbewaarder: Lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde? Dit was ook de eerste uitwerking van die overtuigden en bekeerden, Hand. 11:37. en zo zal het ook zijn met allen die waarlijk ontdekt en overtuigd worden van zonden, tenzij er enige zulke omstandigheden mee gepaard gaan die het noodzakelijk verhinderen; waarvan meerder in het vervolg.

In het verhandelen van deze leer zullen wij

1. Enige weinige zaken tot opheldering aan deze leer vooraf laten gaan.
2. Naspeuren wat deze zaligheid is, daar overtuigde zondaren naar zoeken.
3. Zullen wij enige opening van deze aandoening omtrent de zaligheid, die het uitwerksel der overtuiging is, trachten te geven. En
4. Aantonen wat de reden is, waarom overtuigde zondaren de zaligheid ter harte nemen.

Vooreerst, wij zullen tot opheldering van deze leer u enige weinige voorstellingen ter overweging geven. Namelijk,

a. Dat overtuiging dat gezicht is, dat zondaren van hun zonde en ellendigheid verkrijgen, wanneer de Geest des Heeren die aan de ziel ter beschouwing, in zijn natuur en onafscheidelijke vereniging met elkaar voorstelt, alsmede van de zondaar aandeel en aanbelang in dezelve, en dat in zulk een klaar licht, dat hij genoodzaakt wordt die op te merken.

(1) Wij zeggen dat des Heeren Geest de zonde en ellende in deszelfs eigen natuur aan de zondaar voorstelt in een helder licht. Daar is niemand die niet enige bevatting van zonde en ellende heeft, een iegelijk spreekt van dezelve; de opvoeding, de verkondiging des Woords, en de bekering in de wereld, hebben in de gemoederen van een ieder enige bevattingen van zonde verwekt; maar wat de klare ontdekking van zonden in deszelfs eigenlijke natuur aangaat, weinige zijn er die dezelve hebben. De gedachten die mensen van zonden hebben, zijn gewoonlijk gelijk het denkbeeld dat iemand van een pad heeft, die hij nooit in een helder daglicht heeft gezien; wanneer men hem zei wat een afschuwelijk schepsel het was, en daarenboven hem een in het schemerlicht (wanneer hij dezelve niet kon onderscheiden van een fraai stuk git, dat daar bij lag) vertoonde, zo zou het verhaal weinig aandoening op hem hebben, ook zouden zijn gedachten wegens deszelfs lelijkheid en afschuwelijkheid de zaak zelf niet beantwoorden; maar indien de zon een straal van haar licht op het walgelijke schepsel uitschoot, dan zou hij hetzelfde zien, en mogelijk zou dan zijn hart inkrimpen, en hem met afkerigheid daarvan vervullen. Even alzo is het met onovertuigde zondaren gesteld, zij zien de zonde, doch het is maar alleen bij het schemerlicht der rede, opvoeding of de uitwendige verkondiging des Woords; en daarom zijn zij deswegen niet aangedaan, noch zien daar geen bijzondere afschuwelijkheid in, totdat des Heeren Geest een straal van bovennatuurlijk licht doet neerdalen, en dan vervult dat zeer schielijk de ziel met een beschouwing van deszelfs uitnemende zondigheid, die het hart daarvoor doet beven, en dezelve met afkerigheid doet aanzien; het geval is even hetzelfde, met opzicht op die ellende die op de zonde volgt, en daarmee gepaard gaat: tot die tijd toe, dat de Heere Zijn arm in het gezicht van de zondaar ontbloot, en in zijn ziel enige druppelen Zijns toorns uitstort, hem die bewustheid gevend dat het maar druppelen zijn, zal hij nooit recht gepaste aandoening daarover hebben.

(2) Des Heeren Geest vertoont niet alleen aan de ziel in de overtuiging, de zonde en ellende in deszelfs eigenlijke natuur, maar ook in haar verknochtheid met de anderen. De Heere heeft zonde en hel aaneengeschakeld; het is altijd zo geweest, ofschoon zondaren altijd daar zo niet van denken. Ongegronde bevattingen van God, alsof Hij alleen Goedertieren was; van Zijn lankmoedigheid, in het uitstellen der straf van de zodanigen die een dubbel verderf verdienen; van de spitsvondige redeneringen van de satan, van de wereld met deszelfs bedrieglijke begeerlijkheden, verwekken of een overreding dat zonde en toorn van elkaar kunnen afgescheiden worden, of anders een vermoeden dat het zo zeker niet is, dat zij aan elkaar zijn vast geschakeld,

gelijk het Woord haar zegt, en de leraren haar verzekeren; maar de Geest des Heeren stelt die beide in deszelfs afhangig van, en verknochtheid met elkaar, in zulk licht aan het gemoed van de zondaar voor, dat hij niet anders kan geloven, dan dat zij niet kunnen afgescheiden worden.

- (3) De Geest des Heeren ontdekt ook aan de zondaar wat een groot aanbelang hij in de zonde heeft, en bijgevolg ook in die weeën, die daaraan zijn vastgehecht. Hij doet hem niet alleen de pad zien, van ver kruipende, maar zelfs op zijn klederen; Hij zegt hem niet alleen dat een zeker mens gezondigd heeft, gelijk Nathan in de gelijkenis deed, maar Hij maakt ook de toepassing, zeggende: Gij bent d.e man; Hij vertoont de zondaar niet alleen de hel en de zonde als aan elkaar vast geschakeld, maar laat hem ook zien dat het een einde der keten, de zonde, aan hem zelf is vastgehecht; en dit alles ontdekt Hij met zulk een klaarheid, die de zondaar verplicht om het op te merken.

b. Wij stellen vooraf, dat er verscheidene trappen in de overtuiging zijn, zo met opzicht op deszelfs klaarheid, als uitgebreidheid, en duurzaamheid. Enige flauwe stralen vallen op sommige mensen, die hun ogen enigszins boven de kracht der natuur openen, waardoor zij een weinig klaarder dan anderen zien; op andere breken volkomen stralen door, hen alles onderscheidenlijk ontdekkende, gelijk de zon wanneer zij schijnt in haar kracht; aan sommigen worden maar enige weinige zonden ontdekt, aan anderen komen zeer vele zonden onder het oog, het licht dat sommigen beschijnt, is alleen gelijk een uitschietende bliksem, die het huis met een schielijk licht vervult, maar terstond weer verdwijnt, of gelijk de verwarmende stralen der zon voor een regenvlaag, die haast weggaan, en de hemel met donkere wolken vervullen: zo zeer zijn de overtuigingen met opzicht op deszelfs trappen van klaarheid, uitgebreidheid en duurzaamheid onderscheiden. Van deze overtuigingen die alleen flauw zijn, en maar over weinige zonden gaan, spreken wij hier niet; omdat wij handelen van een zondaar die volkomen ontdekt, of overtuigd is.

c. De uitkomsten en gevolgen der overtuigingen zijn niet minder verscheiden. Deze flauwe ontdekkingen van zonden, die velen verkrijgen door de verkondiging des Woords, of door ontwakende voorzienigheden, brengen gewoonlijk de mens niet verder, dan tot enige flauwe begeerten om verlossing te erlangen; of indien dezelve nog dieper gaan, zo gaan zij zelden verder dan tot goede voornemens, en daar eindigen zij. De grote flikkeringen van licht die in de gemoederen van sommigen komen, vallen dikwijls kwalijk uit, en worden tot niets; het gaat veelszins met de mensen, die dezelve verkrijgen, gelijk met iemand die door een schitterden bliksem, op zijn bed schietende, wordt wakker gemaakt; het geluid van een donderslag daarop volgende, kan iemand wel doen opspringen voor en aler hij terdege wakker is, en het licht op een onverwachte wijze vele dingen ontdekkende, veroorzaakt een grote verwarring in zijn gemoed; maar het geluid schielijk overgaande, en het licht verdwijnende, zo nodigen hem

de natuurlijke gesteldheid zijns lichaams, en de zachtheid en gemakkelijkerheid van het bed daar hij op ligt, om weer opnieuw te slapen; en ofschoon hij door dat flikkerende licht gezien heeft dat het vertrek vol vijanden was, zo wordt hij nochtans licht overreed dat hetzelfde maar een bedrieglijke inbeelding is geweest, en derhalve legt hij zich weer neer en geraakt vast in slaap. Aldus is het ook met velen gesteld, zij horen het donderend geluid der wet, door de verkondiging des Woords, en soms schiet de Geest Gods door hetzelfde een straal van licht in het hart, die de ziel geheel met schrik, vervult, ontdekkende de dodelijke vijanden die daarin wonen, en heimelijk geliefkoosd worden; dit doet zondaren schielijk opspringen, en mogelijk uitroepen, zij worden ontwaakt uit hun gerustheid, en staan uit hun bedden van zorgeloosheid op. Nu zou men immers billijk denken, dat zulke mensen reeds ver gekomen waren; maar eer men het denken zou, zijn ze weer in een vasten slaap, en keren met de hond weer tot hun eigen uitbraaksel, en met de gewassen zeug tot de wentelingen in het slijk, zij vervallen weer tot hun vorige zonden; en waarom toch, wat is de reden? Omdat geen trap van overtuiging het hart kan veranderen, en omdat overtuigingen van korte duurzaamheid eerder doen verschrikken, dan terecht ontwaken; derhalve, wanneer de natuurlijke geneigdheid van het hart aanzet om nog een weinig te slapen, en de satan, zich voegende naar deze gestalte des vleselijke gemoeds, het zijn ook toebrenge, trachtende de ziel weer in slaap te wiegen, zo kan die niet anders dan verkiezen om weer te slapen; want de straal des lichts is verdwenen, en de stem des leraars, of der Voorzienigheid, worden door de kracht dezer aanzoekingen uit het gemoed verbannen: en hierin eindigt de godsdienst van zeer velen, die bij Avondmaalstijden en bij andere gelegenheden iets schenen te zijn.

d. Wanneer wij van mensen die terecht en diep overtuigd zijn, en van bijblijvende overtuigingen spreken, dan verstaan wij daar niet door, dat er een bepaalde trap of mate van overtuiging is, daar allen toe moeten komen die gezaligd worden; ook is onze mening niet dat er enige trap van overtuiging is die altijd door het geloof wordt achtervolgd; want van diegenen die op het diepste overtuigd zijn, zijn er velen die op de een of andere wijze tekort komen en verloren gaan; zij kunnen tot wanhoop vervallen, of valse hulpmiddelen gebruiken, zij kunnen de overtuigingen geheel kwijt raken, gelijk aan sommigen geschied is en dan openbaar goddeloos worden; ook is onze mening niet dat een iegelijk, eer hij tot het ware geloof komt, een lange tijd onder overtuigingen moet blijven; want wij zien het tegengestelde in de stokbewaarder, die aanstonds geloofde en zich verheugde, en dus ras van zijn overtuigingen was bevrijd. Tot besluit, wij spreken alleen van een diepe en doordringende overtuiging, in tegenstelling van die flauwere soort, die de mens zelf niet verder brengt dan tot de begeerte des luiaards, of tot enige voornemens die niet uitgevoerd worden; en wanneer wij van een blijvende overtuiging spreken, dan is het in tegenstelling van die vlagen die aanstonds weer overgaan, en die geen anderen invloed hebben, dan om zondaren die maar half ontwaakt zijn, te doen verschrikken, en

vanwege hun vrees te doen uitroepen, doch welker vrees aanstonds wordt gestild, en die dan weer vaster slapen dan ooit.

e. Onze leer moet alleen maar verstaan worden van diegenen, dewelken nog aan deze zijde der eeuwigheid zijn; want de verdoemde zondaren zijn zeker genoegzaam ontwaakt; echter kan van hen niet gezegd worden, dat zij zaligheid zoeken, omdat zij volkomen overtuigd zijn dat zij geen zaligheid kunnen verwachten; hetzelfde kan men ook zeggen van zulken, die reeds schipbreuk geleden hebben op de rots der wanhoop, dewelken ofschoon zij nog niet in de hel zijn, echter desnietteenstaande oordelen dat zij die niet kunnen ontvlieden; onze leer moet met opzicht op zulke mensen niet verstaan worden.

f. Wij stellen ook niet in onze lering, dat de overtuigingen hoe diep, klaar, en bijblijvende die ook mogen zijn, in zaligheid eindigen; maar wel in een ernstige aandoening omtrent dezelve. Iemand kan aandoeningen hebben, en onderzoek doen naar datgene hetwelk hij mogelijk nooit bekomen zal; iemand die nooit zalig zal worden, kan echter vragen: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Zo vraagde ook de jongeling, in het Evangelie vermeld: Wat moet ik doen opdat ik het eeuwige leven beërve? Echter, zo ver het ons uit de Schriftuur blijkt, heeft hij hetzelfde niet verkregen. Deze dingen ter opheldering van onze leer vooraf gesteld zijnde, zo gaan wij nu over tot de

Tweede voorgestelde zaak, namelijk te onderzoeken wat die zaligheid is, omtrent welke ontwaakte zondaren zijn aangedaan, en waarnaar zij zoeken. Zaligheid, gelijk een iegelijk bekend is, betekent een verlossing van de een of andere zaak die men als gevaarlijk, kwaad, en schadelijk aanziet. Niemand kan de zaligheid deelachtig worden, dan de zodanigen, die of onder zulke kwaden liggen, of die in gevaar daarvan zijn; en dan kunnen zij eerst gezegd worden gezaligd te zijn, wanneer zij, van die kwaden, of van deszelfs gevaar verlost worden; wanneer zij van benauwdheden verlost zijn, of hun veiligheid verzorgd is. Dit is de gemene betekenis van het woord, maar wanneer het gebruikt wordt met opzicht op overtuigde zondaren, dan geeft hetzelfde iets meerder te kennen; dan heeft het niet alleen opzicht op verlossing van het kwade, maar ook op de genieting van God en van alle goed; in deze zin wordt het dikwijls in de Heilige Schriftuur gebruikt: zaligheid betekent daar niet alleen een verlossing van de helle, maar ook een recht op de hemel; en daarom worden de gelovigen reeds erfgenamen der zaligheid genaamd, Hebr. 1:14, alwaar de Apostel, sprekende van de engelen zegt: Zijn ze niet alle gediensstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden, om dergener wil die de zaligheid beërven zullen? In een woord, de zaligheid daar zondaren naar staan vervat beide een bevrijding van zonde, en een recht ten leven in zich; en om deze reden vervat de vraag in deze tekst twee andere vragen in zich.

De eerste vraag is: Wat moet ik doen, opdat ik vergeving mijner zonden verkrijg? De zondaar ziet dat het de zonden zijn die de hel over hem brengen; en derhalve, tenzij die vergeven worden, wanhoopt hij geheel en al om van de helle, en de toorn Gods bevrijd te worden; het laatste ziet hij dat onmogelijk te verkrijgen is, voordat hij het eerste deelachtig wordt; gelijk de zonde aan de helle, zo is de vergeving ook aan de zaligheid, bestaande in een bevrijding van de helle, verknocht; of liever, de bevrijding van toorn is vastgehecht aan de vergeving; dit zien wij klaar uitblinken in het gedrag der overtuigde zondaren, hetgeen wij vinden in Micha 6: 6, 7: Waarmee zal ik de Heere tegen komen, en mij bukken voor de hogen God? Zal ik Hem tegen komen met brandoffers? Met eenjarige kalveren? Zou de Heere een welgevallen hebben aan duizenden van rammen? aan tien duizenden van oliebeken? Zal ik mijn eerstgeborene geven voor mijn overtredingen? De vrucht mijns buiks voor de zonde mijner ziel? Dit is de rechte taal van een overtuigd zondaar, vergeving van zonden moet hij hebben het koste wat het wil.

De tweede vraag die in onze tekst vervat wordt, is die van de jongeling die tot Christus kwam, Markus 10:17: Wat moet ik doen opdat ik het eeuwige leven beërve? Ofschoon vergeving der zonden, of bevrijding van toorn, het eerste is dat een ontwaakte zondaar als het voorwerp zijner begeerten voor ogen komt, zo is dit echter niet alles hetgeen hij begeert; ook zou de zaligheid, indien het eeuwige leven daar niet bij geschonken werd, geheel onvolmaakt zijn; want de mens kon vergeving hebben, en echter vernietigd of niet toegelaten worden tot de gemeenschap Gods; een weerspannige kan vergeving krijgen, en echter nooit een gunsteling worden. Dat dit een zowel als het andere de bedoeling in de gedachten van een recht overtuigden zondaar is, zal ons uit de volgende aanmerkingen klaar blijken.

a. Wanneer de Heere Zelf zich vernedert om de zodanigen te besturen, dan geeft Hij te kennen dat zij nog iets meer dan vergeving nodig hebben. Jozua 14:2 wordt aan het overblijfsel der Joden, die de Heere geneigd was wel te doen, bekend gemaakt, wat zij van Hem moesten begeren wanneer zij wederkeerden, en wat noodzakelijk was om hen gelukzalig te maken; zij moesten niet alleen, hun ongerechtigheden vergeven, maar zij moesten ook een genadige aanneming bij God, en genieting Zijner gunst deelachtig worden: Neemt deze woorden met u, en bekeert u tot de Heere, zegt tot Hem neemt weg alle ongerechtigheid, en geeft het goede. Genadige aanneming bij God is even noodzakelijk, als de vergeving der zonden, om een ontwaakt zondaar gerust te stellen.

b. Ontwaakte zondaren hebben altijd door hun gedrag klaarblijkelijk aangetoond, dat vergeving alleen niet genoegzaam was om hen voldoening te geven; want zij hebben altijd gezocht naar een gerechtigheid waarmee zij voor God konden verschijnen, en waarop zij hun eis en recht tot het eeuwige leven mochten vestigen, omdat zij overreed waren dat vergeving der zonden zulks

alleen niet kon doen. De Joden die door de barmhartigheid Gods vergeving verwachtten, zochten echter haar eigen gerechtigheid op te richten, alzo zij de rechtvaardigheid Gods niet kenden, Rom. 10: 3.

c. In één woord, een overtuigd zondaar is zo een die overreed is van een toekomstige staat, en dat de dingen dezer wereld hem niet gelukkig kunnen maken; derhalve beoogt hij zeker met deze vraag: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? hetzelfde, dat hij beogen zou indien hij vroeg: Wat zal mij gelukkig maken? Dat een iegelijk ontwaakt zondaar van een toekomstige staat overtuigd is, is buiten allen twijfel, omdat de toorn daar hij zo graag van verlost wilde zijn, voornamelijk plaats heeft in een toekomstige staat; ook is het niet minder klaar, dat het een volmaakte gelukzaligheid is die hij bedoelt, en dat al zijn beroeringen uit de bevattingen van de onbestaanbaarheid zijner gelukzaligheid met onvergeven schuld, ontstaan. Het geen nu nog overig blijft om aan te tonen, is, dat vergeving van zonden alleen hem van de eeuwige gelukzaligheid niet kan verzekeren; dit is zeer licht te bewijzen, want daar zijn twee zaken die de vergeving niet teweeg brengen, en echter is het onmogelijk dat iemand zonder die gelukzalig kan zijn.

- (1) Vergeving der zonden kan de mens geen eis op, noch recht tot het. eeuwige leven en gelukzaligheid geven. De oprechtheid in Adam gaf hem geen recht op de hemel, hoe zou dan iemand kunnen denken, dat vergeving van zonden zulks zou doen? Het eeuwige leven moest de beloning van een aanhoudenden loop van gehoorzaamheid zijn; ook had Adam in de staat der rechtheid, tot die tijd toe dat hij de loop van volmaakte gehoorzaamheid zou voleindigd hebben, geen recht op hetzelfde; veel minder dan kan de gevallen mens enig recht daarop hebben, wanneer zijn zonden alleen maar vergeven zijn.
- (2) Vergeving van zonden maakt de mens niet bekwaam tot de erfenis der heiligen in het licht, of om verkering en gemeenschap met God te hebben. Een overtuigd zondaar zal zien, dat er geen mogelijkheid voor hem is, om toegang te hebben tot de genieting Gods, tenzij een gehele verandering op zijn natuur is gewrocht; want hoe zouden twee van zulke tegenstrijdige naturen een onderling welgevallen in elkaar kunnen hebben? De Heere kan het niet in de zondige natuur des mensen hebben, ook kan de zondige natuur des mensen hetzelfde niet hebben in de heilige natuur Gods; en daar is niemand die kan zeggen, dat de vergeving der zonden de natuur verandert van de mens, aan wie dezelve vergeven zijn.

Om nu alles, dat in dit hoofdstuk gezegd is, te besluiten, zo zeggen wij, dat wanneer een ontwaakt zondaar deze vraag doet: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? het eveneens is alsof hij vraagde: Hoe zal ik de gelukzaligheid deelachtig worden? en dit vervat in zich deze drie zaken:

- (1) Hoe zal ik vergiffenis van mijn zonden verkrijgen?
- (2) Hoe zal ik een recht tot het eeuwige leven bekomen?

- (3) Hoe zal ik bekwaam gemaakt worden om deel te hebben in de erfenis der heiligen in het licht? En zolang het gemoed wegens deze drie vragen niet ten volle voldaan is, zo kan zulk een zichzelf nooit veilig noch gelukkig achten.

Ten derde, wil gaan over om te onderzoeken naar de natuur van deze aandoening, welke de rechte uitslag en het noodzakelijk gevolg van een ware overtuiging is. De natuur en uitwerkingen daarvan zullen wij voor u openleggen in de volgende bijzonderheden.

a. De zaligheid ter harte te nemen, of daarover met ernst aangedaan te zijn, vervat in zich een onvoldaanheid wegens alle andere genietingen, zolang de ziel hier over in het duister is. Een mens kan grote goederen hier op aarde bezitten, en alles kan hem naar de wens zijns harten voorspoedig gaan; doch zodra hij de zaligheid begint ter harte te nemen, zo zal hij' in geen dezer zaken vergenoeging voor zijn gemoed kunnen vinden; wanneer zo een zijn ogen naar zijn bezittingen, rijkdommen ere en gemakkelikheden wendt, dan zal hij zeker moeten besluiten, gelijk Haman in een andere zaak deed, Esther 5: 13: Doch dit alles baat mij niet, zolang ik onzeker ben wegens mijn zaligheid. Deze dingen kunnen geen vergenoeging geven, wat kunnen zij toch een stervend mens baten? Een die vermoedt dat hij op het punt staat om door de toorn Gods verslonden te worden, kan geen zoetigheid in enige dezer zaken vinden, totdat hij eenmaal van die vrees verlost is. Aldus zien wij ook dat het met de stokbewaarder was, hij die een weinig tevoren zo angstvallig omtrent de gevangenen was, dat hij op het punt stond om zichzelf te doden, uit vrees dat zij ontvluucht waren, heeft geen aandoening omtrent die dingen meer; en wij vinden niet dat, terwijl alle de deuren open stonden, hij enige schikkingen maakte om hen te bewaren; ook had hij' geen voldoening, door te verstaan dat zij allen zich nog daar bevonden; deze onvoldaanheid is zo'n onvergenoegdheid niet, als die is waarin sommigen vervallen, die nooit ontwaakt zijn geworden; en welke hen gramstorig, afgunstig, en onvergenoegd doet zijn, omdat hun lot in deze tegenwoordige wereld zodanig niet is als zij het graag wensten; geenszins, maar het is zulk een onvoldaanheid, die vloeit uit een vaste overreding dat deze dingen geen gelukzaligheid kunnen verschaffen, noch geen nakende en gedreigde ellende, die zo verschrikkelijk is in de ogen van een overtuigd zondaar, kunnen afweren.

b. Deze aandoening omtrent zaligheid, vervat in zich een ingespannenheid der gedachten over de gedreigde kwaden., alsmede over de middelen om die te voorkomen. Wanneer de ziel eens een gezicht van zonde en ellende in deszelfs natuurlijke gedaante verkregen heeft, en ziet dat zij met die ellende bedreigd wordt, dan neemt dit de gedachten gevangen, zij kan op geen andere zaken met genoegen werkzaam zijn, dan alleen op de wegen en middelen ter ontvlieding; wanneer andere gedachten invallen, die worden aanstonds met verachting, als ongerijmd, verworpen; het is zeker, dat zo een niet ontkent, dat het zijn plicht is, ook aandoeningen wegens andere zaken te moeten hebben; maar hij oordeelt,

dat het voor tegenwoordig zijn plicht niet is, ja hij denkt dat het voor hem in deze zijn tegenwoordige toestand ongerijmd zou zijn. Het gaat met hem gelijk met een die in een belegerde stad woont, in welke wallen de vijand een bres gemaakt heeft, en dezelve met een schielijke inval bedreigt; in welke toestand die mens zeer wel weet, dat hij verplicht is zijn dagelijkse bezigheden en beroep waar te nemen, maar echter oordeelt hij, dat het in deze tegenwoordige nood niet gevoegelijk is daaraan te denken; want indien de vijand door de bres zou indringen, en de stad plunderen, dan zou hij voor altijd verliezen hetgeen hij door zijn andere pogingen gewonnen had; en derhalve laat hij zijn gedachten en overleggingen gaan om de bres te herstellen, of om de vijand te bevredigen, wanneer hij bevindt dat de plaats het tegen hem niet kan uithouden. Even alzo is het met de toestand van een overtuigd zondaar gesteld, hij weet dat wanneer de toorn Gods hem schielijk zou overkomen, hij voor eeuwig zou moeten verloren gaan; en daarom zijn zijn gedachten geheel en al daarnaar uitgestrekt, hoe hij zal verlost worden van de toekomstige toorn; aldus zien wij de Psalmist werkzaam, wanneer hij zich in vrees bevond van een nakend gevaar, Psalm 13:3: "Hoe lang zal ik raadslagen voornemen in mijn ziel? Droefenis in mijn hart bij dag? Hoe lang zal mijn vijand over mij verhoogd zijn?" Zijn besef dat hij in gevaar was, deden hem vele dingen, hoe hij daarvan mocht verlost worden, bedenken. Dit is altijd de natuur der aandoening, het neemt de gedachten gevangen, en houdt dezelve gevestigd op datgene waar de ziel aanbelang in heeft.

c. Deze aandoening vervat altijd in zich een ernstige begeerte naar de zaligheid. Begeerte ligt altijd in de aandoening des gemoeds opgesloten: wanneer iemand aangedaan is om gedreigde kwaden af te keren, dan begeert hij ook, daarvan bevrijd te zijn; wanneer hij aandoeningen heeft hoe hij enig goed, dat hij nodig heeft, zal verkrijgen, of behouden hetgeen hij reeds bezit, dan is de aandoening der ziel altijd met begeerte vermengd. Dit vloeit uit de natuur van des mensen ziel zelf, want begeerte is niets anders, dan een aanleving der redelijke ziel aan datgene hetwelk haar toeschijnt overeenkomstig, nuttig, en noodzakelijk met haar zaligheid te zijn. Zodat een die overtuigd is, en zijn gevaar ziet, zeker de zaligheid begeert, om deze reden is het dat Christus de Zaligmaker, onder andere erenamen die aan Hem in de Heilige Schriften gegeven worden, ook deze roemruchtige erenaam, de wens aller heidenen, verkregen heeft, Hagg. 2: 7, 8, Want alzo zegt de Heere der heirscharen, nog eens, een weinig tijd zal het zijn, en Ik zal dit huis met heerlijkheid vervullen, zegt de Heere, en het droge doen beven: ja Ik zal alle de heidenen doen beven, en zij zullen komen tot de wens aller heidenen, en Ik zal dit huis met heerlijkheid vervullen, zegt de Heere der heirscharen. Een Zaligmaker zal begeerd worden door de zodanigen, die onder alle volken ontwaakt worden, om te zien dat zij Hem nodig hebben.

d. Deze aandoeningen omtrent zaligheid geeft een aandoening der hartstochten te kennen. Een ziel, vervuld met gedachten wegens toorn, 't zij gedreigde of gevoelende, zal deszelfs hartstochten daarover tewerkstellen, naarmate dat het

oordeel daar een bevatting van heeft; wanneer de toorn enigermate gevoeld wordt, dan zal het de ziel met bedruktheid en treurigheid vervullen; maar wanneer die maar als nakende beschouwd wordt, dan zal het zo een van vrees doen beven; wanneer die vertoond wordt als de ziel verwoestende en verdervende, dan zal het de hoogste haat en afkeer daartegen verwekken: wanneer er enige mogelijke waarschijnlijkheid om te ontvlieden gevonden wordt, dan zal het hoop in de ziel veroorzaken; in Één woord, in een ziel die de zaligheid met ernst ter harte neemt, zal een ieder dezer hartstochtelijke gemoedsbewegingen op haar beurt plaats hebben, naar dat de gelegenheid zich daartoe op doet, of de tegenwoordige werkzaamheid der ziel het vereist, en dezelve opwekt. Indien wij nu maar wegens deze aandoening over zaligheid, zoals die in het gemoed plaats heeft, te handelen hadden. dan zouden wij het hier bij laten berusten; maar wij moeten die hier beschouwen, niet alleen zoals die in deszelfs aard en natuur is, maar ook zoals die zichzelf ontdekt in haar uitwerkselen; en derhalve zeggen wij,

e. Dat alwaar de ziel dus onrustig is wegens het ontberen van zaligheid, peinsachtig daar over, en uitgaande in begeerten naar dezelve, daar zal ook deze inwendige gesteldheid, en aandoeningen des gemoeds zich door woorden naar buiten vertonen; want woorden geven de gedachten der ziel te kennen; en als het gemoed door aandoeningen over een zaak als verslonden wordt, zodat alle deszelfs gedachten daarmee ingenomen zijn, dan moeten woorden zulks noodzakelijk te kennen geven. Weliswaar, iemand kan aandoening hebben over een zaak van minder belang, waarin dit niet altijd doorgaat; maar wanneer de zaligheid ter harte gaat, dan zal de tong zowel als het gemoed werkzaam zijn. Men verhaalt, dat een kind, hetwelk de tongriem had, wegens het gevaar zijns vaders uitriep; hoe veel meer zou dan zijn eigen gevaar zulks gedaan hebben? De Heere Christus zegt, dat uit de overvloed van het hart de mond spreekt, Matth. 12: 34. En zeker, alwaar zeer veel aandoening deswegen gevonden wordt, daar kan het niet licht binnen gehouden worden; het is gelijk een vuur dat in een kamer niet dicht kan besloten blijven, maar lucht moet hebben. Dus zien wij, dat het met de stokbewaarder was gesteld, hetgeen hem het meeste op het hart lag, bracht hij ook het eerste voort, hij roept uit: Lieve heren, wat moet ik doen opdat ik zalig worde?

f. Deze inwendige gestalte der ziel, deze aandoening des gemoeds, is tot het gebruik der middelen leidende. Gelijk de tong werkzaam is in het vragen, en het gemoed in te bedenken, zo zullen ook de overige vermogens des mensen werkzaam zijn in die middelen, die gepast zijn om verlossing teweeg te brengen, op te volgen en te gebruiken. Aldus vinden wij dat het met de stokbewaarder was, hij vervoegt zich aanstonds bij de Apostelen, en verzoekt besturing en hulp van dezelve; buiten twijfel had hij gehoord wat de bezetene dienstmaagd, in het 17e vers van ons teksthoofdstuk, wegens hen had geroepen, dat zij dienstknechten Gods des Allerhoogsten waren, die het hun werk maakten om de

mensen de weg ter zaligheid te verkondigen; en om deze reden vervoegt hij zich tot hen, als het gereedste en beste hulpmiddel om van zijn vrees verlost te worden, en om oplossing te verkrijgen van die gewichtige zwaarigheid, die hem nu zo na op het hart lag.

g. Deze aandoening zal niet alleen aanzetten tot het gebruik der middelen, maar ook opwekken om die naarstig te gebruiken. Het zal de ziel met zo veel vurigheid doen bedrijvig zijn, dat zij die natuurlijke traagheid die in des mensen hart is, als de eigenlijke en aangeboren vrucht der verdorven natuur, zal te boven komen. Een mens die geen aandoeningen heeft, en die maar half ontwaakt is, zal met de luiaard zeggen: Daar is een leeuw buiten, ik mocht op het midden der straten gedood worden; hij zal duizenden nietige zwaarigheden voortbrengen, die hem zullen doen vertragen en terug houden; maar wanneer iemand de zaligheid ter harte neemt, dan zal hij alle die zwaarigheden ras te boven komen, en in weerwil van die alle zich tot het naarstig gebruik der middelen begeven. Zo was het ook met de stokbewaarder, hij sprong in, en werd zeer bevende, en zei: Lieve heren, wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Het ontbrak hem aan geen redenen om te vrezen, dat dit zijn bestaan niet zou voorspoedig zijn; wel hoe, mocht hij denken, zullen die mannen, die ik eerst gisteren zo hard behandeld heb, zo vriendelijk tegen mij zijn, om mij hulp toe te brengen in dit mijn droevig uiterste; en zou die God, die ik getergd heb om mij tot een vijand te zijn, mij enige verlossing schenken? Maar de toorn Gods vervolgde hem zo van nabij, dat hij om geen van deze redenen het durfde uitstellen, maar het waagde, de uitkomst mocht ook zijn wat dit wilde. Een ontwaakt zondaar zal altijd gebracht worden tot dat besluit van die melaatsen, 2 Kon. 7: 3, 4, hij ziet een onvermijdelijke noodzakelijkheid van te moeten sterven, indien hij in deze zijn tegenwoordige toestand stil blijft zitten, of indien hij zichzelf weer vervoegt tot zijn vorige vrienden; derhalve wil hij liever verkiezen. alles op de barmhartigheid Gods en Zijner dienstknechten, die hij als zijn vijanden achtte, te wagen, wel wetende dat in die weg een mogelijkheid is om te leven, hetwelk hij nergens buiten dezelve vinden kan.

h. Deze aandoening zal zichzelf ontdekken, door de ziel in een werkzame wachtende gestalte te brengen gereed om enig bevel aan te nemen, en hetzelfde zonder enig uitstel op te volgen. Een die aldus wegens zijn zaligheid is aangedaan, zal zich niet ophouden met de voorwaarden die hem voorgesteld zijn, te betwisten; maar zal die gretig afwachten, en geredelijk aannemen, indien de betrachting daarvan mogelijk is. Dus zien wij ook dat het met die armen man in onze tekst gesteld was, hij kwam niet om voorwaarden te maken, maar te ontvangen, Lieve heren, zei hij, wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Het is alsof hij gezegd had, ik heb besloten geen zwaarigheid te maken in hetgeen gij mij zult gebieden, zegt mij maar wat ik doen moet, en ik ben gereed om enig voorstel, dat u in des Heeren naam aan mij zult doen, te omhelzen.

Aldus hebben wij de natuur dezer aandoening, die een recht overtuigd zondaar wegens de zaligheid zal hebben, volgens de tekst aan u opgelegd en verklaard. Nu gaan wij voort,

Ten vierde, om te onderzoeken naar de reden, waarom een recht ontwaakt zondaar de zaligheid boven alle andere dingen ter harte neemt: de reden hiervan oordelen wij te zullen kunnen geven in deze vier volgende voorstellingen.

a. Een sterke begeerte van zelfbehoudenis is in het gemoed des mensen gelegd, en zo nauw met deszelfs gesteldheid en maaksel verenigd, dat niemand zich daarvan kan ontdoen. De mens kan al zowel ophouden te zijn, als ophouden zijn zelfbehoudenis te begeren. Niemand en heeft ooit zijn eigen vlees gehaat, maar hij voedt het en onderhoudt het, Ef. 5: 29. Indien dit waar is in een ruimen zin, wanneer eens mensen nabestaande zijn eigen vlees genaamd wordt, zo moet het veel meer waar zijn wanneer het genomen werd, in de allernauwste en bepaaldste zin, voor de persoon des mensen zelf.

b. Het noodzakelijke gevolg van deze begeerte tot zelfbehoudenis, is een volstrekte verfoeiing van elke zaak die met de natuur strijdig is, of die toeschijnt dezelve te zullen verderven; en elke zaak schijnt meer of min verschrikkelijk te zijn, nadat die minder of meerder schadelijk is voor de natuur; alle zaken die ons met een uiterste verderf dreigen, kunnen niet anders dan het gemoed met zware schrik vervullen; hierom wordt de dood, een koning der verschrikkingen genaamd, omdat die de natuur niet met enige veranderingen van klein belang, maar met een gehele ontbinding dreigt; de dood is boven alle zaken het meeste strijdig met de natuur, en alle andere zaken zijn meer of minder verschrikkelijk, naar dat zij meer of min van de dood in zich vervatten.

c. Een ontwaakte ziel, een recht overtuigd zondaar, ziet door dat licht dat God in zijn ziel heeft doen neerdalen, de toorn Gods, de tweede dood, als gereed om op hem aan te vallen, en hem voor eeuwig te verderven; derhalve kan het niet anders zijn, of hij moet de grootste afkeer die mogelijk is daarvoor hebben: wat zal de mens doen vluchten, indien een gezicht van de onvermijdelijke dood, die hem op de hielen volgt, het niet doet? Dan, indien ooit, zal een mens vluchten, wanneer hij ziet dat hij tot dat droevigste uiterste, van te moeten vluchten of sterven, gebracht is.

d. hieruit volgt onvermijdelijk, dat zulk een mens die zich in het uiterste gevaar beschouwt, in de toestand daar hij in is, niet alleen zal, maar ook noodzakelijk moet, naar uiterste vermogen zichzelf toeleggen, of boven alles aangedaan zijn, om behoudenis van het gedreigde verderf of ellende te zoeken. Dat grondbeginsel van zelfbehoudenis, en die afgrijzing van alles wat schadelijk is voor de natuur, die de springbronnen van al des mensen daden zijn, kunnen niet

anders dan de gehelen mens, met al zijn vermogens, tot deszelfs hulp aanzetten, wanneer die zien dat de gehele mens in gevaar is.

GEBRUIKEN

Hebbende dus kort verhandeld hetgeen tot verklaring van deze waarheid behoort, zo gaan wij nu over tot de toepassing derzelve; en onder vele gebruikmakingen die wij daaruit konden afleiden, zo zullen wij alleen maar dit ene tot *beproeving* voorstellen.

Is het aldus gesteld met een recht overtuigd zondaar, dat die boven alle andere dingen de zaligheid ter harte neemt, zo hebt u hier een toetssteen waaraan u kunt beproeven of gij terecht van zonden overtuigd bent, of niet; en wij bidden u in de Naam van God dat u uzelf hierin beproeft; want

a. Zolang, u niet weet of u van zonden overtuigd bent, of niet, zo kunt u ook niet weten of u enig nut verkregen hebt uit al hetgeen wij tevoren verhandeld hebben. Dit weten wij, dat het u of beter of erger zal gemaakt hebben: "Want gelijk de regen en de sneeuw van de hemel nederdaalt, en derwaarts niet weer en keert; maar doorvochtigt de aarde, en maakt dat zij voortbrengt en uitspruit, en zaad geve de zaaier, en brood de eter: alzo zal Mijn Woord, dat uit Mijn monde uitgaat, ook zijn, het en zal niet leeg tot Mij terugkeren; maar het zal doen hetgeen Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn, in hetgeen waartoe Ik het zende, zegt de Heere", Jesaja 55: 10, 11. Wij hebben verscheidene leerredenen uitgesproken met oogmerk om u door dezelve te overtuigen; nu is het uw werk, uzelf daaraan te beproeven; en het onze, te onderzoeken wat vrucht die hebben voortgebracht. Indien gij nog niet overtuigd bent van zonde, dan hebt u de nuttigheid van al hetgeen wegens deze zaak gezegd is, verloren.

b. Wij bidden u, onderzoekt dit oprecht: Want indien gij nog niet overtuigd bent, dan is het waarschijnlijk, dat, gij de nuttigheid van al hetgeen wij over de tekstwoorden, die ons nog te verhandelen staan, zullen voortbrengen, verliezen zult. Wij zullen, indien de Heere wil, uit deze stof de Heere Jezus Christus, als de enige Zaligmaker van verloren zondaren, aan u voordragen en aanbieden; en indien gij nog niet terecht van zonde overtuigd bent, dan zult gij waarschijnlijk het voordeel van deze aanbiedingen verliezen; want die zullen niemand welkom of aangenaam wezen, dan alleen de zodanigen die van zonden overtuigd zijn.

c. Om des Heeren wil, beproeft uzelf of gij van zonden overtuigd bent, of niet; want velen bedriegen zichzelf in deze zaak op een verschrikkelijke wijze; zij nemen die gemene en ongevoelige erkentenis van zonden, daar een iegelijk aanleiding toe krijgt door gewoonte, opvoeding, en dergelijke, voor die ware overtuiging, die noodwendig vereist wordt om ons hartelijk het Evangelie te doen omhelzen; en dit bedrog is van allergevaarlijkste gevolgen, omdat het zo nabij het

fundament ligt, zodat schipbreuk hier te lijden noodzakelijk dodelijk en verderfelijk moet zijn.

Opdat u tot een besluit in deze zaak mocht komen, zo zal ik de verscheidene gedeelten van de beschrijving, die wij u wegens deze aandoening omtrent zaligheid gegeven hebben, weer herhalen, waaraan ik nu wens dat u uzelf beproeven mag.

Doch aler wij tot dit onderzoek komen, wilde ik een soort van mensen die hetzelfde niet raakt daarvan uitzonderen; en dat zijn de zodanigen die openlijk goddeloos zijn, als dronkaards, zweerders, leugenaars, hoereerders, dieven en dergelijken; het zou de uiterste dwaasheid zijn, een onderzoek te doen van zulken die hun merkteken op hun voorhoofden dragen; zulke monsters zijn er zo ver vandaan dat zij aandoeningen wegens zaligheid zouden hebben, dat zij schijnen hun toeleg te maken om hun eigen verdoemenis te verzekeren; in zover zij de klaarste, zekerste, en rechtste weg inslaan om hun zielen te verderven: gelijk hun verdoemenis niet sluimert, zo zal die ook rechtvaardig zijn, omdat; zij in een ogenschijnlijk verderf lopen; zij die weten, en kunnen zeggen, dat degenen die zulke dingen doen de dood waardig zijn, en echter niet alleen dezelve bedrijven, maar ook mede een welgevallen hebben in degenen die ze doen, verdienen nauwelijks dat men medelijden met hen heeft. Om nu te trachten zulke personen, door een toepassing van nauwe en doorzoekende merktekenen, te ontdekken, zou eveneens zijn, alsof wij onszelf wilde vermoeien om grote stenen van het koren af te scheiden door een fijne zeef, wanneer zulks veel makkelijker met de hand kan geschieden. Zulken stellen wij vooraf ter zijden, omdat hun zonden hen voorgaan tot hun veroordeling. Maar behalve deze openbare zondaren, zo zijn er ook andere, die niet minder dan zij van ware overtuigingen zijn vervreemd, doch tegen welke het echter veel moeilijker valt zulks te bewijzen; en derhalve, om zulken te ontdekken zullen wij nu voortgaan, om een weinig van nabij uw consciënties te behandelen; en omdat uw aanbelang in deze zaak zo groot is, gelijk wij zo aanstonds hebben aangetoond, zo bidden wij u, dat u toch oprecht in deze zaak wilt handelen, omdat die buiten allen twijfel tot uw eeuwig voordeel, of uw eeuwig nadeel zal verstreken.

Gij allen belijdt dat u overtuigd bent van zonden, en dewijl dit zo is, zo vraag ik u in 's Heeren naam, of gij ooit tot heden toe aandoeningen wegens de zaligheid hebt gehad, of dezelve boven alle dingen ter harte hebt genomen? Indien niet, dan bent u tot nu toe nog nooit waarlijk overtuigd geweest van zonden, wat uw voorwendselen ook mogen zijn, en dus bent u leugenaars in deze zaak, en bedriegers van uw eigen zielen. Indien u zegt dat u overtuigd, of ernstig aangedaan bent geweest omtrent uw zaligheid, dan vraag ik uw consciënties en eis van u dat u deze vraag aan dezelve voorstelt:

1. Kunt u vergenoegd zijn met andere dingen, zolang u nog geheel onzeker wegens uw zaligheid bent? Indien ja, indien gij wel vergenoegd kunt zijn en rust in uw gemoed vinden, ja wel tevreden leven indien gij maar gezondheid naar het lichaam, en voorspoed naar de wereld geniet, ofschoon gij nog in onzekerheid wegens uw zaligheid bent; dan zeggen wij u, dat u nog nooit rechte aandoeningen omtrent de zaligheid gehad hebt, en derhalve nog vervreemd bent van die waarachtige overtuiging, zonder welke niemand tevreden zal zijn om Christus aan te nemen.

2. Ik vraag u in des Heeren Naam: Wanneer zin uw gedachten werkzaam over deze zaak? Mensen die gehele dagen, nachten, en weken kunnen doorbrengen zonder ooit een ernstige gedachte omtrent de zaligheid te hebben, zulken nemen het zeker niet ter harte. Maar opdat ik deze tweede vraag nog wat nader op uw consciënties aandrang, zo zal ik die in drie andere vragen verdelen.

(a) Ik vraag u: Welke zijn de gedachten die u kiest? Mensen kunnen soms, als 't ware, onderdrukt worden door gedachten, waarvan zij een volkomen afkeer hebben; of zij kunnen als gedwongen worden om die gedachten daar zij graag altijd mee wilden bezig zijn, te verlaten; een mens die terecht ontwaakt is, kan door het hevig geweld der verzoeking, of door de onvermijdelijke gelegenheden des levens op sommige tijden, als 't ware, genoodzaakt worden de gedachten van zaligheid ter zijde te stellen, om dezelve over andere zaken te laten gaan; maar wanneer het aan zijn keuze staat, dan zal hij verkiesen aan de zaligheid te denken. Nu, indien gij gewoonlijk verkiest aan andere dingen, dan aan de zaligheid, te denken, dan is er zulken dwang op u niet, maar het bewijst dat u geen aandoeningen omtrent uw zaligheid hebt, en bijgevolg, dat u nog vervreemd bent van die ware overtuiging die altijd in zulk een ernstige aandoening, als wij nu van gesproken hebben, eindigt.

(b) Ik vraag u verder, of de gedachten van zaligheid dikwijls (wanneer u bezig bent omtrent de gewone voorvallen des levens, of bedrijvig in uw gewone bezigheden, wanneer u werkt, of met mensen verkeert) bij u indringen of niet? Indien gij niet gewoon bent, zelfs dan, zulke gedachten te hebben, zo is het een droevig teken dat u de zaligheid niet met ernst ter harte neemt, want het is zeker, dat hetgeen waarover het gemoed de meeste aandoeningen heeft, doorgaans de gedachten daarnaar zal doen uitgaan.

(c) Ik vraag nog eens: Wat zijn de gedachten daar gij uw eigen tijd mee doorbrengt? gelijk wanneer u in uw eenzaamheid wandelt, wanneer u uzelf tot uw nachtrust afzonderd, wanneer u bezig bent uzelf te ontkleden, en wanneer u 's nachts op uw bed wakker wordt, of eer gij u des morgens in gezelschap begeeft. Nu, het is met opzicht op zulke tijden, dat wij onderzoeken wat uw gedachten in dezelve zijn; want indien gij deze tijden niet besteedt in aan uw zaligheid te

denken, zo is het zeker een droevig merkteken, dat u deswegen niet met ernst bent aangedaan.

3. Ik vraag u verder: Wat zijn uw begeerten? De mens is een begerig schepsel, hij is overreed dat hij in zichzelf ongenoegzaam is, en daarom is hij altijd begerende en verlangende naar de een of andere zaak, die voor zijn nood gepast is, of die hij ten minste als zodanig aanziet. Nu, wat is het dat u begeert, is het zaligheid? Is het Christus? Mogelijk hebt u nooit enige begeerte naar zaligheid gehad, dan wanneer u op een ziekbed neerlag, en vreesde te zullen sterven; en zelfs dan, wanneer er enige begeerte naar zaligheid was, zo zijn er velen geweest om bevrijd te worden van de dood, en om nog langer te mogen leven. Een stervende David, sprekende van dat verbond waardoor de zaligheid aan hem verzekerd was, kon het noemen, al zijn lust, zeggende: Alhoewel mijn huis alzo niet is bij God: nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is, voorzeker is daarin al mijn heil, en alle lust, alhoewel Hij het nog niet doet uitspruiten, 2 Sam. 23: 5. Indien uw zielen niet gedurig in begeerten naar God en de zaligheid uitgaan, zo is het een doorslaand bewijs, dat u geen aandoeningen over de zaligheid hebt, en bijgevolg, dat u tot nog toe niet terecht van zonden bent overtuigd.

4. Zijn uw harten ooit aangedaan omtrent de zaligheid geweest? Wanneer er aandoening over enige zaak in de ziel des mensen gevonden wordt, zo kan het nooit anders zijn, of dit zal het hart tewerkstellen om de geneigdheden te vervullen. Nu, indien gij enigermate omtrent de zaligheid aangedaan bent, dan zult gij zeker daardoor zijn bewogen geworden; en derhalve vraag ik,

- (a) Hebt u ook enige vrees gehad van de zaligheid niet te zullen verkrijgen? Laat ons dan vrezen, dat niet t' eniger tijd, de belofte van in Zijn rust in te gaan nagelaten zijnde, iemand van u en schijne achter gebleven te zijn, zegt de Apostel, Hebr. 4: 1. Een hart waar de zaligheid op weegt, en dat daar terecht is over aangedaan. zal zeer vele redenen vinden om te vrezen, dat het mogelijk op het einde de zaligheid niet zal bekomen; het zien dat anderen vallen, de moeilijkheid en tegenstand die op de weg der zaligheid gevonden wordt, en het gevoel van zijn eigen zwakheid, zullen altijd in het hart vrees baren wegens deze zaak; want 't geen daar men zeer over aangedaan is om het te verkrijgen, daarover zal men altijd bevreesd zijn hetzelfde weer te verliezen.
- (b) Hebt u nooit iets van de toorn Gods in zijn bedreiging ondervonden? Allen die wegens de zaligheid aangedaan zijn, krijgen zulk een gevoel van het ongenoegen Gods, als door gaans hun harten met smart en droefheid vervult; indien gij nu niets hiervan weet, zo is het een zeer kwaad teken, en geeft te kennen, dat u tot nog toe geen rechte aandoening wegens de zaligheid hebt gehad.
- (c) Ondervindt gij nooit dat beschaamdheid wegens zonden enigszins in uw hart opkomt? Indien geen van deze zaken uw gemoed bewegen, zo is het niet alleen een droevig, maar ook een zeker bewijs, dat u nog geen aandoening

wegens de zaligheid hebt, en bijgevolg, dat u nog niet recht van zonden bent overtuigd geworden.

5. Waar lopen uw gesprekken gewoonlijk op uit? Spreekt gij nooit wegens de zaligheid? Wij hebben u tevoren aangetoond, dat wanneer het hart vele aandoeningen omtrent de zaligheid heeft, dan ook soms de mond daarvan zal spreken: nu, wat zijn gewoonlijk uw gesprekken? Wordt er ooit een woord wegens de zaligheid in uw redevoeringen gevonden? Indien niet, dan is het een droevig teken, dat u nog nooit van zonden bent overtuigd geworden, en dat u de zaligheid nog nooit ter harte genomen hebt. Denkt niet, dat te zeggen dat u uw gesprekken moet schikken naar het humeur dergenen daar gij mee verkeert, u zal verschonen; want ik vraag,

- (a) Hebt u nooit met iemand verkeerd die genegen was om een gesprek over de zaligheid te houden? Indien ja, dan ben ik verzekerd dat het uw eigen verkiezing, en geen noodzakelijkheid is die het aldus doet zijn. Dit is derhalve nog een nader bewijs van uw ongevoeligheid omtrent de zaligheid, dat u het samenspreken met de zodanigen, die u zouden kunnen behulpzaam zijn, verzuimt.
- (b) Bent u nooit in gezelschap geweest waar gij het gesprek kon besturen? Indien gij een hoofd des huisgezins bent, een vader of een die gezag over anderen heeft, dan ben ik verzekerd, dat u onder uw minderen het gesprek kunt besturen; ja ofschoon gij dienstbaar bent, echter kunt u mogelijk op de een of anderen tij d al zo schone gelegenheid hebben, om het onderwerp des gespreks aan anderen voor te schrijven, als zij hebben, om het aan u te doen.
- (c) Indien gij het bewijs van dit alles zoudt zoeken te ontgaan, dan zal ik aan u een vraag of twee voorstellen, die, indien gij die getrouw toepast, u wegens deze zaak zullen ontdekken. (1) Is het gezelschap en het gesprek, dat geen opzicht op de zaligheid heeft, u wel tot een last? (2) Is het niet een bedwang voor u wanneer u verhinderd wordt wegens de zaligheid te spreken? Indien gij waarlijk daarover aangedaan bent, dan ben ik verzekerd dat het op sommige tijden aldus met u gesteld zal zijn. Maar ik ga voort, en

6. Ik vraag u: Wat naarstigheid betoont gij in de middelen der zaligheid te gebruiken? Niemand die de Heilige Schriften of reden verstaat, kan denken dat zo een over de zaligheid is aangedaan, die de middelen die daartoe leidende zijn niet gebruikt. Nu, omdat ik oordeel dat er zeer velen zulke onder u zullen zijn, zo zal ik tot bijzonderheden overgaan, en openhartig in deze zaak met u handelen. De middelen der zaligheid zijn van drie soorten: verborgen, bijzondere, en openbare; nu zal ik enige vragen met betrekking op een ieder derzelve aan u voorstellen.

- (a) Ik begin met die men verborgen noemt; en daarvan zal ik alleen maar opnoemen, het lezen van de Heilige Schriftuur in het verborgen, en het gebed,

(Lev. 18: 5, Rom. 10: 13) en met opzicht op dezelve zal ik enige vragen aan u voorstellen.

- (1) Verzuimt gij niet de plicht van het gebed, in het verborgen? Kunt u des morgens opstaan en aan uw werk gaan, zonder ooit uw knieën voor God te buigen? Tot zulken durven wij vrijmoedig zeggen, dat zij nog nooit aandoeningen wegens de zaligheid hunner zielen hebben gehad.
- (2) Bent u wel ooit aangedaan om te mogen weten wat voorspoed gij in uw gebeden hebt? Ik vrees dat de meesten met hun gebeden handelen, gelijk sommige onnatuurlijke ouderen met hun kinderen doen, die dezelve aan iemands deur neerleggen, en nooit onderzoeken wat van hen geworden is, of zij levendig, of dood zijn; 't geen aantoonde dat zij geen hartelijke aandoeningen over dezelve hebben; wij vinden overal in des Heeren Woord aangetekend, dat de Heiligen altijd met ernst over de verhoring en de voorspoed hunner gebeden zijn aangedaan geweest.
- (3) Zijn alle uw gebeden in het verborgen alleen aan gezette tijden, hetzij des morgens of des avonds, bepaald; of zendt gij ook uw begeerten dikwijls op in uitschietende gebeden? Indien gij zulks verzuimt, dan is het een droevig teken, dat u nog geen aandoeningen wegens de zaligheid hebt. Ik mag zeggen, dat uitschietende gebeden de rechtgeaarde uitwerkingen der aandoeningen wegens de zaligheid zijn. Ik keur die gewone formulieren, die de mensen tot grote schande voor de godsdienst en tot ergernis van God gebruiken, gedurig roepende, God beware ons, de Heere verlosse ons, niet goed. Zulken tonen zeker aan, dat hun aandoeningen omtrent de zaligheid ontbreken, en dat zij geen behoorlijk ontzag voor God hebben. Mensen die waarlijk omtrent de zaligheid aangedaan zijn, zullen met meer vrees en ontzag van God spreken, dan gewoonlijk in deze uitdrukkingen geschiedt, die op die wijze gebruikt wordende, klare verbrekingen van het derde gebod zijn. Maar wanneer ik spreek van uitschietende gebeden, dan versta ik daardoor, gemoedelijke en eerbiedige begeerten, die men wegens de zaligheid tot God opzendt; en ik geloof niet dat er nauwelijks enige, die ware aandoeningen wegens zaligheid hebben, gevonden worden, die geheel en al daarvan vervreemd zijn.
- (4) Verzuimt gij ook het lezen van Gods Woord, of niet? Wegens de zodanigen onder u die nauwelijks de moeite willen nemen om het Woord Gods te leren lezen, kan ik nauwelijks denken dat zij met ernst omtrent de zaligheid zijn aangedaan, omdat zij zulk een noodzakelijk middel verzuimen; ten minste denk ik dat u nodig hebt, wel verzekerd te zijn van de gronden waar gij op steunt; indien gij echter meent dat u waarlijk daarover aandoeningen hebt, ofschoon gij deze plicht verzuimt, wanneer men geen moeite wil doen om zelf te lezen, of zorg te dragen dat de Schriftuur voor ons in het verborgen gelezen wordt, wanneer men door ouderdom daartoe buiten staat is gesteld, zo is het een droevig teken dat aandoening wegens zaligheid nog ontbreekt. Ik verzoek dat u met ernst dat een gebod, hetgeen de Heere in vorige tijden aan Zijn kerk heeft gegeven, overweegt, Lev. 18: 5, zeggende: Ja Mijn inzettingen, en Mijn rechten zult gij houden; welk mens dezelve zal doen, die zal door dezelve

leven; de Heere geeft haar een volstrekt gebod, hoe zij die moeten gebruiken, Deut. 11: 18, 19, 20: "Legt dan deze Mijn Woorden in uw hart, en in uw ziel, en bind ze tot een teken op uw hand, dat ze tot voorhoofdspanzelen zijn tussen uw ogen: en leert die uw kinderen, sprekende daarvan, als gij in uw huize zit, en als gij op de weg gaat, en als u zich neerlegt, en als gij opstaat; en schrijft ze op de posten uws huizes, en aan uw poorten." De wet Gods moest overal bij hen zijn. Hoe nu de zodanigen (die het gebruik van datgene verzuimen, hetwelk God hen gebiedt, en dat zo uitdrukkelijk) wegens zaligheid kunnen aangedaan zijn, kan ik niet wel verstaan.

- (5) Geeft gij wel acht op hetgeen gij leest? Leert gij ook alle de woorden des Heeren te doen? Of tracht gij wel te verstaan hetgeen gij leest? In één woord, wordt gij ook aangedaan door hetgeen u leest, of niet? Indien neen, dan is het bewijs genoeg dat de zaligheid u niet recht ter harte gaat, en dat u nog niet waarlijk van zonden overtuigd bent geworden; wanneer u of het gebruik dezer middelen ter zaligheid verzuimt, of geen aandoeningen hebt wegens de voorspoed in het gebruik ervan, dan is het ontwijfelbaar zeker, dat u alsnog de zaligheid niet ter harte hebt genomen. Ik zeg niet, dat zelfs de kinderen Gods op de een tijd daar niet nalatiger in kunnen zijn, dan op andere tijden; doch dat zij hetzelfde geheel en al zouden verzuimen, of geen aandoeningen deswegens hebben, is onmogelijk; ook kan het geen plaats hebben in diegenen dewelken de zaligheid ter harte gaat.

(b) Nu kom ik in de tweede plaats onderzoeken, naar uw naarstigheit in uw huisgezinnen, en hier zal ik alleen maar twee zaken aanmerken.

- (1) Deze aandoening omtrent de zaligheid zal degenen die huisgezinnen hebben, zorgvuldig doen zijn in het verrichten van de plichten des huisgezins; en die huisgenoten zijn, zorgvuldig dezelve doen waarnemen; wanneer iemand eens ernstig omtrent zijn zaligheid gemaakt wordt dan zal hij buiten twijfel die plichten, welke enigermate tot zijn veiligheid en vaststelling kunnen dienstig zijn, zoeken te verrichten.
- (2) Wanneer iemand omtrent de zaligheid is aangedaan, dan zal hij enigermate acht geven op de voorspoed zijner plichtsbetrachtingen; dat is, zo een zal zorg dragen om te weten of hij beter, dan of hij erger is door die plichtsoefeningen die hij verricht. Brengt nu deze twee zaken op uw gemoederen thuis, en laat mij toe u af te vragen, wat consciëntie gij maakt in het betrachten, of in het bijwonen van deze plichten? Indien gij die verzuimt, of onverschillig wordt omtrent deszelfs voorspoed, dan bent u buiten allen twijfel in een gevaarlijke toestand. Een mens die zichzelf in een staat der ellende beschouwt, en die met ernst aan de zaligheid denkt, kan niet tevreden zijn met deze plichten, die zo een onmiddellijke en aanmerkelijke invloed op zijn eeuwige staat hebben, maar ter loops te betrachten; indien hij die verzuimt, zo ligt hij open voor des Heeren grimmigheid, die overeenkomstig het gebed van de profeet Jeremia, over de heidenen die de Heere niet en kennen, en over de geslachten die Zijn Naam niet aanroepen,

zal uitgestort worden, Jeremia 10: 25. Psalm 79: 10. Wanneer hij daaromtrent zorgeloos wordt, dan valt hij onder het wee dat over de bedrieger wordt uitgesproken, Mal. 1:14: Vervloekt zij de bedrieger, die een manneken in zijn kudde heeft, en de Heere beloofd en offert dat verdorven is. En zeker, zijn toestand is reeds zwaar genoeg, zelfs voordat er nieuwe toorn wordt bijgevoegd.

(c) De laatste soort van de middelen der genade zijn de zodanige, die openbare genaamd worden. Een aandoening omtrent de zaligheid zal zichzelf, met opzicht op deze verscheidene wijzen, waarvan wij alleen maar enige zullen opnoemen, ontdekken.

- (1) Het zal zo een elke gelegenheid tot de openbare godsdienst doen omhelzen; een die in groot gevaar is, en daarvan bewust is, zal zich zeker begeven tot zulke plaatsen daar hij veiligheid denkt te zullen vinden.
- (2) Het zal hem tot genoeg en stof van blijdschap zijn, dat er enige zulke gelegenheden zijn, en dat zijn toestand niet geheel desperaat en hopeloos is.
- (3) Wanneer hij zich tot dezelve begeeft, dan zal hij echter de zaligheid in het oog hebben, en zal met verlangen uitzien wat betrekking elke zaak, die hij hoort en ziet, op zijn eigen zaligheid heeft.
- (4) Geen zaak kan hem, vergenoeging geven, tenzij hij ziet op wat wij ze hij zal behouden worden. Is dit nu uw gedrag, wanneer u voorgeeft wegens de zaligheid aangedaan te zijn? Omhelst gij met genoeg elke gelegenheid om de instellingen des Heeren te gebruiken? Verblijdt gij u, wanneer men tot u zegt: Laat ons in het huis des Heeren gaan? Houdt gij uw oog op de zaligheid gevestigd, of gaat uw aandacht meer over andere zaken? Dit is een goede weg om te weten of gij wegens de zaligheid bent aangedaan, of niet. Nu zeg ik, om nu dit merkteken te besluiten, dat indien gij de middelen der zaligheid, hetzij bijzondere, verborgen of openbare, verzuimt of zorgeloos gebruikt, hetzelfde te kennen geeft, dat u over de zaligheid niet bent aangedaan; want iemand die in zee gevallen, en in gevaar van te verdrinken is, zal naar elke zaak die iets tot zijn behoudenis kan toebrengen zich haasten; en wanneer hij nabij het land gekomen is, dan zal hij zijn tijd niet verspillen om deszelfs gedaante te beschouwen, maar op de nuttigheid zien die het voor hem heeft; zo ook een mens, die zichzelf in gevaar ziet van neer te zinken onder de toorn Gods zal naar alle de middelen tot de zaligheid leidende omzien, en datgene daar zijn oog zich voornamelijk op zal vestigen, zal zeker zijn deszelfs nuttigheid voor hem zelf die plicht, en die weg en wijze om dezelve te verrichten, die meest direct tot zijn zaligheid is leidende, zal hem het meeste behagen.

7. En ten laatste, zal ik nog deze een vraag tot uwer beproeving aan uw gemoed voorstellen: Zullen lichte en geringe zwarigheden u de gedachten van zaligheid, of het gebruik der middelen, doen terzijde stellen, of niet? Zo ja, dan is het een droevig teken dat u die aandoeningen, die de vruchten van een ware overtuiging zijn, nog niet deelachtig bent, Een die recht van zonden overtuigd is, en daardoor

aangezet wordt om de zaligheid ter harte te nemen, zal niet blijven stilstaan voor een enig ding dat hem in zijn weg ontmoet; want hij kan geen leeuw op de weg zien die zo verschrikkelijk is, als de toorn Gods, die hij ziet dat hem vervolgt; ook kan hij van geen genieting horen om hem te doen terugkeren, die zo dierbaar is als de zaligheid daar hij naar zoekt. Alle de verhinderingen die u op de weg naar de hemel kunnen ontmoeten, (ik meen dezulke, die voorgesteld worden als redelijke beweegmiddelen, om u te overreden van weer terug te keren) kunnen tot deze twee bepaald worden. De verzoeker moet of zeggen, staat af van uw gedachten van zaligheid, en geeft die over, want gij zult een groot gevaar lopen als u nog een stap verder gaat; of indien gij afstand wilt doen, dan zult gij het een of ander voordeel genieten; maar een recht overtuigd zondaar kan twee vragen doen, die genoegzaam zijn om zulke voorstellingen voor altoos over hoop te werpen, en te doen zwijgen. De eerste is deze: U zegt mij dat zo ik voort ga, ik een groot gevaar zal lopen; wel ik moet veracht, bespot en tegengestaan worden, en eindelijk al de kwade behandelingen, die de satan, de wereld, en de zonde mij kunnen aandoen, ondergaan; maar nu, o satan! moet ik u ook een vraag voorstellen: zijn al deze zaken samen genomen wel zo kwaad als de verdoemenis? Indien niet, dan zal ik op mijnen weg voortgaan. Maar nadien gij, o verzoeker! ten tweede zegt, dat ik het een of het ander voordeel zal genieten indien ik afstand doe, en die weg waarop ik mij begeven heb niet meer bewandel; zo vraag ik u, is dat voordeel zo groot als de eeuwige zaligheid, of zal hetzelfde de verdoemenis dragelijk maken? Deze twee vragen zullen een ziel, die waarlijk omtrent de zaligheid is aangedaan, in het naarstig gebruik der middelen doen volharden; zal ooit een mens lopen, zo zal hij het doen wanneer hij de gelukzaligheid in het oog krijgt, en dat de ellendigheid hem vervolgt; en dus is het ook met een iegelijk zondaar gesteld, die recht ontdekt is, en die de zaligheid ter harte gaat; en derhalve is het geen wonder dat zo een weigert moedeloos gemaakt te worden, of daarvan geheel af te staan, wat hem ook op de weg ontmoet. Nu, worden er onder u niet velen gevonden die door de minste moeilijkheden afgeschrikt worden, en om beuzelingen, alle gedachten van de middelen der genade weg doen? Dit is zeker een zeer droevig bewijs dat gij` nog niet waarlijk terecht van zonden bent overtuigd.

Aldus heb ik kort al deze bijzonderheden doorlopen, en nu vraag ik een iegelijk uwer tot besluit,

Vooreerst: Hebt u deze merktekenen, onder het voorstellen ervan, aan uw eigen gemoederen toegepast, of hebt u die maar zorgeloos, alsof die u in het geheel niet aangingen, gehoord? Tot de zodanigen onder u die dezelve niet toegepast hebben, zeg ik alleen in weinige woorden

(a) Indien gij uzelf niet. wilt oordelen, gij zult zeker van de Heere veroordeeld worden; want wanneer mensen hun eigen toestand niet willen beproeven, zo is het een zeker kenteken dat de zaken met hen nog niet recht gesteld zijn.

- (b) Dan mogen wij met zekerheid stellen, dat u geen aandoening over de zaligheid hebt, en dat u nog vast slaapt, ja dood bent in uw zonden.
- (c) Binnen korte tijd zult gij tot zulk een gevoelige bepaling van uw staat en toestand komen, die u zal noodzaken om aan deze dingen met ernst, maar niet met genoeg, te denken. Maar aan de zodanigen die deze merktekenen onder het voorstellen daarvan aan hun gemoederen hebben toegepast, zal ik

Ten tweede, deze vraag voorstellen: Ondervindt gij, wanneer u zich beproeft, dat u waarlijk de zaligheid boven alle andere dingen hebt ter harte genomen, of dat u alsnog niet ernstig daarover bent aangedaan? Ik verzoek het van u, ja ik bid u dat u oprecht met uw eigen zielen wilt handelen; en ik ben verzekerd dat u dan wel zult te weten komen hoe het met u gesteld is. Dit vraagstuk, wanneer het recht toegepast wordt, zal u in twee soorten verdelen.

1. In zulken, die de zaligheid nog niet ter harte nemen, en aldus nog niet van zonden overtuigd zijn.
2. In zulken, die waarlijk over hun zaligheid zijn aangedaan, en die met de stokbewaarder uitroepen: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde?
3. Ik zal deze leer besluiten met een korte aanspraak tot deze twee soorten van mensen, en dan tot het antwoord voortgaan, dat de Apostelen op des stokbewaarders vraag geven.

A. Ik begin dan met de zodanigen onder u, die nog niet van zonden overtuigd zijn, en derhalve de zaligheid nog niet ter harte nemen. Zijn er, na al hetgeen wij reeds gezegd hebben, nog zulke ellendige mensen alhier? Buiten twijfel zijn er zulke, en ik vrees dat de meesten uwer zodanigen zijn; tot u zeg ik,

1. Waar komt het vandaan, dat u van uw zonden en ellende nog niet overtuigd bent, daar dezelve zo klaar en uitvoerig op uw gemoed zijn aangedrongen? Het moet zeker om een van deze drie redenen zijn:

- (1) U moet geen acht gegeven hebben op hetgeen wij aan u voorstelden; of
- (2) U hebt hetzelfde niet geloofd; of
- (3) U moet de een of andere valse verdediging hebben daar gij op steunt. Dewijl dit nu geen zaak van klein aanbelang voor u en ons is, zo zullen wij een weinig over deze drie stukken handelen. Het is voor u een zaak van groot gewicht, in deze ontdekt te worden, want daarin bedrogen te zijn zou u voor eeuwig verderven; ook is het een gewichtige zaak voor ons, omdat, tenzij wij u in deze zaak kunnen ontdekken, alle onze moeite in Christus, en de weg der zaligheid door Hem, aan u voor te stellen, tevergeefs zal zijn; want alle mensen die niet van zonden overtuigd zijn, zullen buiten allen twijfel Christus gering achten, en Hem weigeren aan te nemen.

a. Ik zal dan een woord spreken tot zulken, die geen acht gegeven, of opmerking gehad hebben op al hetgeen tot hun overtuiging gezegd is. Ik twijfel niet of daar

zijn alhier de zodanigen, welker harten met het oog deszelfs in het einden der aarde geweest zijn, en die nauwelijks al de tijd eens gedacht hebben aan hetgeen zij hoorden; uw consciënties kunnen u zeggen of het niet zodanig met u is geweest; en indien ja, dan zeg ik

- (1) Dat het zeker geen wonder is dat u de zaligheid niet ter hart neemt, en niet overtuigd bent van zonden, omdat u niet wilt horen naar datgene, dat tot uwer overtuiging dienstig is, en daartoe is ingericht.
- (2) Zult gij dit de Heere vergelden, gij dwaas en onwijs volk? Heeft de Heere, als 't ware, Zich zo ver vernederd, dat Hij Zijn dienstknechten tot u gezonden heeft, en wilt gij de moeite niet eens nemen om dezelve te horen? Wat dunkt u, hoe zou uw heer, of die over u gesteld is, zulks opnemen, indien gij aldus met hem handelde, wanneer hij of zelf, of door zijn dienstknechten, tot u sprak, dat u uw oren daarvan afwendde? zou hij het niet als een euveldaad opnemen? En heeft God enige reden, waarom Hij zulke verontwaardiging, die zelfs uw meester niet zou dulden, van u zou verdragen?
- (3) U hebt reden om u te verwonderen en dat Hij u reeds niet in de hel heeft neergestort; dit zou zeker u krachtadig overtuigd, en de beledigde ere en gekwetste heerlijkheid Gods hersteld hebben.
- (4) Ik zeg u, gij hebt een gelegenheid laten voorbij gaan, en niemand kan u verzekeren of gij dergelijks ooit weer zult krijgen; de Heere kan ophouden met u te twisten, en nooit weer trachten om u te overtuigen; en wee uwer, wanneer Hij van u geweken zal zijn.
- (5) U hebt Gods gebod veracht, hetwelk u gebiedt toe te zien, wat, en hoe gij hoort, Markus 4: 24. Lukas 8: 18. De Heere gebiedt ons niet te vergeefs, beide acht te geven op de zaak, en op de wijze van die te horen; gelijk Hij die geboden gegeven heeft, zo zal Hij ook wel zorg dragen dat die niet veracht worden, want Hij zal zich wreken aan diegenen, dewelken Zijn gezag in dezelve verachten; en derhalve zeg ik,
- (6) dat, indien gij nog een weinig langer blijft weigeren om te horen, het waarschijnlijk, ja zeker is, dat Hij zelf tot u zal spreken en u doen acht geven, indien niet op hetgeen gij hoort, ten minste op hetgeen gij gevoelen zult tot uw eeuwige beroering; Hij zal in toorn tot u spreken, en in Zijn grimmigheid zal Hij u verschrikken ten die einde vinden wij een aanmerkelijke Schriftuurplaats, Ezech. 14: 7: Want ieder man uit de huize Israëls, en uit de vreemdeling die in Israël verkeert, die zich van achter Mij afscheidt, en zet zijn drekgoden op in zijn hart, en stelt de aanstoot zijner ongerechtigheid recht voor zijn aangezicht, en komt tot de profeet om Mij door hem te vragen, Ik ben de Heere, hem zal geantwoord worden door Mij. Daar was een soort van mensen in de dagen dezes profets, die zijn toehoorders waren, en die onder voorwending van te horen, en naar de wil van God te vragen, tot hem kwamen; maar zij spotten met God, gelijk gij gedaan hebt, en gaven geen acht op hetgeen haar door de Profeet werd voorgesteld. Welnu, de Heere wil niet meer met haar door de Profeet handelen, maar wil zelfs in

persoon Zijn eigen zaak opnemen en tegen haar verdedigen. De woorden zijn in de oorspronkelijke taal aldus: Ik de Heere; het zal hem geantwoord worden in Mij, Ik wil niet toelaten, dat hem iemand antwoordt, dan Ik zelf. Alsof Hij wilde zeggen: Mijn dienstknechten zijn al te zacht om zulke ellendelingen, die Mij bespotten, te behandelen; Ik zal hen niet meer met woorden antwoorden; Ik zal niet meer tot hen spreken, maar hen antwoorden door daden; doch niet door daden van barmhartigheid, maar van oordelen. Nu, gedenk hieraan intijds, hoe verschrikkelijk uw toestand wezen zal, wanneer de Heere tot u zeggen zal: Ik heb tot deze ellendige mensen door Mijn dienstknechten gesproken en hen hun zonden voorgesteld, maar hun harten waren met hun drekgoden zo ingenomen, dat zij daar geen acht op gaven. En daarom zal Ik tot hen spreken door verschrikkelijke daden, en Ik zal Mijn aangezicht tegen die zelf man zetten, en zal hem stellen tot een teken, en tot spreekwoorden, en zal hem uitroeien uit het midden Mijns volks, en gijlieden zult weten, dat Ik de Heere ben; gelijk volgt in het 8e vers van het gemelde hoofdstuk. Ik laat u nu zelf deze zaak overwegen, en zal voortgaan

b. Om tot zulken te spreken, die daarom niet overtuigd zijn, die niet geloofd hebben, hetgeen zij over deze zaak hebben horen voorstellen. Ik twijfel niet of daar zullen er niet weinigen, met wie het aldus gesteld is, hier zijn; ja, ik mag zeggen, dat alle degenen die nog niet overtuigd en ontwaakt zijn, om haar staat en toestand met ernst te overwegen, hun gerustheid en ongevoeligheid aan het droevig ongeloof (dat een zonde boven alle andere zonden is, en die in zich vervat, al wat hatelijk voor God en verderfelijk voor de ziel des mensen is) moeten toeschrijven. Tot de zodanigen nu, die wel gehoord, maar niet geloofd hebben, zeg ik

- (1) U hebt niet ons, maar des Heeren Getuigenis, dat niet liegen kan, geweigerd aan te nemen; en die het Getuigenis van God niet en gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt, 1 Joh. 5: 10. Niemand kan een groter boosheid dan deze tegen een heilig God bedrijven, omdat Hij zichzelf daarop beroept, dat Hij niet liegen en kan, hetwelk alleen aan God eigen is; want ofschoon er mensen mogen gevonden worden, die niet liegen, echter kan men van niemand hunner zeggen, dat zij niet liegen kunnen; dit is alleen een bijzondere eigenschap van God.
- (2) U hebt uw ogen toegesloten voor een helder licht. Uw zonde en ellende is aan u in het allerklarste licht voorgedragen, namelijk het licht van Gods Woord; wij hebben de zaak niet bewimpeld, maar duidelijk en vrijmoedig wegens dezelve met u gehandeld; en derhalve mag gij wel toezien, dat de Heere u niet rechtvaardig verblindt; dit is Hij gewoon te doen aan degenen, die een klaar licht tegenstaan; Hij geeft hen over aan de Satan, de God dezer eeuw, om hun ogen te verblinden, en zendt hun een kracht der dwaling, dat zij de leugen zouden geloven, opdat zij allen veroordeeld worden, die de waarheid niet geloofd hebben.

(3) Wij hebben de hemel, de hel, de Schepper en het gehele geschapene als getuigen geroepen over deze zekere en droevige waarheid, dat de mens gezondigd heeft, en de heerlijkheid Gods derft. Ik weet geen een getuige meer, dan het gevoel; en dewijl het schijnt, dat niets minder het doen kan, zo ziet toe, dat gevoel van ellende u van deze waarheid niet overtuigt: de hel zal een iegelijk uwer, zelfs de allerongelovigste, niet alleen doen geloven, maar ook beven, zoals de duivelen en verdoemden doen, Jak. 2:19.

c. Wij, gaan over om te spreken tot zulken, die daarom niet overtuigd zijn van zonden, of aangezet om de zaligheid ter harte te nemen, (niettegenstaande alle aangewende moeite) dewijl ze zichzelf tegen de kracht der voorgestelde waarheden door enige uitvluchten (die zij bij gelegenheid gebruiken om hun consciëntie te stillen en gerust te stellen) versterkt hebben. Van deze soort vrees ik, dat er maar al te veel zullen zijn; en derhalve zal ik zulken meer in het bijzonder en van nabij behandelen. Wij hebben u al uw zonden en ellende voorgesteld, maar weinigen zijn tot nog toe ontwaakt geworden, weinigen zeggen met de stokbewaarder: Wat moet ik doen opdat ik zalig word? Wat is de reden? Is niet de zonde te uwer beschouwing open gelegd? Is niet deze droevige doch zekere waarheid, dat allen gezondigd hebben, en de heerlijkheid Gods derven, klaar door vele onbetwistbare bewijzen aan u betoogd? Ja wat meer is, is niet het bijzonder aanbelang dat een iegelijk onzer in die waarheid heeft, klaar aan u allen ontvouwd? Voorzeker ja, maar waar komt het dan vandaan, dat de meesten van u zo gerust zijn, dat er zo weinig vrees voor de hel, de toorn Gods, en de eeuwige verdoemenis onder u gevonden wordt? Zijn er hier geen, die reden hebben daarvoor te vrezen? Zonder twijfel zijn er zulken veel, ja al te veel onder ons. Maar hier komt het vandaan, dat wanneer de waarheid op het gemoed wordt aangedrongen, men op een wonderlijke wijze de Goddelijke waarheden van zichzelf weet af te weren. Nu zal ik voortgaan om de ongenoegzaamheid van deze sterkten, waar achter zich de meesten verbergen om niet overtuigd te worden, aan te tonen.

1. Wanneer zonden en ellende worden voorgesteld, dan worden er onder de hoorders van het evangelie gevonden, die de beschuldiging aannemen. Wanneer wij tot hen zeggen, gelijk Nathan aan David in de toepassing van de gelijkenis deed: Gij bent de man, gij bent de vrouw, die gezondigd hebt, en die in gevaar van de eeuwige wraak Gods bent; o! dan zal de zondaar antwoorden: het is waar hetgeen u zegt, ik heb gezondigd, en God zij ons genadig, wij zijn allen zondaren, ik hoop, dat God mij genadig zal zijn; en daarmee is de wond zo haast genezen als gemaakt, en de mens is weer gezond. Dit is de schuilplaats, waar velen uwer zich naar wenden, maar wij zullen u vervolgen tot aan de hoornen van Gods altaar, en u van daar doen uitkomen. U zegt: God is barmhartig en genadig; ik zeg

- (a) het is waar, Hij is zo, de Heere heeft al over lang Zijn naam uitgeroepen als de Heere, de Heere God, barmhartig en genadig, en Die een welgevallen heeft aan die, die Hem vrezen, Exod. 34:6; Psalm 147: 11. Maar
- (b) niettegenstaande de barmhartigheid Gods, echter zijn er maar weinigen die zalig zullen worden, Lukas 13: 23. Nu, wie heeft u gezegd, dat u tot die weinigen behoort? u zegt, ik hoop dat ik onder die weinigen, die genade zullen verkrijgen, zal zijn; maar ik vrees, dat u daaronder niet zult behoren. Nu, welke van beide, of uw hoop, of mijn vrees, heeft de beste grond? Ik kan enige redenen van mijn vrees geven, maar ik twijfel of gij er wel een van uw hoop geven kunt. Ik zeg, ik vrees, dat velen uwer zullen verloren gaan; want gelijk ik tevoren gezegd heb, het zijn maar weinigen, die zullen zalig worden, en deze weinigen moeten allen boetvaardige zondaren zijn, die van hun zonden en ellende zijn overtuigd geworden, die de zaligheid boven alle andere dingen ter harte nemen, en die Christus op de voorwaarden van het evangelie hebben aangenomen. Nu is het middagklaar, dat er zeer weinigen van deze soort onder u gevonden worden; en de Heere heeft volstrekt gezegd, dat die niet gelooft, het leven niet zal zien, maar verdoemd zal worden, Joh. 3:36. Nu, waar zijn de gronden uwer hoop? zegt u: God is barmhartig; ik antwoord, maar Hij is ook rechtvaardig, en Zijn gerechtigheid heeft also een billijken eis tegen u, dan Zijn barmhartigheid voor u heeft. zegt u: Hij heeft sommige zondaren gezaligd, en daarom hoop ik, dat Hij ook mij zal genadig zijn; ik antwoord: Hij heeft er meer verdoemd, dan genade bewezen; en derhalve zal Hij mogelijk ook also met u handelen. Maar o! zult gij zeggen, ik kan niet denken, dat God zo wreed zal zijn, dat Hij mij" zou verdoemen. Ik antwoord: wat meerder wreedheid zou het zijn u, dan het gehele heidendom te verdoemen? Waarom zou het meerder wreedheid zijn u te verdoemen, dan hetzelfde te doen aan alle ongelovigen, die ver het grootste aantal der hoorders van het evangelie uitmaken? Eindelijk, is het wreedheid u te verdoemen, die ontelbare zonden hebt, daar het geen wreedheid was, zelfs niet in de ogen Gods, zo vele engelen om een zonde in de hel te werpen? Is het wreedheid u te straffen, die de middelen der zaligheid verzuimd hebt, wanneer anderen verdoemd zijn geworden, die dezelve nooit genoten hebben? Wie zou kunnen zeggen, dat een vorst wreed was, of barmhartigheid ontbrak, die de gestelde straf tegen moedwillige overtreders deed ten uitvoer brengen? Nu, waar zijn nu al uw hopen op de barmhartigheid Gods? Ik zeg u, dat er heden duizenden in de hel zijn, die door zulk een vermetele hoop van barmhartigheid zijn verloren gegaan; en ik vrees dat, eer alle dingen een einde zullen hebben, daar meer van de zodanigen zullen gevonden worden.

2 Anderen wederom, wanneer zij uit deze sterkte geslagen zijn, begeven zich weer tot een andere, die niet beter is. O, zeggen zij, wij zijn in geen gevaar, want wij geloven in de Heere Jezus Christus. Ik antwoord

- (a) Het is zeker, dat diegenen die geloven gewis buiten alle gevaar zijn. Maar ik vraag

- (b) Bent u verzekerd, dat u gelooft? Velen hebben daarin misgetast, en bent u verzekerd, dat u het recht hebt? De dwaze maagden dachten ook, dat zij gelovigen waren. en gingen mogelijk veel verder dan u kunt voorwenden ooit te hebben gedaan, gelijk u kunt zien, wanneer u de gelijkenis Matth. 25:1 beschouwt, zij waren belijders, want zij hadden lampen; zij ontwaakten op het geroep des Bruidegoms, en trachtten hun lampen te bereiden om die, te doen schijnen; zij waren overtuigd, dat hun olie ontbrak, en poogden die te krijgen: en echter werden zij voor eeuwig uitgesloten van de tegenwoordigheid Gods. Nu, onder wat voorwendsel durft iemand uwer dan nog voorgeven, dat hij gelooft, daar hij nog zoverre niet gekomen is, gelijk wij zo direct hebben aangetoond dat anderen gekomen zijn, die nochtans verloren zijn gegaan? Worden er onder u geen gevonden, die zullen zeggen, ik geloof, en die echter dronkaards, zweerders en bespotters van ware Godsvrucht zijn, die een hartelijke haat dragen jegens zulken, die in nauwe gezetheid hen te boven gaan, hen bespottende en geveinsden noemende? Ik vrees, dat er de zodanigen onder u zullen gevonden worden; en tot die zeg ik, indien gij geen ander geloof hebt, gij zult daarmee naar het verderf gaan; want het geloof, dat door de liefde werkt, is een hart verenigende genade, en ontdekt zichzelf door een wandel der gehoorzaamheid, overeenkomstig hetgeen de Apostel Jakobus zegt: Toont mij uw geloof uit uw werken, en ik zal u uit mijn werken mijn geloof tonen, Jak. 2:18.
- (c) U zegt, dat u gelooft; maar wanneer hebt u dat verkregen; hebt u altijd geloofd? Ja, zult gij antwoorden, wij hebben altijd geloofd. O, verschrikkelijke onkunde; u zegt, ik heb altijd geloofd, maar ik zeg, dat u tot heden toe het geloof ontbreekt, want wij worden geen gelovige maar ongelovige geboren; en indien gij meent, dat u altijd geloofd hebt, zo is het bewijs genoeg, dat u tot deze tijd toe van het dierbare geloof der uitverkorenen Gods nog bent vervreemd. Ik zal mij nu niet ophouden om de dwaasheid van zulk een voorwendsel, dat men het geloof heeft, te ontdekken; omdat ik, indien de Heere wil, gelegenheid zal hebben om in het vervolg breedvoeriger over het geloof, en over het onderscheid tussen het ware en het ingebeelde, daar velen op steunen te handelen. Alleen zeg ik nu, daar het geloof is, daar zal het een aandoening omtrent de zaligheid verwekken, en de ontdekking van zonden doen aannemen; en dat geloof, hetwelk niet tracht om de ziel, waar hetzelfde huisvest, meer en meer van zonden te overtuigen, en daarover te verootmoedigen, kan niet anders dan verdacht voorkomen.

3. Wanneer de zonde voorgedragen, en de Wet gepredikt wordt, dan zullen er weer anderen zijn, die onder het vijgenblad van hun onberispelijke wandel zich verbergen. Wanneer men bij zulken komt, die al hun dagen geleefd hebben in een staat van vervreemding van God, en hun, wanneer zij op een ziek- of doodsbed liggen, naar hun staat vraagt, dan antwoorden zij, dat zij hopen, dat alles wel met hen is, en dat zij zalig zullen worden, want zij hebben nooit iemand beledigd, en daarom hebben zij nooit de toorn Gods gevreesd. O wonder! dat

iemand zo schrikkelijk onkundig zijn kan, en dat in een kerk, die met meer klare en voldoende ontdekkingen van de wil van god is gezegend geweest, dan de meeste kerken op aarde. U zegt, dat u niemand beledigd hebt, en dat u derhalve zult zalig worden. Ik antwoord: gij hebt God beledigd, en daarom zult gij verdoemd worden. U zegt, dat u niemand benadeeld hebt. Ik antwoord: Gij verstaat niet wel hetgeen u zegt, anders zoudt gij de vrijmoedigheid niet hebben om op die wijze te spreken; want

- (a) U hebt allen daar gij mee verkeerdt hebt, en in welke gij enig aanbelang had, benadeeld, in zoverre gij uzelf niet beijverd hebt, om aan hen uw schuldige plicht te betalen; want liefde zijn wij schuldig aan allen, Rom. 13: 8, en degene die nooit zijn liefde, in een ernstige aandoening omtrent hun zaligheid, aan hen heeft doen blijken, heeft hen op het hoogste benadeeld, in zo ver hij van hen heeft onthouden datgene, hetwelk hun onbetwistbaar toekwam; en buiten allen twijfel zal degene, die nooit ernstige aandoeningen over zijn eigen zaligheid gehad heeft, dezelve ook niet gehad hebben over de zaligheid van anderen, en heeft derhalve van hen onthouden datgene, daar zij een onbetwistbaar recht op hadden.
- (b) Hebt u nooit uw broeder zien zondigen? Zeker hebt u zulks wel gezien; wel, hebt u hem daar toen over bestraft? Ik vrees neen. Ja, velen van deze soort van mensen kunnen mogelijk hun vrouwen, hun kinderen, dienstboden en naaste bloedverwanten grove zonden zien bedrijven, en echter zoveel niet doen als hen eens bestraffen; is het niet met velen uwer also gesteld? Ik ben verzekerd, dat u het niet kunt ontkennen. Wel, is dat nu geen wezenlijk nadeel aan zulke personen, die gij moest bestraffen, toe te brengen? Het is hen te haten in uw hart; de Heere zegt dit zelf, en zeker Zijn oordeel is naar waarheid, Lev. 19: 17, Gij zult uw broeder in uw hart niet haten, gij zult uw naaste naarstig berispen, en zult de zonde in hem niet verdragen. Met wat vrijmoedigheid durft gij zeggen, dat u niemand enigszins benadeeld hebt, terwijl gij door een reeks van zonden al gedaan hebt wat in uw vermogen was, om de toorn van een zondewrekend God niet alleen over uzelf, maar over allen, die met u verkering hebben, te doen komen?

4. Anderen, wanneer zij door de ontdekking der zonden vervolgd worden, verdedigen zich met de voorrechten der kerk., achtende die een genoegzame beschutting voor de toorn Gods te zijn. Zo was het met die goddeloze mensen, waar de Profeet Jeremia in het 7e hfdst. zijner Profetieën van spreekt, gesteld; zij waren schuldig aan dieverij, doodslag, overspel, vals zweren en de Baäl te roken; de Heere bedreigt hen met Zijn toorn en gebiedt hen, dat zij hun wegen en hun handelingen zouden goed maken; maar zij bleven echter gerust en zonder aandoening zitten, niet eens door de ontdekking van zonden, of door bedreiging van toorn bewogen wordende. Wat is de reden hiervan? Hadden die mensen gans geen bevatting van het gevaar? Zeker ja, zij konden hun ogen niet geheel en al sluiten voor de klare ontdekkingen van hun zonden, die de Profeet aan hen voorstelde, of voor die ellende, die daar op stond te volgen, daar Hij hen mee

bedreigde; maar zij verdedigden zichzelf met de voorrechten der kerk, uitroepende: Des Heeren Tempel, des Heeren Tempel, des Heeren Tempel zijn deze, vers 4. Ik twijfel niet, of het zal met sommigen uwer ook aldus gesteld zijn. Mogelijk zult gij op deze wijze redeneren, (gelijk Manoachs huisvrouw in een ander geval deed, Richt. 13:23) Indien de Heere voorgenomen had ons te verdoemen, Hij zou ons zulke inzettingen niet gegeven hebben, gelijk Hij gedaan heeft. Ik zal alleen maar drie zaken voorstellen, die genoegzaam de zwakheid van deze sterkte of schuilplaats zullen aantonen.

- (a) Ik zeg, gij zult mogelijk aldus redeneren, de Heere heeft Evangelische inzettingen, tekenen Zijner tegenwoordigheid onder ons vastgesteld; en daarom zal Hij sommigen behouden; Hij zal de middelen der genade niet zenden zonder enig goed door dezelve te werken. Echter zeg ik
- (b) Dat u daaruit niet besluiten kunt, dat Hij u zal zaligen; want vooreerst: Velen die de Evangelische instellingen genoten hebben, zijn verdoemd geworden. Ten tweede, het is niet het genieten, maar het recht gebruikmaken van dezelve, dat iemand zalig maakt.
- (c) In die voorrechten te berusten, is het ergste misbruik dat u daar van maken kunt; en derhalve ziet toe, dat u niet vertrouwt op valse woorden, zeggende, des Heeren Tempel, des Heeren Tempel, des Heeren Tempel zijn deze.

5. Anderen voor hun overtuigingen alhier geen schuilplaats vindende, begeven zichzelf tot hun goede plichten. Wanneer wij hen aankondigen dat zij zondaren zijn, en ze hun ellendigen en jammerlijke staat en toestand voor ogen stellen, dan wenden zij hun ogen naar hun plichten, en stoppen de mond hunner consciëntie (gelijk die Farizeeër waar de Heere, Lukas 18: 11, van spreekt) met een optelling van hun verrichtingen, waarin zij anderen overtreffen. Het is wel waar, zal zo een zeggen, dat ik gezondigd heb; maar echter ben ik niet schuldig aan grove uitpattingen, of ergerlijke zonden; ja wat meer is, ik neem dikwijls en menigvuldig de plichten van de godsdienst waar, ik bid, ik vast, ik ga ten Avondmaal, en verricht zeer vele andere plichten; en derhalve hoop ik dat ik, niettegenstaande alle mijn zonden, de hemel zal verkrijgen. O! hoe natuurlijk is niet voor de mens, om een weerloze schuilplaats van zijn eigen uitvinding, boven die onoverwinnelijke vrijstad, (die door de oneindige wijsheid en genade Gods is uitgevonden) en de mantel van eigen opgerichte gerechtigheid, boven die van de hemelse mantel der gerechtigheid van Christus stellen? Hier verbergen velen uwer zichzelf, zeggende, ik lees, ik zoek de Heere, en derhalve is alles goed. Voorwaar een droevig besluit; ik antwoord op deze voorwendingen,

- (a) Dat al smolt gij weg in tranen, al bad gij totdat uw knieën in de grond vast groeiden, al gaf gij al wat u hebt aan de armen, en al vastte gij dagelijks, zo zou die nochtans alles niets voor een enige zonde kunnen voldoen.
- (b) Uw beste plichtsbetrachtingen vermeerderen maar uw schuld; dit zag de kerk wel, Jesaja 64: 6, zeggende: Wij allen zijn als een onreine, en alle onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijck kleet.

(c) Goede plichten, wanneer men daar op rustte, hebben velen doen verloren gaan, maar hebben noch zullen nooit iemand behouden; op dezelve te steunen, is tot het werk onzer handen te zeggen: Gij zijt onze God; een zonde die de Heere verbied, en die een gruwel voor Hem is.

6. Een ander soort van mensen, wanneer de overtuigingen vat op hen krijgen, en de zonde en ellende aan hen klaar en duidelijk ontdekt worden, behelpen zich met hun goede voornemens, en gebruiken die tot een beschutting. Zij besluiten die zaak op een meer gelegener tijd te zullen overwegen, gelijk Felix deed, die aan Paulus afscheid gaf, zodra hij van nabij met hem handelde, hem belovende naderhand te zullen horen? Zo handelen ook velen, wanneer zij bijna overtuigd zijn, dan geven zij hun overtuigingen afscheid, en beloven die op een andere tijd te zullen horen; aan zulken zal ik nu enige en nadrukkelijke vragen voorstellen. (a) Ik vraag u, is de overweging van zonde en ellende, en hoe gij die kunt ontvlieden, een zaak om uitgesteld te worden? Is er iets daar gij aanbelang in kunt hebben dat daar boven te waarden is? Is er enig gevaar zo groot als de verdoemenis; of is er enige weldaad te vergelijken met verlost te worden van de toorn Gods? Indien iemand de gehele wereld gewon, en zijn ziel verloor, zou hij ook enig voordeel door de verwisseling bekomen? (b) Wie kan beter oordelen welke de beste gelegenheid ter bekering is, God, of gij? Hij heeft bepaald dat de tegenwoordige gelegenheid de beste is. Nu is het de welaangename tijd, nu is het de dag der zaligheid, 2 Kor. 6: 2. (c) Wanneer hebt u besloten om uw zonde en ellende, welke gedachten gij nu afweert, met ernst te overwegen? Gij moet zeker zeggen, dat het de een of anderen tijd zal zijn; maar dan vraag ik u: Wat zekerheid hebt u wegens die tijd? en wat zekerheid hebt gij, dat u dan de middelen, die tot dat einde noodzakelijk zijn, zult genieten? Ik geloof niet dat u durft zeggen, dat u van een van beiden verzekerd bent. (d) Ik ben verzekerd dat sommigen, die op dezelfde wijze schone beloften en voornemens gehad hebben, daardoor hun eigen zielen hebben bedrogen.

7. Een andere soort verbergt zich achter hun onkunde, en verbeelden zich door dezelve veilig te zijn; zij beloven zichzelf veiligheid, ofschoon zij geen aandoening omtrent de zaligheid hebben, omdat zij maar onkundigen zijn. De Heere, zeggen zij, mag meer gestreng met anderen handelen die de zaken beter kennen, maar wij hopen dat Hij ons genadig zal zijn, omdat wij niet beter weten. Met wat een verbazende vrijmoedigheid hebben wij zulks door sommigen niet horen voorwenden? u zegt, ik ben onkundig, en daarom zal God mij genadig zijn; maar ik zeg, gij bent onkundig, en daarom zal Hij u geen genade bewijzen, Jesaja 27: 11. U bent onkundig, maar wiens schuld is dit. Heeft de Heere u niet de middelen om tot kennis te komen gegeven? Heeft niet het licht van Zijn heerlijk Evangelie u klaar omschenen? Hebben anderen door dezelfde middelen, die gij verzuimd en verwaarloosd hebt, geen kennis verkregen? Dit is een gewone verschoning voor zonden, maar de aller ongelukkigste daar iemand zich mee kan behelpen; want (a) De Heere heeft ons uitdrukkelijk gezegd, dat onkundige

mensen verdoemd zullen worden, 2 Thess. 1: 8, 9. (b) Hij heeft ons gezegd, dat onkunde de grondslag van hun vonnis zal zijn: dit is het oordeel van onwetende zondaren, dat zij de duisternis liever hebben gehad dan het licht, Joh. 3: 19. Ook zal het u niet verschonen te zeggen, dat u geen tijd hebt gehad. Want (1) alle andere dingen moesten daarvoor geweken hebben; zoekt eerst het Koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid, en andere dingen zullen op haar rechte tijd en plaats komen, Matth. 5:33.

(2) Anderen hebben alzo weinig tijd gehad als u, die echter voor hun zielen zorg gedragen en kennis Gods verkregen hebben. (3) U verspilt zoveel tijd, in ijdelheden en in niets te doen, als u kon gebracht hebben tot een behoorlijke mate der kennis van die dingen, die tot uw vrede dienen, indien gij dezelve maar naarstig had besteed; zodat dit maar een zwakke beschutting zal bevonden worden, laat het beproeven die wil; en echter behelpen zich velen hiermee en wel op tweeërlei wijzen. (aa) Hierdoor zijn velen niet in staat om te kunnen verstaan hetgeen wij wegens hun zonden en gevaar tot hen spreken, en aldus hebben wij geen gelegenheid om hen te overtuigen. (bb) Anderen denken dat hun onkunde hun andere schulden zal verzoenen, en dit is een verbeelding die zo diep in de gedachten van velen is ingeworteld, dat niets hen daarvan schijnt te zullen genezen, totdat de verschijning van Jezus Christus, ter verderving dergenen die God niet kennen, hetzelfde doet.

8. Daar is nog een beschutting, waardoor sommigen de overtuigende ontdekkingen van zonden afweren, en dat is door zichzelf met anderen te vergelijken. Wanneer het sterk op hun gemoederen wordt aangedrongen, dat zij in een toestand zijn, die ten uiterste gevaarlijk is, dan zeggen zij, wegens een ding ben ik zeker, dat het met mij niet schijnt erger te zullen gaan dan met anderen; en indien ik moet verloren gaan, dan zal het ook zo met vele anderen zijn. O nare en verschrikkelijke, doch echter gewone beschutting! u zegt, indien ik toch verloren ga, dan zal het ook zo met vele anderen zijn; o ja, dit is een zekere waarheid, velen zullen gewis voor eeuwig verloren gaan, gelijk wij reeds hebben betoogd; maar

(a) Wat zal dit toch tot uw voordeel toebrengen? Ik twijfel niet of gezelschap zal zeer veel toebrengen aan de gelukzaligheid van de heiligen in de hemel; maar ik kan niet zien wat genoeg of troost de verdoemden van hun metgezellen kunnen hebben; het zal integendeel buiten allen twijfel hun ellende verzwaren, omdat hun toestand zodanig is, dat in dezelve geen verlichting kan plaats hebben.

(b) Weet u, ach arme mens! wel wat u zegt, wanneer u op die wijze spreekt? Het is alsof gij duidelijk zeide, ik zal het op de uitkomst wagen, wat die ook mag zijn; hetgeen immers de grootste dwaasheid en buitensporigheid is die er zijn kan; bent u gewillig om het op de eeuwige toorn Gods te wagen? Kunt u bij een eeuwige gloed of bij een verterend vuur wonen? Indien er enige zulke ellendige mensen alhier zijn, die besloten hebben, om op deze wijze voort te

gaan, en het op de uitkomst te wagen, dan zal ik deze weinige vragen aan hen voorstellen: Is er enige zaak in de wereld waardig om gezocht te worden, daar gij graag van verzekerd was?

Indien ja, dan vraag ik u, of er ook iets is dat met de zaligheid kan vergeleken worden? Indien u zegt ja, dan vraag ik u verder, is er enig ding dat u na dit leven met u zult kunnen mee nemen, is er iets dat uw schade zal kunnen vergoeden? Indien gij uw zielen verliest, wat zal in staat zijn om u te kunnen opbeuren, wanneer u onder het gewicht van de toorn van een zondewrekende God gevallen bent? Indien u zegt, ik wil het op de uitkomst wagen, dan wilde ik graag weten of gij niet denkt, dat het al zo waarschijnlijk is, dat u zult verloren gaan, als dat u zult behouden worden? Zeker gij hebt reden om alzo te denken; iemand die zo weinig omtrent de zaligheid is aangedaan, zou moeten denken, dat God zeer weinig achting voor de zaligheid heeft, indien Hij dezelve schenken wilde aan zulken die daar niet op gesteld zijn. Eindelijk, omdat het waarschijnlijk is, dat u in de uitkomst zult verloren gaan, hebt u wel ooit overdacht wat de verdoemenis al insluit? Ik geloof neen; ik zal u alleen maar wijzen tot dat korte verhaal., hetwelk van de laatste veroordeling van onbekeerde zondaren gegeven wordt, Matth. 25: 41: "Gaaf weg van Mij, gij vervloekte, in het eeuwige vuur, dat de duivel en zijn engelen bereid is."

Ik kan mij nu niet inlaten, om vele andere voorwendingen, waardoor zondaren zich tegen overtuigingen beschutten, te overwegen; alleen wens ik dat u deze drie waarheden op uw harten wilde drukken, die u zullen helpen bewaren om op zulke valse gronden geen vertrouwen te stellen.

- (a) Tracht overreed te zijn, dat maar weinigen zullen zalig worden, Christus heeft het gezegd, en wie zal Hem van onwaarheid durven verdenken?
- (b) Zoekt te geloven, dat degenen die zalig worden, het op geen lichte wij ze zullen verkrijgen; want de rechtvaardigen worden nauwelijks zalig, 1 Petrus 4: 18.
- (c) Staat er naar, om waarlijk overtuigd te worden, dat er geen zaligheid voor u is, dan alleen in de weg van het evangelie, Hand. 4: 12. Verstaat en geloof deze drie waarheden, en het zal een middel zijn om u te bewaren van op zaken, die u geen nut kunnen doen, te rusten. Dit is voor het eerste gedeelte onzer aanspraak, tot de zodanigen die nog niet van hun zonde en ellende overtuigd zijn, genoeg. Nu zal ik voortgaan om

II. Zulken die onder u nog niet ontwaakt, of van hun verloren staat en toestand zijn overtuigd geworden, aan te spreken. Tot de zodanigen zeg ik, u hebt reden om te vrezen of u wel ooit zult ontwaakt of overtuigd worden; daar is reden om te vrezen dat Christus tot u gezegd heeft: Slaapt nu voort; en indien dit zo is, dan zal noch het donderend geluid der Wet, noch de liefelijke en zachte stem van het evangelie, noch de zoetste en dierbaarste voorzienigheden, noch ook niet deszelfs verschrikkelijkste bedreigingen, ooit in staat zijn om uw ogen te openen, om u hetgeen tot uw vrede dient te doen overwegen en ter harte te nemen; maar gij

zult in uw gerustheid voortslapen, totdat de toorn Gods u geheel en al zal overkomen. Doch mogelijk zullen sommigen die in deze toestand zijn, zeggen of denken, ten minste zich gedragen, alsof zij dachten, dat er wegens dit alles geen gevaar was; maar ik kan de zodanigen verzekeren, wat hun gedachten daarvan ook zijn mogen, dat er in deze groot gevaar voor hen is; want

a. De Heere heeft reeds veel arbeid aangewend, om u tot een gevoel van uw droevige staat en toestand te brengen, hetgeen Hij met vele anderen niet heeft gedaan; Hij heeft alzo met vele heidense volkeren niet gehandeld, noch met velen, die schielijk door de dood zijn weggerukt, nadat zij de eerste aanbieding van het evangelie geweigerd hadden; ook zijn Zijn handelingen zodanig niet geweest met vele anderen, van dewelken Hij het licht van het evangelie schielijk heeft weggenomen, zodra zij het weigerden aan te nemen; want, wat de wijze van Gods handelingen met de heidenen aangaat, die is buiten twijfel zodanig niet geweest, en dat de Heere alzo niet gehandeld heeft met, of zo vele grote dingen als tijd en middelen, niet besteed heeft aan anderen, blijkt uit uw eigen ondervinding klaar. Zegt mij, o zondaren! zijn er niet velen van het voordeel en gebruik van de instellingen Gods, sedert dat de Heere begonnen heeft te trachten u te overtuigen, door de dood weggerukt? Zeker, weinigen uwer kunnen dit ontkennen, en dat de Heere aan anderen een kortere tijd om Zijn instellingen te genieten, vergund heeft, blijkt niet minder klaar uit de veelvuldige bewijzen der heilige schriftuur, en uit de toestand der kerk in alle tijden. U hebt meer tijd gehad dan Kapernaüm en vele andere plaatsen, waar Christus, gedurende Zijn omwandeling op aarde gepredikt heeft.

b. U hebt reden om voor deze schrikkelijke uitkomst te vrezen, wanneer u de weg, die de Heere met u gehouden heeft, overweegt. Hij heeft u niet alleen in het algemeen een ontdekking van uw zonden en gevaar gegeven, maar Hij heeft ook met een iegelijk uwer in het bijzonder gehandeld, u als het ware noemende met naam en toenaam, hebbende tot u bijzonder, beide door Zijn Woord en Voorzienigheid, gesproken. In Zijn naam hebben wij in het bijzonder met jong en oud onder u gehandeld, en door Zijn Voorzienigheden heeft Hij niet minder in het bijzonder gedaan. Wat mens, wat huisgezin heeft niet, of in zichzelf, of in zijn nabestaanden, de slaande hand Gods gevoeld? die aan een iegelijk, die dezelve ondervonden heeft, aanzegt, dat zij gezondigd hebben, en de heerlijkheid Gods derven. Ik geloof, dat er nauwelijks een in dit huis Gods gevonden wordt, die de smart daarvan niet heeft gevoeld, zodat er nauwelijks een onder ons gevonden wordt, die de bijzondere handelingen Gods tot zijn overtuiging niet heeft weerstaan. En dit is een genoegzame grond, om te vrezen, dat wij nooit overtuigd zullen worden; omdat al de wegen, die de Heere gewoon is te houden, zijn of in 't gemeen, wanneer Hij met iemand handelt door het voorstellen van zulke zaken, die de zonden en ellende van allen openleggen, of in het bijzonder, wanneer Hij een bijzondere toepassing maakt van de algemene beschuldiging, hetzij door Zijn Woord, of door Zijn Voorzienigheid, en zegt, gelijk Nathan deed:

Gij bent de man. En wat kan meer tot uw overtuiging in een weg van middelen gedaan worden?

c. De Heere heeft niet alleen deze gemelde wegen en middelen gebruikt, maar heeft ook in het gebruik ervan lang, zelfs van het begin uws levens tot nu toe, op u gewacht. Velen uwer, zo niet allen, hebben gehad gebod op gebod, regel op regel, hier een weinig, daar een weinig. Christus heeft zich vroeg opgemaakt, en heeft met u gehandeld door de een bode na de anderen, de een predikatie na de andere, de een voorzienigheid na de andere u te laten toekomen, en echter bent u niet overtuigd of ontwaakt geworden. Dit geeft grote reden om de uitkomst te vrezen, wanneer men daarenboven overweegt:

d. Dat ofschoon de Geest Gods lang twist met zondaren, Hij echter zulks niet altijd zal doen. Gen. 6: 3, Toen zei de Heere: Mijn Geest en zal niet in eeuwigheid twisten met de mens, dewijl hij ook vlees is; alsof de Heere gezegd had: Ik heb lang met deze mens getwist door een ontdekkende predikdienst; door ontdekkende bedelingen, door de inwendige werkingen Mijns Geestes, door klopping aan hun consciënties om hen van hun zonde en gevaar te overtuigen, en hen te hervormen; maar nu bevind Ik, dat alle middelen krachteloos zijn, zij zijn geheel en al verdorven; daarom wil Ik hen niet meer overtuigen, Ik zal hen sparen totdat de maat hunner ongerechtigheid is vol geworden, en totdat zij vet gemaakt zijn voor de dag der slachting; maar Ik zal hun nooit meer ontdekking geven, of pogen te overtuigen. En wie kan zeggen, dat de Heere een dergelijk vonnis niet heeft uitgesproken tegen de onovertuigde zondaren van Ceres, of tegen sommigen hunner? zeggende, hier is een volk, met hetwelk Ik lang door Mijn Woord, door voorzienigheden, door bewerkingen Mijns Geestes, en door inwendige kloppingen van hun gewetens getwist heb; en echter zijn zij niet ontwaakt noch overtuigd geworden. Daarom zal Ik niet langer met hen twisten, Ik zal hen of door de vloed Mijns toorns wegnemen, gelijk Ik de eerste wereld gedaan heb, of Ik zal Mijn instellingen van hen wegnemen, gelijk Ik aan andere kerken gedaan heb; of Ik zal Mijn dienstknechten gebieden, dat zij hun oren zwaar, en hun harten vet maken, en hun ogen sluiten; en Ik zal de vloek van de onvruchtbare vijgenboom over hen uitspreken. En dat dit alles niet een enkele ijdele uitvinding is, met oogmerk om u te verschrikken, zal klaar blijken wanneer men overweegt

e. Dat dit de vastgestelde regel en de gewone weg is, die de Heere heeft bepaald om met mensen in die toestand te handelen: gelijk gij zien kunt, wanneer u die verschrikkelijke Schriftuurplaats overweegt, Hebr. 6: 7, 8, Want de aarde, die de regen menigmaal op haar komende indrinkt, en bekwaam kruid voortbrengt voor degenen, door welke zij ook bebouwd wordt, die ontvangt zegen van God; maar die doornen en distels draagt, die is verwerpelijk, en nabij de vervloeking, welker einde is tot verbranding. Hier is de vastgestelde en gewone regel der handelingen Gods met zondaren, die onder de bediening van het evangelie

leven, beide omtrent zulken, die daar een recht gebruik van maken, en degenen, die dezelve misbruiken. De weg, die de Heere met de eerste soort, de rechte gebruikers daarvan, houdt, is deze; Hij schenkt aan hen de middelen, Zijn Woord en Zijn instellingen, die gelijk de regen van de hemel neerdalen, en een vruchtbaar makende kracht hebben, wanneer die in een goede grond vallen; en op het voortbrengen van een goede vrucht (die vrucht genoemd wordt, bekwaam voor het gebruik desgenen, die de aarde bebouwt) zegent Hij dezelve. Aan de andere zijde zien wij des Heeren handelingen met de andere soort, en hun gedrag omtrent Hem klaar genoeg aan ons voorgesteld, hetwelk ik nu in enige weinige bijzonderheden aan u zal voordragen.

- (1) De Heere geeft hun zowel als anderen dikwijls regenvlagen; Hij schenkt hun soms de middelen. en dat in groten overvloed.
- (2) Het grootste aantal gebruiken de middelen; zowel de een als andere soort worden hier verondersteld de regen in te drinken; want het is buiten twijfel zeker, dat degenen, die de Raad Gods tegen zichzelf verwerpen, gelijk de Farizeeën en Schriftgeleerden eertijds deden, Lukas 7 vers 30, met onuitblusselijk vuur zullen verbrand worden.
- (3) Ofschoon deze soort van mensen, daar wij nu van spreken, de regen indrinken, zowel als de andere, zo verschillen zij echter hierin, dat zij geen vrucht voortbrengen, bekwaam voor het gebruik desgenen, die hen aldus heeft bevochtigd; maar integendeel brengen zij doornen en distelen voort. Dit is klaar, de ontdekkingen van zonden overtuigden hen niet, de ontdekkingen van gevaar deden hen niet ontwaken, de invloeden der genade maakten hen niet levend; maar zij werden onder dezelve meer ongevoelig, dodig en verhard.
- (4) Om deze reden verwerpt hen de Heere; dat is, Hij houdt geheel en al op met hen te twisten, of ten minste, Hij onttrekt Zijn zegen aan de middelen.
- (5) Gedurende de tijd Zijner lankmoedigheid, zijn zij nabij de vervloeking; daar is niets in staat om de vloek Gods van hen af te weren, dezelve nadert hen met grote schreden, zij liggen daar voor open, en zijn tot de vloek geschikt. Derhalve,
- (6) Hij verbrandt zulken op het einde. Dit, o mensen, is de gewone weg van des Heeren handelingen met zondaren; en nu, ziet en overweegt uw eigen aanbelang in deze. De Heere, gelijk wij tevoren gezegd hebben, heeft dikwijls Zijn regen op u doen neerdalen, gij hebt voorgewend, dat u deze regenvlaag ontvangen, en de middelen waargenomen hebt; doch gij hebt geen goede vruchten, maar integendeel doornen en distelen voortgebracht. Wat redenen hebt u dan niet, om voor de gevolgen te vrezen? Hebt u geen reden om te vrezen, dat u reeds verworpen bent, en zo nabij de vervloeking, welker einde is tot verbranding? Opdat nu dit alles niet ongegrond zou schijnen, zo stel ik aan uw overdenking voor:

f. Dat gelijk de Heere de zo-even genoemde regel heeft vastgesteld, (als datgene volgens welke Hij gewoonlijk gehandeld heeft, en nog wil handelen met allen aan

welke Hij het Evangelie schenkt) Hij ook alzo naar dezelve regel, door Zijn Voorzienigheid met zondaren handelt. Ik zal alleen maar twee voorbeelden bijbrengen van des Heeren handeling met zondaren overeenkomstig met deze regel. Het eerste is dat van de eerste wereld. De Heere had lang, en in het bijzonder door de prediking Noachs, om hen te bekeren met hen gehandeld. Zij werden niet overtuigd, maar werden hoe langer hoe bozer, waarop de Heere hen verwierp, en niet meer met hen wilde twisten, Gen. 6: 3. En ofschoon de Heere hen spaarde, zo was het echter niet met voornemen om hun genade te bewijzen, maar alleen om hen toe te laten, dat zij de maat hunner ongerechtigheid zouden volmaken, opdat zij geen verschoning zouden hebben, en opdat hun verdoemenis te verschrikkelijker zou zijn. Het tweede voorbeeld is dat van de Joodse Kerk, ten tijde van de Heere Christus. Hij predikte tot hen, en trachtte hen te overtuigen; maar zij werden niet overtuigd, en daarom verwierp Hij hen; en ofschoon Hij hun voor enige tijd uitstel vergunde, zo was echter hetgeen tot hun vrede diende, voor eeuwig verborgen voor hun ogen, gelijk Hij hun zelf zei, Lukas 19:42. En derhalve hadden zij niets anders, dan Zijn oordeel en hittige grimmigheid te verwachten. Eindelijk zou ik tot dit einde vele voorbeelden, onder de Kerk van het evangelie sedert de dagen van Christus, waarin Hij nauwkeurig dezelfde handelwijze gehouden heeft, kunnen voorstellen. Zegt mij nu eens, o zondaren! hebt gij, door al hetgeen u nu voor ogen is gesteld, geen reden om te vrezen, dat u zult voortslopen, en nooit ontwaakt of overtuigd zult worden? Doch dit is nog niet alles, maar wij moeten

III. U, o niet overtuigde zondaren! aanzeggen, dat, omdat er zoveel moeite is aangewend om u te behouden, het ten hoogste waarschijnlijk is, dat u nooit zult zalig worden. Wij hebben zo-even vele redenen aan u voorgesteld, die ons doen vrezen, dat gij, die uw ogen zo lang voor de ontdekking uwer zonden en gevaar hebt toegesloten, dezelve nooit weer geopend zult krijgen; en indien die nooit geopend worden, dan mag ik met zekerheid zeggen, dat, zo waarachtig als de Heere leeft, geen een ziel van u zal behouden worden; want

- (1) Indien gij niet overtuigd wordt, indien uw ogen niet geopend worden, zodat u uw zonden en ellende ziet, zo zult gij ook nooit de zaligheid ter harte nemen, gelijk blijkt uit hetgeen wij reeds breedvoerig hebben verhandeld.
- (2) Indien gij de zaligheid niet ter harte neemt, dan zult gij zeker nooit een Zaligmaker zoeken, of u naar dezelve tot zaligheid wenden. Zulken, die menen, dat zij zien, zullen de ogenzalf niet achten; die zichzelf verbeelden rijk genoeg te zijn, zullen naar het goud, dat in het vuur beproefd is, niet omzien, zulken, die geen gevaar van verdoemenis zien, zullen ook naar de zaligheid niet zoeken.
- (3) Indien gij naar een Zaligmaker niet zoekt, dan zult gij Hem, ofschoon Hij tot u komt, niet aannemen, ja gij zult Hem verwerpen, en dat met verachting. En zeker het kan niet anders zijn, want wie zou de aanbieding van een medicijnmeester, die geneesmiddelen wilde opdringen niet met verachting verwerpen, wanneer hij niet de minste ziekte gevoelde? Hij zou een dwaas

geacht worden, die een pardon aan iemand, die niet veroordeeld is, wilde aanbieden; of zijn hand toereiken om iemand op te beuren, die niet gevallen is; of water te geven om iemand te wassen, die niet bevlekt is. En zodanig een is Christus in de ogen van allen, die niet overtuigd zijn; zodanig is Hij waarlijk in uw ogen, en u zoudt Hem zeker als zo een handelen.

- (4) Het noodzakelijk gevolg hiervan zal zijn, dat u verdoemd moet worden, u kunt geen behoudenis bekomen; daar is toch geen andere weg om de eeuwige zaligheid te verkrijgen, dan alleen door de Heere Jezus Christus; Want daar en is ook onder de hemel geen anderen naam, die onder de mensen gegeven is, door welke wij moeten zalig worden, dan alleen die van de Heere Jezus Christus, Hand. 4: 12. En de verdoemenis is het eeuwige lot van allen, die Hem verwerpen, Markus 16: 16. Maar

IV. Wij zeggen nog verder: Wee u, o! ongevoelige, hardnekkige, en onovertuigde zondaren! want indien gij zult verdoemd worden, dan zal uw verdoemenis verschrikkelijk, en uw toestand onuitsprekelijk ellendig zijn; en dit zal klaar blijken aan een iegelijk die daar met ernst aan denkt; want

- (1) de verdoemenis zelf op zijn best genomen, is een aller verschrikkelijkste zaak; dit hebben wij u niet lang geleden klaar aangetoond, en de zaak spreekt van zelf, ofschoon wij daar niets van hadden gesproken; wat is toch verschrikkelijk, indien het een eeuwige gloed niet is? Wie is er onder ons die bij een verterend vuur wonen kan? Wie is er onder ons die bij een eeuwige gloed wonen kan? Jesaja 33: 14. Wie kan de hitte van Tofet, dat van gisteren bereid is, verdragen, hetwelk diepe en wijd gemaakt is; want Zijns brandstapels, vuur en hout is veel, en de adem des Almachtigen steekt die als een zwavelstroom aan? Jesaja 30:33. De koudste plaats daar, zal heet zijn; de aller dragelijkste plaats, zal ondraaglijk zijn, en derhalve zal de toestand van allen, die daar komen, verschrikkelijk wezen.
- (2) Maar (2) uw toestand, o ellendige zondaren! zal meer verschrikkelijk zijn, dan die van vele anderen die daar zullen wezen. Christus zegt: Wee u Chorazin, wee u Bethsaïda, want zo in Tyrus en Sidon de krachten waren geschied, die in u geschied zijn, zij zouden haar eertijds in zak en as bekeerd hebben. Doch Ik zeg u, het zal Tyrus en Sidon verdraaglijker zijn in de dag des oordeels, dan ulieden. En gij Capernaüm, die tot de hemel toe bent verhoogd, gij zult tot de hel toe neergestoten worden; want zo in Sodom die krachten waren geschied, die in u geschied zijn, zij zouden tot op de huidige dag gebleven zijn. Doch Ik zeg u, dat het voor het land van Sodom verdraaglijker zal zijn in de dag des oordeels, dan u, Matth. 11:21-24. In deze aanmerkelijke aankondiging van toorn tegen zulke zondaren, die de Heere gepoogd had tot overtuiging te brengen, en die echter nog niet waren ontwaakt geworden, blijkt klaar:
- (a) Dat de een het veel heter en ondragelijker in de hel zal hebben, dan de andere.

(b) Dat zulken, omtrent welke de meeste moeite is aangewend, de heetste plaatsen zullen hebben. Volgens deze regel der goddelijke handelingen met zondaren zal ik nu voortgaan, en uw toestand voor u openleggen. Ik zeg tot u, o onovertuigde zondaren! in deze gemeente van Ceres, welker zonden en ellende niet lang geleden zo klaar u zijn voor ogen gesteld, uw hel zal heter zijn dan die van vele anderen. Wee u! want uw hel zal ondragelijker zijn, dan die van Sodom en Gomorra; omdat zij nooit, gelijk gij, gezondigd hebben tegen de middelen der genade; om deze zelfde reden zei onze Heere, wanneer Hij Zijn discipelen uitzond, Matth. 10: 5, dat het verdraaglijker zou zijn voor Sodom en Gomorra in de dag des oordeels, dan voor diegenen dewelken hen zouden weigeren te ontvangen; ziet het 14e en 15e vers. Even alzo is het met u gesteld, de hel der heidense volkeren zal zeker heet zijn, maar uw oven zal zevenmaal heter gemaakt worden. Wederom, wee u! want uw hel zal ondragelijker zijn, dan die van Capernaïm, Bethsaïda, of Chorazin! Ja zelfs dan die der krijgsknechten die Christus hebben gekruisigd, en die der Joden die Hem veroordeelden; want zij hebben alleen tegen Christus in de staat Zijner vernedering gezondigd, maar gij hebt Hem verworpen nu Hij verhoogd is in de hemelen, en gezeten is ter rechterhand Gods. Wee u! want het zal ondragelijker voor u zijn, dan voor velen die tot andere kerken behoren, alwaar het Evangelie wordt verdorven door bijvoegselen van menselijke leringen en uitvindingen, die aan dezelve geheel en al onbekend zijn; want gij zondigt tegen het klare licht van het evangelie, een licht door geen wolken van valse leringen verduisterd. Nog eens, wee u! die tot deze gemeente behoren, indien gij zult bevonden worden verwerpers van het Evangelie te zijn, gelijk gij zeker zijn zult, als u onovertuigd blijft; uw hel zal ondragelijker dan die van vele anderen in Schotland zijn, omdat aan hen zoveel arbeid niet is besteed als aan u is gedaan, en zij zulke veelvuldige en klare ontdekkingen van zonde en plicht niet hebben genoten, als gij door de ene dienstknecht van Christus na de anderen hebt gehad. Zegt mij nu eens, o gij ellendige mensen! kunt u wel aan uw toestand zonder verschrikking gedenken? Zeker indien gij die terecht kende, gij zoudt het niet kunnen, noch willen doen. Maar

V. Ik ga voort, en zeg tot u die uw ogen voor uw zonden en ellende toesluit, niettegenstaande al hetgeen tot uwer ontdekking is gezegd, indien gij verloren gaat (en gij zult verloren gaan, indien gij niet overtuigd wordt) dan zal uw verderf geheel en al uit uzelf zijn; en o! hoe smartelijk en doorgrievende zal zulks tot in eeuwigheid niet voor u wezen? Dat het verderf uit u is, zal ik tegen u aldus doen blijken: waar kunt u de schuld op leggen?

(1) Durft gij zeggen, dat de middelen der zaligheid u ontbroken hebben? Neen, dit kunt, dit durft gij niet zeggen; want indien gij dit zoudt durven bestaan, dan zijn wij hier allen getuigen voor God tegen u, ja uw eigen consciënties zullen tegen u opstaan, en u in het aangezicht vliegen, en u, ofschoon onwillig, dwingen te belijden dat u de middelen genoten hebt.

- (2) Durft gij wel zeggen, dat de middelen niet genoegzaam zijn tot dat einde waartoe zij aangeboden worden? O neen, ik ben verzekerd dat er geen een, die deze middelen genoten heeft zal zijn die dezelve als ongenoegzaam zou durven beschuldigen: en indien iemand tot die hoogte van ondraaglijke moedwilligheid, en onbeschaamdheid om zulks te bestaan, zou komen, zo zou men hem licht de mond kunnen stoppen; want de Heere, wanneer u voor Zijn rechterstoel staat, zou u kunnen afvragen, vooreerst: Hoe weet gij dat die ongenoegzaam waren, daar gij nooit de moeite hebt willen nemen om dezelve te beproeven? Hij, zou u de mond aldus kunnen stoppen: beschouwt hier aan Mijn rechterhand die vele duizenden uit alle geslachten, talen, volken en naties, hoe zijn zij zalig geworden? Indien gij het die allen hoofd voor hoofd zoudt afvragen, zouden zij niet allen als met een stem tot uw eeuwige beschaming en schande antwoorden, dat zij door het gebruik van diezelfde middelen, die gij verzuimd hebt, zijn zalig geworden?
- (3) Indien gij echter nog niet wilt overtuigd zijn, dat u alle de schuld van uw verderf alleen aan uzelf te wijten hebt, dan vraag ik u, op wie zult gij dan de schuld leggen? Durft gij die op iemand anders, dan op u zelf, met enige goede schijn van reden leggen? Ik weet, gij durft het niet doen; de schuld te leggen op de satan of de wereld, zou enkel dwaasheid zijn, want gij moest gezocht hebben van hen bevrijd te worden; en te zeggen dat zij de oorzaak van uw verderf zijn, daarin hulp tegen dezelve werd aangeboden, is ijdel en tevergeefs; want men zou immers iemand die onder het Evangelie geleefd heeft, en die de satan en de wereld de schuld van zijn verderf toekent, kunnen afvragen: werd u niet aangeboden van de satan en de wereld verlost te worden? waren de gemelde middelen daartoe niet genoegzaam? Dit zal hen voor eeuwig vrijspreken aangaande uw verderf, en het op u zelf, als zijnde de voornaamste oorzaak daarvan, laden; hetwelk alles is hetgeen wij bedoelen, want wij willen hen niet geheel uitsluiten van enig deel in uw schuld te hebben. Nu, dit dan onbetwistbaar betoogd hebbende, blijft alleen maar overig, dat of Christus, of Zijn dienstknechten wegens uw verdoemenis te beschuldigen zijn, of dat het alleen uw eigen schuld is.

a. Wat onze gezegende Heere en Meester belangt, wij ondernemen Hem te verdedigen tegen allen, die zouden durven onderstaan Hem daarmee te beschuldigen. Wij hebben overvloedige stof om voor Hem te pleiten, en hebben voorgenomen, onze Schepper gerechtigheid toe te schrijven. Met opzicht op Zijn verdediging, beroep ik mij op uw eigen consciënties. (

- (1) Is Hij niet een algenoegzaam Zaligmaker, een die volkomen kan zalig maken allen, die door Hem tot God gaan? Dit durft gij niet te ontkennen, want dit is het getuigenis van die heerlijke Wolk der Getuigen, die allen door het geloof in Zijn naam boven het bereik van zonde, dood en hel zijn gebracht.
- (2) Is ook iemand uwer ooit tot Hem gekomen, die Hij leeg weggezonden heeft? Brengt een enig voorbeeld bij van deze soort, indien gij kunt; wij durven met

vrijmoedigheid beide aarde en hel in des Heeren naam uitdagen, dat zij ons enig voorbeeld bijbrengen, dat zulks ooit is geschied.

- (3) Heeft Hij u niet vergund en genodigd, gebeden, ja bevolen, om tot Hem te komen, opdat u zoudt behouden worden? Indien gij dit ontkent, dan zijn het Woord Gods en Zijn dienstknechten getuigen tegen u.
- (4) Heeft Hij niet lang op u gewacht, heeft Hij u niet gebod op gebod, regel op regel gegeven? En om nu te besluiten, zo vraag ik u af, wat kon Hij meer aan u gedaan hebben, dat Hij niet gedaan heeft?

b. Maar mogelijk zult gij de schuld op ons leggen, en zeggen, ofschoon Christus het Zijne gedaan heeft, zo hebben echter Zijn dienstknechten het hunne niet toegebracht, zij hebben ons geen behoorlijke waarschuwing gegeven. Tot hun verdediging antwoord ik enige weinige zaken, en zeg

- (1) Ofschoon zij mochten schuldig zijn door de raad Gods te verbergen, of ten minste te kort te komen in getrouw hun plicht te betrachten, zo is echter uw verderf uit u; want gij hebt het Woord Gods, dat klaar en volkomen in het voorstellen van uw zonden en ellende is; en had gij aan hetzelfde de verschuldigde eerbied betoond, de zaligheid kon u niet ontgaan hebben; en derhalve bent u oorzaak van uw eigen verderf. Maar wij
- (2) ontkennen, dat wij schuldig staan aan uw bloed, en zeggen, dat het verderf uit u zal zijn, indien gij in uw zonden voortslaapt. En tot onze eigen verdediging zal ik enige weinige dingen aan uw eigen gemoed afvragen. Hebben wij u uw zonden en gevaar niet klaar onder het oog gebracht? Hebben wij het niet menigvuldig gedaan? Hebben wij niet jongen en ouden onder u onderscheiden behandeld? Hebben wij de waarheden niet op uw gemoed tot overtuiging aangedrongen? Wij hebben u immers met ernst beide uw zonden en gevaar voor ogen gesteld; wij hebben van onze wachttorens, door de verrekijker van Gods Woord, gezien, dat de toorn Gods gereed was u aan te grijpen, en wij hebben Zijn gerechtigheid in ons binnenste voor u niet verborgen. En nu, de Heere, de rechtvaardige Rechter, zij getuige tussen u en mij, dat wat ik gedaan heb genoegzaam is om mij van uw bloed te bevrijden. Weliswaar, ik kan niet ontkennen, dat ik zelf een zondaar ben; o neen. ik moet belijden dat ik zelfs, met opzicht op u, gezondigd heb; maar dat zal echter niet veroorzaken dat uw bloed van mijn handen afgeëist zal worden, omdat, met opzicht om ons dienaangaande vrij te stellen, maar van ons wordt afgeëist, dat wij u voor uw gevaar zouden waarschuwen; en indien gij slapende gedood wordt, zo is het uw eigen schuld. Nu heb ik nog een woord tot u te zeggen.

VI. En ten laatste, wat hebben wij meer aan u te doen? Want omdat u naar het eerste gedeelte van onze boodschap niet hebt willen horen, zo zult gij ook zeker het tweede gedeelte daarvan weigeren. Christus zal door u niet aangenomen worden, en wij zullen u toeschijnen als degenen, die spotten. Maar wat gebruik gij daar ook van mag maken, wij zullen echter met ons werk voortgaan; en indien

wij voor u niet zijn een reuk des levens ten leven, dan zullen wij zijn een reuk des doods ten dode; want wij zijn Gode een goede reuk van Christus, in degenen, die zalig worden, en in degenen, die verloren gaan, 2 Kor. 2: 15.

B. Nu ga ik over om een woord te spreken tot zulken, die ontwaakt zijn geworden, en die met de overtuigde Stokbewaarder, in onze tekstwoorden uitroepen: *Wat moet ik doen opdat ik zalig worde?* Tot de zodanigen zeggen wij

1. Dankt de Heere, Die uw ogen geopend heeft; gij bent van nature al zo geneigd geweest om voort te slapen, als anderen; en het is alleen de onderscheidende goedheid Gods, die u van anderen doet verschillen.

2. Tracht uw ogen geopend te houden; indien gij die weer zoudt sluiten, en uw overtuigingen verliezen, dan zult gij die mogelijk nooit weer verkrijgen; indien gij de Geest uitblust, dan zal het moeilijk te besluiten wezen of uw uiteinde niet dodelijk zal zijn; indien de Heere, vertoornd zijnde door het uitdoven uwer overtuigingen, zal ophouden u te bewerken, dan mag ik wel zeggen, Wee uwer! want gij gaat voor eeuwig verloren; en dat uw ogen enigermate zijn geopend geweest, om uw gevaar aan u te ontdekken, zal er zoverre vanaf wezen om uw zaak goed te maken, dat het integendeel die veel erger zal doen zijn, omdat het niet alleen uw zonden, maar ook uw straf zal verzwaren.

3. Tracht de ontdekking, die gij van zonde verkregen hebt, recht te gebruiken; en zoekt niet alleen uw ogen open te houden, maar die nog verder geopend te krijgen; hoe klaarder het gezicht der zonden is, hetwelk gij verkrijgt, hoe aangenamer de aanbidding van het evangelie van genade en verlossing zal zijn, en hoe ernstiger en hartelijker gij die zult omhelzen.

4. Wenst gij waarlijk gezaligd te worden? Volgt dan de raadgeving in de tekstwoorden voorgesteld op: Geloof in de Heere Jezus, en gij zult zalig worden. Dit leidt mij tot datgene, hetwelk ik in het verkiezen van dit onderwerp voornamelijk bedoeld heb. Derhalve zal ik het zelf (indien de Heere wil) breedvoerig behandelen, omdat het de voorname en wezenlijke inhoud van het evangelie behelst, daar al het andere onder vervat wordt.

TWEEDE VERDELING

Tot hiertoe hebben wij uw staat, zoals die van natuur gesteld is, als liggende onder de zonde, aan u vertoond; en kort uw toestand, zoals die onder de invloeden des Geestes in de overtuiging is, aangeroerd.

Nu zullen wij overgaan *om die uitredding te ontdekken, die door de oneindige Wijsheid in het Evangelie verzorgd is, voor zulken, die ontwaakt en van hun verloren en rampzaligen toestand zijn overtuigd geworden*; wij vinden hetzelfde beschreven in het 31e vers.

U zult mogelijk nog wel geheugen, dat wanneer wij u de samenhang openen, wij de verklaring van dit vers zolang uitgesteld hebben totdat wij de vorige verzen verhandeld hadden; en dit nu geschied zijnde, zo zal ik deze woorden kort ontvouwen, en daaruit, om uw bevassing te hulp te komen, zulk een waarheid afleiden, die de grondslag zal zijn van datgene, hetwelk wij voornamelijk bedoelden u voor te dragen.

De woorden bevatten in zich een besturing die aan de verlegen en ontwaakten Stokbewaarder gegeven werd; en in dezelve kunnen wij opmerken:

1. De persoon aan wie die gegeven werd, zijnde, gelijk wij zo even gezegd hebben, een ontwaakte en overtuigde zondaar. Dit is de gewone handelwijze van het evangelie, hetwelk geen hulpmiddel aan zulken voorstelt, die gezond en welvarend in hun eigen ogen zijn. maar aan degenen die ziek zijn. Christus wordt aangeboden aan zulken die Hem nodig hebben, en die waarlijk daarover zijn gevoelig gemaakt. De grondslag van het evangelie is gelegen in de overtuiging van zonden; om deze reden is het, dat Evangelische leraars hun werk hiermee beginnen, waarvan wij vele en uitnemende voorbeelden in de heilige Schriften vinden, als van Johannes de Doper, wiens werk het was de weg voor Christus te bereiden, en zondaren daartoe te brengen, dat zij de roeping van het evangelie omhelsden; die zijn bediening begonnen heeft met de overtuiging van zonden aan zijn toehoorders te prediken: Bekeert u, zegt hij, want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. Hij bestrafte scherp zulken, die tot hem kwamen, en toonde hun ten volle aan, dat zij een Zaligmaker nodig hadden. Daar waren twee soorten van mensen, die tot hem kwamen, gelijk wij lezen Matth. 3, te weten de algemene ruwe soort, en zulken, die meerder beschaafd waren, namelijk de Schriftgeleerden en Farizeeën, dewelken hij overeenkomstig hun toestanden behandelde. De grove soorten drong hij aanstonds aan tot bekering, omdat het Evangelie aanstaande was; hun zonden gingen voor tot hun veroordeling, zij konden hun openbare zonden niet ontkennen, en daarom dringt hij hierop aan, dat zij dezelve ter harte zouden nemen. Maar wat de beschaafde soort van zondaren betreft, hij handelt met dezelve op een andere wijze, hij noemt hen adderengebodsels; daardoor te kennen gevend, dat zij ruim zo kwaad, indien

niet erger, dan de gemene soort waren. En ontnemt hun die sterkten, waarin zij gewoon waren zichzelf voor de storm van een ontwaakte consciëntie te verbergen. Hij zegt: En meent niet bij uzelf te zeggen, wij hebben Abraham tot een vader, enz.; dit was hun gewone uitvlucht, waarvan hij de ijdelheid aan hen ontdekt, met oogmerk om hen tot de omhelzing van het evangelie te bereiden. Deze zelfden weg hebben ook de Apostelen gevolgd, Hand. 2. De Heere hield ook dezelfde handelwijze met de Apostel Paulus, Hand. 9 en wij hebben ook getracht, in het behandelen van u, deze weg te volgen; wij hebben de zonde voor u opengelegd; en het is om dergener wil, die onder u overtuigd zijn, dat wij de overweging van deze uitredding hebben ondernomen, omdat dezelve alleen voor overtuigde zondaren gepast is. Maar

2. Wij kunnen ook in deze woorden acht geven op de personen, die deze besturing aan deze ontwaakten zondaar geven, het zijn Paulus en Silas. Met opzicht op dezelve zal ik onder vele maar twee zaken aanmerken: de een is, dat zij mensen waren die van Christus hadden last ontvangen om het Evangelie te prediken, de andere is, dat zij zelf eens in die eigen toestand waren geweest, welke twee zaken, wanneer zij in een persoon tezamen komen, veel toebrengen om iemand tot een volkomen leraar te maken; een, die naar zijn maat in staat zal zijn om het karakter, dat aan Christus gegeven werd, te beantwoorden, namelijk, dat Hem een tong der geleerden gegeven is, opdat Hij wete met de moeden een woord ter rechter tijd te spreken, Jesaja 50: 4.

3. Wij kunnen aanmerken de wijze op welke zij deze besturing voorstellen; en hier is het opmerkelijk, dat zij het spoedig en duidelijk doen; zodra was de vraag niet voorgesteld, of zij werd beantwoord. Men zou mogelijk denken, dat het wijsheid in de Apostelen geweest zou zijn, met hem in onderhandeling te komen, en hem zo lang op te houden, totdat hij zich verbonden had, hen tot hun ontvluchting behulpzaam te zijn. Doch zij wilden geenszins alzo handelen, maar bieden hem aanstonds de weg ter uitredding aan; want hebbende zelf de schrik des Heeren ondervonden, zo wisten zij wel hoe zwaar het voor hem zou wezen, in die droevige benauwdheid te moeten blijven, ja, hoe wreed het zou zijn, indien zij hun uiterste vermogen, om hem spoedige hulp toe te brengen, niet te werk stelden; zij waren meer op van de zondaar eeuwige zaligheid, dan op hun eigen tijdelijke veiligheid bedacht; zij droegen groter zorg voor de eer van Christus, dan voor hun eigen behoudenis; zij waren meer aangedaan hoe zij deze armen, overtuigde, en neergeslagen zondaar voldoening zouden toebrengen, dan hoe zij hun eigen bijzonder ongenoegen zouden voldoen. Dit nu doen zij niet door het Evangelie voor te stellen op zo een donkere en duistere wijze, als hem mocht ophouden en verwarren; maar zij doen het op zulk een duidelijke en klare wijze, als licht door deze armen bedrukte man kon verstaan worden.

4. In deze woorden kunnen wij aanmerken de besturing zelf, en die is: Geloof in de Heere Jezus Christus waarin ons weer drie zaken voorkomen, namelijk

- (1) De plicht die aangewezen wordt.
- (2) De persoon, waarop dezelve opzicht heeft. En
- (3) de wijze en manier daarvan.

- (1) De plicht die aangewezen wordt is: gelooft; dat is, *oefen geloof op Christus, neem Hem aan, rust op Hem, wend u naar Hem toe*. Al deze uitdrukkingen betekenen een en dezelfde zaak, gelijk wij aanstonds, indien de Heere wil, zullen aantonen.
- (2) De persoon waar dit geloof opzicht op heeft is de Heere Jezus Christus, en die komt hier voor onder een drievoudige benaming: Hij, wordt genoemd de Heere, hetwelk Zijn gezag en heerschappij aanwijst; Hij is Heere over alle dingen, en over alle mensen, omdat Hij die geschapen heeft en nog gedurig onderhoudt; en Hij is zulks op een bijzondere wijze als de Verlosser der kerk, om wier wil alle dingen in Zijn handen zijn gesteld, omdat Hij der gemeente gegeven is tot een Hoofd boven alle dingen, Ef. 1: 22. Hij wordt vervolgens Jezus genoemd, om aan te tonen het grote einde Zijner heerschappij en gezag, omdat Hij niet alleen tot een Vorst, maar ook tot een Zaligmaker is verhoogd. Ja, het oogmerk Zijner bevordering tot die heerschappij, welke Hem als Middelaar toekomt, was om Hem tot een Zaligmaker bekwaam te maken; hetwelk de eigenlijke betekenis van de naam Jezus is, overeenkomstig de Schriftuurlijke beschrijving, Matth. 1: 21, Gij zult Zijn Name heten Jezus, want Hij zal Zijn volk zalig maken van haar zonden. Eindelijk, Hij wordt Christus genaamd, dat is Gezalfd, omdat Hij van God gezalfd, verordineerd en bekwaam gemaakt is, om te zijn een Vorst en Zaligmaker, om te geven bekering en vergeving der zonden, Hand. 5:31.
- (3) De laatste zaak, die wij in de besturing zelf aanmerkten, was de wijze en manier, op welke dit geloof opzicht op Christus heeft; het wordt niet gezegd: Geloof de Heere Jezus Christus, maar: Geloof op Hem of in Hem. Het is niet enkel Zijn Woord te geloven, en als waarheid aan te nemen al hetgeen Hij gezegd heeft, maar het is, op Hem te berusten, ons vertrouwen in Hem te stellen, als een die machtig is volkomen zalig te maken allen, die door Hem tot God gaan, Hebr. 7:25.

5. Wij kunnen ook in deze woorden aanmerken, de hier voorgestelde bemoediging om deze besturing te omhelzen; en dezelve is tweeledig

- (1) Bepaald: *Gij zult zalig worden*: en
- (2) meer uitgebreid, *en uw huis*.

In het eerste lid vinden wij drie zaken, waardig om aangemerkt te worden,

- (a) hetgeen beloofd wordt, het is de zaligheid, de eigenlijke zaak, die deze man zocht.
- (b) De wijze en manier op welke die te bekomen was, Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden.

- (c) De zekere samenhang, die er tussen het een en het andere gevonden wordt, gij zult zalig worden, wanneer u gelooft. Alhier kan ik niet nalaten in het voorbijgaan aan te merken, wat een onderscheiden invloed de Arminiaanse leer der rechtvaardigmaking, in tegenstelling met de leer der Apostelen, tot vertroosting van ontwaakte zondaren heeft. Indien Paulus tot hem gezegd had: Geloof in de Heere Jezus Christus, en wanneer u het uithoudt te geloven tot het einde toe, dan zult gij zalig worden; als gij uw wil recht bestiert, dan zal alles wel zijn: Ik zeg, indien de Apostel op deze wijze de zaak had voorgesteld, dan zou de arme mens al zij ne dagen wel bevende op de grond hebben mogen blijven liggen; dewijl zulks, op zijn best genomen, voor hem de eeuwige zaligheid, en het ontvlieden van eeuwige ellende, maar mogelijk zou hebben gesteld. Maar dit is een grond van dadelijke en bijblijvende vertroosting, geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden.

Het tweede lid der bemoediging is meerder uitgebreid, en uw huis zal zalig worden. Hetwelk alzo niet moet verstaan worden, alsof hierdoor beloofd werd, dat hun zaligheid volstrekt zou afhangen van zijn geloof; want z'n geloof kon hen niet zalig maken, dewijl Gods Woord zo uitdrukkelijk zegt, dat die, (namelijk elk bijzonder persoon) niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden, en integendeel, dat een iegelijk, die geloofd zal hebben, zal zalig worden, ofschoon er geen een meer zou geloven, Mare. 16:16. Maar de mening dezer woorden zal ik trachten aldus kort aan u voor te stellen, wanneer er wordt bijgevoegd: en uw huis, zo geeft deze uitdrukking te kennen:

- (a) Dat zijn gehele huis de zaligheid zowel nodig had als hij zelf. Iemand zou mogelijk denken, wat deze goddeloze mens, die de dienstknechten van Christus zo slecht behandeld had, aangaat, hij heeft zeker wel nodig om gezaligd te worden; maar wat zijn onnozele kinderen betreft, zij waren aan niets schuldig, dat hun eeuwige gelukzaligheid kon in gevaar stellen. Maar hierdoor geeft de Apostel te kennen, dat zij de zaligheid, zowel als hij nodig hadden.
- (b) Het geeft te kennen de algemeenheid dezer besturing; alsof de Apostelen gezegd hadden: deze besturing is zodanig niet, dat die alleen eigen is aan zulke grote, openbare, en losbandige zondaren, gelijk gij geweest bent; maar het is de gemene weg, die anderen om tot de gelukzaligheid te komen, moeten bewandelen; daar is maar een weg voor u en uw huis, in welke u kunt gezaligd worden.
- (c) Het geeft ook te kennen de uitgebreidheid van dit hulpmiddel; alsof zij gezegd hadden, dit is niet alleen genoegzaam om u te bevoordelen en gelukkig te maken, maar het kan zich ook uitstrekken tot uw gehele huisgezin, en hen dezelfde voordelen, die u kunt hebben, doen genieten.
- (d) Het betekent de zekerheid der zaligheid voor hen, op dezelfde voorwaarden, alsof de Apostelen gezegd hadden: Laat ook uw huis geloven in de Heere Jezus Christus, en dan zullen zij ook zalig worden.

- (e) Het betekent ook dit, dat zijn huisgezin hierdoor enige bijzondere voordelen, opzicht hebbende op hun zaligheid, zouden verkrijgen.

Omdat ik nu niet voornemens ben, om over dit gedeelte van mijn tekst in het vervolg iets meer te spreken, zo zal ik hier enige van die voordelen, die de kinderen of het huis des Stokbewaarders door zijn geloof zouden hebben, opnoemen; en die ook de kinderen van een iegelijk gelovige, door het geloof hunner ouders, bijgevolg genieten. Onder vele zulke voordelen zijn de, navolgende aanmerkelijk:

- (1) Hierdoor worden zulke kinderen gebracht onder het Verbond, want de Apostel zegt: Hand. 11:39, "U komt de belofte toe en uw kinderen, en allen die daar verre zijn, zo velen als er de Heere onze God toe roepen zal." Daardoor wordt aan hen vergund, dat hun namen op een bijzondere wijze in de belofte gemeld worden. Dit is het voorrecht, dat lidmaten der kerk hebben boven anderen, die nog niet aangenomen zijn in de Verbonden, of toegelaten tot deze instellingen, die een teken hunner aanneming zijn. De roeping van het evangelie zegt in het gemeen tot allen: indien gij gelooft, zo zult gij zalig worden. Maar die noemt als het ware, een iegelijk die gedoopt is, en zegt in het bijzonder tot hem, o mens, gij die onder het Verbond gebracht bent, ik zeg tot u, als het ware bij name, gij zult zalig worden, indien gij gelooft; en dit is meerder tot bevestiging dan het andere.
- (2) De kinderen van ware gelovigen genieten dit voordeel, dat hun ouders voor de troon der genade voor hen pleiten, hetwelk dikwijls zeer veel tot hun zaligheid heeft toegebracht; ofschoon het de Heere altijd niet behaagt, de ouders wegens hun kinderen te verhoren; indien HIJ zulks altijd deed, dan zou het mogelijk voor hen en hun kinderen tot een strik worden, en hen tot gevaarlijke misvattingen brengen, alsof des Heeren genade zo vrij niet was, als die is; maar dat zij dikwijls in deze weg verhoord worden, is bemoediging genoeg om alle ouders op te wekken om voor hun kinderen te bidden.
- (3) De kinderen van Godzalige ouders genieten hun raad en onderwijzing, die nuttig is om hen tot Godzaligheid aan te sporen, en hen tot de kennis van Christus te brengen. En hoe grote invloed dit heeft, geeft de wijste der koningen te kennen, zeggende: Leert de jongen de eerste beginselen, naar de eis zijns wegs, als hij ook oud zal geworden zijn, en zal hij daarvan niet afwijken, Spr. 22 vers 6, dat is, het zal doorgaans van die uitwerking zijn.
- (4) De kinderen van gelovige ouders genieten hun goed voorbeeld; en hetzelfde heeft dikwijls meerder invloed dan gebod en onderwijzing. Hierom is het, dat de Apostel Petrus de vrouwen vermaant tot een heilige wandel, opdat haar ongelovige mannen door haar wandel mochten gewonnen worden: Gij vrouwen, zegt hij, weest uw eigen mannen onderdanig; opdat ook zo enigen het Woord ongehoorzaam zijn, zij door de wandel der vrouwen zonder Woord mogen gewonnen worden; als zij zullen gezien hebben uw kuise wandel in vrees, 1 Petrus 3: 1, 2. Het geloof, hetwelk in een heilige wandel

uitblinkt, heeft een zeer aanlokkende en bemoedigende kracht, en is sierlijk in een hogen graad.

- (5) Hierdoor genieten de kinderen ook het voordeel der instellingen, die de middelen tot zaligheid zijn; want God zalige ouders zullen zorg dragen, beide om hun kinderen tot de middelen te brengen, en de middelen tot hen.
- (6) Om nu wegens deze zaak niet meer bij te brengen, de kinderen der gelovigen genieten dit voordeel, dat, gelijk zij hun toebehoren, de Heere ook daarom een bijzondere achting voor hen heeft; hetwelk wij vinden, dat Hij bij verscheidene gelegenheden, omtrent de kinderen Zijner dienstknechten uitdrukt.

Dewijl ik, gelijk ik reeds gemeld heb, niet voornemens ben, om tot dit gedeelte van het vers terug te keren, zo kan ik niet nalaten deze waarheid, (dat de kinderen of het huis eens gelovigen, door zijn geloof, zulke grote voordelen met opzicht op hun zaligheid genieten) aan de gemoederen toe te passen. En dit zal ik met weinige woorden aan vier soorten van mensen doen:

- (1) aan gelovigen,
- (2) aan hun kinderen,
- (3) aan ongelovigen, en
- (4) aan hun kinderen.

Tot de eerste soort zeg ik alleen maar met weinige woorden, o gelovigen! omdat het aldus is gesteld, dat uw kinderen zowel als gij zovele voordelen, met opzicht op hun zaligheid genieten,

- (1) Dankt derhalve de Heere, Die u het geloof geschonken heeft, omdat hetzelfde niet alleen de springbron van ontalrijke voordelen voor u is, maar ook zovele weldaden op uw huizen doet overerven.
- (2) Looft de Heere, en bent dankbaar over de uitgestrektheid des Verbonds, dat hetzelfde zo uitgebreid is, dat het U niet alleen, maar ook uw kinderen kan omvatten. Het zou grote genade geweest zijn, wanneer de Heere u uw ziel tot een buit gegeven had, ofschoon Hij u geen de minste hoop van genade omtrent uw kinderen vergunde.
- (3) Draag zorg, dat uw kinderen door uw verzuim geen van deze voordelen verliezen. Sommigen zijn, gelijk gij gehoord hebt, van zulk een aard en natuur, dat dezelve niet zozeer van de genade die in de ouderen is afhangen, maar ook van het beoefenen ervan; indien gij niet heilig en teer voor hen wandelt, gij zoudt een struikelblok in hun weg kunnen leggen, hetgeen u duur kon komen te staan. Het verzuimen hiervan heeft op sommige Godzalige ouderen, wanneer zij op een sterfbed lagen, en soms ook wel tevoren, zwaar gewogen.
- (4) Twist niet met de Heere, nog murmureert niet wanneer, na alles aangewend te hebben, uw kinderen de zaligheid zouden derven. Indien gij uzelf getrouw gekweten hebt, dan zult en mag gij vrede hebben, ofschoon zij zelf eindelijk betonen misbruikers van hun eigen goedertierenheden te zijn. Christus heeft

nergens beloofd, dat zij allen zouden zalig worden, des Heeren Woord geeft het tegengestelde te kennen: Jakob heb ik lief gehad, en Ezaü heb ik gehaat, Rom. 9:13.

Ten tweede. Worden alhier enige kinderen van ware gelovigen gevonden? dan zeg ik tot zulken:

- (1) U geniet grote voordelen, en bent derhalve op een bijzondere wijze tot dankbaarheid verplicht. Dankt de Heere, dat u Godzalige ouders hebt; velen hebben ondervonden, dat het hun in hun benauwdheden en vrezen niet weinig verlichting gaf, dat zij konden zeggen, dat zij door hun ouders al vroeg aan de Heere waren opgedragen, dat zij al vroeg de gelegenheid hadden om de Heere te kennen, ja, dat er zelfs al vroeg gebeden voor hen waren opgezonden.
- (2) Berust niet in deze voorrechten, want het geloof uwer ouders zal u niet zaligen; denkt niet bij uzelf te zeggen: Wij hebben een gelovige tot onze vader, en daarom, zal alles wel zijn; want Ezaü had ook een gelovigen vader, en echter ging hij naar de hel; en niet weinig anderen zijn die zelfden weg gegaan. Ja, ik zeg u,
- (3) dat indien gij verdoemd wordt, al deze voorrechten tegen u zullen getuigen. Uw ouders hebben u aan de Heere opgedragen, maar gij hebt uzelf opgedragen aan de Satan; uw ouders hebben voor u gebeden, maar gij hebt zulks voor u zelf niet gedaan; deze en vele dergelijke zaken zullen tegen u opstaan, als verzwaringen uwer zonden, en zullen voor eeuwig uw ellende vergroten.
- (4) Daarom wordt gij geroepen om uws zelfs zaligheid uit te werken met vrees en beven, omdat het, indien gij in het verderf neerstort, zal geschieden met een getuigenis; indien gij naar de hel gaat, dan zal die een hetere hel voor u zijn; gebruikt derhalve met groten ernst de voorrechten, die gij geniet, neemt met Mozes een besluit, Exod. 15:2, en zegt: Deze is mijn God, daarom zal ik Hem een liefelijke woning maken; Hij is mijns vaders God, dies zal ik Hem verheffen.
- (5) Bewijst dubbele eer aan uw gelovige ouders, gij bent aan hen als uw ouders veel verschuldigd; veel, als zijnde gelovigen; veel, als zijnde voor u in Christus; veel, als zijnde middelen, die de Heere gebruikt om uw eeuwig welzijn te bevorderen.
- (6) Ziet toe, dat u niet van hun weg ter zijde afwijkt; omdat dit bij uitnemendheid niet alleen nadelig zal bevonden worden voor uzelf, maar ook voor uw nageslacht. Eindelijk zeg ik tot u, indien gij de voetstappen uwer ouders nawandelt, dan zult gij hun zegen, het einde uws geloofs, de zaligheid uwer zielen, verkrijgen.

Ten derde, heb ik enige weinige woorden over deze stof tot ongelovige ouders te zeggen. U zelf bent ellendig. Want die niet en gelooft is reeds veroordeeld, en de toorn Gods blijft op hem, Joh. 3: 18, 36. U brengt zo vele nadelen aan uw

nageslacht toe, als de gelovigen voordelen over het hun brengen; gij berooft hen van vele middelen, welke zij konden genieten; gij verderft hen door uw voorbeeld; gij verwekt God tot toorn over uw huisgezinnen; eindelijk, gij doet al wat in uw vermogen is om hen voor eeuwig te verderven. Zodat niet alleen uw eigen bloed, maar ook het bloed van hun zielen door God van uw handen zal afgeëist worden. Derhalve indien gij hun eeuwig welzijn, indien gij uw eigen welzijn liefhebt, zo gelooft in de Heere Jezus Christus.

Ten vierde, ik heb ook enige weinige woorden tot kinderen van ongodsdienstige ouders te spreken, en dan zal ik voortgaan. De ongelovigheid en ongodvruchtigheid uwer ouders is zeker voor u een groot verlies, doch echter is het niet onherstelbaar. Want de deur staat voor u open, en gij wordt genodigd om binnen te gaan. De belofte van zaligheid komt niet alleen aan de gelovigen en hun kinderen toe, maar ook aan allen, die daar verre zijn, zo velen als er de Heere onze God toe roepen zal, Hand. 2:39. Omhelst derhalve het voordeel van genade, hetwelk u op de voorwaarden van het evangelie wordt aangeboden; ziet toe, dat u in de Heere Jezus gelooft; bent dankbaar aan God, en verwondert u over de rijkdommen Zijner onverdiende goedheid, dat Hij nog op u wil zien, en u roepen, niettegenstaande uw eigen ongerechtigheden en die van uw vaderen; draagt zorg, dat u deze nadelen, waaronder gij zelf gebracht bent, niet tot uw nageslacht over brengt; en zo ooit de Heere u zal genadig zijn, zoekt dan door alle middelen de zaligheid uwer ouders te bevorderen; en indien gij geen antwoord des vredes, met opzicht op hen verkrijgt, zo kan ik u nochtans verzekeren, dat uw gebeden in uw boezem zullen terugkeren, en gij daardoor geen schade zult lijden.

Dusverre hebben wij het laatste gedeelte van dit vers verhandeld en meen daar niet verder van te spreken. Nu zullen wij voortgaan tot datgene, hetwelk ons voornaamste oogmerk is, namelijk Jezus Christus aan u voor te stellen, als de enige Verlosser van zondaren, als die enige, Die alleen krachtdadig de consciëntie van een ontwaakten zondaar kan bevredigen en, stillen.

Wij hebben de woorden reeds genoegzaam verklaard, hetgeen ik nu uit dezelve enigszins breedvoerig zal verhandelen, wordt vervat in de volgende lere.

Dat een ontwaakt zondaar, die zichzelf naar de Heere Jezus Christus toewendt, of in Hem gelooft, zeker zal zalig worden.

Ik denk niet, dat het nodig is deze leer te bewijzen, omdat die zo klaar in de tekstwoorden ligt opgesloten, en zo menigvuldig in de H. Schriften wordt bewezen, dat nauwelijks iemand dat boek Gods kan inzien, of hij zal het een of het andere bewijs vinden van deze waarheid. In het verhandelen van deze leer zullen wij, zo de Heere wil, de volgende orde houden.

1. Wij zullen u aantonen, wie deze overtuigde zondaar is, van welke wij in deze lering spreken.
2. Een beschrijving geven van de Heere Jezus, in welke hij moet geloven.
3. Kort enige Schriftuurlijke uitdrukkingen, die deze plicht aantonen, verklaren, opdat u daaruit iets van deszelfs aard en natuur mag verstaan.
4. Wij zullen de natuur van dit geloof in enige weinige bijzonderheden, die licht zullen kunnen ontvangen uit het vorige hoofddeel, voorstellen.
5. Onderzoeken wat die zaligheid is, welke de zodanigen, die in de Heere Jezus Christus geloven, zullen deelachtig worden.
6. Enige bewijzen van de waarheid dezer lering voordragen. En eindelijk, zo de Heere ons tijd, gelegenheid en kracht vergunt, al het verhandelde op de gemoederen toepassen.

Vooreerst, wij zullen dan aantonen, wie die overtuigde zondaar is, die op zijn geloof in de Heere Jezus Christus de zaligheid zal beërven. Ik zal zijn hoedanigheid in de weinige volgende bijzonderheden, in zoverre ik oordeel, dat die tot ons tegenwoordig oogmerk nodig zijn, aan u voorstellen. Want dat het enigermate noodzakelijk is, blijkt klaar, omdat niemand kan gezaligd worden dan zulken, die geloven, en niemand kan geloven, dan alleen overtuigde en ontwaakte zondaren. De hoedanigheid van zulk een is gelegen in de volgende zaken:

1. Hij is een goddeloze. Het zijn alleen goddelozen, die door het geloof in Jezus gezaligd worden; Dengenen die niet en werkt maar gelooft in Hem, Die de goddelozen rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid, Rom. 4:5. Mensen, die niet goddeloos zijn., hebben Jezus niet van node; en mensen, die zichzelf niet als goddelozen beschouwen, zullen nooit naar Hem uitzien.

2. Het is een, die zichzelf om deze reden, ziet blootgesteld aan het oordeel Gods, dat rechtvaardige, rechterlijke vonnis, dat degene, die de zonde doet, des doods waardig is. Hij ziet, dat hij open ligt voor de vloek der Wet, en voor die dood, waar dezelve zondaren mee bedreigt. Wanneer de Wet zegt, dat de ziel, die zondigt zal sterven, dan hoort de zondaar zijn eigen oordeel in dat vonnis, omdat hij zijn naam in hetzelfde vindt. Het vonnis is tegen de ziel, die zondigt, en hij is bewust een zodanige te zijn.

3. Het is een, die zichzelf veroordeelt. Hij hoort niet alleen, dat de Heere het vonnis tegen hem uitspreekt, maar hij^a velst ook het vonnis tegen zichzelf. Dus is het met elk overtuigd zondaar gesteld. Hij is alzo gestreng omtrent zichzelf, als de Heere of Zijn Wet kan zijn; over wat zaken die hem ook beschuldigen, hij neemt die aan; al wat zij bepalen tegen hem te doen, hij onderschrijft hetzelfde als rechtvaardig, zeggende: de Heere is rechtvaardig, want ik heb overtreden.

4. Het is een wiens mond gestopt is, gelijk de Apostel zegt, Rom. 3:19. Hij heeft gezondigd en is bewust, dat hij hetzelfde niet verbergen kan; hij is schuldig, en daar is geen verschoning; hij is aan alle zijden in of opgesloten onder de zonde, gelijk het woord, Gal. 3: 22: Maar de Schrift heeft het al onder de zonde besloten, eigenlijk volgens de kracht der oorspronkelijke taal betekent: de Schrift heeft aan alle zijden alles op of ingesloten onder de zonde, opdat de belofte uit de geloof van Jezus Christus de gelovigen zou gegeven worden. In één woord, hij is een misdadiger, die zulk een gezicht van zijn misdaad gekregen heeft, dat hij die niet tracht of durft verbergen, ontkennen of verkleinen; maar die de waarheid van al hetgeen daar de Wet Gods en zijn eigen consciëntie hem over beschuldigen, ondertekent; en wat het vonnis, dat over hem geveld is aangaat, dat onderschrijft hij rechtvaardig te zijn; hij weet, dat hij hetzelfde niet kan ontvliesen, en dat hij niet in staat is om het te ondergaan; hij is een vijand Gods die tot zulk een engte gebracht is, dat hij niet in staat is weerstand te bieden, of te ontvluchten. En wanneer hij op zichzelf ziet, en op al zulke zaken waar hij tevoren enig vertrouwen op stelde, dan kan hij geen weg van uitredding zien. Zulk een is de overtuigde zondaar, waar wij van spreken; en zulken onder u, die nog nooit in deze toestand gebracht zijn, hebben nog nooit in de Heere Jezus Christus geloofd. Dit nu afgehandeld hebbende, zo gaan wij voort,

Ten tweede, om een beschrijving te geven van de Heere Jezus Christus, in welke hij geboden wordt te geloven. Hier moet men niet verwachten, dat wij Christus ten volle zullen beschrijven, want dat kan niemand doen; ook zal ik niet breedvoerig verhandelen hetgeen van Hem kan gekend worden; maar alleen terloops enige weinige dingen aanhalen, die gepast zijn op de toestand van de overtuigde zondaar, daar wij zo aanstonds van hebben gesproken; en dit zullen wij doen in de volgende bijzonderheden.

A. De Heere Jezus Christus, in wie ons geboden wordt te geloven, is Immanuël, God met ons, God in onze natuur, Godmens in een persoon. In het begin was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God. Nu, het Woord, dat in het begin bij God, en God zelf was, is in de volheid des tijd vlees geworden, en heeft onder de mensen op aarde gewoond, die Zijn heerlijkheid aanschouwd hebben, een heerlijkheid als des Eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid. Dit betoogt de Apostel Johannes breedvoerig, dit leert hij uitdrukkelijk in de veertien eerste verzen van het eerste hoofdstuk van zijn Evangelie. Nu, deze ontdekking van Christus is bij uitnemendheid tot bemoediging van een zondaar, die onder diepe overtuigingen zijner zonden is, gelijk de Stokbewaarder in onze tekstwoorden. Indien gij tot zo een, die met de Stokbewaarder uitroept: Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde? zoudt zeggen: Geloof in God, het zou hem niet kunnen baten, want al zijn vrees is voor God, het is het verderf Gods, waar hij voor schrikt. Hij ziet, dat de heiligheid, waarheid, wijsheid, en rechtvaardigheid Gods alle bedreigingen tegen hem uitspreken. De heiligheid Gods kan een onreine zondaar niet aanschouwen; des

Heeren waarheid heeft zich verbonden hem te verderven; de rechtvaardigheid Gods eist met recht, dat de zondaar moet gestraft worden, opdat daardoor het boze weggenomen wordt, en des Heeren ere, benevens de ere Zijner Wet zou hersteld worden; en de wijsheid Gods heeft zulk een groot aanbelang in al deze eisen, dat die schijnt zich met hen tezamen te voegen. Om deze reden is het, dat een zondaar ten hoogste voor God vreest. Het is er zo ver vandaan, dat hij tot de Heere zou opzien, dat hij integendeel met Adam van Hem weg vliedt, en zich tracht te verbergen. Wat zou nu zulk een arm en bevend zondaar antwoorden, indien iemand hem zou gebieden in God te geloven; zou hij niet zeggen: Zal ik in Hem geloven, Die mij met het verderf bedreigt, in Hem, wiens eigenschappen alle, en dat rechtvaardig tot mijn eeuwig verderf, samenspannen? Hij heeft mij reeds aangekondigd, wat ik van Zijn hand te verwachten heb, namelijk de zekere en onvermijdelijke dood, ten dag als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven. Deze God is een verterend vuur, en ik ben gelijk een stoppel voor Zijn aangezicht. Maar aan de andere zijde, stelt aan zulk een overtuigd zondaar een, die maar een bloot mens is voor, en gebiedt hem uitredding bij dezelve te zoeken; het zal hem aanstonds gans ijdel voorkomen; hij zal zeggen: Wat, zijn niet alle mensen zowel als ik in de zelfde onheilen gedompeld? Zijn zij niet onmachtig om zichzelf te redden? Wel, hoe zou die mens dan in staat zijn, om die zware slag van toorn, die de vertoornde almachtigheid Gods gereed is over mij te brengen, te kunnen verdragen? Dus blijkt het, dat een, die of enkel God, of enkel mens is, geen uitredding aan de zondaar, waar wij van spreken, zal geven; maar een, die God en mens in een persoon verenigd is, is bij uitnemendheid gepast om hem uitredding te kunnen toebrengen. Daar zijn drie zaken, die een ontwaakt zondaar, bij zijn eerste beschouwing, in de persoon van Christus zal zien.

- (1) Hij zal zien, dat Hij zodanig een is tot Wie hij kan naderen. Wanneer iemand zijn eigen zondigheid gevoelt, dan zal het er zo ver vandaan zijn, dat hij een gezicht van God zou begeren, dat hij eerder door de gedachten daaraan zou bezwijken, omdat hij vreest, dat hij Hem niet kan zien en leven. Ja, zodanig is de zwakheid des mensen, sedert de val, dat het gezicht zelfs van een geschapen engel, de alleruitmuntendste heilige zeer bevreesd heeft doen zijn, gelijk wij meer dan een voorbeeld daarvan in de Heilige Schriften vinden aangetekend. Maar zulk een vrees kan niet veroorzaakt worden door het zien van een, die met vlees bekleed is, een, die zelf in gelijkheid des zondigen vleses verschijnt, Rom. 8: 3, dat dezelve iemand zou afschrikken om tot Hem te naderen; maar integendeel zal niet een iegelijk, in die toestand gereed zijn om toe te naderen, in verwachting van uitredding van zulk een te zullen erlangen, die hij weet, dat been van zijn beenderen, en vlees van zijn vlees is? Dit is een der uitmuntendheden in de persoon van Christus, die het hart van de zondaar, die naar uitredding uitzielt, verrukt.
- (2) De persoon van Christus dus bestaande in de Goddelijke en menselijke natuur tot Één verenigd zijnde, is ten hoogste bekwaam om het werk van een scheidsman tussen een vertoornd God en weerspannige zondaren op zich te

nemen. Hij heeft het zelfde aanbelang in beide de partijen. Als God weet Hij nauwkeurig wat al de eigenschappen Gods van de zondaar afvorderen, en als mens, weet Hij zeer wel, wat de toestand des menschen is. Aldus is de vrees van de zondaar, dat er geen scheidsman is, die zijn hand op haar beiden leggen mocht, gelijk Job het uitdrukt, weggenomen.

- (3) Een overtuigd zondaar ziet hier een, die niet alleen zijn zwakheden kent, maar ook medelijden met dezelve heeft, en die daarenboven de wijsheid en kracht heeft, om het gevoelen van onze ellendigheid ten onze nut te doen gedijen. Dit is hetgeen een overtuigd zondaar met verwondering in Christus, Die de grote Verborgenschap der Godzaligheid is, God geopenbaard in het vlees, beschouwt

B. De Heere Jezus Christus is met een drievoudig ambt bekleed, tot nut en tot voordeel van de zodanigen, die in Hem zullen geloven. Hij is Profeet, Priester en Koning; en een ieder dezer ambten is bij uitnemendheid ter uitredding van een ontwaakten zondaar gepast, gelijk wij in het vervolg zullen aantonen.

1. Hij is een Profeet en als zodanig was Hij eertijds aan de kerk door Mozes beloofd, zeggende: een Profeet zal de Heere uw God u verwekken uit het midden uwer broederen. Omdat deze Schriftuurplaats een volkomen beschrijving van het Profetisch ambt van Christus geeft, zo zullen wij die enigszins uitvoerig beschouwen. De woorden van die plaats luiden aldus: "Ik zal, zegt de Heere, hen een Profeet verwekken uit het midden harer broederen, als u; en Ik zal Mijn woorden in Zijn mond geven, en Hij zal tot hen spreken alles wat Ik Hem gebieden zal, en het zal geschieden, de man die niet zal horen na Mijn woorden, die Hij in Mijn name zal spreken, van die zal Ik het zoeken", Deut. 18:18, 19. In deze Schriftuurplaats hebben wij zulk een volledige beschrijving van het profetisch ambt van Christus, zoals die opzigt op ons tegenwoordig oogmerk heeft, dat ik deze zaak niet beter zal kunnen ontvouwen, dan door enige aanmerkingen daarover te maken.

- (a) Wij zien hier, dat Christus waarlijk een Profeet is; want Hij wordt alhier uitdrukkelijk alzo genoemd, en als zodanig ook beloofd. Dat het de Christus is, Die Mozes alhier beoogt, heeft de Geest Gods al sedert lang door de mond van de apostel Petrus ten volle betoogd, Hand. 3:22.
- (b) Wij vinden hier Zijn roeping tot dat ambt. *Ik zal een Profeet verwekken*, zegt God; dat is, Ik zal een tot dat werk roepen en afzonderen.
- (c) Wij vinden verder Zijn bekwaammaking tot dit werk: *Ik zal Mijn woorden in Zijn mond geven*.
- (d) Wij zien wat Zijn werk en bezigheid is, tot hen te spreken alles dat de Heere Hem gebieden zal, om aan hen de gehele raad Gods tot hun zaligheid bekend te maken.
- (e) Wij zien hier ook wie de personen zijn, aan wien de Heere de achting betoont in Christus te verordineren tot dit ambt; het zijn zondaren, die

gevoelig gemaakt zijn geworden wegens de onmogelijkheid om God onmiddellijk tot hen te horen spreken en te leven; dit drong hen aan tot dat verzoek, hetgeen gemeld wordt in het 16e vers van dit hoofdstuk, wanneer zij zeiden: Wij zullen niet voortvaren te horen de stem des Heeren onzes Gods, en dit zelf grote vuur en zullen wij niet meer zien, dat wij niet en sterven.

- (f) Daarenboven zien wij, dat het oogmerk Gods, in Christus tot Profeet aan te stellen, is, om de begeerten en noden van overtuigde zondaren te hulp te komen. Dit blijkt klaar des Heeren oogmerk te zijn, wanneer men de samenhang van het 15e en 16e vers van dit hoofdstuk overweegt; de Heere belooft Christus als Profeet in het 15e vers, en in het 16e zegt Hij, dat het was overeenkomstig hun begeerten aan Horeb.
- (g) Verder kunnen wij aanmerken, de hoedanigheden, die zij in deze Profeet begeren, en met welke Christus overeenkomstig dezelve is bekleed, namelijk, dat Hij een uit het midden van hen zou zijn, een, die door Zijn grootheid hen niet zou verschrikken, en die getrouw zou zijn, in aan hen bekend te maken al hetgeen de Heere Hem zou gebieden. Aldus zien wij enigermate, en in het vervolg zullen wij nog verder zien, van wat nuttigheid het voor zondaren is, met opzicht op hun geloven in Christus, dat Hij een Profeet is.

2. De Heere Jezus Christus is een Priester in eeuwigheid, naar de ordening van Melchizédek, Psalm 110: 4, hebbende de Heere Hem met een eed daartoe aangesteld; en in de uitvoering van dit Zijn ambt is geen klein gedeelte van het aanbelang der ontwaakte zondaren gelegen. Het is mijn voornemen tegenwoordig niet, om een uitgebreide verhandeling van dit ambt van Christus te ondernemen. Alleen moet ik hier aanmerken en voor u openleggen, de natuur van dit ambt, zoverre hetzelve tot ons voorgenomen einde en oogmerk dient, namelijk de uitredding van overtuigde zondaren. Ik zal mij niet ophouden met een optelling te doen van al de daden, die tot dit ambt behoren, van welke wij niet weinige zouden kunnen noemen. Daar zijn er twee, die onze aanmerking bijzonder verdienen, namelijk Zijn offerande en Zijn voorbeding, die op dezelve rust. Het eerste is de grondslag van het tweede. Nu, opdat u mag verstaan, wat voordelen uit dit ambt voortvloeien tot de personen daar wij van spreken, zo zal ik een weinig onderzoeken, wie de persoon is aan wie Christus offeranden opoffert, wie zij zijn, voor welke Hij zulks doet, wie hij is, die de offerande opoffert, en wat die offerande is. En uit het geheel zal blijken van hoe grote nuttigheid dit ambt voor zondaren is, en hoezeer Christus daarvoor bekwaam gemaakt is om het voorwerp van het geloof van de zondaar te zijn. Ik zal hier alleen maar zulke dingen aanroeren die volstrekt noodzakelijk zijn om een grondslag te leggen voor het geloof.

- a. Wat aangaat de persoon, aan wie Hij offeranden opoffert, en bij wie Hij voorbidt, is zonder twijfel God alleen; en wel zoals Hij is de rechtvaardige en de zonden wrekende God, Die verklaard heeft, dat Hij de schuldige geenszins zal onschuldig houden, ja, dat de ziel, die zondigt zal sterven. Voor en aleeer God

door de zonden vertoornd was, hadden de offeranden geen plaats. Zij hadden geen plaats onder het eerste Verbond, waarin Adam vrijheid had om in de tegenwoordigheid Gods te komen, zonder dat iemand zijn voorspraak behoefde te zijn. God toen een welgevallen aan hem hebbende, was hij aangenaam bij God; en uit kracht zijner aanneming had hij een recht op, en kon eisen en ook hebben al hetgeen hij tot zijn gelukzaligheid nodig had. Doch, zodra de zonde in de wereld kwam, werd des Heeren gunst in toorn en verbolgenheid tegen de zondige mens veranderd; dit sneed alle verwachting van enig goed van de Heere te zullen ontvangen, geheel en al voor hem af; ja, wat meer is, het dreigde hem met een onvermijdelijke verwoesting en verderf van voor des Heeren aangezicht, indien zulks niet verhinderd werd door de tussenkomst van een, die als Priester de toorn van een zonden wrekend God verzoende; om welke reden het

b. Licht te begrijpen is, wie de personen zijn, voor wie Hij de offerande opoffert; het zijn zondaren, die aan de toorn Gods om der zonden wil onderworpen zijn; die niet alleen Gods gunst verloren hebben, maar ook aan de slag der wrekende gerechtigheid zijn blootgesteld. En dit toont klaarblijkelijk:

c. Hoedanig een Hij moest zijn, die als Priester tussenbeide komt. Hij moest een zijn, die God aangenaam was; want, zegt de Apostel, zodanig een Hogepriester betaamt ons, heilig, onnozel, onbesmet en afgescheiden van zondaren, Hebr. 7:26. Een, die om zijner eigen zonden wil aan de rechtvaardigen toorn Gods onderworpen was, kon in dit geval voor zondaren van geen de minste nuttigheid zijn. Verder, hij moest een zijn, die aangedaan kon zijn met een gevoel onzer zwakheid; een, die medelijden met ons kon hebben. En om deze reden is het, dat de Apostel zegt, Hebr. 11:17, dat Christus daarom in alles de broederen moest gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en een getrouwe Hogepriester zou zijn in de dingen die bij God te doen waren, om de zonde van het volk te verzoenen. Want in hetgeen Hij zelfs verzocht zijnde geleden heeft, kan Hij degenen die verzocht worden te hulp komen. Want gelijk dezelfde Apostel zegt Hebr. 4:15: Wij en hebben geen Hogepriester die niet en kan medelijden hebben met onze zwakheden, maar die in alle dingen, gelijk als wij, is verzocht geweest, doch zonder zonde. Eindelijk, hij moest een zijn, die door God tot dat ambt geroepen was; want niemand neemt hemzelf dit ambt aan, dan die van God geroepen wordt, gelijkerwijs als Aäron, Hebr. 5: 4. Nu, al deze hoedanigheden worden alleen in Christus gevonden, die de Apostel en Hogepriester onzer belijdenis is, Hebr. 3: 1.

d. Wij zullen overwegen wat die offerande is, die Christus als Priester aan een vertoornd God voor zondaren heeft opgeofferd. Dat Hij iets moest hebben om op te offeren, was volstrekt uit kracht van Zijn ambt noodzakelijk; want een iegelijk Hogepriester wordt gesteld om gaven en slachtofferen te offeren; waarom het noodzakelijk was, dat ook deze wat had dat Hij zou offeren, Hebr. 8:3. En wat die offerande was, geeft dezelfde Apostel ons te kennen, Hebr. 9:13, 14,

zeggende: Want indien het bloed der stieren en bokken, en de as der jonge koe, besprengende de onreinen, haar heiligt tot de reinigheid des vleses; hoe veel temeer zal het bloed van Christus, die door de eeuwige Geest zichzelf Gode onstraffelijk opgeofferd heeft, uw consciënties reinigen van dode werken, om de levende God te dienen? De offerande dan, die Hij opgeofferd heeft, is zichzelf.

Hetgeen wij nu wegens Christus' Priesterambt gezegd hebben, zullen wij nu op de zaak, die wij thans verhandelen, in deze weinige bijzonderheden toepassen. Uit het reeds gezegde blijkt klaar, dat de zaak tussen God en de zondige mens aldus gelegen is.

- (1) Dat de mens gezondigd heeft, en daardoor de Heere tot toorn verwekt.
- (2) De vertoornde gerechtigheid grijpt de zondaar aan, neemt en bindt hem als een anderen Izak, en heft het mes in haar hand op, om aan de zondaar de slag toe te brengen.
- (3) In dit geval kunnen geen gebeden noch tranen van de zondaar helpen, noch kan iets, dat hij bedenken kan hem enigszins baten: Slachtoffer en offerande en hebt u niet gewild, zegt de Heere, Hebr., 10: 5.
- (4) Omdat het aldus met de zondaar in deze hopeloze toestand is gesteld, treedt Christus, nu Priester geworden zijnde, gelijk reeds gezegd is, uit kracht van Zijn ambt toe, en pleit voor de zondaar, en biedt zich zelf in van de zondaar plaats aan om te lijden datgene, hetwelk de gerechtigheid Gods gereed was de zondaar te doen ondergaan.
- (5) De gerechtigheid neemt de offerande van dit Lam, dat God verzorgd heeft, aan, en stelt de zondaar vrij, doch slacht dit offer in zijn plaats.
- (6) Dit geschied zijnde, zo is God bevredigd; Hij heeft niets meer tot last van de zondaar, want de Borg heeft geleden; ja, wat meer is, omdat Zijn offerande van een oneindig grotere waardij is dan de zondaar, zo verdient en verwerft die voor hem zeer vele weldaden, welke deze Hogepriester zorg draagt, dat alle aan hem toegebracht worden; dat is te zeggen, Hij bidt voor hem, dat hij geen van die zaken, die Hij voor hem verworven heeft, verliest; want Zijn voorbeding is niets anders dan die zorg, indien ik het dus mag uitdrukken, welke de Hogepriester onzer belijdenis draagt, dat alle degenen, voor wie Hij zich tot een offerande gesteld heeft, de weldaden uit die offerande voortvloeiende verkrijgen. En van hoe grote nuttigheid dit ambt is voor zondaren, die in des stokbewaarders toestand zijn kan gedeeltelijk blijken uit hetgeen wij reeds over dit stuk gezegd hebben, en zal nog verder blijken uit hetgeen wij deze aangaan. de in het vervolg nog zullen aantonen. Nu gaan wij over:

3. Om aan te tonen dat Christus ook een Koning. Gelijk Hij van God aangesteld is om Profeet en Priester te zijn, zo is Hij ook aangesteld om Koning te zijn: Ik doch heb Mijn Koning gezalfd over Sion de Berg Mijner heiligheid, Psalm 11:6. Zijn openbare belijdenis van hetzelfde heeft Hem Zijn leven doen verliezen. Dit was zijn beschuldiging, dat Hij zichzelf tot Koning had opgeworpen. Ik kan mij

nu niet ophouden met te spreken van al de zaken, die tot het Koninklijke ambt van Christus behoren; ik zal alleen maar enige weinige daarvan aanroeren, die van een bijzondere nuttigheid tot ons tegenwoordige oogmerk zijn.

- (a) Hij bezit uit kracht van dit Zijn ambt volkomen macht en gezag, om alle zodanige wetten, die ten goede en tot nut van Zijn onderdanen kunnen strekken, te maken.
- (b) Hij heeft macht, om al degenen, die tot Zijn koninkrijk behoren, onder Zijn gehoorzaamheid te brengen. Uw volk zal zeer gewillig zijn op de dag Uwer heirkraft, zegt God tot Hem, Psalm 110:3. Soms rebelleren de onderdanen Zijns Koninkrijks tegen Hem; maar Hij doet hen door Zijn kracht zichzelf gewillig aan Hem onderwerpen.
- (c) Hij heeft macht om Zijn onderdanen tegen al hun vijanden te beschermen. Hierop was het, dat het vertrouwen der kerk gegrondvest was, Jesaja 33 vers 22: De Heere is onze Rechter, de Heere is onze Wetgever, de Heere is onze Koning, Hij zal ons behouden,
- (d) Hij heeft macht om al Zijn vijanden geheel en al ten onder te brengen, want Hij moet als Koning heersen, totdat Hij al de vijanden zal gelegd hebben onder Zijn voeten, 1 Kor. 15: 25. Eindelijk, Hij heeft zulk een macht, waardoor Hij alle dingen zichzelf kan onderwerpen; omdat Hem alle macht gegeven is in hemel en op aarde, en Hij der gemeente gegeven is tot een Hoofd boven alle dingen, zo zal Hij ook zorg dragen om alles te besteden en aan te leggen tot voordeel, vrede, rust en vaststelling van Zijn kerk en volk. Doch dit voorbijgaande, zo gaan wij nu voort om

C. Een verdere beschrijving te geven van de Heere Jezus Christus, tot Wie zondaren geroepen worden om in Hem te geloven. Twee zaken hebben wij reeds gemeld, de een, dat Hij God is in onze natuur, de andere, dat Hij bekleed is met een drieërlei ambt; nu voegen wij in de derde plaats daarbij, als het gevolg van het reeds gemelde, dat Hij een is, in welke de overtuigde zondaar hulp kan vinden tegen een drievoudig kwaad, waar hij onder ligt. Daar zijn drie zaken, die het gemoed van een zondaar, die in een genoegzame mate is ontwaakt geworden, bij uitnemendheid bezwaren, namelijk onkunde, schuld en kracht der zonde.

- (1) Hij bevindt zichzelf ten hoogste onkundig te zijn, en geheel en al duister aangaande het voornemen en de wil van God; hij weet niet, waar hij zich zal wenden, wat zonde of wat plicht is, of hij het best stil zal blijven, of zich uit zijn tegenwoordige staat begeven; of wanneer hij bevindt, dat stil te blijven zijn verderf zal zijn, dan weet hij niet wat weg hij moet inslaan. Nu, tegen dit kwaad, dat een van de droevige gevolgen van de afvalligheid des mensen van God is, wordt in het Profetisch ambt van Christus hulp gevonden, waardoor Hij de zondaar overbrengt uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht. Hetgeen tevoren voor het oog van alle levenden verborgen was, dat openbaart Hij aan zondaren. Dat er enige gedachten van barmhartigheid of genade voor zondaren in het hart Gods waren, kon nooit iemand geweten hebben, had Christus het niet geopenbaard; want niemand en heeft ooit

God gezien. De eniggeboren Zoon, die in, de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard, Joh. 1:18.

- (2) De mens wordt neergedrukt. door schuld, en het is in het Priesterambt, Christi alleen, dat een ontwaakt zondaar hulp hiertegen kan vinden; want daar is geen andere weg om de consciëntie te reinigen van dode werken, dan alleen door toepassing van het bloed van Christus, Die zichzelf tot dit einde door de eeuwige Geest Gode heeft opgeofferd.
- (3) In Hem wordt hulp gevonden tegen de kracht der zonde; dat een voornaam gedeelte is van de ellende, waar de mens onder gebracht is door zijn afvalligheid van God. Hij wordt overheerst door, en is verslaafd aan de zonde; en daar is nooit geweest, ook kan er nooit voor hem zijn enige hulp, dan alleen in Christus, Die een macht bezit, waardoor Hij in staat is om alle dingen zichzelf te onderwerpen. Hij kan in een dag Zijner heirkraft de zwakke versterken, de onwillige gewillig maken, en de ongehoorzame bekeren tot de voorzichtigheid van de rechtvaardige.

D. De Heere Jezus Christus is een in welke de zondaar volkomen voldoening kan vinden, wegens drieërlei pijnigende zwarigheden. Wanneer de Heere de ogen van de zondaar opent, en hem een gezicht van zijn toestand, hoe de zaken tussen hem en God staan, geeft, dan zijn er drie dingen, die zeer zwaar bij de zondaar wegen.

- (1) Waar zal ik een vinden, die volkomen machtig is om mij te verlossen? De zondaar ziet, dat er zoveel dingen vereist worden tot zijn uitredding, dat hij niemand in hemel of op aarde bedenken kan, die in staat is om hem te kunnen redden; hij ligt als het ware in een graf, voor welks deur een grote steen gewenteld is, en hij is dikwijls genoodzaakt deze vraag te doen: Wie zal deze steen van dit graf afwentelen? Hij ziet bergen van zwarigheden in zijn weg liggen, en weet niemand, die in staat is om die weg te nemen. In Christus alleen kan hij voldoening vinden; Hij alleen is die Held, bij Wie hulp besteld is, Psalm 89:20. Een verkorene uit het volk, tot dat einde dat Hij de sterkte zou zijn dergenen, die op Hem vertrouwen; Hij is de Heere Heere in Wie een eeuwige rotssteen is.
- (2) Wanneer de zondaar van een, die machtig is hoort, zo geeft zulks aan hem geen uitredding; want aanstonds maakt een andere vertwijfeling hem radeloos, en vervult zijn ziel met angst; hij zal zeggen, weliswaar, dat ik hier een zie, die genoegzame macht heeft, maar ach! ik vrees, dat Hij niet voornemens is om Zijn macht tot dit einde te gebruiken en te besteden. Dit heeft velen, ten tijde als Christus in het vlees op aarde woonde, tot Hem doen komen, met harten vervuld met vrees; zij twijfelden of Hij wel gewillig was om Zijn bekwaamheid te gebruiken, of Zijn macht tot hun hulp en uitredding ten koste te leggen. Indien Gij wilt, zei de melaatse, U kunt mij reinigen, Matth. 8: 2 en dus zegt de zondaar ook. Nu, in de ontdekking die alhier van Christus gedaan wordt, zien wij ook voldoende antwoord op deze twijfeling: Gelijk Hij de Heere is, een, aan Wie gegeven is alle macht in hemel

en op aarde, zo is Hij daardoor ook machtig om te kunnen zaligen, zo is Hij ook Jezus, een, die gewillig en voornemens is om Zijn macht tot dat einde aan te leggen en te besteden. Maar

- (3) hier kan wederom een andere twijfeling de zondaar met ontroering voor ogen komen; hij zal denken, dat mogelijk Christus een volmacht tot dit werk ontbreekt. Hij zegt, ik weet wel, dat de Heere Jezus Christus geen macht noch wil ontbreekt, maar ik twijfel zeer aan de gewilligheid des Vaders. Deze bekommering blijft dikwijls de verlegen zondaar lang bij. Maar in deze persoon is zowel voldoening voor het een als het andere te vinden. Hij is Christus, die van God de Vader verzegeld, gezalfd en afgezonderd is tot dat werk; God is het, Die Hem verhoogd heeft tot een Zaligmaker en Hem macht gegeven om Zijn werk te volmaken, en volkomen zalig te maken, allen, die door Hem tot God gaan, Hebr. 7: 25.

E. Christus aldus met deze drie ambten bekleed zijnde, is machtig om deze drieërlei veranderingen, ontstaande uit de natuur Gods en de behoudenis en gelukzaligheid van de zondaar in de weg staan, weg te nemen.

- (1) De gerechtigheid Gods had een eis op de zondaar, en stond tussen hem en de zaligheid. Het vonnis der gerechtigheid is, dat die de zonde doet, des doods waardig is. Doch hierop antwoordt de zondaar, die in Christus gelooft: ik ben dood, ik heb in Christus geleden.
- (2) De heiligheid Gods zegt: niets dat onrein is kan tot Mij naderen; maar Christus zegt: Ik heb de macht om, door de Geest des oordeels en der uitbranding, hen van hun besmettingen te reinigen.
- (3) Maar dan blijft deze zwaarigheid voor de zondaar nog over, hoe hij deze ontdekking zal verkrijgen; want indien God hem tot de gelukzaligheid zou roepen, zo zou hij niet in staat zijn die te kunnen dragen. Maar in dit geval onderneemt Christus de engel te zijn, om deze aangename tijding mee te delen, dat al deze zwaarigheden zijn weggenomen. Ik noem alleen maar deze zaken, omdat ik die reeds heb aangeroerd en in het vervolg nog, zo de Heere leven en krachten geeft, gelegenheid zal hebben om die met meer onderscheid en nauwkeurigheid te verhandelen. Voor tegenwoordig beoog ik meer rechtzinnigheid dan netheid, voldoening aan overtuigden, dan genoegen aan de nauwkeurige onderzoeker te geven.

F. Christus is een die machtig is om de zondaar een drievoudige gunst tegen zijn geestelijke vijanden te bewijzen; welke drie zaken tegen hem doen.

- (1) Zij beschuldigen hem met dingen, die hij niet ontkennen kan.
- (2) Zij leggen hem verborgen strikken, die hij niet kan ontdekken.
- (3) Zij vallen op hem aan met een geweld, dat hij niet weerstaan kan; en trachten daardoor hem te verderven. Wat het eerste belangt, tegen hetzelfde geeft Christus een antwoord in de mond van de zondaar, waardoor alle van de satan beschuldigingen worden weerlegd. Tegen het tweede geeft Hij hem wijsheid om alle van de satan strikken te ontvlieden, en zijn diepten te

kennen. En tegen het laatste geeft Hij hem kracht, waardoor hij meer dan overwinnaar wordt, over al zijn vijanden, die hem in de weg staan.

G. Opdat er niets aan zou ontbreken, deze Heere Jezus Christus is een, die het gemoed, de consciëntie en het hart van de zondige mens kan voldoen. Hij vervult het gemoed met licht, bevredigt de consciëntie, stilt alle de ongesteldheden ervan, en biedt de wil een gepast goed aan. Als Profeet opent Hij de blinde ogen, en verlicht het verduisterd gemoed; als Priester stopt Hij de mond van een beroerd en verontrust geweten, en als Koning schenkt Hij aan de mens datgene, hetwelk genoegzaam is om zijn hart gerust te stellen, te weten zichzelf, en alle andere zaken meer.

H. Om alles te besluiten, Hij is een, die in het Evangelie tot al deze heerlijke einden aangeboden wordt, aan allen en een iegelijk, die Hem nodig heeft; Hij roept allen die vermoeid en belast zijn om tot Hem te komen, en heeft beloofd, dat Hij hun rust zou geven, Matth. 2 vers 28. Hij is een, die van God in het eeuwig Evangelie wordt voorgesteld als het voorwerp van het geloof, in welke alle zondaren, niet alleen vrijheid vergund wordt, maar ook recht hebben, ja geboden worden te geloof en tot hun zaligheid. Op deze zaken zullen wij voor tegenwoordig niet blijven staan, maar gaan nu over,

Ten derde, om de Schriftuurlijke uitdrukkingen, waarin deze plicht van het geloof wordt voorgedragen, en die dezelfde betekenis met die van onze tekstwoorden hebben, op te noemen en te ontvouwen. Dit is een plicht waarvan de zaligheid en verdoemenis afhangt; daarom heeft de Heere grote zorg gedragen om deszelfs aard en natuur in een helder daglicht te stellen. En omdat zondaren in verscheidene soorten bestaan en op verscheidene wijzen hun toestand opvatten, zo heeft de Heere het op zo velerhande wijzen uitgedrukt, opdat een iegelijk zou kunnen zien, dat de plicht gepast is op hun omstandigheden. die daarom ook op zulk een wijze', die naar hun vatbaarheid geschikt is, wordt uitgedrukt. Dit onderzoek dat wij nu zullen ondernemen, kan van grote nuttigheid zijn; derhalve zullen wij hetzelfde breedvoeriger verhandelen. Velen zijn onkundig van de natuur van het geloof en weten niet wat dezelve is. Dit onderzoek zal hen mogelijk brengen tot het verstaan van die plicht, welke de grondslag van alle andere plichten is, en zonder die zij niets kunnen toebrengen tot de zaligheid dergenen die dezelve verrichten. Anderen weten wat het geloof is, maar zijn niet bevestigd in hun bevatting van deszelfs natuur en kunnen daardoor licht tot die gedachte gebracht worden, dat zij in een misverstand omtrent hetzelfde zijn. Voor de zodanigen zal het van aanmerkelijke nuttigheid wezen, te mogen verstaan, dat de bevatting van de natuur van het geloof op de klare betekenis van zovele Schriftuurlijke uitdrukkingen rust. Eindelijk, dit onderzoek zal kunnen dienen, om een iegelijk uwer een rechte bevatting daarvan te geven, indien gij daar maar acht op neemt; omdat degene, die het onder de een bevatting niet kunnen verstaan, het onder een andere kunnen doen. En ik

mag er bijvoegen, dat het van nuttigheid kan zijn om zulken, die het geloof hebben, te bevestigen, dat het zo is; en hen, die het zelf nog ontberen, te overtuigen, dat zij waarlijk daarvan ontbloot zijn. En om alles te besluiten, het zal licht geven aan de volgende hoofdverdeling en de beschrijving, die wij voornemens zijn daarvan te geven, bevestigen. Deze dingen hebben mij aangezet, om niet alleen de verscheidene uitdrukkingen, waardoor de heilige schriftuur deze plicht voorstelt, te onderzoeken; maar ook om op dezelve langer te blijven staan, dan wij bij zulke gelegenheden gewoon zijn te doen. Dit vooropgesteld zijnde om de nuttigheid van dat onderzoek aan te tonen, zo zullen wij nu tot de uitvoering daarvan voortgaan.

1. Te geloven in de Heere Jezus Christus, is op Hem te zien. Jesaja 45: 22, Ziet op Mij, en wordt behouden, alle gij einden der aarde: want Ik ben God, en niemand meer. En het zelfde oogmerk dient hetgeen de Apostel zegt, Hebr. 12: 1, 2, Daarom dan ook, alzo wij zo groot een wolk der getuigen rondom ons hebben liggende, laat ons afleggen alle last, en de zonde, die ons licht omringt, en laat ons met lijdzaamheid lopen de loopbaan, die ons voorgesteld is: ziende op de oversten Leidsman en Voleinder des geloofs Jezus. Ik denk, dat de Geest Gods in deze uitdrukking zinspeelt op de koperen slang, die in de woestijn was opgericht. De kinderen Israëls hadden tegen de Heere gezondigd, daarom zond Hij vurige slangen onder hen, die hen beten, zodat velen van hun wonden stierven; het behaagde de Heere echter naar Zijn ontferming, (niettegenstaande de oneer, die zij Hem hadden aangedaan) te gebieden om een koperen slang op een stang te richten, opdat allen, die gebeten waren dezelve mochten aanzien, en in het leven blijven. Even alzo zijn alle mensen door de zonde gebeten; en allen zouden aan hun wonden gestorven zijn, indien het God niet behaagd had de Heere Jezus Christus te verhogen, en te gebieden aan allen die de smart der zonden gevoelden, dat zij op Hem zouden zien en behouden worden. In deze uitdrukking kunnen wij zien wat de natuur des geloofs is.

- (a) Wij zien wie het is, die gelooft; het is een die gebeten is, een zondaar, die over het smartelijke der zonde gevoelig is; de zodanigen en die alleen zullen geloven. Al de Israëlieten, die niet geraakt waren, of die niet gevoelden dat zij geraakt en gebeten waren door de slangen, wilden naar de koperen slang niet zien, zij hadden daar niets mee te doen, het ging hun niet aan, die was voor hen van geen nut. Even zo is het ook met zondaren, die gezond zijn, en nooit in hun harten smarten over zonden gehad hebben, gesteld, zij zien de noodzakelijkheid niet van Christus te moeten hebben, en kunnen niet begrijpen waartoe Hij hun nuttig zou zijn.
- (b) Wij zien hier, wat datgene is, hetwelk het geloof veroorzaakt; het is een smartelijk gevoel van tegenwoordige pijn en toekomstig gevaar; de mensen die gebeten waren ondervonden zichzelf kwalijk gesteld te zijn, en hadden reden te vrezen, dat het erger zou worden, omdat de beet dodelijk was; dit deed hen op de koperen slang zien; en dit veroorzaakt ook, dat zondaren op de Heere Jezus Christus zien; zij ondervinden, dat het vergif der zonde hen reeds

- pijnigt, en zien dat dit maar is een begin van smart, omdat hun kwaal dodelijk is.
- (c) Wij zien hier ook, wat datgene is, waar de zondaar op ziet: het is op Jezus, en dat wel als God, en als een God die zichzelf overgegeven heeft tot zaligheid van zondaren. Het is God en Die alleen, Die zondaren moet zaligen, zo zij ooit gezaligd zullen worden.
- (d) Wij kunnen hier verder zien de wijze hoe de zondaar op Hem ziet, en wat hij in Hem ziet; namelijk, dat Hij is het verordeneerde hulpmiddel Gods tot zijn zaligheid, en dat Hij als zodanig wordt voorgesteld.
- (e) Wij zien hier daarenboven wat het geloof zelf is: want deze uitdrukking van op Jezus te zien sluit klaar in
- (1) Dat zulk een mens overtuigd is van de algenoegzaamheid van dat hulpmiddel dat de Heere besteld heeft.
 - (2) Dat hij verwachting van hulp, uit kracht van hetzelfde heeft.
 - (3) Dat hij met zijn hart daarin berust, betrouwende daarop tot genezing, zonder toevlucht tot iets anders te nemen, uit overtuiging van zijn eigen nood aan de een zijde, en wegens de algenoegzaamheid van dit hulpmiddel aan de andere zijde.

2. *Te geloven in de Heere Jezus Christus, is tot Hem te komen.* Aldus wordt het geloof uitgedrukt beide in het Oude en Nieuwe Testament. In het voornoemde 45e hfdst. van Jesaja zien wij, dat de Heere Zijn volk aandringt om te geloven, onder het zinnebeeld van op Hem te zien, in het 22e vers; en wij vinden, dat Hij in de volgende verzen belooft, dat zij Zijn gebod zullen gehoorzamen, dat zij geloven zullen; en dit geloof drukt Hij dan uit door komen: Men zal van Mij zeggen, gewis in de Heere zijn gerechtigheden en sterkte; tot Hem zal men komen; maar zij zullen beschaamd worden, allen die tegen Hem ontsteken zijn; maar in de Heere zullen gerechtvaardigd worden en zich beroemen, het gehele zaad Israëls. Dezelfde plicht vinden wij op de eigen wijze uitgedrukt bij de Profeet Jeremia, hfdst. III vers 22, alwaar de Heere zegt: Keert weer, gij afkerige kinderen, Ik zal uw afkeringen genezen; en waarop zij antwoorden: Ziet hier zijn wij, wij komen tot u; want Gij bent de Heere onze God. Wat nu hun begeerte was, geeft de belofte, die de Heere in het begin van het vers doet, en de belijdenis, die zij in de volgende maken, klaar en duidelijk genoeg te kennen. Het was om genezing van hun afkeringen te verkrijgen, om die zaligheid van Hem te bekomen, die zij tevergeefs van de heuvelen en de menigte der bergen verwacht hadden. Het geloof wordt ook dikwijls in het Nieuwe Testament onder deze spreekwijze voorgedragen, Joh. 6:35 en 37: Al wat Mij de Vader geeft zal tot Mij komen; en die tot Mij komt en zal Ik geenszins uitwerpen. Die tot Mij komt en zal geenszins hongeren; en die in Mij gelooft, zal nimmermeer dorsten. En Christus klaagt, Joh. 5:40 dat zij tot Hem niet wilden komen, opdat zij het leven mochten hebben. Nu, de Geest Gods het geloof aldus uitdrukkende, geeft ons daardoor te kennen,

- (a) Wat de staat des mensen is voordat zij geloven; zij zijn ver af van God, gelijk de Verloren Zoon, die in een ver afgelegen land, ver van zijns vaders huis was, alwaar hij vele ongemakken onderging, honger en dorst leed, verdrukt werd van zijn vijanden; en in één woord al de ongelegenheden, die strekken konden om zijn leven bitter en verdrietig te maken, en hem eindelijk te doden, onderging.
- (b) De Heere geeft ons hier ook te kennen wat de oorsprong of gelegenheid van de beweging van de zondaar, of van zijn geloof is, beide aan de zijde Gods en die van de zondaar. Aan de zijde van de zondaar is het een overtuiging, een smartelijk gevoel van tegenwoordig gebrek, en van toekomstige toorn; hij is hongerig en kan geen voedsel krijgen; hij is dorstig en kan geen drinken bekomen; en hij is overreed, dat hij sterven moet, indien hij zonder drank en voedsel blijft; hij ondervindt de tegenwoordige pijn en smart, en weet, dat hij nog meer zal moeten lijden indien hij geen onderstand verkrijgt. De kwijnende Verloren Zoon was hongerig en zou verblijd geweest zijn met de allerschraalste spijs, maar die kon hij zelfs niet bekomen in die ongelukkige plaats, waar hij zich bevond. Even alzo is het met zondaren gesteld, wanneer zij ver af zijn van Christus; wanneer de Heere hun ogen opent, om te zien wat hun staat en toestand is, dan is een daar op volgend drukkend geweld van gebrek als het ware, de oorsprong van de van de zondaar naar de Heere Jezus toe. Aan de zijde Gods is hetgeen dit komen verwekt, ja veroorzaakt, des Heeren roeping en trekking. Hij roept hen om tot Hem te komen, Matth. 11: 28: Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. En Hij trekt hen krachtadig tot Hem; want niemand kan tot Hem komen, tenzij hij getrokken wordt, Joh. 6:44. En daarom vinden wij, dat de Heere volstrekt belooft in de zo-even aangehaalde Schriftuurplaats, Jesaja 45:24, dat men tot Hem zal komen.
- (c) Wij zien hier ook, tot wie een zondaar door het geloof komt, het is tot de Heere Jezus Christus, bij wie gerechtigheid en sterkte kan verkregen worden; hetwelk voor arme zondaren stof van roemen is.
- (d) Hieruit zien wij ook, wat dit komen is; het is het zelfde met in Hem te geloven.
- En vooreerst, deze spreekwijze waardoor het geloof wordt uitgedrukt, geeft te kennen, dat de zondaar wanhoopt hulp te zullen vinden ter plaats waar hij is. Indien de Verloren Zoon verzorgd had kunnen worden waar hij was, hij zou nooit naar huis gekeerd hebben; en dus is het ook met de zondaar gesteld.
 - Ten tweede, het geeft te kennen, een overreding, niet alleen dat Christus algenoegzaam, maar ook dat Hij gewillig is, of ten minste, dat Hij niet onwillig is, dat wij door Zijn algenoegzaamheid zouden bevoordeeld worden, en vervulling voor onze noden, naar de rijkdom Zijner heerlijkheid, verkrijgen.

- Ten derde, het geeft te kennen, dat de ziel alle andere dingen, die enige schijn van hulp in zich hebben, verwerpt; want wanneer wij tot iemand komen, dan gaan wij van alle anderen af.
- Ten vierde, het geeft te kennen een verwachting, dat men hulp van Hem zal verkrijgen; dit houdt de ziel werkzaam, en zonder dit zou die zich niet bewegen.
- Eindelijk, de gehele overweging van deze zaak komt hierop uit, dat de ziel, na de ongenoegzaamheid van alle andere zaken ondervonden te hebben, tot Christus komt, en in Hem tot zaligheid berust.

3. *Te geloven in Christus, is tot Hem te vluchten en te lopen.* Hij is die sterke Toren, waar de rechtvaardigen heenlopen, en in een hoog vertrek gesteld worden, Spr. 18: 10. En tot ditzelfde einde strekt hetgeen de Apostel beredeneert, Hebr. 6:18, alwaar God gezegd wordt door twee onveranderlijke dingen verzorgd te hebben een sterke vertroosting, voor zulken, die de toevlucht genomen hebben, om de voorgestelde hoop vast te houden. Deze uitdrukking vervat in zich al hetgeen in de vorige begrepen wordt; want komen is ingesloten in vluchten en lopen; echter betekenen de uitdrukkingen van lopen en vluchten nog iets meer, namelijk, dat de zondaar buitengewoon is aangedaan door een beschouwing van zijn gevaar, en door een ongewone ernst om buiten gevaar gesteld te worden. De ontwaakte zondaar is gelijk de doodslager vanouds, die nergens veilig was, zolang hij niet in de vrijstad gekomen was, en die derhalve daar heen liep; hij was strafbaar voor het gericht; de bloedwreker had de macht om enige doodslager, die hij buiten de stad vond, te doden. Aldus is het ook met zondaren gesteld, zij zijn in een gedurig gevaar van hun leven. De gerechtigheid heeft tegen hen een twistzaak en vervolgt hen daarom; de dood is als het ware de gerechtsdienaar, die de schuldige van nabij vervolgt; en indien die hen achterhaalt eer zij binnen de vrijstad gekomen zijn, dan zijn zij mannen des doods; die zal hen op een tweeërlei wijze doden; die zal een einde maken aan hun tegenwoordig leven, en voor hen een begin van eeuwige ellende zijn. "Hoe dierbaar, zegt de Psalmist, is Uw goedertierenheid, o God! dies de mensenkinderen onder de schaduw Uwer vleugelen toevlucht nemen", Psalm 36:8. Het is de dierbaarheid van des Heeren goedertierenheid aan zondaren, in Christus Jezus geopenbaard, die hen aanmoedigt om zich tot Hem te wenden, en de toevlucht te nemen onder de schaduw Zijner vleugelen; gelijk de vervolgd wordende vogelen gewoon zijn zichzelf te begeven naar de moeder, om onder haar vleugelen te schuilen.

4. *Te geloven, is de last op de Heere Jezus Christus te wentelen,* Psalm 22: 9. Het woord, dat hier (in de Engelse overzetting) vertrouwen vertaald is, betekent in de grondtaal wentelen op. Hij heeft op de Heere vertrouwd, dat is, hij heeft zich op de Heere gewenteld. Om deze reden vinden wij, dat de Heere vermoeiden en belasten nodigt om tot Hem te komen, opdat zij rust mogen vinden voor hun zielen. De zonde is de allerzwaarste last, de mens zou daaronder geheel wegzinken. Een iegelijk, die het gewicht zijner zonden gevoelt, zal met de Psalmist

erkennen, dat zij te zwaar geworden zijn om te dragen: Mijn ongerechtigheden zegt hij, gaan over mijn hoofd; als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden, Psalm 38: 5. Zij waren voor de engelen, die gezondigd hebben, zulk een zware last, dat het gewicht daarvan hen in de grondeloze poel heeft doen neerzinken. Zij zijn ten huidige dage zo zwaar, dat het gehele scheepsel tezamen zucht onder deszelfs last en gewicht, Rom. 8:22. Zelfs zulken, die de eerstelingen des Geestes genieten, waardoor als het ware, het zwaarste einde van hun last is afgenomen, zuchten echter, bezwaard zijnde, 2 Kor. 5: 4. Zelfs is de inwoning der zonde, of schoon de schuld daarvan is weggenomen, zo een last, dat de heiligen die zwaar vinden te dragen. In een iegelijk dezer plaatsen zouden wij kunnen aanmerken al de bijzonderheden, die wij over de twee eerste aangehaalde Schriftuurlijke uitdrukkingen hebben aangetekend en verhandeld; maar het is onnodig dezelfde zaken weer te herhalen.

5. *Te geloven in de Heere Jezus Christus, is de Heere Jezus aan te doen.* Rom. 13:14: Doet aan de Heere Jezus Christus. De mens is van natuur naakt, gelijk Adam; en ofschoon hij zich poogt te bedekken met schorten van vijgenbladeren van zijn eigen maaksel, echter kan zulks hem niet baten, het kan zijn naaktheid niet bedekken; ook zal het hem niet behoeden voor de stormen van Gods toorn, die de noodzakelijke gevolgen van de zonde zijn. Geen ander kleed kan hem bedekken, dan dat van Christus, toegerekende gerechtigheid: en te geloven, is Christus tot gerechtigheid aandoen. Hieruit kunnen wij nu zien,

- (a) Wat des mensen toestand buiten Christus is; hij heeft geen versiering, de schaamte zijner naaktheid is openbaar, hij is blootgesteld aan het onweer van Gods toorn.
- (b) Hieruit zien wij, naar wie de zondaar zich wendt om bekleed te worden, het is naar Christus; zij komen tot Hem om witte klederen, dat is om schoonheid, heerlijkheid, en bedekking hunner schaamte te verkrijgen.
- (c) Wij zien hier ook, waarin de natuur van het geloof gelegen is, en kunnen dit brengen tot deze drie zaken: Eerst, de zondaar ziet in Christus alles dat genoegzaam is tot versiering, tot verbetering zijner naaktheid, en tot bewaring van al de ongemakken des vloed. Ten tweede, hij overtuigd zijnde van zijn dood, stelt Christus als een bedekking tussen hem en de aanschouwers, opdat wanneer zij naar hem zien, niet hij, maar alleen Christus gezien worde; zijn afschuwelijkheid is door de schoonheid en heerlijkheid van Christus bedekt. Ten derde, de zondaar rust alhier, zonder verder om enige andere bedekking of versiering te denken.

6. *In Christus te geloven, is Hem aan te nemen.* Joh. 1:12, Maar zovelen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk, die in Zijn naam geloven. En in andere plaatsen wordt het op dezelfde wijze uitgedrukt, doch alleen verschillende in het voorwerp; want die geloven worden gezegd, vergeving der zonden te ontvangen, Hand. 10: 43 en verzoening

te verkrijgen, Rom. 5: 11. Hieruit kunnen wij weer iets van de natuur van het geloof verstaan: want dus zien wij,

- (a) Wie hij is, die gelooft; het is een die Christus mist, aan wie gerechtigheid ontbreekt, die veroordeeld is te sterven, en die vergiffenis moet hebben.
- (b) Wij zien wat datgene is, hetwelk het geloof beoogt, en dat de gevoelig gemaakte zondaar ontvangt: het is Christus en alles met Hem, zoals Hij hem aangeboden wordt; want gelijk hij gezegd wordt Christus aan te nemen, zo wordt hij ook gezegd vergeving van zonden te ontvangen enz. En het is een allerzekerste waarheid, dat niemand Christus en Zijn weldaden kan scheiden, die een aanneemt, neemt die alle aan.
- (c) Wij zien wat het geloof is; het is een aanneming van de aanbidding Gods, tot al het einden waartoe het wordt aangeboden. Christus met alles wat Hij verworven heeft, wordt aan zondaren aangeboden, en dat om niet; zij omhelzen de aanbidding, en nemen Hem aan.

7. *In Christus Jezus te geloven, is op Hem te leunen en te steunen.* Hoogl. 8: 5: Wie is zij, die daar opklimt uit de woestijn, en liefelijk leunt op haar liefste? dat is, gelovende in haar liefste. Op gelijke wijze drukt de Profeet Jesaja zich uit, Jesaja 50: 10, "Wie is er onder ulieden, die de Heere vreest, die naar de stem Zijns knechts hoort? Als hij in de duisternis wandelt, en geen licht en heeft, dat hij betrouwe op de Name des Heeren, en steune op zijn God." Hier kunnen wij wederom zien, wat van de zondaar toestand is, voor en aler hij gelooft; hij is in een waggelenden toestand; hij is niet in staat om onder het gewicht van die last, waar hij mee beladen is, te blijven staan; en onmachtig om de aanval van die storm, die tegen hem waait, te kunnen weerstaan; indien hij niet iets krijgt om op te leunen, zo moet hij gewis neervallen; en indien hij valt, dan is hij geheel en al verbrijzeld, want hij staat op de oever des kuils, en wanneer hij valt dan valt hij in denzelve, zodat hij nooit verlost kan worden. Indien hij maar één stap mist, en in die kuil neerstort, dan is er geen uitklimmen uit de zelf meer. Dit ziet hij, dat zijn toestand is, hij is gevoelig wegens zijn gevaar, en ziet dat Christus machtig is om hem te ondersteunen, en zijn treden vast te maken; daarom leunt hij op Hem, verwachtende in afhanging van Hem bekwaam gemaakt te worden, om de aanval van al de stormen, die tegen hem kunnen opkomen, te kunnen verduren.

8. *In Christus te geloven, is Hem vast te houden, Zijn sterkte aan te grijpen.* Dat hij Mijn sterkte aangrijpe, zegt de Heere, opdat hij vrede met Mij make, vrede zal hij met Mij maken, Jesaja 27: 5. Het wordt ook genaamd een vasthouden aan Gods Verbond, Jesaja 56: 4. En in het Nieuwe Testament wordt het een grijpen van Christus genaamd, Phillip. 3: 12: Niet dat ik het reeds gekregen heb, of reeds volmaakt ben; maar ik jaag daarna of ik dat ook grijpen mocht, daartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben. En Hebr. 6: 18 wordt het genoemd de voorgestelde hoop vast te houden. De zondaar schijnt te zullen zinken, en ziende Christus bij hem, zo grijpt hij Hem aan om zich van zinken te bevrijden. Wij konden vele andere benamingen van het geloof bijbrengen, gelijk als daar zijn: de

Heere aanhangen, opendoen voor Christus, aan de rechtvaardigheid Gods onderworpen zijn; doch deze gaan wij voorbij, omdat ons voornemen niet is een volle optelling daarvan te doen, maar alleen om een grondslag voor het volgende onderzoek te leggen, opdat wij dus de mening en betekenis van het woord geloof, hetwelk in onze tekst gebruikt wordt, te beter verstaan mogen. Wij konden verder aangetoond hebben, dat deze laatste drie of vier benamingen in zich vervattende zijn al de bijzonderheden, die wij over de eerste twee of drie benamingen hebben aangemerkt; doch hetgeen klaar is, heeft geen uitlegging nodig. Derhalve zullen wij de verklaring van meer Schriftuurplaatsen; tot dit zelf einde strekkende, voorbijgaan, en overgaan om

Ten vierde, te onderzoeken wat in deze plicht, die in de tekst geboden wordt, vervat is: *geloof in de Heere Jezus Christus; en dit na te speuren zal niet moeilijk zijn, omdat wij reeds in het vorige hoofddeel zulk een grondslag hebben gelegd.*

Te geloven in de Heere Jezus Christus vervat dan in zich,

A. Een gevoel van zonde en ellendigheid. Dit blijkt klaar uit al de benamingen waarmee de Geest Gods deze plicht voorstelt, en daar is er geen, die niet een klare aanwijzing hiervan in zich vervat. De gebeten Israëliet gevoelt zijn smart en gevaar, voor en aler hij opziet naar de koperen slang. De Verloren Zoon kende zijn gebrek eer hij voorneemt weer te keren tot zijns vaders huis. De doodslager heeft besef van zijn zonde en gevaar, eer hij naar de vrijstad vlucht. De belaste zondaar gevoelt het gewicht der zonde, voordat hij het op een ander wentelt; en hetzelfde kan ook van alle de verdere bijgebrachte benamingen als aandoen, aannemen, leunen, aangrijpen, opendoen, en de Heere Jezus Christus aan te hangen, gezegd worden. Die allen, en een iegelijk der zelf geven ons klaar te kennen, dat een gevoel van zonde en gevaar de grondslag van deze plicht is, en wordt noodzakelijk daarin verondersteld en vervat. En wat meer is, wij kunnen niet alleen daaruit zien, dat een gevoel van zonde en ellende in deze plicht van het geloof wordt vervat, maar ook wat soort van gevoel het is, dat daarin vereist en vervat wordt; want

1. Uit deze benamingen kunnen wij zien, dat het een klare en onderscheiden kennis van zonde en ellende is. De zondaar, die zich door het geloof naar Christus begeeft, gevoelt zijn plaag en kent zeer wel de kwaden waarmee hij belast is; en dit is geen verwarde en gemene bevatting van gevaar, gelijk die, waar droefgeestige mensen soms onder geraken, zonder te weten wat het is, dat hen pijnigt. De gebetene weet waar hij gewond is; de Verloren Zoon kan zeggen wat hem ontbreekt; de doodslager kan zeggen waarom hij zich haast om in de vrijstad te geraken; de belaste en beladen zondaar kan zeggen, dat het de last is, die hij op zich heeft, en onder welks gewicht hij schijnt verpletterd te zullen worden, die hem doet vluchten tot een, wiens schouders machtig zijn om dezelve te dragen.

2. Gelijk dit gevoel van zonde en ellende onderscheiden is, zo is het ook diep. Een groot aantal dergenen, die onder het Evangelie leven, en met een redelijke mate van kennis begaafd zijn, kunnen mogelijk een vrij onderscheiden verhaal van hun zonden en gevaar geven, en mogelijk ook vele bijzondere zonden, daar zij aan schuldig zijn, kennen, maar echter is hun gevoel, hoe onderscheiden het ook is, niet diep, maar zulken die geloven, hebben een diep gevoel van zonden en ellende. Het is zulk een gevoel, dat gevestigd en geworteld is in het gemoed, het houdt de gedachten bezig, en vervult het gemoed met bevatting wegens de staat en toestand van hun zielen. Daarenboven het berust hier niet, maar zinkt neer in het hart, ja, doet de genegenheden aan, en vervult dezelve; vrees, smart, haat en wraak worden beurtelings in, de ziel gevonden. Smart wegens het overtreden tegen God; vrees voor de gevolgen daarvan, met opzicht op zichzelf; haat tegen de zonde, en zelfs wraak vanwege hun dwaasheid, in de schuld van zovele zonden op zichzelf te brengen. Velen in de zichtbare kerk, die voor willen wenden dat zij over hun zonden gevoelig zijn, hebben mogelijk tot heden toe daar nooit aandoeningen over gehad. Zij hebben nooit smart of vrees, haat of wraak tegen zonde, en omtrent zichzelf, om die reden ondervonden. Zulke mensen, zij mogen voorwenden wat zij willen, zijn van het geloof waarlijk vervreemd, en zullen ook eens zodanig bevonden worden. De mens, die om zijn leven te behouden naar de vrijstad vlucht, weet niet alleen wat hij bedreven heeft, en wat zijn zonde verdient; maar heeft daarenboven een diepe indruk van die beide. Wat was het, dunkt u, dat de gedachten van zo een, vliedende naar de vrijstad bezighield? Zeker zijn zonde en gevaar waren de dingen, die hem bijbleven, en die zijn hart aandeden met vrees, en hem met allen spoed deden vluchten naar de vrijstad. Hetzelfde kan ook gezegd worden met opzicht op de andere benamingen van het geloof.

3. Dit gevoel van zonde en ellende is een drukkende bevatting van die beide, en is gelegen in twee zaken: Vooreerst, het maakt zijn tegenwoordige staat en toestand geheel ondraaglijk, ik meen zijn toestand buiten Christus, die valt zo lastig, dat hij die niet dragen kan; het is niet gelijk dat gevoel van zonden, hetwelk de meeste mensen hebben, (zonder ooit verder te komen) hetwelk hen niet verhindert, al hun dagen vergenoegd zonder Christus in de wereld te leven. Wie uwer zal niet voorwenden, dat hij gevoelig is van zonden? En echter wie is er onder u, die het niet een lichte zaak vindt, in die toestand te blijven leven? Ik beroep mij op de consciëntie van u, die voorgeeft, dat u gevoelig bent van zonden, of gij niet al uw dagen in deze staat vergenoegd zoudt kunnen leven, als gij maar koren, wijn, en olie, dat is, al de noodzakelijkheden dezes tegenwoordige levens genoot? Ik ben verzekerd, dat de meesten uwer zullen moeten erkennen, dat u aldus kunt en begeert te leven; gij zoudt de zonde licht verzetten en u van deszelfs beroeringen bevrijden, indien de wereldse zaken maar wel met u gingen. Een droevige, doch zekere blijk hiervan is, dat u totnogtoe niet gevoelig bent wegens zonden, en daarom ook niet gelooft.

Ten tweede, het zet zulken aan tot naarstige pogingen naar zaligheid, als zijnde volstrekt noodzakelijk. De gevoelig gemaakte zondaar, gelijk hij met vergenoeging niet kan berusten, noch tevreden zijn in zijn tegenwoordige toestand, zo doet die hem ook onophoudelijk naar uitredding omzien.

Al deze zaken blijken zo klaar uit hetgeen tevoren in de verklaring van de verscheidene Schriftuurlijke benamingen, die deze plicht voorhouden, is verhandeld, dat het onnodig zou zijn, om dezelve weer met andere Schriftuurplaatsen te willen bewijzen. En zeker, ofschoon de bijgebrachte getuigenissen zulk een klaarblijkelijk bewijs hiervan niet hadden gegeven, zo zou echter de natuur der zaken aantonen, dat het volstrekt noodzakelijk was, en vereist wordt tot het geloof, dat er een onderscheiden, diep, en drukkend gevoel van zonde gevonden wordt; want

- (1) Alwaar maar alleen een verwarde bevatting van gevaar, of een duister denkbeeld van hetzelfde gevonden wordt, daar verwacht en ontroert zulks de zondaar, en stelt hem geheel en al buiten staat om van de gepastheid van enige hulp, die hem wordt aangeboden, te oordelen; hij weet niet wat zijn plaag is, en derhalve kan hij niet weten, wat daar heilzaam voor is, en hoe hetzelfde te gebruiken.
- (2) Wanneer de indrukken van zonde en gevaar niet diep zijn, en niet verder gaan dan tot enige beseffen die in de hersenen zweven, dan zal elke zaak het gemoed afleiden van de verlossing van het evangelie, en hetzelfde op iets anders doen vestigen: tenzij de geneigdheden op de een of andere wijze zijn aangedaan, zullen wij zeldzaam in enige zaak iets met vrucht verrichten. Eindelijk, een die enigermate pijn gevoelt, en enig gevaar vreest, kan het tewerkstellen van een medicijnmeester uitstellen en verzuimen; maar een die ondraaglijke pijn gevoelt zal de een of anderen weg inslaan tot zijn hulp, en zal nergens voor blijven staan, wanneer hij die maar verkrijgen kan. Het is veelszins gelegen met zulke zondaren, die wel enig gevoel van zonden hebben, maar echter vervreemd zijn van deze onderscheiden, diepe, en drukkende bevatting van hun zonde en ellende, (die het geloof in deszelfs natuur behelst en vervat) als het is met een, die enig ongemak aan zijn been heeft; hij weet waar de pijn is, hij gevoelt enige smart van de pijn; maar het is zulk een smart niet, die hem geheel en al buiten staat stelt van te kunnen wandelen, of met anderen te verkeren; hij gaat daardoor wel met moeite, maar hij gaat evenwel, en mogelijk ontdoet hij zich soms van de gedachten daarvan, en derhalve behelpt hij zich nog, met in die toestand te blijven leven. Wanneer iemand tot hem zegt, dat het tot een kanker zal zetten, en dus dodelijk voor hem zijn; dan vleit hij zich, dat het mogelijk van zelf, of door het gebruik van enige huismiddelen zal genezen; en derhalve verkiest hij liever in die toestand te blijven, dan zich tot een medicijnmeester, die het door afsnijding geneest, te begeven. Even alzo is het met half ontwaakte zondaren gesteld, zij komen nooit zover, dat zij geloven, omdat hun gevoel van zonden zo diep niet is, dat hetzelfde hen met ernst aan een medicijnmeester doet denken; zij hopen, dat

zij zelf hun wonden genezen zullen, door een veel zachter geneesmiddel dan het afsnijden van een rechterhand of voet, en het uittrekken van een oog. Maar alwaar zodanig een gevoel, als wij zo-even van gesproken hebben, gevonden wordt, daar zal zulk een zich met geen van deze dingen vergenoegen. Dit gevoel wordt niet alleen bij de eerste daden des geloofs verondersteld, maar het blijft daarenboven enigermate in de ziel, zolang wij hier door het geloof leven, en is in het vervolg de springbron van alle daden van het geloof. Maar dit voorbijgaande, zo vervat dit geloof ook in zich,

B. Enige kennis van de Heere Jezus Christus. Om die reden is het dat wij vinden dat geloof kennis genoemd wordt, bij de profeet Jesaja, hoofdstuk 53: 11: "Om de arbeid zijner ziel, zal Hij het zien, en verzadigd worden; door zijn kennis zal Mijn knecht, de Rechtvaardige, vele rechtvaardig maken, want Hij zal haar ongerechtigheden dragen." Door zijn kennis, dat is, door het geloof in Hem, zal Mijn knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken; nu, deze kennis wordt buiten allen twijfel vereist. Uit al hetgeen wij tevoren hebben aangeroerd, in het ontvouwen der Schriftuurplaatsen die wij verhandeld hebben, wordt er geen een gevonden die dit niet noodzakelijk stelt; en alhier moet men drie zaken, met opzicht op de Heere Jezus Christus, kennen.

1. De uitmuntendheid van Zijn Persoon. Dit is hetgeen daar het oog zijns geloofs zich het allereerst op vestigt; Hij is het die men voornamelijk aanneemt; Hij is het naar wie wij ons wenden, vluchten, en lopen, op Wie wij leunen, steunen, en alle onze lasten wentelen; en daarom moeten wij Zijn persoon kennen, wij moeten weten dat Hij God en mens in een persoon is, God geopenbaard in het vlees, 1 Tim. 3: 16. Dat nu deze kennis van de persoon des Middelaars een noodzakelijk vereiste van het geloof is, blijkt niet alleen uit de overweging die wij zo-even hebben terneergesteld, maar ook hieruit, dat wij anderszins niets van Zijn nuttigheid voor ons kunnen kennen; omdat dit alles zijn oorsprong heeft in de heerlijke eigenschappen van Zijn Persoon; hieruit vloeit het, dat Hij een is Die machtig is verloren zondaren te zaligen; en derhalve moet hetzelfde noodwendig gekend worden.

2. Te geloven vervat in zich, de kennis van Christus' algenoegzaamheid om te kunnen Zaligen; zonder dit kan er geen geloof zijn. Het is de kennis van Zijn algenoegzaamheid alleen, die de ziel kan aanzetten om op Hem te steunen; en indien in Christus de volheid van alle die dingen, die vereist worden om de zaligheid van zondaren uit te werken, niet gevonden werden, dan zou Hij geen bekwaam noch gepast voorwerp van het geloof kunnen zijn; derhalve moet Hij noodzakelijk gekend worden als de eniggeborene des Vaders, vol van genade en Waarheid. En dit, zoals tevoren gezegd is, vloeit uit de eigenschappen van Zijn Persoon, die derhalve moet gekend worden, zullen wij ooit deze waarheid (En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond, en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des eniggeborene des Vaders, vol

van genade en waarheid, Joh. 1: 14) recht verstaan. Het is door de vereniging der twee naturen in een persoon, en het wonen des Woords in het vlees, dat deze heerlijke volheid van genade en waarheid vloeit.

3. Te geloven vervat in zich, de kennis van Christus gepastheid voor de toestand van de zondaar. Daar kan volheid en genoegzaamheid zijn, daar geen gepastheid is. De vrijstad, ofschoon deszelfs poorten gesloten waren, en de weg daar heen leidende niet kon betreden worden, zou echter genoegzaam zijn geweest om degenen die daar mochten binnen komen, te behouden; maar in zo'n geval kon de zondaar, de doodslager, daar geen hulp van bekomen, omdat er geen weg, om die genoegzaamheid en veiligheid aan hem mee te delen, open was. Even alzo is het hier gesteld, Christus bekleed zijnde met de menselijke natuur, is waarlijk, ja kon niet anders dan genoegzaam zijn, om alles te verrichten wat tot onze eeuwige zaligheid vereist werd; maar met opzicht op van de zondaar aanneming van Hem, moet hij weten dat er een weg van toebrengring is, waardoor al deze volheid de zijn kan genaamd worden. Wij moeten Hem kennen, niet alleen als volheid bezittende, maar ook als hebbende op zich genomen de uitvoering van Zijn drieërlei ambten, waardoor alle de weldaden, die Hij verworven heeft, aan ons worden overgemaakt, en aldus in waarheid de onze worden.

C. Deze plicht van te geloven vervat niet alleen een gevoel van zonde, en kennis van Christus, hetwelk wij zo-even verhandeld hebben; maar ook, dat meer is, enige kennis op wat wijze Christus in het Evangelie wordt aangeboden. Dit is tot onze aanneming van Christus volstrekt noodzakelijk. Het was niet genoeg dat de doodslager naar de vrijstad liep, dat hij wist dat er een stad was welker poorten open stonden, en die bekwaam was om hem te behouden; maar hij moest daarenboven nog weten dat dezelve tot dat einde geschikt was, en dat hij recht had om door deze openstaande poorten in te gaan, om dus bescherming te verwachten; en hier moeten twee dingen noodzakelijk gekend worden.

1. Dat Christus en al zijn weldaden waarlijk in het Evangelie aan arme zondaren worden aangeboden, en dat om niet. Hierom is het dat onze Catechismus Hem dus beschrijft als het voorwerp des zaligmakende geloofs, wanneer zij het geloof in Christus stelt te zijn, een zaligmakende genade, waardoor wij Hem aannemen, en op Hem rusten, zoals Hij ons in het Evangelie wordt aangeboden.

2. Gelijk wij moeten weten dat Hij aan ons wordt aangeboden, zo moeten wij ook de voorwaarden, waarop Hij wordt aangeboden, verstaan. Dat Hij om niet wordt aangeboden, verhindert niet dat zulks op voorwaarden geschiedt. Wanneer iemand aan een andere een som gelds aanbood, indien hij het wilde aannemen, dat hij het aanbiedt op voorwaarde, en echter om niet; even alzo zijn de voorwaarden van het evangelie, op welke de Heere Jezus wordt aangeboden; allen die Hem willen aannemen en gebruik van Hem maken, zullen Hem deelachtig worden. Maar om alhier wat meer bijzonder te zijn, zo zeggen wij, dat ons deze

voorwaarden beschreven worden door de Apostel, Filip. 3: 3: Want wij zijn de besnijding, wij die God in de Geest dienen, en in Christus Jezus roemen, en niet in het vlees betrouwen. Deze zijn de personen die een aandeel in Christus hebben, die tot deze voorwaarden geraken; en de kennis daarvan wordt noodzakelijk in het geloof vervat. Wij moeten weten dat wij op deze, en op geen andere voorwaarden, kunnen gezaligd worden.

- (a) Wij moeten bewust zijn, dat alle betrouwen in het vlees geheel en al moet verworpen worden, dat er geen verwachting van hulp of zaligheid zijn kan door enig uitwendig voorrecht, of door enige verrichting van plichten, en dat onze gebeden en tranen in deze zaak van geen waardij kunnen zijn.
- (b) Wij moeten weten, dat wij alleen moeten roemen in Christus Jezus. Die roemt, roeme in de Heere, en hier wordt het gesteld tegen het betrouwen in het vlees; hetwelk duidelijk te kennen geeft dat dit roemen in Christus, is, al ons vertrouwen en troost op Hem alleen te stellen.
- (c) Wij moeten God in de Geest dienen; in de sterkte van die Geest, Die Christus heeft verworven voor, en die Hij schenkt aan zulken die in Hem geloven. Wij moeten God dienen in de weg Zijner eigen instelling. Op deze voorwaarden wordt Christus in het Evangelie aangeboden, en die moeten gekend worden; de kennis derzelve wordt ongetwijfeld in het geloof vervat, zowel als de kennis van zonden en van Christus, tevoren door ons verhandeld; dit leidt mij

D. Tot de vierde zaak die in het geloof vervat wordt, en dat is, het hartelijk aannemen van die voorwaarden van het evangelie, die wij zo-even hebben gemeld. Dit is de voornamste zaak zonder welke het geloof geen geloof kan zijn: want indien wij in een enge en bepaalde zin zouden spreken, zo is dit het geloof, en alle de andere dingen tevoren gemeld, alleen maar vooraf vereisten van het geloof; echter zijn zij zodanige niet, die alleen voorondersteld moeten worden in de eerste daden van het geloof, maar moeten enigermate daarmee vergezelschaft gaan, zolang het in de ziel blijft; dat is, zolang de gelovigen hier op aarde zijn. Nu, dit aannemen van Christus op de voorwaarden van het evangelie, behelst in zich deze drie zaken,

1. Een verzaking van alle andere dingen. Hierom wordt gezegd, dat de gelovigen niet betrouwen in het vlees, Fill. 3: 3, dat is, zij hebben geen verwachting om hulp van die dingen, waar de verborgen natuur gewoon is toe aan te zetten, om op te rusten, te zullen verkrijgen. De beweging der ziel naar Jezus Christus, is een beweging die van alle andere dingen afgaat: de ziel die het gewicht van alles op Hem wentelt, blijft niet op iets anders buiten Hem leunen. Alle de uitdrukkingen die wij tevoren verklaard hebben, geven ons genoegzaam te kennen, dat deze verzaking, van alle betrouwen in andere dingen, tot de natuur van het geloof behoort, en de samenstelling daarvan moet uitmaken; de Heilige Schriftuur geeft dit klaar genoeg te kennen, wanneer die dit uitdrukkelijk aan zondaren gebiedt, als een gedeelte van haar plicht, of liever haar gehele plicht

daardoor uitdrukt: Assur zal ons niet behouden, wij zullen niet rijden op paarden, en tot het werk onzer handen niet meer zeggen: Gij zijt onze God. Waarlijk tevergeefs verwacht men heil van de heuvelen, en de menigte der bergen, zegt de terugkerende kerk, Hos. 14: 4 en Jeremia 3: 23. Deze twee Schriftuurplaatsen zijn een goede verklaring van de voorgeselde uitdrukking van de apostel, van niet te betrouwen in het vlees. In het vlees niet te betrouwen, is geen heil te verwachten van de heuvelen, en de menigte der bergen, van Assur, van paarden, of van het werk onzer handen.

Maar opdat ik een weinig meer bijzonder handel; het geloof of te geloven vervat in zich,

- (a) Een uitdrukkelijke verzaking van onze eigen wijsheid. De vleselijke mens is bovenmate geneigd, om op zijn eigen vleselijke wijsheid, die vijandschap is tegen God, te vertrouwen, en dezelve voort te zetten, als nuttig zijnde om hem tot de ware gelukzaligheid te leiden. Dit was hetgeen dat de heidenen verdraasde, zij dachten door hun eigen wijsheid God te kennen, en de gelukzaligheid te verkrijgen; maar in de wijsheid Gods heeft de wereld God niet gekend door de wijsheid; en de gelovige wordt een dwaas, opdat hij wijs worde; volkomen zijn eigen wijsheid verzakende, en zichzelf onderschrijvende een dwaas te zijn; met de wijzen Agur erkennende dat hij onvernuftiger is dan enig mens.
- (b) Te geloven vervat in zich een verzaking van onze eigen kracht en sterkte. De mens is op zijn eigen bekwaamheden uitnemend hovaardig; zolang de mens nog iets heeft om op te steunen, zal hij zeker naar Jezus Christus niet omzien: maar zodra tracht hij niet naar Christus of hij belijdt ganselijk zijn onmacht; indien hij machtig was alleen te kunnen staan, waarom zou hij dan op een ander leunen? Indien hij in staat was zijn last te kunnen dragen, wat behoeft hij. die dan op een ander te wentelen?
- (c) Te geloven vervat in zich een verzaking van iemands eigen gerechtigheid. De natuurlijke mens zoekt, gelijk de Joden, die de rechtvaardigheid Gods niet kenden, zijn eigen gerechtigheid op te richten, zijnde der rechtvaardigheid Gods niet onderworpen, Rom. 10: 3, maar de gelovige ziel verwerpt dit, en erkent met de Kerk, Jesaja 64: 6, Wij allen zijn als een onreine, en alle onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleet. Een gelovige ziet dat zijn gerechtigheid geheel wegwerpelijk is; hij ziet dat hier een plicht ontbreekt, en daar weer een ander geheel en al verzuimd wordt, hetwelk zijn gerechtigheid niet beter doet zijn dan een wegwerpelijk kleet, dat geheel en al verscheurd is, en hij ziet dat hetgeen nog overig blijft, alleszins bevekt is; daar ontbreekt iets, en hetgeen niet ontbreekt, is bevekt; de beste komen te kort, en zijn in alle opzichten gebrekkig in de beoefening van sommige plichten; de besmetting kleeft aan, en is vermengd met alles wat zij verrichten; en daarom verzaken zij hun gerechtigheid.
- (d) Te geloven, of het geloof in Christus, verzaakt alle vreemde hulp; ik meen alle hulp van andere dingen die buiten Christus zijn: het wil niet vertrouwen

op uiterlijke voorrechten, op heiligen, noch op enig schepsel. Wanneer enig ding een gelovig zondaar wil verlokken, om iets anders na te volgen, dan antwoordt het geloof de verzoeker, gelijk Petrus deed in een aanspraak aan Christus zelf: Tot wie zullen wij heen gaan, want Gij hebt de woorden des eeuwige levens? Joh. 6: 68. Nu, al deze dingen worden vervat in die uitdrukking van de apostel, die niet betrouwen in het vlees; en daarom zien wij dat hij zijn eigen wijsheid verwerpt, om de uitnemendheid der kennis Jezus Christus; mitsgaders zijn eigen sterkte; opdat hij de kracht en uitwerking van de dood van Christus mocht kennen; en zijn eigen gerechtigheid verzaakt, om in Christus gevonden te worden, achtende al zijn voorrechten (als zijnde een der kinderen Abrahams, een in het Verbond met God, een van de bescheidenste sekte der Joden) maar schade en drek om deel aan Christus te mogen hebben, Filip. 3: 8.

2. Het geloof in Christus vervat een toestemming van de wil, dat de voorwaarden van het Evangelie goed en begeerlijk Zijn. En wie zou zulks kunnen loochenen, dan alleen de zodanigen, die blind zijn? De voorwaarden van het evangelie kunnen, gelijk zo-even is aangeroerd, tot deze drie bepaald worden:

- (a) Zoekt geen zaligheid van datgene te verkrijgen, dat u niet zaligen kan, vertrouwt niet in het vlees.
- (b) Neemt om niet al hetgeen gij nodig hebt. Hebt u gerechtigheid, sterkte, wijsheid of verlossing nodig? Deze kunt u alle om niet verkrijgen in Christus, die aan allen die geloven geworden is wijsheid van Gode, en rechtvaardigheid, en heiligmaking, en verlossing, 1 Kor. 1: 30, in welke alle gelovigen gerechtigheid en sterkte hebben, en in Wie het gehele zaad Israëls op deze wijze gerechtvaardigd en verheerlijkt zal worden; dit is te roemen in de Heere Jezus Christus.
- (c) Besteed en gebruik hetgeen gij ontvangt. U wordt niet geboden, een web uit uw eigen ingewanden te spinnen; maar u wordt bevolen, te gebruiken datgene dat u gegeven is; gij wordt geboden God in de Geest te dienen. O ja, maar 't is door de bijstand en besturing des Heilige Geestes u uit genade geschonken. De wil omhelst deze voorwaarden als goed, gepast en aangenaam; en wie zou zulks kunnen weigeren te doen, dan alleen de zodanigen, welker vleselijk verstand vijandschap is tegen God? Rom. 8: 7. Niemand is er die iets begrijpen kan dat meer redelijk is, geen voorwaarden meer bemoedigende, voordelig en toegevend, dan deze zijn; daarom worden die omhelsd als aan de goedheid, liefde, barmhartigheid en wijsheid Gods ten hoogste betamende.

3. Hierop volgt een berusting, of rust der ziel in Christus Jezus tot zaligheid. De ziel wordt niet meer geslingerd door beroerende twijfelingen naar een Zaligmaker; nu vestigt die zich op Hem, overeenkomstig de aanbieding die Hij van zichzelf heeft gedaan; en zij wil naar niets anders uitzien, omdat zij reeds alles heeft beproefd, maar nergens rust in gevonden. Nu is zij gekomen waar zij rust

vindt, en derhalve is de ziel daar in een gezegende bedaardheid, zij vertrouwt op Christus Jezus, zich verheugende en roemende in Hem. Wanneer de consciëntie haar wegens zonden beschuldigt, dan wijst zij die naar Christus Jezus, en toont die aan wat Hij verworven heeft, en zoekt geen ander antwoord om de consciëntie gerust te stellen. Wanneer de bedreigingen der wet zich tegen de zondaar stellen, dan vlucht hij naar de gerechtigheid van Christus, opdat die hem beschutte, en acht zichzelf daar veilig te zijn; en daarom wil hij zich tot geen andere zaak begeven; hierin berust hij als in zijn heiligheid, en zoekt naar niets anders om hem te beveiligen tegen de toorn Gods, en om hem bekwaam te maken tot alle goede woorden en werken. Aldus hebben wij enigermate de natuur van het geloof voor u open gelegd, genoegzaam tot ons tegenwoordig voornemen. Nu gaan wij over

Ten vijfde, Om te onderzoeken wat die zaligheid is, die een overtuigd zondaar op zijn geloof in de Heere Jezus gewis verkrijgen zal. In de verklaring van het vorige vers hebben wij aangemerkt, dat dit woord zaligheid in een ruimen zin genomen wordt, niet alleen voor een bevrijding van het kwade, maar ook voor een toebrenging van het goede; dit is klaar, dat hetzelfde in zich vervat alles dat nodig is om de zondaar weer te herstellen tot die zaligen staat daar Adam uitgevallen is, of zelfs tot een betere; zodat zaligheid en het eeuwige leven niet veel van elkaar verschillen. Nu zal ik eerst onderzoeken wat de zaligheid, dus genomen zijnde, in zich vervat; en dan enige eigenschappen daarvan opnoemen.

(a) Wat het eerste aangaat, zaligheid vervat in zich drie bijzonderheden waartoe alle de andere licht kunnen worden gebracht.

1. Bevrijding van toorn. De zonde verdient toorn, de zondaar ziet die aankomen, en ondervindt deszelfs beginselen; hetwelk hem doet vluchten, om bevrijd te worden van de toekomende toorn. Aldus was het ook met de stokbewaarder in onze tekstwoorden gesteld; hij was gelijk een man die op reis gaat, die de beginselen van een zware storm gevoelt, en ziet dat de wolken zich verzamelen, en een zware overstroming bedreigen; en die, omdat hij niet in staat is om zelfs de beginselen daarvan te kunnen dragen, zich intijds naar een schuilplaats begeeft, en heen loopt om verbergung voor de storm te zoeken: zo gevoelde ook deze ontwaakte zondaar, als het ware, reeds enige druppelen van de toorn Gods op hem neervallen, en wetende dat hij niet machtig is daar meer van te kunnen dragen, zo roept hij uit: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Waar zal ik een beschutting vinden? Deze vraag wordt hier beantwoord: Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden; Hij zal u beschutten voor deze storm van de toorn Gods, die reeds begonnen is op u neer te vallen met zulk een groot geweld.

2. Een recht tot het eeuwige leven. Deze man wilde graag gelukkig wezen, maar hoe hij daartoe zou geraken wist hij niet. Hij vreesde dat hij dezelve mogelijk

nooit zou verkrijgen, en dat deed hem smart aan. De mens was eens op de rechte weg om het eeuwige leven te verkrijgen, maar nu is hij ver daarvan afgeweken, en schijnt hetzelfde nooit te zullen krijgen. Dit doet de arme ontwaakte man bevende uitroepen: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Ik kan er niet aan denken om de gelukzaligheid te moeten derven; op wat wijze zal ik die deelachtig worden? Het antwoord is: Geloof in de Heere Jezus, en gij zult zalig worden, gij zult een recht hebben tot het eeuwige leven; want die het getuigenis dat God van Zijn Zoon gegeven heeft, gelooft, die heeft verzegeld dat God waarachtig is, en dit is Gods getuigenis, dat het eeuwige leven in Zijn Zoon is; en dat die de Zoon heeft, ook het leven heeft, 1 Joh. 5: 11, 12.

3. Een volle genieting van dit eeuwige leven, en een volmaakte verlossing. Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Hoe zal ik de weg des verderfs ontvlieden, en bekwaam gemaakt worden tot de dadelijke genieting van die erfenis die onverderfelijk, onbevlekkelijk, en onverwelkelijk is? Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden; gij zult bekwaam gemaakt worden' voor, ja ook in de dadelijke bezitting gesteld worden van die gezegende erfenis, en verlost worden van alle de gevaren die in de weg zijn; gij zult in de kracht Gods bewaard worden door 't geloof, tot de zaligheid; en verkrijgen het einde uws geloofs, namelijk de zaligheid uwer zielen, 1 Petrus 1: 5, 9. Aldus hebben wij enigszins in het algemeen aangetoond, wat zaligheid in zich vervat; nu zullen wij voortgaan

(b) Om enige van deszelfs eigenschappen op te noemen, waaruit men nog verder deszelfs natuur zal kunnen zien. Wij zouden vele eigenschappen dezer zaligheid kunnen opnoemen en verhandelen; indien het noodzakelijk was, zo zouden wij die alle kunnen onderzoeken: maar ik zal mij zelf vergenoegen om enige weinige van deszelfs aanmerkelijkste hoedanigheden aan te tonen en te verhandelen. .

1. Het is een grote zaligheid. Aldus noemt de Geest Gods die uitdrukkelijk, Hebr. 11: 2, 3. Want indien het Woord door de engelen gesproken vast is, geweest, en alle overtreding en ongehoorzaamheid rechtvaardige vergelding ontvangen heeft: hoe zullen wij ontvlieden indien wij op zo grote zaligheid geen acht en nemen? Die begonnen zijnde verkondigd te worden door de Heere, aan ons bevestigd is geworden van degenen, die Hem gehoord hebben. Waarlijk, indien wij hetzelfde terecht beschouwen, zo zullen wij bevinden, dat het die eernaam en benoeming terecht verdient; het wordt een grote zaligheid genaamd, en zeker zij is ook zo,

a. Met opzicht op deszelfs uitvinding. Het is geen zaak die bij geval geschiedt, zonder dat die tevoren ontworpen, bedacht, en bestemd is; geenszins, maar het is een van de grootste uitvindingen van de hemel, het is het meesterstuk van de Goddelijke wijsheid. Daar behoorde veel wijsheid, tot het tezamen stellen der wereld, veel tot het scheppen van de mens, en veel wijsheid vertoont zich in de werken der voorzienigheid; maar oneindig meer in deze zaak. De veelvuldige

wijsheid Gods kan gezien worden in de zaligheid der kerk, Ef. 3: 10. Iemands wijsheid is gelegen in rechte einden aan zichzelf voor te stellen, in zijn daden in het uitvinden en gebruiken van gepaste middelen, en in alle de omstandigheden zijner daden, tot het meeste nut te besturen. Nu, al deze gedeelten van wijsheid worden op uitnemendheid in deze zaligheid gevonden.

Nooit is er een meer heerlijk einde geweest, dan datgene hetwelk God in de zaligheid Zijner Kerk beoogde.

- (1) Wat kon meer betamelijk zijn, voor God, dan dat Hij Zijn barmhartigheid en genade zou verheerlijken; de enige eigenschappen Gods, die voor de val des mensen nooit, in enig aanmerkelijk voorbeeld, waren verheerlijkt geworden? De Heere had Zijn oneindige wijsheid, macht, en godheid in de schepping der wereld doen doorstralen: Zijn zedelijke volmaaktheden werden in de ziel der mensen, en in de natuur der engelen verbeeld; waaruit men kon leren, dat de Heere verheerlijkt was in heiligheid, goedheid, weldadigheid, rechtvaardigheid, en in alle andere zedelijke volmaaktheden; maar ondertussen was er geen teken, geen voetstap van barmhartigheid te vinden; ook kon die er niet zijn, zolang de zonde niet in de wereld gekomen was. De wrekende gerechtigheid was uitblinkende in de ellendigen staat en toestand der gevallen engelen, die rechtvaardig neergestort werden in een hulpeloze ellende en verderf; de barmhartigheid alleen scheen bedekt en verborgen te zijn; daar was niets waardoor deze uitmuntende eigenschap kon gekend worden, of om welks wil de Heere enige heerlijkheid kon ontvangen. Zij konden in de werken der Schepping of der Voorzienigheid niet gezien worden, ja daar scheen voor dezelve geen plaats te zullen zijn, omdat de val verondersteld zijnde, (uit kracht van welke de barmhartigheid alleen plaats kon hebben) de deur geheel scheen toegesloten te zijn voor deszelfs betoning, door de volstrektheid van de bedreiging, ten dag als gij daar van eet, zult gij de dood sterven. En waarlijk, de mens had alle billijke redenen te geloven, dat het also zou wezen, niet alleen uit kracht van Gods waarachtigheid, maar ook door het droevig en beklaglijk bewijs van de heilige gestrengheid Gods, betoond in het verderf van de engelen, die gezondigd hadden.
- (2) Wat kon voor de groten Wetgever der wereld meer betamelijk zijn, dan te doen blijken ter overtuiging van allen, dat de wetten, die Hij in het begin gemaakt heeft, juist gepast waren aan het einden van regering; de heerlijkheid, veiligheid, troost en vrede der onderdanen, en de ere van de Regeerder? Zeker was dit einde, zo er enig ander zijn kon, betamelijk aan God, de Wetgever der wereld; en dit was Zijn bedoeling in de zaligheid der kerk, en hetzelfde verkrijgt Hij door dit middel. De gehoorzaamheid des Zoons Gods verkondigt, dat het des mensen ere is te gehoorzamen; de vrede, die Zijn volk, door Zijn genade vernieuwd zijnde, in te gehoorzamen ondervindt, geeft duidelijk te kennen, dat het hun ware aanbelang is te gehoorzamen; de smart, die zij gevoelen in de weg der zonden, toont klaar

aan, dat al de lasteringen die op de wegen en wetten Gods geworpen worden, onwaarachtig en vals zijn.

- (3) Wat einde kon voor Hem betamelijker zijn, Die ondernomen had Zijn onderdanen te beschermen, hetwelk buiten alle tegenspraak een gedeelte van het werk eens regeerders is, dan een uitmuntend bewijs van Zijn vermogen te geven om de allerlistigste en spitsvondigste aanslagen te verijdelen, en de grootste macht van Zijn en Zijns volks vijanden te verbreken? En dit is op een zichtbare wijze in de zaligheid Zijner kerk geschied.
- (4) Wat gepaster einde kon Hij hebben, Die al de strijdige elementen moest besturen, al de tegenstrijdige uitgestrektheden der dingen regeren, om die alle tot een gemeen einde te brengen, dan een bewijs te geven van Zijn wonderlijke bekwaamheid, om de aanbelangen der gerechtigheid en barmhartigheid, die schenen met elkaar te strijden, en niet overeengebracht te kunnen worden, samen te verenigen? Nooit was er een einde meer heerlijk en betamelijk, dan datgene, hetwelk de Heere in het uitvinden van deze zaligheid beoogde. Zijn oogmerk was, om de ontdekking, die Hij van Zijn eigenschappen gaf te volmaken; Zijn wetten te eren; de dwaasheid en zwakheid van Zijn groten vijand ten toon te stellen; Zijn heerlijke wijsheid in het wegnemen van de grootste verschillen te vertonen; en de aanbelangen der gerechtigheid en barmhartigheid, die onverzoenbaar en met elkaar strijdig schenen te zijn, te verzoenen.

Aldus zien wij, dat het einde wijs was; ook waren de middelen en de tijdigheid ervan niet minder wijs. Daar was veel wijsheid gelegen in het bekwaam maken van de persoon des Middelaars, om een deur te openen ter verheerlijking van de genade, barmhartigheid en liefde Gods; om de eer van Zijn gezag en Wet te herstellen; om van de satan macht en arglistigheid te verijdelen; en om te bevredigen, en vriendelijk overeen te brengen, de tegenstrijdige aanbelangen der onbevleete gerechtigheid en tedere barmhartigheid Gods. Veel wijsheid straalde door in de tijdigheid van deze ontdekking, en in de toepassing van dezelve. Terecht mag die genaamd worden veelvuldige wijsheid, die hierin uitblinkt; en billijk mag deze zaligheid, die dus in wijsheid is uitgedacht, groot genaamd worden, met opzicht op die wijsheid die dezelve heeft uitgevonden.

b. Zeker is dit, een grote zaligheid, gelijk die ook niet anders kan zijn, wanneer wij deszelfs auteur, namelijk God, de grote God, aanmerken. Hij is het, Die zich de uitvinding en de eer van de vervulling van dit werk, de zaligheid der kerk, als Hem alleen toebehorende, aanmatig; en deze ere wordt Hem doorgaans van allen, die gezaligd worden, toegebracht; zij vinden zichzelf verplicht te erkennen, dat alle andere dingen onmachtig waren om zulk een groot werk, als de zaligheid van zondaren is, uit te vinden of werkstellig te maken. Tevergeefs verwacht men het van de heuvelen, en de menigte der bergen. Waarlijk, in de Heere onze God alleen is Israëls heil, Jeremia 3: 23. En deze erkenning der kerk is overeenstemmen met de verklaring, die de Heere zelf doet, Jesaja 45:21: Daar en

is geen God meer behalve Mij, een rechtvaardig God en een Heiland, niemand is er dan ik. Al de personen der aanbiddelijke Drie-eenheid, hebben onderscheidenlijk hun hand en aanbelang in deze zaligheid. De eerste voorstelling daarvan behoort tot de liefde des Vaders, deszelfs vervulling aan de Zoon, en de toepassing daarvan aan de Heilige Geest. Zeker, het moet een groot werk zijn, een grote zaligheid, die de gedachten der aanbiddelijke Drie-eenheid van eeuwigheid heeft te werk gesteld, en hun handen, indien ik zo mag spreken, in der tijd doen werkzaam zijn; en zodanig is de zaligheid, waar wij van spreken.

c. Het is een grote zaligheid, wanneer wij overwegen de wijze van deszelfs vervulling, de middelen, waardoor die is teweeg gebracht. En die waren die grote en wonderbare vernederingen van de Zoon van God, waardoor Hij zichzelf zo ver vernederd heeft, dat Hij de gestalte eens dienstknechts, eens zondige mensen, heeft aangenomen, Filip. 2:6, 7. Zijn onuitdrukkelijk zwaar lijden, beide naar ziel en lichaam, en de uitnemende grootheid Zijner sterke kracht, betoond in de toepassing van deze grote zaken, die verkregen waren, niet door dingen van zulke kleine waardij, of zo gering als zilver of goud, of dergelijk vergankelijk stof, maar door, het dierbare bloed Christi, 1 Petrus 1:18, 19.

d. Het is een grote zaligheid, wanneer wij de wijze van de bekendmaking ervan overwegen. De Heere zelf heeft de eerste tijding daarvan aan Adam bekend gemaakt, en heeft naderhand bij verscheidene gelegenheden deze ontdekking voortgezet, door die eerste openbaring te vermeerderen, met nieuwe stralen van licht daarbij te voeren naar dat de verscheidene gelegenheden der kerk zulks waren vereisende, Hebr. 2: 29 3. Maar hetgeen het alleraanmerkelijkste is, en van het grootste gewicht, is dat de verhouding daarvan een gedeelte van het werk was, hetwelk een vernederd God, terwijl Hij onder de mensen woonde, op zichzelf heeft genomen; op aarde omwandelende, predikte Hij de zaligheid.

e. Deze zaligheid verdient groot genaamd te worden, wanneer wij de grote kwaden, waar wij door dezelve van bevrijd en verlost worden, beschouwen.

(1) Hierdoor worden wij verlost van grote besmettingen. Van natuur zijn wij allen zo bevuurd en verdorven als de Satan zelf; door de zonde zijn wij vernederd geworden tot de hel toe; wij zijn zo onrein, dat de Heere God, Die een heilig God is, ons niet dan met afgrijzen kan aanschouwen; wij zijn verfoeilijk voor de heilige, engelen, en ook voor ons zelf, wanneer onze ogen geopend zijn. Daar is zoveel onreinheid in elke zondaar, als genoegzaam is om hem een walging van zichzelf te doen hebben, als hij zichzelf maar recht beschouwde. Job, aan wie de Heere, Die de beste oordeler is, zo groot een getuigenis heeft gegeven, als ooit aan enig mens is geschied, had een walging van zichzelf, en verfoeide zich, wanneer de Heere hem een recht gezicht van zichzelf gaf. Moet dat geen grote onreinheid zijn, die veroorzaakt, dat niet alleen God, de heilige God, een walging van de mens krijgt, maar die ook de mens, de zondige besmette mens zichzelf doet verfoeien? En is het niet een

grote zaligheid, van zo grote onreinheid verlost te worden? Voorzeker is het: het is een onreinheid, daar de salpeter en zeep der menselijke pogingen dikwijls, doch tevergeefs, aan beproefd is; niets kan die vlek uitwissen, dan alleen het bloed Gods; en van die onreinheid verlost te worden, is geen gering goedertierenheid, maar is voorzeker een zaligheid, die groot is.

- (2) Het is zaligheid, omdat wij door dezelve verlost worden van de schuld der zonde. De zonde vervat in zich een verbintenis tot straf, Rom. 8: 1. Zij hecht zonde en straf aan elkaar, en is bijgevolg, gelijk een sterke keten, waardoor de zondaar aan het verderf is vastgeklonken; ja zo vast, dat hij daarvan niet weer kan losraken. Hij is vastgebonden aan de hel; en zeker wanneer iemand zichzelf dus aan het verderf gebonden vindt, zo zal hij het een grote zaligheid achten te zijn, daarvan verlost te worden, en deze knoop verbroken te krijgen.
- (3) Het is zaligheid, omdat die ons bevrijdt van de heerschappij der zonde. De zonde is een grote tiran, en legt een allerzwaarst en ondraaglijk juk op al zijn onderdanen. Wij kunnen zien hoe grote tiran die is, door de veelvuldige treurige voorvallen, waar de wereld dagelijks mee is vervuld. Men ziet sommige koninkrijken als dronken van het bloed, sommige huisgezinnen in verachting begraven, sommige mensen in hun eer en achting verdorven, anderen in hun lichamen, wederom anderen in hun bezittingen; en wanneer men onderzoek doet, wie al deze kwaden heeft veroorzaakt, zo zal men bevinden, dat het alles door de zonde is geschied. Die heeft teweeg gebracht, dat een gedeelte van een natie hun handen met het bloed van hun evenmens hebben bezoedeld; die heeft mensen tot die dwaze en schandelijke handelwijzen vervoerd, waardoor zij hun huisgezinnen, welvaren, goede namen, hun zielen en hun lichamen hebben verdorven. Zeker van de regering en heerschappij van deze onverdraaglijke dwingeland verlost te worden, verdient terecht de benaming van een grote zaligheid.
- (4) Het is zaligheid, omdat het een bevrijding is van de verontrustende kracht der overblijvende zonde, die nog in de gelovigen woont; en dit is een grote zaligheid. Al de werkingen, woelingen, en bewegingen van deze vijand zijn zo smartelijk, dat die Gods kinderen zichzelf dikwijls als ellendige mensen doen beschouwen, en met de Apostel uitroepen, Rom. 7:24: Ik ellendig mens! wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Bevrijd te worden van datgene, hetwelk de mens zichzelf als ellendig en jammerlijk doet schatten is zeker een grote zaligheid.
- (5) Het is zaligheid, omdat de ziel verlost wordt van de toorn Gods; en wat een grote weldaad is dit niet? Wie kent de sterkte Zijns toorns? en wie weet hoe groot een verlossing het is, van de toekomstige toorn verlost te worden? dan alleen zulken, wiens ogen geopend zijn, om het gevaar, waarin zij zijn, vanwege de nakende wervelwind van des Heeren toorn, die met groot geweld voortbreekt, en met smart neervalt op het hoofd der goddelozen, te zien.
- (6) Het is een zaligheid, waardoor de ziel bevrijd wordt van de slavernij des Satans. En zeker van zijn slavernij verlost te worden, is een grote zaligheid. Hij werkt krachtig in de kinderen der ongehoorzaamheid; en alwaar hij

heerst, daar behandelt hij geen een van zijn slaven beter, dan dat hij dat arme kind deed, waarvan ons een verhaal wordt gegeven in het Evangelie; hij grijpt haar aan, hij verscheurt haar, hij verplettert haar; haar soms werpende in het vuur, en soms in het water, Matth. 17:15; Mar. 9:17; Lukas 9:39. Hij voert hen in onderscheiden kwaden, vuur en water, beide verderfelijk voor hun leven; en van de behandeling van een zulk een vijand verlost te worden, is zeker een grote zaligheid, en zal licht als zodanig erkend worden, door al degenen, die door ondervinding weten wat een zware ellende het is, onder zulk een juk te zijn.

- (7) Het is zaligheid, want hierdoor wordt de ziel verlost van de prikkel en de vrees des doods. Wij lezen van sommigen, die met vrees des doods door al hun leven der dienstbaarheid onderworpen waren; en daar wordt ook aangetoond, dat het een deel van de onderneming van Christus is, de zodanigen te verlossen: Omdat dan de kinderen des vleses en bloeds deelachtig zijn, zo is Hij ook desgelijks derzelve deelachtig geworden, opdat Hij door de dood teniet doen zou dengenen, die het geweld des doods had, dat is, de duivel; en verlossen zou alle degenen, die met vrees des doods, door al hun leven, der dienstbaarheid onderworpen waren, Hebr. 2:14, 15. Allen die deze kwaden, waar de zaligheid en verlossing opzicht op heeft, beschouwen, kunnen niet anders dan erkennen, dat het een grote zaligheid is.

f. Om geen meer overwegingen, ter opheldering van deze eigenschap, bij te brengen, zo zeggen wij alleen, dat dezelve als een grote zaligheid moet erkend worden, indien wij maar overwegen wat de voordelen zijn, die op de verlossing van de genoemde kwaden volgen. Ik zal alleen maar enige weinige van dezelve melden.

1. In plaats van die gescheurde en wegwerpelijke klederen, waar zondaren van nature mee bekleed zijn, worden zij bekleed met de klederen des heils en met de mantel der gerechtigheid, Jesaja 61: 10: Ik ben zeer vrolijk in de Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, de mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan: gelijk een bruidegom zich met priesterlijke sieraad versiert, en als een bruid haar versiert met haar gereedschap.
2. Deze zaligheid vervat in zich het recht tot een heerlijke erfenis. Schuld is van de zondaar, des onzalige ellendelings, recht tot toorn, het maakt die voor hem zeker. Maar dengenen, die gezaligd worden, wordt de macht gegeven kinderen Gods te zijn, op haar geloven, Joh. 1: 12; en indien zij kinderen zijn, zo zijn zij ook erfgenamen, erfgenamen Gods, en mede-erfgenamen van Christus, Rom. 8:17.
3. Allen die deelgenoten dezer zaligheid zijn. worden onder de heerschappij der genade gesteld; zij zijn niet onder de heerschappij der zonde, maar onder die der genade, Rom. 6: 14. En alwaar genade de scepter zwaait, daar is zeker volmaakte vrijheid. Het geloof werkende door de liefde, is de springbron van

al de gehoorzaamheid, die zij oefenen aan deze geboden, die hun niet zwaar, maar integendeel liefelijk en aangenaam zijn; en die niet alleen in het uiteinde, maar zelfs in de tijd, waarin de gehoorzaamheid geoefend wordt, voor hen een groot loon hebben, zie Gal. 5: 6; 1 Joh. 5: 3; Spr. 3: 17; Psalm 19: 12.

4. De Geest Gods woont in alle gelovigen, en blijft bij hen in eeuwigheid, 1 Joh. 4: 13; Rom. 8: 9. Hierdoor is hulp verzorgd tegen al die kwellingen, die uit de overblijfselen der zonde hier nog ontstaan; want de gelovigen doden door de Geest de werkingen des lichaams, opdat zij mogen leven, Rom. 8:13. En door deze overvloeiende vruchten des Geestes worden zij tot die gestalte, die geestelijke gezindheid, die het leven en de vrede der ziel is, gebracht, Rom. 8:6. En dus is, door de inwoning des Geestes, niet alleen zorg gedragen tegen de overblijvende kracht der inwonende zonden, zolang de ziel alhier op aarde is; maar daarenboven wordt daardoor ook verzekering gegeven van een volkomen verlossing daarvan. De Geest zal eindelijk de ziel geheel en al reinigen, en Die is het onderpand der heerlijkheid van die staat, waarin de gelovigen geheel bevrijd zullen zijn van alle zonden. 2 Kor. 5: 5. Het is door Hem, dat zij verzegeld worden tot de dag van hun eindelijke en volmaakte verlossing van zonde, in alle deszelfs uitgestrektheden, als besmetting, schuld, heerschappij, kracht en inwoning, Eféze 4: 30.
5. In plaats van toorn, waaronder de zondaar was liggende, wordt hij door deze zaligheid gebracht in een staat van gunst en aanneming bij God door de Geliefde, Eféze 1: 6. In plaats van strijd met de hemel hebben zij nu vrede; want uit de geloof gerechtvaardigd zijnde, hebben zij vrede bij God Rom. 5: 1. En van hoe groot aanbelang hetzelfde is, begreep de Psalmist zeer wel, zeggende, Psalm 30: 6, dat het een leven in Zijn goedgunstigheid is; en Psalm 63: 4, dat Zijn goedertierenheid beter is dan het leven.
6. Door deze zaligheid wordt hij, die een slaaf van de satan was, verheven op een troon; en is dit niet een zeer groot voorrecht? Voorzeker is het. En dit is het voorrecht van allen, die overwinnen; en de zodanigen zullen alle gelovigen zijn. Die overwint, Ik zal hem geven met Mij te zitten in Mijn troon, gelijk als Ik overwonnen heb, en ben gezeten met Mijn Vader in Zijn troon. Openb. 3: 21.
7. In plaats van de gevreesde dood, zal het eeuwige leven het voorrecht zijn van alle geslachten die gezaligd worden. Joh. 11:36: Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven. En hier moeten wij bij stilstaan, alle woorden komen hier voor eeuwig te kort, want wie kan zeggen wat een leven dit is? een leven Gods, een leven van vertroosting, een leven der belofte in de hemel, en zodanig een leven tot in eeuwigheid. Mogen wij nu uit dit alles niet besluiten, dat deze zaligheid (die door zo grote wijsheid is uitgedacht, die zulk een grote oorzaak heeft als God, die door zulke grote middelen is teweeg gebracht, verkondigd door zulk een heerlijk en uitmuntend persoon als de Eniggeborene des Vaders was, die van zulke grote kwaden verlost, en een

recht tot zulke grote weldaden geeft) zeker een grote zaligheid is? Nu gaan wij over tot een

2. *Eigenschap dezer zaligheid.* Gelijk die om de reeds gemelde redenen, en om niet weinig andere, een grote zaligheid is, zo is die ook een volkomen zaligheid. Zo wordt dezelve genoemd Hebr. 7: 25, Waarom Hij ook volkomen kan zalig maken degenen die door Hem tot God gaan. Nu, de volkomenheid dezer zaligheid kunnen wij begrijpen te bestaan in deze vier bijzonderheden

- (a) Het is een bevrijden van alle kwaden. Het is niet alleen (gelijk wij in de vorige verdeling breedvoerig hebben aangetoond) een bevrijding van vele en van grote, maar ook van alle kwaden. Zij strekt zich uit tot alle soorten van kwaad; wij kunnen vele derzelve opnoemen; maar zij kunnen alle licht gebracht worden tot twee, namelijk tot het kwaad der zonde, en het kwaad der straf. Nu, deze bevrijding strekt zich tot beide uit; het is een bevrijding van alle zonden: Het bloed Jezus Christus de Zoon Gods reinigt van alle zonden, 1 Joh. 1: 7. Het is rechtvaardigmaking van alle kwaden, Hand. 13: 38 en 39: Zo zij u dan bekend, mannen broeders, dat door deze u vergeving der zonden verkondigd wordt: en dat van alle, waarvan gij niet en kon gerechtvaardigd worden door de Wet van Mozes, door deze een iegelijk die gelooft, gerechtvaardigd wordt. En indien wij van alle zedelijke kwaden verlost worden, dan volgt ook de bevrijding van alle andere kwaden van zelf.
- (b) Het is een bevrijding van alle trappen dezer kwaden; het kon zich uitgestrekt hebben tot alle soorten van kwaden, en echter niet in zich vervat hebben een verlossing van alle trappen derzelve; maar zij is in dit opzicht volkomen. Gelijk het bloed Jezus Christus van alle zonden reinigt, zo reinigt het ook van alle trappen der zonde, want het reinigt volkomen. Gelijk de Geest Christus machtig is alle zonden ten onder te brengen, zo is Hij ook machtig om het volkomen te doen. In Één woord, Christus maakt Zijn werk volkomen, en degenen die geloven zullen verlost worden van al hun vrees, en van al hun vijanden; van al hun zonden, en van al hun droefheden. Christus zal hen voorstellen zonder vlekken of rimpel, of iets dergelijke, Eféze 5: 27. Geen smet of vlek zal in hen overblijven, wanneer Hij zijn werk in hen zal voleindigd hebben.
- (c) Deze zaligheid vervat in zich alle geestelijke zegeningen, ja, alles wat goed is. De Heere zal genade en ere geven; Hij en zal het goede niet onthouden dengenen die in oprechtheid wandelen, Psalm 84:12. En van de gelovigen wordt gezegd, dat zij gezegend worden met alle geestelijke zegeningen in Christus. Eféze 1:3.
- (d) Zij vervat al deze zegeningen in haar volmaaktheid, omdat de genietingen der heiligen in deze wereld onvolmaakt zijn; maar binnen korte tijd zullen zij volmaakt wezen, want de genade zal hen rijp maken voor de heerlijkheid; hetgeen dat ten dele is, zal teniet gedaan worden, en hetgeen volmaakt is zal in hun plaats komen, 1 Kor. 13: 10.

3. *Het is een gepaste zaligheid.* Hoe gepast en betamelijk die voor God is, hebben wij reeds aangetoond; en daarom zal ik maar enige weinige zaken opnoemen, waaruit het kan blijken, hoe overeenkomstig dezelve is met de toestand van zodanige zondaren, die overtuigd zijn, dat zij de zaligheid nodig hebben.

a. Deze zaligheid is uitnemend gepast voor zulke zondaren, omdat dezelve nabij is. Aan een, die tot in het uiterste gebracht is, een hulpmiddel, dat ver af in een ver gelegen land is, voor te stellen, zal eerder zijn ongerustheid doen vermeerderen, dan wegnemen; hij zou zeggen, dat hulpmiddel is wel genoegzaam, maar hoe zal ik dat bekomen, wie zal het tot mij brengen, ik kan mogelijk dood zijn eer het tot mij gebracht wordt. Aldus kon ook de overtuigde zondaar zeggen, indien wij hem een Zaligmaker voorstelden, die in een verafgelegen land woonde, of die eerst na verloop van enige jaren te bekomen was, zo zou zijn verslagenheid daardoor maar vermeerderd worden. Zijn toestand vereist een spoedige hulp, en kan geen lang uitstel lijden. Nu, deze zaligheid is juist naar zijn toestand geschikt, gelijk de Apostel aantoonde, Rom. 10:6 9: Maar de rechtvaardigheid die uit de geloof is spreekt aldus: En zegt niet in uw hart, wie zal in de hemel opklimmen? Hetzelve is Christus van boven afbrengen; of, wie zal in de afgrond neerdalen? Hetzelve is Christus uit de doden opbrengen. Maar wat zegt ze? Nabij u is het Woord, in uw mond en in uw hart. Dit is het Woord hetwelk wij prediken: namelijk, indien gij met uw mond zult belijden de Heere Jezus, en met uw hart geloven, dat Hem God uit de doden opgewekt heeft, zo zult gij zalig worden. Deze zaligheid is nabij in de aanbieding, en is nabij in deszelfs voordelen; gelijk de aanbieding die nabij brengt, zo kan het voordeel daarvan ook aanstonds genoten worden. De Stokbewaarder kreeg ten eerste verlichting, en zo kan een iegelijk overtuigd zondaar, die langs dezelfde weg deelachtig worden; hij kan, indien niet aanstonds voldoening, echter aanstonds beveiliging verkrijgen.

b. Deze zaligheid is in deszelfs voorwaarden gepast, met opzicht op de noden en begeerten van een overtuigden zondaar. Hij kan die voor geen prijs kopen, en daarom is de zaligheid, die om niet wordt aangeboden, voor hem zeer gepast. Indien er geld vereist werd van degenen, die op de markt der genade komen, dan zou de zondaar daar nooit naar omzien; maar wanneer aan allen, die dezelve nodig hebben, bevolen wordt te komen, en te nemen, en alles te hebben zonder geld en zonder prijs, dan vindt hij een markt naar zijn genoegen, een zaligheid naar zijn wens, en volmaakt zodanig als hij die begeerde te hebben.

c. Deze zaligheid is in deszelfs natuur voor zijn noden gepast. Gelijk het een zaligheid is op dezelfde voorwaarden die hij wenst, zo kunnen ook al de zegeningen die hij nodig heeft, op dezelfde voorwaarden verkregen worden. Heeft hij vergeving van zonden nodig, hij kan die verkrijgen; heeft hij bekering nodig, ook die kan hij hebben; in Één woord, heeft hij genade of heerlijkheid nodig, die kan hij ook deelachtig worden.

d. De aangeboden beveiliging is voor de eigenlijke noden van zulk een zeer gepast. De overtuigde zondaar, nu op het diepst gevoelig zijnde van het belang, gewicht, en aangelegenheid der zaligheid, durft zich op een geringe zekerheid zo licht niet wagen; hij durft zoveel op een zwakke waarschijnlijkheid niet te laten aankomen; hij wil de grootste verzekering in deze zaak, die van het alleruiterste gewicht is, hebben. En wat groter verzekering kan hij wegens zijn zaligheid begeren, dan het Verbond Gods, en de beloften bevestigd door Zijn eed?

4. Deze zaligheid wordt een eeuwige zaligheid genaamd, Jesaja 45:17: Maar Israël wordt verlost door de Heere met een eeuwige verlossing; gijlieden en zult niet beschaamd noch te tot schande worden tot in alle eeuwigheden. En ons wordt gezegd, Hebr. 5:9, dat Christus door lijden geheiligd zijnde, Hij allen die gehoorzaam zijn een oorzaak der eeuwige zaligheid geworden is. Het is een eeuwige zaligheid om drie redenen.

- (a) Het is een eeuwige zaligheid uit kracht van deszelfs oogmerk en uitvinding; de vrucht en het gewrochte van eeuwige liefde. Dat de Vader zondaren in de tijd trekt, om die voorwaarden aan te nemen, is de vrucht van eeuwige liefde, Jeremia 31:3: De Heere is mij verschenen van ver tijden; ja Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.
- (b) Het is een eeuwige zaligheid, omdat het een bevrijding is van eeuwige kwaden. Die niet en gelooft, zal verdoemd worden, Markus 16 vers 16, dat is, gelijk de Geest Gods het door een andere plaats verklaart, hij zal tot straf lijden het eeuwige verderf, van de aangezicht des Heeren, en van de heerlijkheid Zijner sterkte, 2 Thess. 1: 9.
- (c) Het is een eeuwige zaligheid, omdat het de mens een recht geeft tot, en hem in bezitting stelt van eeuwige zegeningen. Die in de Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven, Joh. 3 vers 36. Aldus hebben wij gezien, wat deze zaligheid in zichzelf en in haar eigenschappen is. Nu gaan wij over

Ten zesde, om de waarheid van deze leer te bewijzen; te weten, dat al de zodanigen, die zich tot de Heere Jezus Christus wenden, of in Hem geloven, zeker zullen zalig worden; en dit zullen wij bewijzen.

1. Uit het eeuwig onveranderlijke voornemen Gods, dat allen die geloven zalig zullen worden. Onder de Christenen zijn wegens de besluiten Gods grote verschillen geweest; echter heeft nog nauwelijks iemand de stoutheid gehad, om voor te wenden, dat God dit niet zou besloten hebben. Zelfs de zodanigen, die het minste aan de besluiten Gods willen toestaan, zijn genoodzaakt te erkennen, dat God bij zichzelf heeft besloten, dat degenen die geloven zalig zullen worden. En indien God zulks besloten heeft, wie kan dan hetgeen Hij voorgenomen heeft tegenspreken, of Hem daarin doen feilen? Omdat uit kracht der openbaring die God van Zijn wil gegeven heeft, het buiten allen twijfel is, dat Hij de zaligheid van allen die geloven besloten heeft, zo moet het ook noodzakelijk volgen, dat

die ongetwijfeld zullen zalig worden. Indien een gelovige van zijn gelukzaligheid, van die zaligheid die God besloten heeft aan hem te schenken, kon verstoken blijven, zo zou hetzelfde uit een van deze twee zaken moeten voortvloeien; of uit een verandering in Gods voornemen; of uit een missen van Zijn oogmerk. Maar geen van deze twee kan mogelijk zijn.

- (a) Wat Gods voornemen aangaat, dat moet noodzakelijk, gelijk hij zelf is, onveranderlijk zijn; Hij is de Heere, Die niet veranderd wordt, Mal. 3:6. Indien de Heere kon veranderen, dan zou Hij Zijn naam: Ik zal zijn, die Ik zijn zal, verliezen. En om deze reden is het, dat de wijste der koningen zegt: Pred. 3: 14: Ik weet, dat al wat God doet, dat zal in der eeuwigheid zijn. De Heere is de Vader der lichten, bij welke geen verandering en is, of schaduw van omkering, Jak. 1:17. Dat de mens veranderlijk is in zijn voornemen vloeit uit zijn zwakheid, en uit zijn onkunde wegens de uitkomsten. Zijn voornemens zijn gegrond op een veronderstelling of op zijn best op een waarschijnlijkheid, dat zaken zo en zo wezen zullen; en wanneer de zaken anders uitvallen als hij verwacht had, dan moet de mens zijn voornemens naar de staat der zaken schikken. Maar geheel anders is het met God gesteld, Die daarom niet voorneemt zo en alzo te handelen, omdat hij ziet, dat zulke zaken zullen geschieden; maar alle zaken vallen zo uit, omdat de Heere in zichzelf besloten heeft, dat die alzo zouden geschieden: Hij werkt alle dingen naar de raad Zijns willens, Eféze 1: 11; en al zijn werken zijn Hem van eeuwigheid bekend, Hand. 15:18. Nog eens, de mens verandert zijn voornemen, omdat hij in het begin niet wist wat het beste was om te doen; maar de zaak is geheel anders bij God gelegen.
- (b) Wat de uitkomst van het voornemen aanbelangt, die moet onfeilbaar zijn. Des Heeren voornemen kan niet feilen, indien gij Zijn eigen Woord geloven wilt. Het gras verdort, de bloem valt af; maar het Woord des Heeren bestaat in eeuwigheid, Jesaja 40: 8. En wederom: Ik ben God, en daar en is geen God meer, en daar en is niet gelijk Ik; die van de beginne aan verkondig het einde, en vanouds af, die dingen, die nog niet geschied en zijn: die zeg, Mijn raad zal bestaan, en Ik zal al Mijn welbehagen doen, Jesaja 46:9 en 10. En terecht kan Hij zeggen, dat Hij alzo doen zal, omdat niemand machtig is Zijn wil te weerstaan; die zulks onderneemt, moet eerst met de almachtigheid Gods worstelen: want de Heere der heirscharen heeft het in Zijn raad besloten, wie zal het dan breken? en Zijn hand is uitgestrekt, wie zal ze dan keren? Jesaja 14: 27. Ik zal werken, en wie zal het keren? Jesaja 43: 13. Daar is niemand, die Zijn hand afslaan, of tot Hem zeggen kan, wat doet Gij? Dan. 4:35. Hetgeen dan bij de Heere besloten is, moet onfeilbaar zeker zijn; namelijk, dat degenen, die door het geloof zichzelf naar Jezus Christus wenden, zalig zullen worden.

II. De getrouwheid Gods in de beloften heeft zich daarvoor verbonden; aldus luidt de belofte: Een iegelijk die gelooft, zal zalig worden. Wanneer een mens zijn voornemen niet openbaart, dan is hij wel verantwoordelijk aan zichzelf, wegens

enige verwisseling of verandering die daarin geschiedt, maar niet aan anderen; doch wanneer hij hetzelfde openlijk te kennen geeft, bijzonder wanneer hij zijn voornemen verandert in een belofte, dan is hij in zulk geval meer openbaar, en plechtig verplicht om te volvoeren datgene, waar hij zichzelf toe verbonden heeft. Aldus, indien dit voornemen in Gods boezem had verborgen geweest, (indien ik also mag spreken) hoe zeer Hij ook zou verbonden geweest hebben, om het te vervullen, zo zouden wij echter in zodanig geval niets in te brengen hebben gehad; maar de Heere maakt zichzelf door Zijn beloften een schuldenaar; zo laag vernedert Hij Zich aan Zijn schepselen. De Heere kan niet, zoals de zaken nu staan, toelaten dat een gelovige de zaligheid zou derven, tenzij Hij daardoor schande en verachting op zichzelf wilde brengen; hetgeen zo onmogelijk is, als het voor Hem onmogelijk is Zijn Godheid te verzaaken derhalve is het zeker uit kracht van Zijn beloften, dat een verloren gaande zondaar, zich door het geloof naar de Heere Jezus toewendende, zal gezaligd worden. Dit zal blijken van groot gewicht te zijn, wanneer wij overwegen,

- (a) Dat er niet alleen een belofte, maar ook een verbond is.
- (b) Dat aan dit verbond zegelen zijn vastgehecht, om hetzelfde te bevestigen en te bekrachtigen.
- (c) Dat Christus de Borg is van dit verbond.
- (d) Dat al de beloofde weldaden van hetzelfde door Christus zijn gekocht, en dat tot geen minder prijs, dan die van Zijn eigen bloed.
- (e) Dat Hij hetgeen Hij verworven heeft, bij wijze van een testament, als legaten, aan de gelovigen heeft nagelaten.
- (f) Dat dit testament door de dood des Testamentmakers bevestigd zijnde, niet kan veranderd worden.
- (g) Dat de Heilige Geest, indien ik zo mag spreken, tot Uitvoerder van deze uiterste wil is gesteld; en derhalve is het volstrekt onmogelijk dat een enig gelovige de zaligheid zou derven. Deze zaken hebben wij alleen maar genoemd, omdat wij ons haasten tot de toepassing dezer waarheid, waartoe wij zullen overgaan, nadat wij nog zullen afgehandeld hebben een

III. Bewijs ter bevestiging dezer waarheid, genomen uit de ondervinding der gelovigen; en omdat dit bewijs mogelijk minder zal verstaan worden, daarom zal ik hetzelfde enigszins breedvoeriger behandelen. Opdat ik mag bewijzen dat het zeker is uit de ondervinding der gelovigen, dat zij zullen zalig worden, zo zal ik onderzoeken, (a) wat het is dat de gelovigen ondervinden?

(b) Hoe wij weten dat zij zulke ondervindingen hebben? Want hun ondervinding kan ons niet baten, tenzij die aan ons wordt bekend gemaakt op zulk een wijze. die dezelve van gewicht doet zijn.

a. Aangaande het eerste. Wij zeggen, (1) Dat alle gelovigen zodra zij sterven de volkomen bezitting van deze grote, volmaakte, gepaste, en eeuwige zaligheid verkrijgen; zij gaan in in de rust, tot de heerlijkheid ingeleid wordende door de

groten oversten Leidsman hunner zaligheid; doch is het voorname niet dat wij beogen, als een bewijs van de zekere zaligheid dergenen die geloven, te verhandelen; derhalve zeg ik (2) Dat de gelovigen wanneer zij geloven in de Heere Jezus Christus, zelfs in dit leven, enige ondervinding van deze zaligheid hebben. Ik zeg niet dat alle gelovigen een en dezelfde mate van ondervinding genieten, of een gelijk en klaarblijkelijk verhaal van hun bevindingen kunnen geven: maar dit zeg ik, dat alle gelovigen, wanneer zij geloven, enige ondervinding hebben; en de zodanigen die opmerkende zijn, en zorgvuldig gebruik maken van de Geest, die aan hen gegeven is, waardoor zij de dingen die hen uit genade geschonken zijn, kunnen kennen, ten minste het grootste getal der ondervindingen die wij zullen opnoemen, kennen. U zult licht kunnen begrijpen, uit hetgeen wij breedvoerig hebben verhandeld, dat de zaligheid in zich vervat een verlossing van alle kwaad, en een toebrenging van alle goed. Nu zullen wij enige ondervindingen, die de gelovigen op hun geloven, zowel van de een als andere soort verkrijgen, opnoemen.

1. De zodanigen die de Heere Jezus door het geloof aannemen, verkrijgen op hun geloof, de genadige ondervinding van een aanvankelijke verlossing van Toorn. Daar zij tevoren, eer zij geloofden, onder vrees van toorn waren, en zichzelf in een nakend gevaar van een onvermijdelijk verderf beschouwden, zodat zij zeer onrustig waren; daar vinden zij nu enigszins op hun geloven een gezegende kalmte; weliswaar dat zij niet altijd aanstonds rust vinden, ik meen volkomen rust; echter, op hun aannemen van Christus is er altijd enig begin van rust, en enig beginsel van verlossing uit die smartelijke en pijnigende vrees, die tevoren hun ondraaglijk schenen. De toestand van een gelovige, op zulk een tijd, kan vergeleken worden met die van een, welke van een verschrikkelijke steilte vallende, iets aangrijpt, dat hij verzekerd is in staat te zijn om hem op te houden: zo een, ofschoon hij enigmate bevrijd is van die schrikkelijke vrees, daar hij zich onder bevindt, kan echter nog onder enige bevatting van gevaar zijn, uit kracht van zijn eigen onvermogen om het aangegrepene vast te houden. Even alzo is het ook met een arm overtuigd zondaar gesteld; op sommige tijden, eer hij een gezicht van Christus krijgt, is hij in de allerbeklagelijkste toestand, die bedacht kan worden; hij ondervindt dat hij plotseling in het verderf en ellende moet neerstorten, en dit doet hem zeer verschrikken; hij ziet de afgrond als geopend, en dat hij daarnaar toe is haastende, en derhalve wordt hij zeer ontsteld en aangedaan, omdat hij niets anders te verwachten heeft, dan een verschrikkelijke toorn en hitte des vuurs; terwijl hij in deze toestand is, wordt Christus aan hem ontdekt; hij ziet dat Hij volkomen machtig is hem te behouden, en weet ook op wat voorwaarden hij deel aan Hem kan krijgen; hij keurt dezelve goed, en neemt derhalve Christus aan; en daardoor verkrijgt zijn gemoed enige beginselen van rust, ofschoon hij nog enigmate onder vrees kan zijn, dat hij dit zijn aangrijpen weer zal verliezen: en deze begonnen verlossing van de vrees voor toorn, is een onderpand van die volle en volmaakte bevrijding, die hij met grond te verwachten heeft.

2. Zondaren, wanneer zij geloven in de Heere Jezus Christus, hebben enige ondervinding van aanvankelijke verlossing uit de heerschappij der zonde. Rom. 8: 2: Want de wet des Geestes des levens in Christus Jezus, heeft haar enigermate vrij gemaakt van de wet der zonde en des doods. Ik weet wel dat er groter klachten over zonde kunnen zijn nadat men geloofd heeft, dan tevoren; en dat deszelfs kracht, dan meer dan ooit kan gevoeld worden; maar echter is het zeker, dat een iegelijk die waarlijk gelooft, enige ondervinding van een begonnen verlossing van de heersende kracht der zonde heeft; en dat ofschoon de zonde zich meerder in de ziel beweegt, echter haar kracht zo sterk niet is als tevoren; want daar is nu die gewillige gehoorzaamheid niet aan al haar bevelen, die er tevoren was; nu wordt haar recht betwist, haar bevelen verworpen; en wanneer enige daarvan gehoorzaamd worden, dan is het door dwang op de ziel dat zulks geschiedt.

3. Zij ondervinden enige beginselen ener verlossing van de schuld en besmetting der zonde, in haar toenadering tot God. Tevoren, wanneer zij van God hoorden, waren zij, zoals Adam, gereed, om van God af te lopen, en zichzelf te verbergen, zij durfden voor Zijn aanschijn niet komen: maar nu beginnen zij in hun toenaderingen tot God enig meerder vertrouwen te gevoelen; zij naderen tot Hem, en worden zo niet verschrikt; ja zij hebben enige hoop, wegens de uitkomst van deze hun toenaderingen tot God. Deze en vele dergelijke ondervindingen, van een begonnen verlossing van kwaden, genieten alle gelovigen, indien zij maar de moeite wilden nemen om die gade te slaan.

4. Zij hebben ook enige ondervinding van de vrijheid der onderdanen van Christus. Zij vinden vrijmoedigheid in de dienst Gods, die wordt hun natuurlijk, en niet zwaar: zij ondervinden nu dat gehoorzaamheid zo schadelijk niet is, als zij tevoren zich verbeeld hadden; ja zij vinden nu integendeel vermaak en verkwikking in dezelve hetwelk zeker iets van de beginselen van die verzadiging met Gods Beeld is, die in de hemel zal volmaakt worden.

5. Zij ondervinden dikwijls een beginsel der hemelse vreugde, door sommige verkwikkelijke voorsmaken van die genadige mededeling, en bekendmaking der liefde Gods, aan hun zielen. Eindelijk, wanneer zij geloven, dan, ondervinden zij allen in een meerdere of mindere mate Christus, de hoop der heerlijkheid, in hun harten te zijn; daar zijn enige doorbrekingen van hoop in de duisterste en mismoodigste der gelovigen want daar geen hoop is, kan ook geen gebruik van middelen zijn: het is hoop van voorspoed, die de springbron van daden is.

Deze en vele dergelijke ondervindingen geniet zelfs de allerzwakste gelovige op de een of anderen tijd. Dat die niet klaarder tot troost, van degenen die dezelve genieten, gekend worden, wordt buiten allen twijfel, voor een groot gedeelte veroorzaakt door eigen verzuim en gebrek van opmerking. Nu, deze dingen zijn

bewijzen van de waarheid die wij nu overwegen. Wanneer zondaren op hun geloof de beginselen van de zaligheid, die God hun beloofd heeft, ondervinden; zo mogen zij met troost en zonder enige twijfeling deszelfs volmaking verwachten; en vast vertrouwen, dat Hij die het werk begonnen heeft, hetzelfde ook zal voleindigen; dat Hij die reeds een aanvang gemaakt heeft met de vervulling Zijner beloften, dezelve ook te rechter tijd, ten volle, aan hun zal volmaken. Omdat nu deze ondervindingen van geen nut kunnen zijn om anderen van deze waarheid te overreden, zolang zij dezelve niet bevindelijk kennen. zo zullen wij

b. In de tweede plaats met een woord aantonen, hoe wij kunnen weten, dat gelovigen op hun geloven zulke dingen ondervinden; en dit zullen wij doen

1. Uit het verhaal dat ons wegens de ondervindingen der gelovigen in het Woord Gods wordt gegeven. Om niet verder dan tot onze tekstwoorden te gaan; wie kan meer verschrikt, wie kan meer geschud, wie kan onder groter verbaasdheid zijn, dan de stokbewaarder was, wanneer hij bevende deze vraag voortbracht: Lieve heren, wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Wel hoe was het naderhand met hem gesteld, wanneer hij geloofde in de Heere Jezus Christus? Ziet het 34e vers van dit hoofdstuk, en daar zult gij bevinden dat hij zich verheugde, omdat hij aan God gelovig geworden was. Dergelijk verhaal wordt ons ook gegeven van degenen, die verslagen werden in hun harten, en uitriepen: Wat zullen wij doen, mannen broederen? Hand. 2: 37. Hoe verslagen zij toen ook waren, zo werd echter op hun geloven de staat van zaken geheel veranderd; want zij aten samen met verheuging en eenvoudigheid des herten, en prezen God, en hadden genade bij het gehele volk, vers 46, 47.

2. Dit kunnen wij weten, niet alleen door het getuigenis van God, maar ook door het getuigenis der gelovigen van onze tijd. Ofschoon er maar weinigen, echter hopen wij dat er sommigen zijn, die geredelijk en blijmoedig hun getuigenis aan deze waarheid zullen geven, en erkennen, dat wanneer zij geloofden, zij enige ondervinding van de gemelde zaken, en van vele door ons niet opgenoemd, gehad hebben.

3. En ofschoon zij zouden stil zwijgen, zo zouden wij echter met onze ogen, de waarheid van hetgeen wij staande houden, kunnen zien. Hebben wij niet soms gezien, dat ruwe en goddeloze mensen, die verzot waren op hun eigen wegen, in hun loop en voortgang zijn gestuit geworden? Heeft de Heere hen niet geschud, en met Zijn verschrikkingen vervuld? En heeft deze weg van geloof hen niet tot kalmte gebracht? Zijn zij niet zichtbaar verlost geworden uit deze vrees van toorn, die tot zulk een hoogte geklommen was? Heeft men niet klaar gezien, dat zij bevrijd zijn geworden van die heerschappij der zonde, waar zij tevoren onder leefden? Zeker deze dingen zijn klaarblijkelijke bewijzen, dat zulke mensen, op hun geloven in de Heere Jezus Christus, deelgenoten zijn geworden van enige beginselen dezer grote zaligheid, en dat als een onderpand van het geheel. Ik zou

vele andere zaken tot bewijs van deze grote waarheid hebben kunnen bijbrengen; maar die voorbijgaande ga ik nu over om dezelve toe te passen op het gemoed.

GEBRUIK.

In de toepassing dezer waarheid zullen wij eerst enige algemene gevolgen tot lering daaruit afleiden, en dan voortgaan tot een beproeving, die ons zal leiden tot een nauwere en meer bijzondere toepassing.

Is het zo, dat een overtuigd zondaar, gelovende in de Heere Jezus Christus, zeker zal zalig worden, dan kunnen wij tot onzer lering

1. Hieruit afleiden, dat het geloof een allerdierbaarste weldaad is. Terecht mocht de Apostel hetzelfde noemen: een dierbaar geloof, 2 Pet. 1: 1. Want het is niet alleen dierbaar in zichzelf, maar ook onuitsprekelijk dierbaar met opzicht op deszelfs gevolgen: het trekt, als het ware, gelijk een keten, Christus en al zijn verdiensten naar zich; het is bezwangerd met vele en grote goedertierenheden: daar zijn grote en dierbare beloften, in zich vervattende uitnemende en kostelijke zegeningen van het evangelie, ja Christus zelf; en dit dierbare geloof grijpt de beloften van het tegenwoordige en het toekomstige leven, van genade en heerlijkheid aan, en eigent die alle aan ons toe.

2. Wij mogen ook veilig hieruit afleiden, dat de verkondiging des Woords een grote zegening is, omdat het geloof is uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods: dit geeft de Apostel duidelijk te kennen, Rom. 10: 13, 14, 17: Want een iegelijk, die de name des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden. Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in welke zij niet geloofd en hebben? En hoe zullen zij in Hem geloven, van welke zij niet gehoord en hebben? En hoe zullen zij horen, zonder die haar predikt?

3. Wij kunnen ook hieruit afleiden, dat degenen die geloven, wat ook hun tegenwoordige omstandigheden wezen mogen, in een onuitsprekelijke gelukzalige toestand zijn. Zij hebben een aandeel in deze grote zaligheid; en tegen wat verliezen kan dit niet opwegen, en dezelve goed maken? Hoe rijk zijn zij niet die de hemel, en de middelen daartoe leidende, bezitten als hun eigendom? Zij hebben daar een goed recht op, en zullen eindelijk in de dadelijke bezitting van die rijke erfenis der heiligen in het licht gesteld worden, Jak. 11:5: Hoort mijn geliefde broeders, en heeft God niet uitverkoren de armen dezer wereld, om rijk te zijn in het geloof, en erfgenamen des Koninkrijks, hetwelk Hij belooft dengenen die Hem liefhebben?

4. De verzekering der zaligheid is te verkrijgen. Indien de zaligheid op ons geloven zeker is, dan kunnen wij ook van de zaligheid volkomen verzekerd zijn;

want iemand kan zeker weten of hij gelooft of niet, of hij gewillig is om de Heere Jezus, op Zijn eigen voorwaarden, aan te nemen en te omhelzen; dit kan niet alleen geweten worden, maar het kan veel lichter gekend worden, dan de meesten zich verbeelden; indien wij maar enigermate met ernst en aandoening onze ogen naar binnen keren, zo zouden wij zeker kunnen weten, hoe de geneigdheid onzer harten omtrent Christus, en de weg van het evangelie ter zaliging van zondaren, gesteld is. Doch hiervan nader in het vervolg.

5. Volharding in het geloof is niet de conditie van zaligheid, of ten minste niet datgene, waarop ons recht tot dezelve gegrond is; want wie ook gelooft zal zalig worden; wanneer iemand eens gelooft, dan wordt hem door de belofte Gods recht tot de eeuwige zaligheid gegeven. De belofte Gods is niet van deze inhoud: Geloof, en indien gij in het geloof volhardt, dan zult gij zalig worden; maar geloof, en gij zult zalig worden. Rust eens op, en neemt de Heere Jezus Christus tot zaligheid aan, en dan zult gij zeker zalig worden.

6. Wij mogen veilig uit de verhandelde leer afleiden, dat het ongeloof een Zelfmoord is, en dat van de ergste soort; het vermoordt de ziel voor eeuwig; daarom wordt het genaamd, een verwerpen van de raad Gods tegen zichzelf, Lukas 7:30: Maar de Farizeeën en de Schriftgeleerden hebben de raad Gods tegen haar zelf verworpen; dat is, tot hun eigen verderf; en aldus kan van elk ongelovige gezegd worden, dat hij de raad Gods verwerpt tot zijn eigen verderf en ondergang.

Deze zaken hebben wij alleen maar genoemd, en nu gaan wij voort om deze leer ter beproeving toe te passen. Is het zo gesteld, dat het zeker is dat een overtuigd zondaar de Heere Jezus Christus aannemende, of in Hem gelovende, gewis zal zalig worden; dan is het voor allen die zalig willen worden van het uiterste aanbelang, zichzelf te beproeven of zij geloven, of niet; en om u tot deze plicht op te wekken, zo zal ik enige weinige overwegingen aan u voorstellen.

(1) Overweegt het gewicht en belang van deze zaak. Het is een beproeving waar niet uw werelds voordeel, of enig ander gering en tijdelijk aanbelangen; maar waar uw leven, en wel het leven uwer zielen, van afhangt. Wanneer wij u voorstellen, u zelf te beproeven of gij in het geloof bent, of niet, dan is het zoveel alsof wij zeiden: Onderzoekt u zelf of gij verloren zult gaan, of niet. Ongeloof is bij uitnemendheid een verdoemende zonde; alle andere zonden, zonder dit ongeloof, zullen noch kunnen niet degenen die onder het Evangelie leven verdoemen; maar deze zonde alleen zal het doen; want die niet en zal geloofd hebben, zal verdoemd worden, daar integendeel het geloof zal zaligen. De Heere heeft geloof en zaligheid aan de anderen verknocht en vastgehecht; en het is boven de macht der duivelen in de hel, der mensen op de aarde, en der zonde in het hart, om die schakel te breken. Is dit nu niet een zaak van het uiterste

aanbelang? Is dit niet een vraagstuk, dat de pijn waard is om daaromtrent voldoening te hebben, of gij gezaligd, dan of gij verdoemd zult worden?

(2) Overweegt dat u nodig hebt te beproeven, of gij het geloof hebt, of niet; want het geloof en is niet aller, 2 Thess. 3: 2. Ik beken wel, indien allen die onder het Evangelie leven het geloof hadden, dan zou er minder reden zijn om hetzelfde te beproeven; maar omdat het recht tegengestelde waar is, en er sommige mensen zijn, zelfs in de schoot der kerk, die het geloof niet hebben; zo is het de plicht van een iegelijk uwer omdat de zaak van zulk een groot gevolg is, te beproeven of gij ij tot het getal van die goddeloze en onredelijke mensen, die hetzelfde ontberen, en daarom zullen verdoemd worden, behoort, of niet. Ja verder,

(3) Het zijn maar zeer weinigen, onder de grote scharen van belijders, die het geloof hebben, en daarom raakt het u in het bijzonder, te beproeven of gij onder deze weinigen behoort. De Heere zegt ons, dat er maar weinigen zullen zalig worden, Lukas 13: 23: Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren, Matth. 22: 14, en daarom zijn er maar weinige gelovigen want alle gelovigen zijn uitverkoren en zalig; en niemand zal geloven, dan degenen die God van de beginne verkoren heeft tot zaligheid, in heiligmaking des Geestes, en geloof der waarheid, 2 Thess. 2: 13. Is het dan niet van het uiterste aanbelang voor een iegelijk uwer, om deze vraag aan u zelf voor te stellen: Behoor ik tot die weinigen die geloven, en dus gezaligd zullen worden, of niet? Indien wij u zeiden, dat de Heere de een of ander uwer, eer gij uit deze vergadering scheidt, zou doden; zou niet een iegelijk uwer vrezen of hij het ook was? En nu, wanneer wij u zeggen, dat het grootste aantal dezer vergadering tussen haar en de hel niet anders hebben, dan een broos ding, het leven; zou het dan niet zeer gevoeglijk zijn, dat een iegelijk uwer deze vraag zichzelf zou voorstellen: Behoor ik ook onder de weinigen, die geloven en zalig zullen worden; of behoort ik onder de velen die niet geloven en bijgevolg verdoemd zullen worden? Ziet Jesaja 53: 1.

(4) Overweegt dat velen in deze zaak zijn bedrogen uitgekomen; zij verbeeldden zich, dat zij het geloof hadden, en mogelijk dachten ook anderen hetzelfde, doch echter is het op het uiteinde geheel anders bevonden. Die van Laodicéa dachten zichzelf rijk en verrijkt te zijn, en geen dings gebrek te hebben, Openb. 3: 17, daar zij ondertussen ellendig, jammerlijk, arm, blind, en naakt waren. En de Heere zegt ons, Matth. 7: 21, dat niet een iegelijk, die tot Hem zegt Heere, Heere, en zal ingaan in het Koninkrijk der Hemelen; maar die daar doet de wil Zijns Vaders, Die in de hemelen is. Denkt gij, dat u het geloof deelachtig bent? Wel, anderen hebben ook also gedacht, en zijn bedrogen geweest; en kan het ook aldus met u niet zijn? En indien ja, hebt u dan geen reden om die zaak ter toetsing te brengen? voornamelijk wanneer gij

(5) Overweegt, dat in deze zaak bedrogen te zijn, of dezelve te misvatten, de allergevaarlijkste gevolgen heeft. Ik kon zeer vele kwade, schadelijke en

verderfelijke gevolgen daarvan opnoemen; doch ik zal mij alleen maar tot de drie volgende bepalen.

- (a) Het doet de mens een gelegenheid verliezen, die hij nooit weer kan doen komen. De gelegenheid wordt afgebeeld harig van voren, en kaal van achteren te zijn; en zeker indien de gelijkenis ergens in bewaarheid wordt, zo is het in deze zaak. De mensen, zolang zij onder de Evangeliebediening der genade leven, hebben de gelegenheid om vrede met God te maken, en hun eeuwig welzijn te bevorderen; maar wanneer die tijd eens is voorbijgegaan, dan hebben zondaren geen toegang meer, om met God in onderhandeling te komen wegens deze zaak. Nu, een verkeerde bevassing, dat men het geloof heeft, wanneer men waarlijk het zelf mist, veroorzaakt, dat men deze goede gelegenheid, deze welaangename tijd, die niet weer te herroepen is, gering acht en verzuimt. Velen denken, dat zij het geloof reeds deelachtig zijn, en weren derhalve alle vermaningen, als niet aan hen, maar anderen behorende, van zichzelf af.
- (b) Deze misvatting stelt hen bloot voor een teleurstelling tot hun beschaming; het blaast hen op met hoop van de hemel en der gelukzaligheid, en vervult hen met grote verwachting van heerlijkheid; en werpt hen dan plotseling in de hoogste wanhoop, en een onvermijdelijke ellendigheid.
- (c) Deze misvatting brengt over hen een eeuwige en ondraaglijke, zowel als onherstelbare ellende; dezelve moet hen noodzakelijk plotseling doen neerstorten in de brandende poel, waaruit zij niet kunnen verlost worden. Het is niet iemands bevassing, dat hij het geloof heeft, maar het geloof zelf, dat hem zaligt, en welks ontbering onvermijdelijk verdoemt.

(6) Overweegt, dat het uw aanbelang is, deze zaak ter rechte toetsing te brengen, de uitkomst zij ook wat die wil. Mogelijk zullen sommigen uwer geheel anders denken. U zult mogelijk in die bevassing zijn, dat het uw aanbelang is, om in die aangename droom, dat u het geloof hebt, voort te slapen, omdat gij, wanneer u het eens ter toetsing brengt, en bevindt, dat u het nog mist, dat droevige besluit zoudt moeten maken, dat u verdoemd moet worden. Tot de zodanigen zeg ik alleen met een woord,

- (a) Deze voorwending zou enigszins redelijk zijn, indien het mogelijk was, dat u altijd in deze droom kon blijven; maar dit kan niet zijn; want gij zult binnenkort, ofschoon onwillig, genoodzaakt worden te zien en te kennen, of gij het geloof hebt, of niet.
- (b) U zoudt iets tot uw verschoning kunnen inbrengen, indien het voor degenen, die het geloof ontberen onmogelijk was, hetzelfde ooit te verkrijgen; maar dit kan niet gesteld worden. Doch ik zeg verder, dat u of waarlijk het geloof hebt, of hetzelfde mist, en welke van die beide ook waar mag zijn, zo is het zeker uw aanbelang om die zaak ter toetsing te brengen.

aa. Indien u het geloof mist, dan is het uw aanbelang zulks te weten; want

- (1) Een van de grootste beletselen voor uw geloof zal daardoor uit de weggenomen worden: Niets is zulk een grote verhindering voor het geloof dan een ongegronde verbeelding, dat men hetzelfde reeds bezit.
- (2) Hierdoor zult gij ook in staat gesteld worden, om de noodzakelijkheid van het geloof te zien. En dit zal u
- (3) aanzetten tot een naarstig gebruik der middelen; en wie weet of de uitkomst niet vertroostelijk zal zijn; en hetgeen nog ontbreken mocht kan door de genade Gods volmaakt worden. Maar indien gij in dit bedrog volhardt, dan bent u zeker verdorven.; indien gij uw misvatting ziet en kent, dan is er ten minst een mogelijkheid om de gelukzaligheid te verkrijgen.

bb. Wederom, hebt u het geloof, zo is het buiten allen twijfel uw aanbelang om hetzelfde te beproeven; want

Eer u beproefde, en bevond, dat u het geloof verkregen had, ontbrak u deszelfs vertroosting. Het is zeker, dat onze veiligheid voortvloeit uit de natuur van het geloof; want die geloofd zal hebben, zal zalig worden. Maar bestendige vrede en troost vloeit uit onze kennis, dat wij geloven. Zolang wij niet weten, dat wij geloven, kunnen wij ook niet weten, of de toorn Gods niet op ons blijft, en of wij tot nog toe op de weg des verderfs niet zijn, ja, of de Heere ons elk ogenblik niet in het verderf zal neerstoten; en wat troost, wat vrede, kan iemand in zulk een toestand hebben?

Zolang wij niet weten, dat wij het geloof hebben, zo kunnen wij God die eer, die Hem van alle gelovigen ontwijfelbaar toekomt, niet geven. Gelijk het geloof Zijn gave is, zo zijn wij ook op de allervolstrekteste wijze verplicht, Hem daarvoor te danken; maar dit kunnen wij niet doen tenzij wij weten, dat wij het geloof hebben. Aldus wordt God de eer Zijns Naams ontroofd, ja, veeltijds klaarblijkelijk onteerd door gelovigen, wanneer zij Zijn goedheid aan hen bewezen loochenen, en weigeren hetgeen HIJ in en voor hen gewrocht heeft, te erkennen. In een woord, het is zeker, dat allen, hetzij vroeger of later, moeten besluiten tot deze vraag te komen, of zij geloven of niet. De enige vraag is, of het ons aanbelang is, om daar nu toe te besluiten, (terwijl er nog gelegenheid is om te kunnen verbeteren, hetgeen bevonden wordt verkeerd te zijn; en te verkrijgen, hetgeen na gedaan onderzoek bevonden wordt, te ontbreken) dan naderhand, wanneer er geen gelegenheid is om iets in onze toestand te kunnen veranderen?

(7) Het gezag Gods behoorde u van deze zaak te overreden. 2 Kor. 13: 5: Onderzoekt uzelf of gij in het geloof bent, beproeft uzelf: of en kent gij uzelf niet, dat Jezus Christus in u is? tenzij dat u enigszins verwerpelijk bent. De Heere gebiedt uitdrukkelijk, ja verdubbelt Zijn gebod omtrent deze plicht, waardoor Hij tevens onze traagheid tot die plicht bestraft, en het gewicht en de noodzakelijkheid daarvan te kennen geeft.

(8) Om niet meer daarbij te voegen, overweegt, dat het een sterk bewijs is, dat men het geloof ontbeert, wanneer men verzuimt naar hetzelfde te onderzoeken.

De zodanigen, die zichzelf niet willen oordelen, hebben reden om te vrezen, dat zij van de Heere zullen veroordeeld worden. Allen die het geloof hebben, zullen hetzelfde hoog waarderen; en die het hoog schatten, zullen het ook de moeite waard rekenen om te onderzoeken, of zij hetzelfde hebben, of niet.

Hebbende dus klaar aangetoond, dat het van het grootste en hoogste aanbelang voor u allen is, deze zaak te onderzoeken, zo zal ik nu tot dit einde

1. Sommige soorten van mensen onder u uitzonderen, die buiten allen twijfel gelovigen zijn.
2. Enige valse kentekenen, waardoor sommigen zichzelf bedriegen, aantonen.
3. Enige kentekenen, waardoor gij zeker weten kunt, dat u gelooft, aan u voorstellen.

Vooreerst, wij zullen enige personen, die buiten alle twijfel ongelovigen zijn, uitzonderen. Daar zijn sommige mensen, wier zonden hun voorgaan tot hun veroordeling; sommige ongelovigen, wier namen op hun voorhoofden geschreven staan. Het is niet nodig tot de zulken van kentekenen te spreken. Wij behoeven een dronkaard of een vloeker niet aan te zetten, om zichzelf te beproeven of zij het geloof hebben, of niet. Wij mogen hun duidelijk zeggen, dat zij ongelovigen zijn, en derhalve nog onder de toorn Gods liggen. En daarom eer wij voortgaan om bedekte geveinsden te behandelen, zullen wij enige uitzonderen, die buiten allen twijfel het geloof missen; en derhalve, indien zij in die staat en toestand blijven, zeker verdoemd zullen worden.

1. Allen onder u, die geheel onkundig zijn, moeten onder deze soort van mensen gerekend worden. Hoevelen zijn er niet in dit huis Gods, die geheel onkundig zijn van God, Christus en zichzelf; die niet meer van de dingen, die tot hun vrede kunnen dienen weten, dan of zij in Turkije geboren waren? Het smart ons zulke onkundigen onder u te vinden. O, onkundige zondaren, wij zeggen u, in des Heeren naam, dat u ongelovigen bent. Wanneer wij u op een ziek of sterfbed behandelende zouden afvragen, of gij ook het geloof bezit, zo is het verbazend te denken, met wat vrijmoedigheid gij ons zoudt antwoorden, voorzeker ja. Maar bedriegt uzelf niet, indien gij geheel onkundig bent, zo bent u geen gelovige, ja, u kunt het niet zijn; want

- (a) Niemand kan geloven, tenzij hem een nieuw hart en een nieuwe geest gegeven is, omdat het geloof de vrucht des Geestes in de vernieuwden mens is, en niet de vrucht des vleses of der verdorven onvernieuwde natuur. Nu, alwaar dit nieuwe hart gevonden wordt, daar wordt ook noodzakelijk kennis Gods gevonden, want een nieuw hart is een hart om God te kennen, Jeremia 24: 7.
- (b) Niemand kan geloven, die de noodzakelijkheid van Christus niet kent; want de gezonden hebben de medicijnmeester niet nodig, maar die ziek zijn,

Matth. 9:12. Ook zullen degenen, die hun kwaal niet kennen, nooit naar iemand zoeken, die dezelve kan genezen. Wat gebruik zouden degenen, die hun eigen ellende niet kennen, van een Zaligmaker maken? en hoe kunnen zij Hem hoogschatten, wanneer zij Hem in zijn waarde niet kennen? en hoe kunnen zij aannemen, die niet weten, dat Hij aangeboden wordt, noch de voorwaarden, waarop die aanbieding geschiedt, niet kennen? Kennis is zo noodzakelijk voor het geloof, dat het onmogelijk is, dat zonder dezelve het geloof kan bestaan. Het wordt daarom door kennis uitgedrukt, Jesaja 53: 11: Door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken. Dezelve is daar zo nauw mee verknocht, dat het geloof, in de bekering te werken, genoemd wordt, een overzetten uit de duisternis in Gods wonderbaar licht. Legt derhalve, o onkundige zondaren! al uw voorwendingen, dat u het geloof bezit af. Wij zeggen u allen, die zo geheel onkundig zijt, in de naam en door het gezag van onze grote Heere en Meester aan, dat u van alle voorwendingen, dat u het geloof hebt, moet afstand doen; want gij hebt daar geen reden voor, ja ook geen recht toe; en derhalve doet gij het tegen het genoeg en de wil van God. Indien nu allen, die tot die soort behoren in deze gemeente, eens afgezonderd werden, hoe groot een menigte ongelovigen, ouden en jongen, zou dezelve niet uitmaken? en o! wat een droevig gezicht zou het niet zijn, u uitgezonderd te zien, en u allen het merkteken en opschrift van de satan te zien dragen, op het punt staande om door hem, als zijn gevangenen. aangegrepen en in de poel geworpen te worden?

2. U allen, die openbaar goddeloos bent, die in een hebbelijke en gewone bedrijving van openbare en aanstotelijke zonden leeft, moet onder deze soort gerekend worden, en bent derhalve buiten allen twijfel ongelovigen. De heilige Schriften betogen dit klaar, want wat is ongeloof anders, dan God te loochenen; en zeker, de heilige Schrift acht degenen, die alzo leven als verloochenaars van God; en zegt van de zodanigen, dat zij belijden dat zij God kennen, maar dat zij Hem verloochenen met de werken, alzo zij gruwelijk zijn, en ongehoorzaam, en tot alle goed werk ondeugende, Tit. 1: 16. En wat kan tot dit einde meer nadrukkelijk gezegd worden, dan hetgeen de Apostel Jakobus, in het 2e hfdst. van zijn brief, in het brede beredeneert? Daar waren in zijn dagen een zeker soort van mensen, die goddeloos waren, doch echter hoge voorwendingen hadden, dat zij geloofden. De zodanigen bestraft de Apostel daar scherp, en tracht hen te overtuigen, dat de duivelen het zelfde recht hebben om zich het geloof aan te matigen, dat zij hadden: Gij gelooft, zegt hij vers 19 en 20, dat God een enig God is, gij doet wel: de duivelen geloven het ook, en zij sidderen. Maar wilt gij weten, o ijdel mens, dat het geloof zonder de werken dood is? en vers 26. Want gelijk het lichaam zonder geest dood is, alzo is ook het geloof zonder de werken dood. En een dood geloof is geen geloof. Legt derhalve, o goddeloze mensen! alle voorwendingen, dat u het geloof hebt, af; want indien gij liegen, stelen, vloeken en ontuchtigheid bedrijven wilt, en echter voorwenden, dat u het geloof bezit, zal

dan onze God zulk een helse onbeschaamdheid niet wreken? Gewis ja. Maar om dit stuk nog meer bijzonder te behandelen. zo vermanen wij

a. Allen de zodanigen, die gewoon zijn te vloeken en te zweren, dat zij van al haar voorwendingen, dat zij het geloof bezitten, afstaan. U bent zeker ongelovigen; en zo waarachtig als de eeuwige God leeft, gij zult verdoemd worden, indien gij in deze uw goddeloosheid volhardt. Wij leven in een ontaarde eeuw, waarin de mensen ondraaglijk vermetel, in de naam des Heeren te lasteren, geworden zijn; en dat niet alleen, maar velen roemen in hun schande en beroemen zich daarin, dat zij anderen in het zweren van meerdere en grovere eden te boven gaan. Ontzet u hierover gij hemelen, en wordt zeer woeste! Jeremia 11:12. Hebben ooit enige volkeren hun Goden aldus behandeld? De blinde Amerikanen, die de duivel aanbidden, behandelen hem zo kwalijk niet, als een zekere soort van mensen, die zichzelf Christenen, ja, Gereformeerde Christenen en Protestanten noemen, de groten God van de hemel doen. O, wat een wonder van Goddelijke lankmoedigheid is het niet, dat de Heere om zulker zondaren wil de wereld niet omkeert, en hen levendig in de hel werpt? O! wat harten, wat bevende harten zullen zulke mensen binnenkort niet hebben, wanneer zij zullen ondervinden, dat de Heere de aarde vreselijk doet schudden, wanneer de Heere uit Zijn plaats zal uitgaan om hen te straffen! Hoe zullen zulke wangedrochten, die de naam Gods door hun helse Godslasteringen als het ware verscheurd hebben, niet opzien, wanneer de almachtige God, hen met Zijn alvermogende arm zal aangrijpen en verscheuren, en er niemand om hen te redden zal zijn, niemand die voor hen zal durven spreken? Hoe zullen de harten gesteld zijn van degenen, die door hun verschrikkelijke eden de ijver Gods tegen hen hebben doen ontbranden, wanneer een weinig tijd na deze, de toorn Gods zo sterk zal branden, dat de elementen brandende zullen versmelten. en de zichtbare hemelen, gelijk zoveel gesmolten lood, worden uitgestort op de hoofden van zulke Godtergende zondaren? Gave God, dat zulke monsters in deze gemeente niet gevonden werden; en dat de zodanigen, die hoog opgeven van, en roemen in hun vloeken, heden onder mijn gehoor. niet waren! Indien er enige zulke wangedrochten alhier mochten zijn, dan zeg ik zulken aan, door het gezag van de groten God, dat zij zich of van deze goddeloosheid bekeren, of heengaan, en deze vergadering verlaten. Ik ken voor de zodanigen geen gepaster plaats, dan de hel. Maar mogelijk zullen sommigen uwer zichzelf op het horen van deze dingen in hun harten zegenen; en zeggen, dat zij zulke ijselijke en verschrikkelijke eden nooit zweren. Ja maar, indien gij mogelijk minder eden zweert, zo zeggen wij u aan in de naam en door het gezag Gods, dat u alle voorwendingen van het geloof te hebben terzijde stelt. Sommigen uwer kunnen bij elk voorval zweren bij hun geloof, en echter voorwenden, dat zij in Christus geloven. Degenen die het geloof hebben, willen, noch durven daar niet bij zweren; en de zodanigen, die doorgaans bij hun geloof of consciëntie zweren, durf ik verzekeren, dat zij ongelovigen zijn. Een die in Christus gelooft, zal het dierbare geloof zo licht niet achten, dat hij het zelf bij elke gelegenheid bespot. Ook zal hij niet durven

bestaan tot een afgod te maken, hetgeen een genade is, en welks hoogste roem is, het schepsel te vernederen en God te verhogen. Te zweren bij het geloof of bij de consciëntie, is dezelve in Gods plaats te stellen; en dat is een ontering, die de Heere geenszins wil verdragen; want Hij heeft gezegd, dat Hij Zijn eer aan geen anderen geven wil, Jesaja 42:8. Deze zonde is zo algemeen en gewoon geworden, dat er maar weinig hoop is van de mensen te overreden, om daarvan af te staan, tenzij de Heere door een sterke hand het zelf doet.

Maar omdat ik de gelegenheid heb om van het zweren te spreken, zo zal ik enige weinige woorden tot zulken die daaraan schuldig zijn, hier bijvoegen.

- (1) De Heere heeft het straffen van zweerders aan zichzelf behouden. De mensen zien dat gewoonlijk licht over het hoofd, maar de Heere, gelijk Hij gezegd heeft, zal hen niet onschuldig houden, Exod. 20:7.
- (2) \Het is een zonde, die niet alleen het verderf over bijzondere personen, maar ook over gehele huisgezinnen brengt. De vliegende rol, welke lengte was van twintig ellen, en haar breedte van tien ellen, en vervuld met de vloeken, kwam in het huis des zweerders, en verteerde hetzelve, met deszelfs houten en stenen; en een iegelijk, die schuldig was zou uitgeroeid worden, Zach. 5:15.
- (3) Het is een van die zonden, die verwoestende onheilen over een volk brengen, en het land doen treuren, Hos. 4:2, 3.
- (4) Deze zonde is zo hatelijk voor God, dat Hij de zodanigen, die iemand daar aan schuldig kennen, en die zonde nochtans verbergen, bedreigt, Lev. 5: 1: Als nu een mens zal gezondigd hebben, dat hij gehoord heeft een stem des vloeks, waarvan hij getuige is, hetzij dat hij het gezien, of geweten heeft: indien hij het niet te kennen en geeft, zo zal hij zijn ongerechtigheid dragen. Het is niet genoeg zichzelf van zweren te onthouden, maar men moet ook de schuldigen straffen.

b. Alle onkuise mensen, van welke er al te veel in deze gemeente zijn, moeten onder de ongelovigen geteld worden. De bevlechten en ongelovigen worden terecht door de Apostel samengevoegd, Tit. 1:15. De werken des vleses worden opgeteld, Gal. 5: 19 en onkuisheid wordt aan het hoofd gesteld. De zodanigen onder u die in onkuisheid leven, zijn buiten allen twijfel nog in het vlees, en onder de macht des ongeloofs; want die geloven, of die in Christus Jezus zijn, hebben het vlees gekruist met de bewegingen en begeerlijkheden, Gal. 5:24.

c. Dronkaards, tevergeefs wendt gij voor, dat u gelooft; gij bent ongelovigen, en zult in eeuwigheid uw deel met hen hebben. Wanneer u de voorgemelde optelling inziert, dan zult gij uw naam daaronder vinden; gij bent niet in Christus Jezus; want die in Christus Jezus zijn, wandelen niet naar het vlees, maar naar de Geest, Rom. 8:1. Nu, tot deze soort van ongelovigen behoren,

- (1) De zodanigen, die hun tijd gedurig in de herberg verspillen; tegen zulken wordt een wee uitgesproken, Jesaja 5: 11, 12: Wee dengenen, die haar vroeg opmakende in de morgenstond, sterken drank najagen, en vertoeven tot in

de schemering, totdat de wijn haar heeft verhit. En harpen, en luiten, trommelen en pijpen, en wij zijn in haar maaltijden: maar zij en aanschouwen het werk des Heeren niet, en zij en zien niet op het maaksel Zijner handen. Sommigen zullen mogelijk zich niet dronken drinken, maar verspillen echter gewoonlijk hun tijd in de herbergen. De zodanigen moeten gerekend worden te behoren onder die ongelovigen welker God is de buik, en welker heerlijkheid is in haar schande, die aardse dingen bedenken, Filip. 3:19.

- (2) De zodanigen, die zichzelf zo ver in drank te buiten gaan, dat zij het gebruik van hun verstand verliezen. Een zonde die zo verfoeilijk, ja meer dan beestachtig is, dat het te verwonderen is, hoe mensen daaraan kunnen schuldig zijn; omdat het zulk een kwaad is, dat men dergelijke onder de beesten niet zal vinden.
- (3) De zodanigen, die tot die hoogte gaan, dat zij in hun veel drinken roemen, tegen zulken spreekt God een wee uit, Jesaja 5:22: Wee dengenen, die helden zijn om wijn te drinken, en die kloeke mannen zijn om sterken drank te mengen.
- (4) Een soort van zondaren, die al de vorigen schijnen te boven te gaan, behoren ook tot dit getal, en dat zijn zulken, die de hemelergende stoutheid hebben om anderen tot dronken drinken te verlokken; niet vrezende de vloek, die de Heere over zulken heeft uitgesproken, Hab. 2: 15: Wee die, die zijn naaste te drinken geeft, gij die uw wijnfles daarbij voegt, en ook dronken maakt, opdat u haar naaktheden aanschouwt. De Heere bedreigt in het volgende vers, dat de beker der rechterhand des Heeren, de beker Zijner grimmigheid, zich tot zulken zal wenden. Hij zal hen in eeuwigheid doen drinken uit de beker Zijner toorn, ja de droesem daarvan. U allen in deze gemeente, die tot deze soort van mensen behoort, wij zeggen u aan, dat u afstaat van al uw voorwendingen, dat u het geloof bezit; gij bent ongelovigen, en indien gij uzelf evenwel vleit, dat u gelooft, zo bedriegt gij uzelf, en verderft uw eigen zielen.

d. Alle leugenaars worden als ongelovigen geacht. Zij zijn geen kinderen Gods, maar des duivels, zij dragen zijn naam op hun voorhoofden, en komen nauwkeurig met hem, die een leugenaar is van de beginne, overeen. Zij gelijken niet naar de God der waarheid. Derhalve, die de leugen liefheeft en doet, zal buiten de hemel gesloten blijven, Openb. 22:15. Eindelijk tot deze soort behoren dieven, moordenaars, kwaadsprekers, bedriegers, Sabbatschenders, enz. Deze allen zijn openbare goddelozen, en derhalve buiten allen twijfel ongelovigen. Wij behoeven niet te trachten de zodanigen door een nauwkeurig onderzoek uit te vinden, omdat deze bewijzen van een iegelijk kunnen gezien en opgemerkt worden. Maar behalve de grove onkundigen, en openbare goddelozen zo moeten,

3. Allen die de verborgen plichten, bijzonder die van het gebed, doorgaans verzuimen, afgescheiden worden van het aantal der gelovigen. Het gebed, indien

ik zo spreken mag, is de adem van het nieuwe schepsel, hetwelk bidt zodra het geschapen is. Zodat alwaar de plicht van het gebed in het verborgen gewoonlijk verzuimd wordt, daar is het geloof niet. Worden er alhier niet sommigen gevonden, die des morgens uit hun bed opstaande, naar hun werk gaan, zonder eerst hun knieën tot God te buigen; en op dezelfde wijze des avonds daar weer uitscheiden, zonder ooit wegens dit alles een enige klopping der consciëntie te hebben? Indien er enige onder u zijn, die aldus de plicht van het gebed verzuimen, dan zeggen wij u aan, dat gil alle voorwendingen, dat u in Christus gelooft, moet terzijde stellen.

4. Allen die verwachten, dat zij in de hemel door hun gebeden, en andere plichtbetrachtingen, zullen verkrijgen, moeten als ongelovig ter zijde gesteld worden, Hoe velen zijn er niet in deze gemeente, die, wanneer men hen ondervraagt wegens hun hoop op de hemel, niets anders hebben; dan hun godsdienstige verrichtingen tot de grondslag van hun hoop? O verschrikkelijke onkunde! aldus maakt gij uw plichtsbetrachtingen tot uw zaligmaker, dat klaar en zeker bewijs is dat u niet gelooft.

Deze allen, en vele anderen, zijn buiten allen twijfel ongelovigen. Indien wij nu de grove onkundigen, de openbare goddelozen, de verzuimers van de verborgen plicht van het gebed, en de zodanigen die op hun verrichtingen, ter verkrijging van de hemel, rusten, zouden ter zijde stellen; zo vrezten wij dat zulks het grootste aantal in deze vergadering zou uitmaken. Hebbende nu enige soorten van mensen opgenoemd, die buiten allen twijfel ongelovigen zijn, en derhalve geen lot noch deel in Christus Jezus hebben; en welker deel, (indien zij in die staat blijven) met de geveinsden en ongelovigen, zal zijn de buitenste duisternis; zo gaan wij over om

Ten tweede, u aan te tonen enige valse kentekenen, waardoor de mensen van zichzelf oordelen, en besluiten, dat zij het geloof hebben, daar zij nochtans hetzelfde missen.

1. Het is geen genoegzaam bewijs dat u het geloof hebt, omdat u hetzelfde denkt, en vrijmoedig betuigt. Dit is het daar velen uwer op bouwen, namelijk uw eigen vermete le verzekering hiervan, en dat om geen andere reden, dan alleen omdat u het denkt. Wanneer wij u vragen, of gij gelooft? dan zult gij geredelijk antwoorden, voor zeker ja, wil geloven; en indien wij verder bij u aanhouden, en de grond van dit uw voorgeven onderzoeken, dan zullen wij niet anders dan dezelfde zaak, wederom met vrijmoedigheid herhaald, vinden: wij geloven, God verhoede dat wij het geloof zouden missen. Ja mogelijk zullen sommigen zeggen: al zou Hij ons doden, zo zullen wij op Hem hopen; dit hebben wij dikwijls gehoord van mensen, die zo ver van het geloof vervreemd waren als de Turken zijn. Wij bidden u in de vrees des Heeren, waagt toch uw zielen niet op een

sterke verbeelding dat u het geloof hebt; want wij verzekeren u in des Heeren Naam, dat dit een vals kenteken is; omdat

- (a) Daar het minste geloof is, gewoonlijk het meeste betrouwen vertoond wordt. Alwaar het geloof gevonden wordt, veroorzaakt hetzelfde een heilige na ijver, daar anderen niets van kennen; het geloof geeft zulke ontdekkingen van de bedrieglijkheid van het hart, dat het de ziel zichzelf doet verdacht houden.
- (b) De Heere zegt uitdrukkelijk, dat niet een iegelijk die tot Hem zegt Heere, Heere, en zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen. Het is niet een iegelijk die denkt en zegt dat hij gelooft, die als een gelovige zal erkend worden; gij denkt dat u gelooft, u zegt het; maar anderen die ook also gedacht en gezegd hebben, zijn echter in de hel. De Heere zegt ons, Matth. 7: 21, 22, dat velen verschrikkelijk bedrogen zullen uitkomen, dat Hij hen, noch hun geloof niet zal erkennen, maar hen met hetzelfde terugzenden naar het verderf, hun aanzeggende, dat Hij hen nooit heeft gekend.

II. Sommigen denken dat zij het geloof bezitten, omdat zij geen twijfelingen hebben, of ooit gehad hebben, omtrent de waarheden van het evangelie, en wegens hun vergeving en aanneming bij God door Jezus Christus. Maar ziet toe dat u uzelf met deze grond niet vleit; want het is een valse grond. U zegt, ik heb nooit getwijfeld, derhalve geloof ik; maar

a. Wat zoudt gij denken, indien wij zeggen dat het recht tegengestelde daaruit volgt? Gij hebt nooit getwijfeld, en daarom gelooft gij niet; wij kunnen dit op betere gronden zeggen, dan gij het tegengestelde kunt doen; want zonder twijfelingen te zijn kan voortvloeien

- (1) Uit een onverschilligheid wegens de waarheden van het evangelie. Mensen horen duizenden dingen, en nemen nauwelijks de moeite om enigszins voldoening te verkrijgen of die waar of vals zijn, omdat die hen niet aangaan. Indien men hoorde dat er iemand in Amerika zeer grote goederen en inkomsten bezat, zo zou men geen zwaarigheid maken omdat te geloven, voornamelijk, indien degene die hetzelfde verhaalde enigszins geloofwaardig was: maar wanneer ons te kennen gegeven werd, dat wij geen bestaan konden hebben, tenzij wij een gedeelte van die goederen verkregen, en dat de bezitter gewillig was, om aan ons mee te delen zoveel wij tot ons gebruik nodig hadden; zo zouden wij aldra wegens die zaak enigszins beschroomd worden, en het verhaal zo licht niet geloven, maar gereed zijn duizenden twijfelachtige gedachten wegens elke omstandigheid van die zaak te voeden. Even also is het met de meeste mensen, wegens de zaak die wij nu verhandelen, gesteld; zij kennen de noodzakelijkheid niet van Christus te moeten hebben, zij menen genoegzaam in staat te zullen zijn om het buiten Hem wel te kunnen stellen: derhalve nemen zij de moeite niet om nauwkeurig te onderzoeken, of voldoening te verkrijgen, wegens de waarheden in het Evangelie geopenbaard; zij stemmen die toe uit een zorgeloze lichtgelovigheid, omdat zij hun eigen

aanbelang in die zaak niet kennen; maar waren zij eens overreed wegens hun belang in dezelve, zo zouden zij meer twijfelingen daarover hebben. Dit zien wij duidelijk wat de toestand van de zodanigen is, wanneer God hun consciënties ontwaakt; zolang zij in hun natuurlijke gerustheid voortslapen, en de noodzakelijkheid van Christus niet zien, zo kunnen zij naar hun gedachten licht geloven, de waarheid van hetgeen aangaande Hem in de Evangelie wordt geopenbaard; maar zodra zij uit die slaap ontwaakt worden, en beginnen te kennen hoeveel daar van afhangt, dan ondervinden zij, dat twijfelingen in hen ontstaan.

- (2) Het gemis aan twijfelingen kan voortvloeien uit een diepe onkunde van de verborgenheid des Evangelies. De gedachten van onkundige mensen zijn niet werkzaam omtrent Christus, de uitnemendheid van Zijn persoon, de noodzakelijkheid Zijns doods, de kracht en uitwerking daarvan, als verdienende de vergiffenis en voldoende aan de gerechtigheid Gods. En daarom vinden zij geen zwaarigheid om een soort van toestemming daaraan te geven, of liever om de waarheid van het evangelie niet in twijfel te trekken.
- (3) Wat iemands vrijmoedig vertrouwen op Christus, of zonder enige beschroomdheid te geloven dat zij door Hem zullen gezaligd worden, aangaat, hetzelfde vloeit uit onkunde van hun eigen zondigheid en van de heiligheid Gods. Zij oordelen de zonde een lichte zaak te zijn, en denken derhalve dat zij haast met God verzoend kunnen worden. Uit deze en dergelijke oorzaken kan het voortkomen, dat u geen twijfelingen hebt, en dat u zo licht omtrent deze zaak kunt voldaan worden. En uit overweging van deze oorzaken is het klaarblijkelijk, dat het ontberen van de twijfelingen wegens de waarheid van de openbaring van het evangelie, en gebrek van moeilijkheid in te geloven dat uw eigen belang daarin opgesloten ligt, eerder een kenteken is, dat u het geloof mist, dan dat u hetzelfde hebt. Verder is het ook zeker, dat wanneer mensen rechte indrukken hebben van hun eigen zondigheid en Gods heiligheid, van hun eigen nietigheid en de grootheid van god, van de hatelijke natuur der zonde, en de gevestigde afkeer en onverzoenlijke haat die de Heere dezelve toedraagt, dezelve ook zullen veroorzaken, dat men zwaarigheid vindt, om de waarheid van enige weg, waarin de zondaar tot de genieting Gods kan toegelaten worden, te geloven; en bijgevolg ook zwaarigheid om met vertrouwen het daarop te wagen; temeer, wanneer men aanmerkt, dat er sedert de val veel natuurlijke duisterheid en zwakheid in de gemoederen der mensen gebleven is. Doch deze overweging voorbijgaande, zeggen wij

b. Het is klaarblijkelijk, dat zeer velen, die geen twijfelingen hebben nochtans ongelovigen zijn, omdat zij in grove onkunde, en in een gedurige bedrieving van bekende zonden voortleven. In Één woord, allen die denken, dat zij het geloof hebben, omdat zij niet twijfelen, zullen waarschijnlijk hun eigen ziel bedriegen; want ik twijfel niet of daar zijn er reeds velen in de helle, brullende vanwege hun ondraaglijke pijnen, die nooit getwijfeld hebben wegens hun geloof of zaligheid,

totdat de droevige ondervinding hen overtuigde, dat zij verdoemd waren. De H. Schrift en de ondervinding van het volk van God in alle tijden, toont klaar en buiten allen tegenspraak aan, dat de zodanigen, die in waarheid geloven, moeilijkheid vinden in deszelfs beoefening. En die dit nooit ondervonden hebben, hebben ook nooit gezien, dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God, en zich de Wet Gods niet en onderwerpt, ja, ook niet kan. De zodanigen zijn die gezonde mensen, die de medicijnmeester niet nodig hebben, en daarom nooit tot Hem willen komen. Alwaar nog iets van het bedenken des vleses overblijft, daar zal nog de moeilijkheid om te kunnen geloven gevonden worden; het ongeloof zal altijd het geloof nog aankleven; en alwaar iets van het wonderbare licht Gods in de ziel gevonden wordt, daar zal dit ongeloof, en een afkerigheid om te geloven in meerder of minder mate, gezien worden.

III. Sommigen besluiten dat zij en anderen het geloof hebben, omdat zij zedig, bescheiden en onberispelijk in hun uitwendige wandel zijn. Niets is meer gemeen, dan een bescheiden, zedig mens, een goed mens te noemen, en te besluiten, dat alles wel met hem is. Dit is een kenteken, waaruit velen oordelen, doch verkeerd, zo wegens hun eigen staat als die van anderen; want het is een kenteken dat de proef van Gods Woord niet kan uitstaan; wanneer wij het wegen in de weegschaal van Gods heiligdom, dan moeten wij daar, Tèkel (te licht bevonden) opschrijven. Zeker, wij staan toe

- (a) Dat het zeer wenselijk is te zien, dat mensen zedig en onberispelijk in hun wandel zijn; het is een prijzenswaardige zaak, om deszelfs nuttigheid onder de mensen; en het ware te wensen, dat er meer van in de wereld gevonden werd; en daarom zullen wij niets zeggen om iemand van een onberispelijke wandel af te schrikken.
 - (b) Wij staan toe, dat losbandigheid of goddeloosheid een zeker merkteken is, dat men het geloof mist. Maar omdat goddeloze en losbandige mensen niet geloven, daarom moeten wij niet besluiten dat degenen, die het tegengestelde zijn, het geloof hebben. Behalve hetgeen reeds gezegd is, zeggen wij
- (1) Dat iemand onberispelijk, matig en bescheiden in zijn uitwendige wandel zijn kan, en echter zover van het geloof af wezen, dat hij in zijn gemoed de verfoeilijkste kwaden kan voeden. Hoogmoed kan daar regeren, eerzucht, wereldsgezindheid, nijd, onvergenoegdheid en dergelijke. Daar zijn twee soorten van begeerlijkheden, waar de Apostel van spreekt, Efése 2:3: Onder die ook wij allen eertijds verkeerd hebben in de begeerlijkheid onzes vleses, doende de wil des vleses en der gedachten; en wij waren van natuur kinderen des toorns, gelijk ook de anderen. Alhier geeft ons de Apostel te kennen, dat er begeerlijkheden der gedachten zowel als die des vleses zijn, en dat het doen van de wil der gedachten of des vleses bewijst, dat de mens een kind des toorns en ontbloot van het geloof is. De bescheiden zedige mens volbrengt mogelijk wel niet het een, maar kan echter het andere doen en eeuwig verloren gaan.

- (2) Een zedige burgerlijke wandel is zo ver af van het geloof, of van een kenteken van het geloof te zijn, dat hetzelfde in vele heidenen, die nooit van het geloof gehoord hebben, gevonden wordt; en die in hun heidense duisternis geheel onkundig van Christus en de weg der zaligheid door Hem, zijn verloren gegaan.
- (3) Het is er zo ver af van een kenteken van het geloof te zijn, dat hetzelfde in velen bevonden is een hinderpaal voor het geloof te zijn geweest; omdat zij hetzelfde in zoverre misbruikt hebben, dat zij daarop vertrouwden, gelijk de hoogmoedige Farizeeër deed, Lukas 18:11. De ogen van duizenden zijn zodanig verduisterd, door hun eigen onberispelijkheid, dat zij niet kunnen zien, dat zij de gerechtigheid van Christus nodig hebben; en dit is voor eeuwig verderfelijk voor hun zielen. Geloof mij, een mens, die zedig, burgerlijk en onberispelijk in zijn uitwendige wandel is, kan een ongelovige zijn en verloren gaan. Een goddeloos mens wandelt openlijk, en als het ware zonder bedekking op de brede weg des verderfs; en zegt, gelijk die dwaze mens, daar de wijste der koningen van spreekt, tot een iegelijk, dat hij een dwaas is. Een burgerlijk mens kan dezelfde weg betreden; en indien hij niet meer heeft, dan is hij zeker op de weg, die tot het eeuwige verderf leidt, zowel als de ander; alleen wandelt hij, indien ik het alzo mag uitdrukken, op een schoner bijpad naar het verderf; doch zal alzo zeker daar komen, als de andere. O, konden wij die dwazen waan, dat er niets meer dan zedigheid vereist wordt om iemand een Christen te maken, uit de wereld bannen! Vleit uzelf niet, dit is niet het geloof; ik verzeker u, dat u hetzelfde te eniger dag tot uw schade zult moeten ondervinden.

IV. Sommigen hebben enige overtuigingen, door enige gemene aanrakingen en bewegingen van de Geest Gods, en besluiten derhalve, dat zij geloven en het geloof hebben; voornamelijk indien er een zekere soort van vrede op volgt. De reden van deze misvatting is, dat wanneer de Heere het werk van het geloof met kracht in de ziel werkt, Hij hetzelfde begint met de mens te overtuigen van zonden. Maar het is een zeer verkeerd en gevaarlijk gevolg, daar uit te besluiten, dat alwaar overtuigingen zijn, ook het geloof is; want

- (a) De goddelooste mensen kunnen overtuigingen hebben, en hebben die gehad; Judas, Pilatus, Simon de Tovenaar en zeer vele anderen hadden gemoederen vervuld met overtuigingen, en zijn echter buiten allen twijfel ongelovigen geweest, en wel van de ergste soort.
- (b) Zondige mensen kunnen door overtuigingen erger worden. Velen zijn zo ver af van door dezelve verbeterd te worden, of daardoor tot Christus gebracht te worden, dat zij verder van Hem afraken; en dat op verscheidene wijzen.
- (1) Sommigen worden door hun overtuigingen gedreven van grove tot meer heimelijke zonden, van goddeloosheid tot zedigheid, en daar blijft het bij; en hun laatste toestand is in verscheidene opzichten erger dan hun eerste, gelijk klaar blijkt uit hetgeen wij reeds verhandeld hebben.

- (2) De zonden, die sommigen hunner hun gehele leeftijd bedreven hebben, worden door hun overtuiging meerder verzaamd, dan die anders zouden geweest zijn. Zonden tegen licht begaan, zijn de grootste zonden, en sommigen blijven hun gehele leeftijd door onder een gedurige verwisseling van zonden en overtuigingen; zij gaan voort in de zonde, ofschoon zij van tijd tot tijd schrikkelijke aanvallen van overtuigingen hebben. Ik heb sommige mensen gekend, die hun gehele leeftijd op deze wijze hebben doorgebracht; ja, mensen van groot verstand, die zo ver af waren van door hun overtuigingen van hun zonden afgetrokken te worden, dat zij alleen maar gediend hebben om hun schuld te verzwaren en te vermeerderen.
- (3) Het is er met sommige, anderen zoverre vandaan, dat zij door hun overtuigingen tot Christus gebracht worden, dat zij integendeel een Christus van hun overtuigingen maken; en besluiten, dat alles wel met hen is, omdat zij overtuigd zijn geweest, en zoeken dus niets meer. Zij denken, dat God hen liefheeft, omdat Zijn Geest hen bewerkt; weinig denkende, dat des Heeren Geest jaren lang met de eerste wereld heeft getwist, en die eindelijk heeft verdelgd.
- (4) Wederom zijn er anderen, die door hun overtuigingen te verachten en uit te doven, voor hen zelf de weg banen tot openbare goddeloosheid, en een ongebonden vrijheid in het zondigen. Want door zichzelf onder overtuigingen te verharderen, vertoornen zij de Heere, om hen te laten wandelen naar het goeddunken huns harten; omdat dat zij God kennende, Hem als God niet hebben verheerlijkt, daarom heeft hij hen overgegeven tot oneerlijke bewegingen, Rom. 1:21, enz. Dit was de ongelukkige toestand van velen onder de heidenen; en ik mag zeggen, dat dit de toestand is van velen in ons Christendom.
- (5) Overtuigingen eindigen ook dikwijls in een verschrikkelijke wanhoop, en voeren de mens plotseling naar de helle, in plaats dat dezelve hen op de weg naar de hemel zou brengen, hen drijvende naar de Satan, wanneer zij tot Christus moesten komen; aldus is Judas en anderen wedervaren.

Eindelijk, wij bidden u, vleit toch uzelf niet; overtuigingen te hebben is geen goed kenteken van het geloof. Ik weet, dat sommigen zo onkundig van God zijn, en van het werk Zijns Geestes, dat zij gereed zijn om zulken, die de Heere onder overtuigingen van zonden brengt, te versmaden en te bespotten als dwazen, of tenminste als droefgeestige mensen. Tot de zodanigen zeg ik: indien gij nooit overtuigingen van zonden gehad hebt, dan bent u nog nooit bekeerd geworden; en tenzij gij ontdekt en overtuigd van zonden wordt, zo zult gij nooit geloven, en dus nooit zalig worden; en overtuigingen te bespotten, is een zeker kenteken, dat men het geloof niet heeft. Maar aan de andere zijde, laat ook niemand berusten in overtuigingen, als de bekering uitmakende, of als zijnde een kenteken van het geloof; want daar zijn een grote menigte van overtuigingen in de hel, alwaar niet een aasje van geloof gevonden wordt, of ook in eeuwigheid zal zijn; een iegelijk is daar met overtuigingen vervuld, en echter zijn zij allen ongelovigen; en zovelen

als onder het Evangelie geleefd hebben, zijn om hun ongelooft verdoemd geworden.

V. Sommigen hebben kennis van de dingen Gods, en besluiten daaruit, dat zij geloven; zij verstaan de letter van het evangelie, zijnde onderwezen door lezen, verkering en de aangewende moeite van meesters en leraren. Daarom zegenen zij zichzelf in hun eigen harten, wanneer de oordelen Gods tegen ongelovigen worden uitgesproken; en wanneer hen bevolen wordt te geloven, dan weren zij de vermaning van zich af, denkende, dat zij reeds geloven, en dat alles wel met hen is. Dit is een gevaarlijke misvatting, die vele arme zielen verderft. Wij staan zeker toe, dat er geen geloof zonder kennis is, en hebben daarom de onwetenden reeds als ongelovigen uitgezonderd. Maar het zij ver van ons, dat wij zouden toestaan, dat kennis een zeker kenteken is van het geloof; want:

- (a) Een groter mate van kennis van het Evangelie dan zelfs vele ware gelovigen hebben, kan zonder enige bijzondere hulp of bijstand des heilige geestes verkregen worden; maar het geloof kan men niet deelachtig worden zonder de bijzondere bewerking des Geestes. Daarom wordt het genaamd, het geloof der werking Gods, en het werk van het geloof, hetgeen gewrocht wordt door de uitnemende grootheid van Gods kracht, Kol. 2:12; 2 Thess. 1: 11; Efése 1:19.
- (b) Iemand kan veel kennis hebben, en echter openbaar goddeloos zijn, en in de gewone bedrijving van bekende zonden leven; hetwelk geheel onbestaanbaar met het kleinste vonkje van zaligmakende genade is.
- (c) Een ongelovige kan zulk een mate van de kennis van Christus, en de weg der zaligheid door Hem, hebben, dat hij daardoor in staat is om anderen in de kennis van Christus te onderwijzen. Judas bezat dit, en echter ontbrak hem het geloof.
- (d) Iemand kan niet alleen in staat zijn om anderen te onderwijzen, maar zelfs anderen overtreffen, en uitmuntende zijn in zulke gaven die nuttig zijn tot opbouwning der kerk, en echter ontbloomt zijn van het zaligmakende geloof; gelijk de pad, die een kostelijke steen in haar hoofd heeft, en welker lichaam echter vol venijn is.

VI. Alle soorten van aandoening wegens zaligheid zijn geen genoegzame bewijzen van het geloof. Sommigen hebben enige aandoeningen, en zijn enigszins wegens de zaligheid en bevrijding van toorn aangedaan; en zijn echter vervreemd van, en komen nooit tot het dierbare geloof der uitverkorenen Gods. O, hoe ver gingen niet de aandoeningen wegens de zaligheid van die jongeling in het Evangelie vermeld, waar gij de geschiedenis van kunt nalezen, Matth. 19: 16, enz. en Markus 10: 17 Ik zal nu verscheidene blijken van enige aandoeningen wegens zaligheid in zijn gedrag voorstellen, om u aan te tonen, dat alle aandoeningen omtrent de zaligheid niet kunnen bewijzen, dat u ware gelovigen bent.

- (a) Hij was overtuigd, dat geen genieting des tegenwoordige levens hem kon gelukkig maken. Ofschoon hij een jongeling was, (gelijk Mattheüs aantekent)

een jongeling, die het voordeel van vele goederen te bezitten had, en een overste, (gelijk Lukas verhaalt) zo had hij echter iets meer dan het tegenwoordige tijdelijke leven in het oog, het was het eeuwige leven, hetwelk hij begeerde.

- (b) Zodanig was zijn gevoel van de waardij des eeuwige levens, en van deszelfs noodzakelijkheid voor zich, dat niettegenstaande zijn jeugd, gezondheid, aanzien en goederen, hij sterke begeerten tot hetzelfde had. De gehele samenhang van deze, geschiedenis toont dit duidelijk aan.
- (c) Zijn begeerten waren geen begeerten des luiaards, maar brachten hem onder aandoeningen van te mogen weten de middelen, waardoor dit eeuwige leven te verkrijgen was; dit was de vraag, waarmee hij tot onze Heere kwam. Goede Meester, zegt hij, wat zal ik goeds doen, opdat ik het eeuwige leven hebbe?
- (d) In zoverre hij zaken kende, had hij die ook betracht. De arme mens kende niet meer dan de geboden, en dat die moesten onderhouden worden, en die had hij onderhouden, en dat in het geheel, zonder enige daarvan uit te zonderen, en dat naarstig en met duurzaamheid: al deze dingen heb ik onderhouden van mijner jeugd af aan. Alhier is algemeenheid, naarstigheid en duurzaamheid te vinden.
- (e) Hij was bewust van zijn onkunde, hij had naijver wegens de kleinheid zijner kennis, en dat hem nog iets ontbrak.
- (f) Deze bewustheid deed hem naar onderwijs zoeken, en hetzelfde begeren; en hij kwam tot de rechte persoon, namelijk Christus.
- (g) Wanneer hij kwam, zo gaf zijn gehele gedrag zijn grote aandoening te kennen. Vooreerst, hij kwam lopen, hij was ongerust, dat hij een misvatting had, hij was begerig om onderricht te worden. En die twee dingen tezamen genomen deden hem lopen. Ten tweede, hij gebruikte alle middelen, die hem waarschijnlijk deze zijn begeerte van Christus konden doen verkrijgen. Hij gaf Hem een ere naam, die zijn achting voor Hem, als machtig en gewillig, te kennen gaf; goede Meester, zegt hij. Meester heeft opzicht op Zijn bekwaamheid, en goede op Zijne gewilligheid. En de Evangelist Marcus zegt verder, dat hij voor Hem neerknielde, Markus 10:17.
- (h) Zijn aandoening omtrent de zaligheid was zo groot, dat hij besluit alles te ondernemen, wat hem bevolen zou worden; hij wist van geen achterhouding in zijn hart. De woorden tonen, voor iemand, die de kracht ervan overweegt duidelijk aan, dat hij een voornemen had om alles te doen hetgeen hem geboden werd; hij wist niet, dat er iets was, dat hij niet wilde doen: wat zal ik goeds doen? zegt hij. Hij had besloten niets uit te zonderen van hetgeen hem kon geboden worden om het eeuwige leven te verkrijgen. Nu, dusverre gingen zijn aandoeningen omtrent de zaligheid, en echter is hij daarin tekort gekomen; want hoeverre zijn aandoeningen hem ook brachten, zij leidden hem niet tot het geloof, daarin kwam hij te kort. Nu, gij allen, die meent dat u gelooft, omdat u enige aandoeningen omtrent uw zielen, en het eeuwige leven hebt, komt gij wel ooit zover als deze jongeling gekomen is? Ik vrees, dat weinigen uwer zulks kunnen zeggen; en echter moet en zult gij verder komen,

indien gij het geloof hebt en gezaligd wordt; want deze jongeling ging van Christus weg, en wij hebben nooit gehoord, dat hij weer tot Hem kwam.

VII. *Het Woord enigermate met vreugde horen, enige toegenegenheid en genoeg in de Openbaring van het evangelie aangaande Christus, te hebben, zijn geen genoegzame kentekenen van het geloof.* Velen, voornamelijk jonge mensen, zijn gereed om dit voor het geloof, of een zeker kenteken van het geloof, te nemen; derhalve zullen wij, om hen te ontdekken, aantonen,

- (a) Waar het vandaan komt, dat men hetzelfde voor het geloof aanziet, of ten minste voor een zeker bewijs daarvan houdt.
- (b) Wat de oorsprong van deze vlagen van teerhartigheid kan zijn, hoewel er het geloof niet is.
- (c) Dat het geen kenteken van het geloof is.

a. Wat het eerste aangaat, wij zeggen dat het niet te verwonderen is, dat hetzelfde voor het geloof, of een bewijs daarvan, genomen wordt; wanneer wij overwegen

- (1) De toestand van de mens in welke het geloof gewrocht wordt, en de toestand van de ziel, in welke zulke vlagen van toegenegenheid en teerhartigheid gewoonlijk gewrocht worden. Gelijk de Heere, wanneer Hij het geloof werkt, ook overtuigingen werkt, om de weg te banen; alzo volgen ook deze vlagen gewoonlijk op voorafgaande overtuigingen en ontdekkingen.
- (2) Gelijk het geloof gewrocht en veroorzaakt wordt door het gehoor des Woords, en door de Geest Gods, medewerkende door Zijn kracht; zo worden ook deze vlagen veroorzaakt door het Woord, en door de werking des Geestes; ofschoon maar een gemene werking, gevend enige uitwendige smaak en ondervinding van de zoetheid der hemelse dingen.
- (3) Gelijk het geloof, wanneer het in de ziel gewrocht wordt. dezelve als het ware doet verkleven aan de instellingen, alzo is ook de gewone uitwerking van dit smaken, een grote en sterke begeerte naar de instellingen Gods; hetwelk hun plichtsbetrachtingen doet vermenigvuldigen, en vermaak scheppen in tot God te naderen. Eindelijk, gelijk het geloof, buiten en behalve de uitwendige plichtsbetrachtingen, de ziel naar gemeenschap met Christus in Zijn instellingen doet zoeken; zo kunnen de zodanigen die zulke vlagen hebben, een onvoldaanheid onder de instellingen vinden, wanneer zij diezelfde smaak en zoetheid niet genieten, gelijk tevoren. Een iegelijk, die deze dingen terecht overweegt, zal zich derhalve niet verwonderen, wanneer hij ziet, dat er misvattingen in deze zaak zijn.

b. Nu zullen wij een weinig onderzoeken naar de oorsprong van die vlagen van aandoening, genoeg en teerhartigheid, die zo nabij komen aan die blijdschap, die gelovigen op hun geloven ondervinden, en indien wij maar opmerken, zo zullen wij bevinden, dat de een of andere van de navolgende bijzonderheden, of tenminste een samenloop van vele ervan, een invloed op die mensen, ter voortbrenging van die uitwerkingen hebben: als,

- (1) Nieuwigheid. Zaken, die in het Evangelie worden voorgesteld, zijn dikwijls nieuw voor de mens; en nieuwe dingen, bijzonder wanneer zij van die natuur zijn, dat zij ons met geen nadeel bedreigen, maar integendeel op een uitnemende wijze ons voordeel bevorderen, zullen heel licht op onze hartstochten werken, en ons enig genoeg toebrengen, hetwelk door langer gewoonte en kennis daarvan veel afneemt.
- (2) Daar kan ook iets in de Omstandigheden der mensen zijn, hetwelk overeenkomstig zijnde met het liefelijke van het evangelie, licht deze vlagen van teerhartigheid, waar wij nu van spreken, kan veroorzaken; als bijvoorbeeld, een mens onder beroering des gemoeds, zal begeren daarvan verlost te zijn; en wanneer bij zulk een gelegenheid, het gemoed met de vreugde van de hemel, de liefde, barmhartigheid en genade Gods in Christus tot zondaren, wordt onderhouden; zo zal hetzelfde, indien het gemoed daardoor een afwending van zijn smart ondervindt, grote vreugde veroorzaken. Een dergelijk voorbeeld zouden wij kunnen aantonen, in mensen, die de wereld moe worden, wanneer hun enig aanmerkelijk ongeval overkomt.
- (3) Dit kan in grote mate vermeerderd worden, door de kracht der hartstochten in jonge lieden.
- (4) Een verscheidenheid van gaven in leraren kan dit ook veroorzaken.
- (5) Iets, dat bijzonder en innemend is in de wijze der prediking van sommigen kan dit veroorzaken. Sommigen hebben een vloeiende taal, overvloed van zaken, ijverigheid des gemoeds; en wanneer al deze dingen in iemand samenlopen, dan kunnen de hartstochten licht bewogen worden.
- (6) Een onverwacht voorval kan daar groten invloed op hebben. Wij zullen mogelijk naderhand gelegenheid hebben om deze zaken breedvoeriger te verhandelen, daarom noemen wij die nu maar, en gaan voort

c. Om aan te tonen, dat deze zaken geen zekere kentekenen van het geloof zijn: en om dit te bewijzen zeggen wij

- (1) Wij hebben u aangetoond, hoe zulke hartstochten kunnen gaande gemaakt worden, zonder enige bijzondere bewerkingen van de Geest Gods, hetwelk in het geloof nooit kan zijn.
- (2) De Heilige Schrift geeft ons een verhaal van zulke mensen, die zulke vlagen hadden, waar wij nu van spreken. De Heere sprekende tot de Joden wegens Johannes de Doper, zegt van hem, Joh. 5:35: Hij was een brandende en lichtende kaars: en gij hebt ulieden voor een korte tijd in zijn licht willen verheugen. En de hoorders des Woords, die bij de steenachtige grond vergeleken worden, ontvingen het Woord met vreugde; en echter in een dag der beproeving kwam alles op niets uit.
- (3) Onze opmerking kan ons meer dan genoeg voorbeelden verschaffen, van mensen, die grote vlagen van vreugde gehad hebben, die in niets. ja erger dan niets, zijn geëindigd. Doch hiervan afscheidende, zeggen wij

VIII. *Dat vermeerdering van Godsdienstige plichtsbetrachtingen geen genoegzaam kenteken is van het geloof.* Sommigen menen, dat wanneer zij gezet de plichten van de Godsdienst waarnemen, hetzelfde een genoegzaam bewijs is, dat zij geloven; doch hoeverre dit buiten de waarheid is kan licht gezien worden, door een iegelijk, die terecht overweegt, wat groten voortgang sommigen in dit opzicht gemaakt hebben, die echter vervreemd van God, en vreemdelingen van het geloof der uitverkorenen Gods gebleven zijn. Indien gij geen ander bewijs voor uw geloof hebt, dan dit, dat u gezet de plichten van de Godsdienst waarneemt, wat doet gij of bezit gij dan meer dan diegenen, welke onder de dienst van de Profeet Jesaja leefden? Het was een volk, dat in al deze verrichtingen overvloedig was, en echter was dit alles niets. Beschouwt hen eens in de vertoning, die de Profeet van hen geeft, Jesaja 58: 2 en gij zult bevinden, dat zij dit aangaande meer konden zeggen dan ik geloof, dat de meesten uwer zich kunnen aanmatigen: Zij zoeken Mij dagelijks, zegt God, en hebben een lust aan de kennis Mijner wegen, als een volk, dat gerechtigheid doet, en het recht zijns Gods niet verlaat, vragen zij Mij naar de rechten der gerechtigheid, zij hebben een lust tot God te naderen. Iemand zou immers denken, dit zijn zeker uitmuntende, en buiten allen twijfel gelovige mensen. Doch niettegenstaande dit alles verwerpt God beide hen en alle plichtsbetrachtingen, met het allergrootste afgrijzen en verfoeiing, gelijk wij vinden, dat de Profeet hun aanzegt, zo in dit, als in het eerste hoofdstuk zijner Profetieën. Alhier kunnen wij aanmerken, dat zij ver kwamen in de verrichtingen van hun plicht; want

- (a) wij vinden, dat zij God zochten: zij leefden niet, gelijk vele anderen deden, in een zorgeloze onverschilligheid omtrent de Heere, hetgeen een onbetwistbaar bewijs is, dat men het geloof ganselijk mist.
- (b) Zij zochten Hem in de inzettingen, door Hem zelf verordineerd, gelijk de Profeet hier aanroert, en waarvan hij in het eerste hoofdstuk zijner Profetieën een breedvoeriger verhaal gegeven heeft. Het waren geen nieuwe en onbekende wegen om God te zoeken en te dienen, gelijk hun buitensporige verbeeldingen hun zouden hebben kunnen ingeven, die zij zelf hadden uitgevonden; maar zij waren aanklevende aan de ordinantiën en instellingen huns Gods.
- (c) Hun waarneming van dezelve geschiedde niet door enige dwang, of geweld hun aangedaan; maar zij beminde hun plicht, en hadden een lust om tot God te naderen.
- (d) Zij namen hun plicht dikwijls en gedurig waar, zij zochten God dagelijks.
- (e) Zij waren begerig om verder wegens hun plicht onderricht te worden, zij vraagden God naar de rechten zijner gerechtigheid.
- (f) Zij verrichtten niet alleen de gewone plichten van de Godsdienst, maar zij vermenigvuldigden ook de meer ongewone; gelijk het vasten, waarin de volgende verzen van gesproken wordt; dus ver gingen zij; doch niettegenstaande dit alles, ontbrak hun het geloof. Dus ver kunt u ook gaan, en echter geheel vervreemd zijn van het geloof der uitverkorenen Gods. Het

is zeker, dat zulken die gewone verzuimers der plichten zijn, met geen schijn van reden kunnen voorwenden, dat zij enig aandeel of aanbelang in het geloof der uitverkorenen van God hebben; ook kunnen de zodanigen, die de plichten vermenigvuldigen, om die reden niet zeggen, dat zij het geloof hebben, omdat het uit het zo-even gemelde voorbeeld klaar blijkt, dat dit in een hoge mate kan plaats hebben, schoon nochtans het geloof ontbreekt. En buiten allen twijfel is Paulus, voor zijn bekering, in verrichtingen van deze soort overvloedig geweest. Ja, wij voegen hier nog verder bij,

IX. *Dat alle veranderingen in de mens, zelfs zulke die tot zijn verbetering zijn, geen zekere kentekenen zijn van het geloof.* Want grote veranderingen, met opzicht op des mensen gevoelens, of op zijn genegenheden en omgang, kunnen ondervonden worden, ofschoon er geen genadige verandering in het hart is, maar hetzelfde blijft als voorheen. Sommigen, wanneer zij ondervinden dat zij beter geworden zijn, dan zij tevoren waren, beginnen aanstonds te denken, dat zij nu het geloof hebben, en dat alles wel met hen zal zijn; maar hierin is een grote misvatting, een allergevaarlijkste en zielverdervende dwaling gelegen. Wij erkennen wel, dat alwaar geen verandering geschiedt, daar ook geen geloof zijn kan; want het geloof is een gave Gods, het werk van de Geest van Christus, de mens wordt daarmee niet geboren, maar het wordt in hem gewrocht; en alwaar hetzelfde gevonden wordt, daar is het niet leeg; want het is een der wezenlijkste delen van de nieuwe mens, of het nieuwe schepsel. Om nu u, die vertrouwen stelt op hetgeen u kan begeven wanneer u daarop rust, te onderrichten, zo zullen wij hierbij een weinig blijven staan, en u aantonen, wat veranderingen in een mens kunnen plaats hebben, die echter van het geloof der uitverkorenen van God vervreemd blijft. Hoe deze veranderingen moeten onderscheiden worden, van degenen, die waarlijk wedergeboren worden, zullen wij naderhand gelegenheid hebben te verhandelen, wanneer wij zulke kentekenen van het geloof, die de proef kunnen uitstaan, zullen opnoemen. Wij zeggen dan, dat enige verandering tot verbetering in u gewrocht, geen genoegzaam bewijs is, dat u het geloof hebt; omdat een grote verandering in mensen, die nooit geloofd hebben, kan gewrocht worden, en dat wel in de gehelen mens; want

a. Daar kan een grote verandering in de zinnen of het verstand des mensen gewrocht worden. De mens is van nature blind, en kent zijn weg niet; de zonde heeft het oog der ziel uitgestoken; en hierom wordt van de mens gezegd, dat hij in de duisternis is, of liever, dat hij duisternis zelf is, in het afgetrokken beschouwd, voor dat de Heere hem aanvankelijk bewerkt; en wanneer nu de Heere hem begint te bewerken, dan verlicht Hij zijn verstand, hem overbrengende uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht. Maar een, die nooit op een zaligmakende wijze is verlicht, of mogelijk het nooit zal worden, kan echter een grote verandering in zijn verstand ondergaan.

Ik zal u een drieërlei verandering aantonen, die iemand, die nooit op een zaligmakende wijze is verlicht geworden, in zijn verstand kan ondergaan.

- (1) Zo een kan door enkele naarstigheid en onderzoek, zonder enige bovennatuurlijke bijstand te genieten, een grote mate van kennis van de waarheden Gods, en van de zaken van de Godsdienst, die hij tevoren niet had, verkrijgen. Daar zijn weinigen, indien enige onder u, die zo onkundig zijn, dat zij niet een grotere mate van kennis zouden kunnen verkrijgen; indien zij zichzelf maar wilden zetten tot lezen, onderzoeken en mediteren; zij zouden hun zinnen vervuld kunnen krijgen met veel uitwendige kennis van de Godsdienst; en sommigen verkrijgen hierdoor een ruime mate van kennis, die een grote verandering in hun gemoederen teweegbrengt. Het gemoed, dat tevoren met de uiterste duisternis en grofste onkunde vervuld was, is nu voorzien van een goede mate van kennis; doch dit alles kan zijn zonder het geloof, of enig bovennatuurlijk werk Gods in de ziel, ja kan plaats hebben in een die gans geen ontzag voor God heeft.
- (2) Daar kan een verandering zijn, die nog iets hoger gaat, daar kan een straal van bovennatuurlijk licht in het verstand neerdalen, waardoor het die waarheden niet alleen, gelijk andere waarheden kan verstaan; maar daarenboven in dezelve een bijzondere schoonheid en nuttigheid zien. Dat iemand, die van het zaligmakende geloof der uitverkorenen ontbloot is, tot deze verlichting kan geraken, bevestigt ons de Apostel duidelijk, omdat hij hetzelfde als een verkrijging, van diegenen dewelken onherstelbaar wederom kunnen afvallen, opgelet, Hebr. 6: 4. Ja
- (3) dit licht kan dermate toenemen, dat zij daardoor in staat zijn om de waarheden van het evangelie aan anderen te verkondigen. Aldus kan er een grote verandering in het verstand gewrocht worden, een verandering van grove onkunde tot een verkregen kennis; van deze verkregen kennis tot enige mate van geestelijke verlichting; en van deze geestelijke verlichting tot een hoge mate van licht, gelijk als Juda en Bileam hadden; waardoor zij in staat waren om de dingen Gods te verstaan en te kennen, in zulk een uitnemende mate, dat zij daardoor machtig waren, anderen te onderwijzen. Al deze veranderingen kan een, die een ongelovige is, ondergaan, en echter dezelfde blijven, en voor eeuwig door zijn ongelooft verloren gaan.

b. De consciëntie kan een grote verandering onderhevig zijn, daar de ziel nochtans ontbloot is van het geloof. Daar kan een verandering zijn van diepe gerustheid tot ontdekkingen en overtuigingen; en van die smartelijkheden tot een soort van vrede, kalmte en gerustheid des gemoeds; aldus is het veeltijds met tijdgelovigen gesteld. Wanneer de donder van Gods wet zondaren doet schudden, en zichzelf bewegen, dan zal de vreugde van de hemel, wanneer die aan de beschouwing der ziel wordt voorgesteld, door een straal van gemene bovennatuurlijke verlichting, alles weer ten eerste bedaren, stillen, en gerust doen zijn.

e. Daar kan een grote verandering gewrocht worden in de geneigdheden, ofschoon er geen geloof is. Iemand kan vlagen van blijdschap en droefheid wegens geestelijke voorwerpen hebben; ja wat meer is, daar kan iets gelijkende naar een blijvende verandering in de hartstochten gewrocht worden, als een vermaak in geestelijke plichten, droefheid over zonden, vrees voor toorn; hetwelk eens verkregen zijnde, lange tijd in de ziel kan levendig gehouden worden. Doch hiervan hebben wij reeds breedvoerig gesproken, weshalve wij overgaan tot een

d. Verandering, die plaats kan hebben daar het geloof niet is, en dat is een verandering in de wil. Zie wat een wil de Israëlieten hadden, Deut. 5: 27. De wil kan in zo ver gewrocht worden, dat die kan komen tot vele flauwe geneigdheden, wensingen en begeerten naar genade. De mens die enigermate ontdekt is, hoort zo veel van de uitnemendheid der genade, en van de schoonheid der heiligheid, van welker waarheid hij in zijn oordeel zodanig overtuigd is, dat het de wil kan trekken, en aanzetten tot enige mensen om het te bekomen, en zelfs tot enige voornemens om daarnaar te staan. Eindelijk, daar kunnen

e. Grote veranderingen in iemands verkering en omgang zijn, waar nochtans geen geloof is. Een openbare goddeloze kan veranderd worden in een burgerlijk, zedig, en onberispelijk mens; en een burgerlijk mens kan, door de gemene werking van Gods Geest, veranderd worden in een belijder die godsdienstige plichtsbetrachtingen kan vermenigvuldigen, en daar zo ver in komen als iemand. Alwaar iemand onder een getrouwe bediening, en onder het genot van opwekkende middelen leeft, zal zo een bevinden, dat het door de kracht van overtuigingen bijna onmogelijk is, in openbare goddeloosheid te volharden, of te rusten op een enkele burgerlijkheid; zulke gemoederen kunnen zo vervuld zijn met licht, dat de consciëntie hen niet wil toelaten in minder te berusten dan in een gedaante der Godzaligheid; en derhalve komen velen bij zulke gelegenheden tot deze hoogte, maar gaan niet verder voort. Gelijk sommigen, de besmetting die in de wereld is, door de begeerlijkheid ontvlieden, en echter wederom in dezelve ingewikkeld en overwonnen, 2 Petrus 2: 20 zo worden ook wel eens degenen, die daar een lange tijd in zijn gewikkeld geweest, naderhand weer als het ware uit de strik getrokken, en verkrijgen een onberispelijke wandel voor het oog der wereld, en komen ook mogelijk tot een uitnemende belijdenis van de godsdienst; doch bezitten echter het geloof niet. Paulus was, voor zijn bekering, onberispelijk naar de rechtvaardigheid die in de wet is en waarom zou niet iemand, die voor een tijd goddeloos geweest is, zich kunnen verbeteren, en in die weg zo ver komen als hij? Daar is niet de minste twijfel aan.

X. Wij zeggen, in de laatste plaats, dat u een zeker soort van geloof kunt hebben, en echter het zaligmakende geloof van de uitverkorenen van God ontberen. Een iegelijk die gelooft, heeft dat geloof niet daar wij van gesproken hebben. Maar zijn drieërlei soorten van geloof, die gij hebben kunt, en echter eeuwig verloren gaan, hebbende uw deel met de geveinsden en ongelovigen.

a. Daar is een soort van geloof, dat wij mogen noemen, een geloof van de geboorte af aan, het is van dezelfde ouderdom, indien ik zo spreken mag, met de persoon die het bezit. Sommigen uwer, ofschoon gij zegt: Ik geloof, kunt echter niet zeggen, hoe gij het geloof verkregen hebt; alleen, zo ver gij iets nadenken kunt, heugt het u, dat u geloofde; van die tijd af aan dat u onderscheid tussen goed en kwaad wist te maken, hebt u altijd geloofd, gij hebt hetzelfde met u uit de wieg gebracht. Dit is het gewone geloof dat de meesten hebben, en verder komen zij niet. Konden wij eens de mens overreden dat dit geloof hem niet kan behouden, mij dunkt wij zouden veel gewonnen hebben: geloof het mijn vrienden, dit geloof heeft nooit iemand behouden, en zal het in eeuwigheid niemand doen, maar het heeft zeer velen doen verloren gaan. Ik heb een viervoudige aanmerking tegen dit geloof in te brengen.

- (1) Het is een plant die God niet geplant heeft. Het geloof der uitverkorenen van God is een plant door Hem zelf geplant; daarom wordt het genaamd, het geloof der werking Gods, en de gave Gods; maar dit geloof dat zo gemeen onder u is, is een onkruid dat van zichzelf opwast, zonder enige aangewende moeite; degenen die hetzelfde hebben, zijn daar voor geen schuldenaren aan God, omdat het met hen is ontsproten en de Heere in de voortbrenging ervan geen deel gehad heeft.
- (2) Het groeit in een kwaden grond, in een verdorven en onvernieuwde natuur. U die zegt dat u gelooft, durft gij als in de tegenwoordigheid Gods zeggen, dat ooit uw harten veranderd en vernieuwd zijn geworden? Ik ben verzekerd dat velen uwer zulks niet zullen durven doen; of indien gij het doet, dan zal uw consciëntie u in het aangezicht zeggen, dat u leugen spreekt. Doch niettegenstaande dit alles, zo wilt gij echter u het geloof aanmatigen, en blijven denken dat uw zaligheid zeker is. Ik bid u door de liefde die gij uw eigen zielen toedraagt, waagt dezelve op dit geloof niet; want zo waarachtig als de Heere leeft, het zal u bedriegen, omdat er nooit aan enige boom in de hof der natuur in zulk een kwaden grond, als de onvernieuwde natuur is, gegroeid heeft, die ooit in staat is geweest om zo een uitnemende vrucht voort te brengen, als de zaligheid; al wat in dezelve groeit is zonde, en derzelve vrucht is de dood, Rom. 3: 23. En indien gij enige andere vrucht verwacht, zo zult gij zeker teleurgesteld worden, hetgeen niet licht te dragen zal zijn.
- (3) Dit geloof wordt niet, gelijk het geloof der uitverkorenen van God, levendig gehouden door de invloeden van de hemel. Gelijk het dierbare geloof der uitverkorenen van God in het begin, eerst in de ziel dergenen die geloven geplant wordt, door de gezegende hand desgenen die de overste Leidsman van het geloof is, zo ontvangt het ook alle derzelve wasdom van de Heere; Hij voedt het door invloeden van boven; het ontvangt alle deszelfs wasdom van Hem; de zachte inblazing des Geestes, de Noorden en Zuidenwinden, beademende de instellingen, verlevendigt al de genaden des Geestes, en doen die een aangename en welriekende reuk van zich geven. Het geloof is deszelfs

leven, en alles, aan Christus verschuldigd; maar dit uw geloof ziet de Middelaar geheel voorbij, het ziet geen noodzaak voor Hem, het leidt niet tot Hem; datgene waar het op rust, is een verkeerde bevatting van God, alsof Hij zodanig een was gelijk gij zelf, en God die al zulke geringe gedachten van de zonden heeft, als gij; en dezelve alzo licht kan overzien zonder die te straffen, als gij die kunt bedrijven. Weliswaar, de Heere scheidt behagen in degenen die op Zijn barmhartigheid hopen; maar het is in Zijn barmhartigheid zoals die ontdekt wordt in het zaligen van zondaren, langs de weg van het evangelie; en alle geloof dat hier geen opzicht op heeft, zal van God verworpen worden. Het geloof der uitverkorenen van God verkrijgt alles van Christus, als de weg en de schat, en brengt weer alles tot Hem, als tot het einde. Dit uw geloof, wanneer u vergiffenis nodig hebt, doet u direct naar Gods barmhartigheid gaan, zonder Christus eens te erkennen; maar het geloof der uitverkorenen van God leidt een gelovige tot Christus, als tot een die de barmhartigheid Gods heeft verhoogd, om een Vorst en Zaligmaker te zijn, om te geven bekering en vergeving der zonden. Aldus komt het geloof, het zaligmakende geloof, tot Christus om alles; daar dat gemene geloof, daar gij op rust, Hem geheel verzuimt.

- (4) Gelijk de boom is, alzo zijn ook de vruchten. Dit uw geloof gelijk het niet een plant Gods is, maar een onkruid, voortgesproten uit de grond ener verdorven natuur, levendig gehouden door onkunde van Gods heiligheid en rechtvaardigheid, en de zware zondigheid der zonde, zo komt ook deszelfs vrucht met haar wortel overeen. Wij zien niet dat de vruchten der heiligmaking daar aangroeien, maar integendeel sleurdienst, verzuimen van God, onverschilligheid omtrent het eeuwig heil en alles wat de godsdienst aanbelangt. En of gij het wilt geloven, of niet, nadat deze vruchten voor een tijd geweest zijn, zullen zij rijp worden in verdoemenis. Dit geloof kan u niet behouden, en daarom vertrouwt niet op hetzelfde.

b. U kunt een geloof hebben, hetgeen ik mag noemen een redelijk geloof, eindigende in 't verderf: dit gaat nog een stap verder dan het vorige. Dat algemene geloof (nu zo-even gemeld) is alleen de vrucht van gewoonten en opvoeding; maar dit geloof gaat iets verder. Sommige mensen van een verheven geest, zijn niet gewoon de waarheid op het geloof van anderen aan te nemen, maar die zelf te onderzoeken, opdat zij hun toestemming op een vasten en redelijke grond daaraan mogen geven; en zulke mensen zijn gereed te denken, dat het in de hoogste graad onredelijk zou zijn, indien zij minder omzichtigheid gebruikten om de gronden te onderzoeken waarop zij die godsdienst geloven, daar zij hun zielen op moeten wagen; en zeker, in zo ver hebben zij gelijk. Wel nu, opdat zij voldoening in deze zaak mogen verkrijgen, zo onderzoeken zij, wat reden zij hebben om te geloven dat die mensen, die men als de schrijvers opgeeft, waarlijk de Heilige Schriften hebben beschreven; en of zij, wanneer bevonden wordt dat zij de schrijvers zijn, mensen waren die geloof verdienden; na gedane onderzoek bevinden zij, dat dit beiden wordt bevestigd, door de grootste

historische blijken en bewijzen die mogelijk zijn; aldus worden zij gebracht om een gemene toestemming te geven, en een vaste overreding op te vatten van de waarheid der Heilige Schrift in het gemeen, en bijzonder van waarheden aangaande de Heere Jezus Christus; doch hierin berusten zij, en nemen dit voor het zaligmakende geloof; en dit soort van het geloof is zo gemeen onder de geleerden, gelijk het andere onder de meer onwetenden is. Vele geleerden zijn met dit geloof naar de hel gegaan; hetwelk zeker genoegzaam is om hun ellende te doen uitmunten; en de gerechtigheid Gods, in haar voor eeuwig te verderven, te rechtvaardigen; doch kan hen geenszins tot de zaligheid nuttig zijn. De natuur, gebruikmaking, en gebreken dezes geloofs zal ik niet verhandelen; omdat er weinigen onder u zijn die daar veel aanbelang in hebben; want het wordt zeldzaam in enige anderen gevonden, dan alleen onder diegenen, dewelken meer tijd en gelegenheid om te lezen hebben, dan de meesten uwer.

c. U kunt nog een stap verder gaan, en dat geloof bereiken hetwelk bij practikale Godgeleerden het tijdgeloof genoemd wordt; zodanig was datgene hetwelk die hoorders, die bij de steenachtige plaatsen vergeleken worden, hadden, van die de Heere spreekt in de gelijkenis van de zaaier, Matth. 13: 20. En dit gaat verder dan het laatstgenoemde geloof, in twee zaken. Vooreerst, in hun oorsprong. De vorige soort van het geloof is enkel een vrucht van de oefening der redelijke vermogens; maar dit geloof wordt veroorzaakt door een werking van de Geest Gods: de kracht des Geestes, gepaard gaande met de verkondiging des Woords, brengt dit door een gemene werking in de ziel voort. Ten tweede, het vorige geloof heeft voornamelijk, zo niet alleen, opzicht op de waarheden van het evangelie, daar dit geloof ook opzicht heeft op de schoonheid, beminnelijkheid en goedheid der zaken zelf; en daarom wordt ons gezegd: dat zij het Woord met vreugde ontvangen. Zij zien een schoonheid, beminnelijkheid, en nuttigheid in de dingen die hun ontdekt werden, zowel als waarheid in de ontdekking zelf; en beiden door een straal van bovennatuurlijk licht, door een gemene werking van de Geest Gods in hun zielen neergedaald. Doch alhoewel dit geloof dus ver gaat, zo komt hetzelfde echter bij het geloof der uitverkorenen van God in twee dingen te kort.

- (1) Het heeft geen blijvende wortel, het is alleen een voorbijgaand werk op de ziel, zonder de mededeling van enig blijvend en inwendig grondbeginsel; het hart wordt niet veranderd; het is alleen een voorbijgaande uitwerking die op de redelijke vermogens van de ziel wordt gewrocht.
- (2) Het brengt de ziel nooit zo ver als tot een volkomen omhelzing van de Weg van het evangelie ter zaliging van zondaren. Welke beseffen van de uitnemendheid daarvan ook in hetzelfde zijn mogen, zo wordt er echter nooit zulk een beschouwing, van alle de gedeelten van deszelfs uitvinding, verkregen, als genoegzaam is om het hart tot een goedkeuring daarvan te bepalen.

Wij konden ook verscheidene andere soorten van het geloof opnoemen die mensen kunnen hebben, en echter het zaligmakende geloof missen: maar ik zal die voorbijgaan, omdat er zulk een groot gevaar niet is dat die zullen misvat, en gesteld worden in de plaats van het geloof waar wij nu onderzoek naar doen.

Dus ver zijn wij gegaan in het ontdekken van zandgronden, waarop velen uwer hun hoop op de hemel bouwen, en die wij vrezen dat in hun oude weg nog zullen blijven voortgaan, het bedrog vasthoudende, en bouwende op. het zand. Indien gij aldus doet, dan verzekeren wij u in de naam van God, dat deze fundamenteu u zullen begeven, en hoe hoger uw verwachting gerezen is, hoe verbaasder uw teleurstelling wezen zal. Omdat nu het gevaar u is voor ogen gesteld, zo is niet alleen God, maar ook wij vrij van uw bloed; en derhalve is uw verderf geheel uit u; en dit zal geen geringe verzwaring van uw ellende zijn. Nu zullen wij overgaan, en u

Ten derde, voorstellen de ware kentekenen van het geloof der uitverkorenen van God, waardoor men kan weten en verzekerd zijn dat men gelooft, en dat gelovende men zalig zal worden; hetwelk de laatste zaak was die wij voorstelden, wanneer wij de gebruikmaking dezer leer aanvingen.

Doch aler wij tot de kentekenen zelf overgaan, zo zullen wij enige weinige zaken aan u voorstellen.

1. Wij houden het voor toegestaan, dat er zekere kentekenen zijn waaraan men het geloof onderkennen kan. Een zeer aanmerkelijk gedeelte der Heilige Schrift is beschreven met dit eigenlijke oogmerk, om mensen te hulp te komen, om een oordeel over hun eigen staat te kunnen vellen, of zij geloven of niet, 1 Joh. 5: 13: Deze dingen heb ik u geschreven, die gelooft in de name des Zoons Gods: opdat u weet dat u 't eeuwige leven hebt, en opdat u gelooft in de name des Zoons Gods.

2. Opdat wij nu door deze kentekenen zulk een klaar oordeel van onze staat mogen maken, dat wij blijdschap door de bevatting onzes geloofs, van ons aandeel in Christus en de zaligheid, mogen verkrijgen; zo wordt er een bijzondere invloed van de Geest Gods daartoe vereist. De Heere houdt de vertroosting in Zijn eigen hand, en is volstrekt soeverein en vrijmachtig in dezelve mee te delen.

3. Wij zeggen echter dat er zulke merktekenen zijn, die door een gewone invloed des Geestes, de ziel in zulk een vertroostelijke overreding, van de wezenlijkheid van deszelfs geloof, zodanig kunnen opbeuren, dat die hen ten minste zullen bewaren ontrustende en neerdrukkende mismoedigheden, en hen aanzetten tot een blijmoedige waarneming van alle geboden plichten, als niet wanhopende aan een gezegende uitkomst van hetgeen hen aanbelangt.

4. Daar zijn enige kentekenen die opzicht hebben op de wezenlijkheid, en andere op de trappen of mate van het geloof. Ons voornemen is alleen te verhandelen de zulke, die opzicht op de wezenlijkheid van het geloof hebben; wij zullen geen tijd verspillen in kentekenen voor te stellen, waaruit wij kunnen weten, waar het geloof in deszelfs hoogste trap in bestaat; want wanneer men daartoe geraakt, dan zal hetzelfde zich aan de ziel ontdekken, door deze gezegende vruchten die daarmee gepaard gaan, als vrede des gemoeds, en blijdschap in de Heilige Geest. Ons oogmerk ons nu de anderen weg leidende, zo zullen wij onderzoek doen naar die bewijzen van het geloof, die gewoonlijk gevonden worden in allen die waarlijk geloven; te weten, wanneer zij niet onder de dadelijke invloed van enige verzoeking zijn. Daar zijn daarenboven enige kentekenen, die in alle gelegenheden te pas komen, zowel in een storm als in helder weer, en nuttig zijn voor de ziel in deszelfs grootste engten en benauwdheden; daar zijn wederom anderen, die in stormen niet kunnen gezien worden; wij zullen alleen de eerste soort verhandelen, en de tijd niet doorbrengen in vele derzelve te verhandelen, omdat een gegrond kenteken van een meer wezenlijk en nuttig gebruik kan zijn, dan vele.

Hebbende dusver de weg gebaad, zo zal ik nu voortgaan om aan u enige van deze bewijzen van het geloof, van deze kentekenen waardoor gij veilig mag besluiten dat u gelooft, voor te stellen.

1. Iemand kan weten en zeker zijn dat hij gelooft, en dat zelfs in het midden van alle verzoeking die hem kunnen overkomen, door het verkiezen, omhelzen en goedkeuren zijns harten van de weg Gods, om zondaren door de Heere Jezus Christus als Middelaar te zaligen, en daarop te berusten, verzakende alle andere wegen die daar buiten zijn. Weliswaar, dat dit kenteken niet onderscheiden is van het geloof zelf, want het is een der voornaamste daden des zaligmakende geloofs; maar echter is het zodanig een, dat gezien kan worden door allen die op zichzelf willen acht geven, en dat zelfs onder grote stormen en hevige verzoeking.

Opdat u nu dat kenteken onderscheiden mag verstaan, zo zal ik

1. Aan u voorstellen, een korte beschrijving van de uitvinding van het evangelie ter zaliging van zondaren.
2. Aantonen, waarin deze goedkeuring van de weg van het evangelie, om zondaren te zaligen, bestaat.
3. Naspeuren, op wat wijze het geloof die goedkeurt. En eindelijk,
4. Onderzoeken, hoe het blijkt, zelfs onder de grootste verzoeking, dat het waarlijk deze weg, met een gehele verwerping van alle andere, goedkeurt.

A. Wat aangaat de uitvinding van het evangelie die het geloof goedkeurt; u kunt enigszins deszelfs beschrijving opmaken uit de volgende aanmerkingen.

1. Zij steunt op een tweeërlei vooronderstelling, met opzicht op des mensen staat. De een is datgene hetwelk wij vinden dat de Heere wegens de gemeente van Laodicéa aantekent, Openb. 3: 17. En het is op dezelfde wijze natuurlijk van allen waar; alle mensen zijn van nature, ellendig, jammerlijk, arm, blind en naakt. De arme omzwervende afvallige mens heeft zijn ogen uitgestoken, en weet niet hoe hij een stap naar de gelukzaligheid zal doen; hij is zo blind als een mol, ook heeft hij niets bij zich te beschutten voor de toorn van een zondewrekend God; de zonde heeft hem naakt gelaten, hij heeft nu geen kleed om aan te trekken, om de schande zijner naaktheid te bedekken; hij is geheel verdorven, zodat hij zo veel niet heeft dat hij een goede gedachte kan voortbrengen: doorloopt zijn gehele hart, doorzoekt het op het allernauwste, en gij zult bevinden, dat de zonde zo veel goeds daar niet in gelaten heeft, dat hetzelfde een ware, goede, en Gode aangename gedachte kan uitleveren. Om al deze redenen is hij waarlijk ellendig en jammerlijk. De andere reden is, dat deze uitvinding, deze grote vooronderstelling, als een grondslag neerstelt, dat de mens niets kan doen, tot vervulling van zijn gebrek.

2. Het Evangelie is de ontdekking ener gezegende uitvinding, die de Heere heeft voorgesteld om zondaren te zaligen, en om hen te verzorgen een volkomen vervulling van al deze gebreken. Van eeuwigheid is er een uitvinding beraamd geweest, om de zondige mens met een kleed, een mantel der gerechtigheid te voorzien, opdat de schande zijner naaktheid niet geopenbaard worde; om een ogenzalf voor hem, om zijn natuurlijke blindheid te genezen, te bereiden; en hem rijkdommen te verzorgen, genoegzaam voor hem om er op te leven, beiden in de tijd en de eeuwigheid; namelijk, rijkdommen der genade, en rijkdommen der heerlijkheid, de onnaspeurlijke rijkdommen van Christus.

3. Dit gezegende voornemen verzorgt al deze goederen, voor de arme zondige mens, in Christus Jezus, de Middelaar des verbonds; in dewelke alle de schatten der wijsheid en der kennis verborgen zijn; want het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem alle de volheid wonen zou, Kol. 1: 19 en 2, 3. En dat met dit gezegend oogmerk, dat al Zijn volk tot Hem zou komen, als tot de groten Schatkamer der wijsheid, en daaruit halen alle hulp die zij nodig hebben. Hij is machtig om hen van die rijkdommen der genade hier, en de rijkdommen der heerlijkheid hiernamaals, te verzorgen, want bij Hem is duurzaam goed, en gerechtigheid, Spreuk. 8: 18. En hierom is het dat wij vinden, dat Hij de gemeente van Laodicéa opwekt en nodigt, om tot Hem te komen, opdat zij verkrijgen mogen: "Goud beproefd komende uit het vuur; en witte klederen, opdat zij mochten bekleed worden, en de schande harer naaktheid niet geopenbaard en worde; en ogenzalf, opdat zij zien mochten", Openb. 3: 18.

4. In deze uitvinding is een weg voorgesteld, om degenen die de Heere voornemens is te zaligen, in de dadelijke bezitting. van die gezegende voorraad, die voor hen in een Middelaar is verzorgd, te stellen; zijnde zodanig een weg, die

juist geschikt en overeenkomstig is, de wijze en heilige einden, die de Heere in het gehele oogmerk zichzelf heeft voorgesteld.

5. Het grote einde dat de Heere beoogt, zo in het verzorgen van deze voorraad, om de gebreken der uitverkorene zondaren te vervullen, als hen in de bezitting daarvan te stellen; is aan de een zijde, om de heerlijkheid der vrije genade te verhogen; en aan de andere zijde, om de mens op het diepste te vernederen. Dit wordt ons uitdrukkelijk verzekerd het oogmerk Gods te zijn, in het voortzetten van dit ontwerp en deze uitvinding, 1 Kor. 1: 29 31: Christus Jezus is ons van Gode geworden wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking, en verlossing; opdat geen vlees en zou roemen voor Hem; maar opdat hij die roemt, roeme in de Heere. De mens bezit wijsheid, maar hij heeft geen reden om daarin te roemen, omdat de Heere die voor hem in Christus Jezus heeft verzorgd en opgelegd; en niet alleen dit, maar de Heere stelt hem ook in de dadelijke bezitting daarvan, want Hij is voor hem wijsheid van Gode geworden. Langs deze weg wordt de mens met de kostelijke mantel der gerechtigheid bekleed; maar hij heeft niets om zich te beroemen, omdat de Heere dit kled niet alleen voor hem heeft bereid, maar het hem ook aandoet. Omdat Christus Jezus voor de mens van Gode geworden is rechtvaardigheid, zo wordt hij heilig, en bekwaam gemaakt om deel te hebben in de erfenis der heiligen in het licht; en wat heeft hij dan om in te roemen, omdat hij alles wat hij heeft geheel en al aan de Heere Jezus Christus verschuldigd is? Dit is die grote uitvinding die het geloof goedkeurt.

B. Wat de natuur van deze goedkeuring, die het geloof daaraan geeft, en waardoor het deszelfs waarheid en wezenlijkheid aantoon, aangaat, wij kunnen die begrijpen gelegen te zijn in deze vier volgende zaken.

1. In enige kennis daarvan. Goedkeuring vervat altijd kennis in zich; daar kan geen goedkeuring plaats hebben, wanneer wij de zaak niet kundig zijn. En aler wij die gezegende uitvinding kunnen goedkeuren, zo moeten wij die zien, door een bovennatuurlijk licht; niemand zal die ooit goedkeuren, die dezelve alleen maar met een vleselijk oog beschouwt; voor de zodanigen is het dwaasheid en krachteloos; want zondaren te zaligen door een gekruiste Zaligmaker, op zulk een wijze, dat daardoor alle de heerlijkheid daarvan aan de genade, barmhartigheid en liefde Gods wordt toegekend, zonder de mens te vergunnen de buit met God te delen, is de Grieken een dwaasheid, en de Joden een ergernis, 1 Kor. 1 vers 23. En het zal altijd zo zijn uitgezonderd voor diegenen in welker harten God geschieden heeft, om hun te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods, in het aangezicht van Jezus Christus, 2 Kor. 4: 6.

2. Het sluit ook in de vergenoeging van het hart, met het einden en oogmerken Gods in deze gezegende uitvinding. Wat die zijn, kunt u verstaan uit hetgeen wij nu zo aanstonds verhandeld hebben; zij kunnen gemakkelijk tot deze drie gebracht worden.

- (a) Hij beoogt de zaligheid Zijner uitverkorenen.
- (b) Hij neemt voor hen te zaligen op zulk een wijze, waarin zij geen deel zullen hebben in de roem hunner zaligheid.
- (c) Hij bedoelt, dat Zijn heilige Name alleen al de eer en de heerlijkheid daarvan hebben zal. Nu, wanneer iemand de uitvinding van het evangelie ter zaliging van zondaars goedkeurt, dan is zijn hart met al deze einden voldaan. Het eerste ervan zou genoegzaam worden goedgekeurd van een vleselijk hart; want het is natuurlijk voor een iegelijk, de zaligheid te begeren. Maar de twee andere kunnen nooit recht goedgekeurd worden van iemand, tenzij hij in een dag van 's Heeren heirkraft gewillig is gemaakt. Niets, dan almachtige genade kan de mens zo laag doen neer bukken, dat hij de Heere alleen zou verhogen.

3. Deze goedkeuring sluit ook in, de vergenoeging van het hart met de middelen, die God verkoren heeft om deze gezegende einden uit te voeren; het verstand beschouwt die in Gods licht, en het hart berust daarin, als gepast, genoegzaam, en betamelijk aan de wijsheid Gods, om die te verordineren en ter verkrijging van die einden te gebruiken. En hierop volgt:

4. Een aankleven van het hart aan deze uitvinding, ja aan die alleen, met een alleszins genoegen; zijnde volkomen daarmee tevreden in alle deszelfs delen, die stellende boven alle andere wegen; en dit niet alleen, maar die als schade en drek achtende, opdat het een aandeel in deze weg en wijze van Gods uitvinding mag verkrijgen. Dit is dat oefenen van het zaligmakende geloof, hetgeen een zeker recht op Christus, en al wat hij verworven heeft, geeft. Degene, die aldus deze gezegende uitvinding goedkeurt, heeft (dit doende) verzegeld, dat het Getuigenis Gods waarachtig is; en dit is het getuigenis, dat God gegeven heeft, dat Hij het leven geschonken heeft, en dat dit leven is in Zijn Zoon, 1 Joh. 5: 11. Wanneer eens een zondaar hiertoe gebracht wordt, dan bereikt God Zijn einde, en verkrijgt Hij al die heerlijkheid die Hij beoogt en derhalve kan er niets meer vereist worden, om zondaren het voordeel dezer uitvinding te doen verkrijgen. Het zou een lichte zaak zijn om aan te tonen, dat al de beschrijvingen van het zaligmakende geloof, die wij in de H. Schriften vinden, hierin eindigen. Nu ga ik over

C. Om bijzonder te onderzoeken, op wat wijze het geloof deze uitvinding goedkeurt; of wat er in dezelve is, dat het goedkeurt. Om dit te beantwoorden, zeggen wij, dat het geloof hetzelfde goedkeurt

1. Als een weg vol van oneindige wijsheid. De veelvuldige wijsheid Gods schijnt met zulk een schitterende luister in het oog van het geloof, dat het de ziel vervult met verwondering over de diepten der wijsheid, die in deze gezegende uitvinding zich vertoont; en welke de in schijn tegenstrijdige aanbelangen der gerechtigheid en barmhartigheid Gods, met de anderen verenigt. De gerechtigheid scheen in

niets minder voldoening te kunnen vinden, dan alleen in de dood van de zondaar, en de barmhartigheid eist, dat hij zou leven. Daarenboven verwondert zich het geloof over deze uitvinding, omdat die deze twee in schijn tegenstrijdige eisen, namelijk de eer en heerlijkheid Gods en onze eigen zaligheid, met de anderen verzoent en verenigt. Deze beide behoorden wij altijd te beogen, en een iegelijk die op een zaligmakende wijze verlicht is, zal zulks ook doen; maar hoe die beide tezamen in dezelfde ziel kon plaats hebben, zulks zou het verstand van engelen noch mensen nooit kunnen uitgevonden hebben; want de heerlijkheid der getrouwheid Gods in Zijn bedreigingen, Zijn gezag, heiligheid en wijsheid in Zijn Wet, schenen met niets minder dan het verderf van de zondaar te kunnen voldaan worden. Derhalve moest Hij in het begeren van de heerlijkheid Gods ook meteen zijn eigen verdoemenis begeerd hebben; en als gevolg in het begeren van zijn eigen zaligheid, ook de ontering Gods. Maar nu toont ons die gezegende uitvinding aan, hoe deze twee niet alleen kunnen verzoend worden, maar ook onafscheidelijk van elkaar verenigd zijn. Gelijk nu het geloof niet alleen de wijsheid Gods in deze uitvinding verder goedkeurt en zich daarover verwondert; zo keurt het geloof die ook goed

2. Als een weg vol van liefde en goedertierenheid; en gevolgtijk als datgene, hetwelk de natuur Gods ten hoogste betamelijk is, omdat Hij zichzelf vertoont liefde te zijn. God is liefde, 1 Joh. 4: S. En de ziel ziet en bemerkt een dierbare gepastheid tussen de natuur van God en tussen Zijn daden. Hierdoor bespeurt zij de liefde Gods, dat Hij Zijn leven gegeven heeft voor Zijn volk; dit is hetgeen de Apostel aanmerkt, Tit. 3:4-7: "Maar wanneer de goedertierenheid Gods onzes Zaligmakers, en Zijn liefde tot de mensen, verschenen is, heeft Hij ons zalig gemaakt, niet uit de werken der rechtvaardigheid, die wij gedaan hadden, maar naar Zijn barmhartigheid, door het bad der wedergeboorte, en vernieuwing des Heilige Geestes. Denwelke Hij over ons rijkelijk heeft uitgegoten door Jezus Christus onze Zaligmaker. Opdat wij gerechtvaardigd zijnde door Zijn genade, erfgenamen zouden worden naar de hoop des eeuwige levens." Aldus beschouwt het geloof deze weg, als een weg vol van goedertierenheid, genade, barmhartigheid en liefde; en heeft daar als zodanig op het hoogste een welgevallen in.

3. Het geloof keurt die goed, als een weg waarin zich de veelvuldige kracht Gods vertoont; omdat die onfeilbaar zijn einde bereikt. Een gekruiste Christus is de Joden wel een ergernis, en de Grieken een dwaasheid: maar voor hen die geloven is Hij de kracht Gods, en de wijsheid Gods, 1 Kor. 1:23, 24. Zij zien daarin meer kracht, sterkte en vermogen, dan enig schepsel met recht zich kan aanmatigen. En derhalve keuren zij die om deze reden goed, als betamende de alvermogende God.

4. Het geloof keurt deze weg goed, omdat daardoor de Wet Gods in al dezelve delen op het hoogste wordt geëerd. De gehoorzaamheid, die de Zoon van God in

Zijn omwandeling op aarde daaraan bewezen heeft, was de hoogste ere die aan dezelve kon geschieden, en in dezelve werd een heerlijk getuigenis van achting voor het gezag Gods, Zijn wijsheid, goedheid en heiligheid, in het samenstellen van die Wet gegeven. Ook werd de verbindende kracht der Wet door Christus' lijden van de straf in Zijn dood niet minder geëerd, dan aan het gebod in de gehoorzaamheid Zijns levens geschiedde.

5. Het geloof beschouwt deze weg als een weg vol vrede, en keurt die als zodanig goed, omdat alle beschuldigingen daardoor weggenomen worden, de Wet heeft niets meer: te eisen. Vordert die volmaakte gehoorzaamheid af; Christus heeft alle gerechtigheid vervuld, en is aldus geworden het einde der Wet tot rechtvaardigheid, een iegelijk die gelooft. Vordert die het lijden der straf; Christus heeft die ook geleden, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood. Aldus heeft Hij de Wet in beide derzelve eisen voldaan. De Heere heeft, door Hem uit de doden op te wekken, verklaard, dat Hij volkomen, zowel wegens het een als het andere, is voldaan; en omdat de Heere rechtvaardigt, zo heeft de consciëntie geen recht meer om beschuldigingen in te brengen tegen de zondaar. Aldus is vrede en troost voor de zondaar, door deze uitvinding, bij uitnemendheid verzorgd; en het geloof keurt die in dit opzicht goed.

6. Het geloof keurt die goed, als een weg vol veiligheid voor arme zondaren. De ziel ziet door het geloof, dat er voorraad is opgelegd tegen al zulke, waarvan zij met reden het kwade te vrezen heeft: en dat die geheel gesteld is in de hand van Een, Die wijsheid heeft om dezelve te rechter tijd uit te delen; en dat die zich ook daartoe verbonden heeft. Het geloof ziet een fontein, die altijd geopend is, om de smart der zonde af te wassen; het ziet, dat er een wapenrusting verzorgd is, tot voorkoming van alle gevaar wegens de kracht der zonde; alsmede dat er sterkte verzorgd is, om die wapenen recht te gebruiken. In een woord, het ziet zo iets, hetwelk genoegzaam is om al deszelfs begeerten te kunnen vervullen; en deze kunnen tot twee gebracht worden, te weten de heerlijkheid Gods en hun eigen zaligheid. Zij ziet, dat voor die beide zulk een goede zorg gedragen is, dat die niet alleen met de andere bestaan kunnen, maar zelfs wat meer is, tezamen verknocht zijn, op zulk een wijze, dat de zaligheid van zondaren niet alleen bestaanbaar is met de heerlijkheid Gods, maar daarenboven hoe groter de zondaar is, hoe groter heerlijkheid God in zijn zaligheid verkrijgt; en om deze reden keurt het hart deze gezegende uitvinding goed, als datgene, hetwelk in het bijzonder voor deszelfs zaligheid is geschikt; achtende het een getrouw woord, en aller aanneming waardig, dat Christus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken, van welke zij de voornaamste is, 1 Tim. 1: 15. Om deze reden houdt de ziel, met vermaak en genoegen deze weg vast, als de enige weg, waarin voor haar eigen zaligheid en voor de ere en heerlijkheid Gods zorg gedragen is. Nu ga ik over

D. Om te onderzoeken, op wat wijze het geloof deszelfs genoeg in, en goedkeuring van deze weg der zaligheid doet blijken. En dit doet zij

1. Door de ziel in haar engten, vrezen en gevaren, zichzelf daarnaar toe te wenden, als tot haar anker. Wanneer de ziel beschuldigd wordt, zo heeft die geen andere toevlucht dan deze. Wanneer de verzoeken de heerlijkheid Gods en de zaligheid der ziel als onbestaanbaar met de anderen vertonen, dan vlucht de ziel daarnaar toe, als derzelve enigste schuilplaats. Wanneer dood en oordeel en deszelfs verschijning voor God, zichzelf voor het oog der ziel vertonen; dan vestigt het zich hier op als op datgene, hetwelk haar in alle derzelve ongelegenheden alleen uitredding geven kan.

2. In de ziel altijd volstandig, alle andere wegen, die aangeboden worden, te doen verwerpen. Daar zijn vele andere wegen, die zich aan de ziel in derzelve engten ter uitredding aanbieden; gelijk daar zijn uitspanningen om het gemoed af te trekken, plichten om de consciëntie te stillen, beloften van verbetering voor het toekomstige; doch het geloof verwerpt die alle als ongenoegzaam; en wil zich naar dezelve om uitredding te verkrijgen, niet wenden.

3. Wanneer te eniger tijd door de kracht der verzoeking, de ziel iets aan zichzelf heeft toegeschreven, ter vermindering van de heerlijkheid der genade in deze uitvinding vertoond, dan zal het geloof deszelfs vergenoeging in deze weg ontdekken, door des ziels ongenoegen over zichzelf, in het niet geloven van deze gezegende uitvinding te openbaren:

4. De ziel ontdekt haar goedkeuring van deze weg, door die hoge voldoening en dat vermaak, hetwelk zij in haar gelijkvormigheid met denzelven ondervindt. Wanneer het geloof de ziel brengt in de rechte bevatting dezer uitvinding, zodat zij berust in deze weg, schaamte over zichzelf heeft, en alles aan de Heere toeschrijft; dan vervult het de ziel met verkwikkelijke zoetigheden, en vergenoeging. Wanneer de ziel derzelve gelijkvormigheid met deze weg ziet, dan doet zij die beminnelijk voor haar zijn.

5. Het geloof ontdekt deszelfs goedkeuring van deze weg, doordien het zal weigeren dezelve te verlaten. Soms kan de ziel, door de kracht der verzoeking op het hoogste bevreesd zijn, dat zij aan deze gezegende uitvinding niet zal kunnen vasthouden; maar hier wil zij niet van afstaan, dat dit een weg is, die genoegzaam in staat is om haar in het bijzonder te zaligen, wanneer zij zichzelf maar daartoe kon brengen, om het daar op te wagen; daarom wil zij het gewicht van haar zaligheid op deze weg en op geen anderen grondvesten; en de twijfelingen, die in zo een ziel ontstaan, zijn niet wegens de genoegzaamheid van deze weg, maar wegens haar aandeel in dezelve.

II. Maar dit kenteken voorbijgaande, zo zal ik een tweede voorstellen. *Waar het zaligmakende geloof is, daar zal het zich ontdekken door de gelovigen de gehele Wet Gods te doen goedkeuren, als zijnde niet alleen heilig, rechtvaardig en geestelijk, maar ook goed.*

Een die vervreemd is van het geloof der uitverkorenen van God, kan wel enige der Goddelijke geboden goedkeuren. Een matig mens kan op het hoogste het gebod, dat de dronkenschap verbiedt, verheffen; een gierigaard kan de wet, die verkwisting verbiedt, goedkeuren; in een woord, een iegelijk kan zulke geboden, die niet tegen zijn bijzondere zonden aanlopen, goedkeuren. Maar een gelovige keurt de gehele openbaring van de wil van god aangaande des mensen heiligheid en gehoorzaamheid, goed.

Een ongelovige kan bewogen worden toe te stemmen, dat de Wet geestelijk, rechtvaardig en heilig is; maar nooit kan hij noch wil hij daartoe gebracht worden, dezelve in zijn praktijk als goed te erkennen; daar blijft hij voor staan. Het is het geloof alleen, dat zeggen kan: Zijn geboden en zijn niet zwaar, 1 Joh. 5:3. Want het bedenken des vleses onderwerpt zich der Wet Gods niet; want het en kan ook niet, Rom. 8: 7. Het licht der natuur kan de mens verplichten te oordelen, dat zulke en zulke zaken wettig of onwettig, rechtvaardig of onrechtvaardig zijn; maar de onvernieuwde wil kan nooit bewogen worden om zich te buigen onder de Wet Gods, als zijnde goed; al wat zij ook omtrent sommige geboden Gods mogen doen, zo kunnen zij echter nooit daartoe komen, dat zij een gelijkmatige achting voor die alle hebben; want een onvernieuwd gemoed onderwerpt zich der Wet Gods niet, want het en kan ook niet. Het is het geloof, dat Christus als Koning aanneemt, en aldus de ziel aan al Zijn wetten onderwerpt; het neemt Hem aan als de Koning van Salem, de Koning des vredes, Een die al Zijn wetten zo geschikt heeft, dat zij alle samenlopen om het grote einde der regering, de vrede Zijner onderdanen te bevorderen. En dit verbindt de ziel om de Wet des Heeren te beminnen, en zich daarin te vermaken; hoe lief heb ik Uw Wet, zegt de Psalmist, zij is mijn betrachtting de gehele dag, Psalm 119:97. De lust eens rechtvaardigen is in des Heeren Wet, Psalm 1: 2. En het is alleen de rechtvaardige, die zijn lust kan hebben in des Heeren Wet; want indien wij bepaaldelijk spreken, zo kan een goddeloze en ongelovige in geen van Gods Wetten lust hebben, of die goedkeuren. Weliswaar soms kan, gelijk wij reeds gezegd hebben, een onvernieuwd mens met lust sommige der geboden Gods gehoorzamen; maar hij heeft voor dezelve als zodanig geen achting. Het is eerder de zaak die geboden wordt, dan het gebod zelf, hetwelk hem behaagt; het is niet de overeenkomst der zaak met de. Goddelijke wil, maar zijn eigen geneigdheid, die zijn goedkeuring veroorzaakt.

Wat zegt u nu van dit kenteken? Kunt u zeggen, dat u het goedkeurt, en met blijmoedigheid de gehele openbaring van Gods wil met opzicht op de heiligheid en gehoorzaamheid, die Hij van ons in Zijn heilig Woord afvordert, toestemt? De zodanigen, die aldus waarlijk de Wet Gods goedkeuren, kunnen mogelijk

deswegen bekommerd zijn; terwijl anderen, die vervreemd zijn van het leven Gods, vrijmoedig zulks zich zullen aanmatigen. Tot deze vermetele aanmatigers zal ik alleen zeggen, dat indien zij zichzelf moedwillig willen bedriegen, zij te eniger tijd de smarten hunner dwaasheid zullen dragen; en indien zij deze hun misvattingen blijven vasthouden, dan zal het in een andere, een onherstelbare smart, eindigen; het zal hen in de hel doen neerstorten, in plaats van hen naar de hemel te doen gaan. Aangaande de zodanigen, die niet recht weten of zij aldus des Heeren Wet goedkeuren of niet; ik zal trachten hen te hulp te komen, door aan hen voor te stellen enige van de gewone wegen, waardoor de ziel gewoonlijk uitdrukt en te kennen geeft, haar goedkeuring van die alleszinse gehoorzaamheid en heiligheid, die de Heere van ons afvordert; en dat zelfs wanneer die op het laagste is, met opzicht op deszelfs kracht en troost.

1. De gelovige ziel beschouwt de verandering van haar natuur en haar vernieuwing, ter gelijkvormigheid met de Wet Gods, met onuitsprekelijke vergenoeging. Niemand, die iets van het Evangelie kent zal hieraan twijfelen, dat alle gelovigen vernieuwd en veranderd worden, wedergeboren uit water en geest, vernieuwd naar het beeld Gods, zijnde in Christus Jezus geschapen tot goede werken, Eféze 2: 10. Daarenboven vooronderstel. ik ook, dat al degenen, die deze verandering, sedert zij tot jaren gekomen zijn, ondergaan hebben, enigermate daar bewustheid van hebben. Ik zeg niet, dat een iegelijk even onderscheidenlijk al de lineamenten en trekken van het nieuwe schepsel, elke bijzondere Wet., geschreven in zijn hart, kan zien, of zelfs, dat een iegelijk zoveel van deze verandering kan bespeuren, of deszelfs vernieuwing in zoverre kennen, dat hij daardoor verzekerd is, dat hij een nieuw schepsel is, geschapen in Christus Jezus tot goede werken; maar weinigen, indien enige van de gemelde personen zullen er gevonden worden, die niet kunnen zeggen, en niet weten, dat er eens een tijd was, dat zij geen behagen hadden in heiligheid of in de Wet Gods, maar integendeel een afkeer van gelijkvormigheid met dezelve; maar nu, indien zij al niet meer zien, zo zien zij echter in zich een begeerte om alleszins heilig te zijn, en dat zij daar geen tegenzin in hebben; dusverre zien en kennen zij. Nu, deze verandering is aan de gelovige ziel enigermate voldoende; zij ziet daarop terug met vermaak, en ontdekt daardoor deszelfs liefde, voor de openbaring van de wil van God tot heiligheid.

2. De gelovige ziel ontdekt haar welgevallen in de Wet Gods, door de bewegingen, die zij in zichzelf omtrent die Wet vindt te voeden en aan te kweken. In de vernieuwing onzer naturen, worden wij der Goddelijke natuur deelachtig; wij ontvangen een grondbeginsel van leven, een nieuw hart in ons binnenste; en dit ofschoon het niet altijd zichtbaar is, zo is het echter altijd werkzaam, deszelfs kracht oefenende in bewegingen en neigingen tot de Wet Gods, en gehoorzaamheid aan dezelve. Het kan niet anders zijn, of elke gelovige moet deze zaken in zichzelf bevinden, wanneer hij maar zorgvuldig opmerkt. Nu, de gelovige ziel voedt en kweekt die aan, en vindt een bijzonder vermaak daarin,

en heeft rust en vrede wanneer zij also doet: Allen die Uw wet beminnen, hebben grote vrede, Psalm 119:165, daar hij integendeel, wanneer hij anders handelt geen vrede heeft.

3. Zij ontvangt een bijzondere vergenoeging door zodanige daden van genoegzaamheid, als die in zich een goede mate van gelijkvormigheid met de Wet Gods vervatten. Wanneer een gelovige levendigheid, geestelijkheid, en aandoening, gepaard met zelfverloochening en afhankelijkheid van de Heere Jezus Christus, ter aanneming van enige plicht of daad der gehoorzaamheid verkrijgt, zo is zij daarom vergenoegd; en hierin ontdekt hij een grote liefde tot de Wet, zo met opzicht op de stof als wijze der plichtsbetrachting.

4. Een gelovige zal zijn vermaak in de Wet des Heeren vertonen, door dat aangename welbehagen en die vergenoeging, welke hij enigermate vindt in die heiligheid, die anderen verkregen hebben. Een gelovige beschouwt de heiligheid, die door de Wet vereist en uitgedrukt wordt in het leven van zijn medegelovige, en heeft daar in grote mate behagen in; en hoe meer van dezelve in de wandel en het levensgedrag van iemand wordt uitgedrukt, hoe groter achting het ons leren zal voor hem te hebben. Het doet hen de zodanigen, die iets van dit beeld Gods hebben als uitmuntende en gelukzalige mensen aanzien. Wanneer een gelovige zijn eigen gelijkvormigheid met de Wet niet kan zien, zo is het hem echter tot blijdschap, die in anderen te beschouwen en hij acht de zodanigen als de heerlijke der aarde. Wanneer hij zulk een werkzaam hart niet kan bekomen als hij wel wenste, zo zal hij echter de zodanigen, in welker hart de gebaande wegen zijn, gelukzalig achten. Dit is een klaar bewijs, dat een gelovige behagen en vermaak heeft in de openbaring van de wil van god, aangaande des mensen heiligheid, wanneer hij vermaak scheidt in deszelfs afbeeldsel, hetzij hij het in zichzelf of in anderen bespeurt.

5. Een gelovige ontdekt zijn lust in des Heeren wet, die heiligheid gebiedt, wanneer hij het minste mishagen daaromtrent niet wil voeden, zelfs als hij onder de grootste aanzoeken daartoe gebracht wordt. Wanneer hij onder bevatting geraakt, dat hij zal omkomen, wegens zijn gebrek aan een rechte onderwerping aan de Wet Gods; zo zal hij wel een mishagen tegen zichzelf hebben, maar niet tegen het gebod, Rom. 7: 10-12: Het gebod dat ten leven was, hetzelfde is mij ten dood bevonden: maar de wet is heilig, en het gebod is heilig, rechtvaardig en goed. Hoe het ook met mij gesteld is, wat ook van mij mag geworden, ofschoon ik zou sterven en vergaan, de wet is echter goed. Ofschoon de ziel onder het geleide van het geloof niet tot een volkomen onderwerping aan de wil van God kan geraken, zo heeft zij echter geen mishagen in dezelve; alhoewel de wet plichten, strijdig met hun natuurlijke geneigdheden gebiedt, die gepaard gaan met grote moeilijkheden en strijdig zijn met wereldse belangen, zelfs de zodanigen die hen voor grote gevaren bloot stellen; zo wil zij echter geen mishagen, tegen een enige zaak in deze goede wet vervat, voeden, of in dezelve

enige verandering of vermindering begeren; zij wil hun eigen zelfsheid veranderd en gebracht hebben tot een onderwerping aan de wil van God; maar nooit zal zij enige verandering in de wet Gods verkiezen; zij mag soms enige verandering, in de bestelling van Gods voorzienigheid omtrent hun aanbelang, begeren; maar aangaande de geboden met opzicht op onze heiligheid en gehoorzaamheid, zo wil zij noch wenst zij geen verandering in dezelve te hebben; dit nu is een zeker bewijs van deszelfs hoge achting voor de wet Gods.

6. De ziel, onder het geleide van het geloof, zal haar vergenoeging omtrent de wet Gods ontdekken, door het mishagen dat zij bij elke gelegenheid aan zichzelf heeft. Wanneer er enige nieuwe ontdekking wegens haar gebrek van gelijkvormigheid met dezelve, in enig aanmerkelijk geval zich voordoet: zij zal zodra niet vernemen dat zij in gelijkvormigheid met de wet is te kort gekomen, of in enig aanmerkelijk geval van dezelve is afgedwaald, of zij wordt met zelfverfoeiing vervuld. Zij wil met heiligheid bekleed zijn, en heeft daar een welgevallen in; en derhalve, wanneer zij zichzelf zonder enige grote mate daarvan te hebben beschouwd, zo kan zij daarom niet tevreden zijn.

7. Het geloof ontdekt haar goedkeuring van de wet, door de ziel met begeerten en verlangen naar gelijkvormigheid met dezelve te vervullen; zij legt dat gebed van de psalmist in de mond der ziel: Och dat mijn wegen gericht werden om Uw inzettingen te bewaren, Psalm 119: 5. Deze Psalm is vol van zulke begeerten, die als zo vele doorslaande bewijzen van het geloof van deze liefelijke harpzingers Israëls zijn.

8. Om te besluiten, de ziel onder het geleide van het geloof, vertoont deszelfs goedkeuring van, en vergenoegen met de gehele openbaring van de wil van god, aangaande die heiligheid die Hij van de mens afvordert, door te weigeren met enige toestand voldaan te zijn, zolang haar een volkomen gelijkvormigheid met dezelve ontbreekt. Zegt tot zo een ziel, dat God met haar verzoend is; ja ofschoon de Heere zelf aan de ziel eens gelovige bekend maakte, dat Hij met hem verzoend was, dat Hij al zijn zonden vergeven heeft, dat Hij hem in de hemel zal brengen, ja dat het in de macht van duivelen noch mensen niet zal zijn, om hem daar buiten te houden; zo zal hem echter dit alles niet kunnen voldoen, zolang hij geen volkomen gelijkvormigheid met de wet Gods verkrijgt. De gelovige zegt, als Haman in een ander geval deed, Esther 5: 13: Dit alles baat mij niet, zo lange tijd als ik Mordechaï zie; zolang ik enige zonde zie, kan mij niets volkomen vergenoegen; maar ik zal verzadigd worden met Uw beeld als ik zal opwaken, Psalm 17: 15. O! zegt een gelovige ziel, ik zal nooit vergenoegd kunnen zijn, totdat ik U gelijkvormig ben geworden. Nu, indien u kunt zeggen dat u dus de gehele openbaring van de wil van God, met opzicht op de plichten goedkeurt, dan hebt u het geloof; maar indien niet, dan mist gij hetzelfde. Nu gaan wij over tot een

III. Kenteken, waaruit u kunt weten, of gij het geloof hebt, of niet. Hetzelve is genomen uit het uitdrukkelijk getuigenis van de apostel Petrus: U dan die gij gelooft is Hij dierbaar, 1 Petrus 11: 7. Alwaar het geloof is, verhoogt hetzelve Christus, en stelt Hem op de troon, beide in het hart en in de geneigdheden. Nu, hoe is het met u gesteld, is Christus dierbaar?

- (a) Zijn uw gedachten veel omtrent Hem werkzaam? Ik meen met ernst en bedaardheid: ik vrees dat maar weinigen onder u hetzelve doen; en dit is een zeker bewijs dat u geen ware hoogachting van, of oprechte liefde tot Hem hebt.
- (b) Neemt gij de moeite wel om Hem de achting, en genegenheid van anderen aan te prijzen, bijzonder aan diegenen die gij het meeste liefhebt? Wat antwoordt gij hierop? Ouders, kinderen, mannen en vrouwen? draagt gij wel zorg om Christus aan elkaar aan te prijzen?
- (c) Waardeert gij de gelegenheden om Christus te zien, en nauwkeuriger kennis van Hem te bekomen? Waardeert gij de middelen Zijner instellingen wel, om ontdekkingen van Hem te verkrijgen?
- (d) Kunnen de, blote instellingen zonder Zijn tegenwoordigheid u wel vergenoegen? Kunt u deze dag uit dit huis Gods zo vervreemd van Christus, als gij gekomen bent, heen gaan, en echter wel vergenoegd en tevreden zijn? Dan moet ik u zeggen dat u het geloof nog mist.
- (e) Kunt u onbeschroomd van alles, dat in vergelijking met Christus komt, afstaan? Wanneer u de wereld of Christus moet verliezen, of de wereld of Christus mishagen, welke van die twee verkiest gij dan?
- (f) Kunnen andere dingen, die buiten Christus zijn, u vergenoegen? Indien ja, dan is noch kan hij niet waarlijk gezegd worden u dierbaar te zijn.

Andere kentekenen van het geloof zal ik nu voorbijgaan, en zal degene die ik u nu voorgesteld heb tot deze drie vragen brengen, welke ik de vrijheid neem om die met ernst aan uw gemoederen af te vragen.

- (1) Bent u tevreden met de Heere Jezus Christus, en berust gij in Hem met vergenoeging? Ziet u enige beminnelijkheid in Zijn persoon, of is Hij voor u als een die geen gedaante noch heerlijkheid heeft?
- (2) Verzaakt gij uw eigen wijsheid, gerechtigheid en sterkte, en waagt gij het alles op Zijn wijsheid, gerechtigheid en kracht?
- (3) Hebt u genoeg in Zijn juk? Geloofst gij waarlijk dat Zijn juk zacht, en Zijn last licht is? Indien gij dan kunt betuigen, dat u de persoon van Christus met vergenoeging hebt beschouwd, dat u tevreden bent met de voorraad die Hij tot uw zaligheid heeft verzorgd, als mee met Zijn juk; dan durf ik ook in Christus' naam u verzekeren, dat u gelovigen bent.

Ik zal nu deze gebruikmaking besluiten, met een kort woord tot verscheiden soorten van mensen onder u te spreken. Wij hebben nu enige merktekenen, waardoor gij u zelf kunt kennen, aan u voorgesteld; laat mij derhalve toe, om met ernst, als in de tegenwoordigheid Gods, u af te vragen, of gij ook deze

kentekenen op u zelf hebt toegepast, opdat u mag weten wat uw staat en toestand is, of gij gelooft, of niet? Ik hoop, dat sommigen uwer gemoedelijk daaromtrent gehandeld hebben, uit een ware begeerte om in deze grote zaak zeker te zijn; doch ik vrees ook, dat anderen de moeite niet genomen hebben, om wegens deze zaak voldoening te verkrijgen; hetzij uit zorgeloosheid, of uit vrees, dat mogelijk de uitslag dezer beproeving tot haar ontrusting zou zijn, of uit een ijdele verbeelding dat zulks niet nodig was.

Tot de laatste soort zeg ik,

- (a) Is het de pijn niet waardig om te weten of gij in de Heere Jezus Christus gelooft of niet? Is het u dan onverschillig of gij gezaligd, of verdoemd zult worden; of gij de hemel of de hel tot uw deel zult krijgen?
- (b) Hebt u geen achtiging voor het gebod Gods, hetwelk u gebiedt u zelf te onderzoeken en te beproeven, hetwelk u vermaant u te benaarstigen om uw roeping en verkiezing vast te maken?
- (c) Ofschoon gij bevreesd bent om het ergste te weten, en u zelf met nog zo veel listigheid poogt te bedekken, zo zult gij echter ten laatste genoodzaakt worden, te kennen wat uw toestand is.
- (d) Uw toestand als de ergste al eens voorondersteld zijnde, zal de kennis daarvan, nu of hiernamaals, wanneer er geen hulpmiddel meer is voor u, het aller ongenoegelijkste en verschrikkelijkste zijn.
- (e) Bent u zo zeker dat u geen beproeving nodig hebt? Hebben ook anderen niet gedacht dat zij gelovigen waren, die echter bedrogen zijn uitgekomen?
- (f) Uw zorgeloosheid en verzuim van u zelf te beproeven, is een genoegzaam bewijs, en toont klaar aan dat u geen oprechte, maar ongelovige bent; en derhalve zullen wij u onder dezelve stellen; de gelovigen beproeven niet alleen zichzelf. maar wat meer is, stellen hen voor de Heere, opdat Hij zelf hen beproeven mag. Psalm 139: 23: "Doorgrondt mij, o God, en kent mij hart; beproeft mij, en kent mijn gedachten."

Wat aangaat de zodanigen die de moeite genomen hebben om deze zaken op zichzelf toe te passen, die zal ik alleen deze vraag voorstellen: *Gelooft gij in de Heere Jezus, of niet?* Wij kunnen u allen in drie soorten verdelen.

1. Sommigen uwer zijn zichtbaar ongelovigen; en uw zonden zijn als 't ware met zulke duidelijke letteren geschreven, alsof het met een straal der zon was.
2. Sommigen hebben getracht zichzelf te onderzoeken, maar kunnen nauwelijks bepalen, of zij geloof hebben, of niet.
3. Een ander soort is er die zeggen kunnen, dat zij in de Heere Jezus Christus geloven.

Ik zal kort tot een iegelijk behorende tot deze drie soorten spreken, en dan deze verhandeling besluiten. Vooreerst, ik zal mij tot de ongelovigen, die ik vrees dat het grootste aantal in deze gehoorplaats zullen uitmaken, vervoegen. Tot deze soort behoren niet alleen openbare goddelozen, zweerders, dronkaards, leugenaars, hoereerders, overspelers en ontheiligers van de dag des Heeren; maar daarenboven, alle grove onkundige zondaren, allen die in eigen gerechtigheid berusten, alle verzuimers van verborgen, bijzondere, en openbare plichten; en in een woord, alle de zodanigen, die de weg Gods ter zaliging van zondaren, noch Zijn wet, niet goed keuren, en aan welke Christus niet dierbaar is. Ik zal zo kort als mogelijk is een woord tot u spreken, zo wegens uw zonden, als uw gevaar en plicht.

A. Ik begin met uw zonde. Ik zal nu niet blijven staan om van de natuur des ongelooft in het gemeen te spreken; maar ik zal alleen enige verzwareingen, die in uw zonden zijn, opnoemen. Wanneer iemand beschuldigd wordt van moord, overspel, bloedschande, of dergelijke dingen, zo is zijn naam aanstonds hatelijk, en een ieder beschouwt zo een, en dat terecht, als een wangedrocht; en echter gaat uw zonde nog een trap hoger dan enige van deze, ja dan die alle samen, zij heeft niet haar gelijke; wanneer u die in 't ruwe beschouwt, dan vertoont zij zich klein, derhalve zullen wij die in deszelfs bijzondere delen beschouwen, en u met opzicht op uw schuld bepalen.

a. Is het voor u een geringe zaak, o ongelovige, het gezag Gods te vertreden en het in de duidelijkste vertoning te verachten; want de Heere heeft een bijzonder bewijs van Zijn gezag aan het gebod, om in de Heere Jezus te geloven, vast gehecht, 1 Joh. 3: 23: En dit is Zijn gebod, dat wij geloven in de Naam Zijns Zoons Jezus Christus. En kan niets minder u vergenoegen dan dat gebod, waar de Heere Zijn hoogste achting voor betoont, te bestrijden?

b. Is het een geringe zaak voor u, o ongelovige, de God der waarheid van leugen te beschuldigen? En dit nochtans doet uw zonde: 1 Joh. 5: 10: Die God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt, dewijl hij niet gelooft en heeft het getuigenis, dat God getuigd heeft van Zijn Zoon. Ja, gij verzegelt deze afschuwelijke onwaarheid, dat de God der waarheid een Leugenaar is; want gelijk degene die gelooft, de waarachtigheid Gods verzegelt, zo maakt een ongelovige God tot een leugenaar, en hangt daar zijn zegel aan.

c. U schrijft dwaasheid toe aan de alleen wijze God, en dat in het duidelijkste voorbeeld Zijner wijsheid. Al de schatten der wijsheid zijn aan deze uitvinding ten koste gelegd; hierin is de veelvuldige wijsheid Gods, een wijsheid bestaande in verborgenheid, die de verbazing der engelen en de verwondering der wereld is. Is het dan bij u zulk een lichte zaak God van dwaasheid te beschuldigen, gelijk gij doet? Het ongelooft noemt die dwaasheid, in het afgetrokkene beschouwd, terwijl het geloof deze uitvinding wijsheid, ja een meesterstuk der wijsheid noemt.

d. U beschuldigt God wegens gebrek aan goedheid, en verwerpt, ja vertreedt Zijn liefde, barmhartigheid, genade, en goedertierenheid. Dit is een spiegel waarin al deze dingen kunnen gezien worden. Hierin vertoont zich de liefde, goedertierenheid en barmhartigheid Gods. Dit is Zijn naam, waarmee Hij wil bekend zijn: Heere, Heere God, barmhartig en genadig; dit is Zijn dierbaar aanschijn, hetwelk Hij aan ons in het Evangelie heeft ontdekt. Het ongelooft verbreekt deze spiegel, waarin de goedertierenheid Gods gezien kan worden; bevlekt deze Zijn naam, die de Heere hoogschat; doet Hem smaadheid aan als in het aangezicht; en veracht de ontdekkingen die de Heere van zichzelf geeft. In een woord, het maakt in deze zaak zelfs een toeleg op het leven Gods, het poogt Zijn schatkamer te beroven, en het allerdierbaarste kroonjuweel van de hemel, die heerlijkheid, die Hij aan geen ander geven wil, ja die Hem zo waardig is als Zijn eigen leven, weg te nemen. De gelovige geeft Gode ere, gelijk Abraham deed, Rom. 4:20, maar de ongelovige ontnemt Hem die, zoveel hem mogelijk is.

e. U allen, die ongelovigen bent, gij noemt Christus een vervloeking, niettegenstaande God Hem gezegend heeft, en al de uitverkorenen in Hem gezegend zijn; ja welke van al de heilige engelen en geesten der volmaakt rechtvaardigen hier boven eeuwig lof en heerlijkheid wordt toegebracht. Was het niet genoeg, dat onze Heere, gedurende Zijn omwandeling op aarde, deze smaad van Zijn onnatuurlijke landgenoten heeft ondergaan, dat u tot hun goddeloosheid nog moet toedoen? Mogelijk zult gij denken, deze beschuldiging te kunnen ontgaan, maar deze poging is geheel ijdel, en kan nooit geschieden; want alwaar Christus verkondigd wordt, daar zegt een iegelijk, of dat Jezus de Heere is, of noemt Hem op zijn best in de praktijk een vervloeking, en verwerpt Hem als een groten bedrieger. En wat dunkt u, is dit nu een geringe zonde, de Heere der heerlijkheid aldus te behandelen?

f. En of dit niet genoeg ware, gij bevlekt ook uw handen met het bloed Gods, uzelf wederom de Zoon van God kruisigende, en de vervloekte goddeloosheid der Joden eigenende, en goedkeurende door uw daden, als de uw. Geloof het niet om mijn woord, maar om het getuigenis van Gods Woord, dat degenen, die Christus nooit in hel, vlees gezien hebben, zich echter aan het kruisigen van Hem kunnen schuldig maken. Wij hebben geen reden om van de meesten dergenen, die met deze schuld door de Apostel (Hebr. 6:6) bezwaard worden, te denken, dat zij ooit Christus in het vlees hebben gezien.

g. Maar is dit alles nog niet genoeg? Heeft de Zoon van God nog niet genoeg van u geleden, wanneer u Hem behandelt als een vervloekten bedrieger, en door uw daden met de boze Joden uitroept: Kruist Hem, kruist Hem, deze mens is niet waardig, dat Hij leeft? Maar moest er nog een verder blijk van bitterheid tegen het Lam Gods zijn? Ja nog meer, want elke ongelovige vertreedt het bloed des Zoons Gods. 't Is niet genoeg, dat Christus gehaat, en door uw daden als een

bedrieger gesmaad wordt, maar gij moet Hem daarenboven nog kruisigen. En alsof uw smaad met Zijn dood niet kon eindigen, zo vertreedt gij als het ware, Zijn bloed nog met voeten. U hebt reeds met uw daden Christus verworpen; daar ontbreekt maar Één stap aan, om u in te wikkelen in de schuld dergenen, van welke de Apostel zegt, Hebr. 10: 29, dat zij de Zoon van God vertreden, en het bloed des Testaments onrein geacht hebben. Alle ongeloof vervat iets hiervan in zich.

h. En opdat er niets aan zou ontbreken om uw schuld te vermeerderen, dit alles geschiedt onder voorwending van vriendschap; gij roept: *Wees gegroet Rabbi*; en dan kruisigt gij Hem, gij verraadt de Zoon des mensen met een kus. U draagt Zijn livrei, eet Zijn brood, noemt Hem Meester, en echter verheft gij uw verzenen tegen Hem; een misdaad die zijn wedergade niet heeft, dan alleen in Judas; de Joden belijden van zichzelf, dat zij Zijn vijanden waren, ziet Hebr. 10:19.

i. Opdat de gehele Drie-eenheid haar deel zou hebben in uw vervloekten tegenstand tegen dezelve, zo doet gij de Geest Gods smaadheid aan. Wat groter verachting van de Geest Gods kan er toch zijn, dan Zijn Getuigenis te verachten, Zijn twisting te weerstaan, en Hem daardoor te bedroeven? En dit heeft een iegelijk uwer reeds tijden lang gedaan.

k. U verklaart de bediening van het evangelie nutteloos te zin. U noemt niet alleen leraren, maar ook allen die voor Christus uitkomen dwazen. U rechtvaardigt hun vervolgers en bespot beiden God en mensen door uw betuigde aankleving aan de Naam van Christus en belijdenis van de Godsdienst. In Één woord, gij verwerpt Christus, weerstaat Zijn Geest en mishandelt Zijn gezanten.

B. Dusverre hebben wij kort uw zonden aan u voorgesteld, nu zal ik met dezelfde korthed uw gevaar aan u vertonen. O ongelovigen! gij zit gerust en vreest geen kwaad, gij belooft uzelf mogelijk vrede, gij hebt met die dwaas, in het Evangelie vermeld, al lang geleden een lied der rust voor uzelf gezongen, zeggende: Ziel, neem uw rust. Het zou goed voor u wezen, kon gij altijd daar zo van oordelen. Maar gedenkt er aan, dat zal niet altoos zijn; ik verzeker u, uw gevaar gaat alle bevassing te boven, hoe gerust gij ook mag zijn. En opdat ik u, indien mogelijk, mocht doen ontwaken, zo zal ik u kort voorstellen, wat het is, waar gij in gevaar van bent; en dan aantonen, waarin uw gevaar bestaat. En indien gij na een rechtmatige overweging van deze twee zaken, het de moeite niet waardig acht, om voor uw eigen veiligheid te zorgen, slaapt dan maar voort.

Indien gij vraagt, wat u te vrezen hebt? Ik zal u daar een korte opening van geven, genomen uit vier Schriftuurlijke uitdrukkingen.

a. Het is verdoemenis, die gij te vrezen hebt. Die geloofd zal hebben, zal zalig worden; maar die niet en zal gelood hebben, zal verdoemd worden, zegt des

Heeren Woord, Matth. 16:16. Verdoemenis, ofschoon door sommigen bespot, is echter een zeer nadrukkelijke en gewichtige zaak. Een sententie, uitgesproken door de groten Rechter voor zo een plechtige vergadering van engelen en mensen, waardoor arme zondaren, door een onherroepelijk vonnis en een onveranderlijk bestel naar de hel verwezen worden, is zeker geen lichte zaak.

b. Het is toorn, die de ongelovige te vrezen heeft, en in welks gevaar hij is. Die niet gelooft, is reeds veroordeeld; en de toorn Gods blijft op hem, Joh. 3:18 en 36. En wie kent de sterkte van Gods toorn? Psalm 90: 11. Wie kan de gramschap van een vertoornd God verdragen? Het oogmerk dezer uitdrukking is om de gestrengheid van het vonnis aan te tonen. Het is ontleend aan mensen, die ofschoon zij soms bedaard en zonder enige gramschap kunnen straffen, echter, wanneer zij toornig zijn, met groter strengheid handelen, als zij niet onder de invloed zijn van enige verzachtende overwegingen, die hen soms de handen als het ware binden. Een toornig mens beoogt niet, gelijk een ander doet, het goede van degene die hij straft, maar zijn verderf. Alzo is het ook met de Heere, die wanneer Hij voorneemt onboetvaardige zondaren te verderven, gezegd wordt in toorn met hen te handelen, 2 Thess. 1: 8, 9.

c. Het is verderf, dit blijkt uit de uitkomst. Die God niet vrezen, Hem niet kennen, en de Evangelie ongehoorzaam zijn, zullen tot straf lijden het eeuwige verderf, 2 Thess. 1: 9. Verwoesting of het verderf is de straf der ongelovigen; hun hoop op het toekomstige, zowel als hun tegenwoordige genietingen worden ganselijk verdorven, en dat met een eeuwig verderf.

d. Het wordt straf genoemd. En dit geeft de natuur van hetgeen waar gij in gevaar van bent, te kennen. Het is een straf, en wel een zware straf, evenredig met uw misdaad. De liefde Gods, hoe groot die ook is, wordt door het verwerpen van de aanbidding van het evangelie ter zaliging van zondaren veracht; namelijk de liefde des Vaders, die zo hoog geprezen wordt in het geven van Zijn Zoon; en de liefde des Zoons, die zo uitnemend heerlijk is, omdat Hij daardoor zichzelf heeft overgegeven. Deze straf zal overeenkomstig zijn de waardij van dat bloed, hetwelk vertreden is. Indien nu zo groot een schuld als de prijs van het bloed Gods u wordt toegerekend, gij zult die niet licht kunnen betalen; dezelve zal groot zijn overeenkomstig de middelen, die gij genoten hebt, waardoor gij een aandeel kon verkregen hebben onder de uitverkorenen Gods, indien gij dezelve op een gepaste wijze had gebruikt. Eindelijk, deszelfs grootheid zal evenredig aan de verachting van die zaligheid zijn, welker grootheid wij tevoren enigszins breedvoerig hebben verhandeld. Want indien het woord door de engelen gesproken vast is geweest, en alle overtreding en gehoorzaamheid rechtvaardige vergelding ontvangen heeft: Hoe zullen wij ontvliesen, indien wij op zo grote zaligheid geen acht nemen? Die begonnen zijnde verkondigd te worden door de Heere, aan ons bevestigd is geworden van degenen die Hem gehoord hebben, Hebr. 2: 29 3. Als iemand de Wet van Mozes heeft teniet gedaan, die sterft

zonder barmhartigheid onder twee of drie getuigen: hoe veel te zwaarder straf meent gij zal hen waardig geacht worden, die de Zoon van God vertreden heeft, en het Bloed des Testaments onrein geacht heeft, daardoor hij geheiligd was, en de Geest der genade smaadheden heeft aangedaan? Want wij kennen Hem, Die gezegd heeft, Mijn is de wraak, Ik zal het vergelden. spreekt de Heere, Hebr. 10:28-30.

"Maar, zult u zeggen, "waarin is ons gevaar, van al deze kwaden, waar gij van spreekt, gelegen?"

Ik antwoord: gij bent zeker in zeer groot gevaar; want

1. De natuur Gods maakt uw straf noodzakelijk. De zonde, ja, elke zonde is die gruwelijke zaak, die God haat, Jeremia 44: 4, doch bij uitnemendheid het ongeloof, hetwelk om redenen tevoren gemeld, iets boven andere zonden in zich vervat.
2. De Heere heeft de ongelovigen met toorn, verdoemenis, verderf en straf bedreigd; en wanneer Hij eens bedreigt, dan zijn al Zijn eigenschappen ter uitvoering verbonden. Zou Hij het zeggen, en niet doen? Jesaja 46 vers 1.
3. Hij heeft anderen zonder onderscheid gestraft. En is dit geen bewijs genoeg van de mate die gij te verwachten hebt? De lichamen der Israëlieten zijn in de woestijn gevallen door ongeloof.

(d) Daar is geen mogelijk hulpmiddel voor uw zonden; omdat de zodanigen, die Christus versmaden, het enige hulpmiddel verwerpen. Want zo wij willens zondigen, nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben, zo en blijft daar geen slachtoffer meer over voor de zonde; maar een schrikkelijke verwachting des oordeels, en hitte des vuurs, dat de tegenstanders zal verslinden, Hebr. 10: 26, 27.

(e) Om alles zeker te maken zo heeft God zich met ede om u te straffen verbonden, Hebr. 3:18: En welke heeft Hij gezworen, dat zij in Zijn rust niet en zouden ingaan, dan de geen die niet geloofd hadden? Indien de tijd ons toeliet deze zaken breedvoerig te verhandelen, zo zouden wij licht uw gevaar klaar kunnen aantonen.

C. Hebbende reeds uw zonden, en groot gevaar aan u vertoond, zo zal ik nu, hetgeen ik nog verder te zeggen had, besluiten met kort uw plicht u voor te dragen. De inhoud daarvan is begrepen in de woorden, van onze tekst, Geloof in de Heere Jezus Christus. Aler wij nu deze plicht bij u aandringen, zo moeten wij u te kennen geven, dat wij niet in onze eigen naam tot u komen, om met u wegens deze zaak te handelen; maar onder het karakter en hoedanigheid van een gezant van Christus, met een volmacht van Hem bekleed. Wij komen tot u in Zijn Name, en zullen met u handelen, overeenkomstig de bevelen, die wij van onze grote Heere en Meester ontvangen hebben. Overeenkomstig dan met

dezelve eisen en vorderen wij van Zijntwege verscheidene zaken van u af, die alle in dat een korte woord begrepen zijn, Geloof in de Heere Jezus Christus.

a. Wij eisen van u, dat u uzelf zoudt kennen en erkennen, dwaze, blinde, en onkundige zondaren te zijn; geheel ontbloot van, en buiten staat om door uw eigen pogingen enige mate of trap van zaligmakende kennis Gods te kunnen verkrijgen; en dat u de Heere Jezus Christus aanneemt, op Hem rust, vertrouwt, en in Hem gelooft, ter verkrijging van licht, wijsheid, en kennis van alles, wat noodzakelijk moet gekend worden om aangenomen te worden bij God, en deel aan Zijn zaligheid te krijgen. Vertrouwt op de Heere met uw gehele hart: en steunt op uw verstand niet, Spr. 3:5. Niemand bedriege hemzelf: zo iemand onder u dunkt dat hij wijs is in deze wereld, die worde dwaas, opdat hij wijs mag worden, 1 Kor. 3: 18, hetwelk hij op geen andere wijze zijn kan, dan door geheel te vertrouwen op de Heere Jezus Christus, die aan allen die geloven van Gode wijsheid geworden is, 1 Kor. 1: 30.

b. Wij eisen en vorderen van u, in de Naam van onze grote Heere en Meester, dat u in uw verschijning voor de vierschaar Gods, of die van uw consciëntie, ter verantwoording uwer zonden, in het minste niet moet uitzien naar, of verwachten van vrijgesproken, ontslagen of gerechtvaardigd te worden, om enige eigen gerechtigheid; maar, dat u geheel dezelve zult afstaan en verzaken, zonder te trachten tot uwer rechtvaardiging te pleiten op uw eigen doen, of lijden; berustende en vertrouwende alleen op die gerechtigheid, die Christus heeft teweeggebracht; en pleitende alleen hierop, dat Christus al de straf, waar de Wet u mee bedreigt, heeft geleden; en in uw naam, aan al derzelve eisen een volkomen en volmaakte gehoorzaamheid heeft volbracht; en op welke gehoorzaamheid, zo lijdelijke als dadelijke, gij vertrouwen moet, als op dat enige, waardoor gij alleen voor de vierschaar Gods kunt vrijgesproken worden van de beschuldiging tegen u ingebracht; en een recht verkrijgen op dat leven, en die gelukzaligheid, die als deszelfs beloning is beloofd. U moet met de Apostel, Filip. 3: 9, alle dingen schade en drek achten te zijn, opdat u Christus mag gewinnen, en in Hem gevonden worden, niet hebbende uw rechtvaardigheid die uit de Wet is, maar die door het geloof van Christus is, namelijk, de rechtvaardigheid, die uit God is door het geloof.

c. Omdat u uzelf door uw zonden rechtvaardig hebt onderworpen, en schuldig gemaakt aan het ongenoegen, de gramschap, en toorn van een heilig en rechtvaardig God, zo eisen wij van u, dat u uw eigen geloof of gehoorzaamheid, uw doen of lijden, uw gebeden of tranen, Hem nooit zult aanbieden ter voldoening van de misdaad tegen Hem begaan, of als een zoenofferande om Hem te bevredigen, en Zijn gramschap af te wenden. Maar dat u alleen vertrouwt op het Lam Gods, hetwelk wij u voorstellen tot een verzoening door het geloof in Zijn bloede, in welke alleen God een welbehagen heeft, en zondaren aanneemt.

d. Wij eisen verder van u af, in de Name van Christus onze Heere, dat u in Hem gelooft, en Hem aanneemt als uw volstreckte en oppermachtige Heere; dat u gewillig en blijmoedig al Zijn geboden gehoorzaamt, dat u zonder tegenstreven u aan al de bedelingen Zijner voorzienigheid omtrent u onderwerpt.

e. Wij vorderen ook, dat u in Hem gelooft en Hem aanneemt als de oorzaak, behouder en onderhouder van het geestelijk leven, en het gehele werk der heiligmaking, op wie gij alleen moet vertrouwen, opdat Hij deszelfs begin, voortgang en volmaking in u werkt; omdat Hij van Gode geworden is heiligmaking, zowel als rechtvaardigheid, een iegelijk die gelooft.

f. Wij eisen vervolgens, dat u alles doet in de Naam van Christus, Kol. 3:17; dat u geen plicht onderneemt, tegen geen vijand uittrekt, dan alleen in Zijn Naam en kracht, en onder Zijn geleide; op Hem alleen vertrouwende tot sterkte, bescherming, doordraging en aanneming bij God.

g. Eindelijk, om alles te besluiten, eisen wij in de Naam van onze grote Heere en Meester, een gereede en spoedige onderwerping aan alle en een iegelijk dezer eisen. Wij hebben geen last om aan u een enige uur van uitstel toe te staan: Nu is de welaangename tijd, nu is de dag van zaligheid, 2 Kor. 6:2. Heden als u Zijn stem hoort, verhardt uw harten niet, Hebr. 3: 15. Wij hebben geen bevel om wegens uitstel met u te handelen; ook kunnen, willen of durven wij van al deze eisen niet afstaan. U moet u aan alle of aan geen onderwerpen; die korte eis, in onze tekstwoorden vervat, die alle en nog meer, waar wij nu niet bij zullen blijven staan; hebbende in onze verklaring van de leer, die wij nu toepassen, de natuur van deze plicht in het brede ontvouwd en voor u opengelegd.

Dit is de inhoud van hetgeen wij in onzes Heeren Name van u verzoeken, en wij hebben last om deze eisen aan te dringen, en uw onderwerping aan dezelve met nadruk af te vorderen, (a) door biddingen, (b) door bevelen en (c) door bedreigingen.

(aa) Weet dan, o ongelovige, dat ofschoon onze gezegende Heere en Meester volstreckte gehoorzaamheid aan, en aanneming van deze eisen kon afvorderen, en op de eerste weigering u allen in de hel neerwerpen, Zijn toegevendheid is echter zo groot, dat Hij ons bevolen heeft, u te bidden en te smeken, dat u dezelve opvolgt. Derhalve, als gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bad: wij bidden van Christus wege, laat u met God verzoenen; 2 Kor. 5: 20. Doch dit kan op geen andere wijze geschieden, dan door het aannemen van de voorwaarden die wij aan u hebben voorgesteld. Ons ontbreken geen beweegredenen, om deze onze bede aan te dringen; integendeel, wij zijn meer verlegen met deszelfs veelheid, dan wegens gebrek van getal; wij hebben er zovele in het oog, dat wij niet weten waar te beginnen of waar te eindigen.

1. Wij bidden u dan ernstig, van Christus' wege, dat u de eisen nu van u afgevorderd, en die in zichzelf aller aanneming waardig zijn, opvolgt. Wij vorderen geen onredelijke zaak, wanneer wij u gebieden te geloven in de Heere Jezus Christus; het verzoek is overeenkomstig alle de grondbeginselen der rede. Wat kan er gepaster voor het schepsel zijn, dan het verzoek in te willigen, en zich te schikken naar de begeerte (verschoon de uitdrukking) van de Schepper? Wat kan er meer overeenkomstig met het redelijke grondbeginsel van zelfbehoud en geoorloofde eigenliefde zijn, dan dat een gevangene ontslag, een slaaf verlossing aanneemt, dat een veroordeelde misdadiger zijn pardon omhelst, een zondaar een Zaligmaker ontvangt, een verdwaalde een wegwijzer gebruikt, een arm mens aangeboden rijkdom aanneemt, en een vervolgd wordende overtreder naar een vrijstad vlucht? Zeker, daar is niets, dat beter overeenkomt met dat grondbeginsel, dat zelfs in de gesteldheid onzer naturen is ingewerkt; wat kan er vervolgens meer overeenkomstig met ons aanbelang zijn, dan dit? Dit is een billijk grondbeginsel, wanneer het binnen de rechte palen blijft; en heeft gewoonlijk een groten invloed op de daden der mensen. Eigen aanbelang, hetzij dan waar of vals, regeert de wereld. En nooit heeft het meerder doorgeschenen, dan in deze zaak. Het pleit sterk, dat u uzelf zou schikken naar onze begeerte, en dezelve aannemen; een opvolging van dezelve zal u, als het ware, van een mesthoop op een troon verheffen, en de allerbehoefstigste verrijken met al de volheid Gods; het zal kinderen, ja, slaven van de satan erfgenamen van de hemel doen worden, en hen verhogen tot de staat en waardigheid van zonen en dochteren des Allerhoogste te zijn. Het zijn niet enige weinige dingen, maar alles, dat u het uw maken kunt, door deze aanbieding aan te nemen. Indien gij gelooft, alles is uw, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomstige dingen, genade en heerlijkheid, zij zijn alle uw, doch gij zijt van Christus, 1 Kor. 3: 21-23. Daarenboven niets is meer overeenkomstig met het grondbeginsel van dankbaarheid; hetwelk zo overeenstemmende met de natuur des mensen geoordeeld wordt te zijn, dat hij daar niet van kan afwijken, zonder zichzelf een trap lager te stellen, dan de onredelijke dieren. Ik zeg, niets is meer overeenkomstig de dankbaarheid. Hij, Die u alles, wat u bezit geschonken heeft, en aan Wie alleen gij alles, wat u in eeuwigheid genieten zult, verschuldigd bent, doet dit klein en rechtmatig verzoek, deze billijken eis, en wij van Zijntwege bidden, verzoeken, en smeken u, dat u die opvolgt. Zullen wij dan weigering hierop ontvangen, niettegenstaande onze eis ten hoogste billijk is? Rede, eigenliefde, aanbelang en dankbaarheid ondersteunen alle ons verzoek. Indien gij hetzelfde weigert, en deze ondersteunende en aandringende redenen geen gehoor wilt geven, dan nemen wij God, engelen en mensen tot getuigen tegen u, dat u in plaats van het verzoek van een gezant van Christus, u in Zijn Naam smekende, in te willigen, u niet ontziet alle grondbeginselen van rede, zelfbehoud, aanbelang en dankbaarheid tegen te gaan, naar welke gij in enig ander geval niet zoudt weigeren te horen.

2. Wij bidden u van Christus' wege, dat u Hem aanneemt; want wij kunnen u verzekeren, dat Hij uw aanneming waardig is, waardig, dat u deze zaak voor Hem zoudt doen; want Hij is de Eniggeborene des Vaders, en bezit al zijn heerlijke volmaaktheden; Hij is het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid, het beeld des onzienlijken Gods, die niet alleen wegens Zijn personele uitmuntendheden, maar ook wegens de goede diensten aan u bewezen, verdient wel van u behandeld te worden. Hij heeft immers uw natuur eer bewezen, door die zelf aan te nemen, in een heerlijke en verborgen personele vereniging. Hij heeft de uitdrukkelijkste proeven van gadeloze liefde tot verloren zondaren gegeven; Hij heeft de schoot des Vaders verlaten, om hen daar te brengen; Hij is gestorven, opdat zij zouden leven; Hij heeft geleden, opdat zij zouden behouden worden. In een woord, al de volmaaktheden der Goddelijke natuur, al de volmaaktheden van uw eigen natuur, al de wonden, elke druppel bloed van een gekruisigde Zaligmaker, al de tranen, die Hij heeft uitgestort, al het bloedig zweet, dat Hij in Zijn angsten, ter verlossing van arme zondaren, heeft voortgebracht, dat alles roept met een stem: Zondaren, wij bidden u, geloof in de Heere Jezus Christus! Kunt u nu weigeren hetgeen op zodanige wijze wordt verzocht?

Wij bidden u door de ontferming Gods, door de innerlijke bewegingen van onze Heere Jezus, geloof in Hem, neemt Hem aan; want Zijn hart is op dit verzoek gesteld, niets kan Hem aangenamer zijn, dan dat u deze Zijn roeping opvolgt. Hij heeft de grondslag gelegd van die aanbidding, die wij u nu voorhouden, in Zijn eigen bloed. Hij weende over de dwaasheid van zondaren, die dezelve niet wilden opvolgen; Hij heeft ten die einde een bediening van het evangelie ingesteld, en heeft, indien ik zo mag spreken, grote onkosten van gaven en genade gedaan, om deze Zijn eigen instelling te onderhouden. Hij heeft aan Zijn dienaren volstreckte last gegeven, om u te roepen, te bidden, te gebieden, te bedreigen, ja, om u te dwingen om dezelve op te volgen. Zult gij onze Heere en Meester dit verzoek, waar Hij zozeer op gesteld is, dan nog weigeren?

4. Wij bidden u, neemt Hem aan, willigt ons verzoek in, gelijk gij zoudt wensen, dat het uw door Hem ingewilligd werd, in die dag, wanneer u verplicht zult zijn Hem te smeken, als gij voor Zijn rechterstoel zult staan, als aangeklaagde voor de Rechter der gehele aarde. Aan niemand zal te die dag zijn verzoek toegestaan worden, die nu ons verzoek niet inwilligt. Wilt gij dan nu onze Heere en Meester niet horen? Indien gij Hem nu verwerpt, hoe kunt u dan verwachten hiernamaals enige gunst van Hem te zullen verkrijgen?

5. Wij bidden u in de Naam van de gehele aanbiddelijke Drie-eenheid, dat u ons verzoek inwilligt. Wij zijn gezanten van Christus' wege, en God bidt u door ons. God, Vader, Zoon en Heilige Geest stemmen allen tezamen in dit verzoek. Nooit zijn er drie zulke namen in een smeekschrift, nooit drie zulke handtekeningen in enig verzoek gebruikt geweest. O, zondaren, hoe verhard moeten uw harten niet zijn, dat u het verzoek, de smeking, en vriendelijke nodiging van een

aanbidelijke Drie-eenheid kunt weigeren! Al de liefde des Vaders, al de genade des Zoons, en al de zegeningen, die in de gemeenschapsoefening met de Heilige Geest genoten worden, pleiten alle, dat u dit verzoek inwilligt. Kunt u ons dit nu nog blijven weigeren, o zondaren, o rotsstenen, o harten die harder dan de rotsen zijn?

6. Nog eens, wij bidden u, laat u met God verzoenen. Geloof in de Heere Jezus Christus, neemt Hem aan; want wij verzekeren u in de Name van onze groten Meester, dat Hij geen gemeen Verzoeker is. Hij' is nooit met zulk een smeekschrift tot de gevallen engelen gekomen, Hij heeft het nooit aan alle volkeren der wereld voorgesteld; die het anders zeker met blijdschap zouden hebben aangenomen, indien zij het gekend of verkregen hadden. Dat koningen iets verzoeken, is buitengewoon; en derhalve is het geen wonder, dat zij een weigering kwalijk nemen.

Nu, o zondaren, wat antwoord zullen wij terugbrengen aan Hem, Die ons gezonden heeft? Wat zullen wij onze grote Meester zeggen? Zullen wij zeggen, dat wij in deze gemeente van Ceres gekomen zijn, dat wij onze last aan u verhoogd, en onze boodschap overgeleverd hebben; dat wij u in Zijn Name hebben gesmeekt, dat zij Zijn eis zouden inwilligen; maar dat u naar Hem niet hebt willen horen, ofschoon wij u in Zijn Name zulks verzocht hebben, door alle beweegredenen en verbintenissen van rede, zelfbehoudenis, aanbelang en dankbaarheid, door de heerlijke waardij van Christus, door al de blijken Zijner liefde tot de mensen, door al Zijn aandoeningen over zondaren; ja dat wij daarin door de een aanbidelijke Drie-eenheid werden ondersteund, en dat nochtans ons verzoek geweigerd is? Wilt gij, dat wij op deze uw weigering getuigenis nemen, en in onzes grote Meesters Naam tegen u betuigen, dat dit ons redelijk, ja voordelig verzoek, door u is verworpen? Het is een wonder, dat ooit de geboden des van de levende God niet zouden gehoorzaamd worden; maar het is nog groter wonder, dat zelfs het verzoek, ja de smekingen Gods zouden geweigerd worden. Ontzet u hierover gij hemelen, dat God verzoekt, en de mens nochtans weigert!

(bb) Omdat dit bij u geen ingang kan vinden, zo weet, dat wij door onze groten Heere en Meester ook gelast zijn, om Zijn gezag te gebruiken, en in Zijn Name u te gebieden, dat u hetzelfde gehoorzaamt. En derhalve in de Name van onze Heere en Meester, Jezus Christus, gebieden wij een iegelijk uwer, jong en oud, groot en klein, rijk en arm, dat u in Hem gelooft, en Hem aanneemt. Ziet toe, dat u Zijn gezag niet veracht; maar indien gij wijs wilt zijn, gehoorzaamt Zijn gebod; want

1. Nooit is er een gebod door enige koning gegeven, dat in opzicht op deszelfs inhoud, meerder achting verdiende, dan dit. Indien gij 't maar beschouwt, gij zult daar niet anders in vinden, dan dat Christus u gebiedt gelukkig te zijn, en het

Koninkrijk der Hemelen te beërven; en wilt gij dan, uit haat tegen Gods gezag uw eigen zielen verdoemen?

2. Gehoorzaamt dit gebod; want het is het gebod van Hem die een Koning der Koningen, en een Heere der Heeren is; de Overste der Koningen der aarde; de Hoge en alleen machtige Heere; die vanwege de alleruitmuntendste voortreffelijkheid Zijner natuur, en wegens Zijn betrekking op ons, uit kracht van schepping en onderhouding, een onbetwistbaar recht tot onze gehoorzaamheid heeft, zonder de minste uitzondering.

3. Betwist dit gebod niet; want het is het gebod desgenen die, uit een enkel bevel Zijns willens, u uit niets heeft voortgebracht; en die alzo licht door Zijn bevel u in de hel kan doen neerstorten; hetwelk buiten twijfel zelfs veel erger is, dan niet aanwezig te zijn.

4. Indien gij dit gebod wilt gehoorzamen, dan hebben wij vrijheid, om in Zijn Naam zichzelf met al dat heerlijke dat Hij verworven heeft, u aan te bieden; en volgens onze last zo bieden wij, in de Name van onze groten Heere en Meester, Hem u aan tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing; wij bieden Hem met alles wat Hij heeft een iegelijk uwer, die alhier tegenwoordig bent, aan; wie gij ook bent, wat ook uw zonden zijn, al waren die zo groot als ooit de zonden van enig nakomeling Adams zijn geweest, wij bieden u de Christus aan, en verzekeren u, dat indien gij Hem wilt aannemen, dat Hij u geenszins zal uitwerpen; maar dat Hij u zal zaligen, en kinderen Gods doen worden, ja erfgenamen en mede-erfgenamen met zichzelf. Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden: neemt, ja neemt Hem aan, en gij zult beide Hem, en alle dingen met Hem hebben; alle de weldaden die de oneindige eeuwige verkiezende liefde des Vaders voor Zijn uitverkorenen heeft bestemd; alle de weldaden die het dierbaar bloed Gods, waarvan een druppel van meerder waardij dan tienduizend werelden was, heeft verworven; alles wat de grote en dierbare beloften van het tegenwoordige en toekomstige leven kunnen behelzen of omvatten; alles waar het scherpziende geloof, hetwelk ziet van de een eeuwigheid tot de andere, van eeuwige verkiezende liefde, voorgenomen barmhartigheid, tot de eeuwige zaligheid, vloeiende uit die Fontein, het oog op vestigen kan; alles wat het uitgebreide vermogen van een volmaakte ziel tot in eeuwigheid kan bevatten, en begeren; in een woord, alles wat een algenoegzaam God kan schenken, of een schepsel ontvangen kan; indien gij Christus aanneemt, zo is en zal alles het uw zijn.

(cc) Doch indien wij door gebeden en smekingen op u niet kunnen vermogen, dan moeten wij u te kennen geven, dat ook onze last in zich behelst, u tot een bewilliging door bedreigingen te brengen.

1. Indien gij niet gelooft, nu in de welaangename tijd, in deze uw dag, dan zal hetgeen tot uw vrede diende, verborgen zijn voor uw ogen. Onze Heere zal ophouden met u te handelen, en Zijn gezanten thuis roepen, of hen bevelen zich tot anderen te keren; gelijk wij vinden dat Hij deed, wanneer de Joden de aanbidding des Evangelies verwierpen, Hand. 13: 46, 47: Maar Paulus en Barnabas vrijmoedigheid gebruikende, zeiden: Het was nodig dat eerst tot u het Woord Gods gesproken zou worden; doch nademaal gij hetzelfde verstoot, en uzelf des eeuwige levens niet waardig en oordeelt, ziet, wij keren ons tot de heidenen; want aldus heeft de Heere ons geboden.

2. Wij, in de Name van onze groten Heere en Meester, kondigen u de oorlog aan. Ongelovigen die Christus geheel verwerpen, zijn in Zijn ogen gelijk Amalek, tegen welke de Heere gezworen heeft te zullen oorlogen van geslacht tot geslacht.

3. Wij hebben last om in des Heeren Naam u, o ongelovigen, aan te kondigen, dat ofschoon gij aan een gebod ongehoorzaam bent, gij genoodzaakt zult worden een ander gebod te gehoorzamen; doch niet tot uwer vertroosting of voordeel. Indien gij dit gebod: Geloof, en gij zult zalig worden, niet gehoorzaamt; dan zult gij genoodzaakt zijn dat gebod: Gaat weg van Mij gij vervloekte in het eeuwige vuur, dat de duivel en zijn engelen bereid is, te gehoorzamen. Verkiest nu welk van beiden gij wilt gehoorzamen. Heden wordt aan u het leven en de dood voorgesteld; nu moet gij of het leven kiezen, en leven; of de dood kiezen, en sterven; in de Name onzes Heeren eisen wij uw antwoord hierop; indien Hij ons terug roept, en ons verbiedt langer bij u aan te houden; indien Hij ophoudt met u te handelen, dan mogen wij wel uitroepen: Wee uwer, wanneer Hij van u zal geweken zijn; wanneer Hij Zijn gezanten zal thuis roepen, dan zal Hij Zijn krijgsheren in hun plaats zenden, die deze weerspanningen, die niet wilden dat Hij over hen zou Koning zijn, zullen uitroeien en verderven. Nu hebben wij het leven en de dood aan u voorgesteld, kiest nu van die beiden welke gij begeert.

Hebbende dus alle ongelovigen onder u, mijn last voorgesteld, zo zal ik nu

Ten tweede, kort een woord spreken tot u, die na gedaan onderzoek over uzelf in twijfel staat, of gij gelooft, dan niet. En om vele zaken, die ik voornemens was geweest bij te brengen, voorbij te gaan, zo zal ik alleen met weinige woorden, dit volgende aan u voorstellen.

(1) Ik moet bekennen uw toestand is gans droevig en beklaglijk. Daar kan niets ellendiger zijn, dan aldus tussenbeide te staan, zonder te weten wat uw toestand is. U staat, als 't ware, tussen hemel en hel: indien gij aandoeningen hebt wegens uw eeuwige zielstaat, dan zal een droevige strijd tussen hoop en vrees u pijnigen; gij kunt, aldus blijvende, geen troost in enige genietingen hebben. O! wat is uw toestand niet beklaglijk, want gij loopt gevaar de eeuwige zaligheid te zullen missen, en derft de vertroosting dezes levens.

(2) Ik verzeker u, en gedenkt er aan, het zal een zeer zwaar en moeilijk werk zijn, voldoening wegens uw geloof te verkrijgen. De woorden waardoor hetzelfde in de heilige Bijbelbladen wordt uitgedrukt, geven allen te kennen dat er werk aan vast is. Het is niet zo maar even eens te zien, en daar dan mee gedaan te hebben; maar daar moet onderzoeken, doorzoeken en beproeven zijn; de kaars des Heeren moet ontstoken worden, en gij moet onderzoeking doen; de toetssteen moet voortgebracht worden, en gij moet uzelf beproeven; de smeltkroes moet aangestookt worden, en gij moet de beproeving doorstaan; gij moet u in de weegschaal stellen, die in de hand van de God des oordeels is, die alle uw daden weegt.

(3) Rust niet in deze toestand; maar benaastig u om uw roeping en verkiezing vast te maken, 2 Pet. 1: 10. Des Heeren gezag, uw eigen troost, de ere van het evangelie, en de heerlijkheid van Christus roepen u allen toe, dat u haast maakt om uit deze toestand te geraken.

Tot uwer besturing zal ik deze weinige volgende bijzonderheden aan u voordragen; die, indien gij daar opmerkt, veel zullen toebrengen om u, onder des Heeren zegen, door tussenkomst van onze Heere Jezus Christus, van alle uw twijfelingen te ontheffen.

(a) Besluit niet, dat u het geloof mist, omdat u alles, wat anderen ondervonden hebben, (hetzij voor, in de tijd, of nadat de Heere het geloof, waardoor zij verenigd zijn met Christus, in hen heeft gewrocht) in u niet ziet of ondervindt. Sommigen zijn langdurig, voor hun bekering, onder de bewerking van de wet geweest; anderen hebben veel onderscheiden licht, vertrouwen, en klaarheid ten tijde hunner bekering, waardoor zij in staat zijn om onderscheidenlijk een verhaal te geven van de tijd, plaats en wijze van hun bekering; anderen wederom, hebben naderhand hooggaande blijdschap en dierbare genietingen. Doch ofschoon gij zo ver als zij niet kunt komen, zo hebt u echter geen reden om daarom te besluiten, dat u ongelovigen bent, omdat de werkzaamheden in sommigen zo gezet en langdurig niet zijn, als wel in anderen; alleen zijn ze zodanig, als genoegzaam is om zichzelf uit te drijven naar Christus; en dit is al het gevoel van zonde, dat volstrekt noodzakelijk wordt vereist. Velen kunnen door de nevel, die hun eigen verdorvenheid, de satan, en de wereld over hun zielen verwekt, de werkingen van de Heere in dezelve niet zien; ook kunnen zij tot die troost en blijdschap in het geloven niet geraken, waar anderen toe komen, ook wordt hun niet vergund om Christus, door hoge openbaringen Zijner heerlijkheid, op de berg te zien.

(b) Besluit niet dat u ongelovigen bent, omdat u niet alles ziet hetgeen wel in u behoorde te wezen. Inwonende zonde, woedende zonde, en pijnigende hartzonden, daden voortbrengende die zondig zijn, en de overhand hebbende in

onderscheiden graden, zijn geen genoegzame bewijzen dat men genade, en het geloof mist. Doch laat echter niemand zondigen opdat de genade meerder worde.

(c) Onderzoekt nauwkeurig de natuur van het Verbond der genade; dit zal een uitnemend hulpmiddel zijn om vele beletselen weg te nemen, en vele uwer twijfelingen te beantwoorden; doch benaarstig u voornamelijk te kennen

i. Wat de grond van uw aanneming bij God, en van uw toelating en ingang in een verbondsbetrekking is: het is niet bevrijding van zonden, ja ook niet van grove zonden; ook is het niet iets in of door ons gewrocht; maar alleen de soevereine vrijmachtige genade Gods in Christus, die verheerlijkt wordt in de grootste overtredingen weg te nemen, en in de uitnemendste goedertierenheden aan de voornaamste der zondaren te schenken; en derhalve kan niemand verloren gaan, wat ook zijn zonden wezen mogen, die gewillig is zijn zaligheid aan de vrije genade Gods in Christus verschuldigd te zijn. De grootste zondaren kunnen langs deze weg zowel gezaligd worden, als de minste; de vrije genade maakt geen onderscheid; zij kan zo licht de voornaamste der zondaren, als de minste zondaar vergeven; ja hoe groter iemands zonden zijn, hoe meerder noden zij hebben, en hoe groter ook hun bemoediging is om te komen; omdat de Heere verklaard heeft, dat het oogmerk van al zijn handelingen met zondaren is, de heerlijkheid en luister Zijner genade in hun zaligheid te betonen en derhalve, hoe groter de zonden zijn, dergenen die het naar vrije genade wenden om gezaligd te worden, hoe meer dezelve verheerlijkt wordt. Doch draagt zorg, dat u niet zondigt opdat de genade te meerder worde, dat zij verre.

ii. Onderzoekt de gepastheid van het Verbond der genade, met opzicht op de staat der gelovigen, die nog gedurig, zo lang zij hier in het land hunner vreemdelingschap zijn, een lichaam der zonde en des doods omdragen; want het neemt oprechte gehoorzaamheid aan, het schenkt invloeden ter verrichting daarvan aan de gelovigen, en het verschaft vergeving over misdragingen.

iii. Tracht kennis te verkrijgen van de springbronnen van de Verbondsvrede, die de gelovigen in hun wandel met God genieten. Het zijn niet hun verdiensten, maar de goedertierenheden Gods; het is niet hun onberispelijke wandel, maar de kracht van Christus' bloed die de vlekken wegneemt; het is niet de effenbaarheid van onze wandel, en onze bevrijding van struikelingen, maar het getuigenis van een goede consciëntie; getuigende dat het onze oefening moet zijn, om altijd een onergerlijke consciëntie te hebben bij God en de mensen, Hand. 24: 16, door een gedurige afhanging van God in Christus, om barmhartigheid te verkrijgen, tot wegneming van zonden, en genade, om geholpen te worden ter bekwamer tijd.

(d) Onderzoekt ook zulke kentekenen van genade, die meer deszelfs wezen dan trappen uitmaken, en die in de ziel onder alle verzoeken gevonden worden: zodanig zijn degenen die wij reeds opgegeven hebben, en met welke herhaling wij ons nu niet kunnen ophouden.

(e) Bidt om de invloeden van die Geest, die de diepten Gods onderzoekt, en die de ziel zulke stralen van Goddelijk licht kan schenken, die genoegzaam zijn om haar opgeklaardheid te geven in haar staat. Nog eens,

(f) Ik zeg wacht op de Heere in het gebruik van alle middelen, en gij zult tot kennis komen van uw staat. Daar is veel soevereiniteit in de handelwijze van God met mensen, wegens deze verzekering, die wij nu verhandelen. Als Hij stilt, wie zal dan beroeren? Als Hij het aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen? Job 34: 29. En daarom verbeidt Zijn tijd. Ziet de landman verwacht de kostelijke vrucht des lands, lankmoedig zijnde over dezelve, tot dat 't de vroege en spade regen zal hebben ontvangen, Jak. 5: 7. Het licht is voor de rechtvaardigen gezaaid, Psalm 97: 11. Ongeduldigheid, gemelijkheid, traagheid, en vermoeidheid zijn blijkbare bewijzen dat de ziel in geen goede toestand is; derhalve wacht; want het is goed dat men hoop, en stil zij op 't heil des Heeren, Klaagl. 3: 26.

Ten derde. Nu komen wij tot de zodanigen te spreken, die op vaste gronden kunnen zeggen, tot roem der heerlijkheid van Gods vrije genade, dat zij in de Heere Jezus geloven. Wij waren eerst voornemens om uw plicht in het brede, uit een andere Schriftuurplaats, voor te stellen; maar dit zullen wij, ten minste voor enige tijd, opschorten, en voor tegenwoordig alleen een kort woord tot u spreken.

1. Heeft God het werk van het geloof met kracht in u gewrocht? Dankt er Zijn Naam voor, neemt de beker der verlossing op, en roept de Name des Heeren aan, Psalm 116: 13. Offert Gode dank, die aan u gedacht heeft in uw nederigheid; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid, Psalm 86.
2. Wandelt ootmoedig met uw God. Voorwendingen van geloof te hebben, zonder ootmoedigheid, is geheel ijdel; want het is eigen aan het geloof de mens te vernederen, opdat God alleen zou verhoogd worden.
3. Bent u door het geloof in Christus ingeënt, brengt dan veel vruchten voort; want hierdoor zal Hij verheerlijkt worden, en hierdoor zult gij doen blijken tot uw eigen voldoening, en tot overtuiging van anderen, dat u in de wortel van Jesse bent ingeënt.
4. Hebt u door het geloof Christus uw Hoofd erkend te zijn; wees dan afhankelijk van Hem, om invloeden van licht en kracht te erlangen, opdat Hij alles en in allen voor u mag zijn.

5. Wees teer omtrent Zijn eer en heerlijkheid. De eer van uw gezegende Heere en Meester behoorde u ter harte te gaan; en het zal ook zo wezen, indien gij waarlijk Zijn discipelen bent.
6. Hebt medelijden met de zodanigen die nog in de natuurstaat zijn, zonder God, zonder Christus, en zonder hoop in de wereld.
7. Tracht hun zaligheid te bevorderen, prijst hun Christus en de weg der Godzaligheid door uw gedrag en wandel aan.
8. Hebt medelijden met, en zoekt het goede van Gods volk. U bent met hen tot een vergadering, onder het geleide en bestier van de gezegende Middelaar behorende, opdat het daardoor mag blijken, dat u leden van hetzelfde lichaam bent, waar Christus het Hoofd en de heerlijke en verhoogde Vorst van is.

Besluit

Wij hebben nu gedurende enige Sabbatdagen aan u, die nog in de natuurstaat bent, uw zonde, ellende en gevaar vertoon. Ook hebben wij, gedurende enige andere Sabbatdagen, de weg ter ontkoming aan u voorgesteld, en u aangedrongen, dat u die zou omhelzen.

Nu zal ik alles besluiten met die grote vraag van de profeet Jesaja, hfdst. 53: 1: *Wie heeft onze prediking geloofd? en aan wien is de arm des Heeren geopenbaard?* Wie wordt er in deze gemeente gevonden, die onze prediking heeft geloofd, hetzij in de ontdekking, die wij deden van zonden, of van de Zaligmaker der zondaren? Is er in het geheel niemand? Hebben wij onze krachten lijdelijk besteed, en ten vure gearbeid? Hebben wij het net van het evangelie zo dikwijls uitgeworpen, en echter niets gevangen? Zullen wij deze droevige rekenschap van uitkomst onzer zending tot u, moeten geven? Heere, wij zijn in de gemeente van Ceres gekomen, en hebben Uw verschrikkingen hun voor ogen gesteld; maar niemand is er door verontrust geworden. Wij hebben hun een Zaligmaker verkondigd; maar niemand heeft ons getuigenis aangenomen, zij hebben Zijner niet gewild, maar hebben de raad Gods tegen zichzelf verworpen. Zullen wij ook met Elia tot de Heere tegen u moeten getuigen? Indien gij ons daartoe noodzaakt, dan hebben wij zwaarder beschuldiging tegen u in te brengen, dan hij tegen Israël had; Heere, zegt hij, zij hebben Uw Profeten gedood, en Uw altaren omgeworpen, Rom. 11:2,3. Maar wij zullen moeten zeggen: Heere, zij hebben Uw Zoon gedood, Uw Evangelie verworpen en Uw dienstknechten bespot.

Wat nu u aangaat, die onze prediking niet hebben geloofd, ik heb nog enige weinige woorden tot u te zeggen.

- (a) U bent de pesten der kerk, lasten van het land, en Achans in ons leger; geen zonde heeft zulk een groot deel in des Heeren twistzaken, als ongeloof heeft.

- (b) U beslaat de aarde onnuttig, en wie weet of de Heere, Die u zo lang gespaard, omgraven en gemest heeft, niet eindelijk zal gebieden: Houwt ze om, waarom beslaan zij de aarde?
- (c) De Heere richte tussen u en ons. Wij hebben u gewaarschuwd, maar gij hebt niet willen horen; wij hebben Christus aan u aangeboden, maar gij hebt Hem verworpen. Wat zult gij antwoorden, wanneer wij tezamen voor de rechterstoel Gods zullen verschijnen, en wij zeggen zullen: Heere, wij hebben U aan deze ellendelingen aangeboden, maar zij hebben u niet willen aannemen?
- (d) Indien ook ons Evangelie bedekt is, zo is het bedekt in degenen, die verloren gaan; in die de God dezer eeuw de zinnen verblind heeft, namelijk der ongelovigen, opdat haar niet bestrale de verlichting van het evangelie, der heerlijkheid van Christus, Die het beeld Gods is, 2 Kor. 4:3, 4.

Tot u, indien er enige alhier zijn, die onze prediking geloofd hebben, zeggen wij:

- (a) Wij danken de Heere, die u raad gegeven heeft, en wensen om uwentwil Hem nevens u, met eeuwige lofzangen te verheerlijken, en deel te hebben in die gezegende samenstemming, waar uw zaligheid een der gronden van dit gezegende lied zal zijn.
- (b) Wat ook de Heere voor u gedaan heeft, schrijft aan Hem. ja aan Hem alleen de ere daarvan toe. Want van het leggen des hoeksteens af, (ja van de eerste opening des gronds, om een plaats daarvoor te graven) tot het stellen van de laatste steen toe, is het alles Zijn werk, ja Zijn werk alleen. Indien wij als een middel gebruikt zijn, bidt voor ons, dat wij bij Zijn verschijning in vrede mogen bevonden worden, en bekwaam gemaakt worden om ons dienstwerk, tot nut van zielen, met getrouwheid en veel voorspoed te mogen verrichten.
- (c) Veelgeliefden in de Heere! Omdat wij de Zaligmaker, de Heere Jezus Christus uit de hemel verwachten, Die onze vernederde lichamen veranderen zal, opdat dezelve gelijkvormig worden aan Zijn heerlijk lichaam naar de werking waardoor Hij ook alle dingen zichzelf kan onderwerpen; laten wij alzo in de Heere staan; want wat is onze hoop, blijdschap, kroon, en heerlijkheid in de Dag des Heeren? Bent u het niet? Indien gij aldus in de Heere staat, bereidt u tot lijden, want allen die Godzalig in Jezus Christus willen leven, moeten verdrukkingen en moeilijkheden ondergaan. Het is het merkteken der verheerlijkte heiligen, dat zij een volk zijn, dat uit grote verdrukking is gekomen, en die haar lang klederen gewassen hebben in het bloed des Lams. Bereidt u, staat vast; en Hij, Die machtig is zal u onstraffelijk stellen voor Zijn heerlijkheid in vreugde, Judas vers 24. Hem zij de heerlijkheid in alle de gemeenten! Amen.

Derde deel

In zich behelzende: *Des Christens plicht, zo met opzicht op personele als huishoudelijke godsdienst*, over Jozua 24: 15.

Doch zo het kwaad is in uw ogen de Heere te dienen, kiest u heden wien gij dienen zult; hetzij de goden, welke uw Vaders, die aan de andere zijde der rivier waren gediend hebben, of de goden der Amorieten, in welker land gij woont; maar aangaande mij en mijn huis, wij zullen den Heere dienen.

Dit vers is een gedeelte van de laatste redevoering welke Jozua, die vermaarde overste der Israëlieten, voor het volk te Sichem heeft uitgesproken, waar hij hen had bijeen vergaderd, om voor zijn dood aan hen zijn gedachten bekend te maken; gelijk wij in het begin van dit hoofdstuk kunnen zien.

In deze zijn afscheidsrede brengt hij hen eerst in de gedachten, de droevige geschiedenis van de afgoderij van hun voorvaderen, eer de Heere hen geroepen had, vers 2, en dan tot het 14^e vers onderhoudt hij hen, met een korte herhaling van des Heeren aan merkelijke goedertierenheid, in de gehele loop van Zijn voorzienigheid aan Abraham en zijn zaad, gedurende bijna vijfhonderd jaren, bewezen; dat is van de tijd der roeping Abrahams af, tot de tegenwoordige tijd wanneer zijn zaad, overeenkomstig de belofte aan hem gedaan, in de vreedzame bezitting van het land Kanaän gesteld was. En eindelijk, in het 14^e vers besluit hij deze gehele redevoering, met een ernstige vermaning daaruit getrokken, om de Heere te dienen van Wiens goedertierenheid beiden zij en hun vaders zulke doorslaande bewijzen genoten hadden, en om de goden weg te doen, die hun vaders gediend hadden aan geen zijde des vloed der rivier Frath in Egypte.

In de voorgelezen woorden dringt hij deze vermaning aan.

- a. Door een bewijsreden; en
- b. Door een verklaring van zijn eigen voornemen.

De bewijsreden is vervat in het eerste gedeelte van dit vers: *Doch zo het kwaad is in uw ogen*, enz.

Tot verklaring van hetzelfde zullen wij

1. Aantonen wat de bewijsreden is.
2. Hoe dezelve wordt uitgedrukt.
3. Waarom die alzo wordt uitgedrukt.

A. Wat de bewijsreden aangaat, die is in het kort deze:

Indien ik door u te vermanen de Heere te dienen, en de vreemde goden weg te doen, u ergens toe aandring, dan tot hetgeen klaarblijkelijk uw voordeel zowel als uw plicht is, zo behoorde gij zeker blijmoedig, en uit eigen verkiezing te gehoorzamen; maar aldus is het zeker gesteld; want wat kan er toch meer u tot nut zijn, dan de goden weg te doen, (welke te verlaten uw vaders hun aanbelang bevonden hebben te zijn, omdat die niet in staat waren, hen uit de dienstbaarheid van Egypte te verlossen; goden die niet machtig waren hun aanbidders tegen u te beschermen) en die God aan te kleven, van welker goedertierenheid gij, zowel als uw vaders, zichtbare proeven ondervonden hebt. Dit is de bewijsreden.

B. Nu zullen wij beschouwen, hoe dezelve wordt uitgedrukt; en dan vinden wij dat die wordt voorgesteld

1. Bij wijze van vooronderstelling: *Doch zo het kwaad is*, enz.
2. Bij wijze van inwilliging omtrent die vooronderstelling: *Kiest u heden*, enz.
 - a. Wij zeggen: hij maakt een vooronderstelling: *Doch zo het kwaad is*, enz. dat is, indien u na alles wat gij wegens de ijdelheid der goden, en het voordeel van de Heere te dienen, gehoord en gezien hebt, met goede reden kunt denken, dat het tot uw nadeel zal zijn, zo zal ik u niet verhinderen te kiezen hetgeen u beter dunkt te zijn. Nu, deze vooronderstelling geeft duidelijk te kennen de klaarblijkelijke ongerijmdheid van de vooronderstelde zaak; en het is alsof hij zei: Indien u de zaken met ernst overweegt, kan de Heere te dienen u niet anders dan billijk, redelijk, en tot uw voordeel strekkende voorkomen.
 - b. Wij hebben als het ware een inwilliging: *Kiest u heden wie gij dienen zult*; dat is, indien er iemand is bij wie gij het beter kunt vinden, verkiest die, en dient hem; dit zowel als de vooronderstelling, vervat ook een sterke verklaring der ongerijmdheid van dat geen, hetwelk toegestaan scheen te zijn; het is zo veel alsof hij zeggen wilde: Het is zo klaar als de zon, dat indien u de Heere verlaat, gij het nergens zowel zult vinden; en derhalve, indien het aan uw keuze gelaten werd, en gij recht zoudt kiezen, dan moet gij de Heere dienen; de reden en uw eigen aanbelang verplichten u daartoe.

C. Nu moeten wij overwegen. waarom deze manier van uitdrukking gebruikt wordt; waarom wordt een zaak in schijn gezegd, en het tegengestelde gemeend? Hij vooronderstelt, *dat het mogelijk kwaad in hun ogen zal zijn de Heere te dienen*, daar hij nochtans beoogt dat het ten hoogste ongerijmd zou zijn wanneer zij dus handelen; hij stelt hen voor om een ander te kiezen, daar hij nochtans meent dat het dwaasheid zou zijn daaraan te denken; tot antwoord dient, dat deze manier van uitdrukking veel kracht aan de bewijsreden geeft.

1. Het sluit klaar in. een zeer voordelige en innemende ontdekking van God, als een die in de voorstelling van de plicht zoveel zorg voor des mensen voordeel

draagt, dat Hij hem niets wil gebieden, dan hetgeen tot zijn voordeel strekt; en het is alsof hij zei: Indien dit niet klaarblijkelijk tot uw voordeel was, dan zou ik het niet bij u aandringen.

2. Deze uitdrukking stelt de ongerijmdheid van dat geen waar hij hen van afraadt, in een meer klaarder licht. Indien hij hen maar alleen had aangedrongen door een enkel voorstel van het voordeel, dat in des Heeren dienst is, dan zouden zij mogelijk hetzelfde, zonder een behoorlijken indruk van het kwade, dat in een tegengestelde handeling was, aangehoord hebben; maar nu konden zij het niet ontgaan, de hatelijkheid daarvan te zien; omdat het als 't ware aan hen gelaten werd, te overwegen en te kiezen.
3. Aldus, door aan hen voor te stellen hetgeen hun op die tijd verfoeilijk moest toeschijnen, verplichtte hen zulks niet alleen om de dienst Gods te omhelzen, maar ook om een duidelijke en gepaste verklaring te geven wegens hun verfoeiing van de dienst der goden. Deze uitwerking zien wij dat het op hen had; want zij beantwoordden het met: *dat zij verre*; 't geen een verfoeiing uitdrukt van de weg die verworpen wordt.
4. Dit diende ook om hen in te boezemen wat vermoeden hij van hen had, om hen daardoor te verplichten zichzelf klaarder, krachtiger, en ernstiger te verklaren; opdat het tot een blijvende getuigenis tegen hen en hun nakomelingen, wanneer zij van God afdwaalden, zou verstrekken. Hebbende dus deze bewijsredenen verklaard, zo zullen wij nu enige weinige aanmerkingen daarover aan u voordragen, en dan overgaan tot het volgende gedeelte van dit vers, welker verhandeling voornamelijk de zaak is die wij bedoelen.

En uit vele aanmerkingen zullen wij alleen deze weinige aan u voordragen.

- (a) Elk mens is verplicht enige Godheid te dienen. Dit vooronderstelt deze bewijsredenen niet alleen, maar geeft ook te kennen, dat het een bespottelijke zaak is, of tenminste zo ongerijmd, dat het zelfs niet geloofbaar is, dat enig redelijk mens aan het verwerpen van alle Godheden kan schuldig zijn. Hij moet óf de ware God, óf de afgoden dienen.
- (b) De Heere verbindt niemand tot enige zaak, die niet tot zijn nut strekt, en die na behoorlijke overweging niet alleen kan, maar ook zal blijken zodanig te zijn.
- (c) De Heere wil, dat die Hem dienen, hetzelfde zouden doen door een redelijke overtuiging van het voordeel van Zijn dienst; en zegt derhalve, zo het kwaad is in uw ogen, gaat daar gij het beter kunt hebben.
- (d) De Heere vreest niet de uitslag van een rechtmatige overweging en ernstige overdenking en vergelijking van hetgeen zo voor als tegen Hem kan ingebracht worden; en derhalve gebiedt Hij hun te beproeven of zij, na een rechtmatige overweging, de afgoden boven Hem kunnen stellen.
- (e) De zodanigen, die de afgoden terecht beschouwen, zullen haast de dwaasheid van dezelve zien; het is, beschouwt hen maar, en gij zult ze verfoeien.

- (f) Om overreed te worden, wie de voorrang toekomt, God of de afgoden, vereist geen lang beraad; het is maar, beschouwt het, en gij zult overreed zijn, kiest u heden; het is alsof hij zei: Op dit ogenblik, eer u de plaats verlaat, kunt u daar helderheid in hebben.

Dusverre hebben wij de beweegredenen overwogen. Nu volgt het voornemen van Jozua zelf: *Maar aangaande mij, en mijn huis, wij zullen de Heere dienen.*

Omdat dit de stof is, die wij in het kiezen van deze tekst voornamelijk bedoelden, zo zullen wij elke zaak, daarin vervat, meer bijzonder verhandelen.

1. Wij vinden hier de zaak, die voorgenomen wordt, en dat is de Heere te dienen. Ofschoon het in de Heilige Bladen soms in een meer enge zin genomen wordt, zo moet het zonder twijfel alhier verstaan worden in deszelfs volle ruimte, voor het geheel van die gehoorzaamheid, die de Heere, Die alleen een onbetwistbaar recht op onze gehoorzaamheid heeft, van ons afvordert. Hij is de Heere, en wij zijn alleszins in alle zaken en opzichten aan Hem onderworpen; en derhalve verplicht om Hem, aan Wie wij rekenschap moeten geven, in alles te dienen. Waaruit wij in het voorbijgaan aanmerken:

- (a) Dat God een onbetwistbaar recht heeft op 's mensen gehoorzaamheid. Hij is de Heere bij uitnemendheid, aan Wie allen gehoorzaamheid verschuldigd zijn.
- (b) Daar is iets zielsinnemend in des Heeren dienst; genoegzaam indien het maar gekend wordt, om de mens te verbinden, dezelve te verkiezen; niettegenstaande die sterke geneigdheid, die hij heeft om zelf te gebieden, en die heftige begeerte naar vrijheid.

2. Wij vinden in die woorden het voornemen zelf, wij zullen. Het is geen dwang, maar onze keus; wij zien het niet alleen als onze plicht, die wij verschuldigd zijn; maar beschouwen het ook als ons voorrecht, en onze wil is daarop gesteld, als zijnde goed. Waaruit wij weer kunnen aanmerken:

- (a) Dat de Heere met gewilligheid moet gediend worden; dit is een verplichtend voordeel, van de Heere goedgekeurd, en ter navolging aan ons voorgesteld.
- (b) Dat die des Heeren dienst kennen, dezelve ook zullen verkiezen.

3. In de woorden komt ons voor de persoon, door wie het voornemen genomen wordt. Het is Jozua, een oud man, die de Heere door de woestijn en vele beproevingen gevolgd had; een groot man en een groot overste. Hier kunnen wij aanmerken:

- (a) Dat een lang ondervinding van des Heeren dienst, schoon gepaard gaande met grote uitwendige nadelen, iemand dezelve niet zal doen verlaten, maar hem eerder daartoe zal verbinden.
- (b) Dat de Heere te dienen het karakter van de allergrootste in het minst niet vermindert of benadeelt.

- (c) Omdat het hoofd van een huisgezin veel invloed op zijn huisgenoten kan hebben, zo is hij ook verplicht zijn gehele gezag en invloed, die hij op hen heeft, hetzij kinderen of dienstboden, aan te leggen om hen te verplichten de Heere te dienen.

4. Wij zien, dat in deze woorden de vastigheid van het voornemen te kennen gegeven wordt, gedeeltelijk door deszelfs verklaring, en gedeeltelijk door het tegengestelde woordje maar. Maar aangaande mij, en mijn huis, wij zullen de Heere dienen. *Maar aangaande mij*; deze wijze van uitdrukking schijnt deze drie zaken te kennen te geven:

- (a) Dat hij bij zichzelf die zaak ernstig en behoorlijk had overwogen.
 (b) Dat hij tot een vast besluit was gekomen.
 (c) Dat, wat ook hun keuze mocht zijn, dezelve op hem geen invloed zou hebben, om hem te doen veranderen. Waaruit wij weer opmerken:
 (1) Dat God te kennen de mens onveranderlijk in zijn weg doet vast staan.
 (2) Dat de zodanigen, die zich waarlijk aan de weg Gods uit eigen en bevindelijke kennis verbinden, van anderen in hun voornemens niet zullen afhangen.

5. Wij zien in deze woorden de uitgebreidheid van dit voornemen; aangaande mij en mijn huis; hetwelk naar ons begrip in zich vervat:

- (a) Een hartelijke begeerte om het volk te verplichten ook alzo te doen; het is zoveel als wilde hij zeggen: *Ik wenste, dat gij ook dit besluit nam; en indien gij, zowel als mijn huis, onder mijn besturing behoorde, zo zou ik mijn uiterste vermogen aanwenden om u te overreden.*
 (b) Een volstreckte verklaring van zijn eigen voornemen om, de dienst Gods vast aan te kleven.
 (c) Een verbintenis om zijn uiterste vermogen aan te wenden, hetzij door gezag, overreding of voorbeeld, om z'n eigen huisgezin te verplichten de Heere te volgen. Alsof hij zei: *Indien ik u allen, die ik graag tot de dienst Gods wilde verplichten, niet kan overreden, zo zal ik echter in geen gebreke blijven om het, aan diegenen, waar ik enige invloed op heb, te doen.* Waaruit wij opmerken:
 (1) Dat ware Godsdienst de mensen zal doen zorgvuldig zijn, dat zij zelf de Heere dienen.
 (2) Dat het daar niet bij zal blijven, maar hen aanzetten om hun uiterste vermogen aan te wenden om anderen ook daartoe te verplichten.

6. Wij vinden in de woorden deze orde: Hij spreekt eerst van zichzelf, en dan van zijn huisgenoten. Waaruit wij kunnen aanmerken:

- (a) Dat ware Godsdienst inwendig eerst plaats neemt in de mens zelf.
 (b) Dat alwaar een mens terecht zichzelf daaraan verbonden heeft, hij zijn uiterste pogingen zal aanwenden om zijn huisgezin ook te verbinden tot de dienst van God.

Uit dit alles kunnen wij nu zien, dat het oogmerk van dit voornemen is, om de plicht, waartoe in het vorige vers wordt aangemaand, nader aan te dringen. En het heeft een aanmerkelijke invloed daartoe:

- (a) Omdat het te kennen geeft de gedachten van een verstandig man, ter aanprijzing van de weg Gods.
- (b) Het vervat de gedachten van een stervend man, ter begunstiging van de dienst Gods, en eindelijk
- (c) Van een, aan wie zij door verscheidene verbintenissen verplicht waren, een bijzondere achting te hebben.

Ons voornemen is niet al deze waarheden te verhandelen; wij zullen derhalve de inhoud van dit voornemen brengen tot drie bijzondere leringen, die wij, zo de Heere wil, voornemens zijn enigszins breedvoerig te verhandelen.

1. Dat de zodanigen, die zich aan de dienst Gods verbinden, hetzelfde behoren te doen met overleg, onbeschroomd, en gewillig.
2. Dat ware Godsdienst eerst van zichzelf begint, of dat iemand eerst zelf een dienstknecht Gods moet zijn, eer hij anderen ten rechte daartoe kan verplichten.
3. Dat alwaar iemand zichzelf aan des Heeren dienst verbonden heeft, hij ook zal trachten zijn huisgezin daar aan te verbinden.

Hoe deze waarheden uit deze woorden spruiten, zullen wij niet onderzoeken, omdat hetzelfde genoegzaam klaar blijkt uit hetgeen reeds in de verklaring ervan is gezegd.

Wij gaan nu over tot de eerste dezer leringen, namelijk

Dat de zodanigen, die zichzelf aan de dienst Gods verbinden, hetzelfde behoren te doen met overleg, onbeschroomd, en gewillig.

Dat wij de Heere moeten dienen, zulks vorderen ontelbare Schriftuurplaatsen, ja zelfs wordt dit door het licht der natuur getuigd. En dat wij het onbeschroomd en met overleg moeten doen, wordt ons van de Heere klaar geleerd, in de gelijkenis van die dwaze bouwer, die de kosten niet overrekend had, Lukas 14:28. Ook is het niet minder klaar, dat er gewilligheid vereist wordt, zal onze dienst de Heere aangenaam zijn; omdat het de naam van dienst, wanneer die gedwongen geschiedt, niet verdient. Alwaar de wil ontbreekt, daar kan niets aangenaam zijn; en alwaar dezelve gevonden wordt, daar zullen vele onvolmaaktheden de aanneming bij God niet verhinderen, 2 Kor. 8:12: Want indien de volvaardigheid des gemoeds daar is, zo is iemand aangenaam naar hetgeen dat hij heeft, niet naar hetgeen dat hij niet heeft. Doch opdat wij deze waarheid in een klaarder licht mogen stellen, zo zullen wij

1. Aantonen, wat het is de Heere te dienen.
2. Wat het is om hetzelfde met overleg, onbeschroomd, en gewillig te doen.
3. Waarom wij verplicht zijn de Heere aldus te moeten dienen.
4. Een tegenwerping beantwoorden, die uit de leer des geloofs in Christus, zoals wij die gepredikt hebben, zou kunnen getrokken worden; zullende trachten aan te tonen hoe zulk dienen, in het tweede Verbond kan plaats hebben, en de noodzakelijkheid daarvan, zelfs met opzicht op de gelovige.

A. Wij beginnen met het eerste, en opdat wij dit hoofdstuk voor u mogen openleggen, zo zullen wij de verklaring van de Heere te dienen, die wij aan u zouden voorstellen, vervatten in enige weinige aanmerkingen.

a. Ofschoon de heilige schriftuur door de Heere te dienen verscheidene zaken verstaat, en deze uitdrukking in verscheidene meningen gebruikt, zo worden er echter drie zaken in het Woord voornamelijk de dienst Gods genaamd.

- (1) Daar is een plechtig dienen van God, in het verrichten van de plichten van Zijn dienst. Aldus kunnen wij des Heeren woorden, die Hij tot de Verzoeker sprak verstaan, Matth. 4: 10, De Heere uw God zult gij aanbidden, en Hem alleen dienen.
- (2) Daar is de gewone dienst Gods, in de gehele loop van onze wandel met Hem. Hiervan is, dat de Apostel spreekt, Hebr. 12:28: Laat ons de genade vasthouden, door welke wij Gode mogen dienen met eerbieding en Godvruchtigheid.
- (3) Daar is een buitengewone dienst Gods, bestaande in enige aanmerkelijke plichtsbetrachtingen, waartoe men door sommige mensen, op bijzondere tijden, geroepen wordt; en wegens het opvolgen van die plichten worden zij de dienstknechten des Heeren genaamd. Aldus wordt Mozes, Openb. 15:3 bij uitnemendheid een dienstknecht Gods genaamd. En van degenen die de overwinning verkregen hadden wordt gezegd, En zij zongen het gezang Mozes des dienstknechts Gods, en het gezang des Lams. Al deze drie betekenissen worden in onze tekstwoorden vervat, tenminste geen derzelve kan er van uitgesloten worden. Wij moeten de Heere in de plichten van Zijn dienst, in de gehele loop van onze wandel dienen, altijd trachtende te verrichten het geen Hem welbehaaglijk is; en wanneer wij tot buitengewone plichten worden geroepen, dan mogen wij die niet van de hand wijzen.

b. Daar zijn drie dingen, die vereist worden om iemand bekwaam te maken tot de dienst Gods, of tot enige zaak, die billijk die naam verdienen kan. De mens is van natuur tot de dienst Gods onbekwaam; en zij misvatten het in grote mate, welke denken, dat zij, wanneer zij het goedvinden, hun handen aan het werk des Heeren kunnen slaan; en hetzelfde op een rechte wijze doen; ja wat meer is, voor en aler zij iets kunnen verrichten, hetgeen God als een dienst wil aannemen, zo moeten wij:

- (1) Van al onze vorige heren afstaan. Van natuur zijn wij allen dienstknechten van de satan en der zonde. Want wij zijn dienstknechten desgenen, die wij gehoorzamen, of der zonde tot de dood, of der gehoorzaamheid tot gerechtigheid, Rom. 6:16. En het is niet minder zeker, dat wij allen van natuur menigerlei begeerlijkheden dienen en gehoorzamen; doch deze moeten wij nu alle verzaken eer wij de Heere kunnen dienen; want ons wordt verzekerd, dat wij' geen twee Heeren dienen kunnen; de Heere wil de dienst, die Hem toekomt niet delen met de zonde, Matth. 6:24: Niemand kan twee heren dienen, want, of hij zal de ene haten, en de andere liefhebben; of hij zal de ene aanhangen, en de andere verachten: gij kunt niet God dienen en de Mammon. En ik verzeker u, het is geen lichte zaak een zondaar oprecht te doen afscheiden van zijn ouden heer; niets minder, dan de almachtige kracht Gods kan dit teweeg brengen. Zij` mogen soms, als het ware, met de anderen verschil hebben; maar het wordt al weer schielijk tussen hen vereffend, en alles weer in vrede, totdat de Heere zelf hen krachtdadig tot een scheiding overreedt.
- (2) Daar moet een oprechte verbintenis aan Christus onze Heere zijn; wij moeten Hem aannemen als onze Heere. Een meester zal niemand in zijn huis laten komen, en zijn handen aan zijn dienstwerk slaan, tenzij hij eerst met hem een overeenkomst en verbintenis heeft aangegaan, dat hij hem als zij n heer zal erkennen; en het is gans geen lichte zaak, een zondaar, die van natuur een vijand is, daartoe te brengen. Christus Heere te noemen, is meerder dan wanneer men onder overtuiging zijnde, een besluit maakt om beter te zullen leven, en de Heere te dienen; ja, het is zelfs meerder, dan wanneer men onder gemoedsbewerkingen zijnde, zich afzondert, en een personeel verbond maakt of onderschrijft. Ik vrees, dat het maken van een personeel verbond, ofschoon goed en geoorloofd in zichzelf, echter door velen in grote mate misvat en misbruikt is; omdat het tot een grond van hoop gebruikt wordt door sommigen, die nog nooit geweten hebben wat bekering is, nooit verootmoedigd zijn geworden, of van hun droggronden zijn afgestoten, of aan de Heere door de kracht Zijner genade onderworpen gemaakt. Indien iemand het een lichte zaak dunkt te zijn, Christus Heere te noemen, zo heeft hij hetzelfde nog nooit terecht gedaan. Zeker de grote Apostel Paulus dacht het geen lichte zaak te zijn, maar iets zo ver boven het bereik der natuur, dat er een werk des Heilige Geest vereist wordt, om hetzelfde teweeg te brengen, 1 Kor. 12:3: Daarom maak ik u bekend, dat niemand die door de Geest Gods spreekt, Jezus een vervloeking en noemt: en niemand kan zeggen, Jezus de Heere te zijn, dan door de Heilige Geest.
- (3) Eer iemand de Heere kan dienen, moet zijn hart tot het werk bekwaam gemaakt zijn. Het bedenken des vleses onderwerpt zich aan de Wet Gods niet, maar is gekant tegen elke plicht; eerst moet de boom goed wezen, zal de vrucht goed zijn, Matth. 7:17, 18. Het is een der veelvuldige dwaze pogingen, waar het bedrieglijk hart en de listen van de satan, de mens onder overtuigingen zijnde, toe aanzet; namelijk, om met onvernieuwde harten de

Heere te dienen in nieuwigheid des levens; maar degenen die van Christus geleerd zijn, dat de boom eerst goed moet zijn, eer de vrucht goed kan wezen, zullen dit anders kennen; namelijk, dat zij eerst in Christus moeten geschapen zijn, eer zij goede werken kunnen verrichten, Efeze 2: 10. Nu, niemand kan enige dienst, die Gode welbehaaglijk is, verrichten, zonder deze drie vooraf vereisten.

c. Opdat gij weten mag, wat het is de Heere te dienen, zo zullen wij deze volgende aanmerkingen voorstellen: namelijk, dat eer enig gedeelte van werk, door ons verricht, met billijkheid deze heerlijke naam van de Heere te dienen toekomt, het deze zes volgende hoedanigheden moet hebben:

1. Het moet een zaak zijn, die geboden wordt; anders is het eigen verbeelding, en niet de Heere te dienen. Des Meesters gebod is het richtsnoer van des dienstknechts gehoorzaamheid. Wij vinden nergens, dat de Heere iemands doen goedkeurt, in zaken, die Hij niet geboden heeft. Maar wij vinden, dat wanneer Hij zaken verboden heeft, Hij de daders eerder berispt, omdat zij deden hetgeen Hij hun niet bevolen had, dan omdat zij deden hetgeen Hij hun verboden had, Jer. 7:31: En zij hebben gebouwd de hoogten van Tofet, dat in de dal des zoons Hinnoms is, om haar zonen en haar dochteren met vuur te verbranden: hetwelk Ik niet heb geboden, noch in Mijn hart is opgekomen. En tot hetzelfde einde is hetgeen wij lezen, hoofdstuk 19:5: Wie heeft zulks van uw hand geëist? zal ten enige dag de beloning zijn van zulke diensten, die zonder gebod zijn verricht. Daar is een gebod, hetwelk die allen buitensluit, Deut. 12:32: *Al dit woord, welk Ik ulieden gebied, dat zult gij waarnemen om te doen: gij zult daar niet toedoen, en daarvan niet afdoen.*

2. Daar moet in het gehoorzamen een achting zijn voor het gezag des gebods. Indien mensen tot listige einden, gelijk dikwijls geschiedt, de geboden dingen doen, zo zal de Heere het niet rekenen als een dienst aan Hem gedaan. Mensen, die de harten der daders niet kennen, kunnen wel bedrogen worden, maar God niet. Het is geen gehoorzaamheid, die niet geschiedt uit kracht des gebods. In het oprichten van de Tabernakel wordt het dikwijls herhaald, dat alle dingen gedaan werden gelijk de Heere aan Mozes geboden had, Exod. 21: 34 en 34:4 enz., en dat om te kennen te geven, dat Mozes in elke verrichting zijn oog op het gebod had; en zo moesten wij ook in elke zaak doen.

3. Elke plichtsbetrachting, zal die de naam van Godsdienst toekomen, moet verricht worden in de Naam van Christus. De Heere wil geen dienst aannemen, dan die geofferd wordt op dit altaar. Kol. 3:17: En al wat gij doet met woorden of werken, doet het alles in de Naam des Heeren Jezus, dankende God en de Vader door Hem. In de Naam Jezus is:

(a) Door het gebod van Jezus, Matth. 18:20, en ik acht het zeker, dat niets in Zijn Naam kan gedaan worden, hetwelk door Zijn gebod niet gerechtigd is.

- (b) In de Naam Christus, is door de kracht van Hem ontvangen, Lukas 10: 17. Het was in de Naam Christus, dat is door Zijn kracht, dat die kreupele genezen werd, Hand. 4: 10, en dit moet het zijn, dat ons bekwaam maakt tot de plicht.
- (c) In de Naam Christus, dat is in een afhanging van Hem, ter aanneming van onze dienst; want al onze offeranden moeten geofferd worden op dat altaar, dat de gaven heiligt, die daarop worden gelegd.
- (d) In de Naam Christus, is tot heerlijkheid van Christus. Ook kan geen dienst de Heere behaaglijk zijn, die langs deze weg niet wordt verricht.

4. Elke Godsdienstige daad, zal de Heere die als zodanig schatten, moet in het geloof geschieden: *want zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen*, Hebr. 11 vers 6 en *al wat niet uit de geloof is, is zonde*, Rom. 14: 23. Het geloof beschouwt de beloften als deszelfs enige vastheid, beide tot betrachtning, aanneming en beloning.

5. Rechte Godsdienst moet geschieden op de vereiste wijze. Het is niet genoeg, dat de zaak verricht wordt, maar die moet ook volbracht worden op de wijze, die geboden wordt; want zelfs dit wordt als een gedeelte des gebods ingevoegd, Psalm 119:4: Heere, Gij hebt geboden dat men Uw bevelen zeer bewaren zal.

6. God te dienen moet geschieden ter rechter tijd. De Heere heeft werk voor onze tijd bepaald, elke plichtsbetrachting heeft haar eigen tijd, en wij moeten alles in deszelfs vereiste tijdsomstandigheid verrichten; want een ieder ding is schoon op zijn tijd; het is: *Heden, zo gij Zijn stem hoort*. Want wanneer het gebod heden gehoorzaamheid eist, zo kan hetzelfde morgen te volbrengen geenszins daaraan voldoen. Nu, wanneer enige van deze hoedanigheden ontbreken, dan zal de Heere generlei plichtsbetrachting als een dienst aan Hem geschied, erkennen.

d. Om niet meer op te noemen, zo zullen wij deze ene aanmerking nog voorstellen, ter verklaring van hetgeen verstaan wordt door des Heeren dienst; namelijk, dat wanneer iemand zich een dienstknecht des Heeren noemt, of voorwendt zodanig te zijn, het niet genoeg is enig gedeelte der geboden plichten te verrichten, ja, wat meer is, de plichten te vermenigvuldigen; maar

- (1) Daar moet een gelijke opmerking op al de geboden Gods zijn: Dan zou ik niet beschaamd worden, wanneer ik merken zou op alle Uw geboden, zegt de Psalmist., Psalm 119 vers 6. Het hart moet met die alle verenigd zijn, en des Heeren bevelen in alles voor recht houden.
- (2) Daar moet een vaste volvaardigheid des willens zijn, om zich overeenkomstig die allen te gedragen. Een dienstknecht Gods moet met de Apostel kunnen zeggen, Hebr. 13 vers 18: Wij willen in alles eerlijk wandelen.
- (3) Daar moet een bestendige en blijvende poging zijn, om zich daarnaar te schikken. Wij moeten dezelve naarstigheid bewijzen, tot de volle verzekerdheid der hoop, tot het einde toe, Hebr. 6:41. En zeker, indien deze

weinige dingen terecht overwogen werden, zo zouden de meesten dergenen, die zichzelf totnogtoe als goede dienstknechten hadden aangezien, ijverig over zichzelf worden, als misleid in deze zaak.

B. Wij moeten nu vervolgens aantonen, wat dit overleg, deze onbeschroomdheid, en gewilligheid is, die een verbintenis aan des Heeren dienst behoren te vergezellen. Aangaande het

Eerste, namelijk *overleg*. Wij zullen deszelfs natuur aan u voorstellen in de volgende aanmerkingen, in zoverre dit op ons tegenwoordig oogmerk opzicht heeft. Dat men, hetgeen wij in zaken van groot gewicht verrichten, hetzelfde met overleg behoorden te doen, is hetgeen niemand zal ontkennen; en derhalve kan niemand de noodzakelijkheid van met overleg te handelen wanneer men zich zelf aan de dienst Gods verbindt, ontkennen. Alleen kunnen sommigen aan de mening daarvan twijfelen, die wij nu zullen trachten te ontvouwen.

1. Wanneer wij zeggen, dat men met overleg zich aan de dienst Gods moet verbinden, dan verstaan wij daar niet door, dat iemand een geruime, of zelfs enige tijd zou nemen ter overweging, eer hij zich aan de dienst des Heeren verbindt, overleggende of hij hetzelfde zal doen of niet; want dit wordt alleen vereist in zulke gevallen, waarin het moeilijk is te onderscheiden, wat raadzaam is, of niet; en alwaar de plicht niet verbindt enige zaak aanstonds, en zonder uitstel van tijd te doen. Doch hier is het geheel anders gesteld; wij zijn allen geboren onder een verplichting om de Heere te dienen, en de redelijkheid, zowel als het voordeel daarvan, is zo klaarblijkelijk, dat daarvan onkundig te wezen, is moedwillig blind te zijn.

2. Ook geeft dit overleg niet te kennen enige twijfel, of tussen beide staan, of men het bij een ander beter zou vinden; geenszins, dit zou goddeloos en de Heere ten hoogste beledigend zijn. Maar.

3. Zich met overleg aan des Heeren dienst te verbinden, is het te doen op voorafgaande kennis van die dienst, waar wij onszelf aan overdragen. Het is de zonde en dwaasheid van velen, voornamelijk wanneer zij enigszins overtuigd zijn van zonden, en de bittere vruchten van deszelfs dienst, dat zij aanstonds voornemen, zij zullen de Heere dienen; daar zij ondertussen niet weten wat het is, de Heere te dienen, hetzij met opzicht op de stof of wijze. De meesten denken, dat de Heere te dienen alleen bestaat in de verrichtingen van de uitwendige Godsdienstplichten, en dat zonder enig opzicht te hebben op enige van die omstandigheden, die wij zo-even hebben voorgesteld. Doch een iegelijk behoorde te weten, wie in staat zijn om de Heere te dienen, wat de dienst is, die Hij afvordert, op wat wijze Hij die wil verricht hebben, en al de bijzonderheden, door ons tevoren gemeld, wanneer wij de eerste hoofdverdeling ter verklaring van deze waarheid aan u hebben voorgedragen.

4. Zal van iemand met billijkheid kunnen gezegd worden, dat hij in het ondernemen van die dienst met overleg gehandeld heeft, dan is het nodig, dat hij zoveel van zijn verbintenis, beide door plicht en aanbelang, om deze dienst te ondernemen, kent, dat niets, hetgeen hem naderhand mocht overkomen, in staat zal zijn, hem te doen denken, dat hij zich strijdig met zijn plicht of aanbelang, in die onderneming heeft gehandeld; of dat hij zich bezig kon gehouden hebben in meer voordelige zaken.

5. Een, die zich met overleg verbindt, zal al de nadelen, hetzij ware of ingebeelde, die deze onderneming vergezelschappen, beschouwen; en weten wanneer hij zich verbindt, dat de voordelen de nadelen zullen overtreffen.

6. Iemand die zich met overleg verbindt, zal ook weten, dat hetgeen waartoe hij zich verbindt, doenlijk is, en ook de wijze op welke het kan gedaan worden, kennen. Tot besluit, zich met overleg aan des Heeren dienst te verbinden, is hetzelfde te doen, nadat wij de natuur van het werk kennen, en zoveel kennis van de voordeligheid en mogelijkheid der onderneming verkregen hebben, dat niets hetwelk naderhand tussen beide kan invallen, en ons voorkomen, in staat mag zijn om ons deze onderneming te doen berouwen, of dezelve als geheel ondoenlijk zijnde te doen verwerpen.

Sommigen hebben geen kennis van de dienst waaraan zij zich verbinden, en ondernemen die derhalve voorbarig; en wanneer zij die beginnen te kennen, dan vinden zij die niet overeenkomstig met hun verwachtingen, en verlaten derhalve dezelve. Anderen kennen het voordeel daarvan niet, en daarom wanneer de dienst der zonde hun schoner toeschijnt, dan krijgen zij berouw. Wederom anderen zien niet de schijnnadelen, die de dienst des Heeren vergezelschappen; en beginnen derhalve op het gezicht daarvan te wensen, dat zij die niet ondernomen hadden. De Psalmist kwam deze toestand zeer nabij, Psalm 73:13. En in een woord, sommigen verbinden zichzelf zonder eens te overwegen, wat kracht of sterkte tot dit werk vereist wordt, en waar die is te verkrijgen; en nadat de onderneming hun doet zien, dat er meer kracht of sterkte toe vereist wordt, dan zij hebben, dan zijn zij gereed om die verbintenis te verlaten. Maar overleg voorkomt dit alles.

Ten tweede. Wij moeten ons aan des Heeren dienst verbinden onbeschroomd. Dat is:

1. Wij moeten ons voorstellen daarin zwaarigheden te zullen ontmoeten; wel niet van de dienst zelf, want des Heeren juk is zacht, en Zijn last is licht; maar van onze eigen verdorvenheden en vijanden, die ons in deze onderneming tegenstaan. Een iegelijk, die zijn hand aan het werk van de Heere slaat, moet staat maken om zowel te strijden als te werken; zij moeten zijn gelijk de bouwers

aan de muur van Jeruzalem, die met de een hand werkten, en het geweer in de andere hielden, Neh. 4: 17.

2. Zich onbeschroomd te verbinden, is voor te nemen het werk om de zwaarigheden niet te verlaten, of met de luiaard te zeggen, Daar is een leeuw buiten, ik mocht gedood worden op het midden der straten, Spr. 22: 13, maar om alles te wagen, en dus al deze zwaarigheden te boven te komen, of in de strijd te sterven.

3. Zich onbeschroomd aan des Heeren dienst te verbinden, is hetzelfde te doen uit overtuiging, dat het niet aan onze vrijheid staat, om wegens enige zwaarigheden, hetzij ware of ingebeelde, dezelve te verlaten; maar dat wij noodzakelijk verplicht zijn, ons niet alleen daaraan te verbinden, maar ook door des Heeren kracht, in weerwil van alle zwaarigheden, daarin te volharden tot het einde toe. Maar,

Ten derde. Dit is het nog niet al, wij moeten ons verder gewillig aan des Heeren dienst verbinden. Daar zijn wel sommigen, die dienen, doch dit ontberende, verderven zij alles. Nu, deze gewilligheid sluit uit:

1. Alle dwang. Wij moeten dit werk niet aanvangen gelijk een slaaf, uit vrees voor straf. Sommigen vermenigvuldigen hun plichtsbetrachtingen, anderen nemen voor, en dat oprecht naar hun gedachten, wanneer zij onder overtuigingen, of op een ziekbed zijn, dat zij de Heere zullen dienen; maar ach, het is alleen de vrees voor de helle, of het prangen van hun consciënties die hen daartoe, tegen hun geneigdheid, verbindt; doch zodra zij daarvan ontheven zijn, verkiezen zij niet langer de Heere te dienen.
2. Gewilligheid sluit eigen inzichten uit; namelijk de zodanige, die alleen de voordelige gevolgen van de dienst Gods beogen. Sommigen dienen de Heere gelijk Jehu, omdat zij zien, dat het voor tegenwoordig hun aanbelang is; maar indien dat niet was, zo zouden zij geheel anders handelen. En sommigen doen hetzelfde, op hoop, dat zij door hun dienst de hemel zullen verkrijgen. Doch dit kan niet bestaan, dit is zeker een soort van dwang; want kan de dienst van deszelfs gevolgen afgescheiden zijn, hij zou niet verkoren worden.
3. Gewilligheid sluit ook in een welgevallen in de dienst, zowel als in deszelfs gevolgen; alsmede een geneigdheid van de wil tot de dienst, waardoor de dienst zelf het voorwerp van onze keuze wordt; doende ook dezelve, zelfs dan, wanneer de gevolgen niet eens onder het oog zijn, aangenaam en welbehaaglijk voorkomen. En dit kan nooit plaats hebben, waar het hart door genade niet is vernieuwd; want het bedenken des vleses is vijandschap tegen God; want het en onderwerpt zich der Wet Gods niet: want het kan ook niet, Rom. 8:7. En daarom, totdat het hart des mensen in een dag van Gods heirkraft veranderd en in Christus Jezus geschapen wordt tot goede werken,

zo is het niet mogelijk, dat zij zich gewillig aan des Heeren dienst zullen verbinden, Psalm 110 vers 3.

C. Nu komen wij om enige redenen aan u voor te stellen, waarom men zich aan des Heeren dienst met overleg, onbeschroomdheid, en gewilligheid moet verbinden. En van vele zullen wij maar enige weinige opnoemen.

1. Het is overeenkomstig de redelijke natuur des mensen. Want wij vernederen onszelf, en handelen niet als redelijke schepselen, indien wij niet met overleg, onbeschroomdheid en gewilligheid handelen, bijzonder in een zaak van zo een groot en uitnemend gewicht. Wanneer wij niet handelen met overleg, dan vertonen wij ons als dwaas; wanneer wij het niet onbeschroomd doen, dan vertonen wij ons als zwak; en wanneer wij het niet met gewilligheid doen, dan vertonen wij een slaafse geest.

2. De natuur en ere Gods maken zodanigen dienst noodzakelijk. Want die dienst, die aan de redelijke natuur onbetamelijk is, kan zeker de Heere, die de hoogste rede zelf is, niet aangenaam zijn. Hetgeen der menselijke natuur verachtelijk is te verrichten, moet zeker ook de natuur Gods verachtelijk zijn om aan te nemen. Indien de mens niet zonder overleg, onbeschroomdheid en gewilligheid kan handelen, zonder zijn natuur te smaden, zo kan de Heere zeker, hetgeen alzo gedaan wordt, niet aannemen zonder zichzelf smaadheid aan te doen. En omdat het tot oneer van de mens is, zodanigen dienst, die de vrucht van overleg, onbeschroomdheid en gewilligheid niet is, te verrichten, zo is het ook zeker tot oneer van God dezelve aan te nemen.

3. De natuur van deze dienst vereist hetzelfde; want die wordt, Rom. 12: 1, genoemd: onze redelijke godsdienst; zij is zodanig bij uitnemendheid, en zeker zonder deze drie gemelde hoedanigheden kan zij deze naam niet verdienen.

4. Tenzij die op deze wijze verricht wordt, is het niet waarschijnlijk dat wij daarin zullen volharden; en dit zou beiden tot oneer en tot nadeel zijn. Hetgeen schielijk en voorbarig ondernomen wordt, wordt doorgaans en gewoonlijk haast verlaten; hetgeen niet onbeschroomd aangevangen wordt, kan gemakkelijk verhinderd worden; hetgeen de vrucht van dwang is, kan niet duurzaam zijn, en dit bederft alles; want tenzij men daarin volhardt, verliest men hetgeen men bearbeid heeft; en hoe ver men ook gekomen mag zijn, 't zal niet in aanmerking komen, Ezech. 18: 24. Maar als de recht vaardige zich afkeert van zijn gerechtigheid, en onrecht doet, doende naar al de gruwelen die de goddeloze doet, zou die leven? Al zijn gerechtigheden, die hij gedaan heeft, en zullen niet gedacht worden; in zijn overtreding, waardoor hij overtreden heeft, en in zijn zonde, die hij gezondigd heeft, in die zal hij sterven.

D. Het enige dat nu nog overig blijft, is aan te tonen, hoe deze dienst nu onder de bediening van het evangelie nog plaats heeft; en dat ter beantwoording van een gemene tegenwerping die daar tegen wordt ingebracht. Op een vooronderstelling van de leer van het geloof vast te houden, zullen sommigen zeggen: Indien wij geloven hetgeen gij onlangs aan ons hebt voorgesteld, dat wij alleen door het geloof moeten gerechtvaardigd worden; wat noodzaak is er dan om de Heere te dienen? Wat noodzaak voor heiligmaking. Indien de gehoorzaamheid van een ander onze gerechtigheid voor God moet zijn. Dan mogen wij onze moeite wel sparen, dan is er geen noodzaak om te gehoorzamen voor ons". Dit is een oude tegenwerping, en ik mag zeggen ook een nieuwe. Het is een der veelvuldige kunstenaarj die de vijanden van de genade Gods gebruikt hebben, om de leer der rechtvaardigmaking van de zondaar voor God, door de toegerekende gerechtigheid van Christus, in kleinachting te brengen; en in deze dagen wordt het sterk aangedrongen door de papisten en socinianen, maar voornamelijk door de Arminianen, die in dit land krielen, en derhalve, eer wij hetzelfde beantwoorden, zo zullen wij enige zaken daartoe betrekkelijk zijnde, voordragen, namelijk,

(1) Wij belijden graag, dat alle leer, die geen betrekking heeft op heiligmaking, verdacht moet gehouden worden; en wij belijden gewillig te zijn, dat onze leerstukken aan de invloed die dezelve op heiligmaking hebben, mogen beproefd worden; en verder verklaren wij plechtig, dat zodra de beschuldiging tegen de leer van het geloof ingebracht, deugdelijk zal bewezen zijn, wij dezelve zullen verlaten. Maar

(2) Wij zijn niet geresolveerd daar vanaf te gaan, omdat sommige mensen, welker pennen en levensgedragingen niet zeer naar heiligheid zwemen, kunnen goedvinden voor te wenden, dat dezelve geen heiligmaking bevordert.

(3) Wij moeten zeggen, dat het ons vreemd toeschijnt, voor te geven, dat de leer der rechtvaardigmaking strijdig met ware heiligmaking zou zijn; daar nochtans de tegenstanders en vijanden dezer leer, op dezelfde tijd aan de voorstanders van dezelve de bijnamen van Puriteinen, Precisen enz. geven, omdat zij in hun wandel zulk een grote vrijheid niet willen gebruiken, als zij zelf doen; ja dikwijls, omdat zij hun wandel niet kunnen veroordelen, zo oordelen zij hun harten, zich aanmatigende hetgeen God alleen toekomt, hen noemende geveinsden.

(4) Wij hopen genoegzame redenen ter betrachting van heiligmaking aan te tonen, en de rechte en nuttige plaats daar aan te geven; ofschoon wij aan dezelve die plaats niet willen toestaan, die aan de gerechtigheid van de Heere Jezus Christus alleen toekomt.

U zult zeggen, wat plaats heeft die dan? Van wat nuttigheid is die? Ik antwoord:

a. Ontkennender wijze, door aan te tonen wat plaats die niet heeft, en zeg

1. Zij is geenszins nuttig om daardoor bij God iets te verdienen, hetzij in de tijd, of in de eeuwigheid; zij kan zelfs de minste tijdelijke zegening niet verdienen, veel minder de hemel, en die heerlijke geestelijke voorrechten die daar genoten worden; want zal ook een man Gode profijtelijk zijn? Maar voor zichzelf zal de verstandige profijtelijk zijn; is het voor de Almachtige nuttigheid, dat gij rechtvaardig bent? of gewin, dat gij uw wegen volmaakt? Job 22: 2, 3. Indien u rechtvaardig bent, wat geeft gij Hem? Of wat ontvangt Hij uit uw hand? Uw goddeloosheid zou zijn tegen een man gelijk gij bent, en uw gerechtigheid voor eens mensen kind, Job 35: 7, 8. Onze goedheid en raakt niet tot Hem, Psalm 16: 2. En derhalve betaamt het ons, wanneer wij alles gedaan hebben, dat wij schuldig waren te doen, te erkennen dat wij onnutte dienstknechten zijn, Lukas 17: 10.

2. De dienst die wij aan God bewijzen, is niet dat geen, om welker wil wij bij God gerechtvaardigd worden: wanneer wij voor Gods rechterstoel staan om geoordeeld te worden, dan moet onze pleiting niet zijn: Heere, wij hebben U volgens Uw wet gediend. Dit zal ons niet kunnen baten; want uit de werken der wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden, Gal. 2: 16. Onze dienst, gewogen in de weegschaal des heiligdoms, zal zeker te licht bevonden worden.

3. Onze dienst zal zo veel niet zijn als een gedeelte van die gerechtigheid, om welker wil wij voor God zullen gerechtvaardigd worden; Christus wil het zo niet gedeeld hebben, Hij wil geheel onze gerechtigheid zijn, of helemaal niets; Hij wil de zaak alzo niet opgemaakt hebben, want dan zouden wij iets hebben om te roemen, en dus niet alleen roemen in de Heere, 1 Kor. 1: 31.

4. Oprechte dienst door de genadige aanneming Gods, bekleedt onder het verbond der genade dezelfde plaats niet, die volmaakte gehoorzaamheid in het verbond der werken had; dit zou strijdig zijn met de gehele leidraad der Heilige Schriftuur. Maar gij zult mogelijk zeggen: Wat noodzaak kan er dan voor deze dienst zijn, omdat die niet toegelaten wordt een gedeelte van onze rechtvaardigmaking te zijn? Wij antwoorden,

b. Stelliger wijze, door aan te tonen dat die van grote nuttigheid en volstrekt noodzakelijk is, en wel:

1. Uit kracht van het gebod Gods, dat nu nog verbindt, en zou verbonden hebben al was er geen beloning aan vast gehecht geweest; en dit gebod is nog in kracht: Want dit is de wil van god, uw heiligmaking, 1 Thess. 4: 3.
2. Het is volstrekt noodzakelijk met opzicht op de gewillige verbintenis van een gelovige aan dezelve. Wanneer het geloof Christus eens in het oog krijgt, dan zegt het tot Hem, gelijk Thomas bij een andere gelegenheid deed: Mijn

- Heere, en mijn God. Wanneer wij eens Christus Heere noemen, dan verbinden wij ons door hetzelfde Zijn dienstknechten te zijn.
3. Het is noodzakelijk vanwege de vernieuwde natuur, of wedergeboorte. Want gelovigen zijn in Christus Jezus geschapen tot goede werken, Ef. 2: 10. Zij zijn wedergeboren, en der goddelijke natuur deelachtig geworden. Nu, de Heere verzekert ons dat een goede boom geen kwade vrucht kan voortbrengen. Weet dan dat een iegelijk die uit God geboren is, niet en zondigt, 1 Joh. 5: 18. Het is alzo natuurlijk voor de nieuwe mens, heilig te zijn, als het recht tegengestelde voor de oude mens is.
 4. Het is de noodzakelijke uitwerking van deze voorname genaden van het nieuwe schepsel, namelijk liefde en dankbaarheid. Hoort eens wat de grote Apostel Paulus zegt, 2 Kor. 5: 14, 15. Want de liefde van Christus dringt ons: als die dit oordelen, dat indien een voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn: en Hij is voor allen gestorven, opdat degenen die leven, niet meer voor zichzelf zouden leven, maar voor hem die voor haar gestorven en opgewekt is.
 5. Het is noodzakelijk dat wij de Heere dienen, om daardoor die grote einden, die alle gelovigen zichzelf voorstellen, te verkrijgen; gelijk als
 - (a) Omdat het de weg is om de Heere te verheerlijken, dat gewis het voornaamste einde eens gelovigen is; en hierdoor wordt God zeker verheerlijkt, wanneer wij vele vruchten voortbrengen; hier vandaan die vermaning, Matth. 5: 16: Laat uw licht alzo schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken.
 - (b) Het is de weg bekwaam gemaakt te worden voor genietingen Gods, hetwelk een gelovige behoeft als een van zijn voornaamste en alleredelste oogmerken. Nu, hoe meer wij in de dienst Gods overvloedig zijn, hoe meer wij voor de genietingen Gods bekwaam gemaakt worden, die te rein van ogen is, dan dat Hij gemeenschap met onheiligen zou hebben. Rechtdigmaking is noodzakelijk, om ons een recht tot de genietingen Gods en tot Zijn gemeenschap te geven; doch heiligmaking is noodzakelijk, om ons tot de dadelijke genieting daarvan bekwaam te maken.
 - (c) De Heere te dienen en heilig te zijn, is de weg om onze natuur te volmaken, en die tot de hoogste trap der volmaaktheid, daar zij vatbaar voor is, te brengen. De Heere te dienen is onze wijsheid en verstand. Deut. 4: 6, en als gevolg onze eer en heerlijkheid.
 - (d) De Heere te dienen is de weg om aan anderen nuttig te zijn; en dit is een van de grote oogmerken eens gelovigen, en het wordt hierdoor bereikt; want dit is beiden tot overtuiging en bekering nuttig, ja ook tot vele andere wegen, die wij nu niet zullen opnoemen.

6. Het is noodzakelijk dat gelovigen de Heere dienen, met opzicht op de grote voorraad die de Heere voor hen in het Evangelie heeft verzorgd, om haar door dezelve bekwaam te maken tot deze Zijn dienst; daar is een overvloedige voorraad van genade, om hen bekwaam te maken de Heere welbehaaglijk te dienen met eerbiedigheid en Goddelijke vrees.

Uit deze redenen Kunt u zien, hoe noodzakelijk het is de Heere te dienen, ofschoon wij door onze dienst niet gerechtvaardigd worden. Wij zouden vele andere gronden ter gehoorzaamheid onder de bediening van het evangelie, die niet minder gewichtig zijn, kunnen bijbrengen, indien wij ons niet haastten om tot de toepassing te komen, die wij nu zullen laten volgen.

Ter toepassing dezer waarheid zullen we vooreerst uit deze woorden enige algemene gevolgen ter onderrichting afleiden.

Is het zo gesteld dat degenen die zich verbinden aan de dienst Gods, hetzelfde vrijwillig, onbeschroomd en met overleg moeten doen? Dan blijkt het

a. Dat het zulk een lichte zaak niet is, gelijk velen zich wel verbeelden, zich aan des Heeren dienst te verbinden; en de wil van de mens, die hardnekkig tegen God is aangekant, tot een onderwerping aan Zijn wil, in alles te brengen; want het bedenken des vleses onderwerpt zich der wet Gods niet, want het kan ook niet, Rom. 8: 7. En wat dunkt u, hoe grote moeilijkheid is het niet om dit te doen, na een bedaarde beschouwing van alle de zwarigheden in deze dienst, en na een ontdekking van deszelfs tegenkanting tegen de verdorven natuur? De zodanigen onder u die het een lichte zaak dunkt te zijn, zich aan des Heeren dienst te verbinden, moeten hetzelfde nog beginnen.

b. Geen onwedergeboren mens kan recht aan de dienst Gods verbonden zijn; want geen van de zodanigen zal, nadat hij dezelve en deszelfs gevolgen met bedaardheid heeft overwogen, zich daaraan verbinden; ook kan hij niet. En derhalve, vrienden, denkt er met ernst aan, dat Indien u niet wedergeboren bent, dan bent u totnogtoe geen dienstknechten Gods.

c. Wij kunnen ook uit deze leer dit besluit trekken, dat de Heere geen voornemen heeft Zijn dienstknechten te bedriegen. Al de toeleg van Satan en zonde is de mens te verblinden, eer zij daaraan denken; want indien zij daaraan dachten, dan zouden zij wanhopen hun einde te bereiken; maar de Heere wil ons met overleg doen handelen. Het is de bijzondere heerlijkheid des mensen, dat hij het vermogen heeft om te overwegen hetgeen hij doet, eer hij hetzelfde aanvangt; en dat hij al de omstandigheden zijner daden kan wegen. Maar goddeloze zondaren durven dit niet bestaan, zij durven niet in de eenzaamheid gaan om te overwegen, wat de beweegredenen geweest zijn, die hen aanzetten om te doen hetgeen zij deden, op wat wijze zij aan de Heere rekenschap zullen geven, en wat

zij na dit leven te verwachten hebben; om aan deze en dergelijke zaken te denken zou hen uitzinnig maken. Maar een godvruchtig mens kan zich afzonderen, en al zijn daden beschouwen zonder de minste vrees; ook kan hij alle verleden, tegenwoordige en toekomstige zaken met bedaardheid beschouwen; en wanneer hij de dienst Gods verkiest, hij doet het met overleg; de Heere gebiedt hem alzo te doen, en derhalve wordt hij niet overrompeld.

d. Wij kunnen hier ook uit af leiden, dat er een groot onderscheid is tussen de dienst Gods en die der zonde. Wij kunnen des Heeren dienstknechten niet zijn, tenzij wij als redelijke mensen onbeschoornd en met overleg handelen. Maar integendeel, niemand kan zich in de dienst der zonde begeven, of daarin volharden, of hij moet de oefening zijner rede afleggen, en gelijk de onvernunftige dieren handelen.

Indien wij geen korthed beoogden, wij zouden deze leer op verscheidene andere wijzen als tot onderrichting, het, welk wij nu hebben verhandeld, kunnen toepassen; namelijk tot onderzoeking, bestraffing, overtuiging en waarschuwing; maar wij zullen deze alle voorbijgaan, en alleen tot vermaning spreken.

Omdat het alzo met deze zaak gelegen is, dat wij ons niet alleen aan des Heeren dienst moeten verbinden, maar dat wij het moeten doen met overleg, onbeschoorndheid en gewilligheid; zo bidden wij u dan, mijn vrienden, en vermanen u allen heden in de vrees des Heeren, dat gij de Heere verkiest tot uw God, dat gij blijmoedig, onbeschoornd en onbedachtzaam uzelf aan Zijn dienst verbindt, en met het volk van Israël zegt, en daarin volhardt: *Wij zullen de Heere dienen.*

Deze onze vermaning vervat de gehele last des eeuwig levenden Gods tot u. Indien wij in deze op u niet vermogen, dan gewinnen wij niets, ook kunnen wij u geen voordeel toebrengen, en gij kunt ons geen ware vriendschap bewijzen. Indien wij u hiertoe niet kunnen bewegen, dan bent u voor altijd bedorven, en wij hebben onze arbeid, met opzicht op u, tevergeefs verricht. Uw verdoemenis is zeker, het Evangelie zal uw zonden verzwaren, uw ellendigheid vermeederen, en wij zullen getuigen tegen u zijn. Derhalve is het een zaak van het uiterste gewicht, en uw ernstige overweging waardig, wat gij zult antwoorden, wat gij besluit te doen. In plaats van vele beweegredenen, die ik bij deze gelegenheid u zou kunnen voorstellen, zal ik enige vraagstukken beantwoorden, die zeer licht in de gemoederen van de zodanigen onder u, die enige ernstige gedachten omtrent deze zaak hebben, kunnen opkomen; en in het beantwoorden derzelve zullen wij genoegzame beweegredenen bijbrengen, die, indien de Heere die gelieft te zegenen, in staat zullen zijn de verhardste vijanden te overreden; doch indien de Heere zulks niet gelieft te doen, zo zal niets in staat zijn om hetzelfde uit te werken.

Daar zijn zes vragen, die gemakkelijk de gedachten dergenen, die deze zaak met ernst ter harte gaat, zullen bezig houden.

1. Wie is de Heere, dat wij Hem zouden dienen?
2. Zal Hij ook de dienst onzer handen willen aannemen?
3. Op wat voorwaarden zal Hij ons toelaten tot Zijn dienst?
4. Tot wat werk zal Hij ons gebruiken?
5. Wie zullen onze mededienstknechten zijn?
6. Wat zal het loon zijn, dat Hij ons geeft?

Dit zijn de gewichtigste aanbelangen van een, die voornemens is zich tot een dienstknecht te verbinden; wanneer hij een voldoende antwoord op al deze vragen verkrijgt, dan moet hij zich verbinden. Nu zullen wij die alle in orde verhandelen.

1. Sommigen uwer zullen vragen: *Wie is de Heere, dat wij Hem zouden dienen?* Wij kennen Hem niet, en wij wilden Hem graag enigszins kennen eer wij ons aan Hem verbinden, wij verlangen ten minste te mogen weten, wie Hij is.

Wij antwoorden hierop, het is zeer redelijk, eer gij u verbindt, dat gij degene kent, aan wie gij uzelf onderwerpt; en gawe God, dat gij deze weg altijd gevolgd had, dan ben ik verzekerd, dat de Satan heden zo vele dienstknechten, noch Christus zo vele vijanden niet hebben zouden. Wij kunnen ons niet aanmatigen te zeggen, wat God is, want niemand kan de Almachtige tot de volmaaktheid toe vinden. Maar wij zullen u alleen zeggen, dat Hij al de vereiste hoedanigheden van zulk een Heere heeft, die een wijs dienstknecht zou kunnen begeren. Want

(a) Hij tot Wiens dienst wijs u nodigen is groot. De meeste koningen der aarde zijn maar slaven. En de meesten hunner te dienen, is maar te dienen de zodanigen, die slaven zijn van de schandelijkste lusten en begeerlijkheden; maar de Heere is een groot God en een groot Koning, ja de Koning der eeuwen, de Onverderfelijke, de Onzienlijke, de hoge en alleen machtige Heere, de Overste der koningen der aarde. Niemand kan zich bij Hem vergelijken, wegens de uitnemendheid van Zijn persoon; aldus zegt de Heere, Jesaja 44: 8: Is er een God behalve Mij? Immers en is er geen anderen Rotssteen, Ik en ken er geen. Niemand is Hem gelijk in heerlijkheid van woning; de hemel is Mijn troon, en de aarde is de voetbank Mijner voeten, zegt de Heere, Jesaja 66: 1. Niemand is Hem gelijk in wijsheid, Hij is de alleen wijze God; en wat Zijn macht aangaat, wie kan zich met Hem vergelijken; want al wat de Heere behaagt, doet Hij in de hemelen, op de aarde en in al de afgronden. In één woord, Hij is de enige Heere, en wij allen zijn Zijne dienstknechten.

(b) Gelijk Hij groot en heerlijk is, zo is Hij ook goed. De Heere is goed en recht, Psalm 25: 8 en in andere ontelbare Schriftuurplaatsen meer. De goedheid, die

een dienstknecht in een heer zou begeren, is bijzonder gelegen in drie zaken. Die alle nu worden bij uitnemendheid in God gevonden; en hij is gadeloos in die alle; want:

- (1) Hij is een goedertieren Heere, Die Zijn dienstknechten geen werk oplegt, dan hetgeen billijk en betamelijk is.
- (2) Hij geeft hun., wanneer zij zorgvuldig zijn, grote geschenken, of grote bewijzen Zijner weldadigheid; en
- (3) Hij is toegevend, medelijdend, en graag vergevende de misdrijvingen Zijner dienstknechten, wanneer zij die niet moedwillig bedrijven, of hardnekkig daarin voortgaan. In al deze drie opzichten is de Heere gadeloos.

Dat Zijn werk licht is, zullen wij naderhand breedvoerig aantonen. Voor tegenwoordig is het genoeg te zeggen, dat Hij Die niet liegen kan ons gezegd heeft, dat Zijn juk zacht, en Zijn last licht is, Matth. 40:30. En wie kent Zijn milddadigheid niet? Wie ondervindt daar de uitwerkingen niet van? Zijn milddadigheid is groot boven de hemelen, en allen hebben daar in grote mate deel aan; want al het goede en weldadige, dat iemand in zijn lot geniet, zijn de vruchten zijner milddadigheid. Maar behalve de gemene uitwerking daarvan, heeft Hij ook bijzondere gunsten en zegeningen, die Hij aan de zodanigen, die bij uitnemendheid getrouw zijn, bewijst. Beschouwt eens wat bewijzen van achting, wat heerlijke tekenen Zijner milddadigheid Abraham, Izak, Jakob, Mozes, Jozua, David en vele anderen, beide in het geestelijke en tijdelijke genoten hebben. Ook is Zijn goedertierenheid niet minder voor degenen, die Hem vrezen, ofschoon zij vele zwakheden hebben. Niettegenstaande Hij alle bedenkelijke zorgen gedragen heeft, om Zijn volk tegen de zonden te waarschuwen, zo wil Hij echter niet op het nauwste hun ongerechtigheid bezoeken, of met hen in het gerichte treden. Mijn kinderkens, ik schrijf u deze dingen, opdat gij niet en zondigt: en indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, 1 Joh. 2: 1. In het Verbond der Genade wordt niet minder dan in het Verbond der Werken, zonde verboden, en zorg daartegen gedragen; de gehele inhoud daarvan is geopenbaard, gepredikt en beschreven, opdat wij niet zouden zondigen. Maar hierin bestaat de bijzondere heerlijkheid van het evangelie, dat, waar de Wet zondaren doet zinken onder de vloek, het Evangelie hun verlossing toezendt, en hun aantoont, dat er een Voorspraak bij de Vader is.

(c) De Heere is een getrouwe God, Die al Zijn verbintenissen zal nakomen. Heeft Hij u een groot loon beloofd, gij mag daar staat op maken; want God en is geen man, dat Hij liegen zou, nog eens mensen kind, dat het Hem berouwen zou, Num. 23:19. Indien HIJ zichzelf aan u met de naam van God de Almachtige bekend maakt, gelijk Hij aan Abraham, Izak en Jakob deed, ziet Exod. 6: 3 om hen te doen geloven, dat Hij machtig was te volbrengen, hetgeen Hij beloofd had; dan verzeker ik u, dat Hij niet in gebreke zal blijven, om zich ook bekend te maken als de Jehovah, de Heere die de Vervuller Zijner beloften is, gelijk Hij aan

Mozes deed, wanneer Hij hem riep om hem te doen zien de vervulling der beloften aan Abraham, in zijn volk uit Egypteland te zullen verlossen, gedaan. Maar omdat het blijkt, dat de Heere het waardig is, zo volgt de

II. Vraag: *Zal Hij ons als dienstknechten wel aannemen?*

Waarlijk een vraag op het voorgaande antwoord niet onwelvoeglijk; want het is geen wonder, dat iemand, die God of zichzelf terecht kent, twijfelt of hij wel zal toegelaten worden, een dienstknecht des Heeren te zijn. En tot degenen, die hier nooit enige zwaarigheid in gezien hebben, schromen wij niet te zeggen, dat zij totnogtoe een kwaden heer dienen, namelijk de God dezer eeuw, die krachtig werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid, Efeze 2: 2. Maar op deze vraag antwoorden wij:

(a) De Heere heeft sommigen tot dienstknechten aangenomen, en als zodanigen zich toegeëigend, uit het geslacht der gevallen mensen. Wij horen Hem spreken van Zijn dienstknechten Abraham, Mozes en David; en dit is tot uwer bemoediging, zij waren mensen, zondige mensen; ja wat meer is, de vader van de getrouwen Abraham was een afgodendienaar.

(b) De Heere ontbreekt geen werk of loon om u te geven. Het werk, dat Hij Zijn dienstknechten geeft, is Zijn heerlijkheid te verkondigen; en dit is genoegzaam om ontelbaar meer duizenden dan in wezen zijn, bezig te houden. En hieruit vloeit het, dat Zijn dienstknechten dikwijls dit werk voor hen te zwaar bevindende, al de schepselen tezamen roepen om de Heere te loven; zo vinden wij, dat de Psalmist vuur en hagel, sneeuw en damp, enz. toeroept, om de Heere te loven, Psalm 148. En hij besluit het Boek der Psalmen aldus: *Alles wat adem heeft love de Heere, halleluja!* Psalm 150:6. Ook is er geen gebrek aan loon. Gelijk Hij werk voor u heeft, zo zijn ook Zijn schatkamers onuitputtelijk, daar is geen gebrek aan enig goed voor degenen die Hem vrezen, dewijl in Hem al de volheid woont.

(c) Wij hebben dit nog tot uwer bemoediging te zeggen, dat Hij u niet zal verstoten of verwerpen Omdat u zondaren bent. Hoort eens wat een zondaar, ja een groot zondaar, in dit opzicht zegt, 1 Tim. 1: 12, 13: *Ik dank Christus Jezus onze Heere, die mij bekrachtigd heeft, dat Hij mij getrouw geacht heeft, mij in de bediening gesteld hebbende: die ik tevoren een Godslasteraar was, en een vervolger, en een verdrukker.* Beschouwt hier een zondaar die een dienstknecht geworden is, een zondaar van de grootste soort, tot de voornaamste dienaar van het evangelie aangesteld.

(d) Wij hebben dit nog verder te antwoorden; Hij roept u tot Zijn Dienst; hebt dan goede moed, *staat op, de Meester roept u.* Onze Heere zegt, Matth. 11:29, 30: *Neemt Mijn juk op u, dit is een nodiging; hierop volgt nu de bemoediging: en gij*

zult rust vinden voor uw zielen; en de reden wordt er bij gevoegd: want Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht.

III. Gij zult vragen: Maar wat zijn de voorwaarden?

Ik zie wel dat Hij ons wil toelaten, maar eigenlijk zijn de voorwaarden te zwaar. Zeker die zullen u niet hinderen, Indien u maar genegen bent; want niets kan er betamelijker en meer verbindend bedacht worden, dan dezelve. Ik zal kort deze volgende zes bijzonderheden, als de voorwaarden waarop Hij u zal toelaten, aan u voordragen.

(a) Gij moet uw oude heren verlaten; want gij kunt geen twee heren dienen: en derhalve Indien u de Heere verkiest, dan moet gij de goden weg doen, die uw vaders, die aan de andere zijde der rivier waren, gediend hebben, de goden der Amoriëten in welker land gij Woont; dat is in duidelijke woorden, gij moet de satan niet dienen, gij moet de menigerlei begeerlijkheden niet dienen, gij moet de wereld niet dienen, gij moet ook de mensen niet dienen, alle andere heren moet gij verlaten; want gij en kunt God niet dienen en de Mammon, Matth. 6: 24. En zeker, dit is geen harde voorwaarde, maar hetgeen daar elke dienstknecht staat op moet maken; en niemand heeft reden om het met zoveel blijmoedigheid te doen, dan de zodanigen die de zonde verlaten.

(b) U moet met Hem verzoend worden, op de voorwaarden van het evangelie. Een heer zal niemand die zijn vijand is, als een dienstknecht aannemen in zijn huisgezin; wie zou een, die een vast voornemen had om hem te verderven, in zijn huis toelaten? Derhalve is het ten hoogste billijk, dat gij, eer gij in het huisgezin wordt toegelaten, de vijandschap, waar uw harten van natuur tegen God mee vervuld zijn, aflegt, en met Hem verzoend wordt op de voorwaarden die in het Evangelie worden voorgeschreven; en die door de Apostel, in zijn brief aan de Filippenzen, kort vervat worden in twee uitdrukkingen, niet in het vlees te betrouwen, en in Christus Jezus te roemen; die gelijklopende zijn met twee andere uitdrukkingen, die onze Heere gebruikt, zichzelf te verloochenen, en Hem te volgen, Mark. 8: 34. Zo wie achter mij wil komen, die verloochene zichzelf, en volge Mij. Want hetgeen hij er bij doet wegens het kruis op te nemen, dat wordt in de volgende woorden vervat: Volgt Mij. En van dezelfde nadruk zijn de twee eerst gemelde uitdrukkingen, Filip. 3: 3: *Wij zijn de besnijding, wij die God in de Geest dienen, en in Christus Jezus roemen, en niet in het vlees betrouwen.* Hier vinden wij kort de voorwaarden van het evangelie aangaande onze aanneming bij God, en onze rechtvaardigmaking voor Hem; daar moet geen betrouwen in het vlees, geen verwachting van hetzelfde zijn.

Maar gij zult zeggen, wat is het vlees, daar wij niet op moeten rusten, daar wij geen vertrouwen in moeten stellen?

Ik zal u enige dingen voorstellen, die alzo door de Apostel, in de volgende verzen van het 3e hoofdstuk van zijn brief aan de Filippenzen, genoemd worden.

1. Hij noemt kerkelijke voorrechten., uitwendige privileges, aldus: Besneden ten achtste dage; dat is te zeggen, het is niet genoeg dat iemand gedoopt is, dat hij ten Avondmaal gaat, dat hij de predikdienst bijwoont, en dergelijke.
 2. Lidmaatschap der kerk: uit het geslacht Israëls. Iemand kan uitwendig een Christen zijn, gesproten uit Godzalige voorouderen, en echter verloren gaan. Daar zijn velen die kunnen roepen: Abraham is onze vader, zijnde van zijn zaad, niettegenstaande zij zelf in het verderf neerstorten.
 3. Het is niet genoeg dat men een lidmaat van de allerzuiverste kerk op aarde is, dat is ook vlees. Paulus was niet uit een verbasterde stam, maar uit de stam Benjamins, een Hebreëer uit de Hebreëën. Iemand kan niet alleen uitwendig een Christen, maar een protestant zijn, en niet alleen een protestant, maar ook van de hervormde kerk; doch indien hij op een daarvan rust, zo is hij geen dienstknecht Gods, al waren zijn grondbeginselen nog zo overeenkomstig met beiden; het vlees, men mag er niet in betrouwen.
 4. Tot de strengste sekte der zuiverste kerk te behoren, mag niet in betrouwd worden. Het is niet genoeg dat gij een nauwgezetste onder de hervormden bent, een die de wereld als een fijne en precieze rekent. Paulus was een uit de zuiverste kerk die toen op aarde was, een van de zuiverste en nauwgezetste sekte, naar de wet een Farizeeër.
5. Hij was niet alleen behorende tot de nauwgezetste sekte, maar ging de meesten van hen te boven, naar de ijver een vervolger der gemeente: het is waarlijk niet genoeg om tot de nauwgezetste sekte te behoren, en zelfs de ijverigste in de plichtsbetrachtingen te boven te streven.
6. Hij was een die niet alleen omtrent de godsdienst, en de ere zijner belijdenis was aangedaan, maar hij was ook naar de rechtvaardigheid die in de wet is, onberispelijk. Zijn godsdienst zette hem aan om alle de geboden Gods te betrachten, en zijn wandel was zo overeenkomstig met zijn grondbeginselen, dat niemand hem iets kon ten laste leggen; grote voortgangen voorwaar, die hij nochtans allen achtte vlees te zijn, gelijk die ook zijn om drieërlei redenen:
- (a) Omdat het zaken zijn die meest verricht worden door de mens, die vlees is.
 - (b) Omdat zij allen met zonde besmet zijn, hetwelk het werk van het vlees is.
 - (c) Omdat zij, in een ondergeschiktheid aan vleselijke oogmerken, strijdig tegen de geestelijke oogmerken van het evangelie verricht worden. Zodat door het vlees verstaan moet worden, alles wat door de mens gedaan wordt, of alles wat met verdorvenheid besmet is, en dat zowel voor als na de bekering; want de Apostel sluit uit, als geenszins deel hebbende in zijn verwachting van rechtvaardigmaking, zelfs datgene dat hij na zijn bekering verkregen had, omdat hij zegt: maar hetgeen mij gewin was, dat is, zo lang ik een Farizeeër was, dat heb ik om Christus' wil schade geacht; en dan voegt hij daar bij: ja gewis ik acht ook alle dingen schade te zijn. De eerste uitdrukking, hetgeen mij gewin was, was al te bepaald, omdat die alleen maar vervat hetgeen hij

tevooren had; en daarom voegt hij er dit een alles omvattend woord bij: *alle dingen*, dat is zijn eigen gerechtigheid daar hij niet in wilde gevonden worden, als blijkt in de volgende verzen. In een woord, niet te betrouwen in het vlees, is op niets te vertrouwen, dat ons eigen kan genaamd worden, als zijnde door ons verricht; alles wat vlees kan genaamd worden, als zijnde met zonde besmet, en door de zondige mens gewrocht. Wij zeggen niet dat wij de kerkelijke voorrechten niet zouden hoog schatten, o neen! het is zeker een groot voorrecht de instellingen Gods te genieten, tot de zuiverste kerk te behoren, de nauwgezetste sekte aan te kleven, de allerijverigste daarvan te zijn, en onberispelijk te wezen. Dus gelijk wij gezegd hebben, Presbyteriaans, en wel de nauwgezetste te zijn, is niet alleen onze plicht, maar ook onze ere. Doch echter moeten wij daar niet in betrouwen, maar wij moeten in Christus Jezus roemen. Wanneer onze consciëntie ons beschuldigt, dan moeten wij vluchten naar het bloed Christus, en dezelve daarmee reinigen; wanneer wij voor de vierschaar Gods betrokken, en daar aangeklaagd worden, dan moet Christus, alles wat ons ten laste gelegd wordt, verantwoorden. Vordert de wet volmaakte gehoorzaamheid af, Christus heeft alle gerechtigheid vervuld, en is van Gode geworden rechtvaardigheid voor allen die geloven; en dit is onze blijdschap. Brengt de consciëntie zware beschuldiging tegen ons in, Christus is gestorven, en hier in roemen wij. Durft iemand bestaan een gelovige te verdoemen, God heeft hem gerechtvaardigd, omdat hij Christus uit de dode heeft opgewekt; zijnde met hetgeen Hij voor zondaren betaald heeft, volkomen tevreden. En in een woord, wat zwarigheid wij ook hebben, het is wel oorzaak van droefheid in onszelf, maar ook stof van blijdschap in de Heere Jezus, in welke gelovende, wij ons verheugen met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, 1 Petrus 1:8. Nu, Indien u voornemens bent de Heere te dienen, dan moet gij op deze gemelde voorwaarden met Hem verzoend worden, gij moet geen betrouwen in het vlees hebben, maar in Christus Jezus roemen.

(c) Hij zal u toelaten zijn dienstknechten te zijn, op deze voorwaarde, dat gij u aan al Zijn geboden onderwerpt. Gij moet Zijn kruis opnemen, uw vader en moeder haten, (dat is, hen met verachting verwerpen, wanneer zij in vergelijking met Hem komen) gij moet de rechterhand afhouden, en het rechteroog uittrekken. Maar gij zult mogelijk zeggen: dit is hard. Ik antwoord, geen heer zal een dienstknecht aannemen, dan die hem wil gehoorzamen. En dat deze dingen niet waarlijk hard zijn, blijkt klaar, wanneer wij overwegen:

- (1) Dat al de zaken, die hij wil hebben, dat wij verlaten zullen, ons nadelig zijn. Wanneer wij vader en moeder moeten haten, het is dan alleen wan neer zij tussen ons en Christus inkomen; en ons wordt geboden de rechterhand af te houden, en het rechteroog uit te trekken, wanneer zij ons ergeren, en wel u ergeren, dat wij de hemel moeten verliezen, indien wij hen willen behouden.
- (2) Deze dingen worden ons alleen maar geboden, wanneer het doen zelfs van datgene, hetwelk ons nadelig toeschijnt, in grote mate tot ons voordeel strekt;

want wanneer wij enig ding om Christus' wil verlaten, dan hebben wij een groot inkomen te verwachten, zelfs honderdvoud in dit leven, en het eeuwige leven hiernamaals. Dit zal verder blijken redelijk en licht te zijn, wanneer wij

(d) De voorwaarde overwegen, op welke de Heere ons zal toelaten Hem te dienen, namelijk, dat Zijn werk op Zijn eigen onkosten verrichten. Wanneer wij in de wegen Gods wandelen, zo moeten wij het in de kracht des Heeren doen; wanneer ons iets ontbreekt, dan moeten wij met vrijmoedigheid tot de troon der genade komen, om genade te verkrijgen. En in één woord, indien wij voornemens zijn Hem welbehaaglijk met eerbiedigheid en goddelijke vrees te dienen, zo moeten wij genade hebben om het te kunnen doen. Hebr. 12:28: Daarom alzo wij een onbeweeglijk koninkrijk ontvangen, laat ons de genade vasthouden, door die wij welbehaaglijk Gode mogen dienen, met eerbieding en Godvruchtigheid. Wij moeten alles doen in de Naam van Christus, dat is in Zijn kracht want de Apostel zegt ons, Filip. 4: 13, Dat hij alle dingen vermocht, door Christus Die hem kracht gaf. Christus zegt ook tot Zijn discipelen, dat zij zonder Hem niets kunnen doen, Joh. 15: 5. Ik ben verzekerd, dat dit een zeer schone voorwaarde is, want die maakt het zwaarste werk licht. Het is hetzelfde, een mens met de kracht die hij heeft, tot enig werk te roepen dat licht voor hem is, of iemand tot een werk te roepen, dat ver boven zijn kracht is, en zijn kracht te vermeerderen naar de mate van zijn werk. Alzo is het ook in deze zaak; de kracht van Gods volk is altijd evenredig met, indien niet meerder dan hun werk.

(e) Hij wil u in Zijn dienst toelaten, maar u moet Zijn livrei dragen. En dit is in het gemeen heiligheid; *want heiligheid is den huize des Heeren sierlijk tot lange dagen*, Psalm 93:5, maar meer bijzonder is het ootmoedigheid; ons wordt geboden met ootmoedigheid bekleed te zijn, 1 Petrus 5: 5. De serafim hadden vleugelen om hun voeten en hun aangezichten te bedekken, dat is een bekleding met ootmoedigheid, bestaande in een gezicht van Gods heerlijkheid, en hun eigen onvolmaaktheid; en wij moeten hetzelfde kleed dragen, wij moeten niet in onszelf, of in onze versierselen roemen, maar die roemt, roeme alleen in de Heere, 1 Kor. 1: 31.

(f) Hij wil u in Zijn dienst toelaten, maar dan moet u Hem eeuwig dienen. Hij wil hebben dat Zijn dienstknechten eeuwig de Zijn, en niet eens anderen zijn. En wanneer alle dingen naar onze wens zijn in Zijn dienst, dan hebben wij reden om te zeggen, dat wij onze Heere, en Zijn dienst liefhebben en dat wij Hem niet willen verlaten. Dan kan een iegelijk onzer betuigen: Ik en mijn zaad, ik en mijn huis, en allen die mijn raad willen opvolgen, wij zullen de Heere voor eeuwig dienen. Op deze voorwaarden zal de Heere u aannemen.

IV. Maar u zult mogelijk vragen: *tot wat werk zal Hij ons gebruiken?*

Wij antwoorden, dat wij u al de bijzonderheden niet kunnen opnoemen; en de zodanigen, die zich aan Zijn dienst verbinden, kunnen zulks niet verwachten; maar wij zullen u zeggen alles wat gij dienaangaande kunt begeren.

- (a) Het is een zacht werk. Matth. 11: 29, 30: *Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben, en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen; want Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht.* De dienst der zonde is vermoeiing, arbeid, en een zware last; dus wordt het uitgedrukt in het 28e vers: *Komt herwaarts tot Mij allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven.* De dienst van Christus is zacht, en Zijn volk vindt rust in dezelve; een werk, dat in rust bestaat, moet zeer aangenaam zijn, en zodanig is het werk van de Heere. O, gave God, dat wij u eens konden doen begrijpen die zoete kalmte, die gezegende rust, die er in Zijn dienst gevonden wordt. O, hoe innemend zou het niet zijn!
- (b) Het is een liefelijk werk. De wegen der wijsheid zijn wegen der lieflijkheid, en alle haar paden vrede, Spr. 3: 17. En in het houden, zowel als na het houden van Gods geboden is groot loon, Psalm 19: 12.
- (c) Het is een heerlijk werk. Al de werken, die de Heere gebiedt, zowel als degenen, die Hij zelf uitvoert, zijn majesteit en heerlijkheid, Psalm 111:3.
- (d) Het is een voordelig werk. De Godzaligheid is waarlijk een groot gewin, en is tot alle dingen nut; want het heeft de beloften des tegenwoordige en des toekomstige levens. Roept de Heere ons tot enig gedeelte van Zijn dienst, wij genieten al het voordeel. Roept Hij ons tot lijden, dan werkt onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat, ons een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid, 2 Kor. 4:17. En in één woord, de verstandige zal voor hem zelf profijtelijk zijn, Job 22: 2.

V. Vraagt u: *Wie zullen wij met ons in dit werk hebben?*

Ik antwoord, dat dit een voornaam stuk is, en van zeer groot aanbelang, omdat dienstknechten niet alleen in het werk bezig zijn, maar ook veel van hun troost van hun mededienstknechten afhangt. Nu deze aangaande, alles is hier ter bemoediging, want:

- (a) De heerlijke Middelaar schaamt zich niet de Heere te dienen. *Ziet Mijn Knecht, Die Ik ondersteun, Mijn Uitverkorene, in dewelke Mijn ziel een welbehagen heeft, Jesaja 42: 1.*
- (b) De engelen vervoegen zich tezamen ten dienste des Heeren. Daarom nam de engel gelegenheid om Johannes te verhinderen, dat hij hem niet zou aanbidden, Openb. 19: 10: *Ziet dat gij dat niet doet, ik ben uw mededienstknecht, en uwer broederen, die het getuigenis van Jezus hebben.*
- (c) De heiligen en heerlijke der aarde zijn mededienstknechten in dit werk, tezamen met de algemene vergaderingen, en de gemeente der eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn, Hebr. 12:23. Zodat wij kunnen zien, dat gelijk het werk liefelijk is, zo is ook het gezelschap ten uiterste aangenaam.

VI. Maar indien u vraagt: *Wat loon hebben wij te verwachten?*

Ik antwoord, al was er geen beloning, zo zou het gezegde genoeg zijn. Doch wij zeggen echter:

- (a) Er is een beloning, Psalm 19: 12. *Die tot God komt moet geloven dat Hij is, en een beloner is dergenen, die Hem zoeken*, Hebr. 40: 6.
- (b) Het is een zekere beloning, Tit. 1: 2: *In de hope des eeuwige levens, welke God, die niet liegen kan, beloofd heeft voor de tijden der eeuwen.*
- (c) Het is een duurzame beloning, zij is eeuwig; en die God welbehaaglijk met eerbieding en Godvruchtigheid dienen, zullen een onbeweeglijk koninkrijk ontvangen, Hebr. 12: 28.
- (d) Het is een grote beloning; zodanig een, die de oog niet en heeft gezien en de oor niet en heeft gehoord en in het hart des mensen niet is opgeklommen, om die te bevatten, 1 Kor. 2: 9. In het houden van die is grote loon, Psalm 19: 12. En daarom besluiten wij uit dit alles, dat u hier alles hebt wat gij begeren kunt tot uw bemoediging; een Heere, die groot, goed en getrouw is, een genoegzame zekerheid van aanneming, billijke condities en voorwaarden, een liefelijk en aangenaam werk, een onvergelyklijk gezelschap, en een grote, ja zielinnemende beloning.

Maar sommigen zullen zeggen: Wij vrezen de nauwgezetheid van de weg, gij verplicht ons tot een ondraaglijke nauwkeurigheid en gezetheid in onze wandel.

Wij antwoorden:

1. De weg des Heeren is zeker eng, en wij kunnen u niet de minste toegevendheid vergunnen om enige begeerlijkheid op te volgen, zelfs zoveel niet als u neer te buigen in het huis Rimmons, 2 Kon. 5: 18.
2. Indien dit u afschrikt, dan moeten wij u waarlijk zeggen, dat het niet recht met u is gesteld, dat uw hart nog niet is veranderd, want wanneer dat eens is geschied, dan is deze zwaarigheid weggenomen.

Maar mogelijk zal een ziel zeggen: *Ik vrees, dat ik dit mijn verkeerde hart in deze lieflijke weg, die waarlijk een weg der lieflijkheid en des vredes is, niet zal kunnen houden.*

Hierop zeg ik:

3. Gij moet opzien tot de Heere, dat Hij het stenen hart uit u wegneemt, en u een vlezen hart geeft, om Hem te vrezen; want het is noodzakelijk, dat de boom eerst goed is, en dan zullen de vruchten ook goed zijn. Maar mogelijk is de nauwgezetheid, waar gij voor vreest, niet waarlijk, maar ingebeeld; want
 - a. Misschien verbeeldt gij u, dat dezelve u niet zal toelaten blijmoedig te zijn. Doch dit is een dwaze en ijdele verbeelding, want ware Godsvrucht geeft de mens een allervaste grond tot blijdschap, vergunt hem vrijheid om zich te verblijden, en bestiert hem om zijn blijdschap recht te oefenen; hetwelk

deze verdubbelt, ja wat meer is, gebiedt hem blijde te zijn. *Verblijdt u in de Heere allen tijd, wederom zeg ik, verblijdt u, Filip. 4: 4.*

- b. Mogelijk zult gij denken, dat die u het gebruik van wettige zegeningen niet zal toestaan. Maar dit is een grote misvatting; zij wil u niet toestaan die te misbruiken, maar gebiedt u die te gebruiken op een rechte wijze: *Eet uw brood met vreugde, en drinkt uw wijn met goeder harte; want God heeft al reeds een behagen aan uw werken, zegt de wijste der koningen, Pred. 9: 7.*
- c. Gij vermoedt mogelijk, dat het u niet zal toelaten, beleefdheid en wellevendheid te oefenen. Doch dit is een schandelijke misvatting. Ware Godsvrucht maakt de mensen het alleraangenaamste gezelschap in de wereld, het maakt hen bescheiden, zachtmoedig, vriendelijk, niet licht toornig, traag in aanstoot te geven, en zorgvuldig om alle mensen in alle wettige dingen te behagen; het vervult hun harten met liefde, en doet hen stichtelijk in hun gesprekken zijn.

Maar u zult wel zeggen: *ik zal tot deze dienst nooit in staat zijn, het is te zwaar werk voor mij.*

Ik antwoord:

- a. Het gezegde is waar, gij bent niet in staat om iets te verrichten. Zonder Mij, zegt Christus, Kunt u niets doen, Joh. 15: 5. Ja maar,
- b. Het is niets ter zaak gezegd, tenzij gij daar meer bijvoegt, namelijk, dat de Heere u niet bekwaam kan maken. Doch ik zeg u, Indien u maar gewillig bent, de Heere zal u bekwaam maken.
- c. God is machtig u met alle kracht te bekrachtigen, naar de heerlijke werking Zijner grote kracht; waardoor Hij ook alle dingen zichzelf kan onderwerpen; om kracht in zwakheid te volbrengen, en de zwakke te doen zijn als David, en David als een engel Gods. Zach. 12: 8.

Nu, wegens alles wat gezegd is, (om mijn vermaning te herhalen) zo bid ik heden u mijn vrienden, door de ingewanden van onze Heere Jezus Christus, omhelst onze vermaning, dient de Heere en kiest u heden; en indien niet, geeft het mij te kennen. Alle dingen, de dienst, de Heere, de voorwaarden en de beloning zijn heerlijk; en Indien u voornemens bent te dienen, daar is geen dienst, die u kan aangeboden worden, gelijk deze. Dit is hetgeen wij zoeken, God is onze Getuige, het is niet ons eigen, maar het uw. Waren wij nu verzekerd door de genade Gods, dat wij dit zouden verkrijgen, wij zouden daar alles aan ten koste leggen; en niets kan ons voldoening geven, dan dit alleen. En nu, Indien u het weigert, dan nemen wij God tegen u tot Getuige, dat u een heerlijke aanbieding is gedaan, doch dat gij dezelve hebt verworpen. Dusverre de eerste lering.

Nu komen wij tot de tweede, die wij tot meerdere klaarheid, dan in het eerste voorstel daarvan is geschied, vervolgens zullen voordragen.

De zodanigen die enige ware en oprechte achting voor de Heere en Zijn dienst hebben zullen haar eigen of personele Godsdienst stellen tot het voorwerp van haar grootste en voornaamste zorg. "Maar aangaande mij", enz. eerst mij, en dan mijn huis, "wij zullen de Heere dienen."

Ik zeg dan, zij zullen het hun voornaamste zorg maken, zij zullen daarmee beginnen, voor en alear zij zien hoe het bij anderen is gelegen, zullen zij eerst onderzoeken hoe het bij hen is gesteld. Nog eens, zij zullen het hun voornaamste zorg doen zijn, zij zullen op het hoogste en diepste aangedaan wezen of zij zelf, met opzicht op de Heere en Zijn dienst, wel bevestigd zijn; maar wij zeggen niet, dat het hun enige zorg zal zijn; o nee, zij zullen ook diepe aandoeningen hebben over de toestand hunner huisgezinnen, en die der kerk; doch zij zullen eerst van zichzelf af beginnen, en zien hoe zij in hun eigen dienst gegrondvest zijn, dat is, zij zullen hun eigen of personele Godsdienst, hun eerste en voorname zorg maken. Wanneer wij van hun eigen dienst of personele Godsdienst spreken, dan noemen wij die zodanig, om hem te onderscheiden zo van de huishoudelijke Godsdienst, als van de meer openbare dienst Gods in de gemeente. Wij zullen geen tijd verspillen om deze waarheid te bewijzen. Hetgeen wij zullen voordragen, wanneer wij de redenen van deze leer zullen opgeven, zal genoegzaam zijn om die te bevestigen. In het verhandelen dezer waarheid zullen wij kort

- I. Aan u voordragen, wat datgene is in hun eigen Godsdienst, of in hun eigen dienst van de Heere, daar de zodanigen, die een oprechte achting voor Hem en Zijn dienst hebben, op het hoogste en voornaamste zijn over aangedaan.
- II. U voorstellen, enige redenen wegens deze leer, en aantonen waarom zij eerst en voornamelijk omtrent hun eigen Godsdienst zijn aangedaan. Wij beginnen met

Het eerste, en onder andere dingen zullen degenen die waarlijk oprecht zijn, en een ware achting voor de Heere en Zijn dienst hebben, op het hoogste zijn aangedaan:

1. Wegens de wezenlijkheid van hun verbintenis aan des Heeren dienst. Het zal een vraagstuk zijn, hetwelk zeer nabij en veel op het hart zal wegen, van een iegelijk, die het waarlijk met ernst om deze zaak te doen is: ben ik nog wel in des Heeren dienst getreden? Heb ik Hem, op Zijn eigen voorwaarden, nog wel aangenomen als mijn Heere en Meester? Heb ik totnogtoe wel ondervonden de krachtdadige invloed des Heilige Geestes, zonder welke niemand met oprechtheid kan zeggen, dat Jezus de Heere is? 1 Kor. 12: 3.

Dit is de grondslag van alles; want indien wij wet waarlijk Zijn dienstknechten zijn, dan verwachten wij tevergeefs hetgeen Zijn dienstknechten toekomt, namelijk, hun aanneming tot, en hun beloning voor hun werk. Ik zeg, dit is het fundament en een wijs bouwmeester zal hetzelfde op een rotssteen zeker leggen, en diep graven, Lukas 6: 48, dat is, hij zal al zijn pogingen op het krachtigst tewerkstellen, en al die beletselen, die tussen hem en de steenrots zijn, wegnemen; en hij wil het met zekerheid zien, dat zijn fundament nauwkeurig op de steenrots is gelegd. Dit is de grote en voorname zorg van een oprechte ziel, dat zij zichzelf niet bedriege, maar dat zij in waarheid aan des Heeren dienst verbonden is.

2. Die oprecht zijn, zullen op het diepste aangedaan wezen, wegens de oprechtheid van het hart in de wegen des Heeren. Geen hart kan in de wegen des Heeren oprecht zijn, zolang het niet is vernieuwd; en derhalve zal het de zorg van iegelijk zijn, die enige ware hoogachting voor de Heere en Zijn dienst heeft, dat hij een hart mag hebben om de Heere te vrezen en te dienen, overeenkomstig de belofte door de Heere aan Zijn volk gedaan, Ezech. 11:19, 20. Gelijk wij ook vinden., dat de heiligen met ernst daarom gebeden, hebben, als zijnde onder de grootste aandoeningen, ter verkrijging van hetzelfde. De Godvruchtige Psalmist zegt, Psalm 119:80: Laat mijn hart oprecht zijn in Uw inzettingen, opdat ik niet beschaamd worde. En geen wonder, dat zij hierover onder die diepe aandoeningen gebracht worden, omdat de Heere, Die de harten doorzoekt, dikwijls heeft bevonden dat hetzelfde ontbrak, en dat onder schone voorwendingen, ja de alleroprechtste verbintenissen; ik zeg oprecht voor zover hetzelfde bespeurd kon worden door de personen zelf, of door andere mensen, gelijk wij zulks vinden Deut. 5:27-29, alwaar het volk zich oprecht om de Heere te dienen verbindt, vers 27. En wij hebben geen reden om te twijfelen, dat zij in zoverre welmenend waren, dat zij waarlijk meenden hetgeen zij spraken; zij zeggen tot Mozes: Nadert gij, en hoort alles, wat de Heere onze God zeggen zal; en wij zullen het horen en doen. Voorwaar een uitnemende verbintenis, maar ach! zij is vergezeld van een droevig gebrek, een oprecht hart ontbreekt er, en dat verderft alles. Dit geloof ik waarlijk, dat zij niet verstonden. Mozes zelf bemerkte het nauwelijks, maar de Heere wist het volkomen, zeggende, vers 28-29: *Het is allemaal goed, dat zij gesproken hebben. Och dat zij zulk een hart hadden om Mij te vrezen, en alle Mijn geboden altijd te onderhouden, opdat het haar, en haar kinderen wel ging in eeuwigheid!*

Sommigen uwer denken, ja sommigen uwer ontzien niet te zeggen, wat gebreken ook in hun wandel mogen zijn: *Gedankt zij de Heere, wij hebben een goed hart voor God.*

Antwoord. O, verdoemelijk bedrog! Hij die meent dat zijn hart goed is, wordt blind gehouden door de Satan, en heeft een hart niet beter dan het zijn is; want het hart, volgens het Getuigenis van God, is arglistig, meer dan enig ding, ja dodelijk is het, Jer. 17:9.

3. De zodanigen, die enigszins een ware achting voor de dienst Gods hebben, zullen ten hoogste aangedaan zijn over de eenvoudigheid van hun oog. Van hoe groot gewicht dit is, zulks geeft de Heere ons te kennen, Matth. 6:22-23. De Heere had in het vorige gedeelte van dit hoofdstuk de zodanigen, tot welke Hij predikte, onderrichting gegeven met opzicht op het einden die zij moesten hebben. Hij leert hun, dat zij in het bidden en vasten zichzelf niet moeten beogen, dat hun einde niet moest zijn aardse schatten en rijkdommen te vergaderen; maar om God te verheerlijken, en Hem te genieten, hetwelk voorwaar een hemelse schat is. En alhier leert Hij de gewichtigheid om het rechte einde te hebben; eerst, direct in het 21e vers; ten tweede, door een gelijkenis in het 22e vers, in welk Hij het voorname einde, of de beoging der ziel vergelijkt met het lichamelijk oog, en toont hun aan, dat de besturing van ons gehele leven, en de rechtheid van al deszelfs daden van de oprechtheid en rechtheid van het einde afhangen; gelijk de besturing van het gehele lichaam afhangt van de oprechtheid, eenvoudigheid en klaarheid van het lichamelijk oog. Derhalve is het geen wonder, dat de zodanigen, die wegens de dienst des Heeren waarlijk zijn aangedaan, hierover zo bekommerd zijn, omdat het geheel hiervan afhangt. Want een verkeerd einde zal de allerschoonste en beste verrichtingen geheel bederven, en gans nutteloos doen zijn. De gezegende Jezus zegt in het eerste vers van dit hoofdstuk: *Hebt acht, dat gij uw aalmoezen niet doet voor de mensen, om van haar gezien te worden, anders zo Hebt u geen loon bij uw Vader, Die in de hemelen is.* Velen uwer vermenigvuldigen hun plichtsbetrachtingen, maar de Heere weet hoe weinigen er zijn, die in dezelve hun eigen einden en oogmerken bezien. Maar hebt acht op uzelf, want gij ziet, dat een verkeerde beoging om van de mensen geprezen te worden, alles vruchteloos doet zijn.

4. Die oprecht zijn, zullen het hun voorname en grote zorg maken, dat zij in het dienen van de Heere een vasten regel" zowel als een eenvoudig oog hebben. Veel arbeid kan tevergeefs geschieden, wanneer dit niet beoogd wordt; en hierom is het, dat wij in de heilige schriften vinden, dat de heiligen hierover zeer zijn aangedaan geweest, en dat zij niet zonder reden des Heeren Woord beschouwd hebben als een Lamp voor haren voet, en een Licht voor haar pad, Psalm 119: 105. En daarom zijn zij zo begerig om in het Woord onderwezen te worden, omdat het de enige vaste en veilige regel is om hen te besturen hoe zij de Heere moeten dienen. Hoe ernstig en menigvuldig drukt de Psalmist deze begeerte niet doorgaans in de 119e Psalm uit, waarin de grote aandoening van de Psalmist, wegens de regel van zijn wandel aan ons klaar wordt vertoond. En geen wonder, omdat de Heere billijk ons, zo ter ondersteuning in ons werk, als ter beloning van hetzelfde, wanneer het verricht is, kan zenden naar degenen, die ons hetzelfde hebben voorgeschreven; want gewis, de Heere te dienen, is te doen hetgeen Hij ons gebiedt; en wij mogen tot Zijn geboden geen woord toedoen, want dit wordt ons uitdrukkelijk verboden, Deut. 4: 2.

5. Zulken, die waarlijk oprecht zijn, zullen eerst en voornamelijk bezorgd zijn over de naarstigheid hunner handen in het werk des Heeren. Want alles wat onze hand vindt om te doen, dat moeten wij met al onze macht doen; en hij wordt met een vloek vervloekt, die het werk des Heeren traag doet; en derhalve weegt het op de ziel om die vloek te vermijden, en hoe zij dezelve zal ontgaan, Jer. 48: 10: *Vervloekt zij, die het werk van de Heere bedrieglijk doet*; of onachtzaam, gelijk het Woord in de kanttekening van onze Bijbel wordt vertaald.

6. Om er niet meer bij te voegen, zij zullen onder vele aandoeningen zijn wegens hun aanneming bij God, en om Hem welbehaaglijk te zijn, Die hen geroepen heeft tot Zijn dienst. Wanneer God hen aanneemt, dan zijn zij wel vergenoegd, en wanneer Hij hen verwerpt, dan kan niets vergoeden het verlies dat zij door Zijn verberging lijden; en daarom leggen zij alle beletselen af, opdat zij Die mogen behagen, Die hen tot Zijn krijgsknechten en dienaren heeft aangenomen, 2 Tim. 11: 4. Aldus hebben wij in de eerste plaats volbracht hetgeen wij beloofd hadden, en u aangetoond, wat datgene is, dat in de eigen of personele Godsdienst van het volk van de Heere de eerste en voornaamste plaats, met opzicht op hun zorg en aandoeningen heeft; namelijk, dat die gaat over de wezenlijkheid hunner verbintenis, de oprechtheid huns harten, de eenvoudigheid van hun oog, de vastigheid van hun regels, de naarstigheid hunner handen, en eindelijk hun aanneming in des Heeren dienst. Voor en aler zij zich willen ophouden met andere zaken, zo zoeken zij het eerst met deze te doen, en over deze gaan hun eerste gedachten en aandoeningen. Nu moeten wij:

Ten tweede, aantonen de oorzaken van deze aandoening, en waarom de zodanigen, die een oprechte achting voor de Heere, en voor Zijn dienst hebben, hun eigen Godsdienst het voorwerp van hun eerste en voornaamste zorg maken. Nu, hiervan kunnen wij de volgende redenen geven:

1. Zij doen het omdat het gebod Gods, in de eerste plaats en voornamelijk opzicht heeft op onze eigen of personele Godsdienst. De geboden zijn gericht tot bijzondere personen, gij zult geen andere Goden voor Mijn aangezicht hebben: Gij zult u geen gesneden beeld maken: Gedenkt de Sabbatdag. En dit niet alleen, maar hun eerste inhoud ziet op datgene, hetwelk deze bijzondere personen direct aangaat. Het verbindt eerst u, met betrekking op uw eigen gedrag; en dan gebiedt het u daar acht op te geven, met opzicht op anderen. Gij en zult voor u geen gesneden beeld maken; gij moet eerst de Sabbatdag gedenken, en dan toezien dat uw dienstknecht en de vreemdeling hetzelfde ook doen. Wij moeten eerst van onszelf beginnen, de balk uit ons eigen oog doen, eer wij naar de splinter, die in ons broeders oog is zien, Matth. 7:5.

2. Die oprecht zijn, zullen eerst en voornamelijk naar hun eigen Godsdienst zien, omdat die van een dubbel gewicht is; gewichtig in zichzelf, en gewichtig omdat

wij zonder dezelve niet in staat zijn de Heere te dienen, hetzij in onze huisgezinnen of in het openbaar. Indien de boom niet eerst goed gemaakt wordt, zo kan geen van deszelfs vruchten goed zijn. Indien wij niet waarlijk des Heeren dienstknechten zijn, indien onze harten niet oprecht, onze ogen eenvoudig, en onze handen naarstig in ons eigen personeel en bijzondere werk, weg, en wandel zijn, zo is het volstrekt onmogelijk, dat wij zodanigen zouden zijn in de meer openbare plichten.

3. Zij zijn of zullen eerst en voornamelijk wegens hun eigen Godsdienst aangedaan wezen, dewijl een rechte aandoening daarom, indien niet de bron, echter een der voornaamste aanleidingen is tot, en een krachtadig middel om ons aan te zetten met kracht en naarstigheid, ter verrichting van andere meer openbare plichten van de Godsdienst; ja de verknochtheid om naarstig te zijn, zowel in het een als in het andere, is zo noodzakelijk, dat de openbare Godsdienst rijst en daalt, ebt en vloeit, vermindert en vermeerdert naarmate dat onze personele Godsdienst rijst of daalt. Wanneer Gods volk in een goede toestand is, dan zal Sion hun veel op het hart liggen.

4. De ware oprechten zullen hun eigen Godsdienst hun eerste en voornaamste zorg maken, omdat die het meest is binnen hun eigen bereik. Wij kunnen onze huisgezinnen, gemeenten en kerk geenszins maken zoals wij die graag hadden; maar hetgeen wij door genade kunnen bereiken, zijn wij verplicht te bezitten. Ofschoon Jozua gans Israël aan des Heeren dienst niet kon verbinden, echter kon hij het zichzelf doen; en derhalve hetgeen zijn hand vindt om te doen, hetgeen hij door genade machtig is te verrichten is datgene waartoe hij zich verbindt om het te doen met al zijn macht, Pred. 9: 10.

5. Oprechten zullen hun eigen Godsdienst hun eerste zorg doen zijn, omdat wanneer zij daarin voorspoedig zijn, zij het grootste gewin genieten. Een David, ofschoon zijn huis alzo met God niet was, nochtans hij zelf oprecht zijnde, kon vrede hebben. Getrouwe leraren kunnen door genade vrede hebben, ofschoon Israël niet vergaderd wordt. Maar daar is een onvermijdelijke noodzakelijkheid, dat wij zelf Godvruchtig zijn; want zonder de heiligmaking zal niemand de Heere zien, Hebr. 12: 14.

6. Ik kan hier nog bijvoegen, dat oprechte zielen zullen beginnen met hun personele Godsdienst, en die hun voorname zorg doen zijn, omdat de voetstappen der schapen die weg heen leiden; en ons wordt geboden, wanneer wij naar de Heere zoeken, uit te gaan op de voetstappen der schapen, Hoogl. 1: 8. Nu, wij kunnen zien, dat anderen die voor ons gegaan zijn, en die door geloof en lijdzaamheid de beloften beërfd hebben, deze weg hebben ingeslagen. Dus vinden wij, dat Jozua deed, en David voornam om te doen, Psalm 150: 2. Eerst staat hij naar een oprecht hart, dan naar een oprechten weg, en dan gaat hij voort tot hetgeen meer openbaar was. Dusverre wegens het stellige gedeelte.

Nu gaan wij ter toepassing over.

1. Gebruik tot onderrichting.

Is het zo gesteld, dat de zodanigen die des Heeren dienst oprecht waarnemen, eerst van zichzelf beginnen, dan mogen wij

A. Daaruit besluiten, dat het een gevaarlijke verkering is van de orde door de Heere vastgesteld, en van Zijn volk opgevolgd, wanneer onze aandoeningen beginnen omtrent anderen. Velen zijner geweest, en zijn er nog heden, die levende hetzij openbaar Goddeloos, of tenminste vervreemd van de kracht der Godzaligheid, geheel schielijk van openbare goddelozen, zorgeloze Gallio's of van dode en trage sleurdienaars, veranderen in grote ijveraars; en die gelijk een Jehu anderen in hun hevige aandoening omtrent de zaken Gods, te boven streven; alles wat maar kwalijk is, op het strengste berispande. Maar niemand weet hoe zij daaraan gekomen zijn, zij hebben nooit aandoeningen gehad wegens hun eigen zielen. Dit is een verkeerde handelwijze, de Satan is daar onder bedrijvig, ofschoon hij zich verandert in een engel des lichts, en dit is ten hoogste gevaarlijk

1. Voor de persoon zelf.

- (a) Omdat hetzelfde hem zeer versterkt in dwaze en ijdele inbeeldingen van zichzelf, omdat hij niet ziet wat binnen, maar alleen wat buiten hem is, en anderen daarin te boven gaat; en zeker, toe te nemen in hoogmoed is toe te nemen in alle zonden. God geeft de nederigen genade; en indien dit zo is, dan ben ik verzekerd, dat de hoogmoedigen in genadeloosheid toenemen, en de zonde kracht verkrijgt.
- (b) Het is gevaarlijk voor de persoon zelf, omdat dit gewoonlijk hem tot zulke hoogten vervoert, dat hij niet verder kan voortgaan, noch blijven waar hij reeds gekomen is, en, derhalve moet hij vallen; ja, sommigen verzinken in het verderf, lijden schipbreuk aan het geloof, aan een goede consciëntie, en gaan eeuwig verloren.

2. Het is gevaarlijk ten aanzien van de zaak waar zij voor uitkomen. Want

- (a) Zij gebruiken verkeerde middelen, en hoe meer men woelt door verkeerde middelen, hoe erger en hoe verder men van het einde af is.
- (b) Hun einde is niet recht en hun beoging niet eenvoudig; en dit tezamen genomen met hun verkeerde handelingen in deze, is doorgaans bevonden, dat aan de Godsdienst meer nadeel heeft toegebracht, dan ooit hun voorbarigheid daar dienst aan heeft gedaan.

3. Het is gevaarlijk ten aanzien van degenen, die zich met hen in hetzelfde werk samenvoegen. Want

- (a) Het doet hen afwijken van de rechten weg, waarin zij de alleruitnemendste bedoelingen konden verkrijgen.
- (b) Het stelt hen bloot voor het gevaar van afval, en van met hun leidlieden te vallen. Zie derhalve toe, dat gij des Heeren orde niet verkeert.

B. Wij mogen uit deze leer dit besluit maken, dat alle aandoeningen omtrent anderen, die ons aftrekken van een behoorlijke aandoening over onszelf, in de eerste en voornaamste plaats gevaarlijk is, en te verdenken. Het is gevaarlijk al onze tijd, gesprekken en gedachten omtrent anderen te besteden, terwijl wij omtrent onszelf geheel zorgeloos zijn.

C. Het is een gevaarlijk en verschrikkelijk gevolg, de aandoening over onze eigen zielen, voor en aler wij enige wezenlijke uitredingen, langs des Heeren gewone weg verkregen hebben, geheel en al te verliezen, door een grote menigte, een vloed van aandoeningen, als het ware, te hebben omtrent dingen buiten ons; en dit nochtans is de gewone uitslag der aandoeningen van velen in deze dagen. Sommigen zijn voor een korte tijd enigszins over hun zielen aangedaan, doch het gaat schielijk weer over, zonder dat men weet hoe; en aanstonds worden zij alleszins vervuld met ijver omtrent dingen buiten hen. Wij zijn verplicht hiervan te spreken, om een dubbele reden.

- (1) Om ergernis te voorkomen, en te waarschuwen tegen het kwaad, dat de val van zulke mensen kan doen en geven aan de zodanigen, die in des Heeren wegen niet zeer bevestigd zijn.
- (2) Om het volk te waarschuwen tegen een gevaarlijke misvatting, die waarlijk gevaarlijk is, omdat die een misvatting is omtrent een zaak van het allerhoogste aanbelang; en wel voornamelijk omdat die onder een schoon kleed zodanig verborgen is, dat het zeer bezwaarlijk is dezelve te onderkennen.

D. Wij kunnen hieruit dit gevolg ook trekken, dat zulken onder u, die nooit wegens hun eigen Godsdienst enigermate zijn aangedaan geweest, (wat gij ook van uzelf of anderen van u mogen denken) nooit enig wezenlijk voordeel toegebracht hebben aan de zaak Gods; en Indien u al iets mag gedaan hebben, dan bent u aan het verkeerde eind begonnen; en derhalve geen grond om te verwachten, dat de Heere het zal aannemen van uw hand.

2. Gebruik ter beproeving.

Omdat het alzo is gesteld, dat de zodanigen, die een oprechte achting voor de Godsdienst, voor de Heere, of Zijn ere en dienst hebben, hun eigen Godsdienst hun eerste en voornaamste zorg doen zijn, dan zijn wij zeker allen verplicht onszelf te beproeven, of onze eigen Godsdienst onze eerste en grootste zorg is geweest. Indien niet, dan zijn wij zeker tot alle goed werk ondeugende; en derhalve is het voor ons van het allergrootste gewicht, dat wij in deze voldoening mogen verkrijgen, en dat onze begrippen dit aangaande klaar en onderscheiden

mogen zijn. Nu, om u hierin enigszins te hulp te komen, zo zullen wij naar deze uw zorg onderzoeken, opdat gij mag weten, of gij ook waarlijk over enige aandoening over uw eigen Godsdienst bent gebracht geweest of niet. Nu is het immers buiten twijfel zeker, dat Indien u waarlijk wegens uw Godsdienst bent aangedaan geweest, hetzelfde blijken moet in uw gedachten, genegenheden, woorden en werken; en derhalve zullen wij in die alle daar onderzoek naar doen.

Vooreerst. Wij zeggen, Indien u aangedaan bent wegens uw eigen Godsdienst, dan zal deze aandoening zich vertonen in uw gedachten omtrent dezelve. Derhalve zullen wij enige weinige ernstige vragen, met opzicht op uw gedachten aan u voorstellen.

1. Hebt u enige gedachten omtrent hetgeen uw eigen godsdienst betreft? Ik vrees, dat sommigen uwer nauwelijks zullen durven zeggen, dat gij ooit aan God of Zijn dienst denkt, dan alleen wanneer gij in de kerk bent, en de leraar van die zaken hoort spreken; ja, ik vrees, dat velen dan nog nauwelijks aan hun eigen Godsdienst denken. Laat gij uw gedachten niet omzwerven, zonder dat gij weet waar heen? Of Indien u luistert naar hetgeen gezegd wordt, dan past gij daar niets van toe op uzelf, maar alleen op anderen. Is het niet zo met veler uwer gesteld? Wel indien het zo is, dan kan ik u verzekeren, dat u totnogtoe geen Godsdienst hebt, noch enige aandoening omtrent uzelf. Het merkteken van die goddeloze Godvergeters is het uw, allen welks gedachten zijn, dat er geen God is, Psalm 10: 4. Indien u aan de Godsdienst, aan uw eigen Godsdienst niet denkt, niet alleen wanneer gij de instellingen waarneemt, maar ook op andere tijden, dan Hebt u geen rechte aandoeningen omtrent dezelve.

2. Ofschoon uw gedachten enigszins, en op sommige tijden, daaromtrent mogen werkzaam zijn; zo Kunt u echter die aandoeningen, waar wij nu naar onderzoeken, missen. En daarom vragen wij u, ten tweede, lopen uw gedachten natuurlijk, en als het ware, uit een vanzelfsheid in dit kanaal? Sommige mensen denken nooit aan hun zielen, en hetgeen hun eeuwig welzijn aangaat, dan wanneer zij daartoe als gedwongen worden, doch dit toont klaar aan, dat zij nooit rechte en gepaste aandoeningen daarom gehad hebben. Waar iemand over aangedaan is, zal zijn hart als het ware van zelf naar uitgaan. Velen uwer zijn wel aangedaan over wereldse zaken; wanneer gij een koop van enig gewicht hebt, waarover gij bent aangedaan, dan behoeft gij immers uw gedachten daar niet toe te dwingen. O neen, want ons wordt gezegd, Matth. 6: 21, dat waar onze schat is, daar zal ook ons hart zijn, en derhalve zullen de gedachten vanzelf daarnaar uitgaan, ja, zelfs door alle beletselen heen. Is het nu alzo ook met uw Godsdienst gesteld, gaan uw gedachten ook daarnaar uit? Indien niet, dan Hebt u zeker omtrent uw eigen Godsdienst totnogtoe geen rechte aandoening. Want die nooit aan zijn eigen Godsdienst denkt, zal ook nooit met zijn gedachten (dan wanneer hij daartoe gedreven wordt) peinzen, om te mogen weten hoe het met hem

gesteld is, of hij een dienstknecht Gods is, of niet. Ik schroom niet te zeggen, dat hij het niet is, en ook geen aandoening heeft om het te worden.

3. Zijn uw gedachten hierover werkzaam? Is de wezenlijkheid van uw eigen verbintenis aan des Heeren dienst, de oprechtheid uws harten, de eenvoudigheid van uw oog, enz. het voorwerp, waar niet alleen uw gemoed natuurlijk naar uitgaat, en als het ware van zelf, maar ook datgene, waar uw gedachten zich op vestigen? Gelijk onze gemoederen gewoonlijk meegaan met de gedachten van datgene waarover wij zijn aangedaan, zo zijn zij ook sterk geneigd zich daar te vestigen en het gemoed is genegen deszelfs gedachten daarover te doen werkzaam te zijn, Jesaja 26: 3: Het gemoed, of de gedachte is op God gevestigd; de man die op de Heere vertrouwt, zal wensen dat zijn gedachten aldus gevestigd zijn. Is het nu ook aldus met u gesteld? Indien het niet also in enige mate is, dan Hebt u waarlijk reden om te denken, dat gij nooit met ernst omtrent uw eigen Godsdienst bent aangedaan geweest.

Tegenwerping. Maar hier zal mogelijk een arme overtuigde ziel zeggen: *Nu hebt u mij waarlijk getroffen; want ik heb al mijn dagen, mijn gedachten nooit gevestigd kunnen krijgen op enige goede zaak; ik raak mijn gedachten gedurig kwijt, en die worden weggevoerd door de een of andere ijdelheid.*

Aan de zodanigen heb ik enige weinige zaken tot hun uitredding voor te dragen.

- (1) Is deze omzwerving uws gemoeds u tot een last en smartelijk? Zo ja, dan toont het zeker aan, dat uw ziel begerig is om zich op God te vestigen.
- (2) Strijdt gij wel om uw gedachten te vestigen? Tracht gij wel die gevestigd te houden? Bidt gij wel tot de Heere, dat Hij die vestigen mag? Zo ja, dan worden ongetwijfeld uw gedachten geweldig door enige vijand weggevoerd, en dat is uw eigen, daad niet. Uw ziel is begerig om zich te vestigen, maar het een of ander drijft die met geweld weer af, hetzij de kracht van uw inwonende vijand, die vijand, die in uw eigen boezem is, ik meen de zonde, of enige andere vijand, die van buiten aankomt. hetzij de Satan of de wereld die u schudden; en dit kan niets tegen u inbrengen. Derhalve vraag ik
- (3) Brengt gij uw gemoed, zo dikwijls hetzelfde weg is, wederom terug, en dat met smart en droefheid over deszelfs afwijkingen? Zo ja, dan Hebt u zeker geen reden om daarom over uw aandoening te twifelen. Hebbende aldus deze zwaarigheid weggenomen, zo gaan wij in ons onderzoek voort; en vragen:

4. Denkt u dikwijls aan deze zaak? Zulken, die wegens enige zaak in grote mate zijn aangedaan, zullen hun gedachten dikwijls daar omtrent bezig houden, zodat, Indien u aandoeningen omtrent uw eigen Godsdienst hebt, dan zult gij vele gedachten daar omtrent besteden. Allen die de zaak waarlijk ter harte nemen, zullen van tijd tot tijd wegens de eenvoudigheid van hun oog, de naarstigheid hunner handen, en de oprechtheid huns harten werkzaam zijn; kunnen zij zich

daar niet lang op vestigen, zij zullen daar echter dikwijls aan denken. Een Godsdienstig man overdenkt des Heeren Wet dag en nacht, Psalm1: 2. Hij denkt gedurig aan des Heeren Getuigenis en hoever zijn gemoedsgestalte daarmee overeenkomt, of niet. Nu, indien het aldus met u niet is gesteld, dan bent u waarlijk nog nooit onder enige rechte aandoening wegens uw Godsdienst gebracht.

5. Zijn uw gedachten omtrent uw Godsdienst klaar en onderscheiden? Velen hebben wel enige gedachten over de toestand hunner zielen, maar kunnen niet recht zeggen, wat die is; zij zijn verward, zij denken, en herdenken, en na mogelijk twintig jaren gedacht te hebben, zijn zij zo ver af van klaar en onderscheiden te zijn, als ooit tevoren; doch evenwel gaan zij voort. Nu en dan hebben zij enige gedachten, eindigende in enige gemoedsbewegingen; doch die zijn alzo duister en onzeker als hun gedachten zelf. Is het niet alzo met u gesteld? Doch opdat gij te klaarder mag verstaan, wat wij met deze vragen bedoelen, zo zal ik die in enige weinige andere vragen verdelen; en ik vraag:

- a. Kunt u zeggen wat datgene in uw Godsdienst is, dat uw gemoed en gedachten bezig houdt? Velen uwer hebben mogelijk wel enige gedachten, maar kunnen niet zeggen waaromtrent die werkzaam zijn. Is het omtrent de eenvoudigheid van uw oog, de oprechtheid uws harten, of Kunt u zeggen waaromtrent uw gedachten bedrijvig en werkzaam zijn? Indien niet, waarlijk, dan is uw aandoening van kleine waarde en zal u weinig kunnen baten.
- b. Hebt u enig klaar en onderscheiden einde in uw gedachten omtrent de Godsdienst? Wat is uw oogmerk in daar aan te denken? Is het alleen maar om te denken, zonder iets daarmee te bedoelen? Sommigen denken en spreken omtrent de Godsdienst, maar ik vrees, dat zij waarlijk geen onderscheiden einde bedoelen, ziet Psalm27: 4. De aandoeningen van zodanigen zijn van weinig waarde; gij denkt aan uw Godsdienst; wel wat verwacht of stelt gij u voor, door daar aan te denken? Is het om uw staat en toestand te mogen kennen, wat de weg is om daaruit te geraken, wat het rechte hulpmiddel daartoe is, en hoe hetzelfde te gebruiken? Bedoelt gij zulke einden? Indien niet, dan zijn waarlijk al uw gedachten van weinig waarde. Nog eens,
- c. Krijgt gij enige klare uitkomst op uw denken? Of keert gij u om gelijk een deur op haar herren? Spr. 26: 14. Gij denkt, doch kunt nooit zeggen wat voordeel gij door uw denken verkregen hebt. Indien dit zo is, dan weet ik waarlijk niet, wat ik van uw gedachten moet oordelen. Mij dunkt, dat ik vrijheid heb om te mogen zeggen, dat zij u maar weinig troost kunnen toebrengen.

6. Wat soort van gedachten hebt gij? Mensen kunnen dikwijls vele gedachten, zelfs omtrent de godsdienst hebben, en mogelijk ook zulke die enigszins betrekkelijk op hun eigen godsdienst zijn; doch echter niet vele aandoeningen daarom hebben; omdat hun gemoederen alleen bezig zijn met toejuichende en vleiende gedachten, over hun eigen toestand. Is het nu ook anders met u gesteld?

Benaarstigt gij u zelf om uw gedachten te beproeven en te onderzoeken? Hebt u veel ijver en nadenken over uzelf? Tracht gij dikwijls door een naarstig onderzoek uw eigen toestand na te speuren? Hebt u veel zwarigheden en twijfelingen? Indien uw gedachten niet enigermate op deze wijze werkzaam zijn, dan is het een droevig bewijs dat gij totnogtoe onder geen zware aandoening, wegens uw eigen godsdienst, bent geweest, of nog bent; want zulke gedachten hebben de heiligen gehad, die ernstig in deze zaak geweest zijn; waarvan wij in de geschiedenisrollen van de Heilige Schrift een breedvoerig verhaal vinden, bijzonder Psalm 139: 23, 24.

Ten tweede, Nu zullen wij deze aandoening omtrent onze eigen Godsdienst onderzoeken en naspeuren in de geneigdheden. 't Is zeker wanneer wij aandoeningen hebben, zo zullen al onze geneigdheden daaromtrent werkzaam, daar op gesteld, of tegen alles wat daarmee strijdt, aangekant zijn.

1. Wij vragen u dienaangaande, zijn uw geneigdheden omtrent uw eigen godsdienst werkzaam? Bent u bedroefd, dat zaken niet recht met u zijn gesteld? Vreest u dat het zo is? Haat u hetgeen uw eigen godsdienst nadelig is? Zijn uw zielen verkleefd aan alles wat enigszins iets kan toebrengen om uw toestand beter te doen zijn? Zegt mijn vrienden, is het aldus met u gesteld, of niet? Ik vrees dat velen uwer, die bedroefd kunt zijn, en bitterlijk wenen, wanneer enige wereldse zaak zich anders schikt en uitvalt, als gij wenst, echter al uw leven lang niet geweten hebt wat het is, waarlijk over uw zonden, of omdat zaken met opzicht op uw geestelijken toestand niet recht waren, bedroefd te zijn. Hebt u geen vrees, blijdschap, droefheid, ijver of enige gemoedsbewegingen wegens deze zaken? Zeker, dan is de godsdienst, uw eigeil godsdienst, niet de enige, de voorname zaak bij u; hij is het niet, o neen, want gij hebt daar geen aandoening over, want waar uw schat (of enig gedeelte daarvan) is, daar zal ook uw hart zijn, Matth. 6: 20, 21.

2. Zijn uw geneigdheden dikwijls werkzaam omtrent uw eigen Godsdienst? Hebt u uit deze springbron dikwijls vrees, droefheid, blijdschap, en andere hartstochten en gemoedsbewegingen? O mens wie gij ook bent! als gij aandoening wegens uw eigen godsdienst hebt, dat die recht worde, dan zult gij daar dikwijls naar uitzien, en elke daad zal uw geneigdheden op de een of andere wijze tewerkstellen. Wanneer gij bevindt het niet recht met u gesteld te zijn, zo zal uw ziel haar geneigdheden zoals vleugelen uitbreiden, om uit die toestand weg te vliegen; doch indien recht, zo zal zij daar aan vasthouden, en met de vleugelen harer geneigdheden, die als 't ware, omhelzen; zo handelde David, wanneer hij zijn wegen bedacht, en dezelve niet recht bevond te zijn; hij haastte zich, en vertraagde niet, om des Heeren geboden te onderhouden, Psalm 119: 59, 60, en de bruid, wanneer zij de Heere in haar omhelzingen vond, zo hield zij Hem vast, en wilde Hem niet laten gaan, Hoogl. 3: 4. Hij, wiens geneigdheden niet dikwijls

omtrent de toestand zijner eigen ziel werkzaam zijn, heeft zeker nooit, gelijk het behoorde, aandoening daarover gehad.

3. Waar omtrent is het voorname uwer geneigdheden, de kracht en ijver daarvan, werkzaam? Indien het niet omtrent uw eigen ziel en uw eigen godsdienst is, dan bent u waarlijk niet recht aangedaan. U weet, dat waar enige ware hitte en warmte is, hetgeen het naaste daar bij is, het meeste daar van zal genieten en deelachtig worden; Indien u enigszins geneigdheden voor de godsdienst hebt, dan zal de hitte en vurigheid daarvan omtrent uw eigen godsdienst besteed worden; indien er een vuur van ijver tegen de zonde is, dan zal het de balk die in uw eigen oog is, verteren, eer het de splinter in uws broeders oog aanraakt, Matth. 7: 3 5; indien het aldus met u is gesteld, dan gaan uw geneigdheden niet over uw eigen godsdienst.

4. Hebt u enige rust, ofschoon gij reden vindt te vrezen dat het niet recht met u is gesteld, of wanneer gij wegens uw eigen godsdienst in het onzekere bent? Kunt u gerust en vergenoegd leven, terwijl gij geen vastigheid hebt wegens het eeuwig aanbelang uwer ziel? Indien ja, dan zijn uw geneigdheden niet gezet op, of gij waarlijk niet aangedaan omtrent die dingen, die tot uw vrede dienen. Ik weet niet wat ik van sommige mensen moet zeggen, die niet meer verzekerdheid van hun zaligheid, dan van hun verdoemenis hebben, en echter zorgeloos, gerust, weltevreden in die toestand leven; ik kan de zodanigen verzekeren, dat zij nooit rechte aandoeningen wegens hun eigen godsdienst gehad hebben. Sommigen, ofschoon zij twifelen, zoeken nooit voldoening te erlangen. Gij zegt, mogelijk zal ik gezaligd worden; maar ik zeg, mogelijk zult gij verdoemd worden. Wat grond Hebt u te hopen dat gij zult zalig worden? Indien u naar waarheid wilt antwoorden, dan zult gij zeggen, ik heb geen. Maar ik heb iets voor mijn grond van gissing te zeggen, vooreerst, gij verdient de verdoemenis; ten tweede, gij die stil en gerust in die toestand kunt blijven, gij bent nooit aangedaan geweest om zalig te worden, en ik heb nooit gehoord dat iemand in de hemel gekomen is, die zijn zaligheid niet ter harte nam, ziet Ezech. 36: 37.

5. Gij hebt mogelijk enige gemoedsbewegingen omtrent uw eigen godsdienst. Maar wanneer is het dat die gaande worden? Wat is daar de oorsprong van? Hebt u die nooit anders, dan alleen wanneer gij een predikatie hoort, of wanneer gij wakker gemaakt wordt, door iets hetgeen de Heere u in Zijn voorzienigheid doet ontmoeten? Zeker Indien u nooit enige aandoening omtrent de godsdienst hebt, dan alleen wanneer enige uitwendige oorzaak u daartoe aanzet, dan is uw aandoening omtrent de godsdienst van geringe waarde. Ware aandoeningen wegens godsdienst, zullen het oog der ziel doen naar binnen keren, om met zichzelf te spreken, en raadslagen in hun ziel voor te nemen, om te weten op wat wijze, hetgeen verkeerd is, verbeterd kan worden; en dit zal de geneigdheden tewerkstellen, Psalm 13: 3: Hoe lang zal ik raadslagen voornemen in mijn ziel? Droefenis in mijn hart bij dag? Maar om voort te gaan.

Ten derde. Hebbende het gemoed en de geneigdheden onderzocht, zo zullen wij nu naar deze aandoening onderzoeken in uw woorden. Indien er enigszins een ware aandoening omtrent de godsdienst in de ziel gevonden wordt, zo zal hetzelfde zich hierin vertonen; want uit de overvloed van het hart spreekt de mond, Matth. 12: 34. Nu, opdat wij deze zaak tot enig besluit mogen brengen, zo zal ik enige weinige vragen, met opzicht op uw woorden en gesprekken, aan u voorstellen.

1. Ik vraag u: Houdt gij ooit enige verkering, enig gesprek met u zelf? En indien ja, waar omtrent is het? Raadpleegt gij nooit met uw hart? Indien niet, dan Hebt u zeker weinig aandoening wegens uw eigen aanbelang.

Een die nooit met zijn eigen hart spreekt, is aandoening wegens de staat zijner ziel, en zal buiten twijfel onder diegenen gevonden worden, die, terwijl zij zich met vele dingen bekommeren, echter het een nodige vergeten. De Heere gebiedt het, en de toestand uwer ziel vereist het dat gij in uw eigen hart spreekt, Psalm 4: 5 en 77: 7.

2. Wat gesprek houdt gij met de Heere? Hebt u enige omgang met God? Enige omgang in het gebed, in overdenkingen, of in uitschietende gebeden? Indien niet, dan bent u zeker nooit onder enige aandoening omtrent Zijn dienst geweest; en Indien u enige verkering met de Heere hebt, Indien u tot Hem spreekt, en dit de zaak niet is, daar gij met de Heere over gesproken hebt, dan toont het aan, dat gij onder geen aandoening bent; want wij vinden dat de heiligen altijd hierover het meeste zijn aangedaan geweest, en in het verhaal dat wij van de werkzaamheden der heiligen aangetekend vinden, zien wij klaar, dat de meeste hunner woorden daarom zijn gericht.

3. Wat verkering, wat gesprekken hebt gij, wanneer gij het volk des Heeren ontmoet? Is het zodanig als enigszins tot dit heerlijk einde kan dienstig zijn? Zijn uw woorden daartoe strekkende, om te verhalen wat de Heere aan uw ziel gedaan heeft; of om te mogen weten wat Hij voor anderen heeft gedaan? Komt, hoort toe, o! allen die God vreest, en ik zal vertellen wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft, Psalm 66: 16.

4. Wat soort van gesprekken behagen u het meest? Zijn het zulke, die omtrent dit groot aanbelang gaan? Of de zodanige, die gaan omtrent andere zaken? Let er op, die verkering die u het meeste behaagt, zal waarschijnlijk te kennen geven, waar uw ziel de meeste aandoening omtrent heeft; indien het verkering omtrent de wereld is, dan bent u liefhebbers dezer wereld; is het omtrent de gebreken van anderen, en wegens dingen betreffende het gemeen; zo is het een vrucht van hoogmoed; doch indien het voornamelijk omtrent uw eigen zielen is, dan geeft het enige aandoening wegens dezelve te kennen. Maar nu, in de

Vierde en laatste plaats, zullen wij uw daden beschouwen, opdat wij mogen zien wat u het naaste aan het hart ligt, en of gij onder enige rechte aandoening omtrent de godsdienst, en wel uw eigen godsdienst bent. En hier wilde ik u vragen,

1. Aan wat werk slaat gij uw handen? Is 't het werk uwer zaligheid? Ons wordt geboden, dat wij onzes zelfs zaligheid zouden werken met vrees en beven, Filip. 2: 12. Is dit nu het werk waar gij u mee bezig houdt. Of bent u bezig omtrent andere dingen, terwijl gij dit verzuimt? Ik vrees dat dit bij de meesten weinig in acht genomen wordt. Ja maar, Indien u onder een ware aandoening omtrent uw eigen godsdienst was, dan zou

- (a) Veel tijd besteed worden omtrent datgene, hetwelk direct strekkende is tot, en op de een of andere wijze enigszins een onmiddellijke invloed heeft op uw eigen zaligheid.
- (b) Dan zouden al uw werken in een ondergeschiktheid aan dit einde verricht worden. Nu, is het aldus met u gesteld, of niet? Bidt gij vurig, en worstelt gij ernstig met de Heere wegens de staat uwer zielen? Bent u veel in de geloof, veel werkzaam in het doden der zonden, het lichaam der zonde ten onder brengende? Is dit het werk waar gij in bedrijvig bent? Wij vrezen dat sommigen uwer nog nooit aan dit werk gedacht hebben; en wat de zodanigen aangaat, het is geen moeilijke zaak, te zeggen wat hun toestand is; gij bent totnogtoe vervreemd van enige ware aandoening omtrent de godsdienst.

2. Omtrent wat werk besteedt gij uw meeste naarstigheit? Wat is het, waar gij uw kracht het meest aan ten koste legt? Benaarstigt gij u om uw roeping en verkiezing vast te maken? 2 Petrus 1: 10. Of zijn er niet onder u de zodanigen, die in andere bezigheden zwaar zullen werken, en zich daarin vermoeien; maar wanneer zij eens omtrent deze zaak van het hoogste gewicht te werk gesteld worden, dan worden zij aanstonds dermate dodig en levenloos, dat zij buiten staat zijn tot alles; eer gij terdege begint met enig werk, dat een nauwe betrekking op uw zaligheid heeft, zo bent u reeds vermoeid. Nu, indien dit uw toestand is, dan bent u totnogtoe onder geen ware aandoening omtrent uw eigen Godsdienst gebracht.

3. Wat werk is het, waar gij het meest over bent aangedaan, om hetzelfde voort te zetten en tot enig troostelijk einde te brengen? Kunt u niet wel tevreden zijn, indien uw andere bezigheden zich wel schikken, en gij daarin voorspoedig bent, wanneer het werk uwer zaligheid vergeten wordt? Of durft gij zeggen, dat geen vordering in het werk der zaligheid machtig is u te voldoen, totdat u de vergelding des loons verkregen hebt? Vergeet gij waarlijk hetgeen achter is, en strekt gij u uit tot dit, dat voren is? Kan niets minder dan de verzekering van uw roeping en verkiezing u behagen? Indien het zo is, dan is het een goede voorbode; doch indien niet, dan geeft het een droeve ontdekking, dat een gepaste achting voor datgene, waar gij waarlijk de grootste aandoening over

behoorde te hebben, u nog ontbreekt. Zeker, een die vergenoegd kan zijn, als andere zaken maar wel met hem gaan, ofschoon het werk van zijn zaligheid nog ver achter is, heeft geen gelijkmatige aandoening omtrent de zaligheid, en omtrent die zaken; de andere zaken worden zeker door hem meer geacht.

Nu, Indien u enigermate uw oordeel gebruikt hebt, zo Kunt u uit het gezegde weten, of gij bent, of waarlijk geweest bent onder enige aandoening omtrent uw eigen zaligheid, en of gij uw eigen Godsdienst uw eerste en voornaamste zorg hebt gemaakt. Derhalve zullen wij nu voortgaan om een woord meer in het bijzonder tot de verscheiden soort van mensen, die deze vergadering uitmaken, te spreken; en dit zullen wij doen

1. Tot de zodanigen, die onder geen ware aandoening omtrent hun eigen Godsdienst of die van anderen zijn geweest.
2. Tot zulken, welker Godsdienst meest of voornamelijk gelegen is in aandoeningen omtrent anderen, en omtrent zaken betreffende het algemeen.
3. Tot de zodanigen, die waarlijk onder diepe en bijzondere aandoening omtrent hun eigen godsdienst zijn. Zij wilden andere zaken ook wel graag recht gesteld zien; maar hun werkzaamheden zijn eerst en voornamelijk uitgestrekt, om zeker te zijn, dat zij zelf recht zijn gesteld, om dan hun deel toe te brengen, opdat zaken met anderen ook recht mogen zijn.
4. Wij zullen deze waarheid aan allen toepassen in enige vermaningen, dienstig om het oogmerk der waarheid, die wij nu verhandeld hebben te bereiken.

Nu, wegens een ieder dezer zaken zullen wij kort handelen.

A. Wij beginnen met de zodanigen, die geen ware aandoening omtrent de Godsdienst hebben; en tot zulken zullen wij enige dingen spreken,

- (1) tot overtuiging,
- (2) tot onderzoeking, en
- (3) tot verschrikking.

a. Om deze orde te volgen, zo zullen wij eerst enige dingen tot uw overtuiging spreken; ofschoon dit de toestand van de meesten uwer is, zo vrezen wij echter, dat de minsten het zullen ter harte nemen. En derhalve zullen wij niettegenstaande hetgeen reeds tot uw overtuiging gezegd is, nog enige weinige zaken aan u voorstellen. En

- (1) Wij vragen een iegelijk uwer: Heeft ooit de Godsdienst uw verstand en harten bezielde? Was het ooit waarlijk uw werkzaamheid om te mogen weten, of het recht of verkeerd met u was gesteld? Hebt u ooit beproefd of gij van de satan slaven, des duivels onderdanen, of dienstknechten des Heeren was? Indien niet, dan bent u nog dienstknechten van de satan, en hebt nooit enige aandoening omtrent de Godsdienst gehad.

- (2) Bent u ooit tot dit besluit gekomen, ik ben rampzalig en verloren, arm, ellendig, jammerlijk, blind en naakt; mij ontbreekt geloof, genade, God en Christus, ik heb mijzelf verdorven? Indien u hiertoe niet gebracht bent, dan Hebt u nooit de rechte aandoening gehad.
- (3) Hebt u ooit voorgenomen, dat laat de wereld gaan zo die wil, en komen wat het wezen mag, dat geen aandoeningen die van uw zielen zullen te boven streven; en derhalve dat gij nooit zult rusten, of welgemoed en tevreden zult zijn, zolang het tussen de Heere en uw ziel niet enigermate recht staat? Indien u niet tot enige dergelijke voornemens, gelijk deze, gebracht bent uit een overtuiging, dat alles u niet baten kan, Indien u uw ziel verliest; dan bent u zeker totnogtoe rechte Gallio's in de zaken Gods, en in uw allerdierbaarste aanbelangen.

(4) Kan enige zaak u vergenoegen zolang gij wegens uw zaligheid en Christus geheel in. het onzekere leeft? Dan Hebt u waarlijk nog reden te vrezen, dat gij nog nooit aandoeningen gehad hebt wegens. datgene, zonder hetwelk gij niet recht vergenoegd kunt zijn, ik meen de zaligheid en een aandeel in Christus.

b. Hebbende enige zaken tot uw overtuiging aan u voorgedragen, zo zullen wij nu een weinig met u redekavelen. En

- (1) Kunt u zijn, of was gij ooit, wegens enige zaak aangedaan? Hebt u ooit met ernst gedacht, gesproken of gehandeld omtrent enige zaak? Indien niet, dan bent u zeker een dwaas en zinloos mens. Indien ja,
- (2) Is er dan, o mens! enige zaak, op een gelijke wijze uw aandoening zo waardig, gelijk de zaligheid uwer ziel is? Wat zou het u baten, Indien u de gehele wereld gewint, en schade lijdt uwer ziel? Matth. 16 vers 26. En Kunt u niet gelukkig zijn, Indien u uw ziel behoudt, ofschoon gij een wereld verloor?
- (3) Denkt gij dan uw ziel te behouden, zonder daar aandoeningen over te hebben? O, denkt het niet, want gij moet niet alleen strijden, maar ook lopen; en alle lopen en alle strijden zal de zaak niet teweeg brengen; en derhalve moet gij alzo strijden, en alzo lopen, dat gij hetzelfde mag verkrijgen, 1 Kor. 9: 24.
- (4) Zou het niet uw wijsheid zijn, datgene te voorkomen, hetwelk, wanneer het eens gekomen is, niet weer hersteld kan worden, ik meen het verlies uwer kostelijke ziel? Weet, dat de verlossing der ziel kostelijk is, en in eeuwigheid zal ophouden, Psalm 49: 9.
- (5) Kunt u, of zult gij, wanneer God u als in een zee van sulfer zal doen neerzinken, zo onaangedaan blijven, gelijk u nu doet, wanneer Hij het bedreigt? Indien niet, bedenkt uzelf intijds, eer het te laat zal zijn.
- (6) Schaamt gij u niet hierover, zo ongevoelig te zijn, waar anderen zo hoog over zijn aangedaan? En echter niemand onder hen heeft in deze zaak zo groot belang dan u.

- (a) De Satan heeft er wel aandoening over; *hij gaat om als een briesende leeuw, zoekende wien hij zou mogen verslinden*, 1 Petrus 5: 8 en zult gij geen aandoeningen hebben om datgene te behouden, waar hij en zijn werktuigen zoveel belang in stellen om te verslinden?
- (b) De leraren zijn aangedaan, zij prediken, zij bidden, zweten, denken, slaven en hebben menigmaal een bevend hart wegens vrees voor uw verderf; zij verspillen hun tijd en krachten omtrent uw zaligheid, terwijl zij dikwijls vrezen, dat hierdoor hun eigen zaligheid verzuimd wordt. En nu bid ik u, Hebt u of zij het meeste aanbelang in deze zaak? Zij kunnen, indien zij getrouw zijn, ja zij zullen zeker in de hemel gaan, wat ook van u mag geworden. Bent u dan uitzinnig, uw eigen groot aanbelang aldus verzuimende?
- (c) Ja wat zeg ik, God zelf is aangedaan. Kunt u daaraan twifelen, omdat Hij ons in het Evangelie wordt voorgesteld als bloedende, stervende, wenende, en zwetende grote druppelen bloed, en dat alles om uw verderf te verhoeden? Kunt u daar nog aan twifelen, daar wij hem horen, u nodigen, roepen, bidden, beloven, aanbieden, betuigen, ja zelfs zweren dat Hij aandoeningen heeft wegens deze zaak: *Zo waarachtig als Ik leeft, zegt de Heere, Ik en heb geen lust aan de dood des stervenden*, Ezech. 18: 32 en 33: 11. Wat nuttigheid kan iemand uwer Gode toch toebrengen? Kunt u Hem profijtelijk zijn, gelijk een rechtvaardige voor zichzelf profijtelijk is? Job 22:2, 3. Gedenkt hieraan en wordt beschaamd, ja op het hoogste schaamrood, o zorgeloze en ongevoelige zondaren.

c. Wij zullen nu een woord ter verschrikking tot u spreken. Weet dan voorzeker en gelooft het,

- (1) Dat gij die ziel, waar, gij nu geen aandoening over hebt om die te behouden, zeker zult verliezen. En is er wel iets, dat dit verlies kan vergoeden? Wat zal ook de gehele wereld u kunnen baten, Indien u uw kostelijke ziel zonder hoop op herstel verliest?
- (2) Die verdoemenis, waar gij geen zorg voor gedragen hebt om die te voorkomen, zal uw deel zijn tot in eeuwigheid; en wie is er onder ons, die bij een verterend vuur wonen kan, wie is er onder ons, die bij een eeuwige gloed wonen kan? Jesaja 33:14.
- (3) De dingen waar gij nu over bent aangedaan, en die gij met zoveel vurigheid vervolgt, zullen u tot in eeuwigheid pijnigen; en wat vrucht zult gij dan hebben van die dingen, waar gij u dan over zult schamen? Rom. 6: 21.
- (4) Wanneer al deze ellende u zal overkomen, dan zal er niemand zijn, die aandoening over u zal hebben; wanneer dit u zal overkomen, wie zal over u bedroefd zijn, of u beklagen? *De Heere zal in ulieder verderf lachen; Hij zal spotten wanneer uw vrees komt*, Spr. 1: 26. *De rechtvaardigen zullen het zien, en vrezen; en zij zullen over hem lachen, zeggende: ziet de man die God niet stelde tot zijn sterkte,*

maar vertrouwde op de veelheid zijns rijkdoms, hij was sterk geworden door zijn beschadigen, Psalm52: 8, 9. Doch wij gaan verder,

B. Tot de volgende soort van mensen, waar wij van beloofd hebben te zullen spreken, en die zijn de zodanigen, die waarlijk onder enige aandoening omtrent de Godsdienst zijn; doch welker voornaamste aandoening schijnt te gaan omtrent dingen, die buiten hen zijn, namelijk het gedrag van anderen, en de misdragingen dergenen, die in enige openbare bediening zijn, en die de samenspreking omtrent deze dingen het meest beminnen, en hun meesten tijd daarin besteden. Hetgeen wij tot de ,zodanigen zullen zeggen, is niet om hun af te raden, dat zij geen behoorlijk acht op het gemeen belang zouden hebben, maar met oogmerk om enige gevaarlijke uiterste tegen te gaan. Nu, tot de zodanigen zeggen wij,

a. Wat ook anderen van u mogen denken, gij hebt reden om nadenken en argwaan over uzelf te hebben. Wij hebben u aangetoond uit des Heeren Woord, dat alwaar iets van een oprechte achting voor des Heeren dienst gevonden wordt, hetzelfde zich eerst en voornamelijk zal vertonen in een diepe aandoening, om voor zichzelf eerst recht welgesteld te zijn en te blijven; en omdat uw voornaamste aandoeningen over geheel andere zaken zijn, zo is waarlijk uw Godsdienst, al zijn uw voorwendingen nog zo groot, of de gedachten van leraren en anderen nog zo gunstig, met billijkheid verdacht te houden, en gij hebt reden om daarover te twijfelen. Ik zal u enige gronden daarvan opnoemen,

- (1) Ik ben verzekerd, dat uw harten, zowel als die van alle anderen arglistig zijn meer dan enig ding, ja dodelijk, en dat die u graag zouden willen bedriegen, Jer. 17: 9.
- (2) Ik ben niet minder verzekerd, dat terwijl gij zozeer bent opgenomen in anderen gade te slaan, en zo weinig met uzelf na te speuren, te onderzoeken, en te veroordelen bezig bent, uw harten een bijzondere gelegenheid hebben om u te bedriegen; hetwelk zij zeker niet zullen laten voorbij gaan.
- (3) Uw mishagen in, of geringe achting voor die dingen, die een geestelijk gezonde gesteldheid te kennen geven; en uw behagen in die dingen, die een verdorven geestelijke smaak en gevoel ontdekken, geven mij grond te vrezen, dat het met u niet recht is gesteld. Wanneer men niet zozeer begerig is de lieflijke en eenvoudige waarheden van het evangelie, als wel gedurige reflecties over misdragingen van anderen te horen; zo ontdekt zulks een verbitterden en verdorven geest, en is een bewijs, dat men onder geen rechte indrukken is, wegens zijn enig groot aanbelang in de dierbare waarheden van het evangelie. Dus zegt de Apostel: Als nieuwgeboren kinderkens, bent zeer begerig naar de redelijke onvervalste melk, opdat gij door dezelve mag opwassen; Indien u anders gesmaakt hebt dat de Heere goedertieren is, 1 Petrus 2: 2, 3. Wanneer mensen de prediking van Christus en Die gekruisigd, alsmede het horen voorstellen van de weg der zaligheid, de middelen om die te bereiken, de kentekenen der genade, de werkzaamheden der ziel, des

Heeren weg en werk om zondaren uit de macht der duisternis over te brengen tot Zijn wonderbaar licht, en het werk der zaligheid voort te zetten tot een gezegend einde, beginnen moe te worden; ik zeg, wanneer men deze dingen niet kan horen, maar nergens anders smaak in heeft, dan in twistredenen, ofschoon die over waarheden, ja dierbare waarheden Gods gaan, dat dan de Godsdienst, indien al niet geheel ontbreekt, ten minste zeer laag bij hen is.

(4) Ik heb vele bekommelingen over de zodanigen, omdat hoogmoed sterk in hen heerst, en aangemoedigd wordt in beide deszelfs delen, omdat die bestaat in lage gedachten van anderen en hoge gedachten van onszelf te hebben. Nu, beide deze delen der hoogmoed worden versterkt; want:

(a) Wat kan er krachtadiger zijn, om anderen in onze achting te doen verminderen, dan altijd hun fouten, hetzij ware of vooronderstelde, na te speuren, daarvan te spreken en die te beoordelen? Wederom

(b) Wat kan ons hoger in onze eigen waan verheffen, dan weinig in ons hart, die vuile modderpoel van zonden, in te zien; dan onszelf te beschouwen, wanneer wij gelijk Jehu schijnen in ijver voor de Heere anderen ver te boven te gaan; en onszelf met anderen te vergelijken, wanneer wij hen, zo laag als wij kunnen vernederd hebben? Op deze wijze wordt hoogmoed gevoed; en waar die sterk wordt, zal de genade kwijnen; *want God weerstaat, de hovaardige, maar de nederigen geeft Hij genade*, Jakobus 4: 6. Wij zouden nog wel veel meer uit de allerklaarste Schriftuurlijke bewijzen kunnen bijbrengen; maar wij gaan voort,

b. En zeggen tot de zodanigen, hoe schoonschijnend ook uw Godsdienst mag geweest zijn, gij hebt reden om daarna ijver over te hebben, en te vrezen, dat er een zaak ontbreekt, die het alles zal bederven; ik meen eenvoudigheid in uw beoging. Velen zijn in deze zaak bedrogen. en gij hebt reden om daarvoor bevreesd te zijn. Indien de boom niet goed is, dan moet de vrucht noodzakelijk ook zo zijn, en hoe weinig grond hebt het eerste te vermoeden, hebben wij zo-even aangetoond; en derhalve Hebt u reden het laatste te vrezen. Een verkeerd bijeinde te bedoelen, is gelijk een dode vlieg, die de allerkostelijkste zalf stinkende maakt; en de Heere weet hoe veel grond er is te vrezen, dat er zulke verkeerde bedoelingen zijn. Wij moeten, hetgeen wel tot opheldering hiervan zou kunnen bijbrengen, nalaten; omdat ons oogmerk ons niet toelaat deze bijzonderheden nader uit te breiden.

c. Wij zeggen tot u, zie op uzelf; want wanneer de tijden der beproeving komen, dan zult gij gepaste werktuigen voor de Satan zijn, om u te gebruiken ter verderving van de kerk van god. De kerk heeft altoos meer geleden door valse vrienden, en de misdragingen der ware Godzaligen, bijzonder wanneer zij tot dit uiterste gingen, dan van openbare vijanden; derhalve zal ik u verscheidene gronden opnoemen, waarom ik denk, dat gij zult dolen, en van de weg afdwalen, tot verwonding van uzelf en van de kerk.

- (1) Uw gedrag stelt u buiten het bereik der Goddelijke beloften, om u in zulke tijden te geleiden. Het is de nederige en niet de waanwijze Christen, die de Heere leiden wil. Hij zal de zachtmoedigen leiden in het recht, en Hij zal de zachtmoedigen Zijn weg leren, Psalm25: 9.
- (2) Gij zult licht gebracht worden om de middelen, waardoor gij geleid kunt worden, te verzuimen; ik meen het horen van de getrouwe dienaren van Christus. Want dit soort van mensen hebben toch vele veroordelingen tegen leraren, en het is een lichte zaak hen tot die hoogte te vervoeren, dat zij deszelfs dienst verlaten, en dan zijn zij zeer licht een prooi voor elke verleider en verleiding. De besturing die Christus aan Zijn Bruid in de middag, (dat is in tijden van tegenspoed, wanneer het moeilijk is te weten, wie recht en wie verkeerd is) geeft, is zich nauw te houden aan getrouwe leraren: Indien u het niet en weet, o! gij schoonste onder de vrouwen; zo gaat uit op de voetstappen der schapen, en weidt uw geiten bij de woningen der herderen, Hoogl. 1: 8.
- (3) In die tijd zullen ergernissen overvloedig zijn; en Indien u schipbreuk wilt lijden op de gebreken van leraren of Christenen, u zullen geen struikelblokken ontbreken, en de Satan zal die alle zeker tot zijn nut gebruiken, om u in die groten waan, die gij van uzelf gekregen hebt, en in uw lage gedachten van anderen, te voeden. Meer andere van deze soort gaan wij nu voorbij.

d. Ik zal van u, die enige hunkering naar dit uiterste hebt, met een ontzaglijke waarschuwing afscheiden. Ziet toe, dat daar gij wegens uw openbare ijver en aandoeningen omtrent Goddelijke zaken, verwacht van de Heere beloond te zullen worden, gij niet door Hem, wegens gebrek aan personele Godzaligheid, verdoemd wordt. Leest, merkt op, en beeft voor dat ontzaglijke baken van des Heeren heiligen ijver, met opzicht op deze zaak hetgeen wij vinden Matth. 7: 22 en 23: *Velen zullen ten die dag tot Mij zeggen. "Heere, Heere, en hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd, en in Uw Naam duivelen uitgeworpen, en in Uw Naam vele krachten gedaan?" en dan zal Ik haar openlijk aanzeggen: Ik en heb u nooit gekend. Gaat weg van Mij, gij die de ongerechtigheid werkt."* Hier vinden wij mensen ver gekomen in openbare vertoningen, en die echter wegens gebrek aan personele Godzaligheid verloren gaan. Om des Heeren wil, gedenkt dit toch, en vreest, opdat gij ook niet in hetzelfde oordeel valt. Verzuimt niet de uitwendige zaak Gods, maar o, begin van uzelf af, laat dat uw eerste en voornaamste zorg zijn; en wanneer gij u met zaken die buiten u zijn, bemoeit, ziet toe, dat gij binnen uw eigen palen blijft. Maar van deze soort van mensen afscheidende, zo kom ik,

C. Om een woord tot de zodanigen te spreken, die waarlijk onder een diepe aandoening zijn, en dat eerst en voornamelijk over hun eigen zielen; die ofschoon zij Sion niet durven verlaten, maar met Jozua wensen, dat gans Israël de Heere wilde verkiezen; echter wat hier ook van geworden mag, voor één ding

zorg dragen, namelijk zeker te wezen, dat zij zelf dienstknechten des Heeren mogen zijn. Nu, tot de zodanigen zullen wij een kort woord spreken.

- a. Mijn vrienden, houdt vast hetgeen u hebt. Laat deze orde tegenspreken wie wil; wij durven zeggen, dat het des Heeren orde is, die door Hem erkend zal worden; en Indien u daarin voortgaat, dan durf ik in des Heeren Naam tot u zeggen, dat gij door Hem zult geholpen worden, en verwaardigd om te blijven staan, wanneer anderen, die hoog opgeven Hem de rug zullen toekeren; ja gij zult, als een boom, geplant aan waterbeken, uw vrucht geven in zijn tijd, Psalm 1: 3.
- b. Ik zeg u, wacht u voor de zodanigen, die u van deze loopbaan zouden willen afwenden; houdt u ver af van zulken, welker omgang enigszins strekkende is om vooroordelen tegen de dienst en instellingen van het evangelie te verwekken. Zeker hun treden houden de dood vast, en zijn daar heen leidende, zij mogen ook voorwenden wat zij willen. De Heere heeft nooit geboden dat Zijn zuigelingen zonder melk zouden leven, noch zonder de zodanigen, die haar zouden moeten voeden. Wanneer gij eens daartoe gebracht wordt, om van uw voedsel te walgen, dan zal alles bij u haast buiten orde zijn; en wanneer gij hetzelfde enige tijd mist, zo zal uw honger overgaan, gij zult met wind vervuld worden, en hetzelfde niet bemerken totdat gij zo sterft. Hebt u enig nut van leraren door hun dienst verkregen? Ik raad u, houdt u bij dezelve, en wacht u voor alles, wat u van deszelfs voordeel zou kunnen beroven, of het nut, dat gij door dezelve verkregen hebt, verminderen. De ingestelde middelen te verlaten zal u geheel en al van deszelfs voordelen beroven; en vooroordelen tegen dezelve te voeden zal deszelfs nuttigheid verminderen voor uw zielen.
- c. Wacht u van uw tijd te verspillen en van de zodanigen, die u willen aftrekken om dezelve door te brengen in liefde dodende en vooroordeel verwekkende twisting. Want door hovaardigheid maakt men niet dan gekijf, maar bij de beraden is wijsheid, Spr. 13: 10.
- d. Om des Heeren wil, benaarstigt u om op te wassen in de Godzaligheid. Hetgeen gij gelukkig begonnen hebt, geeft uzelf geen rust totdat het gebracht is tot een gezegend uiteinde. *Jaagt na het wit, tot de prijs der roeping Gods die van boven is in Christus Jezus: vergeet hetgeen achter is, en strekt u tot hetgeen voren is. Benaarstigt u temeer om uw roeping en verkiezing vast te maken. Werkt uws zelfs zaligheid met vrees en beven: want het is God, Die in u werkt, beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen, Filipp. 3: 14; 2 Petrus 1: 10; Filipp. 2: 12.* Gij zult zeker te zijner tijd maaien, zo gij niet verslapt. Nu ga ik verder.

D. Om alles te besluiten met een korte vermaning aan u allen. Ik had gedacht deze vermaning in verscheiden delen uit te breiden, gelijk als ik billijk had kunnen doen, maar omdat ons voornemen is, om zo aanstonds dit tweede leerstuk te besluiten, zo zullen wij alles in één en vermaning vervatten.

Omdat het alzo gesteld is, dat de zodanigen, die een ware achtung voor des Heeren ere hebben, hun eigen Godsdienst hun eerste en voornaamste zorg maken; laat mij dan toe, mijn vrienden, dat ik u in des Heeren vrees bid, verzoek en smee om wegens uw eigen Godsdienst aangedaan te zijn; maakt dit uw werk boven alle andere dingen. Laat anderen een weg inslaan zo zij willen, dient gij de Heere, ja begint hiermee, laat dit uw eerste en voornaamste zorg zijn. Want

- a. Dit is de grondslag van alles; en naar dat het fundament recht of verkeerd is, zo zal het ook met het gehele gebouw zijn. Dit is de wortel, en naar dat die goed of kwaad is, zal ook de vrucht zijn; dit is de springbron, en zo die niet zuiver is, dan zullen alle deszelfs stromen het kwade en besmettelijke deelachtig zijn. O, tracht derhalve boven alles deze zaak recht bij u te doen zijn.
- b. Laat dit uw eerste en voornaamste zorg zijn; want het zal hierin, met opzicht op deze zaak, voornamelijk bestaan dat gij zult beproefd worden; alle beproevingen, die de Heere over Zijn volk brengt, beproeven ook dit, hoe het in deze met u staat, of het fundament ook recht gelegd is, en hoever het werk is voortgezet.
- c. Dood en oordeel zullen of vertroostend of bitter voor u zijn, naar dat het in dit opzicht wel of kwalijk met u is; want uw zaligheid of verdoemenis hangt hiervan af: die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden; maar die geloofd zal hebben, zal zalig worden, Markus 16 vers 16. Hij die zichzelf niet in de weg van het evangelie naar de Heere Jezus Christus ter behoudenis wendt, zal zeker verdoemd worden, wat ook van anderen geworden mag.
- d. Laat dit uw eerste en voornaamste zorg zijn; want waarlijk het gemis hiervan is de springader en oorzaak van dat beklaglijk verval in huishoudelijke Godsdienst en van een rechtmatige aandoening omtrent het algemene belang, hetwelk op de huidige dag stof van diepe aandoening is voor allen die de Heere vrezen. Hoe, is het wel wonder, dat iemand, die voor zijn eigen ziel geen zorg draagt, omtrent de zielen voor anderen geen aandoening heeft? Hoe kan iemand, die zelf te post loopt naar het eeuwig verderf, voor anderen zorgen en hen trachten te bewaren, dat zij derwaarts niet heenlopen? Nooit zal enig redelijk mens geloven, dat iemand, welke zelf in de zonde voortgaat, in zijn standplaats waarlijk ijverig zal zijn, om hetzelfde aan anderen te verhinderen. En tenzij wij u kunnen overreden, om aandoeningen over uw eigen ziel te hebben, zo kunnen wij niet anders dan wanhopen van u enigszins met ernst te doen werkzaam zijn, in uw huisgezinnen te hervormen.
- e. Maakt dit uw eerste en voornaamste zorg, want dit zal u behulpzaam zijn, om uw ijver op een rechte wijze te besteden, in anderen te hervormen; het zal u voornamelijk over hun zielen doen bezorgd zijn, en om hen op het vaste fundament te bouwen. Het is de dwaasheid van sommige belijders, om altijd te twisten, wanneer zij verkering hebben met mensen, die zij menen, en mogelijk wel niet zonder grond, dat vreemdelingen, ja vijanden van de Godsdienst zijn; en dan niet zozeer om hen tot kennis van de kracht der

Godzaligheid te brengen, maar om de toestemming van hun oordeel te verkrijgen in enige verschilstukken, die in deze dagen gedreven worden, en die ik moet bekennen, dat van gewicht zijn. Doch hierin handelen zij verkeerd, want zij moesten eerst trachten de mens onder een ware aandoening zijner ziel te brengen, en dan is hij een trap nader gebracht om enige weg of grondbeginsel, dat naar de Godzaligheid leidende is te omhelzen. En Indien u een genadeloos mens, een mens ongeoeffend in de weg der Godzaligheid hiertoe niet kunt brengen, zo is het van geen groot aanbelang wat belijdenis hij omhelst, hetzij de Paapse, Episcopaalse, Presbyteriaanse, of enige andere; want hij zal aan geen belijdenis getrouw zijn; het is geen recht grondbeginsel, dat hem bindt, hij zal openliggen om op elke verzoeking, een ergernis te brengen op die weg, die hij aankleeft en omhelst. O, laat derhalve uw eigen Godsdienst uw eerste en voornaamste zorg zijn, en dit zal u leren waar gij met anderen moet beginnen.

- f. O, laat personele Godsdienst uw eerste en voornaamste aandoening zijn; want helaas! dit is het, dat het grootste gebrek onder ulieden is. Wij hebben dikwijls geklaagd en hebben dagelijks nieuwe stof van klacht, dat velen, ten minste onder u, voortwandelen op de brede en zondigste weg naar het verderf. Sommigen op de weg van onkunde van God, anderen op die van dronkenschap, sommigen in die van verfoeilijke eden en zielverderfelijke begeerlijkheden, wederom anderen in die van duivelse wraak en twistgierigheid, welke alle leidende zijn tot de dood en het verderf, en dat zichtbaar.

Ik weet, dat de meesten uwer allang besloten hebben, dat zij vrede zullen hebben, ofschoon zij wandelen naar het goeddunken hunner harten, om de dronkene te doen tot de dorstige, de ene zonde tot de andere, Deut. 29 vers 19. Doch voorzeker, gij bent bedrogen. En dwaalt niet, zegt de Heere, noch hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen, noch dieven, noch gierigaards, noch dronkaards; geen lasteraars, geen rovers en zullen het Koninkrijk Gods beërven, 1 Kor. 6: 10. En hetzelfde lot zal vloekers en zweerders overkomen, gelijk te zien is Zach. 5: 3, 4: Toen zei Hij tot mij, dit is de vloek die uitgaan zal over het gehele land: want een iegelijk die steelt, zal van hier, volgens dezelve vloek, uitgeroeid worden; desgelijks een iegelijk die vals zweert, zal van hier, volgens dezelve vloek, uitgeroeid worden, Ik breng deze vloek voort, spreekt de Heere der Heirscharen, dat hij komt in het huis des diefs, en in het huis desgenen, die bij Mijn Naam vals zweert, en hij zal in het midden zijnes huizes vernachten, en hij zal het verteren met zijn houten en zijn stenen. Worden er nu de zodanigen onder u niet gevonden? Zijn er geen ontuchtigen, zweerders, dronkaards of dergelijken onder u? En gij die zodanig bent, hebt u niet nodig te zorgen, dat e Godsdienstig bent? Zeker u bent dit nog niet. En om dit nader op u toe te passen, laat mij toe, deze drie zaken aan u af te vragen.

- (1) Gelooft u dat de woorden, die gij gehoord hebt, woorden Gods zijn? Indien niet, gaat dan heen, gij hebt hier niets te doen; indien ja, dan vraag ik
- (2) Hoopt u alzo in de hemel te komen, ofschoon God gezegd heeft, dat gij daar nooit zult aanlanden? Indien ja, dan bent u onzinnig; en indien niet, dan bent u ook onzinnig. Indien u in weerwil van God hoopt in de hemel te komen, dan bent u waarlijk onzinnig en Indien u gelooft, dat er een hemel is, en echter in datgene voortleeft, wat gij weet, dat u daar buiten zal sluiten, dan handelt gij waarlijk als onzinnige mensen.
- (3) Indien de Heere door de bediening van het evangelie u zoverre niet kan overreden, dat gij de brede weg naar de hel verlaat, is het dan wel waarschijnlijk, dat hij u zal overreden om u tot een alleszinse omhelzing van de roeping van het evangelie te brengen? O neen! gewis niet. Mijn vrienden, ziet in tijd toe, wees in tijd daarover bezorgd; want zo zeker als de Heere leeft, gij bent in zeer groot gevaar, een gevaar, veel groter dan gij uzelf wel verbeeldt. En hetzij gij het horen wilt of niet, weet, dat indien gij, sterft, uw bloed is op uw eigen hoofd, gij bent gewaarschuwd, neemt de waarschuwing aan, en laat personele Godsdienst uw eerste en voornaamste zorg zijn.
- (4) O, laat toch uw eigen Godsdienst uw eerste grootste zorg zijn; want hierin zijn velen bedrogen; velen hebben een naam, dat zij leven en zijn dood; zij schijnen iets te zijn, daar zij echter, in de weegschaal van het heiligdom gewogen zijnde, te licht zullen bevonden worden, *en Tekel* op hen geschreven zal zijn.

h. Om er niet meer bij te voegen overweegt ernstig hoe droevig het is in deze zaak bedrogen uit te komen, O, schrikkelijk bedrog, de hemel te missen, en, in plaats daarvan neer te zinken in de hel; de brede weg der misvatting voor de smalle aan te zien. Hoe zullen arme bedrogen zielen, die met de hoop van de hemel en de heerlijkheid opgeblazen zijn, met verschrikking opzien, wanneer zij in plaats van zich te baden in de beken der wellusten, gelijk lood in de grote wateren van des Heeren heilige, rechtvaardige en verschrikkelijke verbolgenheid tegen de zonde zullen neerzinken! Indien u deze verschrikkelijke teleurstelling niet wilt ondergaan, zo hebt acht op uzelf, maakt uw eigen Godsdienst zeker, legt de grondslag vast, zo zult gij vrede hebben, en de Heere zal die bevestigen.

Nu, tot uwer bestiering zal ik kort een woord spreken.

- (1) Begeeft uzelf tot het licht, tot de standaard van des Heeren Woord, en beproeft uzelf daaraan, omdat het de ware toetssteen is, de weegschaal des heiligdoms, en de raad des Heeren, die bestaan zal.
- (2) Wat oordeel het Woord ook over u mag vellen, of schoon het uw naam in de zwarte rol dergenen, die tot de grondeloze poel veroordeeld zijn, opleest;

hoort en gelooft hetzelfde; want zeker de Heilige Schrift kan niet verbroken worden.

- (3) Smeekt de Heere, dat Hij u Zijn Geest mag schenken, om uw ogen te openen, opdat gij mag weten hoe het met uw staat en toestand is gesteld.
- (4) Wanneer de Heere door Zijn Woord en Geest u zal verwond hebben, wacht dan op Hem in dezelfde weg om genezing te erlangen; want het is ook uit hetzelfde Woord, dat gij uw kennis van de gezegenden Medicijnmeester Jezus Christus, in Wie alleen uw hulp is, kunt verkrijgen.

Hebbende aldus de tweede lering afgehandeld, zo ga ik nu over tot de derde.

Namelijk, *dat de zulken die zelf oprecht godsdienstig zijn, zorg zullen dragen, dat hun huisgezinnen, en allen waar zij enige invloed op hebben ook de zodenigen zijn. Of kort aldus. Allen die oprecht zijn, zullen waarlijk zorgvuldig zijn om huishoudelijke Godsdienst voor te staan. "Maar aangaande mij en mijn huis, wij zullen de Heere dienen."*

Hetwelk ons aantoont:

- (1) Dat de Heere huishoudelijke Godsdienst afvordert, namelijk, dat wij en onze huizen de Heere zullen dienen. Nu, hetgeen niet afgevorderd of geboden wordt, kan geen dienen van de Heere zijn.
- (2) Dat wij en onze huizen, of huisgezinnen zich moeten samenvoegen of met elkaar waarnemen, enig gedeelte van des Heeren dienst.
- (3) Dat het hoofd van het huisgezin verplicht is zorg te dragen of zich enigszins te verbinden, dat zijn huis of huisgezin de Heere dient.

Nu zullen wij u in de verdere verhandeling van dit leerstuk aantonen:

- I. Waarin huishoudelijke Godsdienst bestaat.
- II. Waar het vandaan komt, dat de zodenigen die oprecht zijn, daarover zozeer zijn aangedaan, gelijk wij alhier vinden, dat Jozua en andere heiligen, in des Heeren Woord vermeld, zijn geweest.

A. Wij beginnen met het eerste, en zullen hier alleen aanmerken, dat huishoudelijke Godsdienst in drie delen gelegen is, of vervat wordt in de drie volgende bijzonderheden:

1. In huishoudelijk onderwijs.
2. In huishoudelijke Godsdienst.
3. In huishoudelijk bestuur of orde.

Omtrent deze zaken is het, dat een godsdienstig hoofd van het huisgezin, zal aangedaan zijn. En van de zodenigen die niet enigermate zorgvuldig in deze drie zaken zijn, is reden om te vrezen, dat zij geen Godsdienst hebben. Nu, wij zullen deze drie zaken een weinig ontvouwen; en zeggen:

a. Dat huishoudelijk onderwijs datgene is, waar de zodenigen, die oprecht Godsdienstig zijn, zorgvuldig omtrent zullen zijn. Zeker daar is niets buiten de zaligheid zijner eigen ziel, dat een consciëntieus heer van een huisgezin meer dan de behoudenis van zijn huisgezin, zijner kinderen en dienstdoden, zal ter harte gaan. En een groot gedeelte zijner zorg zal buiten twijfel zich vertonen in een diepe aandoening om hen nauwkeurig te doen onderwijzen in de kennis van hun plicht jegens God, hun naasten en zichzelf; namelijk in al die kennis, die

noodzakelijk is om hen alhier met de Heere te doen wandelen, en Hem hiernamaals te genieten. En dit gedeelte van huishoudelijke Godsdienst vinden wij dat de Heere nauwkeurig en uitdrukkelijk gebiedt, Deut. 6: 6-9: *En deze woorden, die Ik u heden gebied, zullen in uw hart zijn; en gij zult ze uw kinderen naarstig leren, inscherpen, en daar van spreken, als gij in uw huize zit, en als gij op de weg gaat, en als gij neerligt, en als gij opstaat: ook zult gij ze binden op uw hand: en zij zullen u tot voorhoofdspanzelen zijn tussen uw ogen: En gij zult ze op de posten uws huizes, en aan uw poorten schrijven.* In welke woorden wij aanmerken:

- (1) Dat personele Godsdienst geboden wordt, zij zullen in uw hart zijn.
- (2) Huishoudelijke Godsdienst; gij zult ze naarstig leren en inscherpen. Wij vinden hier ook een duidelijk verhaal van dit eerste gedeelte van huishoudelijke Godsdienst, en een nauwkeurig gebod wegens hetzelfde. Wij zien ook wie zij' zijn, voor welker onderwijs wij moeten bezorgd zijn, het zijn onze kinderen, en die in onze huizen zijn; dat is, kinderen en dienstboden; want onder de bevassing van kinderen worden dienstboden dikwijls begrepen, zoals in het bijzonder in het vijfde gebod. Het wordt door allen toegestaan, dat in hetzelfde onder de naam van ouderen en kinderen, allen waar wij betrekking op hebben, bijzonder heren en dienstboden, begrepen worden. Wij zien ook de wijze hoe deze plicht moet verricht worden, en dat is naarstig, en die wordt nog meer bijzonder opgelegd met opzicht op de wijze en tijden, waarin wij onze naarstigheid en bijzondere zorg in de onderwijzing dergenen, die onder onze zorg zijn, moeten doen blijken.

Nu, op tweeërlei wijze behoorden wij dit stuk van huishoudelijke Godsdienst te verrichten. En

- (a) Door woord, en
- (b) door onze wandel. Wij behoorden op beide deze wijzen hen naarstig te onderrichten; hun de kennis des Heeren in te planten, en hen zorgvuldig daartoe aan te zetten. En hetgeen wij hun aldus leren met woorden, behoren wij op het sterkst aan te dringen door een gepaste wandel. Ouderen en hoofden van huisgezinnen moesten in staat zijn om tot hun kinderen en dienstboden te zeggen, gelijk Gideon eens in een ander geval deed: *Ziet naar mij, en doet also, Richt. 7: 17* en met de Apostel, Filipp. 3: 17: *Weest mede mijn navolgers, broeders, en merkt op degene die also wandelen, gelijk gij ons tot een voorbeeld hebt.* Dan zullen kinderen en dienstboden waarschijnlijk gewonnen worden, om zich te schikken naar des Heeren wil in Zijn Woord, wanneer het aan haar niet alleen duidelijk met woorden wordt voorgehouden, maar ook in een levendig en sprekend voorbeeld aan haar wordt vertoond.

Indien de Geest Gods ons grond geeft om te geloven, gelijk Hij doet (1 Petrus 3: 1), dat een heilige en uitblinkende wandel, zonder het woord, krachtadig kan zijn om ongelovigen te winnen, en te brengen tot omhelzing van de ware godsdienst; wat hebben wij dan niet te verwachten, wanneer het woord met zulk

een onderwijzing gepaard gaat? Zeker, dan konden wij verwachten geheel wat anders te zien, dan op de huidige dag geschiedt. En o, hoe zwaar zullen velen het hebben, hun gebrek in deze (ja gave God, dat wij niet behoorden te zeggen, hun direct strijdige handel tegen deze plicht, in beide deze opzichten) te verantwoorden, in die dag, wanneer zij voor de rechterstoel Gods zullen staan, omdat zij in plaats van hen in de vrees des Heeren door woord en voorbeeld te onderwijzen, hun ten aanzien van die beide in een loop van zonden voorbijstreven? O, verschrikkelijke Goddeloosheid, en echter onder mensen, ja Christenen algemeen.

b. Huisoefening wordt onder huishoudelijke Godsdienst, als een voornaam gedeelte daarvan begrepen; elk huisgezin behoorde een kleine kerk voor de Heere te zijn. Aldus vinden wij dat melding gemaakt wordt van de Gemeente Gods in huizen, of van huisgezinnen, die gemeenten voor de Heere waren; groet de Gemeente in haar huize, Rom. 16:5 en op andere plaatsen meer. En buiten twijfel behoorde elk huisgezin een kerk te zijn, waarin God op een plechtige wijze behoorde gediend te worden, beide in gewone en buitengewone gelegenheden. Aldus was Jobs huis, Job 1:5. Nu, de gewone gedeelten van deze huishoudelijke Godsdienst, zijn in het bijzonder de drie navolgende:

I. Een plechtige aanroeping van de Naam des Heeren door het gebed. De Heere leert ons, dat wij ons zouden verenigen in de plicht van het gebed, door de biddende personen, in het gebed des Heeren, in het meervoudig getal te stellen: *Onze Vader die in de hemelen zijt*; en wederom: *geef ons heden ons dagelijks brood*. Onze afhankelijk van God niet alleen in onze enkele betrekking, maar zoals wij leden der huisgezinnen zijn, vereisen gepaste erkentenis aan de Heere; en gebrek aan huishoudelijke weldadigheden vereist, dat wij ons zouden samenvoegen, om die door de gebeden van de Heere af te smeken. Onze besmetting veroorzaakt door huishoudelijke zonden vereist een huishoudelijke erkentenis, en smeking om vergeving te erlangen; en derhalve zal voorzeker over alle huisgezinnen, hetzij grotere, gelijk volkeren, hetzij kleinere, die de Naam des Heeren niet aanroepen, des Heeren grimmigheid uitgestort worden, Jer. 10: 25: *Stort Uw grimmigheid uit over de heidenen, die U niet en kennen, en over de huisgezinnen, die Uw Naam niet aanroepen*. (Engelse vertaling) Waar wij door huisgezinnen moeten verstaan, al de huisgezinnen, hetzij grote of kleine. Want het is zeker, indien volkeren in hun betrekkingen verplicht zijn de Heere te dienen, en Zijn Naam aan te roepen, zo zijn ook de kleinere huisgezinnen desgelijks verplicht zulks te doen; en zijn wegens hun verzuim in deze aan dezelfde grimmigheid onderhevig.

2. Het plechtig lezen van des Heeren Woord behoort ook tot de huishoudelijke Godsdienst. Wat kan duidelijker tot dit einde dienen, dan het gebod, dat wij tevoren hebben aangehaald uit Deut. 6:6? En dit moeten wij verrichten, opdat het Woord van Christus rijkelijk in alle wijsheid in ons zou wonen, Kol. 3: 16.

3. Plechtige dankzegging wordt ook vereist als een gedeelte van huishoudelijke Godsdienst. En buiten twijfel, gelijk de zonden en gebreken van een huisgezin verplichten tot huishoudelijke gebeden, zo vereisen de weldaden aan enig huisgezin betoond ook huishoudelijke dankzeggingen, en brengen ons onder het bevel van de apostel in de voorgeselde plaats, Kol. 3: 16. *Het Woord van Christus wone rijkelijk in u in alle wijsheid: Leert en vermaant elkaar met Psalmen, en lofzangen, en geestelijke liedjes, zingende de Heere met aangenaamheid in uw hart.*

c. Nu blijft ons nog over het derde en laatste gedeelte van de huishoudelijke Godsdienst te ontvouwen, namelijk huishoudelijke besturing; en die is wederom gelegen in verscheidene bijzonderheden.

1. In het huisgezin, namelijk kinderen en dienstboden, te gebieden in al de wegen van gehoorzaamheid te wandelen. Dit is hetgeen de Heere zo hoog in Abraham prijst, Gen. 18: 19: *Want Ik heb hem gekend, opdat hij zijn kinderen, en zijn huize na hem zou bevelen, en zij de weg des Heeren houden, enz.*
2. In degenen die tot het huisgezin behoren door bestraffing, vermaning, en kastijding te verplichten, dat zij hetgeen zondig en schandelijk in hun gedrag is, verlaten, Gen. 35: 2, 3: *Toen zei Jakob tot zijn huisgezin, en tot allen die bij hem waren, doet weg de vreemde Goden die in het midden van u zijn, en reinigt u, en verandert uw klederen, en laat ons ons opmaken en optrekken naar Bethel; en ik zal daar, een altaar maken die God, Die mij antwoordt ten dag mijner benauwdheid; en met mij geweest is op de weg, die ik gewandeld heb.* Hier hebben wij een uitmuntend voorbeeld, beide van huishoudelijke Godsdienst en orde. En zeker wat het gedrag (ik meen naar het uitwendige, en hetgeen van kinderen en dienstboden gezien wordt) aangaat, wij zien uit het vierde gebod, dat ouderen en hoofden der huisgezinnen aan de Heere daarvoor verantwoordelijk zijn; Die hun niet alleen geboden heeft de Sabbatdag te heiligen, maar ook zorg te dragen, dat allen die binnen hun huizen zijn hetzelfde doen.
3. Dit bestaat in de zodanigen uit het huisgezin te verstoten, die, niettegenstaande het gebruik van deze middelen tot hun hervorming, volharden te wandelen in tegenstrijdigheid met God. Dus zegt David: *Ik zal in het midden mijns huizes wandelen in oprechtheid mijns harten.* Dit is de springbron, maar wat volgt nu? *Die in de oprechten weg wandelt, die zal mij dienen, wie bedrog pleegt, zal binnen mijn huis niet blijven; die leugen spreekt, en zal voor mijn ogen niet bevestigd worden,* Psalm 101: 2, 6, 7. Hier zien wij een levendig merkteken van een, die een ware achtung voor het onderhouden van huishoudelijke Godsdienst heeft. Hoe vreemd zijn zulke voorbeelden niet in onze dagen! Doch hiervan afscheidende, gaan wij over

B. Tot de tweede voorgestelde zaak, die was aan te tonen, waar het vandaan komt, dat de zodanigen, die zelf oprecht Godsdienstig zijn, ook zorg zullen dragen om huishoudelijke Godsdienst voor te staan. Wij konden zeker, tot

bewijs dezer waarheid, gemeld en opgehelderd hebben de uitmuntende voorbeelden van Godsdienstige zorg omtrent huishoudelijke Godsdienst, in de Heilige Schriften aangetekend. Maar hetgeen wij nu zullen bijbrengen als tot dit hoofdstuk behorende, zal deze leer genoegzaam bewijzen, en aantonen, dat er een onverbreekelijke verbintenis tussen oprechtheid en een achtgeving op dezelve is.

a. Allen die zelf oprecht Godsdienstig zijn, zullen zorgvuldig wezen huishoudelijke Godsdienst voor te staan, omdat zij acht geven op alle de geboden Gods. Het gezag Gods, alwaar hetzelfde wordt uitgedrukt, verbindt hen om zich daarnaar te gedragen. Oprechtheid heeft tot deszelfs onafscheidelijk metgezel een merken op al des Heeren geboden, Dan en zou ik niet beschaamd worden, wanneer ik merken zou op alle Uw geboden, zegt David, Psalm 119: 6. En uit dit merken op het gebod is het, dat een zorg voor huishoudelijke Godsdienst vloeit; want die is buiten twijfel een deel van de geboden plicht. Ons wordt alhier gezegd, dat het een dienst aan de Heere is; en hetgeen geboden wordt is alleen zodanig; hetgeen Hij nooit gevorderd heeft, zal Hij ook nooit erkennen als een dienst aan Hem bewezen. Maar hetgeen in het vorige hoofddeel uit het Woord van God is bijgebracht en voorgesteld, stelt dit buiten alle tegenspraak.

b. Deze achtgeving om huishoudelijke Godsdienst voor te staan, vloeit zelfs uit de natuur van dat bovennatuurlijk grondbeginsel, waarmee alle ware oprechten begiftigd zijn; hetwelk in de Heilige Bijbelbladen genoemd wordt een nieuw hart, een vlezen hart, een nieuw schepsel, een nieuwe Geest, enz. Dit grondbeginsel, zijnde geschikt en geformeerd tot een algemene onderwerping aan des Heeren wil, bedoelt dit in alle zaken. Van de zodanigen, die hetzelfde bezitten wordt gezegd, dat zij geschapen zijn in Christus Jezus tot goede werken, Efeze 2: 10. En bijzonder, gelijk de oude mens in alle opzichten onafhankelijk van de Heere wil zijn, zo is integendeel de nieuwe mens sterk geneigd, om deszelfs afhankelijkheid van de Heere te erkennen, in de wegen Zijner instellingen, op allerlei wijzen en in alle standplaatsen en betrekkingen, waar hij wordt gesteld. En gelijk hetzelfde leidende is om de Heere te erkennen in onze enkelvoudige betrekking, zo is het ons ook leidende, indien wij hetzelfde bezitten, om ook in onze huishoudelijke betrekkingen alzo te doen. Ja, in één woord, gelijk die in ons leidende is om voor onszelf de Heere te dienen en Hem te aanbidden, zo zet die ons ook krachtdadig aan om onszelf daarop toe te leggen, dat ook alle anderen, en voornamelijk de zodanigen, waar wij enige invloed op hebben, namelijk onze kinderen en dienstboden, dezelfde Heere zouden dienen.

c. Zulken, die oprecht zijn, hebben een volkomen liefde voor de Heere, en daardoor een behagen in al Zijn inzettingen (zowel bijzondere en verborgen, als openbare), waarin zij enigermate gemeenschap met de Heere kunnen oefenen. Heere, zegt David, Psalm 26: 8: *Ik heb lief de woning Uws huizes, en de plaats des tabernakels Uwer ere.* Des Heeren eer woont in al Zijn inzettingen, en in alle plaatsen, waar Zijn Naam wordt aangeroepen. Dat is, in elke inzetting ontmoet

Hij Zijn volk, hen zegenende in dezelve. En zeker, door huishoudelijke Godsdienst wordt de Heere aanmerkelijk verheerlijkt; want daardoor erkennen wij,

1. Dat wij onze huisgezinnen van de Heere hebben; dat is, dat wij die aan Hem verschuldigd zijn, en zeggen met onze wandel, gelijk die Godvruchtige Jakob, Gen. 32:10: *O God mijns vaders Abrahams, en God mijns vaders Isaäks; ik ben geringer dan al deze weldadigheden, en dan al deze trouwe, die Gij aan Uw knecht gedaan hebt. Want ik ben met mijn staf over deze Jordaan gegaan, en nu ben ik tot twee heiren geworden.*

2. Hierdoor erkennen wij, dat onze huisgezinnen, en alles wat wij hebben, in des Heeren hand zijn, en aan Zijn vrijmachtig bestel onderworpen, terwijl wij al de weldaden en goedertierenheden, die ons ontbreken (en die wij wilden genieten, of hebben dat die ons zouden achtervolgen en bijblijven) door de gebeden van de Heere afsmeaken; en wegens alle kwaden, die wij wilden weggenomen, of voorgekomen hebben, op Hem te zien, tot wegneming en voorkoming ervan; erkennende Hem de oorzaak van alle onze zegeningen te zijn, door een gedurige dankzegging aan Hem toe te schrijven. In deze weg erkennen wij op het levendigste, dat uit en door Hem alle dingen zijn, in Wiens hand onze adem is, en al de aanbelangen van alle levendige creaturen, Die doodt en weer levend maakt, Die wondt en weer heelt, Die beiden rijk en arm maakt. In een woord, hierdoor erkennen wij Hem de vrijmachtige Heere van het heelal te zijn. De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de Naam des Heere zij geloofd, Job 1: 21. Hij doet naar Zijn wil met het heir van de hemel en de inwoners der aarde; en daar en is niemand die Zijn hand afslaan, of tot Hem zeggen kan, wat doet Gij? Daniël 4: 35.

3. Deze erkentenis verheerlijkt God, omdat die in het openbaar geschiedt; waardoor des Heeren heerlijkheid aan anderen verkondigd wordt, en zij onderwezen en opgewekt worden door voorbeelden, om ook dezelfde erkentenis te doen. Derhalve is het zeker, dat die de plaats des tabernakels van Gods ere liefhebben, en datgene hetwelk tot openbaring van deszelfs luister iets kan toebrengen, gelijk alle oprechte zielen doen, niet zullen durven bestaan, deze huishoudelijke Godsdienst te verzuimen, waardoor die zo merkkelijk bevorderd wordt.

d. De zodanigen, die oprecht Godsdienstig zijn, zullen zorgvuldig wezen, om huishoudelijke Godsdienst voor te staan, omdat zij een oprechte liefde hebben voor hun eigen huisgezin. Zij hebben hun naasten lief als zichzelf; en nergens kan liefde zich beter in vertonen, dan in een behoorlijke zorg te dragen voor hun behoudenis, hen leidende tot het gebruik van al die middelen, waardoor het zelf kan bevorderd worden. Gedenkwaardig tot dit einde is des Heeren getuigenis aangaande Abraham, Gen. 18: 19: *Want Ik heb hem gekend, opdat hij zijn kinderen,*

en zijn huize na hem zou bevelen, en zij de weg des Heeren houden, om te doen gerechtigheid en gerichte; opdat de Heere over Abraham brenge, hetgeen Hij over hem gesproken heeft. Hier hebben wij een dubbele en zeer opmerkelijke aaneenschakeling.

1. Tussen een behoorlijke zorg voor huishoudelijke Godsdienst en deszelfs voorspoed. Hij zal bevelen, en zij zullen de weg des Heeren houden; hij zal behoorlijke zorg dragen, en zijn zorg zal niet ijdel zijn. *Leert de jongen de eerste beginselen, naar de eis zijns wegs, als hij ook oud zal geworden zijn, en zal hij daarvan niet afwijken*, Spr. 22: 6. Gewoonlijk is een aanhoudende zorgvuldigheid in deze, niet geheel en al zonder enige invloed te hebben op de een of anderen in het huisgezin; en indien wij maar een kind, een dienstbode daardoor kunnen behouden, is het dan niet een rijke vergelding voor al de moeite, die wij daaraan hebben besteed?

2. Daar is ook een aaneenschakeling tussen de voorspoed en de beloofde zegeningen. Zij zullen de weg des Heeren houden, en de Heere zal over Abraham en zijn zaad brengen alle het goede dat Hij gesproken heeft. Dus zien wij hier, van hoe groot gevolg dit voor huisgezinnen is; het is de weg om hen Godsdienstig te maken, en dit is wederom de weg om hen gelukkig te doen zijn.

e. Zulken, die oprecht zijn, zullen zorg dragen om huishoudelijke Godsdienst voor te staan, van consciëntiewege daartoe verplicht zijnde, omdat zij onder hun opzicht zijn gesteld. Ouderen en hoofden van huisgezinnen hebben de zorg over hun huisgezinnen, en zijn enigermate wegens hen verantwoordelijk voor God. Ouderen worden geboden, dat zij hun kinderen zouden leren, en hun huisgezinnen bevelen, dat zij de weg des Heeren zullen houden, gelijk wij zien in des Heeren getuigenis van Abraham. Aldus zien wij, dat in het vierde gebod de heer van het huisgezin verplicht is toe te zien, dat allen, die in zijn huis zijn de Sabbatdag godsdienstig onderhouden; en dus heeft hij een last, wegens welke hij aan God verantwoordelijk is. En derhalve beschouwt een oprechte zichzelf verplicht te zijn de dienst Gods, in zijn huisgezin, en onder degenen, die tot zijn zorg behoren, voor te staan. Dit deed die heilige man Gods Job bezorgd zijn om voor zijn kinderen te offeren. En het verzuim van de vaderlijke plicht in Eli, verwekte de Heere tot toorn.

f. De zorg van de zodanigen, die oprecht godsdienstig zijn, om huishoudelijke godsdienst voor te staan, vloeit uit kracht van hun plechtige verbintenissen en beloften aan de Heere gedaan in hun doop; dewelke wederom vernieuwd worden, wanneer zij in die instelling hun kinderen aan de Heere opdragen. Daarin zweren zij plechtig des Heeren te zullen zijn, en met God te zullen wandelen in en voor hun huisgezinnen, om hen door leer en voorbeeld te onderwijzen; en zeker, dit kan niet verricht worden, alwaar voor huishoudelijke godsdienst, in alle deszelfs delen, geen zorg gedragen wordt. Hoe verschrikkelijk

zal het voor ouderen en heren van het huisgezin zijn, wanneer hun kinderen en dienstboden van geslacht tot geslacht hen, wegens verzuim in deze, zullen beschuldigen, als zijnde de oorzaak dat zij geen huishoudelijke godsdienst gehad hebben? Het is waar, zullen zij zeggen, wij hebben God nooit in onze huisgezinnen gediend; en waarom? Omdat wij nooit de dienst Gods in de huisgezinnen onzer heren of ouderen gezien hebben. O! hoe verschrikkelijk zal dit niet zijn, wanneer de Heere zal vragen: Is het alzo, Hebt u uw kind, uw dienstbode doen verloren gaan? Is dit uw plechtige belofte, die gij in het aanzien van zo vele getuigen hebt aangegaan, te volbrengen? O! hoe schaamrood zult gij dan niet opzien? Andere zaken, hiertoe betrekkelijk, zullen wij mogelijk naderhand gelegenheid hebben te verhandelen. Uit het reeds gezegde blijkt klaar,

1. Dat allen die oprecht zijn, ongetwijfeld zullen zorg dragen, dat zij huishoudelijke godsdienst zullen voorstaan.
2. De reden waarom het alzo is, en die is de kracht van alle die verbintenissen die wij reeds gemeld hebben, en anderen van dezelfde natuur, die wij mogelijk naderhand gelegenheid zullen hebben te melden.

Nu zullen wij enige practikale toepassingen van dit leerstuk maken; en wel

I. Tot onderrichting

En uit vele gevolgen die hieruit voortvloeien, zullen wij alleen deze weinige afleiden. Is het zo gesteld, dat de zodanigen die zelf oprecht godsdienstig zijn, consciëntieus en zorgvuldig omtrent huishoudelijke Godsdienst bevonden worden; dan hebben wij

A. Ongetwijfeld reden, om de godsdienst der zodanigen, die in deze zaak zorgeloos zijn, verdacht te houden; omdat een rechte en gepaste aandoening omtrent onze eigen zaligheid, en de middelen daartoe leidende, ons ook een behoorlijke aandoening omtrent de zielen onzer huisgenoten zal doen hebben; en het is buiten twijfel zeker, wanneer men mensen hierin nalatig vindt, zo geeft zulks billijk grond van bekommring, dat zij omtrent hun eigen zielen niet behoorlijk zijn aangedaan. Nu, deze nalatigheid die allen schijnen te behoren onder die zware vloek, die uitgesproken wordt, Jer. 48: 10, tegen de zodanigen die het werk van de Heere bedrieglijk doen, kunnen gevoeglijk gebracht worden tot deze drie soorten:

1. De zodanigen die het werk van de Heere stuksgewijs doen. Zij lezen mogelijk wel een hoofdstuk maar bidden nooit, of zingen de Heere geen lofzangen in hun huisgezinnen; ofschoon er uit kracht van het gebod Gods, en wegens onze eigen behoefte, zoveel grond is voor het een als voor het andere; het is niet waarschijnlijk, dat het lezen van des Heeren Woord ons in grote mate tot nut zal zijn, indien wij het niet doen gepaard gaan met bidden om des Heeren Geest,

om ons hetgeen wij lezen te doen verstaan. De psalmist, die zo een groot gedeelte van die breedvoerige 119en Psalm heeft besteed, in de Heere om licht te smeken, verstond dit zeer wel: Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouw de wonderen van Uw wet, is een bede die met het lezen van het Woord moest gepaard gaan. En zeker, de Heere te loven behoorde niet vergeten te worden; want lof is altijd aangemerkt als betamende de oprechten: het is goed dat men de Naam des Heeren looft, en het is de rechte weg om veel van Hem te bekomen. Gedenkwaardig zijn boven vele andere woorden die van de psalmist tot dit einde: *Laat de volken U, o God, loven; laat de volken allemaal u loven.* Dit is de opwekking; maar wat volgt hier op? Ziet dit in het Volgende vers: *Dan zal de aarde haar gewas geven, en God, onze God, zal ons zegenen,* Psalm 67: 6, 7. Alle de plichten van de Godsdienst, hetzij huishoudelijke, openbaren of bijzondere, hebben met de andere een onderlinge ondergeschiktheid, zowel als een uitgestrektheid, om het oogmerk van die allen te bevorderen; en derhalve kan een daarvan niet nagelaten worden zonder een merkelijk nadeel aan de andere, ja aan het oogmerk zelf te doen. Degenen die alzo handelen, zijn buiten twijfel nalatigen, en moeten gehouden worden verachters van des Heeren gezag te zijn; want zeker, indien een achting voor des Heeren gebod veroorzaakt, dat zij wegens een gedeelte daarvan zorgvuldig zijn; zo zou dezelve achting en eerbiedigheid voor des Heeren gebod hen ook bewegen, alle de andere gedeelten mee te verrichten. Indien wij geven en nemen. doen en laten naar ons goeddunken, in zulke dingen die op een gelijke wijze door de Heere zijn vastgesteld, dan doen wij het werk des Heeren bedrieglijk, en vervloekt is hij, die het werk des Heeren bedriegelijk doet, Jer. 48: 10.

2. De zodanigen moeten als nalatigen gerekend worden, die zeldzaam de Heere in hun huisgezinnen dienen; mogelijk zullen zij des Zondagsavonds een hoofdstuk lezen, zingen, of dergelijke; maar hetzelfde niet weer, dan op de volgende sabbat doen. Van de zodanigen, die al hun Godsdienst alleen op de Zondag bepalen, durf ik zeggen, dat zij de dag des Heeren nooit recht onderhouden hebben. Wij moeten zonder twijfel de Heere dagelijks in onze huisgezinnen dienen, onze zonden belijden, Hem aanroepen, opdat Hij alle onze noden en behoeften genadig vervult, en Hem ook wegens aan ons bewezen goedertierenheden loven. Zeker, wanneer ons geboden wordt, met alle bidding te bidden, Ef. 6: 18, zo moet men dit ten minste daardoor verstaan, dat wij in deze soort van bidding, zowel als in enige andere, gedurig moeten bezig zijn; niets minder kan ook verstaan worden, wanneer ons, 1 Thess. 5: 17, geboden wordt te bidden zonder ophouden. Derhalve zijn het buiten twijfel nalatigen die huishoudelijke Godsdienst verzuimen en bij elke beuzelachtige gelegenheid die nalaten, terwijl er dagelijks een duidelijke roeping, en een schone gelegenheid daartoe is. Des Heeren goedertierenheden zijn elke morgen nieuw, en zo zijn ook onze zonden en gebreken; en derhalve moeten ook onze smekingen alzo zijn. *Het is goed dat men de Heere love: en uw Naam psalmzinge, o Allerhoogste: dat men in de*

morgenstond Uw goedertierenheid verkondige; en Uw getrouwigheid in de nachten, Psalm92:2, 3.

3. De zodanigen zijn nalatigen, die niettegenstaande het uitdrukkelijk gebod dat wij hebben om in vurigheid des Geestes de Heere te dienen, echter dit werk met een lauwe onverschilligheid, en als slapende doen. Is dit, gelijk ons geboden wordt, de Heere te dienen met geheel onze kracht, hart en ziel? Neen, zeker niet. Laten de zodanigen toezien, die aldus aan de Heere een dood lichaam, een enkel formulier opofferen, die hen zelf alleen met een uitwendige verrichting der plichten tevreden stellen, zonder te overwegen hoe zij die verrichten. Ik zeg, laten de zodanigen met beving en verschrikking beschouwen die woorden van de profeet Maleáchi hoofdstuk 1: 14: *Vervloekt zij de bedrieger, die een manneken in zijn kudde heeft, en de Heere belooft, en offert dat bedorven is.*

B. Wij kunnen dit gevolg hieruit ook afleiden, dat de zodanigen die huishoudelijke Godsdienst ten enenmale verzuimen, buiten twijfel ware oprechtheid missen. Gedenkt hier aan gij die tot op deze dag nog nooit uw knieën voor God in uw huisgezinnen gebogen hebt; buiten twijfel hebt u een verkeerde bevassing van uw toestand, en u mag van uzelf denken wat gij wilt, de Heere ziet u aan als een die geheel van allen Godsdienst is ontbloot; want ik vraag:

1. Is huishoudelijke Godsdienst geen plicht? Voorzeker ja, alle het volk van de Heere, door alle tijden heen, hebben alzo gedacht, en de Heere heeft hun daarom goedgekeurd. Abraham heeft, gelijk wij aangetoond hebben, des Heeren goedkeuring hierover weggedragen. Het is een van de aangetekende blijken van Jobs godvrucht, Job 1: 5, en waar over de Heere als 't ware roemde: het wordt duidelijk geboden in het vierde gebod, gelijk de geleerde Durham zeer bondig aantoonst. Doch wat behoef ik meer te zeggen? Het is zo klaarblijkelijk, dat niemand die enig begrip van Godsdienst heeft, hetzelfde ontkennen kan; en zelfs diegenen dewelke het verzuimen, erkennen het een plicht te zijn.
2. Is dan uw verzuimen van hetzelfde niet een zondigen tegen licht, dat is, een zonde van meer dan gewone afschuwelijkheid, van een zwarter kleur; en die derhalve door een heilig en ijverig God des te zwaarder zal gestraft worden? Die zijns Heeren wil geweten heeft, en naar dezelve niet gedaan heeft, die zal met vele slagen geslagen worden, Lukas 12: 17.
3. Is het een zonde, daar gij maar eens in uw leeftijd aan schuldig bent? O nee, het is een zonde waar gij u dagelijks aan schuldig maakt.
4. Is het bestaanbaar met enige wezenlijkheid van de Godsdienst, te leven in een gedurig en hebbelijk verzuim van enige geboden plicht, of het bedrijven van enige bekende zonde? Neen gewis niet, want de Heere handelt duidelijk met ons in deze zaak, zeggende: *Die de zonde doet, dat is, die in een zondige levensgang leeft, is uit de duivel; want de duivel zondigt van de beginne. Een iegelijk*

die uit God geboren is, die en doet de zonde niet; want zijn zaad blijft in hem; en hij en kan niet zondigen, want hij is uit God geboren, 1 Joh. 3: 8, 9. Derhalve zijn alle voorwendingen, van iets van de wezenlijkheid van de Godsdienst te bezitten, ijdel, van diegenen die huishoudelijke Godsdienst, verzuimen.

C. Wij kunnen ook uit deze leer zien, waar het vandaan komt, dat er heden ten dage zo een droevig verzuim van huishoudelijke Godsdienst gevonden wordt. Het vloeit voort uit gebrek van oprechten personele Godsdienst; het zijn maar weinigen die een behoorlijke aandoening over hun eigen zielen hebben; en dit is de reden dat er zo weinigen zijn die zorg dragen voor de zielen hunner huisgezinnen. Nu, dat dit uit een gebrek van personele Godsdienst voortvloeit, zal buiten alle tegenspraak klaar blijken, wanneer wij overwegen

1. Dat alwaar deze oprechtheid, die niet beschaamt, gevonden wordt, daar zal ook buiten twijfel een achting, en een gelijkmatige opmerking op alle de geboden Gods, gevonden worden. Dan zou ik niet beschaamd worden, wanneer ik merken zou op alle Uw geboden, Psalm 119: 6.
2. De ondervinding leert, dat degenen die, deze zaak verzuimen, ook zorgeloos omtrent hun eigen zielen zijn. Merkt hier op, gij allen die huishoudelijke Godsdienst verzuimt; ik vrees dat gij voor personele Godsdienst geen zorg draagt; want degenen die licht het huishoudelijk gebed nalaten en verzuimen, zullen alsoo geredelijk het bidden in het verborgen verzuimen, dit is door de ondervinding zeer wel bekend.
3. De verschoningen zelf, die zij voor het verzuimen hiervan inbrengen, geven te kennen, dat hun een hart daartoe ontbreekt; want zeker, wanneer men door beuzelachtige en geringe zwarigheden van een zaak terug wordt gehouden, zo is het een teken dat men daar geen grote genegenheid voor heeft.

a. Mogelijk zullen sommigen zeggen: *Wij kunnen niet bidden, wij hebben het nooit geleerd.*

Ik antwoord,

- (1) Indien u meent hetzelfde niet te kunnen doen, gelijk het behoort, zo is het waar, ja gij kunt geen een plicht zodanig verrichten. Doch wilt gij daarom die alle nalaten?
- (2) Hebt u het ooit ondernomen, Hebt u ooit met uw huisgezin neergezeten, en gepoogd het te doen? Wat weet gij of het met u niet zou gegaan hebben, gelijk die mens met de verdorde hand geschiedde; had gij maar eens terecht beproefd om te bidden, gij zoudt mogelijk boven hetgeen gij ooit verwachtte, kracht gekregen hebben. Het is gebrek aan wil en geneigdheden, maar niet aan kracht en vermogens, dat u afhoudt van deze zaak.
- (3) Hebt u ooit de Heere gebeden, dat Hij u leert? Hebt u ooit met de discipelen uitgeroepen: Heere, leer ons bidden? Indien niet, dan is het gebrek aan wil, dat u van deze plicht heeft afgehouden; gij hebt geen lust tot dezelve.

- (4) Is er niets, dat gij doen kunt. Ja, zult gij zeggen, wij kunnen onze gewone, bezigheden verrichten. Welnu, kon gij dat in het begin doen? Bent u niet in die dingen na veel flauwere pogingen en aangewende moeite om te leren, tot meerdere kundigheid gekomen? Gewis ja. Nu, alzo moet gij ook leren bidden.
- (5) Hebt u enig gevoel van huishoudelijke zonden, goedertierenheden of ontberingen? Indien ja, dan ben ik verzekerd, dat waar gij gevoelig over bent, gij daar ook van kunt spreken. Kunt u het uw naaste zeggen, en zoudt gij het aan de Heere niet kunnen bekend maken?

b. Mogelijk zullen sommigen tegenwerpen, en zeggen: *wanneer wij tot God naderen, dan moeten wij recht spreken, en wanneer wij voor die grote Koning komen, dan moeten wij onze woorden in een goede orde voortbrengen, en ik kan mijn woorden niet ordelijk voorstellen.*

Doch ik antwoord,

- (1) Het zijn geen woorden, die de Heere afvordert. Hij heeft dikwijls goede woorden verworpen, omdat die niet overeenkwamen met de gestalte van het hart, Deut. 5: 29, maar hij heeft nooit enig gebed verworpen omdat de woorden niet recht waren geschikt.
- (2) Ik zeg, indien uw woorden de ware gevoelens uws harten uitdrukken, en gij in het wezen der zaak recht gesteld bent, dat de Heere vele onbetamelijkheden en gebreken in uw woorden zal voorbijzien; aldus handelde Hij met Job. Job gebruikte vele harde uitdrukkingen wegens God, beide tot Hem en van Hem, en echter, dewijl hij in het wezen der zaak recht was, gaat de Heere deze gebreken in hem voorbij; daar hij integendeel zijn drie vrienden bestraft, zeggende: Gijlieden en hebt niet recht van Mij gesproken, gelijk als Mijn knecht Job, hoofdstuk 42: 7.
- (3) In de gebeden spreken wij tot God als tot een Vader, en wij weten dat ouders hun kinderen in hun kindsheid, ofschoon zij naar hun wijze stamelende spreken, niet zullen berispen; ook zal de Heere in dit opzicht met ons niet erger handelen, dan onze ouders doen.
- (4) De uitspraak is een gave Gods; en derhalve, als u begerig bent die te hebben, dan moet u die van de Heere afbidden.
- (5) In zoverre gij uw zonden, of de goedertierenheden Gods begrijpt, en over dezelve bent aangedaan, in zoverre zult u wel woorden vinden om uw aandoening uit te drukken; en indien iemand u leert, om boven uw begrip en aandoening te spreken, die leert u de Heere bespotten. Maar,
- (6) Indien dit doorgaat, dan heeft het opzicht zowel op verborgen, als op huishoudelijke gebeden; en dus moeten wij dan geheel en al alle gebeden staken.

e. Maar mogelijk zegt gij: *Ach, ik kan er geen vrijmoedigheid toe krijgen.*

Ik antwoord:

- (1) Zal deze uitvlucht u voor de Heere verschonem? Durft gij die tegen Hem wel gebruiken? O nee! Ik ben verzekerd, dat gij zulks niet durft bestaan.
- (2) Waar wordt er groter vrijmoedigheid toe vereist, te bidden voor uw huisgezin, of voor Gods rechterstoel, en voor engelen en mensen te staan, en te zeggen: ik heb nooit vrijmoedigheid gehad om met mijn huisgezin te bidden?
- (3) Dit is verdoemelijke hoogmoed. Gij denkt, ik kan zo niet bidden, dat ik er enige achting door zal verkrijgen; en Omdat u uw einde, namelijk vervloekte eigen beoging, niet kunt verkrijgen, daarom berooft gij God van Zijn heerlijkheid.
- (4) Wat is de reden, dat gij geen vrijmoedigheid kunt verkrijgen, om voor God of mensen te bidden? Indien u zegt, dat gij geen vrijmoedigheid kunt verkrijgen, om tot God te bidden, dan moet gij niet bidden in het verborgen noch in het openbaar. Indien u zegt, dat gij voor de mensen beschaamd bent, is dat dan niet een verschrikkelijke goddeloosheid, om door een dwaze achting voor de mensen meer aangezet te worden, dan door een achting voor God? Indien u vrijmoedigheid hebt om voor God te verschijnen, zo Kunt u het licht voor de mensen doen. Stelt uzelf maar als onder het oog Gods, en begeeft u tot de gebeden, en dan zullen alle gedachten, die gij wegens mensen hebt, wel haast en schielijk verdwijnen.

d. Maar mogelijk zullen sommigen zeggen: *Wij kunnen daar geen tijd toe vinden.*

Ik antwoord:

- (1) Waartoe heeft de Heere u tijd gegeven? Is het niet om Hem te dienen, om uw eigen ziel, en die van uw huis gezinnen te behouden?
- (2) Waaraan besteedt gij uw tijd? Gij zult antwoorden, aan mijn bezigheden en huisgezin. Wel, indien het zo is, dan is dit de beste, kortste en zekerste weg om dat alles te bevorderen, het is de weg om de Heere met u te doen zijn, en dan zult gij voorspoed hebben. Eindelijk, uw voorgeven is onwaar, want daar is niemand onder u allen, die (hetzij buiten bezigheid, of bij gelegenheden, die nog erger zijn) niet meer tijd verkwist, dan hiertoe vereist wordt.

D. Wij kunnen ook uit deze leer dit gevolg afleiden, dat leraren alle de zorg en last van de zielen van het volk alleen niet hebben, maar dat heren, ouderen, en hoofden van het huisgezin dezelve ook aanbevolen is. En gedenkt hieraan, de Heere zal het bloed uwer kinderen en dienstboden. Indien zij door uw verzuim verloren gaan, van uw handen afeisen. Nu, dat u de zorg is aanbevolen, en gij aan God verantwoordelijk bent voor uw kinderen en dienstboden, is buiten alle tegenspraak; want:

1. Ouderen en heren van het huisgezin hebben een grote invloed op dienstboden en kinderen; kinderen en dienstboden hebben enigszins ontzag en achting voor hun ouderen en meesters, en geven hen enig deel in hun genegenheden. Nu, dit

alles moest tot hun zaligheid, en om hen te verplichten tot de dienst Gods, aangelegd worden.

2. Gij hebt niet alleen veel invloed op hen langs deze weg, maar ook macht om hen te gebieden; en die moeten beiden besteed worden om hen te verbinden tot des Heeren dienst.

3. Gij hebt gedurig gelegenheid om met hen om te gaan, en bent verantwoordelijk om dezelve ten hun nut aan te leggen; dewijl de Heere uw zorg, om die tot hun welzijn te besteden, uitdrukkelijk van u afvordert, Deut. 6:6, 7. Eindelijk,

4. Deze last wordt duidelijker aan ouderen aanbevolen, en hen geboden dat zij hun kinderen de eerste beginselen van des Heeren weg zouden leren; en aan hen is het dat de Heere gebiedt, dat zij de tedere jaren van hun nageslacht tot Zijn dienst zouden bereiden. De Heere heeft ons Zijn getuigenissen gegeven; en wij zijn allen, overeenkomstig onze onderscheiden standplaatsen en gelegenheden, verplicht, de kennis en betrachting daarvan voort te zetten: Hij heeft een getuigenis opgericht in Jakob; en een wet gesteld in Israël, die Hij onze vaders geboden heeft; dat zij ze haren kinderen zouden bekend maken: Opdat het navolgende geslachte die weten zou; de kinderen die geboren zouden worden; en zouden opstaan, en vertellen ze haren kinderen, Psalm78: 5, 6.

II. Gebruik tot beklag

Deze leer kunnen wij toepassen bij wijze van beklag. Is het aldus gesteld, dat de zodanigen die zelf oprecht godsdienstig zijn, op een gemoedelijke wijze zorg dragen om huishoudelijke Godsdienst voor te staan? Dan hebben wij zeker stof om het droevig verzuim van deze plicht, en van een behoorlijke achting voor dezelve, in deze onze dag, te beklagen. Dat deze plicht of geheel verzuimd, of op een beklaglijke wijze uit sleur beoefend wordt, door het grootste aantal van ouderen en hoofden van het huisgezin, in onze dagen, is helaas! al te klaarblijkelijk; want

a. De schrikkelijke en algemene onkunde van God bewijst dit ontegenzeggelijk. Want indien ouderen gemoedelijk zorgvuldig waren, in hun kinderen van hun tedere jaren af in de kennis Gods op te voeden, gelijk hen geboden wordt; indien zij van de dingen Gods tot hen spraken, als zij in hun huizen zitten, als zij op de weg gaan, als zij neerliggen, en als zij opstaan, en indien deze beginselen door hoofden van het huisgezin werden aangekweekt, wanneer zij hen tot dienstboden aannemen, dan zou er zeker zulk een grote onkunde van God, gelijk heden ten dage, in het land niet gevonden worden.

b. De overvloeiende goddeloosheid die in het land bespeurd wordt, toont duidelijk aan dat er maar weinige Abrahams, die hun kinderen en dienstboden bevelen de weg des Heeren te houden, gevonden worden. Regen ten en leraren zijn buiten twijfel beiden schuldig; maar de oorsprong van alles is het verzuim van ouderen, en hoofden der huisgezinnen; en van hun handen zal de Heere het afeisen.

c. De goddeloosheid en ongebondenheid der jeugd toont dit in het bijzonder openbaar aan. Ach! op wat een droevige wijze vertoont het niet de goddeloosheid der ouderen, wanneer hun kinderen eden uitstamelen, zodra zij beginnen te spreken; wanneer kinderen, zodra zij enigszins tot jaren van onderscheid komen, onkuise taal voortbrengen; het toont klaar aan, dat ouders hun plicht niet hebben gedaan, of doen. Eindelijk, het is iets hetgeen gij niet kunt ontkennen, maar integendeel belijden moet, omdat er al te veel getuigen van deze waarheid zijn; ja zo vele kinderen, zo vele dienstboden, zo vele vreemdelingen, als er in uw huisgezinnen gevonden worden, zo vele getuigen zijn er tegen u, dat gij alleszins huishoudelijke Godsdienst uit sleur en gewoonte verricht, of geheel en al verzuimt.

Nu wij hebben zeker reden om dit op het hoogste te beklagen, en daarover te wenen; want

1. Het geeft ons een droevig merkteken van het tegenwoordige geslacht; het toont ons aan, wat soort van mensen het meeste aantal van ouderen en hoofden der huisgezinnen zijn, in deze dagen waarin wij leven; namelijk, dat zij ontbloot zijn van alle ware en oprechte achting voor de Heere en Zijn dienst, en dat zij schoon christenen genaamd, echter in waarheid Christus niet kennen; noch ook niet zorgvuldig zijn om Hem te eren, of om anderen tot hetzelfde te verbinden; ja wat meer is, dat zij verschrikkelijk meinedig zijn, omdat zij plechtig gezworen hebben, door gebod en voorbeeld, hun kinderen en huisgezinnen in de kennis des Heeren op te voeden en te onderwijzen; en echter geen consciëntie maken te volbrengen, hetgeen zij de Heere, de allerhoogste God, gezworen en beloofd hebben.

2. Wij hebben reden om dit te beklagen, omdat het ons een droevig vooruitzicht van het opkomende geslacht geeft. Wie zal het opkomende geslacht tot de dienst Gods bereiden? Wie zal hen opvoeden in de kennis des Heeren, en hen verbinden aan Zijn weg. U zult mogelijk zeggen: Laten dit de leraren doen. Maar ach! indien anderen ook het hunne niet toebrengen, dan zal al hetgeen leraren doen kunnen, weinig vermogen. Leraren zijn zelden bij hen en hebben het opzicht over velen. Leraren zijn geroepen om het Woord te prediken en de uitvoering der kerkelijke tucht in acht te nemen, en dit geeft hun veel bezigheid, en neemt veel van hun tijd weg. Maar ouders en hoofden van het huisgezin

hebben maar weinigen onder hun opzicht, zijn dikwijls bij hen, en hebben meer ingang en gelegenheid om hen gade te slaan; en indien zij geen recht gebruik van deze voorrechten maken, zo is het niet waarschijnlijk dat het opkomend geslacht, aan zijn nakomelingen, een goede rekenschap van de Godsdienst zal geven. Dit geslacht is merkelyk erger dan het vorige, en wij hebben te verwachten dat het volgende nog erger zal zijn; en het is de Heerei alleen bekend, waar ons dit verzuim binnen korte tijd zal heenvoeren. mogelijk wel tot een gehele Godsverloochening.

3. Dit is te beklagen, en zal stof van weeklagen zijn., wegens het verschrikkelijke en zware oordeel, dat hetzelfde over ons schijnt te zullen brengen. Het verzuim van Eli kwam hem en de zijnen duur te staan. Wat droevige bezoeken dit door de tijd op ouderen, kinderen, huisgezinnen, gemeenten, en volkeren kan brengen, is de Heere alleen bekend. Maar dit ben ik verzekerd, dat het de Dag des Oordeels voor velen een verschrikkelijke dag zal doen zijn, wanneer kinderen en dienstboden als het ware, met gehele scharen naar het verderf zullen gaan, vervloekende hun ouderen en heren, die hen daar hebben gebracht; en ouderen en hoofden van het huisgezin zullen bij menigte plotseling in het eeuwig verderf neergestort worden, omdat zij niet alleen hun eigen zielen vermoord, maar ook hun handen met het bloed van hun kinderen en dienstboden bezoedeld hebben. O, hoe droevig zal het met hen gesteld zijn in die dag, wanneer kinderen en dienstboden hun ouderen en heren zullen toeroepen: "Nu, nu moeten wij in het eeuwig verderf heengaan en wij moeten u hiervan de schuld geven; uw verdoemelijk voorbeeld, en beklaglijk verzuim hebben ons in dit verderf gebracht; wij hebben nooit gezien, dat gij zelf de Heere diende, of het in uw huisgezinnen gedaan hebt, gij hebt ons nooit in des Heeren weg onderwezen, noch ons in dezelve opgevoed; en nu worden wij wel om onze zonden verdoemd en verstoten, maar ons bloed is op uw kop, die veel kon toegebracht hebben om ons te behouden, maar hetzelfde niet hebt gedaan." Maar aan de andere zijde hoe zullen de klachten van ouderen niet op een verschrikkelijke wijze de oren vervullen, wanneer zij uitroepen zullen: Ik heb mij zelf verdoemd, ik heb mijn kinderen en dienstboden verdoemd; daar ik hen van voedsel, en klederen verzorgd heb, heb ik hun zielen verzuimd, en dus een dubbele verdoemenis over mij gebracht." O, laat ons over dit droevig kwaad, dat gewis dit nare en verschrikkelijke uiteinde zal hebben, rouwklagen. Wat is er, dat uw harten kan bewegen, indien dit het niet doet?

4. Laat ons beklagen datgene, hetwelk niemand met ernst, zonder daarover te treuren kan beschouwen: namelijk een verloren gaand geslacht, een verdorven en rampzalige menigte, en dat niet zonder de verschrikkelijkste verzwareningen van hun ellende. Want

(a) Is het niet beklaglijk te zien, dat kinderen en dienstboden met ketenen der duisternis, gebonden zijn, en in dezelve bewaard worden tot het oordeel van

de grote Dag, om als het ware voortgedreven te worden naar de verdoemenis en eeuwige dood?

- (b) Is het nog niet verschrikkelijker hen tot het verderf gebracht te zien, door diegenen, welke onder de sterkste verbintenis liggen om hun behoudenis te bevorderen?
- (c) Is het niet droevig te zien, dat degenen die voorwenden hun kinderen en dienstboden lief te hebben, een stukje klei, ik meen hun lichamen omhelzen, terwijl zij hun onsterfelijke zielen verdoemen. Zeker is dit beklagenswaardig; dat hetzelfde niet meer wordt opgemerkt en betreurd, zal binnenkort stof van bittere weelagen zijn. Doch wij gaan over tot een

III. Gebruik van bestraffing; en dat

- I. Tot zulken, die deze plicht uit sleur en gewoonte verrichten.
- II. Tot de zodanigen, die huishoudelijke Godsdienst maar ten halve verrichten.
- III. Tot zulken, die dezelve geheel verzuimen.
- IV. Tot de zodanigen, die in plaats van huishoudelijke Godsdienst te verrichten, in huishoudelijke goddeloosheid leven.

A. Wij zeggen dan, dat dit tot bestraffing dient van de zodanigen, die huishoudelijke Godsdienst verrichten uit sleur en gewoonte. Daar zijn sommigen, die uitwendig tenminste, al deszelfs plichtsbetrachtingen waarnemen, maar hetzelfde op zulk een lauwe, flauwe en levenloze wijze doen, als te kennen geeft, dat hun plicht hun een last, en niet hun keuze is; zij kunnen nauwelijks zeggen, wat voordeel zij daaruit trekken. De zodanigen bestraft onze lering, en zegt hun, dat zij schuldig zijn; want,

1. Dit geeft te kennen, dat personele Godsdienst of geheel ontbreekt, of onder een droevig verval is. Personele en huishoudelijke Godsdienst gaan tezamen; naardat er een ijver en zorgvuldigheid omtrent de een is, zo zal die ook omtrent de anderen zijn. Wanneer David acht op zichzelf gaf, wanneer hij verstandelijk handelde in de weg der oprechtheid, toen wandelde hij in het midden zijns huizes in oprechtheid van het hart, Psalm 101: 2. Zeker het niet hartelijk betrachten van uw huishoudelijke Godsdienst, is de oorspronkelijke vrucht van uw verkeerd betrachten van verborgen en personele Godsdienst.

2. Gij berooft uzelf van die troost, die uit huishoudelijke Godsdienst vloeit. De Heere heeft tot het zaad van Jacob nooit gezegd, zoek Mij tevergeefs. O neen, maar Hij is goed dengenen, die Hem verwachten, de ziel, die Hem zoekt. In het houden Zijner geboden is groten loon; maar die hierin nalatig zijn, missen deze grote beloning; want hij is alleen een beloning dergenen, die Hem (naarstig) zoeken, Hebr. 11: 6.

3. Gij mist het rechte doelwit, gij bereikt niet het einde en oogmerk van deze plicht, namelijk de verbintenis uwer huisgenoten aan de Heere. Het is geen koude, lauwe sleurdienst, die de Heere kan behagen, uzelf profijtelijk zijn, of anderen gewinnen.

4. Gij maakt uzelf ten hoogste schuldig, gij verwekt de Heere tot toorn. God is een Geest, en Hij vereist van degenen, die Hem aanbidden, dat zij het in Geest en waarheid doen, Joh. 4: 24. Wij moeten vurig van geest zijn in de Heere te dienen; de lauwe spuwt Hij uit Zijnen mond; en Hij heeft een vloek uitgesproken tegen zulken, die Hem bedrieglijk dienen; Vervloekt zij de bedrieger, die een manneken in zijn kudde heeft, en de Heere belooft, en offert dat verdorven is, Mal. 1: 14.

B. Deze leer dient tot bestraffing van de zodanigen, die huishoudelijke Godsdienst maar ten halve verrichten. Daar zijn sommigen, die dezelve niet geheel willen verzuimen, maar echter die ook niet geheel willen waarnemen; zij gaan een gedeelte van de weg met God, maar willen die niet geheel bewandelen; tot de zodanigen zeggen wij:

1. Gij scheidt hetgeen de Heere heeft samengevoegd. De gehele Wet Gods is aan de anderen vastgehecht, en alle deszelfs delen zijn ondergeschikt aan elkaar; en het is aldus op een bijzondere wijze met huishoudelijke Godsdienst gesteld, en in het bijzonder met opzicht op de plicht van het gebed. Door het gebed verkrijgt men van de Heere invloeden van licht, waardoor men Zijn Woord kan verstaan; en ontdekkingen Gods in Zijn Woord, vervullen onze monden met lofzangen tot de Heere. Laat derhalve niemand deze plichten, die de Heere heeft samengevoegd, van elkaar afscheiden.

2. Gij geeft de ondeugendheid uwer harten te kennen. Een oprecht hart houdt al des Heeren bevelen in alles voor recht. Allen die geen hoogachting hebben voor al des Heeren geboden, zullen, wanneer zij beproefd worden, blootgesteld zijn aan billijke beschaming en verachting, Psalm 119: 6. Nu, terwijl gij dus enige geboden uitkipten andere verwerpt, zo vertoont gij door uw gedrag, hoe ondeugend uw hart is gesteld.

3. Gij vertreedt het gezag des Heeren in het gebod. Jak. 2: 10. Die een gebod verbreekt, is schuldig aan alle. Indien des Heeren gezag het beweegmiddel was, dat u aanzette om een gedeelte van deze plicht te verrichten, zo zou het u ook overreden om het andere gedeelte te betrachten. Indien de ware reden, waarom gij soms een hoofdstuk in uw huisgezin leest was, omdat de Heere het geboden heeft, zo zoudt gij om dezelfde reden in uw huisgezin bidden. Het is niet des Heeren gezag, dat bij u weegt, anders zou het in alle opzichten dezelfde gelijkmatige overweging en gewicht bij u hebben. Dit is niet hetgeen bij u de

overhand heeft, en derhalve bent u schuldig aan een klaarblijkelijke verachting van de Heere.

4. Gij verliest zelf hetgeen gij doet. De Heere wil alles hebben, of niets. Gij moet al Zijn wetten aannemen of dezelve verwerpen; Hij wil niemand toelaten die uit te kippen, of daar verkiezing in te maken; en dewijl gij die niet alle begeert, zo kan hetgeen gij verricht u niet baten. Derhalve Hebt u in plaats van een beloning te zullen verkrijgen, voor hetgeen gij verricht hebt, niet anders te verwachten, dan dat gij om hetgeen nagelaten is, zult heengezonden worden naar een eeuwig en rampzalig verderf .

C. Deze leer dient ook tot een scherpe en zware bestraffing van de zodanigen, die huishoudelijke Godsdienst geheel verzuimen. En van deze soort worden er niet weinigen gevonden. Mogelijk zijn er sommigen hier tegenwoordig, die tien, twintig en meer jaren in een huisgezin gewoond hebben, en gedurende al die tijd nooit iets van huishoudelijke Godsdienst hebben geoefend; tot de zodanigen zeggen wij

1. Gij wandelt zichtbaar op de weg des verderfs. Gij hebt gehoord, dat wij door de allerbondigste Schriftuurlijke bewijzen aangetoond hebben, dat waar oprechtheid van het hart, of iets van ware personele Godzaligheid gevonden wordt, daar ook een gemoedelijke zorgvuldigheid om de dienst Gods en al de gedeelten van huishoudelijke Godsdienst voor te staan, zal gevonden worden.

2. Alsof dit niet genoeg was, gij doet al wat in uw vermogen is, om de zielen uwer kinderen en huisgenoten te verderven. Hij is alzo gewis schuldig aan de moord van zijn kind of dienstbode, die hun onderwijzing verzuimd, als diegene is, die een dolk in hun harten steekt. 3. Gij doet al wat in uw vermogen is om het Evangelie te verijdelen, en te maken, dat leraren al hun arbeid verliezen. Dan is het waarschijnlijk, dat het Evangelie tot zaligheid van zondaren zal voorspoedig zijn, wanneer een iegelijk zijn plicht verricht, maar gij bent zover van het Evangelie te bevorderen, dat gij met de God dezer eeuw samenspannt, om de zinnen der mensen te verblinden, opdat het heerlijk licht van het evangelie hun gemoederen niet zou bestralen, 2 Kor. 4: 6.

4. Gij zondigt tegen de Heere met een opgeheven hand. Gij zegt in de zaak, dat Hij in uw huis niet zal wonen, wanneer gij weigert Hem daarin te nodigen, en aan te dringen om bij u te blijven.

D. Deze leer dient tot bestraffing van de zodanigen, die niet alleen huishoudelijke Godsdienst verzuimen, maar die integendeel huishoudelijke ongodsdienstigheid onderhouden, en hun huisgezinnen leren, de Heere en Zijn dienst te verlaten; want

1. Door het verzuimen van huishoudelijke Godsdienst, worden de kinderen en dienstboden, (die in de huisgezinnen daar zij wonen niets zien dat naar God te dienen lijkt, en die in des Heeren weg niet onderwezen worden) blootgesteld aan de bedrieglijke leiding van hun eigen harten, en dus geleerd dezelve te verzuimen.

2. Door het voorbeeld van vele ouderen, worden kinderen en dienstboden geleerd om nog verder heen te gaan in de weg huns harten. Zij zien niet alleen, dat de dienst Gods verzuimd en huishoudelijke Godsdienst niet recht verricht en verwaarloosd wordt, maar zij zien ook, dat hun ouderen en heren zorgeloos zijn in het betrachten van personele Godsdienst, ja, de plicht van in het verborgen te bidden, en des Heeren Woord te lezen, verzuimen; en wat meer is, dat zij leven in het bedrijf van bekende zonden, als drinken, zweren en goddeloos te spreken. Dit is het voorbeeld, dat zij geven, en hetwelk door de verdorven natuur geredelijk wordt opgevolgd; kinderen en dienstboden volgen dit voorbeeld gretig na. Jer. 44: 16, 17: Aangaande het woord, dat gij tot ons in des Heeren Naam gesproken hebt; wij zullen naar u niet horen, maar wij zullen ganselijk doen al 't geen dat uit onze monde is uitgegaan; rokende Melecheth van de hemel, en haar drankofferen offerende, gelijk als wij gedaan hebben, wij en onze vaders, onze koningen, en onze vorsten, in de steden van Juda, en in de straten van Jeruzalem. Toen werden wij met brood verzadigd, en waren vrolijk, en zagen geen kwaad.

3. Kinderen worden niet alleen door vele ouderen tot zonde verlokkt, maar zelfs door sommigen daarin gekoesterd, wanneer zij daarover lachen, het verschonen, en soms hun kinderen tot goddeloosheid verzoeken.

4. Kinderen worden misleid door ouderen, wanneer zij hen, en dat op het strengste, wegens gepleegde zonden niet kastijden. De dwaasheid is in het hart des jongen gebonden: maar de roede der tuchtiging zal ze ver van hem wegdoen, Spr. 22: 15. Die zijn roede spaart, haat zijn zoon. Eli is als een gedenkteken voorgesteld, om de schrikkelijke gevolgen, van kinderen in hun kwaaddoen op te volgen, aan te tonen.

Door deze en dergelijke middelen leren velen in deze dagen hun kinderen en dienstboden ongodsdienstigheid. Nu, tot de zodanigen zeggen wij:

- a. Is het niet genoeg, dat gij uzelf aan de Satan verbonden hebt, wilt gij ook aldus anderen in uw verbintenis trekken? U bent niet alleen tegen de Heere aangekant, maar gij bent ook voorgangers op de weg des verderfs.
- b. U bent niet tevreden anderen te verlokken, maar gij zet uw kinderen en dienstboden tot zondigen aan. En is het niet genoeg uw eigen zielen te verderven, moet gij uw eigen huisgenoten nog daarenboven klaarblijkelijk en zichtbaar vermoorden?

- c. Is het niet genoeg, dat gij de Heere uit uw huizen verbant, maar wilt gij Hem ook uit de wereld bannen? Dit is zeker het oogmerk uwer pogingen. Gij bent gelijk degenen die een fontein vergiftigen; door uw kinderen en dienstboden te vergiftigen, vergiftigt gij mogelijk de zodanigen, die de hoofden van vele huisgezinnen zullen zijn; en dus verspreidt u, of wendt tenminste uw uiterste vermogen aan, om het verspreidende verderf de gehele wereld door te brengen, en dat tot alle nakomende geslachten.

Eindelijk, om dit gebruik tot bestraffing te besluiten, zo zullen wij de vier soorten van personen, die wij opgenoemd hebben samenvoegen; en een viervoudige zware beschuldiging tegen u inbrengen.

(1) Wij zeggen, gij bent schuldig aan verschrikkelijke wreedheid. Want die niet doet hetgeen in zijn vermogen is om de zonde in zijn naaste te voorkomen, haat hem in zijn hart naar het oordeel Gods, Lev. 19: 17: Gij zult uw broeder in uw hart niet haten; gij zult uw naasten naarstig berispen, en zult de zonde in hem niet verdragen. En die zijn broeder in het minste haat, wordt door de Heere geschat als een doodslager, die strafbaar is voor het gerichte, Matth. 5: 21. Nu, volgens deze wet, en dat rechtvaardig, bent u aan schrikkelijke wreedheid schuldig; niet tegen vijanden, maar tegen uw vrienden; niet tegen uw naasten, maar tegen uw eigen kinderen; niet tegen hun lichamen, maar tegen hun zielen. De behoorlijke zorg omtrent hen te verzuimen, is hun zielen te vermoorden; en zeker hun bloed ligt op U.

(2) Gij bent schuldig aan de allergrootste meinedigheid. Hoe dikwijls hebben sommigen uwer, met opgeheven handen, tot de allerhoogste God voor vele getuigen gezworen, dat gij de Heere zoudt aanbidden, en Hem dienen? Bij elk kind, dat gij ten doop geheven hebt, Hebt u plechtig beloofd de Heere te zullen dienen, en te maken, dat uw huisgezinnen zulks ook zouden doen. Maar al de geloften aan God gedaan kunnen u niet binden. Doch de tijd nadert met grote schreden, wanneer de verbreking van deze plechtige beloften u zwaar zullen vallen, als de Heere de twistzaak Zijns Verbonds zal wreken; en gewis dit zal voor u eindigen in een eeuwig verderf.

(3) Gij bent schuldig aan verloochening van het geloof; ja wat zeg ik, gij bent erger dan ongelovigen. Doch zo iemand de zijnen, en voornamelijk zijn huisgenoten niet verzorgt, die heeft het geloof verloochend, en is erger dan een ongelovige, 1 Tim. 5: 8. Nu is het immers zeker, dat indien degene, die de verzorging zijner huisgenoten in het tijdelijke verzuimt, hieraan schuldig staat, dat een die zulks in het geestelijke doet, veel meer schuldig is.

(4) Gij bent schuldig aan een verschrikkelijke verwerping van de Heere en Zijn juk

(a) Omdat u uzelf aan Zijn gezag, in al Zijn geboden, niet wilt onderwerpen.

- (b) Omdat u openlijk Zijn gezag veracht voor kinderen, dienstboden, en vreemdelingen.
- (c) Omdat u anderen verlokt om hetzelfde mee te doen, of tenminste anderen door uw voorbeeld aanmoedigt om de Heere te verachten; en dat wel de zodanigen, die waarschijnlijk daardoor zullen vervoerd worden; ja zelfs zulken, die gij bijzonder verplicht bent in des Heeren dienst op te voeden.

Wanneer nu deze vier beschuldigingen worden samengenomen, gelijk zij een grond van billijke bestraffing zijn, zo zullen zij ook, indien het door bekering niet voorkomen wordt, een rechtvaardige reden zijn van een verschrikkelijk vonnis in de grote Dag; en derhalve overweegt het intijds, en wendt u naar de Heere door bekering te oefenen. Maar ik scheid hiervan af en ga over tot een

IV. Gebruik van vermaning.

Nu blijft ons alleen nog overig, dat wij deze waarheid bij wijze van vermaning toepassen. Is het alzo, dat de zodanigen, die zelfs oprecht Godsdienstig zijn, ook gemoedelijk zorg zullen dragen om huishoudelijke Godsdienst voor te staan? Dan zijn zeker allen, indien zij niet willen gehouden worden ongodsdienstigen of dwalenden in de Godsdienst te zijn, verplicht huishoudelijke Godsdienst voor te staan.

Gij hoofden van gezinnen, ik zal u nu aanspreken over een zaak van het grootste belang voor uw zielen en die van uw huisgenoten; richt huishoudelijke Godsdienst op, maak daar consciëntiewerk van in alle deszelfs delen; en wij bidden en smeken u, bent toch eens ernstig in deze zaak; want

Vooreerst: De Heere gebiedt u zulks te doen. Het gezag Gods, zulks in alle deszelfs delen gebiedende, zal een genoegzame drangreden zijn voor allen, die zich aan de Heere onderworpen, Zijn juk op zich genomen, en zichzelf aan Zijn leiding overgegeven hebben. Het is nu niet nodig, dat ik bijzondere getuigenissen tot bewijs hiervan bijbreng, omdat ik zulks reeds in het stellige gedeelte dezer redevoering heb gedaan. Ik zal hier alleen die een vermaning van Mozes, die man Gods, die hij aan het volk Israëls deed, bijvoegen, Deut. 4: 9: *Alleen wacht u, en bewaart uw ziel wel, dat gij niet vergeet de dingen die uw ogen gezien hebben; en dat zij niet van uw harten en wijken, alle de dagen uws levens; en u zult ze uw kinderen, en uw kindskinderen bekend maken.*

Ten tweede. Om u tot deze plicht op te wekken, overweegt, dat gelijk de gehele Godsdienst een redelijke dienst is, zo is ook deze op een bijzondere wijze. De Heere vordert niets, wat men weigeren kan, zonder de alleronredelijkste goddeloosheid en grootste onrechtvaardigheid te begaan; want

a. Daar is niet redelijker dan huishoudelijk onderwijs. Acht gij het niet redelijk te zijn, dat gij uw kinderen en dienstboden voedt en kleedt, en is het niet volkomen zo redelijk, dat gij haar onderwijst in die dingen die tot hun eeuwige vrede dienen? Gewis ja. Doch om dit nog een weinig meerder op te helderen, zo overweegt alleen deze weinige bijzonderheden:

1. Uw kinderen worden alle onkundig, als het veulen van een ezel geboren, Job 11:12. Kinderen gelijk die, wanneer zij geboren worden, de wegen en middelen om zichzelf in het natuurlijke leven te houden, niet kennen; zo zijn zij ook onkundig van alles wat hun geestelijk leven betreft. Gelijk zij niet kunnen weten hoe zij bestaan zullen, tenzij hun zulks geleerd wordt, zo konden zij nog veel minder weten, hoe zij voor het leven hunner zielen zullen zorgen.

2. Gelijk zij geen kennis hebben, zo moet dit hun gebrek tot hun verderf strekken, indien hetzelfde door een recht tijdig onderwijs niet wordt goed gemaakt. Want de ziel zonder wetenschap is niet goed, Spr. 19: 2. Iemand kan niet zonder kennis zijn van hetgeen het tegenwoordig leven aangaat, zonder aanmerkelijk nadeel daarbij te hebben, veel minder zonder de kennis van zulke dingen, die het leven zijner ziel aangaan. De Heere komt met vlamvend vuur, wraak doende over degenen die God niet en kennen, en over degenen die de Evangelie van onze Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn: die zullen tot straf lijden het eeuwig verderf, van de aangezicht des Heeren, en van de heerlijkheid Zijner sterkte, 2 Thess. I vers 8, 9.

3. Iemand, hetzij de een of de ander, moet uw huisgezinnen in de kennis Gods onderwijzen, anders zullen zij voor eeuwig verloren gaan. Kennis van deze dingen is volstrekt noodzakelijk, en hoe zullen zij die verkrijgen, tenzij iemand hun dezelve leert? Ja, ik mag zeggen, dat onderwijs niet alleen vereist wordt, maar dat ook een bijzondere zorg en naarstigheid daarbij gepaard moet gaan. De Godsdienst en de waarheden ervan, kunnen niet tegelijk en op eenmaal geleerd worden, neen, maar die vereisen veelvuldige onderwijzingen; daar moet gebod op gebod, regel op regel, hier een weinig, en daar een weinig zijn, Jesaja 28: 10. Wij moeten van de dingen Gods spreken wanneer wij uitgaan en inkomen, wanneer wij neerzitten en opstaan, gelijk ons geboden wordt, Deut. 6: 7 enz., indien wij willen hebben, dat die ons zouden bijblijven. De mens is zo onkundig van nature, dat hem de lichtste kunsten of wetenschappen, zonder grote moeite niet kunnen geleerd worden; veel minder is het dan immers te verwachten, dat hij bovennatuurlijke en Goddelijke waarheden zou leren kennen, zonder grote zorgvuldigheid aan te wenden om hem daarin te onderwijzen.

4. Gelijk kinderen natuurlijk de kennis Gods ontberen, die zij echter moeten hebben of verloren gaan, en die zij, tenzij men hen onderwijst niet kunnen verkrijgen, zo heeft niemand in zulk een geval daar meer verplichting toe dan ouders. Want:

- (a) Niemand heeft zo een nauwe betrekking op hen dan hun ouderen. Vrienden, wat zijn uw kinderen anders, dan gedeelten van uw eigen vlees? En wie heeft daar zoveel aanbelang in, om al het nodige voor hen te verzorgen, dan gij zelf, die daartoe verplicht bent, behoorde te hebben?
- (b) Niemand dan gij, heeft daar zulk een schone gelegenheid toe; want het is maar een weinig tijd, dat anderen bij hen kunnen zijn, maar gij bent bij hen, wanneer zij neerliggen en opstaan, wanneer zij uit en ingaan, en dus Hebt u de meeste gelegenheden tot dit einde.
- (c) Niemand heeft zulk een gelegenheid om het humeur van kinderen en dienstboden te kennen en dit kan veel invloed op het onderwijs van kinderen en anderen hebben; want degenen die hun humeur en bekwaamheden kennen, zijn best in staat om hen te behandelen.
- (d) Niemand anders zal waarschijnlijk zoveel bij hen vermogen, omdat niemand zoveel invloed op haar geneigdheden heeft. Hoe meer wij onze meester liefhebben, hoe gereeder wil zijn lessen zullen aannemen.
- (e) Niemand zal daar zoveel voordeel uit trekken, wanneer uw kinderen in de weg des Heeren onderwezen zijn, dan gij zelf. Wie zal daar het voordeel, wie zal daar de troost van hebben? Gewis gij alleen; want een wijs zoon verblijdt de vader, Spr. 10: 1.
- (f) Niemand heeft daar zoveel aanbelang bij, omdat waarschijnlijk niemand, indien uw kinderen en dienstboden zich misdragen, de smart daarvan zo zal gevoelen, als gij; want een zotte zoon is zijner moeder droefheid, Spr. 10: 1 en dikwijls wordt een zoon, die schaamte aanbrengt zodanig genaamd. Nu, aan wie veroorzaakt hij schaamte en droefheid? Is het niet aan zijn ouderen? Gewis ja; want wie een zot genereert, die zal hem tot droefheid zijn, Spr. 17: 21. Ik kon alhier nog vele andere overwegingen bijvoegen, om aan te tonen, dat niemand meer aanbelang heeft, of meer daartoe verplicht is, dan ouderen en hoofden der huisgezinnen; omdat kinderen en dienstboden van hen afhankelijk zijn, en zij gelegenheid hebben om hun kinderen te onderwijzen, voor en aler zij door vooroordelen ingenomen zijn. Doch ik ga over om

b. Aan te tonen dat huishoudelijke Godsdienst niet minder redelijk is, dan huishoudelijk onderwijs; want

1. Daar wordt in elk huisgezin, en ik mag zeggen op elke dag, een zichtbare reden voor hetzelfde in alle deszelfs delen gevonden. Elk huisgezin wordt dagelijks overladen met nieuwe weldadigheden, die aan al de huisgenoten gemeen zijn, en tot hun voordeel strekken; derhalve is het zeker, dat het maar redelijk is, dat de Heere als de Gever van die weldadigheden erkend wordt; en Zijn goedertierenheden vermeld worden door lofzangen. Dagelijks zijn er huishoudelijke zonden, en derhalve is er vergeving, belijdenis, en bekering nodig. Huishoudelijke noden vereisen huishoudelijke smekingen; en de strikken, gevaren, en duisternissen des wegs, vereisen een dagelijkse onderzoeking van het Woord Gods, als zijnde de onfeilbare Leidsman uws wegs.

2. Gelijk er dagelijks reden voor alle deszelfs delen is, zo is er ook grond om alle die plichten, met elkaar in 't openbaar te verrichten; want

- (a) Het gehele huisgezin is getuige van des Heeren goedheid in Zijn weldadigheden te schenken, van Zijn rechtvaardigheid in bezoeken over dezelve te brengen, van hun eigen zonden, gebreken en duisterheden, enz. En derhalve behoorden wij in 't openbaar en met elkaar des Heeren goedheid, en rechtvaardigheid, als mee ons geloof van Zijn weldadigheid en goedgunstigheid, te erkennen; en omdat de huisgenoten getuigen zijn van het een, zo behoorden zij het ook te zijn van het andere.
- (b) Omdat u in uw huishoudelijke betrekking over elkaar met blijdschap en droefheid bent aangedaan; ik zeg, Omdat u over elkaar moest aangedaan zijn, beiden in de gebeden en dankzeggingen, zo behoorde er een openbare betuiging hiervan te zijn, en gij behoorde, u met elkaar te verenigen tot dit einde.

3. Hoofden der huisgezinnen behoorden buiten allen twijfel aan hun gehele huisgezin de God hunner vaders bekend te maken; en daar is niets zo krachtdadig tot dit einde, dan om hen allen en gedurig voor de Heere te brengen, in de plichten zijner eigen instelling, in die beiden Zijn kracht en heerlijkheid worden gezien.

4. Allen die huisgezinnen hebben, behoorden voor de gehele wereld te belijden, dat zij alleszins van de Heere afhangen, en Hem in al Zijn wegen erkennen; en dit is de rechte weg ter beantwoording van hun plicht in deze.

c. Daar is alzo goede reden voor huishoudelijke regering, als er voor al de andere plichtbetrachtingen is; want:

- 1. God te verheerlijken en te genieten, is het hoogste en voornaamste einde des mensen, hetwelk hij behoorde te bedoelen, gelijk in alle andere dingen die hij verricht, zo ook op een bijzondere wijze bij zijn intreden in een huishoudelijke gemeenschap. Zeker onze huisgezinnen, en alles wat ons aanbelangt, behoorde zo geschikt te worden, dat die enigermate ter bevordering van ons eeuwig welzijn strekten.
- 2. Dit einde kan nooit bereikt worden, tenzij het gehele huisgezin verplicht wordt te wandelen naar die regel, die de Heere ons gegeven heeft, als de weg langs welke men tot de genieting van Hem kan geraken.
- 3. Een iegelijk in het huisgezin, die in deze opzichte niet naar des Heeren wil handelt, handelt recht tegenstrijdig met datgene dat het gehele huisgezin behoorde te beogen; en derhalve, indien zij in die weg willen blijven volharden, dan behoorden zij uit het huisgezin uitgedreven te worden. In een woord, om nog wat duidelijker te spreken, wat kan redelijker zijn, dan dat allen die in uw huisgezin wonen, verplicht zijn het voordeel daarvan te

bedoelen; en dat degenen die zulks niet willen doen, daar uit gezet worden? En gewis, elke zonde die toegelaten wordt, heeft een zichtbare uitgestrektheid om verderf over het huisgezin te brengen. Nu, dit zij genoeg aangaande het tweede beweegmiddel, nu gaan wij over tot het

Derde, namelijk, dat gelijk des Heeren gebod, en de billijkheid van de zaak, bij u behoorde te wegen. Daarom wenste ik wel dat gij ook wilde overwegen, dat dit de weg is die het volk van de Heere, in alle geslachten, hebben bewandeld; en indien u verwacht hun einde te zullen bereiken, zo moet gij ook hun weg houden, en wandelen op de voetstappen der schapen; en gewis die allen zullen u leiden tot een zorgvuldige waarneming van des Heeren dienst, in alle de delen dezes ze plicht. Wie van de heiligen Kunt gij u voorstellen, Indien u uzelf in het verzuimen hiervan denkt te verschonen? Gewis daar is er geen een, maar gij zult vinden dat de godvruchtige Abraham, alsmede Jakob, Jozua, Job, en David, die wij zo dikwijls hebben aangehaald, geheel anders hebben gehandeld, en die in alle geslachten door alle de heiligen hierin zijn nagevolgd.

Ten vierde. Overweegt dat een behoorlijke zorg, om huishoudelijke Godsdienst voor te staan, noodzakelijk is om uw oprechtheid te doen blijken. Zoudt gij wel willen hebben dat de wereld u aanzag als een van allen Godsdienst ontbloomt, of dat gij niet gezond in dezelve was? En wat vrede stelt gij u voor, of Kunt u uzelf voorstellen, wanneer uw geweten u beschuldigt, dat gij of in een geheel verzuim, of in een sleurverrichting van een bekenden plicht leeft? Hoe Kunt u uzelf of anderen voldoen, dat gij enige achting hebt voor de inhoud van de tweede tafel der wet, afvorderende zijn naasten lief te hebben als zichzelf? Ik zeg: wie zal geloven dat iemand zijn naaste lief heeft als zichzelf, die zijn kind en dienstbode niet lief heeft? En wie kan of zal billijk geloven dat gij uw kind of dienstbode lief hebt, wanneer gij geen zorg voor hun ziel draagt? Het is onmogelijk, dat gij anderen of uzelf kunt overreden, dat de Godsdienst u ter harte gaat, zolang gij hierin gebrekkig bent.

Ten vijfde. Tot uw verdere opwekking weet, dat de geloften Gods op u zijn, met opzicht op deze zaak; gij bent plechtig bezworen, niet alleen wanneer gij zelf aan de Heere opgedragen werd, maar ook toen gij uw kinderen hebt opgedragen in de doop, alsmede wanneer gij in de huwelijksstaat getreden bent; toen Hebt u de betrekking aangegaan, en u zelf verbonden om alle de plichten, welke die staat meebrengt, te verrichten. Kunt u nu het verwijt van meinedigheid, in het verbreken van plechtige geloften aan de Heere gedaan, verdragen? In deze is er immers een zeer zichtbaar gebrek; en derhalve zal ik aan u allen, die zich aldus tot het verrichten van alle plichten daartoe behorende verbonden hebt, een vraag voorstellen. Wanneer gij uw beloften deed, bent u toen waarlijk voornemens geweest, te verrichten hetgeen gij beloofde? Indien niet, dan Hebt u de Heere op een allerverschrikkelijkste wijze bespot; indien ja, wat heeft u van voornemen doen veranderen? Gedenkt dat de Heere geen lust heeft aan de zotten, en dat

degene die op de berg des Heeren zal klimmen, een is, die niet bedrieglijk zweert, Psalm 24: 3 5.

Ten zesde. Overweegt de grote voordelen, die, een gemoedelijke naarstigheit in het verrichten van deze plicht, zo voor uzelf, uw kinderen, dienstboden en het algemeen, vergezellen.

a. Gij zelf zult voordeel daardoor verkrijgen. Elk gedeelte van deze Godsdienst heeft zijn eigen beloning; want de godzaligheid is tot alle dingen nut, en elk gedeelte daarvan is nuttig tot enig gewichtig einde en voornemen. Nu, dit aanmerkelijk gedeelte van de Godsdienst is voor u voordelig op velerlei wijzen; want

1. In alle de plichtsbetrachtingen van de huishoudelijke Godsdienst Kunt u, gemeenschap met de Heere genieten, Die tot de zaad Jacobs nooit gezegd heeft, zoekt Mij tevergeefs, Jesaja 45: 19. Hij gebiedt Zijn volk nooit een enige plicht te verrichten, dan zulken waarin zij Zijn gunstige ontmoeting kunnen ondervinden; en daar zijn er zelfs nog heden ten dage sommigen, die als in de tegenwoordigheid Gods kunnen zeggen, dat enige van de aangenaamste tijden, die zij ooit op aarde genoten hebben, geweest zijn onder huishoudelijke Godsdienst; en dat zij des Heeren tegenwoordigheid nooit opmerkelijker ondervonden hebben, dan in het verrichten van dezelve ja wij hebben zelf enige van groten rang gekend, die de eeuwigheit ingaande, de Heere wegens huishoudelijke Godsdienst gedankt hebben; en zo zullen ook vele anderen doen.
2. Het is een weg waardoor gij zielen kunt gewinnen, en dit is voor u van een groot aanbelang; want die zielen vangt is wijs, Spr. 11: 30, en die er velen gerechtvaardigd hebben, zullen blinken als de glans des uitspansels altoos en eeuwig, Dan. 12: 3. En gewis wanneer gij de ziel van een kind of dienstbode gewint, gij zult het voordeel, en de troost daarvan dubbel genieten. Tot de zaligheid van iemand iets toegebracht te hebben, geeft veel vergenoeging; maar nog veel meer, wanneer zulks omtrent een kind of dienstbode geschiedt.
3. Wanneer gij voorspoedig bent, en dezelve gewint, zo zal het zeker tot uw voordeel strekken; want het zal hun genegenheit aan u meer verbinden en verkleefd doen zijn, en tot een krachtdadige aandrang ter gehoorzaamheit voor hen verstreken, ja hen aanzetten om al hun vermogen voor de troon der genade voor u te besteden, om des Heeren zegen over uw huisgezin af te bidden.
4. Indien u hen niet kunt gewinnen, zo zal echter uw achting voor God, voor Hem te getuigen en Hem aan te kleven, (wanneer u door zo een sterke moedbeneming, als de algemene traagheit van een huisgezin is, verzocht wordt.) niet onbemiddeld blijven.
5. Omdat wij vinden dat de Heere om een Godvruchtige dienstknecht een huisgezin wil zegenen, gelijk wij zien dat de Heere Potifars huis om Jozefs wil

deed, Gen. 39: 5, en Labans huis om Jacobs wil; zo zal Hij ook niet minder, indien niet meerder, een huisgezin zegenen, om de wil van een godvruchtig hoofd van het huisgezin.

6. Het is de rechte weg om eer en achting van de Heere te verkrijgen, ja zelfs innige verkering met Hem. Dit deed Abraham des Heeren verborgenheden kennen, Gen. 18: 18. Wanneer de Heere een groot werk Zijner rechtvaardigheid wilde uitvoeren, zo wilde Hij hetzelfde voor Abraham niet verbergen; omdat Hij wist, dat hij een was, die bijzonder consciëntie zou maken van deze plichtsbetrachting. Eindelijk de rechte wijze om gehoorzame kinderen en dienstboden te maken, is, hen aan des Heeren weg te verbinden. Wanneer zij eens daartoe gebracht worden om een behoorlijk ontzag voor de Heere te hebben, dan zullen zij ook alras leren een behoorlijke achting aan hun ouders en heren te betonen.

b. Deze huishoudelijke Godsdienst zal voor uw kinderen niet minder voordelig zijn; en gij weet, dat hun gewin het uw behoorde gerekend te worden. Alle ouders behoorden van de gedachten van de apostel Johannes te zijn, zeggende in zijn 3e Zendbrief vers 4: Ik heb geen meerder blijdschap, dan hierin, dat ik hoor dat mijn kinderen in de waarheid wandelen. En dat bijzonder omdat hetzelfde tot hun voordeel is strekkende op velerlei wijzen; want:

1. Het is des Heeren weg, de middelen Zijner instellingen te zegenen, om hen aan Zijn weg te verbinden. Leert de jongen de eerste beginselen naar de eis zijns wegs, als hij ook oud zal geworden zijn, en zal hij daarvan niet afwijken, Spr. 22: 6. De weg om hen aan de Heere te verbinden, is hen op te voeden in de lering en vermaning des Heeren, Efeze 6:4. En wat kan hun zo voordelig zijn, als vrede en gemeenschapsoefening met God te hebben, waardoor hun het goede in tijd en eeuwigheid zal overkomen?
2. Indien dit al niet bereikt wordt, zo is het nochtans een weg, die niet gemakkelijk zal feilen, om hen terug te houden, dat zij met anderen niet mee en lopen tot dezelve uitgieting der overdadigheid, waardoor zij zichzelf tot een schandvlek maken voor hun ouderen en nabestaanden. Het zou hun een beteugeling zijn, om hen te weerhouden, dat zij tot die hoogten der zonde niet zouden opklimmen, gelijk anderen doen. Mij heugt, dat de edele Heer Russel, zoon van de Markies van Bedford, in zijn aanspraak op het straf-toneel de 21e Juli 1683 de Heere dankte wegens zijn Godvruchtige opvoeding, zeggend: *"Want wanneer ik daar het minste aan dacht, kleefde die mij echter aan, en verwekte kloppingen in mij; en heeft op mij, nu gedurende vele jaren, zoveel indruk en vermogen gehad, dat ik nu de gezegende uitwerkingen daarvan in dit mijn uiterste ondervinden."*
3. Ofschoon gij nooit het voordeel daarvan zoudt zien, zo kan het echter de grondslag tot hun gelukzaligheid leggen, wanneer zij ver van u afwezig zijn. Een goede opvoeding kan zijn, gelijk het zaad in de aarde, hetwelk dood blijft liggen, totdat een vlaag daarop regent en dan zal het voortspruiten en

vruchten dragen. Het kan zijn, dat wanneer gij ontslapen bent, en uw kinderen in een ver afgelegen land zich bevinden, de Heere een ontwakende voorzienigheid over hen zal brengen, die het zaad, dat gij in hen gezaaid hebt, zal doen opschieten. En derhalve, wanneer hun kwaden van ver overkomen, of wanneer zij zich bevinden onder mensen, die God niet kennen, waar zij door hun goddeloosheid naar toe gevoerd zullen worden, dan wordt er niets in hen gevonden, dat hen bestraft; dan zijn voorzienigheden, die het meest ontdekkende zijn, maar gelijk vlagen, die op de onbezaaide aarde neervallen, en derhalve geen vrucht kunnen doen.

c. Hiertoe behoorde ons ook aan te zetten het voordeel, dat dienstboden daardoor genieten. Dienstknechten worden ook kinderen in de Heilige Bladen genaamd. Naämans knechten noemden hem vader, 2 Kon. 5: 13. En buiten twijfel behoorde er een vaderlijke zorg voor dienstboden gedragen te worden, want zij zijn zeker de eerste in orde als onze naaste, die wij moeten liefhebben als onszelf. Dit nu heeft een dubbel voordeel.

1. Het is de weg om hen tot een zaligmakende kennis van de Heere te brengen. Abraham zal zijn huize na hem bevelen en zij zullen de weg des Heeren houden, Gen. 18: 19.
2. Het is de weg om hen als dienstboden nuttig voor u te maken. En wat zij in deze weg ook doen, is beide voor u en hen voordelig.
3. Wanneer zij hoofden van het huisgezin worden, zo is het waarschijnlijk, dat zij daardoor aangezet zullen worden uw voetstappen na te volgen. En dit zal niet alleen hun, maar ook hun nageslacht tot grote nuttigheid zijn.

d. Het voordeel, dat het gemeen beide met opzicht op land en kerk daarvan heeft, behoorde u daartoe aan te zetten; want overweegt

1. Dat u hierdoor mensen opkweekt en bekwaam maakt om de Heere en het land getrouw te dienen, in openbare bedieningen, hetzij in kerk of staat.
2. Hierdoor geeft gij een goed voorbeeld aan anderen, om hen te verbinden aan zulke wegen, die tot nut en tot ere van het Gemenebest strekkende zijn; want oprechte Christenen, zullen altijd goede onderdanen wezen.
3. U brengt een aanmerkelijk deel toe, ter onderschraging beide van kerk en staat, in zoverre gij poogt, naar mate uw vermogen is strekkende, om de onderdanen van een van die beide, standvastig te doen blijven in de Heere te vrezen, en in hun plicht omtrent de kerk en het. Gemenebest te betrachten.

Ten zevende. Overweegt aan de andere zijde de droevige en beklaglijke gevolgen, die het verzuimen van deze zaak met opzicht op uw kinderen, dienstboden, uzelf en het Gemenebest zullen veroorzaken.

a. Ik zeg, overweegt het droevig nadeel met opzicht op uw kinderen, zij worden

1. Verstoken van datgene, hetwelk hen voor tijd en eeuwigheid nuttig is. Want de Godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte des tegenwoordige en des toekomstige levens, 1 Tim. 4: 8.
2. Zij worden als het ware blootgesteld aan het verscheurend gedierte des wouds. Indien u hen in des Heeren weg niet wilt opvoeden, zo zal de Satan en hun begeerlijkheden hetzelfde doen in de weg naar de hel; indien u hun niet wilt leren bidden, dan zal de duivel hun leren zweren. Een verstandeloze jongeling is ten prooi aan elke verderfelijke begeerlijkheid, Spr. 7: 6, 7, enz.
3. Dit niet alleen, maar hierdoor worden zij ook als het ware, verhard tegen de instellingen en voorzienigheden Gods; door hun onkunde van God en de grondbeginselen van de Godsdienst, zo kunnen zij door geen van die beiden verbeterd worden.

b. Het is ten uiterste nadelig met opzicht voor het gemeen; want

1. Het gemeen mist het nut en voordeel, hetwelk kerk of staat van hen zou hebben kunnen genieten, indien zij een behoorlijke opvoeding genoten hadden.
2. In plaats van nuttig te zijn, zijn zij nadelig.
3. Zij zijn niet alleen nadelig, maar ook verderfelijk en verdervende. Want een huisgezin te bederven, is in de zaak, het een volk te doen; omdat een huisgezin zich dra verspreidt, en waarschijnlijk dit verderf met zich mee sleept.

c. Het is in grote mate nadelig voor uzelf; want:

1. Het is niet waarschijnlijk dat uw kinderen, gelijk zij anders wezen konden, u tot ondersteuning en troost in uw oude dag zullen zijn; het is niet waarschijnlijk dat zij, die niet recht door u behandeld zijn, ook hun plicht omtrent u zullen volbrengen. Lycurgus maakte een wet, dat kinderen, die niet terecht waren opgevoed, voor hun ouderen in hun hoge ouderdom geen zorg moesten dragen.
2. Het is waarschijnlijk dat zij u tot smart zullen zijn, in zoverre zij mogelijk tot het kwade en boze zullen vervallen; hetwelk u zo veel te smartelijker zal zijn, omdat het door uw schuld veroorzaakt is. De Zwitsers hebben een wet, dat wanneer kinderen aan een zware misdaad schuldig staan, hun ouderen de uitvoerders van het vonnis moeten wezen; om aan te tonen dat zij in deze zaak te beschuldigen zijn.
3. Het is waarschijnlijk dat zij niet alleen zelf zullen verloren gaan, maar ook u in het verderf doen neerzinken. Zij zullen zijn als zo vele molenstenen om uw hals gebonden, om u te dieper te doen neerzinken onder het gewicht van de toorn Gods; en uw ellende zal daardoor tot in eeuwigheid vermeerderd worden, dewijl gij een hand in de haar hebt gehad.

Nu, om u in deze plichtsbetrachting behulpzaam te zijn, zo zal ik met enige weinige raadgevingen besluiten.

- (1) Wilt gij deze plicht terecht betrachten? Ziet dan toe dat gij zelf eerst godsdienstig bent.
- (2) Begint hetzelfde vroeg, laat geen tijd verloren gaan, maar vangt de betrachting daarvan heden aan.
- (3) Tracht veel de grote waardij der zielen te kennen, de waarde der zielen uwer kinderen en dienstboden.
- (4) Leert de mening van dat gebod, uw naasten lief te hebben als uzelf, recht verstaan.
- (5) Eindelijk poogt levendig in de Godsdienst te zijn, en dan zult gij onverhinderd in de zelf voortgaan.

Nu, om te besluiten, overweegt dit alles, en zo het kwaad is in uw ogen de Heere te dienen, kiest u heden wie gij dienen zult; maar de raad die ik u geef, heb ik door de genade Gods besloten zelf op te volgen: *Maar aangaande mij, en mijn huis, wij zullen de Heere dienen.*

EINDE